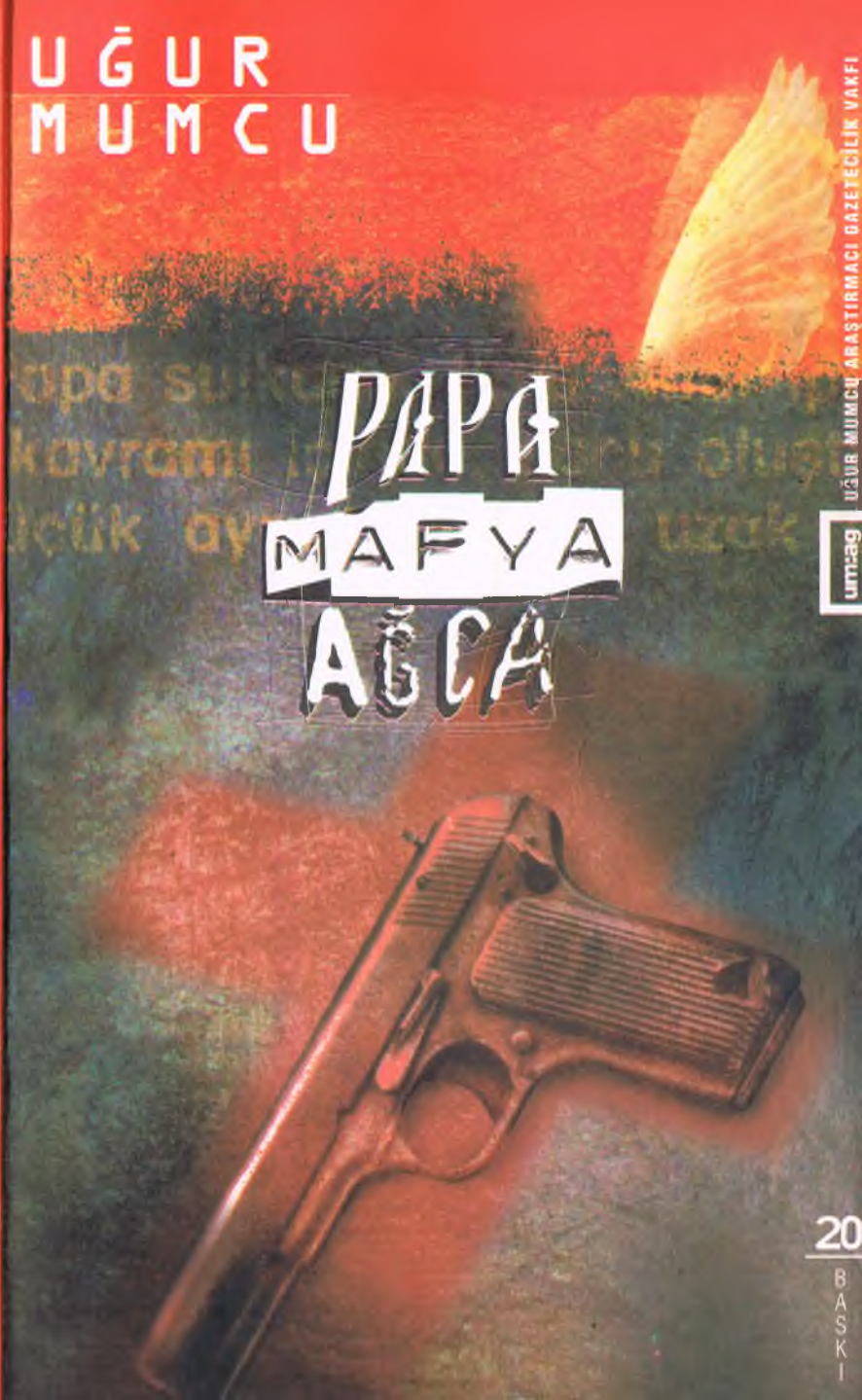
UĞUR MUMCU

PAPA MAFYA AĞCA

UĞUR MUMCU ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK VAKFI

um:ag

20. BASKI

UĞUR MUMCU

um:ag PAPA MAFYA AĞCA

um:ag Vakfı Yayınları: 12
Bütün Yapıtları Dizisi: 10

PAPA MAFYA AĞCA

UĞUR MUMCU

1'inci Baskı: Haziran 1984, İstanbul
20'inci Baskı: Ekim 1996, Ankara, 3 000 adet
"Papa, Mafya, Ağca" 19. baskıya kadar "Tekin Yayınevi" tarafından toplam 68 500 adet yayınlanmıştır

ISBN 975-8084-15-1

Yayın Yönetmeni: Ali TARTANOĞLU

Kapak Tasarımı ve İllüstrasyon: SOLARİS

Dizgi: um:ag

Baskı: DUMAT

PAPA MAFYA AĞCA

UĞUR MUMCU

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ
ÖNSÖZ
Mallorka 1
Rebibbia Cezaevi 11
İpekçi Cinayeti 23
Sofya'daki Buluşma 39
Papa'ya Sıkılan Kurşun 54
İbrahim Telemen 68
Bulgar Bağlantısı 86
Yeraltı Dünyası 101
Ülkücüler 121
İpekçi Kaçakçılık Konularına Eğiliyor 134
Yalan Makinası 153
Bulgarlar Ne Diyor? 168
CIA İstasyon Şefi Henze 189
Banker Calvi, P-2 Locası ve Vatikan 208
Akdeniz Mafyası 228
Arap Saçı 228
Nezban Haşim Fadıl 232
Ahmet Aziz Awad 235
Ahmet Erdem 238
Asım Akkaya 242
Romagna Oteli 246
Karakafa 249
Alberti Gerlendo 253
Bir Ajan: Canoun 257
Bir Başka Ajan: Salec, 260
Onnik Pannikyan 263
Samir Arosyan 266
Gizli Örgütte Bir Kaçakçı 270
Henry Arslanyan 274
Yeni Enternasyonalizm 280
DİP NOTLARI 291
KİMLİK DİZİNİ 317
AD DİZİNİ 327

SUNUŞ

Atatürkçü, laik, cumhuriyetçi, demokrat bir Türkiye'nin yılmaz savunucusu; devrimci, hep emekten yana, araştıran ve sorgulayan gazeteci Uğur Mumcu, 24 Ocak 1993 günü otomobiline konan bir bomba ile, inandığı tüm bu değerler uğruna yaşamını yitirdi.

Eşi Güldal Mumcu ile çocukları Özgür ve Özge; Uğur Mumcu'nun, yukarıda ana çizgilerini vermeye çalıştığımız kişiliğini gelecek kuşaklara aktarmak; kütüphanesini, arşivini ve tüm yazılarını tasnif edip araştırmacıların kullanımına sunmak, gazeteciliğe hevesli gençleri, araştırmacılık alışkanlığıyla mesleğe kazandırmaya çalışmak vb. amaçlarla **Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı**'nı Ekim 1994'te hukuken, Aralık 1995'te de fiilen yaşama geçirdiler.

Bu amaçlar dışında vakfın elbette görevleri de var. Bunlardan ilk akla geleni ve belki en önemlisi, aradan üç yıldan fazla bir süre geçmesine karşın hâlâ sonuçlanmamış, hala faili meçhul durumdaki **Mumcu Cinayeti**'nin sonuna kadar takipçisi olmak. Bu görevin ilk ürünü sayılabilecek **SUİKAST RAPORU 93/96-Uğur Mumcu Cinayeti Soruşturması Sorgulanıyor** adlı çalışma, bir **um:ag** yayını olarak okuyuculara ve Uğur Mumcu dostlarına sunuldu.

Bir başka görev, bir başka borç, ama aynı zamanda hak ise, Onun daha önce yayınlanmış kitaplarının, bu kez adını taşıyan um:ag logosu altında yayınlanması idi. Böylesi bir cinayet söz konusu olmasaydı, bizim için de böyle bir görev doğmayacaktı. Ama cinayet, bu görevi kaçınılmaz kıldı. Elinizdeki kitap işte bu görevin bir ürünü.

Bu noktaya ulaşılmasında, Mumcu'nun bütün kitaplarını 1975'-ten bu yana, 21 yıldır yayınlamakta olan Tekin Yayınevi'ne ve Sayın Kemal Karatekin'e hem bu hizmetleri, hem de anlayış ve katkılarından dolayı teşekkür ederiz. **Papa Mafya Ağca**'nın ilk 19 baskısı da Tekin Yayınevi tarafından yayınlanmıştı.

Türkiye koşullarında, hele **Uğur Mumcu Vakfı** olarak, belli bir özel, toplumsal amaçla kitap yayınlamak güç bir iş. Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal koşulları, bu koşulların özellikle yayıncılık sektörüne nasıl yansıdığı biliniyor. Öteki giderler göz ardı edilse bile, kitap fiyatının yarıya yakınının dağıtım, üçte birinin de kâğıt gideri olarak düşünülmesi, sorunu kavramak için yeterlidir sanırız.

um:ag da en büyük sıkıntıyı kitapların fiyatını belirlerken yaşadı. Hem olabildiğince nitelikli ürün yaratmaya, hem de burada kitap olan

bu ürün ile, Uğur Mumcu okurları arasında bir uzaklık olmamasına uğraşırken çok zorlandık. Kitaplarımızın fiyatı, bilinen tüm gerçeklere karşın yüksek bulunabilir. Ama kağıt ve baskı kalitesi dikkate alınırsa, fiyatların sık sık değişmemesi için çaba harcanacağı bilinirse, okuyucunun hoşgörü katsayısının da artacağını umuyoruz.

Papa Mafya Ağca'nın şu anda elinizde bulunması, bu umudumuzun yersiz olmadığını gösteriyor. Bu, ayrıca, ülkemizi siz dost okurlarla birlikte aydınlık yarınlara taşımak amacıyla kurulan Uğur Mumcu Vakfı'na yapılmış önemli bir katkı. Sağ olun.

Bir önemli görevin gereği olan bu kitapların yeniden yayınlanmasında bize değerli katkılarda bulunan, Abdullah Nefes, Öcal Beningtan, Savaş Sönmez, Hakkı Erdem, Canan Duran, Çiler Keleş, Sezer Yücel, Neriman Küpçü, Fatih Alpertan, Şebnem Kocabıyık, Zeynur Türkmen, Sunda Işık ile Kubilay Gönen ve arkadaşlarını, Dumat Matbaası ve çalışanlarını, kapak düzenlemelerini büyük bir ustalık ve özenle yeniden yapan Emrah Yücel ve Murat Kaya'yı da unutmadık. Onlara da içtenlikle teşekkür ediyoruz.

Çağlar boyunca daha iyi, daha güzel, daha aydınlık bir dünya dileyen insanlar, düşünceleri uğruna eziyet çektiler, öldürülmeyi göze aldılar, öldürüldüler. Yaşamını, bu yolda gözünü kırpmadan feda edebilecek insanlara gerek duyulmayan, ışıl ışıl ve güzel bir dünyanın, ancak sizin gibi aydınların emeği ve çabası ile oluşacağına inanıyoruz.

Bu çabanın başarıya ulaşabilmesinin ilk koşulu, unutmamak!

Düşünenlerin öldürülmemesi, öldürülenlerin unutulmaması dileğiyle...

um:ag

ÖNSÖZ

Birçok insanda en karmaşık sorunlan birkaç genel soyut sözcük ile çözümleme alışkanlığı vardır. Papa'ya suikast girişimi ile İpekçi cinayeti de çoğu kez bu alışkanlıklarla ele alınıp, değerlendiriliyor. Oysa terör olgusunun ardındaki karmaşık nedenleri, genel sözler ve soyut kuramsal yaklaşımlarla algılamanın olanağı yoktur.

İpekçi cinayetini, daha önce Cumhuriyet Gazetesi'nde dava belgelerine dayalı olarak incelemiş ve somut kanıtlan değerlendirmeye çalışmıştım. Papa'ya suikast girişiminden sonra Ağca'nın ilişkileri içeride ve dışında çok değişik açılardan değerlendirildi. İpekçi cinayeti de değişik açılara göre yorumlandı. Papa suikastı üzerindeki CIA ve KGB kaynaklı görüşler ise olaylan büsbütün karmaşık niteliğe soktu.

Papa suikastı konusunda, CIA ve KGB gibi istihbarat örgütleri, televizyon program yapımcılan ve gazeteciler, çeşitli varsayımlan ileri süren yayınlar yaptılar. Bu kitabı yazmadan önce, NBC ve ABC adlı Amerikan televizyon şirketlerinin suikast girişimi ile ilgili programlan ile İngiliz Thames televizyonun aynı konudaki programlannı izledim. Dünya basınında bu konuda yayınlanmış bütün yazılan ve yapılan yorumlan tek tek okudum. Yine, kitabı yazmadan önce Sovyet yazan Iona Andronov'un incelemesi ile Amerikan yazan Claire Sterling'in "The Time Of The Assassins" ve Paul Henze'nin "The Plot To Kill the Pope" adlı kitaplannı somut kanıtlann terazisinde tartmaya çalıştım.

Bir cinayet davasında yaplacak ilk iş somut kanıtlann toplanmasıdır. Cinayet ile ilgili somut kanıtlar toplamak yerine kuşkulu varsayımlarla soyut kuramlar oluşturmak, suç kanıtlannı sis bulutlannın içine sokmaya yarar. Papa suikastı davasında yapılan budur.

Bu kitap, olaylan çok geniş bir çerçeve içinde ele almaktadır. İzlediğim yöntem, olaylar nedeniyle adı geçen kişi ve kurumlan, Türkiye ve İtalya arasındaki kaçakçılık trafiğini ve bu trafikte yer alan suç örgütlerini tanımak ve tanıtmaktır.

Suikast girişiminde bulunan, bir Türk'tür. Suikastçı daha önce de seçkin bir Türk gazetecisinin öldürülmesi nedeniyle hüküm giymiştir. Bu terörist ile ilgili bilgi ve belgeleri en iyi değerlendirebilecek olanlar Türk gazetecileri ve araştırmacılandır. Yabancı gazeteci ve araştırmacılann, ikinci elden, eksik ve tek yönlü bilgilerle ulaştıklan yargılar, gerçeklerin saptınlmasına yol açmaktadır.

Bir Türk gazetecisi olarak, olayları somut kanıtlar ve belgelerle inceleyerek kamuoyuna sunmayı bir görev saydım.

Kitap yayına verildiği sırada, Roma'da Yargıç Martella tarafından hazırlanan iddianame henüz mahkemeye sunulmuş değildi. Bu davanın açılması ile birlikte, birçok olayı daha, yeniden öğrenme ve değerlendirme olanağına kavuşmuş olacağız. Bugün için yapılması gereken, eldeki kanıt ve belgeleri değerlendirerek, olayı varsayımların kuşkulu ve sisli ortamından kurtarmaktır.

İpekçi cinayeti, yeraltı dünyası ve Papa suikastı konularına değinen yazılarım nedeniyle çok yönlü saldırılarla karşılaştığımı söylemeye her halde gerek yoktur. Birbirlerine düşman çevrelerden gelen bu ağır saldırılar, bana bu yayınlarda gerçeklere ulaşılmak üzere olunduğu izlenimini vermektedir.

Papa suikastını ele alırken, İpekçi cinayeti ile Vatikan'ın Banker Calvi ile ilişkilerine de değinmek zorunluluğunu duydum. Yine bu konuları incelerken, İtalya'da patlak veren "P-2 Mason Locası" ile Banker Calvi'nin İtalyan mafyası ile olan ilişkilerine göz attım.

Ağca'yı ülkücü çevresi ile, yeraltı dünyasını kaçakçıların yurt dışı bağlantıları ile, Vatikan'ı Banker Calvi ile, Banker Calvi'yi P-2 Locası ve İtalyan mafyası ile birlikte ele alıp incelemesiydik, olayların, kurumların ve örgütlerin kökenlerine inmemiş olurduk. Elinizde tuttuğunuz kitap, yorucu bir çalışma sonunda ortaya çıktı. İnceleme alanı içinde çok sayıda kişinin adının geçmesi, çalışmaları bir ölçüde güçleştirdi. Okuyucuya okuma kolaylığı sağlamak için kitapta adı geçen önemli kişilerin kimliklerini tanıtıcı bir kimlik dizini de hazırlandı. Olayların akışında bazı rastlantıların önemin vurgulamak için bu rastlantılar ve bu rastlantılarda adı geçen kişiler kitabın çeşitli bölümlerinde yeniden anıldı.

Kitabı okuyanlar, ulaştığım yargılara katılmasalar bile, hiç olmazsa, Ağca'nın serüvenleri ile ilgili belgeleri, kararları, kaçakçılık olayları ile ilgili dayanakları toplu olarak, bu kitapta görme olanağına kavuşacaklardır. Bu kitabın hazırlanmasında, yerli ve yabancı mahkeme kararları başta olmak üzere, birçok yayın titiz bir incelemeden geçirilmiş, değinilen her olayın dayanağı dip notlarında gösterilmiştir. Bütün bunların, yerli ve yabancı araştırmacılara yararlı olacağını sanıyorum.

Kitabın hazırlanmasında birçok kişiden yardım gördüm. Çalışmalarım sırasında yardımlarını esirgemeyen TBMM kitaplık çalışanları ile Amerikan kütüphanesinin Ankara ve İstanbul'daki görevlilerine teşekkür

etmeyi bir borç sayıyorum. Papa suikastı, Ağca ve kaçakçılık konuları ile ilgili yabancı yayınları, bulunduklan ülkelerden bana gönderen okurlarımı burada saygıyla anıyorum.

Terör nedeniyle Türk toplumu olarak büyük acılar çektik. Kamuoyunu oluşturan insanlar olarak biz gazeteciler, hiç olmazsa, kendi olanaklarımız çerçevesinde terör olgusuna karşı savaşmak zorundayız.

Bu kitap, bu bilinç ve duyguyla yazıldı. Bu bilinci ve duyguyu, okurlarımla da paylaşmak başlıca amaçlarımdan biridir.

Uğur MUMCU

MALLORKA

İspanyol şoför, yan İspanyolca, yan İngilizce anlatmaya başlamıştı:

"Don Kişot.."

Gerisini kestirmek kolaydı.

Barcelona yakınlarındaki Mallorka adasında, havaalanından otellerin bulunduğu kıyı şeridine giderken, yolun çevresindeki tarlalara ve tarlaların orta yerlerindeki yeldeğirmelerine bakıyordum. İspanya'da **"yeldeğirmeni"** denilince akla hemen **"Don Kişot"** öyküleri gelir. Cervantes, yaşlı bir İspanyol soylusunun okuduğu romanların etkisinde kalarak giriştiği serüvenleri konu alır. **"Yeldeğirmenlerine karşı savaş"** Cervantes'in roman kahramanı Don Kişot'un düş dünyasında oluşturduğu kinlerle giriştiği savaşlardan biridir. "Don Kişot" zamanla, **"Don Kişotluk"** olarak dillere yerleşmiştir. Bu anlamı ile "Donkişotluk" özverili, ama amaçsız kavgaları, direnmeleri anlatır; ayrıca **"kahramanlık taslamak"** anlamına da gelir.

Mallorka'ya uluslararası ün kazanan terörist M. Ali Ağca'nın Papa'ya suikast girişiminden önce kaldığı otelde inceleme yapmak için gelmiştim. Yolun iki yanında kilometre taşları gibi dizilmiş yeldeğirmelerini görünce Ağca'nın bir çeşit "Don Kişot" olduğunu da düşünüyordum. Ama bu kadar mı? Hayır. 9 Şubat 1983 günü, Roma yakınlarında Rebibbia cezaevinin ikinci katındaki sorgu odasında karşılaştığım Ağca, bana ruh yapısı içinde yaşadığı gerilimli yıllarda çarptırılmış bir psikopat gibi görünmüştü. Ağca, hiç kuşkusuz, kendi düş dünyasında uluslararası terörist Carlos'u tahtından indirecek bir kahramandı. Kendisini, böyle bir düş dünyasında biçimlendirmiş, daha da tehlikelisi, geleceğini, bu düş dünyasının buğulu atmosferi içinde görmeye başlamıştı. Don Kişot'un iyiye, doğruya, güzele yönelmiş bir özlemi vardı. Ağca öyle miydi? Hayır

değildi. Bazen oynadığı role uygun ifadeler veriyordu. Fakat içinde yer aldığı dünyada, iyiye, doğruya, güzele yönelen erdemlerden hiçbiri yoktu.

Araba yeldeğirmenli tarlalan geçip, yüzlerce lüks yatın ve deniz motorunun demirlediği limanı geride bıraktığında ben, Ağca'nın bu ünlü dinlence adasında ne aradığını kendi kendime soruyordum. Malatya'nın Hekimhan ilçesinden yoksul M. Ali'nin Mallorka'nın dört yıldızlı "Flamboyan" adlı otelde aradığı neydi?

Beni asıl adaya getiren neden, otel defterinde bir araştırma yaparak, eğer olası ise, aynı tarihlerde, otelde bir başka Türk'ün kalıp kalmadığını saptamak ve Ağca'nın serüvenleri hakkında bilgi toplamaktı. Ağca, suikast girişimi için kendisine ödenen parayı burada mı almıştı? Evet, Mallorka'da elbette yeldeğirmenlerine saldırmamıştı, birileri ile buluşmuştu. Ama kimlerle? Kimlerle ve nasıl?

Şoför, arabayı Flamboyan oteli önündeki yokuşta durdurduğunda içimi bir umutsuzluk rüzgarı kaplamıştı.

"Sinyor, hotel is closed".

Evet, otel kapalıydı. Otel sahipleri, turizm mevsimi için oteli onartıyorlardı. Yandaki otele yerleşerek, ilk saptamalan yapmaya çalıştım. Günlerden pazardı ve otelde hiç kimse kalmamıştı. Geri döndüm. Yapacak birşey yoktu.

Otel, adanın merkezi Palma'ya onbeş kilometre uzaklıkta "Magaluf" adlı bir semtte. Kıyı, lüks otellerle dolu. Otellerin önü kumsal. Hekimhanlı Ağca, buraya, denize girmek, kumsalda yürümek için mi gelmişti? Hayır.

Ertesi gün, Flamboyan oteli garsonlarından Refeal ile görüştüğümde bazı sorulann yanıtını da alıyordum:

"Hiç denize girdi mi?"

"Hayır."

"Peki ne yapardı?"

"Odasının balkonunda oturur, birilerini beklerdi. Ya da sabahları kumsalda tek başına yürürdü. Daha doğrusu koşar, spor yapardı. Bir de karşıdaki kafeteryada oyun makinaları ile kumar oynardı."

Ağca, otelin 624 numaralı odasında kalmış. Oda deniz manzaralı değil. Odanın balkonundan yandaki otelin çatısı ile

balkonlarına bakılıyor. Odanın asıl baktığı yön ana yol. Ağca, otel balkonundan, ana yoldan geleni, gideni görebiliyor.

"Hep burada oturur, dışarısını gözlerdi."

Dışanya bakıyorum. Görünen yer, yol kavşağı. Belli ki, bu otelde birileri ile buluşmuş.

"Yemek yerken bile dışarıyı gözetlerdi."

Ağca'nın oyun makinalarında kumar oynadığı yer, otelin tam karşısındaki snack bar. Barın adı "Tibet" Çin Halk Cumhuriyeti'nin özerk bölgelerinden biri olan Asya'daki "Tibet" ta oralardan buralara nasıl gelmişti acaba? Tibet'in sahibini gördüğüm zaman dünyanın ne kadar şaşırtıcı benzerliklerle dolu olduğuna bir kez daha inanıyordum. Karşımda çekik gözleri ile melez bir Çinli ya da Özbek Türk'ü vardı.

Tibet'i işleten İspanyol, doğma büyüme Mallorka'lıydı. Ama babaları, dedeleri?... Don Dişot'un yazarı, Kıbrıs'a kadar gider de bir Çinli ya da Özbek Türk'ü buralara gelemez miydi acaba? Gelirdi elbet... Gelirdi ama "snack bar" sahibi konuşmaya pek niyetli değildi.

İspanyollar birbirlerine pek benzemiyor. Tibet'in sahibi hortlak görmüş gibi kaçarken Flamboyan oteli resepsiyon memuru Salvardor Vinals, bütün sorularıma açık yanıtlar veriyordu.

"Genellikle ne yapardı?"

"Hiç konuşmazdı. Günaydın, iyi geceler, anahtarı verir misiniz, gibi sözler dışında pek konuştuğunu duymadım."

"İngilizce mi konuşurdu?"

"Evet."

"Kendisini hiç arayan olur muydu?"

"Telefon ile arayan olduğunu anımsamıyorum. Benim nöbetim dışında olduysa bilmem. Federal Alman plakalı bir Mercedes arabanın otele geldiğini, arabadan inen bir kişinin otelin bahçesinde kendisi ile konuştuğunu gördüm."

"Aynı Mercedes bir daha geldi mi?"

"Görmedim. Bir süpermarkette, İranlı ya da Tunuslu bir kişi ile görüşmüş."

"Peki bunu nereden biliyorsunuz?"

"Çok dikkat çekiyordu."

"Nasıl mesela?"

"Bir grup ile gelmişti, ancak bu grup ile gezmiyordu. Denize girmiyordu. Ve çok bahşiş ödüyordu."

"Ne kadar bahşiş veriyordu mesela?"

"Bir Pepsi-Cola istiyordu. Şişesi 35 pesata. Bin pesata veriyor, üstünü almıyordu. Bu yüzden milyoner sandık. Hep birlikte ister istemez izlemeye çalıştık."

"Aynı günlerde otelde kalan Türkler var mıydı?"

"Yok, İranlılar var. Onlar da bir grup."

"Bu İranlılar, Ağca ile hiç görüştüler mi?"

"O kadarına dikkat etmedim. Görüşmüş olabilirler."

"Peki bu İranlı gruba niçin dikkat ettiniz?"

"Bu grubun dışardan ziyaretçileri vardı."

"Kimler?"

"Alman plakalı arabalar."

"Başka dikkat çekici gruplar var mıydı?"

"Grup değil de Cezayirli bir genç Adı Malik Kickov. O da Ağca gibi tek başına dolaşırdı."

"Ağca'nın kaydını görebilir miyim?"

"Tabii."

"İşte, bakın pasaport numarasını bile kaydetmemişiz."

"Garip değil mi bu?"

"Garip, hem de çok garip. Daha garibini söyleyeyim mi? Ağca'nın kullandığı Faruk Özgün adı otel defterine bile yazılmamış. Olaydan sonra Faruk Özgün adını ben yazdım. Tabii pasaport numarasını bilemediğim için yazmadım."

"Peki otel defterine yazılmamış başka isimler de var mı?"

"Var, bir tane daha var. O da Ağca'nın yanındaki odada. bir Macar bayan."

"Biraz garip değil mi?"

"Garip."

"Bu Macar bayanın adı, İlona Kocskas. Ağca ile bitişik odada. Odalar, bir ara kapı ile birbirlerine bağlanıyor. Balkonlar ortak."

"Bu odaları kim ayarlıyor?"

"Seyahat acentası."

"Ne kadar kalmış bu Macar bayan?"

"Birkaç gün."

"Sonra kım gelmiş?"

"Bir Polonyalı bayan, Adı Olwen Shiyzcak."

Vinals ile birlikte Ağca'nın kaldığı odaya geliyoruz. Birçojk otelde olduğu gibi, iki oda, bir ara kapı ile birbirlerine bağlanıyor. Bunda dikkat çekici bir özellik yok. Dikkat çekici olan, Ağca'nın da Macar Kocskas'ın otel defterine kaydedilmemiş olmalandır.

Yeniden soruyorum:

"Otel defterine bugüne kadar kaydedilmeyen bir başkası var mı? Daha önceleri daha sonralan..."

"Yok, olsa anımsanm."

"Macar bayan ile Ağca'nın yanyana odalarda kalmalan ve adlannın otel defterine yazılmamış olması bir rastlantı mıdır?"

"Bilemem."

"Düşündürücü değil mi?"

"Çok."

"Bir nedeni olmalı?"

"Evet olmalı."

"Kim bilir bunu?"

"Kendileri..."

Ağca, Mallorka adasındaki Flamboyan otelinde 25 Nisan gününden 9 Mayıs gününe kadar kalmış. Otel rezervasyonu Milano'dan yapılmış. Papa'ya suikast girişimi ise 13 Mayıs gününe rastlıyor. Bu yüzden Mallorka'ya gelişi, buradaki temaslan çok ama çok önemli.

Ağca, Mallorka'da denize ayağını bile sokmamış. Otelin önündeki yüzme havuzuna da girmemiş. Buraya her halde, denize girmek için gelmemiş. Amacı başka. Amacı, birileri ile burada bulaşmak ve para almak.

Ama kimden?

Ağca'nın Mallorka'ya Bekir Çelenk tarafından sağlanan parayı almak için geldiğine inanılıyor. Bu konuda herhangi bır kayıt yok. Olmadığı için böyle mi, değil mi, kanıtlamak çok güç. Mallorka, Bekir Çelenk ve ortağı Mehmet Cantaş'ın gemilerinin sık sık uğradıklan bir yer. Bu yüzden, bu olasılık üzerinde duruluyor.

Benim Mallorka adasına giderek araştırma yapmamın bir nedeni de bu. Acaba, Ağca, adada herhangi bir Türk ile temas etti mi?

Resepsiyon memuru Vinals ile birlikte, Ağca'nın kaldığı 624 numaralı odadayız. Kahverengi çiçekli duvar kağıtları ile kaplı duvarları, yatağın hemen başucuna asılmış bir tablo ile süslü odaya şöyle bir göz gezdirip, balkona çıkıyorum.

Balkon, doğrudan doğruya iki yol kavşağına bakıyor. Karşıda "Don Paço" oteli var. Tam karşıda da bir motelin pencereleri ile karşılaşılıyor. Oda deniz manzaralı değil. Ağca, bu balkona oturup, saatlerce yolu gözlermiş. Belli ki otelde birilerini beklemiş. Kendisini ziyaret eden Batı Alman plakalı Mercedes'in sahibini mi, kimi? Bunu bilen yok.

Soruyorum:

"Bu odayı Ağca'nın kendisi mi seçti?"

"Acentada otelin planı var. Odalar, bu plana bakılarak seçilir. O da böyle seçmiş olmalı."

"Ya yanındaki Macar ve Polonyalı?"

"Onlar da öyle."

"İlginç değil mi?"

"İlginç, fakat bilemem, belki rastlantı, belki değil."

Papa suikastının düğüm noktası, bu Flamboyan otelindedir. İlişkiler zincirinin tümünü göz önünü alırsanız, Mallorka adasının hemen yanıbaşındaki Menorka adasını da bu ilişki zincirine ekleyebilirsiniz. Ağca, Menorka adasına gidip, orada demir atmış bekleyen gemilerden biriyle temas kurmuş olabilir mi?

Bu da bir olasılık.

Yeniden soruyorum:

"Limanda yüzlerce yat var. Ağca'nın bu yatlarla gelen herhangi birisiyle teması olabilir mi?"

"Olabilir."

"Nasıl?"

"Her sabah otelden çıkar, gece yarısına doğru otele dönerdi. Dışarda ne yaptığını kimlerle görüştüğünü bilemem."

"Menorka adasına gidebilir mi?"

"Yakın, gidebilir. Hem, onbeş mil ötede uluslararası sular başlıyor. Eğer kendisine, burada para verilmişse kolay, denizde ya da Menorka'da buluşmaları mümkün."

Bekir Çelenk'in, Panama bandıralı gemisi, 18 Aralık 1981 günü Menorka adasının Pala Tirant mevkiinde karaya otur-

muştu. Geminin kaptanı, emekli deniz albayı Yiğit Güzen'di. Güzen bu işi, arkadaşı, Roma'da 1974-76 yılları arasında ataşelik yapan emekli deniz kurmay albay Ediz Akman aracılığı ile bulmuştu. Geminin karaya oturmasından sonra gemi mürettebatı ile gemi sahibi Çelenk arasında uyuşmazlık başgöstermiş ve mürettebat açlık grevine girişmişti.

Olay üzerine kaptan Yiğit Güzen, Madrit Büyükelçiliğimize bir telgraf çekerek ivedi yardım istemiş ve elçilikten "gemi sahiplerinden Bekir Çelek'in işçilerin altı haftalık ücretlerini ödediği" yolunda bir yanıt almıştı. Olay, gemi mürettebatının, gemiye elkoyması ile devam etmiş, uyuşmazlık mahkemeye yansıtılmış ve dava sırasında Çelenk, Forster adlı bir İngiliz avukat ve emekli albay Ediz Akman ile birlikte Menorka adasına gelip, "La Palma Hostel"in üçüncü katında 29 numaralı odada kalmıştı.

Menorka, Çelenk için yabancı bir yer değildi. Gemileri, buradan sık sık geçerdi.

Bekir Çelenk'in yakın dostu Ermeni işadamı Samir Ariss (1) ya da Arosyan olarak bilinen dostu, "Antepliyan" adlı bir başka Ermeni ile birlikte, İspanya'da ticaret mi yapıyorlardı? Menorka ya da Mallorka adasında ya da Barcelona'da dükkanları mı vardı? Arosyan, sık sık, Mallorka adasına gelir, gider miydi? Bekir Çelenk'in yakın dostu ve ortağı Mehmet Cantaş'ın Menorka ya da Mallorka'daki ilişkileri biliniyor muydu?

Ağca niçin Mallorka'daydı? Niçin, İtalya'dan kalkıp, Mallorka'ya gelmişti? Bütün bunların, rastlantıları aşan bir özelliği ve olayı aydınlatacak bir yönü var mıydı?

Londra'da Mehmet Cantaş'ın ortağı Sabahattin Su'ya da aynı amaçla sorular soruyordum:(2)

"Bekir Çelenk ile bir ilişkiniz var mı?"

"Var, şöyle var: Zaman zaman Çelenk'in gemileri ile yük taşıtınız, o kadar."

Bekir Çelenk'in "65 London Wall E. C. 2" adresindeki "Oscar Maritime S. A. " şirketi Mehmet Cantaş'ın "Sutaş Shipping Services Ltd. Shipbroks" şirketi ile aynı binada iş yapmaktaydılar. "Rastlantı mı bu?" diye soruyorum.

"Değil, rastlantı değli tabii. Tanışırlar Eski arkadaşlar. Biz yalnızca Bekir Çelenk'in gemileri ile iş yapmıyoruz ki, daha

başka gemilerle de çalışıyoruz."

"Çelenk'in gemilerini kiralayan başka şirketler de var mı?"

"Var. Biri İtalyan, S.I.S. Ravana, bir de Türk."

"Bu Türkün adı ne?"

"Adil Tandır."

Londra Başkonsolusluğumuzda sözleşmeli personel olarak çalışan emekli kurmay albay Osman Ergün'ü tanıyıp, tanımadığını sordum. Mehmet Cantaş'ın ortağı şöyle yanıtlıyordu:(3)

"Tanırım. Oğlu Orhan bizimle çalışırdı."

"Peki Bekir Çelenk'in firmasında da çalıştı mı?"

"Çalıştı. Bizden sonra Çelenk'in firmasına geçti. Hatta Çelenk ile Atina'ya gemi almaya gitti, tercüman olarak."

Bekir Çelenk'in Londra'da "62 Ridge Avenue nr. 21" adresindeki evine gittiğimde aklımda birçok soru birbirine bağlı yanıt bekliyordu; bu ilişki yumağının içinden çıkmak kolay mıydı?

Çelenk'in kaldığı evin sahibi sorduğum ilk soruyla birlikte aksileşmeye başlamıştı:

"Bekir Çelenk bu evde mi oturdu?"

"Bilgi veremem."

"Niçin?"

"Veremem, o kadar."

"Çelenk'i daha önce tanır mıydın?"

"Size ne?"

"Çelenk'den önce bu evde kim kalıyordu? Selçuk Arslan mı?"

Ev sahibi Kıbrıslı Mehmet İzzet'i iyice sinirlendirmiştim. Selçuk Arslan, "kendisinden para aldım" dediği, İstanbul'daki "Gazinocular Kralı" Fahrettin Arslan'ın oğluydu ve ünlü ses sanatçısı Emel Sayın ile evlenip, bu evde "balayı" yaşamıştı.

"Evi tutan Fahrettin Arslan mı?"(4)

"Evet, size ne?"

"Tanır mısın Fahrettin Aslan'ı?"

"Tanırım tanımam, size ne?"

"Kiraya vermişsin?"

"Verdim, ne olacak?"

Bekir Çelenk'in Londra'daki dostlarından biri de Berker İnanoğlu.

Berker İnanoğlu, MHP İstanbul İl örgütü yöneticilerinden. Bir ara, MHP ve yan kuruluşlan ile ilgili dava nedeniyle Ankara Sıkıyönetimince tutuklandı, sonradan serbest bırakıldı. Bekir Çelenk, Papa suikastı nedeniyle yargıç Martella tarafından tutuklatılan, Avrupa Demokratik Ülkücü Demekleri Federasyonu başkanı Musa Serdar Çelebi'yi Berker İnanoğlu aracılığı ile tanımıştı. İnanoğlu'nun Londra'da ortak olduğu şirketler var. Bunlar. Londra'nın ünlü eğlence merkezi "Soho" semtinde, Karl Marks'ın yaşadığı evin hemen yakınında, "26 Berwich Street w I" adresinde. Şirket adlan da şöyle: "Springrase Lmt." "İtef Lmt." "World İpex Lmt." Ve "Empis Film Lmt"... Fenerbahçeli eski futbolcu Selim Soydan, bu şirketlerle iş yapıyor. Soydan, film sanatçısı Hülya Koçyiğit ile evli. Hülya Koçyiğit'in kardeşi Nilüfer Koçyiğit de Bekir Çelenk'in karısı.

Selim Soydan ve Bekir Çelenk, bacanak oluyorlar.

Bekir Çelenk ve Berker İnanoğlu dostluğu Londra'da herkes tarafından biliniyor. İnanoğlu, bir ara, Holland Park Road'da "Oversea's Visitors" adlı küçük bir otel işletmiş. Otelin sahibi Muradyan adlı bir Ermeni.

Muradyan ile de konuşuyorum.

"Bekir Çelenk sizin otellere gelir miydi?"

"Gelirdi, en çok İnanoğlu ile görüşürdü."

"Başka kimlerle görüşürdü?"

"Manuk Manukyan ve Ramon Keşişyan ile. Keşişyan, gemi işleriyle ilgilenirdi."

"Çok para harcar mıydı?"

"Çok."

Berker İnanoğlu'nun ağabeyi Türker İnanoğlu'nun Roma'da bir başka film şirketi vardı. Türker İnanoğlu'nun siyaset ile hiçbir ilgisi olmamıştı. Ortağı Uğur Terzioğlu, birara siyaset ile ilgilenmiş, 1960 ihtilalinde bu yüzden Balmumcu cezaevinde kalmış, daha sonra da bütün gücünü ticari ilişkilere vermişti. Roma'da oturuyor ve "Filmcenter S.R.L." adlı bir şirketi yönetiyordu. Türker İnanoğlu ve Uğur Terzioğlu bu şirkette ortaktılar.

Papa suikastı nedeniyle tutuklanan Bulgar Antonov'un oturduğu Via Polo 95 No.'lu apartmanda, bir rastlantı, daha önce Uğur Terzioğlu da oturmuştu.

M. Ali Ağca ile Bekir Çelenk adlarını yanyana getiren olay, her ikisinin de aynı tarihlerde Sofya'daki Vitoşa otelinde kalmaları mıydı? Yoksa, bunun dışında daha başka rastlantılar, belirtiler ve kanıtlar var mıydı?

9 Şubat 1983 günü, Roma yakınlarındaki Rebibbia cezaevinin ikinci katındaki sorgu odasında karşı karşıya geldiğimizde Ağca, görüşmemiz bitip de odadan ayrılırken "Bütün yazdıklarınız doğru" diyordu. Niçin, niçin acaba?

Sorgu odasını yargıç Martella ve Roma savcısı Scorca ile birlikte terk ederken, ben, İpekçi cinayeti ile silah kaçaklığı konularında yazdıklarımı düşünüyordum. Ağca, "bütün yazdıklarınız doğru" derken neyi anlatmak istiyordu? Yazdıklarımın arasında Ağca'nın ifadelerine güvenilemeyeceği de vardı. Ağca'nın gerceklere uygun bulduğu yazılar arasında bu konuda yazdıklarım da var mıydı?

REBİBBİA CEZAEVİ

"Tribunale di Roma."

Roma Adliyesi, büyük bir bahçenin içinde iki büyük binadan oluşuyor. Binalardan biri ceza, öteki hukuk mahkemeleri için ayrılmış. İtalyanca bilmeye hiç gerek yok, kapıdaki görevliye "Dr. Martella?" diye soruyorum. Asansörü gösteriyor. Asansöre binip, yukarıya çıkıyorum.

Martella, elli yaşlarında, beyaz saçlı, kalın çerçeveli gözlüklü, ağır başlı bir hukukçu. Soru sorarken yüzü çok asık, İtalyanlar kavga eder gibi konuştuğundan olacak, Martella'nın ses tonunu başlangıçta hiç beğenmedim. Martella, sorgu dışında çok sevecen oluyor, asık yüzü gülüyor. Belli ki çok ciddi ve çalışkan bir hukukçu. Ününü Lockheed olayı ile yapmış. Belki bu yüzden suikast soruşturması da kendisine verilmiş.

Martella, Ağca ve kaçakçılık olayları konusunda bilgime başvuruyor. Bu yüzden resmi tanık olarak dinleniyorum. Neden derseniz, şundan: İtalyan yetkilileri, Ağca ile ilgili yayınları çok yakından izlemişler. Ağca, Abuzer Uğurlu ve Bekir Çelenk gibi kaçakçıların adlarını verince, "Silah Kaçakçılığı ve Terör" başlıklı kitabım, Martella'nın isteği üzerine İtalyanca'ya çevrilip, dava dosyasına konmuş. Kitabı Türkolog Prof. Anna Masala çevirmiş. Kitap, sorgu yargıcı tarafından dava belgeleri arasına alındığı için benim de bu yüzden ifademe başvurmuş bulunuyorlar. Martella, Ağca'yı, Şener'i, Serdar Çelebi'yi, Türkeş'i, Enver Altaylı'yı, tek tek soruyor. Abdullah Çatlı'yı öyle, Abuzer Uğurlu'yu öyle, Bekir Çelenk'i öyle.

Martella "işte" diyor ve kahverengi kap içine yerleştirilmiş olan çeviriyi gösteriyor. Elime alıp, sayfaları çeviriyorum.

Dr. Martella, Ağca'yı, ülkücüleri, Türk yeraltı dünyasını çok yakından tanımak istiyor. Acaba Ağca kendisine doğruları mı söylüyor? Ben, Ağca ile görüşmeden önce olduğu gibi

görüştükten sonra da aynı kanıyı taşıyorum: Malatyalı terörist hiçbir zaman doğruyu söylemedi; bütün amacı resmi sorgulan saptırmak; yanıltıcı iz vermek, birilerini gizlemek.

Ağca'nın İstanbul'da ve Roma'da verdiği ifadeleri tek tek okumuştum. Olaylarla bu ifadeleri karşılaştırdığımda birtakım kişilerin korunduğu izlenimini edinmiştim. Bu izlenimlerimi Martella'ya aktardım. İlgiyle dinledi. Arasıra sorular sordu, yanıtlar verdim. 1983 yılı Şubat ayının ilk günlerinde Dr. Martella ve Roma savcısı Scorco ile Ağca sorununu görüşürken "acaba" diyordum, "Ağca, şu aşamada kimleri koruyor ve koruduğu kişiler şimdi ne yapıyorlar?...

Martella, ifademi aldıktan sonra Rebibbia cezaevine gitmiş ve benim yanıtlarımı Ağca'nın yanıtlan ile karşılaştırmıştı. 7 Şubat günü, akşam üzerine doğru ikimizin de acelesi vardı. Ben, RAI-II televizyonunca çekimi yapılan içinde benim de yer aldığım bir açıkoturum ve programı izlemek istiyordum. Martella da ifademi bir an önce alıp, evine gitmek ve aynı programı izlemek amacındaydı. Bir ara gülerek **"gazetelerin bu konuda yazdıklarına inanmayın, hiçbiri doğru değil"** diyor. Sonra ekliyor.

"O kadar kolay olsaydı, soruşturmaya gerek kalmazdı, bir yıldır, gece gündüz uğraşıyorum."

Katıldığım program 7 Şubat 1983 gecesi yayınlandı. Programda önce İtalya'nın eski başbakanlarından Spadolini konuştu, sonra iki parlamentere söz verildi. Daha sonra, benimle yapılan yirmi dakikalık bir bölüm yayınlandı. Programcı Franco Domo, Bulgarların kaçakçılık olaylarındaki payını, Türkiye'deki kaçakçılığı ve Ağca'nın serüvenleri konusunda sorular sordu. Bu sorulan yanıtladım. Daha sonra, Sosyalist Parti genel başkan yardımcısı Claudio Martelli, Cumhuriyetçi Parti milletvekili Oddo Basini, Hristiyan Demokrat Parti genel başkan yardımcısı Roberto Mazetta ve Komünist Partisi senatörü ve L'unita gazetesi genel yayın müdür Emanuele Macaluso ve benim konuşmacı olarak katıldığımız bir açık oturum yayınlandı. Programda genel olarak, uyuşturucu madde ile silah kaçakçılığı arasındaki ilişkiyi, Türk ve İtalyan mafyalarını, Bulgar bağlantısını, Ağca'nın Türk faşistlerle olan ilişkisini anlattım. Bu arada "Asala" gibi Ermeni terör örgütlerinin uyuşturucu madde

kaçakçılan ile kurduklan örgütsel bağlara dikkat çektim. Haşhaşın eroine dönüşmesi için gerekli olan asitik enhidritinin Batı ülkelerinden geldiğini, Türkiye'de yakalanan silah ve mermilerin büyük çoğunluğunun Nato ülkelerinden yola çıktığını anlatarak kapitalist silah tekelleri ile Bulgaristan gibi kendisine "Marksist-Leninist" etiketler yapıştıran ülkeler arasında, terör pazarı üzerinde "yeni enternasyonalizm" kurulduğunu söylemeye çalıştım. (1)

Bu program nedeniyle sonradan iki ayrı odaktan kaynaklanan suçlamalarla karşılaşacaktım. Sofya radyosu, Şişmanov adlı yorumcunun ağzından beni CIA güdümünde olmakla suçlamaktaydı. Bu yayını izleyen günlerde TKP eğilimi solculardan "CIA ajanları ile televizyona çıkmak" gibi bir suç ile karalanmaya çalışıyordum. Bu suçlamalar sürüp dururken, Almanya'daki ülkücülere çok yakın olan bir sağcı Alman gazetecisi, UPI toplantısında Cumhuriyet gazetesi genel yayın müdürü Hasan Cemal'e benim " KGB ve İtalyan Komünist Partisi tarafından Ağca ile görüştürüldüğüm" söylenmekteydi. Birbirini yok eden, birbiriyle temelden çelişen ne gülünç savlardı bunlar?

Bu savlara daha sonra da rastlayacaktım. Türkiye'de uzun yıllar CIA yetkilisi olarak görev yapan Paul Henze, "The Plot to Kill the Pope" adlı kitabında, benim Sovyet yanlısı yayınlar yaptığımı yazacak; MHP genel başkanı Alparslan Türkeş'in kızı, ülkücü sağın haftalık yayın organı "Yeni Düşünce" adlı dergide Henze ile aynı görüşleri paylaşacak, sağ eğilimli birçok yayın organında ağır sövgüler yer alacaktı.(2)

Bu suçlama kampanyasına, Sofya radyosu, yurt dışında örgütlenen TKP yanlısı "yeni mandacı" solcular ve Moskova'da yayınlanan "Literetumaya Gazeta" adlı bir yayın organı da katılmakta gecikmeyecekti.(3) Almanya'da, Bulgaristan'da ve Türkiye'de birçok kişi ile görüşen ve bu arada bana da bazı sorular sorup, yanıtlarını değiştirerek yazan Iona Andranov, tıpkı CIA kartvizitli gazeteci Henze gibi kişiliğime doğrudan saldırıya geçmeyi bir taktik olarak benimsemekteydi.

Bu gülünç suçlamaları bir yana itmek gerekirdi. Sofya radyosu, Bulgar şirketlerinin sosyalist bir ülke için yüz karası olması gereken kaçakçılarını gizlemek için elinden geleni yapacaktı. Sovyet yazarı, Bulgaristan'ı suçlayan bir yazarı karalaya-

rak "devlet memurluğunun gerektirdiği bir bağlılığı" gösterecek, CIA-KGB kavgasında devletine yaranmış olacaktı; Paul Henze, Başkan Carter'in güvenlik danışmanı ve "CIA istasyon şefi" olarak kullanılacak; CIA güdümünde yayın yapmayan yazarlan, "Moskova'nın etkisine girmekle" suçlayacaktı. Fakat gerçekler, bu suçlamalann etki alanlan dışındaydı ve araştınlması gereken de yalnızca gerçeklerdi.

Böyle düşünüyordum. Paul Henze, 1983 yılı Ocak ayının son günlerinde bana "niçin Bulgar şirketlerinin kaçakçılık yaptığını söyledikten sonra bir adım daha atıp, Papa suikastının KGB tarafından düzenlendiğini yazmıyorsunuz?" diye sorduğunda "siz gerçeklerle değil varsayımlarla uğraşıyorsunuz, böyle bir olay için kanıt gerekir, kanıt nerede?" diyé sormuştum. Sovyet yazan Andranov, "Henze, İpekçi cinayetinden birkaç gün önce İstanbul'da İpekçi ile görüşmüş, niçin bu olayı CIA düzenledi diye yazmadınız?" diye sorduğunda da aynı tür yanıt vermiştim: "Bunlar soyut sözler, kanıt nerede?" Üstelemişti: "Peki Ruzi Nazar?" Ruzi Nazar'ın Türk sağcılan ile ilişkisini de ilk kez ben yazmıştım. Bu ilişki, Ruzi Nazar'ın Papa suikastını planladığı yolunda bir yargıya nasıl yol açardı? Kurulan her ilişkiyi bir cinayet örgütü olarak görmek akılla, mantıkla bağdaşır mıydı?

"Conspiracy teorisi" bu tür düşünenlerin başvuracağı bir yöntemdir. Hukuk, kanıt arar, romancı varsayım üretir, gazeteci gerçekleri arar. Varsayım ile gerçekler yer değiştiremez. Henze ve Andranov'un yöntemleri varsayımlarla gerçeklere yer değiştirtmektir. Bu ilkel bir "istihbarat taktiği" olabilir. Böyle olsa bile bu yolla hiçbir sonuca vanlamaz.

Martella'nın odasında böyle düşünüyordum. Gerçekleri aramak, gerçekleri ararken ideolojik kuramlarla somut olgulan birbirlerine karıştırmamak, adı geçen kişilerin çevresini ve siyasal bağlantılannı iyice tanımak benimsenecek tek yoldur. Bugüne dek böyle yapmıştım, böyle yaptığım için iki yanlı yaylım ateşine tutulmuştum. Bu saldınlar bile gerçeğe daha çok yaklaştığımı gösteriyordu. Elimizdeki olanaklarla gerçeklerin ancak bir kısmına ulaşabiliyorduk. Bundan ötesi resmi soruşturma ile aydınlanacaktı. Türkiye'de Abdi İpekçi davasının yeniden ele alınması için dava dosyalan üzerinde yoğun çalışmalar yapmış

ve bu çalışma sonucu elde ettiğim kanıtlan 30 Kasım-5 Aralık ve 21 Aralık-14 Ocak tarihleri arasında Cumhuriyet gazetesinde yayınlamıştım. Bu yayınlar, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nca ihbar sayılarak İpekçi dosyası üzeninde yeni bir soruşturma açılmıştı. (4) Bu dosyalardan elde ettiğim sonuç, Ağca'nın kesinlikle ülkücü bir militan olduğu yolundaydı. Dosyalardaki kanıtlar ve dosya dışında yaptığım araştırma ve soruşturmalar, Ağca'nın Türk yeraltı dünyası ile beraberlikleri olduğunu da göstermekteydi. Martella'nın odasına girdiğimde, Ağca konusunda kafamda oluşan bir iki çizgi dışında bir başka olasılık daha bulunmaktaydı. O da Ağca'nın Türk yeraltı dünyası aracılığı ile Bulgar yetkilileri ve Roma'da görevli Bulgar yetkilileri ile görüşmüş olabileceğiydi. Bu, **"Ağca, Papa'yı öldürmek için KGB'den emir aldı"** gibi bir yargıya elbette yol açmazdı. **"Olabilir, olamaz"** gibi tartışmaları bir yana bırakıyordum. Eğer, Ağca, Bulgar Antonov ile görüşmüşse, bu görüşme Ağca'nın kaçakçılık ilişkileri nedeniyle olamaz mıydı? Ya da Ağca, kaçakçılık nedeniyle tanıştığı Bulgar yetkililerine **"Papa'yı öldüreyim, yardım edin"** gibi bir öneride mi bulunmuştu?...

Ağca'nın ülkücü çevreler ve yeraltı dünyası ile kurduğu ilişkiler kesindi; ancak son olasılıklar varsayımlara dayanmaktaydı. Bu en azından benim için böyleydi. Martella'nın elinde belki bu konuda yeterli kanıtlar vardı, bunlar ortaya konmadan böylesine bir olayda kesin yargı sahibi olunabilir miydi? Hayır.

2 Şubat günü, saat 9.30'da başladığımız görüşme yeni yeni sorularla uzadıkça uzuyordu. Açılan her konu bir başka konuya ulaşmaktaydı. Ertesi gün, daha ertesi gün de konuşmalarımız sürdü.

Martella ara sıra kalın mercekli gözlüğünü çıkarıp, gözlerini kırpıştırıyor ve zaman zaman da gülerek başını sağa sola sallıyordu.

"Bulgar bağlantısı kesin mi?"

Gülüyor, gülerek yanıtlıyordu:

"Yorum yok."

Yorum yoktu ama ben Martella'nın Bulgar bağlantısına iyice inandığı izlenimini ediniyordum. Gerçi daha sonraları Ağca'nın bazı konularda yalan söylediğini anlamıştı, fakat o gün-

lerde Bulgar izi üzerinde derinleşmeye çalışıyordu. Önem verdiği noktalar, Türk mafyası ile ülkücüler arasındaki ilişkiler, Bekir Çelenk ve Abuzer Uğurlu'nun Ağca, Musa Serdar Çelebi ve Abdullah Çatlı ile olan yakınlıklarıydı. Bunlar gibi, Batı basınında "Bozkurtlar" olarak bilinen ülkücüler ve Türk mafyası ile ilgili her konuyu öğrenmek istiyordu. Bulgar bağlantısı böyle kurulacaktı. Ben ise Ağca'nın niçin mahkemede sustuktan sonra birdenbire konuşmaya karar verdiğini düşünmekteydim. 1981 Kasım ayında iki SİSMİ görevlisinin Ağca ile cezaevinde görüşme yaptığı doğru mu?

Martella'ya soruyorum:

"Böyle mi?"

Martella kararlı:

"Yorum yok."

Ağca'nın ifadelerinde kesinlik var mıydı? Antonov'un evini açıkça tanımlıyordu. Bu açıklık apartmanın yeri ve dış görünüşü için söz konusuydu. Ya evin içini ayrıntılı biçimde tanımlıyor muydu? Hayır. Sızan haberler, evin içinin pek iyi tanımlanmadığı yolundaydı. 1983 yazında Ağca üzerine bir program yayınlayan Amerikan ABC televizyonu da bu gibi kuşkulu noktalar üzerinde duracak ve yine bir Amerikan televizyon şirket olan NBC televizyonuna bir çeşit yanıt verecekti.

Ağca, acaba zaman zaman derin endişelere kapılıp, öldürüleceğinden mi korkmaktaydı? Böyle bir endişesi, böyle bir saplantısı mı vardı? Zaman zaman **"işte gerçekleri açıklıyorum"** diye söze başlayıp, ipe sapa gelmez sözler mi söylüyordu? Niçin Bekir Çelenk için **"önemli bir adam değil"** diyordu? Oral Çelik için **"benim sağ kolumdur"** gibi açıklamalarda mı bulunuyordu? Musa Serdar Çelebi ile karşılaştıklarında **"yalan söyleme, her şeyi anlat"** mı demişti? Çelebi, Ağca'yı **"yalan söyleyen sensin"** diye mi terslemişti? Almanya'ya gittiğini, burada bir süre yaşadığını niçin kabul etmek istemiyordu? Ağca, neleri gizlemeye çalışıyordu?

Kafamda bu sorularla boğuşurken, Martella, önce yanında oturan Roma savcısı Scorca ile konuşup, bana dönüyor:

"Ağca ve Çelebi ile karşılaşmak ister misiniz?"

Doğrusu bunu beklemiyordum. Hemen "evet "dedim.

"Karşılaşırım ve burada söylediklerimi yüzlerine karşı yi-

nelerim."

Savcı Scorca, hemen hazırlanan görüşme kararını imzaladı. Görüşme 9 Şubat günü öğleden sonra yapılacaktı. Martella'nın sekreteri Amoldo, öğleden sonra 14.30'da Hotel Clodio'dan gelip beni alacaktı. Roma yakınlarındaki Rebibbia cezaevine gidiyorduk Yolda, Arnoldo, durmadan konuşuyordu. Bir an "teybi açıp, konuşmalarını banta alayım" diye dedim ama sonra güven duygusunu sarsmak yanlış olur diye düşündüm. Amoldo, bütün görüşmelerde görevli olarak bulunmuştu, bu yüzden bütün olayları ezbere biliyordu. Belki de tüm bu olayları anlatmak istiyordu. Verdiği Türk adlarından bunları bildiği belliydi.

İtalyanca bilmediğime o gün çok hayıflanmıştım.

Rebibbia cezaevi, Kızıl Tugaylar ve Mafya sanıklarının kaldıkları cezaevi. Cezaevi görevlileri Amoldo'yu tanıdıkları için kapıda herhangi bir güçlükle karşılaşmıyoruz. Amoldo konuşmayı sürdürüyor. Bahçede bekliyoruz. Biraz sonra Martella koruma polisleri ile birlikte geliyor. El sıkışıyoruz. Martella İngilizce bilmiyor. Bu yüzden konuşup, anlaşmamız için İtalyanca çevirmen gerekli.

Martella'nın Ağca ile ilgili soruşturma için görevlendirdiği iki çevirmen var. Biri, türkolog Prof. Dr. Anna Masala. Masala, 1983 ortalarında kendi isteği ile bu görevden alındı. İkincisi, Roma Hukuk Fakültesi son sınıfında okuyan Türk asıllı bir ermeni genci. Adı, Edward. Olay ile ilgisiz görünüyor. Kibar ve ölçülü. Soruşturma dışında hiç konuşmuyor ve odadan çıkar çıkmaz hemen koşarak yanımdan kaçıyor.

Martella'nın arabasını Roma Savcısı Franko Scorca'nın arabası izledi. Her ikisi de sıkı bir koruma çemberi altındalar. Üçüncü araba yine koruma çemberinde. Bu arabadan da Prof. Masala iniyor. Martella, Prof. Masala ile beni tanıştırıyor; el sıkışıyoruz.

Cezaevinin bahçesinde yirmi-otuz metre yüksekliğinde bir kırık kelepçe anıtı var. Anıt, kelepçelerin bir gün çözüleceğini anlatmak istiyor. Martella ile kırık kelepçe anıtını geçip, kafeteryaya giriyoruz. Martella "capuciana" diyor, İtalyan usulü sütlü kahve.

Kahveleri içtikten sonra cezaevinin ana binasına doğru yü-

rüyoruz. Kapıda bir görevli, pasaportumu teybimi, fotoğraf makinamı alıyor. Savcı Scorca, yargıç Martella, çevirmen Prof. Anna Masala, sekreter Arnoldo ve ben beraberce ikinci kata çıkıyoruz. Martella, üst koridorda, sağdaki kapılann birini açıp giriyor.

Burası sorgu odası.

Dışı süet içi koyun kürkünden olan paltomu vestiyere asmaya çalışıyorum. Palto ağır geliyor ve duvardan birkaç santimlik bir parça alarak yere düşüyor.

Kalın cezaevi duvarlarından bir küçük gedik açılmıştı.

Martella'ya dönüyorum:

"Cezaevi çok sağlammış."

Hep birlikte gülüyoruz.

Martella masanın başına geçiyor. Tam karşısındaki sandalyeye oturmam için işaret ediyor. Oturuyorum. Sol yanımda bizim "zabıt katibi" dediğimiz onların "sekreter" diye andıklan görevli Arnoldo, daktilosunu çekerek oturuyor. Benim yanıma da Anna Masala oturuyor. Masala'nın yanındaki sandalye ise boş. Birazdan bu sandalyeye önce Musa Serdar Çelebi, daha sonra da Ağca gelip oturacak.

Savcı Scorco, Martella'nın hemen arkasında, biraz geride bir sandalyeye oturuyor ve sessizce konuşulanları dinliyor.

Masada "Ment" marka bir sigara ve sarı renkte iki tabla duruyor. Sol yanıma rastlayan pencerelerden cezaevi avlusu görünüyor Sağ tarafımda kapı var.

Prof. Masala üzerinde horoz resmi olan bir çakmağı çıkarıp, masaya koyuyor. Arnoldo da üzerinde MS yazan bir sigara paketini masaya yerleştirip, ceketini çıkarıyor.

Martella, Arnoldo'ya dönüyor.

"Tamam mıyız?"

Aynı soruyu bana soruyor. Evet tamamız. Zile basıyor ve Musa Serdar Çelebi'nin getirtilmesini istiyor.

Çelebi, gri çizgili takım elbise; mavi gömlek giymiş. Saçları kesik değil. Odaya girer girmez, saygılı biçimde baş selamı veriyor Halinden çok heyecanlı olduğu anlaşılıyor.

Bir ara elini masanın üzerindeki sigaraya doğru uzatıyor, sonra geri çekiyor.

Bir yurttaşımla, bir yabancı ülkede bu koşullarda karşılaş-

maktan gerçekten üzüntü duyuyorum. Bu duygumu da kendisine söylüyorum. **"Umarım"** diyorum. **"Bu olaya karışmamışsındır."**

Çelebi ve Ağca ile karşılaşmamız resmi soruşturma çerçevesi içinde geçiyor. Bu yüzden, Martella -haklı olarak- sorgu dışında konuşmamızı istemiyor. Hele tartışmamızı hiç istemiyor.

Martella'ya dava açılıncaya kadar cezaevinde Çelebi ve Ağca ile neler konuştuğumu anlatmayacağıma söz vermiştim. Bu gizlilik bizim hukukumuzda da geçerlidir. Bu yüzden, bu satırları yazarken de bu kurala ve verdiğim söze uyuyorum.

Çelebi söze başladığı zaman saat 15.30'u gösteriyordu. Odadan "iyi günler" dileyerek çıktığında saat 18.50 olmuş, hava kararmıştı.

Martella, "Ağca'yı getirin" dediği zaman gözlerimi kapıya dikmiş bakıyordum. Üç muhafız arasında getirilen Ağca odaya girer girmez, Martella ile İtalyanca konuşmaya başladı. Martella **"Uğur Mumcu burada, seninle bazı konuları konuşacak"** dediği zaman, birdenbire bana dönüp, yan şaşkınlık, yan sevinçle **"oooo, hoş geldiniz Sayın Mumcu"** diyecek ve el sıkışacaktık.

Ayağında blu-jean dediğimiz kot pantolon, sırtında önü fermuarlı yün bir yelek, içinde de mavi bir gömlek vardı, Saçlan, düzensiz biçimde öne taranmıştı. Saçının ön kısmında üç dört santimetrelik bir yer ağarmıştı. Sakalı, on beş yirmi günlüktü.

Önce, benim röportaj yapmaya geldiğimi sandı ve İtalyanca konuşmaya başladı. Anna Masala, konuştuklarını bana çeviriyordu ki, Türkçe:

"Konuştuklarımın tam anlamını veremiyorsunuz, ben söylediklerimi çeviririm."

Araya Martella girdi ve bu görüşmenin resmi soruşturma çerçevesi içinde geçeceğini söyledi. Ağca, birdenbire bozuldu. Röportaj yapsaydım, çok sevinecekti. Konuşmak, bir şeyler anlatmak istiyordu.

Gözleri fınl fınl dönüyordu. Arasıra, eliyle çenesi ve burnuyla oynuyor, gerekli gereksiz de gülümsüyordu. Önemsenmekten çok hoşnuttu. Kendisi ile ilgili yazılar ve yorumlar,

onun tek gıdasıydı. Ulaşmak istediği yere çoktan ulaşmıştı.

O Carlos'tu. Carlos gibiydi. Dünyanın bir numaralı teröristi idi. Herkes ondan söz ediyor, onun vereceği bir ifadeyi binbir türlü yoruma bağlıyordu. İkinci sınıf bir terörist için bundan daha büyük onur olur muydu? Kim itmişti onun önüne? Kendisine silah kullanmasını öğreten Oral Çelik mi? Talimat veren Mehmet Şener mi? Hangisi?

Ama bir gün cezaevinde öldürülürse? İşte bundan korkuyordu. Bunun için de kendisi ile ilgili haber ve yorumlan taze tutmak istiyor, böylece adı, çevresinde bir koruma çemberi yaratıyordu. Bu taktiğinde bugüne dek gerçekten çok başanlı olmuştu. Buna devam edecekti.

Ağca ile 18.55'de başlayan görüşme 19.30'da bitti. Çelebi ile karşılaşmamızın tutanağı tam 11 sayfa tutmuştu. Çelebi ile görüşmemiz uzun sürmüştü. Çünkü Çelebi, bütün savlan, bu savlarla birlikte siyasal ilişkilerinin hemen hemen hepsini tümüyle reddediyordu. Ağca ise -birkaç nokta dışında- savlan ve ilişkileri olduğu gibi kabul ediyordu. Saklayacağı nesi vardı ki?

Daha önce yazdığım gibi, Ağca ile yaptığım görüşmeyi yasal nedenlerle ve verdiğim söze saygı gereği -şimdilik- yayınlamıyorum. Roma'daki dava açıldığı zaman elbette bu yasak da kalkmış olacak. Bu görüşme sırasında, resmi soruşturma dışı bir soru soruyorum:

"Abdi İpekçi'yi sen mi öldürdün?"

Çok sakin hiç şaşırmadan yanıtını veriyor:

"Ben öldürmedim."

Yeniden soruyorum:

"Kim öldürdü peki?"

Çok sakın:

"Oral."

"Oral Çelik mi?"

İki eliyle söylediklerini doğrulamak istercesine:

"Elbette o, Oral Çelik ama izin vermiyorlar, konuşamıyorum."

Martella sözlerimi kesiyor:

"İpekçi soruşturması bizim görevimiz değil."

Martella'ya, Ağca ile resmi soruşturma dışında rahatça

konuşmama izin vermesini istiyorum.

Ağca da bu isteğime katılıyor.

"Size de yardımı olur bunun." diyorum. Yok, Martella kararlı. **"Olmaz olmaz"** diye diretiyor.

Ağca yeniden üsteliyor:

"Uğur bey, ne olur izin alın konuşalım."

Yeniden Martella'ya dönüyorum.

"Bütün yollar Roma'ya çıkar sözü bizde de ünlüdür. Bu yol İstanbul'dan geliyor, izin verin de soru sorayım."

Martella, çantasını toplamış bile. Hayır konuşturmayacak. Ağca'ya "çık" diyor. Ağca, bana dönüp "Bona sera" diyor. "İyi akşamlar Uğur Bey" Kapıya doğru gidiyor. Muhafizlar kapıda hazır.

Gidiyorlar.

Martella'ya niçin konuşmamıza izin vermediğini soruyorum. Resmi görevli olduğunu, görevinin sınırlan içinde ancak resmi sorguya izin verildiğini söylüyor. **"Siz hukukçusunuz, beni anlayış ile karşılarsınız."**

Martella, birkaç gün sonra yeniden bıraraya geldiğimizde, Sibel İpekçi'den bır mektup aldığını, bu mektupta, kendisinden niçin İpekçi olayını aydınlatıcı çalışma yapmadığının sorulduğunu anlatıyor. Bu kez o soruyor:

"Türk adli makamları niçin gelip, Ağca'nın İpekçi olayı ile ilgili ifadesini almıyorlar?"

Martella, Ağca'nın bu görüşmeyi başlangıçta bir röportaj sandığını, bu yüzden şaşırtıcı bazı ifadeler verme eğiliminde olduğunu söylüyor. **"Bir yıldır gece gündüz bu işle uğraşıyorum, sonuna geliyor, eğer röportaja izin verirsem işin içinden çıkamam"** diyor.

Amacımın röportaj yapmak olmadığını anlatmaya çalışıyorum.

Ağca, 9 Şubat günü, cezaevında bana İpekçi'nin Oral Çelik tarafından öldürüldüğünü söylüyordu.

Aynı Ağca, 17 Haziran 1983 günü Roma'da Rebibbia cezaevinde yargıç binbaşı Önder Ayhan ile sıkıyönetim savcısı Tunç Onat'a İpekçi'ye ateş edenin Yalçın Özbey olduğunu söyleyecekti.

İstanbul'da ifadelerinde Oral Çelik'den ve Yalçın Öz-

bey'den söz etmiş değildi.

Ağca hep yalan söyleyecek; yalan söyleyerek birilerini koruyacaktı. Bir tek hüneri vardı: Gerçek örgütünü ve arkadaşlarını korumak...

İPEKÇİ CİNAYETİ

M. Ali Ağca, bir ihbar üzerine yakalanıp, getirildiği emniyet müdürlüğünde çok sakin görünüyordu. İri siyah gözleri ile çevresindekileri süzüyor ve sözcüklerin üzerine basa basa konuşuyordu:

"Abdi İpekçi'yi ben öldürdüm."

Bu itiraf, Türk kamuoyunu aylardır işgal eden bir soruyu yanıtlıyordu. 1 Şubat 1979 günü, İstanbul'un en işlek caddelerinden birinde, arabasının içinde kurşunlanarak öldürülen İpekçi'nin katili ya da katilleri o günden bu yana ısrarla aranmaktaydı. Evet İpekçi'yi kim öldürmüştü?

Basın kuruluşlan, katili bildirenlere altı milyon Türk lirası ödül vereceklerini açıklamışlardı. Ağca, 25 Haziran 1979 günü, İstanbul'da sağcı öğrencilerin devam ettikleri bir kahvede yakalanmasından sonra hiç kimse bu ödülü almak için başvurmuş değildi. Polisçe kimliği saptanamayan bir ihbarcı, Ağca'nın arkadaşlan tarafından bilinmekteydi. Nitekim, Ağca'nın askeri cezaevinden kaçışından bir süre sonra ihbarcı olduğundan kuşkulanan bir sağcı öğrenci, arkadaşlan tarafından öldürülmüştü.

Yakalandığı zaman üstünde başkası adına düzenlenmiş bir kimlik bulunan Ağca, kaldığı yerin adresini vermiyor, suç ortaklannın adlannı da açıklamıyor. Bunlann yerine şu sözleri söylüyor.

"İpekçi'yi öldürdükten sonra olacakların büyük bir kısmını tahmin ettim sayılabilir. Tüm gazeteler siyah başlıklarla çıkacak, tüm devlet, parti, sanayi ve basın mensupları, yani bu düzenin ne kadar has adamı varsa, en önde birlikte yürüyeceklerdi. Gençlerin, çocukların, ihtiyarların katledildiği zamanlar katiyen akla gelmeyen her türlü önlem, çeşitli yetkililerin ağzından basın ve yayın organlarını dolduracaktı. Ve

birbirlerine düşman, birbirini vuran, katleden halkımız bir parça olsun gerçekleri görecekti. Düzenin kimlerin yanında olduğunu görecek, binlerce insana göz yaşı dökmeyenlerin, bir insanın ölümüne kopardıkları fırtınayı görecek, hiç değilse birbirlerini vurmanın hiçbir sonuç getirmeyeceğini kavrayabileceklerdi."

Ağca, bu sözleri ile örgütüne ve suç ortaklarına zaman kazandırmaktaydı. Bu ifadeyi, 30 Haziran günü veren Ağca, ancak bir hafta sonra suç ortağının adını açıklıyordu:

"Mehmet Şener."

Ağca, Mehmet Şener'in adını açıkladığı tarihte, Şener, çoktan yolunu bulup, yurt dışına kaçmayı başarmıştı. Ağca, Şener ile birlikte bir kişinin adını daha vermekteydi:

"Yavuz Çaylan."

Ağca'nın 6 Temmuz tarihli ifadesi ile birlikte, İpekçi cinayetine karışan üç Malatyalı sağcı öğrenci adı belirlenmişti: Ağca, Şener ve Çaylan... Arkadaşlarının adlarını veren Ağca, bu arada, bir küçük açıklama yapmaktan da kendini alamıyordu.

"Bunlarla siyasal bağım yoktur. Amacım, terörü, kapitalist-ağa düzeninin önde gelen kişilerine sıçratmaktı."

Ağca, ilk ifadesinde, cinayette kullandığı silahı denize attığını söylüyor, 6 Temmuz'daki ifadesinde silah konusunda yeni bir açıklama yapıyor:

"Silahı, MHP binasında, Şener'e verdim."

Eğer, Ağca, ilk ifadesinde Şener'in adını verse, belki polis, Şener'i de, cinayette kullanılan silahı da bulacak, ancak, Ağca, Şener'e kaçması için zaman sağladıktan sonra bu açıklamayı yapıyor. 6 Temmuz günlü bu açıklama 8 Temmuz günü yeniden değişiyor:

"Silahı da olaya katkıları bulunan kişileri de emniyetten ayrıldıktan sonra açıklayacağım."

Bu son ifadesinde, Şener ve Çaylan'ın olaya katkılarını reddediyor ve yeniden silahı denize attığını söylüyor.

Ağca ve Çaylan, daha sonraki açıklamalarında tam bir ifade birliği sağlıyorlar. Belli ki, emniyet müdürlüğünde, ayrı ayrı hücrelerde tutulmalarına rağmen haberleşmeyi başarmışlar. İlk ifadelerde, cinayetin MHP Aksaray ilçe binasında planlandığı söylenirken, son ifadelerde, bu tür açıklamalar yer almıyor.

Ağca ve Çaylan, sağladıkları bu ifade birliği ile olayın en önemli sanıklarından biri olan Mehmet Şener'i kurtarmaya çalışıyorlar.

Ağca'nın, İpekçi soruşturmasında sakladığı en önemli isim Oral Çelik'tir. Çelik, İpekçi cinayetinin gerçek katilidir. Ağca, olay yerinde, Çelik ile beraberdir. Cinayet, Oral Çelik-Mehmet Şener ikilisi tarafından planlanmıştır. Ağca, bu ikilinin emrinde görev yapan bir militandır. Oral Çelik, Papa'ya suikast girişiminde de Ağca ile beraberdir.

İpekçi soruşturmasında, Ağca, baştan sona kadar, Oral Çelik adını gizlemesini bilmiştir. Önce cinayeti, **"tek başına"** işlediğini söyleyen Ağca, duruşmalar sırasında bir gün, hiç beklenmedik bir anda olay yerinde bulunduğu, ancak İpekçi'yi öldürmediğini, "gerçek katilleri yakında açıklayacağını" söyleyince, işler birdenbire değişmişti. Bu açıklama, Oral Çelik için bir sinyaldi. Nitekim, Ağca, 23 Aralık günü, Oral Çelik'in yaptığı bir planla, Kartal-Maltepe cezaevinden kaçırılacak ve sağcı militanlar tarafından, İstanbul'da, Ankara'da ve Nevşehir'de saklanacaktı.

Yakalandığı gün, İstanbul'da kaldığı evin adresini açıklamayan Ağca, arkadaşlarına zaman kazandırdıktan sonra polise adresini veriyordu. Ağca, 25 Haziran günü yakalanıyor. İstanbul'da kaldığı ev ancak 9 Temmuz günü aranabiliyor. Ağca'nın Malatya'daki evi ise 10 Temmuz günü aranıyor. İstanbul'daki evde yalnızca, bir İstanbul haritası bulunuyor. Bu haritanın İpekçi'nin evinin bulunduğu semt ile ilgili bölümünün yırtılıp, alındığı saptanıyor. Malatya'daki annesinin evinde, MHP ile ilgili yayınlar ile, sopa ve zincir ele geçiyor.

Bu aramalar konusunda gariplik besbelli. Gerçi Ağca, İstanbul'da kaldığı adresi ilk ifadelerde bildirmiyor ama Malatya'daki evi yakalanır yakalanmaz saptanıyor. İstanbul Emniyet Müdürlüğü, Malatya'daki evin aranması için 26 Haziran günü telsiz emri çıkarıyor, bu emir, Malatya Emniyet Müdürlüğü'nce ancak 10 Temmuz günü yerine getiriliyor

Ağca'nın adresleri ve suç ortakları ile ilgili şaşırtıcı ifadeler, banka hesaplarında da sürüyor. 10 Temmuz günü, annesinin evinde yapılan aramada bulunan bir banka cüzdanı ile ilgili açıklaması şöyle:

"Annemin hesabında görülen bu 100 bin lirayı, yurt dışında bulunan enişte m ve dayım anneme yabancı para olarak vermişler. O da bozdurup, bankaya yatırmış."

Yapılan araştırmalar, 13 Temmuz tarihinde Ağca'nın banka hesaplarını ortaya çıkanyor. Yapı Kredi Bankası'nın Gebze Şubesi'ne 29 Aralık 1978 günü, Ağca adına, kimliği saptanamayan kişilerce 200 bin lira yatınlıyor. Bu para, Ağca tarafından 4 Ocak 1979 günü, Malatya'da çekiliyor. Ağca, aynı günlerde, Malatya Emniyet Müdürlüğü'nden kendi adına pasaport alıyor. Pasaportun alınış tarihi 20 Ocak 1979. On gün sonra İpekçi öldürülecek.

Ağca, 10 Temmuz günlü sorgusunda, herhangi bir bankada hesabı olup, olmadığı yolundaki bir soruyu şöyle yanıtlıyor:

"Kendi hesabıma bankalarda hesabım olup olmadığını bilmiyorum."

13 Temmuz günü, Yapı-Kredi Bankası Gebze Şubesi'ndeki 9328 sayılı hesaptaki 200 bin liralık para ortaya çıkanlınca, Ağca, şu ifadeye veriyor:

"Bende mevcut paraların kaynağını şimdi söylemeyeceğim."

Bu para kaynağı, bugüne dek ortaya çıkartılmış değildir. Ağca'nın kaynağını sakladığı para kaynaklannndan biri de Malatya Ziraat Bankası'ndaki 22533 nolu hesaba para yatıran kişilerdir. 15 Ocak 1979 günü, yani cinayetten on beş gün önce, Malatya Ziraat Bankası'ndaki hesaba, 100 bin lira para yatınlmış, bu paranın 50 bin lirası, cinayetten dört gün sonra, 5 Şubat günü, Ağca tarafından çekilmiştir. Bu paralan, kimlerin yatırdığı, hiçbir zaman ortaya çıkmamıştır. Dün olduğu gibi bugün de.

Araştınlmayan hesaplardan birine de Türk mafyasından aldığı rüşvetler karşılığı sınır kapılanna memur atamak suçundan yaşam boyu hapis cezasına çarptınlan Gümrük ve Tekel eski bakanlannndan Tuncay Mataracı ile ilgili soruşturmada rastlandı. Yapı-Kredi Bankası, İstanbul Elmadağ Şubesi'nde Mehmet Ağca adına gönderilmiş bir para nedense ilgililerin hiç dikkatini çekmedi.

Bu arada yapılan bir başka araştırma da Ağca'nın bankalara sahte adresler verdiğini de ortaya koymuştur. Bütün bun-

lar, Ağca'nın cinayetten önce, birçok ayrıntıyı planlayıp, hesapladığını kanıtlamaktadır.

İpekçi cinayetinin asıl planlayıcıları, bugün pek bilinmiyor. Ancak, bugüne dek yapılan araştırmalar, cinayetin, Oral Çelik ve Mehmet Şener tarafından planlandığını ve Ağca'nın da bu olayda yer aldığını gösteriyor. Ağca, Roma'daki son ifadelerinde ise şimdiye kadar vermediği bir adı veriyor: Yalçın Özbey...

Ağca, o güne kadar, sağ kesim içinde kendisini pek kanıtlamış gözüpek bir militan değildir. Cinayet tarihine kadar, silahlı sağ kesim içinde pek ciddiye alınmayan Ağca, İpekçi olayında ilk kez ön plana geçmekte ve kendisine, bir cinayet örgütünde yer alması için görev verilmekteydi.

Ağca'nın ilk ifadelerine göre İpekçi, cinayetten bir hafta önce yakın takibe alınmıştı. Evi, gazetesi, gelip gittiği yollar, inceden inceye incelenmişti, arabasının fotoğrafı çekilmişti. Ağca ve arkadaşlarına bu çalışmaları sırasında, İpekçi'nin gazete içinde ya da gazetenin çevresindeki iş hanlarında çalışan kişilerden yardım yapılmış mıydı? Bugün bu yolda yoğun kuşkular doğmuş; ancak kesin bir sonuca ulaşılmamıştı.

İpekçi'nin öldürülmesi için 31 Ocak günü seçilmiştir. Ancak, o gün, İpekçi, Ankara'daydı. Cinayet, bu yüzden bir gün ertelenmişti. Milliyet başyazarı, o gün, 16.30 uçağı ile Ankara'dan dönmüş ve gazeteden her zamanki çıkış saatinden önce özel arabası ile evine gitmek üzere yola çıkmıştı. Ağca'nın içinde bulunduğu araba da İpekçi'nin yola çıktığı dakikalarda hareket edip, Teşvikiye Emlak caddesinde yerini alıyordu. Katiller İpekçi'nin Ankara'dan döndüğünü nereden biliyorlardı?... İpekçi gazeteden, her zamanki çıkış saatinden iki saat önce ayrılmıştı. Ağca ve arkadaşları, bunu nasıl haber almışlardı? Belli ki, Milliyet Gazetesi'nin bulunduğu çevrede katillerin suç ortakları bulunmaktaydı.

İpekçi'nin kullandığı araba, İstanbul'un en işlek caddelerinden biri olan Emlak caddesinden evinin bulunduğu yan sokağa tam döneceği sırada, Oral Çelik ve Ağca silahlarını ateşlerler. Suç ortakları ve banka hesapları konularında sürekli yanıltıcı ifadeler veren Ağca, olayı şöyle anlatır:

"... Silahımı çektim ve sağ ön camdan elimi içeri sokup ateş ettim. Daha önce bir tek el ateş etmeyi insana yaraşır

bir şekilde öldürmeyi amaçlamıştım, ama kontrolümü kaybettim 4 veya 5 el ateş etmişim."

Ağca, 10 Temmuz günü ifadesinde, "sağ ön camdan" ateş ettiğini söylüyor. Üç gün sonraki ifade şöyle:

"Sol camdan elimi soktum, çünkü araba hafiflemişti. Sol elimi de arabanın üzerine koydum. Elimi arabanın içine soktuğum için tabanca namlusu ile Abdi İpekçi arasındaki mesafe çok kısaydı. 4 veya 5 el ateş ettim."

Burada da bir değişik ifade hemen göze çarpıyor:

Bir ifadesinde **"sağ camdan elini sokup"** ateş ettiğini söylüyor. Bir başka ifadesinde elini **"sol camdan"** soktuğunu söylüyor. Olay yerinde ikisi arabanın içinde, dokuzu arabanın dışında olmak üzere on bir mermi kovanı ile bir mermi ve bir mermi çekirdeği ele geçmişti. Bu bulgu, İpekçi'ye Ağca'nın söylediklerinin tersine "4-5 el" değil, en az yedi el ateş edildiğini gösteriyor.

Görgü tanıklan da olay yerinden **"iki kişinin koşarak kaçtığını"** söylemektedirler. Üçüncü kişi, Yavuz Çaylan'dır, arabada beklemektedir. Yine görgü tanıklarına göre, olay yerinden "biri uzun, biri kısa boylu iki kişi" kaçmıştır. Uzun boylusu, Ağca'dır, kısa boylusu ise Oral Çelik...

İpekçi'nin vücudunda dokuz mermi yarası bulunmaktadır. Ağca, cinayet anını bilerek yanlış anlattığı gibi, suç ortaklan hakkında da bilerek yanlış ve şaşırtıcı ifadeler vermiştir. Oral Çelik adı, Ağca'nın hiçbir ifadesinde yer almış değildir. Ağca baştan sona kadar, Oral Çelik adını saklamak istemiştir.

İpekçi'ye ateş edenlerin **"iki kişi"** olduğunu söyleyen tanıklardan biri, olay yerinde **"Wolkswagen"** marka bir araba gördüğünü söylemektedir. Öteki tanıklar, Türk malı **"Anadol"** marka bir arabadan söz etmektedirler. Bu kuşkulu noktalardan çıkan sonuç, olay yerinde, Ağca'nın dışında başka kişi ve kişilerin bulunduğudur. Ağca, Türkiye'deki soruşturmada, bu noktalan gizlemiştir. Ağca'nın bu yanıltıcı ifadelerine, Papa suikastından sonra da rastlanmıştır.

Ağca, İpekçi'ye tek başına mı ateş etmiştir? Belli değildir! Cinayette kullanılan silah ya da silahlar, olaydan sonra kime ya da kimlere verilmiştir? Bu da beli olmamıştır!

Ağca, önce silah konusunda şöyle konuşuyor:

"Aksaray'da Ülkücü Gençler Derneği'nin olduğu binada Mehmet Şener'i çağırdım ve merdivenlerde silahı ona verdim."(1)

Bu ifade, 6 Temmuz günü verilmiştir. Bir hafta sonra, Mehmet Şener'in olaya katkısı olmadığını ileri sürecek ve silahı da olaydan hemen sonra arabadan dışanya attığını söyleyecekti.

Aynı konudaki bir başka ifade, Ağca'yı cezaevinden kaçıktan sonra saklayanlardan Mehmet Kurşun'un sorgusundadır. Bu ifadeye göre Ağca, İpekçi cinayetinde kullanılan silahı Mehmet Şener'e değil; Oral Çelik'e vermiştir.(2)

Ağca, İpekçi olayında, arkasındaki örgütü saklamasını başarmıştır. Ağca'nın büyük bir özenle adını gizlediği kişilerin başında Oral Çelik gelmektedir. Oral Çelik Malatya ilinin silahlı sağ eylemcilerinin lideridir. Malatya'da sol görüşlü bir öğretmeni öldürmek suçundan(3) aranan Çelik, Malatyalı sağcılar arasında tam bir otorite sağlamıştır. Oral Çelik'in ağabeyi ise bir okulda müdürdür ve sağ eğilimlidir. Oral Çelik'in okul müdürünün kardeşi olması bu kesim üzerinde otorite kurmasını kolaylaştırmıştır. Oral Çelik, Ağca'ya silah sağlayan Mehmet Şener ve katilleri olay yerine götüren arabayı kullanan Çaylan, aynı okulda okumuşlardır. Beraberlikleri Malatya'da başlamış, İstanbul'da devam etmiştir. Bu arkadaş grubunun lideri, Oral Çelik'tir. Milliyet Gazetesi'nin yakınlarındaki İnan İşhanı'nda kahve ocağı işleten Fen Fakültesi öğrencisi Şener, sağ kesimin önde gelen adlarından biridir.

Ağca'nın sorgu sırasında saklamaya çalıştığı ilişkiler, Oral Çelik ve Şener'in MHP ve yan kuruluşlan ile olan yakınlıklandır. Ağca, soruşturmanın başında Oral Çelik adını vermiş olsa, cinayetin nedeni de, işleniş biçimi de kolaylıkla ortaya çıkanlacaktı. Ağca bunu bildiği için önce cinayeti **"tek başına"** işlediğini ileri sürmüş, olayda, Şener'in rolünü gizlemeye çalışmıştır. Böylece, İpekçi cinayetinin ardındaki örgütler, ustaca göz ardı edilmiş, cinayet bireysel boyutta bir olay gibi görülmüştür.

Ağca'nın **"uluslararası terörist"** olduğu ve olaylara bu nedenle karıştığı yolundaki beyanlan, açıkça emrinde çalıştığı örgütü saklama ve gizleme çabalarının basit bir ürünüdür. Ağca'nın "uluslararası terörist" olduğu yolundaki açıklamalarına

İpekçi soruşturmasında olduğu gibi Papa'ya suikast girişimi soruşturmasında da rastlanmıştır.

Ağca, Roma'da yakalanır yakalanmaz şöyle konuşuyordu:

"Tüm örgütlerle ilişkimi kestikten sonra tek başıma dünyanın dikkatini çekecek, milyonlarca insanın talebi olduğuna inandığım bazı gerçeklerin dünya kamuoyuna duyurulmasını sağlayacak bir eylem yapmaya karar verdim. Ve Papa'yı vurmak zorunda kaldım. (..) Ben faşist, fanatik, dinci ya da komünist değilim. Papa ile ya da Hıristiyanlık dünyası ile hiçbir problemim, düşmanlığım da yok. Düşünülemez de. Çünkü benim az da olsa dini inançlarım var."

Bu ifade biçimi, İpekçi soruşturmasındaki ifadesine benziyor. Türkiye'de de aynı türde ifade vermişti. Amacı, arkasındaki örgütü saklamaktı. Bu taktiğinde başarılı oldu. Aynı taktiği, Papa olayı nedeniyle de kullandı ve bir süre bunda da başarı gösterdi.

Oral Çelik adı, ilk aşamada ortaya çıksa, Ağca'nın Türkiye'de **"Ülkücüler"** yurt dışında **"Bozkurtlar"** olarak bilinen sağ kesim ile olan örgütsel bağlantısı hemen kanıtlanacak. Yine ilk aşamada, Mehmet Şener ilişkisi iyice kesinleştirilse Şener'in sürekli olarak girip çıktığı MHP Aksaray ilçe merkezi aranacak, bu yolla Ağca'nın MHP ile olan yakınlığı ortaya çıkacak. Ağca'nın suç ortağı Çaylan, 8 Temmuz tarihli ifadesinde Ağca'nın cinayetten sonra, **"MHP binasına gittiğini"** ve silahın da arabadan dışarıya atılmadığını söylüyor. Ağca, 6 Temmuz tarihli ifadesinde silahı, Mehmet Şener'e verdiğini söylüyor. **"Şener'in olaya katkısı olmadığı"** ve **"silahın denize atıldığı"** yolundaki sözler daha sonra ifadeler arasında uyum sağlamak için aranıp bulunuyor.

Ağca, İpekçi cinayeti sırasında Aksaray'da Dali Oteli'nde kalmaktadır. Olaydan hemen sonra, önce MHP ilçe merkezine, daha sonra otele uğrar. İki gün sonra da Malatya'ya gitmek üzere arabaya biner. 6 Temmuz tarihli ifadesinde Malatya'ya gidişini şöyle anlatır:

"Olaydan sonraki gün otelden ayrılarak Aksaray'dan Taksim'e gittim. Oradan Kadıköy dolmuşuna bindim. Biraz ilerde genellikle Gebze-İzmit arabalarının kalktığı yere gittim. Bir İzmit arabasına bindim. Akşama kadar İzmit'te gez-

dikten sonra akşam başka bir otobüs ile Ankara'ya gittim. Ankara'dan Diyarbakır otobüsüne binip, Gaziantep'e kadar gittim. Orada inip, Malatya'ya gittim. Malatya'da ne kadar süre kaldığımı hatırlamıyorum. Bir süre sonra tekrar İstanbul'a gelip, okumaya devam ettim."

Ağca'ya bilinmeyen kişiler, Yapı-Kredi Bankası Gebze Şubesi'nde hesap açtınp bu hesaba 200 bin lira yatırmışlardır. Ağca, eğer, İstanbul'dan Malatya'ya gitmek isteseydi, İstanbul'dan Malatya'ya giden bir otobüs için bilet alabilirdi. Acaba niçin İzmit'e gitmişti? Banka hesabının, İzmit'e çok yakın bir yer olan Gebze'de açılmış olması, Ağca'nın cinayet sonrasında, İzmit ya da Gebze'de birileriyle temas ettiği şüphesini vermektedir.

İzmit'ten sonra Ankara'ya uğrayan Ağca, burada, İlahiyat Fakültesi öğrencisi Yılmaz Salman'ın evinde kalarak, cinayet günü üzerinde bulunan elbiseleri, bu arkadaşına bırakmıştır. (4)

6 Temmuz günü, İzmit'e gittiğini söyleyen Ağca, Gebze'deki hesap ortaya çıkar korkusuyla, 10 Temmuz günü, ifadesini yeniden değiştirmiştir:

"O gün sabahı, ya da ertesi günü otelden ayrılarak Malatya'ya gittim... Malatya'da 20 gün kaldım. Ve tekrar İstanbul'a döndüm."

Ağca, Malatya'ya döner dönmez, Ziraat Bankası'ndan elli bın lira çekıyor. Ve aynı günlerde, sağcı öğrencilerin lokalinde bir konferans veriyor. Konferans konusu "Ülkücü Hareketin Stratejisi". Bu konferanstan sonra sağcı öğrenciler, Ağca ile beraber fotoğraf çektiriyorlar. Bu fotoğraf, İpekçi cinayetinden sonra Aydınlık Gazetesi'nde yayınlanıyor.(5)

Ağca'nın sağ kesim ile ilişkisi bu kadar açıktır. İpekçi cinayetinden önceki bu beraberlik, İpekçi cinayetinden sonra da sürdürülmüştür.

Ağca, yakalanıp, tutuklandıktan sonra Selimiye Cezaevi'ne götürülmüştür. Bir süre Selimiye Cezaevi'nde kalan Ağca, bir dilekçe vererek, sağcı eylemcilerin tutuklu bulunduğu Kartal-Maltepe Askeri Cezaevi'ne naklini istemiştir. Bu istek yerine getirilmiş, Ağca sağcı militanlarla aynı cezaevine kapatılmıştır.

Kartal-Maltepe Askeri Cezaevi, bır askeri birliğin içindedir.

Cezaevi yönetiminden yardım görmedikçe bu cezaevinden kaçmak mümkün değildir. Aynı cezaevinden 1972 yılında kaçırılan solcu teröristler, kaçış planını cezaevi görevlileri ile beraberce yapmışlardı.(6) Ağca'nın buna benzer bir kaçış planı içinde kurtuluş yolu aradığı anlaşılmaktadır.

Bir kaçış denemesi, 5 Kasım günü yapıldı. Ağca'nın avukatı, müvekkilinin akli dengesinin yerinde olmadığını ileri sürerek bu konuda Adli Tıp'ta bir inceleme yapılmasını istedi. Ağca, 13 Ekim günü, cezaevinden alınıp, Adli Tıp'a götürüldü. Ancak, kaçış planı hazır değildi. Bu yüzden **"boş yatak yoktur"** gerekçesi ile geri çevrildi. 5 Kasım günü Ağca, Atilla Serpil adındaki sağcı bir militan ile beraber Adli Tıp'a götürülmüştür. Serpil, Adli Tıp'ta iki tabanca birden çekerek kaçış girişiminde bulunmuş, ancak görevlilerce etkisiz hale getirilmiştir.

Kaçış girişiminde kullanılan silahlann, cezaevinde görevli bir er tarafından verildiği saptanmıştır. Bu erin Ağca gibi Malatyalı olduğu belirlenmiştir. Bu kaçınlma girişimlerinden sonra Ağca, savunmasını hazırlamak gerekçesi ile tek nöbetçinin beklediği koğuşa inip, burada çalışmaya başlamıştır. Bu arada, Ağca'nın tıpkı erler gibi saçlannı kestirmesi de kimsenin dikkatini çekmemiştir.

Cezaevinden kaçış planı önce cezaevi dışından plânlanmıştır. Kaçış planı, Oral Çelik tarafından yapılmış ve karar, cezaevinde görevli bir er aracılığı ile Ağca'ya iletilmiştir. Ağca, kaçış için kendisine iletilen talimatlan yerine getirmiştir.

Oral Çelik'i hareket geçiren ifade, Ağca'nın duruşmada "İpekçi'yi öldürmediğini, öldüreni açıklayacağını" söylemesidir. Plan, Oral Çelik ve Abdullah Çatlı tarafından yapılmıştır.

Plan şöyle işlemiştir:

Ağca, cezaevinde görevli er Bünyamin Yılmaz'a bir pusula vererek, bu pusulanın Oral Çelik'in eline ulaşmasını sağlamıştır. Oral Çelik, Yılmaz'a yüz bin lira para ve ayrıca bir silah ve yirmi mermi vermiş, silah ile mermilerin Ağca'ya teslimini sağlamıştır.

Kaçış planı, bundan sonra daha kolay işlemiştir. Bütün iş o geceki nöbetçilerdedir. O gece için koğuş nöbetini, er Yılmaz devralır. Yılmaz, yanında bir er elbisesi de getirmiştir. Bu er elbisesi, Ağca'ya giydirilir. Nöbetçiler, kaçış planından haberli

olduğundan Ağca, cezaevinden çıkıp, dış kapıya ulaşıncaya kadar birçok kilitli kapıdan geçer. Her biri nöbetçi er ve subaylarla korunan kapılardan geçilirken en küçük bir engel ile karşılaşılmaz.

Kaçış, 23 Kasım günü gerçekleştirilir. Ağca cezaevinden kaçırıldıktan sonra doğru Oral Çelik'in bulunduğu bir eve getirilir. Ev, Malatyalı sağcı militanlann evidir.(7) Ağca, daha sonra ÜGD genel başkan yardımcısı Abdullah Çatlı'nın evinde saklanır. Daha sonra bir özel araba ile Ankara'ya gidilir. Arabanın sahibi, Ağca'ya İpekçi cinayeti için talimat ve silah veren Mehmet Şener'in kardeşidir.

34 RF 601 plaka numaralı Renault araba, Mehmet Şener'in kardeşi Hasan Hüseyin Şener'in üzerine kayıtlıdır. Şener, bu arabayı, 29 Haziran 1979 günü devir yoluyla satın almıştır. Arabanın Şener'den önceki sahibi, Yalçın Özbek ya da Yalçın Özbey olarak bilinen sağcı militandır. Aynı araba, Yalçın Özbey tarafından Gavur Dinçer'den satın alınmıştır. Yalçın Özbey, hem Mehmet Şener'in, hem de Ağca'nın takım arkadaşıdır. Ağca'nın Özbey ile bankada ortak hesabı bulunmaktadır.

Özbey, Abuzer Uğurlu ile sık sık görüşen ve bu ilişkiyi açıklayan sağcı bir militandır.

Ağca, Ankara'da Bahçelievler 1 inci cadde 33/3 nolu evde kalır. Evin sahibi Mehmet Kurşun'dur. Kurşun, ülkücü örgütlerde çalışmış bir militandır. Mustafa Dikici, Ağca'nın "İnci Baba" olarak bilinen M. Nabi İnciler'den para aldığını söylediğini kaydetmektedir. (8)

Planın bundan sonrası, o tarihte sağcı militanlann egemenliğindeki Nevşehir ilinde gerçekleştirilecektir. Ağca, Oral Çelik ve öteki sağcı militanlar Nevşehir'de öğretmenlik yapan Hamit Gökenç'i bulurlar. Burada konuşulan ilk konu, Ağca'ya yurt dışına çıkması için sahte pasaport sağlanmasıdır. Sahte pasaport sağlanması için düşünülen yollardan biri, Oral Çelik'in Malatya'daki silahlı eylemlerdeki yakın arkadaşı Gökenç'ın pasaportunu Ağca'ya vermesidir. Gökenç adına, Malatya Emniyet Müdürlüğünden alınmış 5 Şubat 1980 gün ve 248711 sayılı pasaport Ağca'ya verilir. Ağca, pasaporta kendi resmini yapıştırır.(9)

Nevşehir'de Ağca ile temas eden bir başka sağcı militan Ömer Ay'dır. Ömer Ay, "Ülkücü Teknik Elemanlar Demeği" genel başkanıdır. Nevşehir'de sağcı militanlar üzerinde kesin bir otoriteye sahip bulunan Ay, Ağca'ya sahte pasaport sağlayacağına söz verir. Nitekim, bu pasaport daha sonra Faruk Özgün adına düzenlenerek, Ağca'ya ulaştırılır.

Ömer Ay, Nevşehir'de çeşitli silahlı eylemlerin sanığı olarak aranmaktadır Federal Almanya'da yaklandığında siyasal sığınma hakkı isteyen ve "sosyal demokrat" olduğunu söyleyen Ay, Çatlı'nın emrindedir.(10) Federal Alman makamları tarafından suçlulann geri verilmesine ilişkin Avrupa sözleşmesi gereği Türkiye'ye geri verilen Ay, sosyal demokrat eğilimli Cumhuriyet Halk Partisi Nevşehir il başkanı Zeki Tekiner'in öldürülmesi olayı nedeniyle yargılanmış ve Malatya Sıkıyönetim Komutanlığı I Nolu Askeri Ceza Mahkemesi'nce ömür boyu hapis cezasına çarptırılmıştır.

Ağca'ya Erzurum ilinden verilmiş bir başka sahte pasaportu hazırlayan da yine sağcı militanlardan Timur Selçuk'tur. Timur Selçuk'un adı, Papa'ya suikast girişiminden hemen sonra İtalyan polisi Digos tarafından da saptanmıştır.(11) Ülkücü Gençlik Demeği genel başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nun Ankara Sıkıyönetim Savcılığı'na verdiği ifadede, Timur Selçuk'un sahte pasaport sağlayan kişilerle yakın ilişkisi olduğu belirtilmektedir. (12)

Timur Selçuk ÜGD genel başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nun da sahte pasaport sağlanması için başvurduğu adamdır.

Yazıcıoğlu'nun bu konudaki anlatımlannı da saptayalım. ÜGD genel başkanı, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığın'da 12.3.1981 günü konuşuyor:(13)

"..Timur Selçuk'un Erzurum ve havalisinde sözünün geçerli olduğunu, bu tip işler yapabileceğini çevreden duymuştum. Bu yüzden ben de kendisine müracaat etmiştim..."

Sahte pasaport sağlanması için gerekli para nasıl bulunuyor? ÜGD başkanı anlatıyor:

"..Ben Timur Selçuk'u daha evvelden bir ara Ankara'ya kurs için geldiği zamanlar tanımıştım: Aranmaya başlayınca, yurt dışına kaçmayı tasarladım ve bu arkadaşa pasaport temin edip, edemeyeceğimi sordurdum. Araştıracağını beyan

etmesi üzerine 30 bin lira amcamdan aldım. Mehmet Şandır'a telefon ettim. Yüz bin lira ondan istedim. Elli bin lira bulabildiğini bildirerek, Ankara'ya kendisi gelerek bana elli bin lira verdi. Benim üzerimde de bir miktar para vardı. Ben de Timur Selçuk'a Yenişehir İş Bankası'ndan 100 bin lira gönderdim. Bir süre sonra Timur Selçuk pasaport bulamadığını beyanla parayı getirip, Ankara'da bana elden teslim etti. Ben de paranın 40 bin lirasını bir aracı vasıtasıyla Mehmet Şandır'a gönderdim.."

Mehmet Şandır, MHP adına para toplayan bir parti görevlisidir. Aynı Şandır. Avrupa Ülkücü Türk Demekleri Federasyonu genel başkanı Musa Serdar Çelebi ile **"Tümpaş"** adlı şirketin kurucu ortaklarındandır. Şirketin bir başka ortağı Yılma Durak'tır. Yazıcıoğlu'nun genel başkanı olduğu ÜGD'nin genel başkan yardımcısı Abdullah Çatlı'dır.

Şandır, MHP'ye para toplamakla görevlidir. Bağlı bulunduğu kişi, Berker İnanoğlu'dur. M. Serdar Çelebi'yi Bekir Çelenk'e tanıtan da Berker İnanoğlu'dur.

Bu başdöndürücü ve akıl kanştıncı örgütsel ilişkileri kısaca özetleyelim:

Ağca'ya İpekçi cinayetinden önce talimat verip, silah sağlayan Mehmet Şener, silahlı sağ eylemcidir. Şener, 22 Şubat 1982 günü, üzerinde Nevşehir Emniyet Müdürlüğü'nden Durmuş Unutmaz adına verilmiş 131065 sayılı sahte pasaport ile yakalanmış ve İsviçre Federal Mahkemesi'nin 22 mart 1983 tarihli karan ile Türkiye'ye geri verilmesi reddedilmiştir.

ÜGD genel başkan yardımcısı Abdullah Çatlı, Ağca'nın cezaevinden kaçınlışında önemli roller oynamıştır. Türkiye'de MHP ve yan kuruluşlan ile ilgili dava ile ayrıca, 1979 yılında TİP üyesi yedi gencin öldürülmesi olayı nedeniyle aranan Çatlı, Mehmet Şener ile birlikte, 22 Şubat 1982 günü Zürih'te yakalanmış ve iki gün sonra serbest bırakılmıştır. Çatlı'nın üzerinde de tıpkı Şener gibi Nevşehir'den sağlanan sahte pasaport bulunmuştur.

Ağca'ya yurt dışında yardım ettiği ileri sürülen ve bu yüzden İtalya'da tutuklu bulunan Musa Serdar Çelebi de MHP'nin yine bir yan kuruluşu olan Avrupa Demokratik Ülkücü Demekleri Federasyonu genel başkanıdır İleride belgeleriyle

göreceğimiz gibi, Çelebi'nin MHP ile organik ilişkileri bulunmaktadır.

M. Ali Ağca'nın yurt dışında ilişki kurduğu bütün Türkler, Avrupa basınında "Bozkurtlar" olarak adlandırılan ülkücü sağcılardır.

Ağca'ya cezaevinden kaçırıldıktan sonra İstanbul'da, Ankara'da ve Nevşehir'de saklayan, sahte pasaport veren kişilerin hepsi sağ eğilimlidir. Bütün bunlar, yadsınmaz belgelerle kanıtlanmış gerçeklerdir. Bu belgelerin ışığında Ağca'nın, Türkiye'de sağcı örgütlerin içinde, emrinde ikinci sınıf bir militan olduğunu kolaylıkla söyleyebiliriz.

Bu açık ve kesin gerçeklere rağmen bazı Amerikan yazarlar, Ağca'nın bu açık ilişkilerini gözardı etmeye çalışmaktadırlar.(14) Bu yazarlara göre, Ağca'nın **"Nazilere bağlı olduğu"** yolundaki yayınlar, Sovyet yaklaşımını sergilemektedir.

Eldeki belgeler ve bulgular, Ağca'nın İpekçi cinayetinden Papa'ya suikast girişimine kadar, ülkücülerle olan ilişkisini kanıtlamaktadır. Ağca'nın kendisi de bu ilişkileri reddetmiş değildir.

Şu sözler, Papa'ya suikast girişiminden hemen sonra Ağca tarafından söylenmiştir:

"Son olarak şunu belirteyim ki, eylemimin hiçbir ideolojik yönü yoktur ve düşünülemez. İstediğim şeyler, tüm dünyanın uğrunda türlü şekillerde mücadele verdiği ideoloji üstü gerçeklerin birkaçıdır..."

Ağca, İpekçi cinayetinden hemen sonra da buna benzer sözler söylemişti; amacı, basit bir aracı olduğu örgütleri gizlemekti. Papa'ya suikast olayından sonra da aynı sorgu taktiğini kullanarak, soyut sözlerle arkasındaki örgütü saklamaya çalışmıştı. Aradan geçen zaman içinde Ağca'nın **"tek başına"** hareket etmediği **"bağımsız terörist"** olmadığı, tersine, bazı örgütler adına çalıştığını kanıtlanmıştır.

Ağca, İpekçi cinayetinden sonra yakalandığı gün kaçırılacağından emindir. Kendisi ile konuşan askeri savcıya cezaevinden kaçacağını açıkça söylemekten çekinmez.

Olay Selimiye Cezaevi'nde geçer. Ağca, kardeşi Adnan ile görüşmektedir. Adnan, ağabeyine **"biliyorum sen öldürmedin, biliyorum"** der. Bu konuşma askeri savcının önünde

geçmektedir. Savcı kulak kesilir. Ağca, bu konuşmadan çok tedirgin olur, kardeşini tersler: **"Ben öldürdüm, öldürmediysem ben niçin üzerime alayım?"**. Daha sonra Malatya'da annesini gözaltına alıp, sorgulayan komiser için kardeşine şunları söyler:

"Söyle o başkomisere, 1981'de çıkıp, onun anasını belleyeceğim."

Askeri savcı sorar. **"Nasıl çıkacaksın 1981'de?"** Ağca kendisinden emindir. **"Çıkacağım göreceksiniz."** Savcı üsteler **"Adam öldürdün, bunun cezası idamdır, nasıl çıkacaksın?"** Ağca hafifçe gülerek cevap verir:

"Sizin vereceğiniz ceza bana yetişmez. Ceza vereceğiniz zaman ben cezaevinde olmayacağım."

Ağca 1983 ortalarında da "85 yılında çıkacağım. İtalyanlar söz verdi." demektedir.

Şimdi, yeniden geriye dönüp, düşünelim:

Ağca, 24 Ekim 1979 günlü duruşmasında, "İpekçi'yi öldürmediğini, ancak öldüreni bildiğini, bunu da duruşma sonunda açıklayacağını" bildiriyor. Bu örgütü için bir uyarı oluyor: İlk kaçma girişimi 5 kasım tarihinde oluyor. Örgüt, henüz kaçış için yeterli planı hazırlayamamış. Bu nedenle bir süre bekleniyor. Plan 23 Kasım günü gerçekleştiriliyor. Ağca'nın uyarısı üzerinden bir ay geçmeden plan yürürlüğe konuyor. Planı yapan ve uygulayan Çatlı ve Çelik.

Ağca'nın Papa'ya suikast girişiminden sonra üzerinden çıkan pasaport, "Faruk Özgün" adına düzenlenmiş. Tarih 11 Ağustos 1980. Sayı: 136635. Ömer Ay'ın pasaportu da aynı emniyet müdürlüğünden aynı tarihte verilmiş. Ömer Ay'ın pasaportu 136636 sayısını taşıyor. Önce Ağca için pasaport düzenlenmiş, sonra da Ay için. Bu ildeki ülkücü örgütlerin en üst düzey sorumlusu da Nevşehir doğumlu olan Abdullah Çatlı'dır. İstanbul'da boya ticareti ile uğraşan Çatlı, silahlı sağ örgütler üzerinde tam bir otorite sağlamış.

M. Ali Ağca'nın Türkiye'de yapılan sorgularında ısrarla gizlediği örgüt ve kişi adlarını tek tek saptamış bulunuyoruz. Bütün bunları bir bir saptamamıza rağmen henüz İpekçi'nin, Ağca'nın da aralarında bulunduğu örgüt tarafından hangi somut nedenle öldürüldüğünü saptamış değiliz.

Ağca, Romadaki son ifadelerinde, cinayet nedeni olarak

gazetenin Kemal Derinkök adındaki bir işadamınca alınmak istenmesi ve İpekçi'nin kaçakçılık konularındaki yazılarına bağlıyor. İpekçi olayı nedeniyle Sıkıyönetim Mahkemesi'nce verilen karar bu nedeni saptayamamıştır. Bu konunun inandırıcı kanıtlara bağlanarak saptanması için İpekçi dosyasının yeniden açılması gerekmekteydi. Bu amaçla yeni bir dava açılmış bulunuyor.(15)

SOFYA'DAKİ BULUŞMA

1979 yılı Kasım ayının son günlerinde Türk hükümeti, Papa John II. Paul'ü karşılamaya hazırlanıyordu.

26 Kasım 1979 günü, Milliyet Gazetesi'ne telefon eden bir kişi, gazetenin hemen yakınındaki bir eczanenin önündeki çöp kutusuna Ağca tarafından yazılmış bir zarf bırakıldığını bildiriyordu. Tanımlanan yerde gerçekten bir zarf vardı. Zarf, hemen gazeteye getirildi.

Gazetede, Ağca'nın, emniyet müdürlüğünde elyazısı ile verdiği ifade örnekleri bulunmaktaydı, mektuptaki el yazısı ile bu ifade örnekleri karşılaştırıldıktan sonra artık hiç kimsenin kuşkusu kalmamıştı. Ağca, çevrelerinde dolaşıyordu. Gazete genel yayın müdürü Turhan Aytul, hemen İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne telefon ederek durumu bildirdi.

Ağca tarafından Milliyet Gazetesi'ne gönderilen mektup aynen şöyleydi:

"Türkiye'nin kardeş İslâm ülkeleri ile Ortadoğu'da yeni bir siyasi, askeri ve ekonomik güç alıştırmasından korkan Batılı emperyalistler, hassas bir dönemde, dini lider maskeli haçlı kumandanı olan Jean Paul'ü acele Türkiye'ye gönderiyorlar. Bu zamansız ve anlamsız ziyaret iptal edilmezse Papa'yı kesinlikle vuracağım. Cezaevinden kaçmamın tek sebebi budur. Ayrıca ABD ve İsrail kaynaklı Mekke baskınının hesabı sorulacaktır."

Bu kısa mesaj şu sözlerle bitmekteydi:

"Ayrıca, kansız, sessiz ve basit bir kaçış olayını rica ederim, büyütmeyin, saygılanmla, M. Ali Ağca."

Papa'nın ziyareti nedeniyle olağanüstü önlemler alınmıştı. Polis, mektubun, Ağca'nın polise iz şaşırtmak için gönderildiği kanısındaydı. Nitekim Ağca, 13 Mayıs 1981 günü; Papa'ya karşı düzenlenen suikast girişiminden sonra verdiği ifadede şun-

lan söyleyecekti:

"Ayrıca Papa'yı uzun zaman önce vurmaya karar vermiş değilim. Türkiye'de yazdığım mektubu rastgele yazdım. Mektubun amacı Türk polisinin tüm dikkatini Papa üzerinde toplamak ve doğacak boşluktan yararlanıp, İstanbul dışına kaçmak için planladığım küçük bir oyundur."(1).

Polisin dikkati, bu nedenle Papa'ya çevrildi mi, çevrilmedi mi, bunu pek kestirmek olanaksız. Ama, Ağca'nın İstanbul'da elini, kolunu sallayarak dolaştığı ve İpekçi cinayetinin planlayıcılarından Mehmet Şener'in kardeşinin arabası ile serbestçe Ankara'ya gittiği artık iyice biliniyor. Ağca, kaçışından iki ay sonra, polis tarafından yakalandığı yer olan Beyazıt meydanındaki Marmara Kıraathanesi'ne geliyor ve ülkücü arkadaşlarına veda ediyor. Elinde bir otomatik tabanca, belinde iki tabanca bulunmaktadır. Bu sırada, kapıda nöbetçi olarak bekleyen bir gencin "polis" diye bağırması üzerine, Ağca yanında getirdiği altı arkadaşı ile beraber, Marmara Kıraathanesi'nin arka kapısından kaçıp, uzaklaşıyor.(2) Ağca, Marmara Kıraathanesi'ne geldiği zaman "polis geliyor" diye bağıran Ramazan Gündüz adlı sağcı militan, o gün, Ağca'nın arkadaşları tarafından **"Ağca'yı ihbar ettiği"** gerekçesi ile önce dövülmüş, daha sonra da Mercedes marka araba ile götürüldüğü ıssız bir yerde kurşuna dizilmiştir.(3)

Ağca'nın adı, 1979 yılı Nisan ayında adi bir gasp olayına da karışmıştır.(4) Ağca'nın, cezaevinden kaçtıktan bir ay sonra İstanbul'da Haydar Seyrangâh adlı bir öğrencinin öldürülmesi olayında da adı geçmiştir.(5) Ancak, bu olaylar nedeniyle yargılanmadığı için, Ağca'nın bu olaylarda gerçekten yer alıp, almadığı kesinlik kazanamamıştır. Kendisi bu konudaki savları reddetmektedir.

Yakın arkadaşları ile yaptığım görüşmelerde, kendini, ünlü terörist Carlos ile kıyaslayarak, bundan gurur payı çıkaran Ağca'nın, Ankara'da Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde öğrenci olarak bulunduğu sırada, mağazalardan silah zoru ile elbise gasp edip, bunları Malatya'da sattığını, ayrıca, gece kulüplerinin önünde pusu kurarak, gasp yoluyla soygunlar yaptığını öğrenince, Ağca'nın bu gibi olaylarda yer aldığı yolundaki kuşkum büsbütün artmıştı. Silah kullanmasını pek beceremeyen

Ağca, ilk terör talimlerini, adı geçen gasp olaylarında yapmaya başlamıştır. Bugün kendisini, dünyanın gelmiş geçmiş en yetenekli teröristlerinden biri sayan Ağca, hiç şüphesiz, bu gibi basit eylemleri, bugün kabul etmeyecektir.

Ağca. cezaevinden kaçtıktan sonra İstanbul'da, Oral Çelik ile beraber, Ramazan ve Rasim Gürbüz adlı kardeşlerin evinde kalır, daha sonra, Abdullah Çatlı tarafından saklanır.1980 yılı Şubat ayının ilk günlerinde de İstanbul'dan Ankara'ya hareket edilir. Ağca ve arkadaşlarını Ankara'ya götüren araba, Ağca'ya, İpekçi cinayeti için silah sağlayan Mehmet Şener'in kardeşinindir.(6) Ankara'da Malatya ülkü Ocağı Derneği ikinci başkanlığı yapmış bulunan Mehmet Kurşun'un evine gelen Ağca, daha sonra Oral Çelik ile birlikte, ilerde kendisine sahte pasaport sağlanacak olan Nevşehir iline giderler. Ağca'nın burada kaldığı yer, Hamid Gükenç adlı sağ eğilimli bir öğretmenin evidir. Ağca'nın, arkadaşı Gökenç'e gitmesinin bir amacı vardı. Bu amaç, Gökenç'in Malatya Emniyet Müdürlüğü'nden kendi adına aldığı, 5.2.1980 gün ve 248711 sayılı pasaportu alıp, bu pasaport ile yurt dışına çıkmaktı.(7)

Ağca, Roma'da verdiği ilk ifadelerde bu pasaporttan ve arkadaşı Hamid Gökenç'ten hiç söz etmemektedir. Silah kullanmakta değil ama yalan söylemede ve şaşırtıcı izler vermede son derece başarılı olan Ağca, **"İran'da Mehmet Demir ve Hikmet Seyidi"** adlarına düzenlenmiş pasaportlan kullandığını söylemektedir. Ağca, Türkiye'den İran'a, İranlı bir kişinin yardımı ile geçtiğini söylerken de yine yalan ve şaşırtıcı ifade vermektedir. Ağca'ya, İran'a geçmesi için yardım eden ülkücü sağ kesimden Timur Selçuk adlı bir militandır. Timur Selçuk, Ülkücü Gençlik Derneği genel başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'na da yurt dışına kaçması için pasaport sağlamaya çalışan bir militandır. Timur Selçuk 'un görevi kaçakçılarla temasa geçip sağcı teröristlere sahte pasaport sağlamaktır. Ağca, Erzurum'da kimlerin yardımı ile saklandığını, İran'a nasıl geçtiğini söylemekten kaçınmaktadır. Ağca'nın soruşturmalar sırasında sakladığı bir başka gerçek de İsa Armağan adlı bir ülkücü katil ile olan ilişkileridir. Tıpkı Ağca gibi, tutuklu bulunduğu Ankara'daki Mamak Askeri cezaevinden, yönetici subay ve erlerin yardımı ile kaçan İsa Armağan, Erzurum yoluyla önce İran'a

geçmiştir. MHP ve ülkücü kuruluşlarla çok yakın ilişkisi bulunan Armağan'ın, hemen hemen aynı günlerde İran'da bulunması ve İran'a aynı yoldan gitmesi, Türkiye'deki benzer olayları izleyenler için hiç de rastlantı olarak görülemez.

Ağca'nın, İran'da yaklaşık seksen gün kaldığı sanılıyor. Tebriz'de Hotel Asya, Hotel Cihannima, Tahran'da Hotel Tarsi, Hotel Kristal ve adını hatırlayamadığı başka otellerde kaldığını söyleyen Ağca, İran'da kimlerle temas etmiş, kimlerle görüşmüştür?. Bu konu da aydınlanmamıştır. Cezaevinden kaçtığı günlerde, Papa'nın Türkiye'ye yapacağı ziyareti "kardeş İslâm ülkeleri" adına kınayan ve **"dini lider, maskeli haçlı kumandanı"** olarak tanımladığı Papa'ya suikast düzenleyen Ağca, **"İslâm devrimi"** adı verilen kargaşanın hüküm sürdüğü İran'a niçin gitmiş, burada kimlerle görüşmüştür?. İdam hükümlüsü İsa Armağan ile Ağca'nın hemen hemen aynı günlerde, İran'a gitmeleri ve burada uzun süre kalmaları, başlı başına düşündürücü bir olaydır. Ağca, İran seyahati ile ilgili olarak çok az bilgi verir:

"Şubat ayında İranlı bir kişinin yardımı ile gizlice Ağrı Dağı civarından İran'a geçtim. Bu kişiye bin mark ödeyerek İran da yetmiş veya seksen gün, kendi yaptığım sahte bir kimlik ile ve bir fakir Afganlıdan satın aldığım pasaportla, fotoğrafını değiştirerek kaldım. Daha sonra batıya geçecek fırsatı bulamadığımdan ve İran karışık olduğundan, geldiğim yoldan aynı kişinin yardımı ile Türkiye'ye dönüp, İstanbul'a geldim.(8).

Ağca, cezaevinden kaçıp, önce Ankara'ya, sonra Nevşehir'e gittikten sonra Hamid Gökenç'in pasaportunu almıştır. Bu yüzden, bu pasaport ile yurt dışına çıkmış olması büyük olasılıktır. İpekçi soruşturması sırasında şaşırtıcı ifadeler veren ve olayın asıl faili alan Oral Çelik'in adını açıklamayan Ağca, suikast olayından hemen sonra verdiği sorguda da Hamid Gökenç adını gizlemekteydi. Bu adları gizleyen Ağca, böylece bağlı bulunduğu örgütü de ele vermemiş oluyordu.

Ağca, Türkiye'den 10-15 Temmuz arasında ayrıldığını ve Bulgaristan'a **"fotoğrafını değiştirdiği bir pasaportla"** geçtiğini söylemekte, ancak bu pasaportu kimden, nasıl sağladığı konusunda herhangi bir açıklama yapmaktan kaçınmaktadır. Ağca,

Bulgaristan'da Joginder Singh adına düzenlenmiş Hint pasaportu ile dolaştığını da ileri sürmekteydi. Türkiye'de aranan Ağca'nın, İran'a geçtikten sonra yeniden, Türkiye'ye gelmesine inanmak pek kolay değildir. Diyelim ki Ağca, gerçekten Türkiye'ye döndü ve Edime sınırından Bulgaristan'a giriş yaptı. Acaba giriş yaparken, üzerinde taşıdığı pasaport kimin adınaydı? Hamid Gökenç'in mi? Jaginder Singh'in mi? Yoksa, 13 Mayıs 1981 günü, Roma'da yakalandığı zaman üzerinde bulunan Faruk Özgün adına düzenlenmiş pasaport mu? Hangisi?

Bu konu da pek açıklığa kavuşmuş sayılmaz. Ağca, Faruk Özgün adına düzenlenmiş pasaportu, Türkiye'de daha önce adı kendisine verilen Ömer Mersan'dan sağladığını söylemektedir. Ağca, Ömer Mersan'dan sahte pasaportu nasıl sağladığını şöyle anlatmaktadır:

"Ömer Türkiye'de karaborsacı dostları olduğunu, istediği parayı ödersem, Türk pasaportu aldırıp, Bulgaristan'a kadar getirteceğini söyledi. 4 fotoğraf ile altmış bin lira karşılığı mark ödedim. Türk-Bulgar sınırı onun için kolay olduğundan sınırdan resmimi ve parayı Türkiye'ye gönderdiğini, pasaportun en geç bir ay içinde hazır olacağını söyledi. Daha sonra pasaportumda yazılı tarihte Türk otobüsüne binerek Bulgaristan'dan ayrıldım."

Ağca, İtalya'dan Tunus'a gitmeden önce, Münih'teki Vardar Eksport şirketinin 089-530480 ve 530489 ve yine ayrıca 531070 numaralı telefonlarını arayarak, bu şirkette çalışan Ömer Mersan ile konuşmuştur.

Münih'teki Vardar şirketi ile yakınlığı bulunan ve bu şirkette çalıştığı ileri sürülen Ömer Mersan, Ağca'yı "Vitaşa Oteli'nde değil Park Oteli'nde" tanıdığını, kendisine pasaport ısmarlanmadığını, Ağca'yı Metin adıyla tanıdığını, kendi isteği ile Ağca'yla yüzleştirildiğini ve Ağca'nın ifadelerindeki tutarsızlıkların bu görüşmede de saptandığını açıklamaktadır.(9)

Ömer Mersan;, Abuzer Uğurlu'nun kardeşi Ahmet Uğurlu'nun yanında çalışmıştı. Federal Almanya'ya yerleşen Mersan, Uğurlu ailesi ile ilgisini hiç kesmemişti. Uğurlu, askeri savcılığa verdiği ifadelerde:, cezaevinden tanıdığı Doğan Yıldırım'ın kendisine Bulgaristan'da "Metin" adlı bir arkadaşı olduğunu, ona gönderilmek üzere para istediğini, kendisinin de

Sofya'da bulunan Ömer Mersan. ile konuşup, parayı Metin adıyla bildiği Ağca'ya gönderdiğini anlatmaktadır.

Doğan Yıldınm, Deniz Harp Okulu'ndan atıldıktan sonra, sağ eylemlere katılmış, tutuklanmıştır. Uğurlu, Yeşilköy gümrük muhafaza memuru alan Doğan Yıldınm'a para vermiştir.

"Vardar" adlı şirket, bu olayın kilit taşlarından birisidir. Eğer, "Vardar" şirketi adı ilk kez duyulduğunda, bu şirketin sahipleri, Selami ve Bekir Gültaş kardeşlerin Abuzer Uğurlu ile birlikte elektronik aygıt kaçakçılığı yaptıkları bilinse ve eğer, **1979** yılında, İskenderun ili Yayladağ ilçesi sınır kapısında yakalanan Suriyeli kaçakçı Adamson'un şifreli not defterinden çıkan yaklaşık üç yüz adresten birinin Vardar şirketi, diğerinin bu şirketin sahiplerinden Selami Gültaş'ın adı olduğu anlaşılsa, Ağca olayına ta başlangıcında başka türlü bakılırdı. Ve yine Adamson'un şifreli adlarından birinin Trenta sorgu yargıcı Dr. Palermo tarafından tutuklanan Henry Arslanyan'ın adı olduğu bilinse ve 1983 yılı şubat ayında, Zürih'te yakalanan Türk kaçakçı Mehmet Cantaş'ın defterinden aynı Arslanyan'ın adının çıkacağı kestirilebilseydi, Ağca'nın, Avrupa'da harcadığı paraların gizi çözülebilirdi. Ve eğer yine, Mehmet Cantaş ile Abuzer Uğurlu'nun, 1973 yılında, Türkiye'de silah kaçakçılığı suçundan aynı davada yargılandıkları bilinse ve Bekir Çelenk ile Cantaş'ın ortak oldukları anlaşılsa, birçok olay kendiliğinden çözülürdü.

Ömer Mersan'ın adı çıkar çıkmaz, Abuzer Uğurlu'nun Federal Almanya'da tutuklu bulunan suç ortaklarından Süleyman Necati Topuz'un açıklamalarına dayanarak, Mersan'ın Uğurlu ile olan yakınlığını açıklamıştım.(10) Ağca'nın, Uğurlu ve Çelenk adlarını vermesinden çok önce de Çelenk ile Ağca'nın Sofya'da aynı tarihlerde Vitaşa Oteli'nde kaldıkları, Cumhuriyet Gazetesi'nde açıklanıyordu.(11)

Burada, bir dakika durup, kaçakçı İbrahim Telemen'in bana gönderdiği mektubundan bir parça aktarayım:

"Sahte pasaport ve her türlü sahte mühür, araç ve gereçler, bunlar da Abuzer'in elinde. Beni, İzmir Buca cezaevi'nden kaçırdı. Ve hemen üç adet pasaport. Biri Bora adına, tüccar, her an yurt dışına çıkıp, girebilirim. Çok girdim çıktım. (...) Abuzer'in bütün adamlarında böyle birkaç pasa-

port var, her istedikleri anda yurt dışına gidip, gelmektedirler."

Olayların bu akışı içinde en önemli konulardan biri, Ağca'nın, Ömer Mersan adını, Doğan Yıldırım'dan almış olmasıdır. Ağca, İran'a gitmeden önce olduğu gibi Bulgaristan'a girmeden önce de kaçakçı gruplan ile ilişkilidir. Bu ilişkiyi sağlayacak birinci derecede önemli adam, Abdullah Çatlı'dır.(12) Çatlı, Nevşehir doğumludur. Genel Başkan yardımcılığı yaptığı Ülkücü Gençlik Derneği yerine kurulan Üllkü Yolu Derneği genel merkezini Nevşehir ilinde açmıştır. Abdullah Çatlı, bu kararda birinci derecede etkili olmuştur. Ağca'nın Faruk Özgün adına düzenlenen sahte pasaportu Nevşehir Emniyet Müdürlüğü'nden sağlanmıştır. İpekçi cinayetinin planlayıcılarından Mehmet Şener'in, Ağca'nın arkadaşı Ömer Ay'ın ve Çatlı'nın sahte pasaportlan da aynı Nevşehir Emniyet Müdürlüğü'nden alınmıştır.

Ağca'nın kaçakçılarla ilişkisini sağlayan kişi, Abdullah Çatlı'dır. (13) Çatlı, ülkücü kesimin en etkili, en acımasız liderlerinden birisidir. Ankara'nın Balgat semtinde arkadaşı İsa Armagan ile birlikte, sol eğilimli kişilerin devam ettiği bir kahveyi kurşun yağmuruna tutarak dokuz kişiyi öldüren ve tutuklu bulunduğu cezaevinden kaçınldıktan sonra yakalanıp idam edilen Mustafa Pehlivanlıoğlu'nun itiraflarında adı sık sık geçen Çatlı (14) tutuklulan cezaevinden kaçınp, yurt dışına çıkaran bir şebekenin önde gelen planlayıcısı olarak biliniyor. Çeşitli cinayet suçlarından aranan Çatlı, 22 şubat 1982 günü İsviçre'nin Zürih kentinde polis tarafından üzerinde Mehmet Tarel adına düzenlenen sahte pasaport ile yakalandıktan sonra serbest bırakılıyor. Çatlı ile beraber yakalanan Mehmet Şener ise İpekçi cinayetinin planlayıcılarından biridir. Şener, Durmuş Unutmaz adına Nevşehir Emniyet Müdürlüğü'nce düzenlenmiş sahte bir pasaport ile yakalandıktan sonra tutuklanıyor.(15) Ancak, 25 Mart 1983 günü, İsviçre Federal Mahkemesi'nin akıl almaz karan ile Şener'in Türkiye'ye geri verilmesi reddediliyordu.(16)

İsviçre Federal mahkemesinin, Şener'in Türkiye'ye gönderilmesini reddeden karan gerçekten ilgi çekicidir.

Şener, avukatı aracılığı ile Türkiye'ye geri verilmesi halinde "olağanüstü mahkemede" yargılanacağını ileri sürmüş, ayrıca

kendisine yükletilen suçun açık olmadığını bildirmiştir. Türk hükümeti, olayla ilgili olarak, Ağca'nın ifadeleri ile uygulanması istenen ceza yasası maddesini de Federal mahkemeye göndermiştir. Şener'in ikinci itiraz noktası, kendisinin Türk vatandaşlığından çıkarıldığı, bu nedenle geri verilemeyeceğidir. İsviçre yetkilileri, İsviçre'de ölüm cezasının bulunmadığını, sözleşme gereği, Türk hükümetinin, Şener'e ölüm cezası verilse bile bu cezanın uygulanmayacağına ilişkin bir güvence istemiştir. Türk hükümeti bu güvenceyi vermiştir. Verilen yanıtta, uygulanması istenen maddelerin ölüm cezasını gerektirmediği belirtilmiştir.

Türk hükümetinin yazısında, Şener'e Ceza Yasasının 64 üncü maddesinin uygulanacağı belirtilmiştir. Şener'in avukatı, suça katılanın cezalarında indirim sağlayan bu maddenin kendileri için söz konusu olamayacağını belirterek, bu konuya itiraz etmiş ve söz konusu olanın 64 üncü madde değil 65'inci madde olduğunu ileri sürmüştür.

Bu itiraz gerekçeleri Federal mahkemece reddedilince. Şener, bu kez, İpekçi cinayetinin siyasal nitelikli olduğunu, bu nedenle Türkiye'de işkence göreceğini ileri sürmüştür. Ülkücü Şener, daha sonra, "Kürt olduğunu", ayrıca bu yüzden de baskıya uğrayacağını ileri sürerek, yeni bir cankurtaran simidine sarılmıştır. Şener, İsviçre polisine, 1973 yılında Kürtlerin oluşturduğu bir demeğe girdiğini de söylemiştir.

Federal mahkeme, solcu tanınan Alman gazeteci Jurgen Roth'un 15 Şubat 1983 tarihli raporuna dayanarak, Şener'in Türkiye'ye geri verilmesi istemini reddetmiştir.

İsviçre polisi. Şener'in bu uydurma gerekçelerinin hiçbirine inanmamıştır. Ancak, Federal mahkeme, ülkücü Şener'in kürtçülüğünü yeterli kanıt saymış, böylece, Pötürgeli terlikçi Celal'in milliyetçi-ülkücü oğlu, solcu bir Alman gazetecisinin raporu ile Türk mahkemelerinin önüne çıkmaktan kurtulmuştur!

Şener ve Çatlı aynı örgüt içindedirler. Bu nedenle sorumlu güvenleri örgütlü suç kavramı içinde izlenmelidir.

Ağca'nın, Dr. Martella'ya Abdullah Çatlı konusunda geniş açıklamalar yaptığını biliyorum. Ağca'yı, cezaevinden kaçtıktan sonra saklayanlardan biri Çatlı'dır. Ağca'ya Faruk Özgün adına çıkarılmış sahte pasaportu sağlayan ve bu pasaportu Ağca'ya

ulaştıran kişi de Çatlı'nın kendisidir. Çatlı ile tanışan ve yurt dışına çıkışta Çatlı'nın çizdiği planı izleyen Ağca'nın, Ömer Mersan adını, Çatlı'dan alması, akla en yakın gelen olasılıktır.

11 Ağustos 1980 gün ve 136635 sayılı sahte pasaport, Çatlı'nın egemen olduğu Ülkü Yolu Derneği'nin genel merkezinin bulunduğu Nevşehir'de sağlandıktan sonra 27 Ağustos günü, Osmanlı Bankası Taksim Şubesi'nden turist dövizi alınıyor. Ağca'nın açıklamalarına göre, 30 Ağustos tarihinde Kapıkule'den 5000 lira rüşvetle çıkış damgası sağlandıktan sonra, pasaport, Mersan'a ulaşıyor.(17)

Ağca'nın Sofya'da, Vitaşa Oteli'nde Bekir Çelenk ile buluştuğu, artık herkesçe biliniyor. Çelenk ile Ağca'nın, aynı otelde, aynı tarihlerde kalmaları bir rastlantı mıdır?. Ağca, Dr. Martella'ya verdiği ifadelerde, bu buluşmanın bir rastlantı olmadığını söylüyor. Eğer, bu buluşma bir rastlantı değilse, o zaman, Ağca'nın Ömer Mersan ile tanışması da rastlantı değildir. Çatlı'yı daha önce tanıyan Ağca'nın, sahte pasaportun sağlanması için daha önce Türkiye'de girişimlerde bulunması daha akla yakın gelmektedir.

Ağca'nın, İran'a gidişi, burada kalışı ve İran'dan çıkışı, hâlâ karanlıktadır. Cezaevinden kaçtığı günlerde, Papa'yı "Haçlı kamutanı" olarak gören ve "kardeş İslam ülkeleri" adına konuşmaya kendisini yetkili sayan Ağca, suikast girişiminden hemen sonra, İtalyan yetkililerine elyazısı ile verdiği ifadede şunları söylüyordu:

"Ben, faşist, fanatik dinci ya da komünist değilim. Papa ile, Hristiyanlık dünyası ile hiçbir problemim, düşmanlığım yok. Düşünülemez de. Çünkü benim, az da olsa dini inançlarım var. Tüm dinlerin mensuplarına ve inançlarına samimi bir saygım var."

26 Kasım 1979 günü, cezaevinden kaçtıktan üç gün sonra, Milliyet Gazetesi'ne gönderdiği mektupta, Papa'yı **"dini lider, maskeli haçlı komutanı"** olarak niteleyen Ağca, 18 Mayıs 1981 günü, bu ifadeyi verirken, **"Papa ve Hristiyanlık dünyası ile hiçbir problemim, düşmanlığım yok"** demektedir. Ağca'yı tanıyanlar için bu çelişik iki ifade de şaşırtıcı değildir. Çünkü Ağca, sürekli olarak, beraber çalıştığı arkadaşlarını ve bu arkadaşlarından oluşan örgütü gizleme çabası içindedir.

Ağca'nın, İran'a niçin gittiği, İran'da kimlerle buluştuğu henüz belli değildir. Ağca, İran serüvenini saklamasını becermiştir. Kendisini profesyonel terörist olarak tanıtan Ağca'nın İran serüvenleri kadar sakladığı bir başka konu da Federal Almanya'daki temaslandır. Bu iki ülkedeki temaslar, Ağca'nın bağlı bulunduğu örgütleri ortaya çıkaracaktır. Ağca, bu yüzden, dün olduğu gibi bugün de gerek İran'da, gerekse Federal Almanya'daki temaslarını saklamaya özel bir dikkat göstermektedir.

Ağca'nın İran serüveni, İsa Armağan adlı idam hükümlüsünün kaçışı ile beraberce ele alınrralıdır. Büyük olasılıkla Ağca, Armağan ile beraber, aynı yolları izleyerek ve aynı kişilerden yardım alarak İran'a gitmişler ve Bulgaristan yolu ile Avrupa'ya geçmişlerdir. Ağca'nın., Federal Almanya'da bulunduğuna ilişkin çeşitli bulgular vardır.(18)

Ağca'nın verdiği bir başka şaşırtıcı ifade, Filistin kamplarında kaldığına ilişkin sözleridir. İfadenin bu bölümü şöyledir:

"1977 yılından 1980 yılına kadar çeşitli gerilla örgütlerinin içinde bulundum. 1977 yılında hem aşırı sağcı, hem de aşırı solcularla, birbirlerinden habersiz gizli ilişkilerim vardı. Bu senede, öğretmen okulundan arkadaşım ve hemşehrim Sedat Sırrı Kadem'in tavsiyesi ile Filistin'e gitmeye karar verdim. 1977 yılının ilkbaharında Sedat ile Gaziantep'e gittik. Yılmaz diye tanıtılan bir kişi ile gece Kilis civarından gizlice Suriye'ye geçip, Şam'a gittik. Şam'dan sonra, Teslim Töre olduğunu öğrendiğim arkadaşla buluşup özel bir taksiyle bir gece Beyrut'a geçtik: Güney Beyrut'ta 40 güne yakın hızlı bir gerilla eğitiminden geçtikten sonra Teslim Töre vasıtasıyla Şam üzerinden gizlice sınırdan tekrar Türkiye'ye döndüm. Filistin'de hiçbir gerilla örgütü ile veya lideri ile hiçbir görüşme yapmadım. Kampa, Türk, MİT veya diğer ülke gizli servislerinden sızma olduğundan hiç kimsede kendi ülkesine ait kimlik kartı veya yakın ilişkiler görmedim. Eğitim sonrası, her gerillanın ayrı ayrı veya gruplar halinde çeşitli yollardan ülkelerine döndüğünü sanıyorum. Hepsi bu kadar."

Ağca'nın bu sözleri, bugüne dek, resmi otoritelerce doğrulanmış değildir.(19) İsrail gizli güvenlik örgütü Moshad bu konuda herhangi bir bilgi sahibi olsa, bu bilgiler, bu servise

yakın olan yayın organlarında hiç şüphesiz, bugüne kadar yayınlanmış olurdu. Ağca'nın bu konuda adlarını verdiği Teslim Töre ve Sedat Sım Kadem ile görüşme yapmak da son derece güçtür. Teslim Töre yıllardır, Türkiye dışında yaşamaktadır. Bu yüzden, Ağca'nın bu konudaki açıklamalarını konusunda derinlemesine bir araştırma yapmak olanağı da elde edilememiştir. Ancak Teslim Töre imzası ile yayınlanan bir kitaptan, bu solcu militanın serüvenlerini ve ilişkilerini anlamak mümkün olmaktadır.(20)

Ağca'nın adından söz ettiği Teslim Töre, Malatya ve çevresinde adı çok bilinen bir solcu, yeraltı lideridir. Önceleri, Malatya'da marksist eğilimli Türkiye İşçi Partisi'nde çalışan Töre, daha sonra, Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO) adlı solcu bir yeraltı örgütünde çalışmış ve 1971 yılında Türkiye'den kaçarak, Filistin kamplarına katılmıştır. Liderleri 1972 yılında idam edilen THKO, 1975 yılında, aralarında Teslim Töre'nin de bulunduğu bir grup militanca yeniden oluşturulmak istenmiştir.(21)

1971 öncesinde, solcu örgütlerle kaçakçılar arasında köprü görevi yaptığını anılarında açıkça yazan Töre, ailesinin afyon üreticisi olduğunu, bu yüzden, yetiştirdiği afyonu kaçakçılara sattığını da anlatmaktadır.(22) Bir zamanlar birlikte çalıştıkları arkadaşları tarafından **"kaçakçı"** ve **"Bulgar casusu"** gibi suçlamalarla(23) karşılaşan Töre, anılarında, bu yazıları ağır biçimde eleştirmektedir. Arkadaşları tarafından suçlanan Töre'nin, 1971 öncesi ve sonrasında, Elfetih gerillaları ve silah kaçakçıları ile temasa geçip, bağlı bulunduğu örgüte silah sağladığı kendisi tarafından da anlatılmaktadır.

Ağca'nın, Teslim Töre ve Sedat Sım Kadem ile ilgili ifadelerini Cumhuriyet'te yayınlayınca, Teslim Töre tarafından yazıldığı izlenimini veren bir mektup alacaktım. Töre adına gönderildiği anlaşılan bu mektup, beni, bu ifadeyi yayınladığım. için suçluyor ve Ağca ile hiçbir ilişkisinin olmadığını söylüyordu. İstanbul'dan postalanan bu mektubun gerçekten Töre tarafından gönderilip gönderilmediğini anlamaya olanak bulunmadığı için bu mektuba güvenilir bir belge olarak bakamadım.

Teslim Töre ile görüşme olanağı yoktu ama Sedat Sım Kadem ile görüşülebilirdi. Kadem, "Dev-Sol" adlı yasa dışı sol

örgüte yakın olduğu yolundaki kuşkular nedeniyle polis tarafından arandığından kendisi ile ilk aşamada, görüşme olanağı bulamamıştım. 1981 Haziran ayında İstanbul polisince yakalanan ve daha sonra serbest bırakılan İstanbul Şişli SBF son sınıf öğrencisi Malatyalı Kadem ile 1983 yılı Nisan ayı başlarında görüşme olanağı bulacaktım. Sedat Sırn Kadem, Ağca ile Malatya'da, Yeşiltepe'deki öğretmen okulunda tanıştıklarını, ancak kendisi ile hiçbir siyasal bağının olmadığını söyleyecek ve Ağca'nın kendisinin yardımı ile Filistin'e gittiği yolundaki ifadesini **"hayal mahsulü"** olarak niteleyecekti.

Ağca, Roma'da verdiği ilk ifadede, varlığı kanıtlanamayan bu Filistlin serüveni dışında **"Emeğin Birliği", "Akıncılar", "Halkın Kurtuluşu"** ve **"THKP-C"** gibi sağ ve sol örgütlerle beraber çalıştığını söylemekteydi. Türkiye'de silahlı sağ ve sol örgütlerin birbirleri hakkında çok geniş bilgilere sahip olduklan bilinir. Ağca'nın, bu örgütlerin hepsine birden girip çıkması ve bu hızlı trafikten bu örgütlerin habersiz olmalan düşünülemez. Ağca, Papa'ya suikast girişiminden sonra adlarını verdiği bu örgüt ve kişilerden, İpekçi soruşturması sırasında hiç söz etmemiştir. Ağca'nın, Dr. Martella'ya verdiği adlar da daha önce kendisi tarafından, ilk ifadelerinde sözü edilmeyen kişilerdi. Bu olgu bile Ağca'nın şaşırtıcı ifadeler verdiğinin bir belirtisidir.

Kendisini, ısrarla "uluslararası terörist" olarak tanıtan ve böylece tanınmak işteyen Ağca, "tehditle Halit Narin, Fahrettin Arslan ve İnci Baba diye bilinen Mehmet İnciler'den 5 milyar Türk lirasına yakın para aldım" demektedir. Bu sözler de pek inandırıcı değildir.

Halit Narin, MHP ile ideolojik yakınlığı olan ve bu partiye para yardımında bulunan Türkiye İşveren Sendikalan Federasyonu başkanıdır. Güvenlik örgütlerinde çok önemli görevlerde bulunmuş istihbarat elemanlarının başkanlığında güçlü muhafızlarla korunan Narin'in sağ ya da sol herhangi kişi ya da örgüte **"tehditten korkarak"** para vermesi düşünülemeiz. Solcu terör örgütlerinin baş hedef lerinden biri olan Narin'in bu yolla Ağca'ya para verdiğine inanmak oldukça güçtür. Yine., Türk yeraltı dünyası ile çok yakın dostluğu bulunan eğlence dünyasının patronlarından Fahrettin Arslan'ın, yine "tehdit sonucu" Ağca'ya para vermiş olması da akla yatkın gel-

memektedir. "İnci Baba" olarak bilinen yeraltı dünyasının sayılı adlarından Mehmet İnciler'in de Ağca'dan korkması düşünülemez.

Ağca'nın bu ifadelerinin, polisi ve savcıları şaşırtma amacı ile verdiğini anlamak için şu ömeğe bakmak yeterlidir. Ağca, aynı ifadesinde suikast günü kullandığı silahı, **"Sofya da gazetecilik öğrenimi yapan Muhammed"** adlı bir Suriyeliden aldığını söylemektedir. Oysa, daha sonraki gelişmeler, silahın, Avusturyalı bir silah kaçakçısından, Oral Çelik tarafından sağlandığını ortaya koymuştur. Ağca ilk ifadelerinde, bağlı bulunduğu örgütü ve beraber olduğu kişileri saklamak için kasıtlı ve bilinçli ifadeler vermişti. Eğer, suikast girişiminden hemen sonra Oral Çelik'in adını verse, Çelik, o günlerde İtalya'da yakalanacaktı. Ağca, İpekçi soruşturması sırasında da aynı yolu izlemiş ve bağlı bulunduğu örgüte zaman kazandırmak için şaşırtıcı ifadeler vermiş ve gerçek suç ortaklarını ısrarla gizlemiştir. Ağca'nın, suikastta kullandığı silahı, Sofya'da Suriyeli bir öğrenciden 1000 mark karşılığı aldığı nasıl yalan ise, anlatımlarının öbür kısımları da aynı ölçüde yalanlarla örülmüştür.

Ağca, İran'a geçerken kimlerin yardımı ile ve kimin pasaportu ile gittiğini gizlediği gibi, geliş yolu için de aynı şekilde yanıltıcı sözler kullanmaktadır. Ağca'nın kabul etmediği, etmek istemediği konular arasında, İran ve Batı Almanya serüvenleri bulunmaktadır. Oysa, Ağca'nın serüvenleri için bu iki ülkedeki temaslar çok önemli bir yer tutmaktadır. Ağca'nın korkusu, bu serüvenlerin ortaya çıkarılmasıdır. Ağca'nın Federal Almanya'ya gittiği ve bir süre bu ülkede kaldığı ve hatta bazı olaylara karıştığı yolunda ciddi kuşkular söz konusudur.(24) Ağca'ya sorarsanız, kendisi hiçbir zaman Almanya'ya gitmemişir. Bunu **"Bozkurtları"** korumak için söylüyor değildir. Yine sorarsanız **"Bozkurtların** lideri olan" Musa Serdar Çelebi'yi ele veren kendisidir. Bu yüzden, Almanya'ya hiç bir zaman gitmediğine de inanılmalıdır.

Ağca'nın dünkü ifadelerinin hepsinin yanlış bugün verdiği ifadelerin hepsinin doğru olduğuna inanmak için hiçbir geçerli neden yoktur. Bu şaşırtıcı ve çelişkili ifadelerle, aradan geçen zaman ve bu zamanın kanıtladığı olayları biraraya getirirseniz, şu sonuçlara varırsınız:

Ağca, Sofya Vitaşa oteli 911 numaralı odaya bazı kişi ve gruplarla buluşmak üzere yerleşmiştir. Kendisinin Carlos ile kıyaslanmasından son derece memnun olan Ağca, Sofya'da kaçakçılar ile temas etmiştir. -Ağca'nın Bulgaristan'da kaldığı sürede., Türk kaçakçıları ile içiçe çalışan bazı Bulgar yetkilileri ile temasa geçmesi de elbette bir olasılıktır. Trento yargıcı Dr. Palermo tarafından aranan Türk yeraltı dünyasının ünlü adlarından İsmail Hacı Süleymanağaoğlu, sol eğilimli savcı Doğan Öz'ü öldüren sağcı militanlardan birini Sofya'ya götürmüştür. (25) Bu bakımdan, Ağca'nın, Sofya'da kaçakçı Bekir Çelenk'in dışında, Türkiye'den kaçan sağcı militanlarla da buluşması büyük olasılıktır. Ağca, Vitaşa Oteli'nde 911 nolu odada kalırken, Çelenk de 1073 numaralı odada Necati Çelik adına düzenlenmiş sahte pasaport ile kalmaktaydı. Aynı tarihlerde, Sofya'da Vitaşa Oteli ile başka otellerde kalan Türkler hakkındaki kayıtlar da hiçbir zaman ortaya çıkmayacaktı.

Ağca, Federal Almanya'da üstlenen sağcı örgütler ve bu örgütlerin emriyle hareket eden yakın arkadaşlarını, verdiği ilk ifadelerde ısrarla gizlemesini bilmiştir. Federal Almanya ve İran temasları saptanmadan Ağca olayını anlamaya olanak yoktur. Bu konularda kesin kanıt bulunmadıkça, Ağca olayını çözmek kolay değildir. Ancak, bütün bu gizleme çabalarına rağmen Ağca'nın iki örgütü, Sofya serüveninde d.e ana çizgileri ile iyice belirlenmiştir. Örgütlerden biri, Türk mafyasıdır. Türk mafyası, Bekir Çelenk aracılığıyla Ağca ile temas kurmuştur. Ağca'nın, Bekir Çelenk hakkındaki "Bana; Papa'yı öldürmem için para teklif etti" sözleri düş ürünü olsa bile kendisine sağlanan sahte pasaport olayında, kaçakçılık suçundan yargılanan Vardar şirketi ile ilişkili Ömer Mersan ile ülkücü Abdullah Çatlı'nın yer alması ve pasaportun ülkücülerin egemenliğindeki Nevşehir Emniyet Müdürlüğü'nden sağlanması, Ağca'nın yurt dışında **"Bozkurtlar"** olarak bilinen sağcı örgütlerle ve kaçakçılarla ilişkisini göstermeye yetmektedir.(26)

Yinelediğim gibi Ağca'nın İran ve Almanya'daki serüvenleri açıklığa kavuşmuş değildir. Kendisi, İran'da 24 Nisan 1980 günü ABD Büyükelçiliği'nde rehin tutulan Amerikalıları kurtarmak için Amerikan askerlerince yapılan operasyon başarısızlıkla sonuçlanıyor. Ağca "bu olaydan sonra yabancıları

ısıyorlardı, bu yüzden yeniden Türkiye'ye döndüm" diyor. Ağca, Türkiye'ye, ölüm cezasına çarptırıldığı 28 Nisan 1980 günü döndüğünü söylüyor.

Ağca, İran'dan sık sık, İstanbul'da Erol Taş'ın kahvesini arayarak Oral Çelik ile konuştuğunu da söyler. Cezaevinden kaçışı, İstanbul'da bannması, İstanbul'dan Ankara'ya getirilip, Bahçelievler 1. cadde, 33/3 numaralı evde saklanması hep ülkücüler eliyle sağlanmıştır. Mehmet Şener, Yavuz Çaylan, Oral Çelik, Yalçın Özbey, Hamid Kökenç ülkücü kesimdendir. Ağca'nın, cezaevinden kaçtıktan sonra kaldığı evler hep ülkücülerindir. Ağca, yurt dışında hem ülkücüler, hem de kaçakçılarla beraberdir.

PAPAYA SIKILAN KURŞUN

Horst Grillmayer."

Papa suikastının giz dolu adamlarından biri bu Avusturyalı silah kaçakçısıdır. Batı basınının üzerine pek gitmediği, kim olduğunu pek araştırmadığı Grillmayer'in çevresindeki giz perdesi birçok gerçeği örtmekteydi.

Bu giz perdeleri, Grillmayer'in 16 AOcak 1984 günü Viyana'da mahkeme önüne çıkarıldığında daha da kalınlaşmıştı. Grillmayer, mahkeme önünde şu istemde bulunuyordu:

"Gizli oturum istiyorum."

Yargıç, Grillmayer'e niçin gizli oturum istediğini soracaktı. Yanıt:

"Devlet güvenliği için..."

Grillmayer'in bu isteği mahkemece kabul ediliyor ve duruşmadaki gazeteciler ve dlinleyiciler salondan çıkarılıyorlardı.

43 yaşındaki Horst Grillmayer, Papa suikastında kullanılan silahı ülkücü teröristlere satan silah kaçakçısıydı. Acaba gizili oturumda, bu olayı aydınlatan açıklamalar mı yapacaktı?(1)

Ağca'yı yargılayan Roma Ağır Ceza Mahkemesi'nin "Nazilik kaynayan bir aileden geldiğini" belirttiği Grillmayer, Papa olayından sonra yakalanmış, bırakılmış, sonra da bir süre ortalıkta görülmemiş. 11 Ocak 1983 günü Avusturya-Çekoslavakya sınırında 308 tabanca ve yedi Sovyet yapısı "Draganov" marka makinalı tüfeklerle yakalanmıştı. Leopold Willert adlı bir kaçakçı ile de bağlantılı olan Grillmayer, acaba basit bir silah kaçakçısı mıydı, yoksa bazı gizli servislerin emrinde, bu servislere silah sağlayan bir görevli mi?...

Grillmayer'in gizli duruşma istemi belki bu gizi açıklaması içindi.

Duruşma daha sonra kapalı olarak sürdürüldü. Bu yüzden, Ağca'nın elindeki Browning marka silahın satıcısı ile ilgili soru

işaretleri daha da arttı.

Evet, Papa'ya suikast girişiminde kullanılan "76-C-23953" sayılı Browning marka tabanca, hangi ellerden geçerek, Ağca'ya ulaşmıştı?

Silah, Belçika'da "Fabrique Nationale Herstral" tarafından yapılıp, piyasaya sürülmüş.(2) 9.11.1979 tarihinde Liej'deki "Schraeder" firmasına devredilmiş, daha sonra aynı silah, 30.1.1980 tarihinde Neuchtal'da "Grisel Petit Pierre" firmasına saştılmış, 9.4.1980 tarihinde Zürih'teki "Glaser" firmasının eline geçen Browning marka tabanca, daha sonra, Horst Grillmayer tarafından satın alınmıştı. Satış tarihi, 9.7.1980.. Horst Grillmayer adına silahı alan Otto Tinter.(13).

Otto Tinter, "Glasser" firması sahibi Wilhelm Glasser'den 76-C-23953 sayılı Browning marka tabanca ile birlikte yirmi bir tabanca daha almıştı. Avusturya'ya götürülen bu tabancalarla ilgili bütün kayıtlar, Otto Tinter tarafından yok edilmişti. Grillmayer, Avusturya polisince "içinde Nazilik kaynayan bir aileden" gelen ve "silah kaçakçılığı yaptığından kuşkulanılan" bir karanlık kişi olarak tanımlanmaktaydı. Türkçe bilen ve Türkiye ile Ortadoğu ülkelerine silah sattığı bilinen Grillmayer, (14) 1983 yılı Şubat ayında, Çekoslavakya-İtalya sınırında kaçak silahlarla ele geçmekteydi.

Papa olayından hemen sonra ortalığı toz ve dumana bulayan bir sürü haber ve yorum fırtınası arasında, bu kaçakçılık trafiği ikinci, belki de üçüncü plana itilmişti. Bir NATO ülkesinde üretilen silah, "Nazi" olduğu bilinen bir "silah kaçakçısı" eliyle, Türk teröristlerine nasıl ulaşınmaktaydı?

Uluslararası terörün can alıcı noktalarından biri, bu sorunun yanıtındadır. Teröristlerle, kaçakçılar arasındaki ilişki nasıl kuruluyor?. Eski Nazi Grillmayer ile İsviçre'nin Olten kenti Ülkü Ocakları ikinci başkanı Ömer Bağcı, nasıl ilişki kuruyorlar? Ömer Bağcı, Grillmayer'den sağlanan silahı, 9 Mayıs 1981 günü, Milano tren istasyonunda Ağca'ya teslim ediyor. Silahın Ağca'ya ulaşması konusunda Oral Çelik adı da geçiyor. Oral Çelik, Ağca'yı yönlendiren, onu Abdi İpekçi cinayetine sürükleyen, daha sonra da Kartal-Maltepe Cezaevi'nden kaçıran sağcı, silahlı eylemcidir. NATO ülkesi Belçika'da yapılan ve pazarlanan Browning marka tabancanın, Avusturyalı silah kaçak-

çısı bir Nazi tarafından ülkücülerin ellerine ulaştırılması başlıbaşına önemli bir olaydı, ancak nedense, Batılı gazeteciler, bu konu üzerinde pek fazla durmayı uygun görmüyorlardı.

Ağca'nın Tunus'tan sonraki serüvenlerine kronolojik sıra ile göz atalım: 12 Aralık günü Palermo'ya gelen Ağca, Hotel **Liguria**'da bir gece kaldıktan sonra deniiz yolu ile Roma'ya geçiyor. 14 Aralık günü Roma'da Hotel **Erchimede**'de kalan Ağca'nın Aralık ayının sonlarında Avrupa Demokratik Ülkücü Demekleri Federasyonu genel başkanı Musa Serdar Çelebi ile buluştuğu sanılıyor. Ağca,18, 28 ve 30 Ocak 1981 günleri, yine Roma'dadır. Bu kez Via Çiçerono'daki İsa pansiyonundadır.

3 Şubat günü Ağca'yı, Milano'da Biffi restoranda görüyoruz. 3 Şubat günü, Milano'daki Türk başkonsolosluğunu arayan bir Türk kızı "Ağca'nın Biffi restoranda oturmakta olduğunu" bildirir. Konsolos yardımcısı Senbir Tumay ile telefondaki Türk kızı arasında şu konuşma geçer:

"Emin misiniz Ağca olduğuna?"

"Eminim."

"Nasıl emin oluyorsunuz?"

"Eminim çünkü kendisi ile beraberdim."

Türk Konsolosluğu, durumu hemen Digos'a bildirir. Polis geldiğinde iş işten geçmiştir. Ağca, Biffi'den uzaklaşıp, izini çoktan kaybettirmiştir.

Ağca Milano'dan sonra İsviçre'ye geçip, Olten'de Hotel Anker'de kalmıştır. İsviçre polisi, Ağca'nın 1980 yılı Ekim ayının 24-27 günlerinde Lucoma kentinde Hotel **"Krone"**de kaldığını saptamıştır.(5) Ağca Olten'de Ömer Bağcı ile buluşmuştur. Bu buluşmaya, Mehmet Şener; Abdullah Çatlı ve Oral Çelik' in de geldikleri sanılmaktadır. Ağca 27 Şubat'ta Lucern'de **"Hotel Hefer"**dedir. 3 Mart günü Ağca'nın Zürih'te **Hotel Ruetii**'de kaldığı saptanmıştır. Musa Serdar Çelebi ile Ağca'nın 3 Mart günü Zürih'te buluştuklan yolunda bazı saptamalar söz konusudur. Bu buluşma, olayın en önemli günlerinden birini oluşturmaktadır.

Ağca'yı, 1981 yılı Nisan ayında yeniden Roma'da görüyoruz. 5, 6, 7 Nisan günlerini Hotel **Erchimede**'de geçiren Ağca, daha sonra tren ile Perugia'ya geçip, burada İtalyanca kurs-

lanna katılıyor. Ağca'nın Perugia'da kaldığı yer, "Youth Hostel" Ağca, daha sonra Roma'ya geliyor ve Pirincipe Amedeo caddesindeki Torine Oteli'nde kalıyor. Ağca, Federal Almanya'nın Sarstest-Hildenhein kentinde oturan sağcı iki Türk'e telefon ediyor. Behlül Taşkın ve Hasan Taşkın adlı kardeşlerin üzerine kayıtlı 0049-5066-62216 numaralı telefonu otel santralından arayan Ağca, daha sonra Avusturya'ya geçiyor. Ağca'nın Otto Tinter ile silah alış pazarlığını, Vorarlberg kentinde yaptığı sanılıyor.

Ağca, bu tarihlerden önce İsviçre'ye birkaç kez girip çıkmıştır. Ağca daha önce de Federal Almanya'ya gitmiştir. Almanya'ya hiç gitmediğini ısrarla beyan eden Ağca'nın, bu ülkede kaldığına ilişkin istihbarat raporlan vardır.(6) Papa'ya karşı düzenlenen suikast girişimi ile ilgili Roma Ağır Ceza Mahkemesi kararında, Digos ve Sismi'ye yollama yapılarak, Ağca'nın, 1980 yılı Nisan ve Mayıs aylannda Federal Almanya'nın çeşitli kentlerinde görüldüğü, oturma izni almak amacıyla kırk yaşlannda bir Alman kadınla evlendiği ve kendisine güvenemeyen arkadaşlan tarafından öldürülmek istendiği kaydedilmektedir. (7)

Ağca, 18 Nisan günü Milano'da, 19 Nisan günü de Cenova'dadır. Cenova'da **Hotel Diene**'de geceyi Giorgia Recco adındaki bir kadınla geçiren Ağca, Cenova'da Hotel Gallas'da da iki gece kalır. 23 Nisan gününü, Milano'daki Hotel Aosta'da geçiren Ağca, 25 Nisan günü, Mallorka uçağındadır.

Ağca, 28 Kasım-12 Aralık 1980 tarihleri arasında Tunus'da 29 Kasım günü Hammemenet'tedir. Yanında, Yusuf Dag adlı bir Türk vardır. Ağca, İtalya'dan Tunus'a geçmeden önce Münih'teki Vardar şirketine telefon etmiş buradan ya para istemiş ya da a"talimat" almıştır.

Ağca'nın suikast girişiminden önce gezip dolaştığı yerler, uyuşturucu madde ve silah kaçakçılannın belli başlı buluşma yerleridir. Ağca'nın, Tunus, Palermo ve Milano'da dolaştığır günlerde, Trento'daki davada adı geçen Türk kaçakçılan da aynı yerlerde uyuşturucu madde trafiğini yönetmekteydiler. (8) Trento davasında adı geçen Samir Ariss, Bekir Çelenk'in ortağıdır. Bu davada kimlikleri saptanan bütün Türk kaçakçılannın Bekir Çelenk ile dostluklan bulunmaktadır. Mehmet

Cantaş ve Bekir Çelenk'in gemileri, sık sık Sicilya limanlarına uğramaktadır. Çelenk'in Benil adlı gemisi Sicilya bağlantılı sefer yaptıktan sonra Menorka adasında karaya oturmuştur.

Türk kaçakçılarının rahat rahat dolaştıkları İtalya'da Ağca ne arıyordu?. Trento'daki davanın baş sanıklarından Hızır Hepgüler de bir garip rastlantı, Tunus-İtalya seferleri yapmaktaydı. Bu çetenin merkezlerinden biri de Palermo'ydu. Acaba Ağca, bu gezileri sırasında, bu kaçakçılarla hiç karşılaşmadı mı? 25 Nisan gününden 9 Mayıs gününe kadar, Mallorka'da kalan Ağca, bu sırada, adaya uğrayan Cantaş ya da Çelenk'in herhangi bir gemisi ile temasa geçmedi mi?

Ağca'nın Avrupa'daki masraftan, yaklaşık olarak 50 bin dolan buluyor. Ağca bu parayı nereden almıştı? Bu parayı kendisine sağlayanlar kimlerdi? Basına sızan haberler, bu paraların bir kısmının Musa Serdar Çelebi tarafından sağlandığı yolundadır. Yine sızan haberlere göre, Çelenk, Ağca'dan Mallorka adasına gidip, beklenmesini istemiştir. Ama kimi?

Suikast girişimi 13 Mayıs gününe rastlar. Ağca, 9 Mayıs günü, Mallorka'dan dönmüş, o gün, eski Nazi Grillmayer'den sağlanan silahı, Ömer Bağcı'dan teslim almıştır. Silik bir kişilik yapısına sahip alan Ömer Bağcı, bağlı bulunduğu örgütten emir almadan böyle bir işe girişir mi? Girişeceği pek sanılmaz. Avrupa'daki sağcı Türklerin lideri olan ve örgüt başları üzerinde tartışmasız bir otoriteye sahip bulunan Avrupa Demokratik Ülkücü Demekleri Federasyonu başkanı Musa Serdar Çelebi'nin adı bu yüzden özel bir önem kazanıyor. Ağca'nın, Martella'ya Çelebi ile ilgili çok ayrıntılı bilgiler verdiği biliniyor. Çelebi'nin tutuklanmasına yolaçan bulgular bu ifadeden kaynaklanıyor.(9)

9 Mayıs günü, Browning marka tabanca ve mermileri alan Ağca, tren ile Roma'ya gelir. Roma'da YMCA Oteli'ne iner. Bir gün sonra da düzgün İtalyanca konuşan biri tarafından telefonla kendisi için ayırtılan İsa Pansiyon'un 7 numaralı odasına yerleşir.

Olay, St. Peter's meydanında, Papa II. John Paul'ün, Vatikan önündeki, araçlar için yapılmış bölüme üstü açık araba ile girerken meydana geliyor. Ağca, meydanın sağındaki sütunların hizasında, kalabalığın içindedir. Papa'nın çevresini saran

halk birdenbire paniğe uğruyor. Silah seslerinden hemen sonra Papa, acıyla kıvranarak, muhafızlarının kolları arasına yığılıyor. Papa, karnından, sağ kolundan ve sol işaret parmağından yara almıştır. Ağca. bu şaşkınlıktan yararlanıp, kaçmak ister. Ancak, Giudici Lucia adlı bir rahibe ile Straniere Doaminicio adlı bir İtalyanın müdahalesi ile karşılaşır. Elinde silah olduğu için hızla bu iki kişiyi geçer, bu kez karşısında jandarma eri Nati Pier Maria vardır. Jandarma eri, tabancasını çekerek "dur" uyarısında bulunur. Ağca, şaşkındır: Aldırmaz, koşmaya başlar. Ancak, dengesini kaybetmiştir. İlk işi elindeki silahı atmak olur. Bundan sonrası kolaydır. Polis memuru Ceccarelli Augusto ve çevredeki güvenlik görevlileri, Ağca'yı sımsıkı yakalarlar. Olayda, Papa dışında, Andre Anne ve Hall Rosa adlı iki Amerikan yurttaşı da yaralanmıştır.

Ağca, daha sonra emniyet müdürlüğüne götürülür. Tercüman olarak da İtalya'da okuyan bir Türk öğrencisi aranıp, bulunmuştur. Ağca, emniyet müdürlüğünde çok sakindir.: Sorulan sorulara büyük bir soğukkanlılık içinde yanıtlar verir. Gerçek adını açıklar. "Adım Mehmet Ali Ağca'dır" der.

Ağca'nın, Papa'ya karşı düzenlenen suikast girişiminden hemen sonra İtalyan polisine verdiği ifadeler, şaşırtma taktiği ile yanlış hedefler gösterme çabasını taşıyor. O sırada, yakın arkadaşı Oral Çelik, büyük olasılıkla St. Peters meydanındadır. Yakın arkadaşları İtalya'yı terk edinceye kadar, genel sözler, soyut ifadelerle yetiniyor. Genellikle, suikastı tek başına planladığını söylüyor, "dünyanın dikkatini kendi üzerine çekecek ve inanmakta olduğu birtakım gerçeklerin dünya kamuoyunda yayılmasını sağlayacak bir eylem planladığını" anlatmak istiyor.

Bu ifade, Ağca'nın, İpekçi cinayetinden sonra verdiği ifadelere benziyor. Ağca, İstanbul'da yakalanır yakalanmaz, İstanbul polisine de "tek başına olduğunu" söylememiş miydi? Ağca, İstanbul'da bu ifade ile suç ortaklarını gizlemesini başarmıştı. Olayda adı geçenlerle ilgili olarak, şaşırtıcı ifadeler veriyor bu yüzden polisin yapacağı araştırmaları engelliyordu. Roma'daki ilk ifadelerde de aynı taktik seziliyor. Ağca, dünya kamuoyu önünde "profesyonel bir terörist" olarak tanınmak istemekteydi. Ama bunun için önce suç ortaklarını gizlemeli, bağlı bulunduğu örgütlere zaman kazandırmalıydı. İstanbul'da da, Ro-

ma'da da aynı taktiği denemiş ve belli ölçülerde başan da sağlamıştı.

Ağca'nın, Papa olayından sonra verdiği ifadelerde, Martella'ya verdiği adlann hiçbiri yoktur. Tersine, Ağca ilk ifadelerinde suikast olayında kullandığı Browning marka tabancayı, Bulgaristan'da, Sofya Üniversiltesi'nde okuyan Ahmet adındaki bir Suriyeliden aldığını söyleyerek, gerek silahın satıcısı, eski nazi Grillmayer'i, silahı kendisine Milano tren istasyonunda teslim eden sağcı militan Ömer Bağcı'yı ve büyük olasılıkla olay sırasında St. Peters meydanında bulunan Oral Çelik'i gizlemiş oluyordu.

Kendisini, terörist "Carlos" ile eşdeğerde gören Ağca, niçin ilk ifadelerinde sonradan adlannı açıkladığı Bulgarlardan söz etmemişti?

Ağca, Tunus'ta kaldığı sürede kimlerle karşılaşmıştır? Bu belli değildir. Ağca, Palermo'ya niçin gitmiştir? Bu da belli değildir. Bu konuda bazı kuşkular doğmuştur. Ancak bu kuşkulan kanıta dönüştürmek mümkün olmamıştır. Kuşkulardan biri, Ağca'nın Tunus'ta, Michale Papa adlı Libya Devlet Başkanı Kaddafi'nin görevlendirdiği bir ajan ile temas ettiği yolundaki haberlerdir.(10) Aynı kaynaklar, Ağca'nın Libya ve Tunus'ta bulunduğu yolunda söylentiler dolaşan Carlos ile Ağca'nın temas kurduğunu yaymışlardır. Bu ihbarlann bir kısmı, Roma savcılığında incelenmiş, ancak kanıtlanamamıştır. Bu ihbarlar, Ağca üzerine üretilen teorilerden bir ya da birkaçı olmaktan öteye bir anlam taşımamışlardır. Bu teoariler düş ürünü olsa da ortada aydınlanmayan bazı konular bulunmaktadır. Ağca, Tunus'a niçin gitmiştir? Tunus'ta, yanında bulunan 696187 sayılı pasaport sahibi Yusuf Dağ kimdir? Şimdi nerededir? Türk kaçakçılannın bağlantılar kurduklan Palermo'da Ağca kiminle görüşmüştür? Aynı kuşkular Ağca'nın İran ve Federal Almanya gezileri için de söz konusudur. Ağca, başından sonuna kadar verdiği bütün ifadelerde Federal Almanya'da kaldığını yadsımakdadır. Perugia'da görüştüğü Aytül Endican adlı Türk kızına "Almanya'dan geldiğini" söyleyen Ağca,(11) Almanya'da kaldığı günleri niçin saklama ve gizleme gereği duymaktaydı?

Dünya kamuoyu bu soruların yanıtını boş yere bekleye-

cekti. İlk ifadelerinde, Papa'ya karşı düzenlenen suikast girişiminde "tek başına" olduğunu ileri süren Ağca, 1981 Aralık ayında iki İtalyan gizli güvenlik görevlisi ile görüştükten sonra, Roma'da görevli üç Bulgann adını ortaya atacaktı. Ağca, bu Bulgarlardan önce, iki Türk kaçakçısından söz etmişti.(12) Bunlardan biri Bekir Çelenk, öbürü de Abuzer Uğurlu'ydu. Bulgaristan üzerinden kaçak mal getiren, dolayısıyla Bulgar şirketleri ile içli dışlı olan bu iki kaçakçının adlan, Ağca tarafından ifade edilince işin varacağı nokta da belli olmuştu. "The Terror Network" adlı yapıtı ile tanınan Claire Sterling, Reader's Digest dergisinde, Abuzer Uğurlu adı nedeniyle, "Bulgar bağlantısı" tezini ortaya atıyor,(13) bu tez daha sonra, Amerikan NBC televizyonunca yapılan "The Man who shot the pope" adlı televizyon programı ile pekiştirilmeye çalışılıyordu. Ünlü televizyon spikeri Marvin Kalb tarafından sunulan program, Papa suikastını doğrudan doğruya KGB'ye bağlıyordlu. ABD eski devlet başkanlarından Carter'in güvenlik danışmanlarından Paul Henze de aynı görüşleri savunmaktaydı.(14) Henze "The Christian Science Monilter"de yayınlanan yazılarında bu görüşleri, teorileri geliştirirken, öte yandan da 5 Ocak 1983 günü Amerika'da yayınlanan "The Maune 11 /Lehrer Report" adlı televizyon programında eski CIA uzmanlarından Harry Galman, eski güvenlik danışmanlarından Barry Carter ile birlikte Papa olayındaki "Bulgar bağlantısını" vurgulamaya çalışıyordu. Paul Henze'nin, Türkiye'de uzun yıllar CIA görevtlisi olarak çalıştığı bizlerce bilinmekteydi. Henze'nin CIA bağlantısı, Amerikan. Los Angeles Time gazetesinde Robert C.. Toth tarafından da ayrıca açıklanmış bulunuyordu.(15) CIA'da görev yapmış Amerikan yazarlarının işlediği "Bulgar bağlantısı ve KGB" teorisi, Sovyet resmi yayın organı Pravda tarafından da sert biçimde yanıtlanmaktaydı. Pravda'da CIA ve Amerikan hükümetini bu konuda "teori üretmekle" suçlamaktaydı.

CIA ve KGB'nin Ağca konusu üzerindeki etkii, katkı ve istihbarat çalışmalan soruşturmanın geleceğini etkileyeceğe benzemekteydi. Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika arasında siyasal ve ideolojik çekişme, Ağca olayına kadar yansımıştı. Amerikan kaynaklan, Papa suikastını doğrudan doğruya KGB'ye bağlıyorlardı. NBC program yapımcısı, Marvin Kalb,

Papa'nın yakın çevresine yollama yaparak, "Papa John Paul'ün de suikastta Sovyet parmağı olduğuna inandığını" söylemekteydi.(16) Teori şu çerçeveye oturtulmaktaydı: Sovyetler'in o tarihteki lideri Andropov, KGB'nin eski şefidir. Bulgar gizli istihbarat örgütleri, KGB'nin emrindedir. Bekir Çelenk ve Abuzer Uğurlu gibi kaçakçılar, Bulgar gizli servisi ile beraber çalışmaktadırlar. KGB, Polonya'da rejime karşı baş kaldıran Dayanışma Sendikasına ağır bir darbe vurmak için bu hareketin gerçek lideri olan Papa'yı öldürmeye karar vermiştir. Unione Italiane Del Lavora adlı işçi sendikasının dış ilişkileri yöneticisi Luigi Scriccilo'nun "Bulgarlar hesabına çalıştığını" itiraf etmesi, bu teorileri daha da güçlendirmekteydi. (17)

Batılı gazeteler, bu bilgilerle de yetinmemişlerdi. Suikast girişimi sırasında, Bulgar gizli servislerinde görevli bulunan Jorden Mantarav'un bu konudaki görüşlerine yer veren Amerikan gazeteleri, olayın tamamen bir KGB planı olduğu kanısına ulaşmaktaydılar.(18) Batı basını, bu teoriye iyice inanmıştı. (19)

Paul Henze'nin bir başka yazısından öğrendiğimize göre Sovyet yayın organları, Ağca konusundaki "Amerikan teorilerine" şiddetle karşı çıkmışlardır.(20) Henze, bu yazısında, Pravda ve İzvestia adlı yayın organlarının, Papa suikastı nedeniyle yaptıkları yayınları sıraladıktan sonra, aynı yayın organlarının Papa aleyhine yaptıkları yayınlara da değinmektedir. Henze, Sovyet yayın organlarının suikast haberini çok çabuk biçimde yansıttıklarına dikkati çektikten sonra, aynı yayın organlarının Ağca'yı "neo-faşistlikle" suçladıklarını aktarmaktadır. Henze, Sovyet yayın organlarının "Ağca'yı nazilere veya CIA'ya bağlayan yanlış bilgi verme girişimleri" olduğunu da ileri sürmektedir.

İlerde ayrıntılı biçimde göreceğimiz gibi bu görüşlere şaşılacak ölçüde benzeyen bir başka görüş de Papa'ya suikast girişimi nedeniyle tutuklanan Avrupa Demokratik Ülkücü Dernekleri genel başkanı Musa Serdar Çelebi'nin kısaca "Türk Federasyonu" olarak bilinen örgütü tarafından Frankfurt'ta çıkarılan yayın organında savunulmaktadır.(21) MHP yöneticileri tutuklandıktan ve partinin resmi yayın organı Sıkıyönetim yetkililerince kapatıldıktan sonra bu doğrultuda yayınlara başlayan

dergiler Ağca olayını, KGB'ye bağlamaya çalışmışlardır.

Antonov-Ağca ilişkisine gelmeden önce bunlan özetlemekteki amacımız herhalde anlaşılıyor. Bu gibi olaylarda, gerçekle gerçek olmayanı, kesin olan ile kesinleştirilemeyen ilişkileri birbirine karıştırmanın çok büyük sakıncalan bulunmaktadır. Her iki gizli güvenlik örgütü, bu konuda karşıt görüşleri savunarak, dünya kamuoyunu kendi siyasal doğrultulannda koşullandırmak istemektedirler. Bulgaristan'ın her türtü kaçakçılık olayına bulaşması, Amerikan görüşlerinin yaygınlık kazanmasına yol açmaktaydı. Amerikan kaynaklı teoriler, Bekir Çelenk ve Abuzer Uğurlu adlarından kolayca "Bulgaristan'ın suikasttaki sorumluluğu" noktasına ulaşıyorlardı.

Gerçekten de Abuzer Uğurlu ve Bekir Çelenk adlarından Bulgar şirketlerine sıçrama olanağı vardı. Çünkü bu iki Türk kaçakçısının özellikle Bulgar Kintex şirketi ile yakın ilişkileri bulunmaktaydı. Bir Marksist-Leninist ülkede, bir devlet şirketinin devletten ayrı, bağımsız olarak çalışması düşünülemeyeceğine göre, kaçakçılık olaylarında Bulgar polisinin, en azından hoşgörüsü söz konusu olmaktaydı. Ağca'nın, Sofya'da kendisine sahte pasaport sağladığını söylediği Ömer Mersan'ın, Münih'te bulunan Vardar export-import şirketinde çalışması ve bu şirketlerin, Abuzer Uğurlu ile ortak olarak kaçakçılık yapmaları, Ağca'nın itiraflarını doğrulayıcı bilgiler olarak kabul edilmekteydi.

M. Ali Ağca'nın, Sofya'da, Bulgar yetkilileri ile tanıştırılmış olması bir olasılık değil miydi? Bulgar resmi yetkilileri ile içli dışlı olduğu anlaşılan Bekir Çelenk'in, Ağca'yı -ister kendi adıyla tanıtmış olsun, ister başka adla- bu Bulgar yetkilileri ile tanıştırmış olması, akla uygun gelen bir olasılıktır. Roma sorgu yargıcı Dr. Martella'nın hareket noktası da budur. Ağca'nın Dr. Martella'ya yaptığı itiraflarda, önce, Bulgar bağlantılı Türk kaçakçıları, Bekir Çelenk ve Abuzer Uğurlu'nun adlarının geçmesi, sonra da yine Ağca tarafından üç Bulgarın adlarının verilmesi, Amerikan kaynaklı görüşleri güçlendirmekteydi. Bulgarların, her türlü kaçakçılık olaylarında yer almış olmaları konusunda en küçük bir kuşku yoktu. Bulgaristan, devlet olarak, resmi şirketleri aracılığı ile başta silah kaçakçılığı olmak üzere her türlü kaçakçılığın içindeydi. Bu yüzden, kaçakçılarla, Bulgar

yetkililerinin tanışmalan çok doğaldı.

Ağca'nın basına sızan ifadeleri, bu çerçeve içinde bir anlam kazanmaktaydı. Ağca, Papa suikastı için Sofya'dayken seçildiğini,(22) Türk kaçakçısı Bekir Çelenk'in kendisine, bu suikast için üç milyon mark vermeyi önerdiği, kendisinin de bu öneriyi kabul ettiğini söylemektedir. Ağca, Sofya'da kaldığı günlerde, bazı Bulgar yetkilileri ile tanıştığını da bu arada itiraf etmektedir. Ağca'nın bütün dünyada bomba etkisi yapan itiraflan, daha sonra Roma'daki temaslar ve suikast günü ile ilgili ayrıntılarla sürmekteydi.

Ağca'nın basına sızan itiraflanna göre, Bekir Çelenk, Sofya'da Bulgar ajanlannı kendisi ile tanıştırmıştır. Bunlann arasında, Teodar Ayvazov, İvanov Antonov ve Jelio Vassilev de bulunmaktadır. Ayvazov, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Roma Büyükelçiliği veznedandır ve takma adıyla "Kolev" olarak bilinmektedir. Bulgar Büyükelçiliği Askeri Ataşelik Sekreteri Binbaşı Jelio Vassilev "Petrov" takma adıyla tanınmaktadır. Sargei İvanov Antonov da "Bayramiç" adıyla anılmaktadır. Ağca, Papa suikastını bu üç Bulgar ile beraberce planladığını söylemektedir. Ağca, aynı olayda, adını vermediği dört Türkten de söz etmektedir. Ağca, ifadelerinde beş telefon numarası vermektedir. Bunlardan ikisi, Bulgar Büyükelçiliği'nin, biri Kançilarya'nın, biri Bulgar Konsolosluğu'nun, biri de Balkan havayollannındı. Beşinci telefon numarası da rehberde yer almayan, Ayvazov'un numarasıydı. Ağca, aynca Ayvazov ve Antonov'un apartman katlannı -apartmanın dışı kadar olmasa bile- yeterince tanımlıyordu.

Ağca'nın önce İtalyan ve Türk basını, daha sonra da bütün dünya basınına sızan itiraflanna göre, Ağca, Ayvazov ve Antonov ile St. Peter's meydanında, 11 ve 12 Mayıs günleri bir keşif yaparlar. Yaptıklan keşifte, Ağca'nın suikasttan sonra nasıl ve ne yolla kaçınlacağı da planlanır. Ayvozov, Antonov ve Ağca, 13 Mayıs günü saat tam 15'de, Roma'nın ünlü Republice meydanında buluşurlar. İki Bulgar, meydana kiraladıklan "Alfaromeo" marka bir araba ile gelip, Ağca'yı alıyorlar. Daha sonra gidilen yer, Tor di Quinto semtidir. Ayvazov'un, Gia Gallani 36 numaralı apartmanın önüne gelen arabadan inen Ayvozov, evine çıkıyor ve biraz sonra evden bir bond çantası

ile iniyor. Çantanın içinde iki tabanca ve bir de sis bombası bulunmaktadır. Ayvazov, sis bombasını cebine koyuyor, tabancalardan birini ise Ağca'ya uzatıyor. Ağca ise 9 Mayıs günü Ömer Bağcı'dan aldığı tabancayı göstererek, Ayvazov'un uzattığı tabancayı almıyor. Ağca arabadan indikten sonra, geriye doğru baktığında Antonov'un da arabadan indiğini söylüyor.

Alfaromeo marka araba, Via Della Conciliazione'daki Kanada Büyükelçiliği önüne park edilmiştir. Suikastta, planın bir kısmı işliyor. Ağca, Papa'ya ateş ediyor, ancak öldüremiyor. Ve hemen yakalanıyor. Planın bu kısmı işlemiyor. İşlese, Bulgarlar, Ağca'yı birkaç gün sakladıktan sonra bir TIR kamyonuna bindirip, İtalya dışına çıkaracaklardır.

Ağca'nın anlatımları, İtalyan sendikacı Scricciolo'nun itiraflan ile birlikte ele alındığında, Bulgar bağlantısı daha da netleşmektedir. Kızıl Tugay üyesi olan kuzeni tarafından adı İtalyan polisine bildirilen sendikacı Scricciolo, yakalandığı güne kadar, Unione İtalyano Del Lavaro'nun dış ilişkiler bölümünü yönetmekte ve Polonya Dayanışma Sendikası lideri Wallesa'nın da yakın dostu olarak tanınmaktaydı. Scricciolo, itiraflannda, Bulgar ajanlan ile Kızıl Tugaylan temasa geçirdiğini de söylemiştir. (23) Wallesa'nın yakın dostu olarak tanınan İtalyan sendikacının, Polonya Dayanışma Sendikası liderinin 1981 yılı Ocak ayının son günlerinde Roma'ya yaptığı ziyaret sırasında Ağca tarafından öldürüleceği yolundaki yeni açıklamalan gerek Scricciolo, gerekse Ağca davasının birlikte ele alınmasını gerektirmişti. Ancak yargıç Martella, Ağca'nın bu konuda yalan söylediğini 1983 sonlannda anlayacak ve Ağca hakkında adliyeyi yanıltmak suçundan bir soruşturma açacaktı.

Ağca'ya yaptığı itiraflardan sonra, üç Bulgann fotoğraflan, büyük bir albüm içinde kendisine gösteriliyor ve Ağca, sızan haberlere göre, bu üç Bulgan, duraksamadan işaret ediyordu. Martella, bu saptamalan yaptıktan sonra, Başbakan Spadolini'ye başvurup, üç Bulgar hakkında soruşturmaya başladığını bildiriyordu. (24) 1 Kasım 1982 günü Başbakan Spadolini ile görüşen Martella, 11 Kasım günü, Dışişleri Bakanlığına başvurarak, üç Bulgann diplomatik dokunulmazlıklannın olup olmadığını soruyordu. İtalyan Dışişleri Bakanlığı, Martella'ya verdiği

yanıtta, iki elçilik görevlisi Ayvazov ve Vassilev'in diplomatik dokunulmazlıklan olduğunu, ancak Bulgar havayolları görevlisi Antonov'un diplomatik dokunulmazlığı olmadığını bildiriyordu. Bu yazışmaların olduğu gün Ayvazov, Roma'yı terkedecek, 25 Kasım günü ise Antonov tutuklanacaktı.

17 Aralık 1982 günü, Sofya'da düzenlenen basın toplantısında konuşan Ivanov Antonov'un kansı Rossitza Antonov ile Vassilev ve Ayvazov, Ağca'nın itiraflarından kaynaklanan suçlamaların tümünü reddediyorlar ve Ağca'yı hiç tanımadıklarını söylüyorlardı.(25)

"Bulgar bağlantısı" konusunda, Ağca'nın itiraflarından sonra başlayan çeşitli yorumlar, olayın daha da karışık bir nitelik almasına yol açmaktaydı. Bu gelişmeler içinde üç soruşturma dosyası, birbiriyle bir noktada buluşmaktaydı. Dosyalardan biri, Martella tarafından yürütülmekte olan, Papa'ya karşı düzenlenen suikast girişimi soruşturmasıydı. Bu dosya, Trento yargıcı Cario Palermo'nun soruşturması ile birleşiyordu. Bekir Çelenk adı, Martella ve Palermo tarafından yürütülen Amerikalı general Dozier'in Kızıl Tugaylar tarafından kaçırılmaları ile ilgili soruşturma dosyasıydı. Bu dosyada, Kızıl Tugay militanı kuzeni Loris tarafından ihbar edilen sendikacı Scriccioli adı saptanmıştı. Scriccioli'nin Bulgarlar hesabına çalıştığını itiraf etmesi, bu olayların uluslararası bir önem kazanmasına yol açmaktaydı. İtalyan yetkilileri, İtalyan kamuoyu, "Bulgar bağlantısı"na artık iyice inanmıştı.

Bulgar bağlantısı, Papa'nın Polonya olayları nedeniyle KGB tarafından ortadan kaldırılmasının KGB tarafından istenmiş olabileceği yolundaki bir teoriye dayanılmaktadır. Sovyet lideri Yuri Andropov'un, KGB eski şefi olması, bu teorilerin daha da siyasal içeriklere büründürülerek geliştirilmesine yol açmaktaydı. Polonya'daki Dayanışma Sendikası lideri Wallesa'nın, İtalya'da sendikacı Scriccioli'nin içinde bulunduğu bir suikast planı ile öldürülmesi bu hareketin gerçek lideri olan Papa'nın da Türk mafyasının emrindeki bir sağcı militan tarafından öldürülmesinin plalanması, doğrudan doğruya KGB'ye bağlanmaktadır. Olayın, CIA ve KGB arasındaki istihbarat, yönlendirme ve etkileme kampanyasına yol açan özelliği, bu teorilerden kaynaklanmaktadır.

Bu gibi olaylarda "conspricy teorileri"nden çok somut kanıtlar ve bulgular göz önünde tutulmalıdır. Bu yüzden, bu teorileri, sahiplerine terk edilp, olaydaki somut bulgular üzerinde durmakta yarar görüyoruz.

Somut noktalardan biri, Ağca'nın İtalya'dan Tunus'a geçmeden telefon ederek aradığı, Münih'teki Vardar export şirketinin, Türk kaçakçısı Abuzer Uğurlu'nun kaçakçılık ortağı olduğudur. Ağca'ya sağlanan sahte pasaportun bu şirkette çalışan bir Türk tarafından verilmiş olması, sonunda Abuzer Uğurlu'dan sağlanması olayın ilgi çekici özelliklerini oluşturmaktadır. Vardar şirketinin adının, Amerikan pasaportlu Suriye asıllı bir kaçakçının çantasındaki şifreli adlar arasında yeralması, şirketin kaçakçılık dünyasındaki özel önemini vurgulamaktadır.

1979 yılında, Türkiye'nin güney sınırında yakalanan bu kaçakçı şifreli listesinde, Vardar şirketi ile beraber, Henry Arslanyan'ın adının da çıkması, bu yoldaki kanıları daha da güçlendirmiştir. Carl Palermo tarafından tutuklattırılan ve Trento Ağır Ceza Mahkemesi tarafından on sekiz yıl ağır hapse mahkum olan, daha sonra da cezaevinde ölen Henry Arslanyan'ın, Bekir Çelenk ve yakın arkadaşı Mehmet Cantaş ile aynı kaçakçılık çetesinin adamları olması Ağca olayına bir başka yönden ışık tutmaktadır.

Bu olaylarda, Bulgaristan adının sık sık geçmesi, bu ülkenin her türlü kaçakçılık olayında açıkça yer almasının bir sonucudur. Bulgaristan'ın Klintex gibi devlet şirketleri aracılığı ile kanıştığı kaçakçılık, Bulgar bağlantısı konusunda her türlü yorumu kolaylaştırmaktadır. Bulgaristan, bir sosyalist ülke için utanç verici biçimde, her türlü kaçakçılığın içindedir. Bu kirli ve karanlık ticaret alanı içinde Türk mafyası ve Türk mafyasının içiçe çalıştığı faşist teröristlerle kucak kucağa olmaları, hem uygar insanlık adına hem de Marksist teori ve Leninist sistem açısından bağışlanmaz bir suç oluşturmaktadır.

İBRAHİM TELEMEN

"Beni öldürecekler."

Telefondaki ses ısrarla bu iki sözcüğü yineliyordu:

"Beni öldürecekler, beni öldürecekler" **"Kimler?"** diye soruyorum.

"Siz tanımazsınız bunları, çok tehlikelidirler."

"Adları ne? Kim bunlar? Söylesenize" diyorum.

Telefonun öbür ucundan şimdiye kadar hiç duymadığım bir kişinin adı veriliyor:

"Abuzer ve adamları."

Meraklanıp, soruyorum:

"Kimdir bu Abuzer? Ne iş yapar?"

"Son zamanlara kadar onlarla beraberdim. Kaçakçılık yapıyorduk. Size bu konuda açıklamalarda bulunacağım."

"Siz kimsiniz?"

"Telemen. İbrahim Telemen. Silah kaçakçısıyım."

Sonra hemen düzeltiyor:

"Yani eski silah kaçakçılarından Telemen."

Anlatacakları vardı; elinde belgeler olduğunu bildiri yordu. Bana bu konuları içeren bir mektup yazdığını söylüyor ve soruyordu:

"Mektubumu aldınız mı?"

Hayır, telefon ettiğinde mektubu henüz almamıştım.

"Hayır," dedim, **"almadım."**

"Mektubu ele geçirirlerse, mahvolduk."

"Merak etmeyin, postadadır, gelir."

Telemen'in telefonları birkaç gün daha devam etti.

Telefonlarının birinde soruyordu:

"MİT müsteşarını tanıyor musunuz?"

"Hayır tanımıyorum."

"İçişleri Bakanını?..."

"Tanırım, arkadaşımdır."

"Beni bakanla tanıştırın."

"Önce ben sizi tanımıyorum. Kaçakçıyım diyorsunuz, size nasıl güven duyayım? Kendiniz gelin görüşün."

Telemen ısrarlıydı:

"Bakan beni güvence altına alsın, bütün kaçakçıları açıklayacağım. Size yolladığım mektupta bir kısmı var."

Ecevit hükümetinin İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş, gerçekten benim çok yakın bir arkadaşımdı. Bu yakınlığım nedeniyle Telemen'e bir yardımım olabilirdi. Fakat henüz kararımı vermemiştim.

Birkaç gün sonra Telemen'in mektubu geldi. Mektubuna hızla göz gezdirdim. Kaçakçı adları, telefon numaraları ve bir sürü açıklama. Mektubu okudukça ilgim artıyordu:

"İtalya, İspanya, Fransa ve Çekoslovakya. Bu ülkelerden silah siparişleri organize etmekte idim. Çünkü Bulgarlar, hiçbir kayıt aramaksızın her türlü silahı Abuzer'e vermektedirler."

Sayfaları hızla çeviriyordum,; bır başka paragrafa gözüm takılıyor; Telemen, Abuzer Uğurlu'nun kendisini cezaevinden nasıl kaçırdığını anlatıyor ve vicdan azabı ile bir itirafta bulunuyor:

"Beni İzmir Buca Cezaevi'nden kaçırdığı güne dek yurda soktuğum silah ve mermilerin sayısını unutmuştum. Bir de Nedim Dişkaya ve Aziz ikilisinin (!) Bulgaristan'tan soktukları var ki, düşündükçe korkunç bir düşünceye ve üzüntüye kapılıyorum."

Mektubu aldığım gün Başbakan Ecevit ile bir görüşmem vardı. Mektubu cebime yerleştirerek Başbakanlık köşküne gittım. Eve döner dönmez, mektubu açarak okumaya başladım. Bu kez evimin telefonu çaldı. Karşımdaki yine Telemen'di:

"Mektubum elinize geçti mi?"

"Evet, bugün geldi. Okudum, ilginç."

"Sizinle buluşalım."

"Gelin buraya, görüşelim."

"Gelemem"

"Niçin?"

"Takip ediyorlar. Öldürecekler."

"Ben ne yapabilirim?"

"Benimle görüşürseniz, ne yapacağımızı birlikte kararlaştırırız"

"İstanbul Sıkıyönetim komutanına başvur. Namuslu adamdır, seni korur, seni dinler, ben ne yapabilirim tek başıma?"

"Beni MİT müsteşarı ile görüştürün."

"Ben özel kalem müdürü değilim ki, nasıl görüştüreyim sizi MİT müsteşarı ile? Hem tanımıyorum müsteşarı?"

"İçişleri Bakanını tanıdığınızı söylediniz?"

"Evet, tanırım. Verin adresinizi, gelsin polis sizli alsın, bakana getirsin."

"İstanbul polisi içinde adamları vardır."

"Kimler onlar? Adlarını verin öyleyse, ben de söyleyim bakana."

"Uğur Bey, İstanbul'dan ayrılamam, beni öldürürler. Siz bu adamları bilmezsiniz. Ben onların arasındayım. Bunların kanunlarını çok iyi bilirim. Öldürecekler beni, bu yüzden ayrılamam buradan."

"Peki bu iş için bana başvurmak nereden aklınıza geldi. Devletin polisi var, sıkıyönetimi var, savcısı var."

"Sizi yazılarınızdan tanıyorum. Geçenlerde televizyonda silah kaçakçılığı konusuna değinmiştiniz, ondan cesaret aldım. Bana yardım edin."

Ve devam ediyordu:

"Benden kuşkulanmayın. Ne olur kuşkulanmayın, Herşeyi anlatacağım. Terörün kesilmesini istemiyor musunuz?"

Kararımı verdim. Telemen ile görüşecektim: Kendisini arayacağım bir telefon numarası istedim. Verdi. Ben de buluşma yerini söyledim. İstanbul'da bir kitabevi.

Telefonu kapattım ve hemen İçişleri Bakanı Güneş'i aradım. Durumu anlattım. Biraz sonra mektup bakanın eline ulaşmıştı.

Telefon çaldı. Bakan Güneş'ti:

"Yarın bakanlığa gel, görüşelim şu konuyu."

Ertesi sabah İçişleri Bakanlığı'na gittim. Bakan Güneş, MİT'den ve Emniyet Genel Müdürlüğünden İbrahim Telemen ile ilgili bilgileri toplamıştı: Telemen, polis tarafından aranan bir

silah kaçakçısıydı. İzmir'de iki büyük kaçakçılık olayına karışmıştı. İnterpol'de de bir dosyası vardı. Bana gönderdiği mektubun bir benzerini Milli Güvenlik Kurulu'na göndermişti. Bu mektup getirtilerek el yazıları karşılaştırıldı: Evet aynı elden çıkmıştı.

Bu konuşma 1979 yılının Mart ayının ilk günlerine rastlamaktaydı.

İçişleri Bakanı, Emniyet Genel Müdürü ve ben; Telemen'in verdiği numaraya her saat başı telefon ettik. Kimse çıkmıyordu. Sonra hep birlikte bir plan yaptık.

Ankara'dan hareket edecek bir polis timi İstanbul'da beni bulacaktı. Ayrıca İstanbul polisine de bir şifre çekilmişti: **"Gazeteci Uğur Mumcu geliyor, herhangi bir terörist eylem nedeniyle yakın korunmaya alınması"**

Birkaç saat sonra buluşma yerine gelmiştim. Buluşma yeri Nişantaşı'ndaki Akademi Kitabevi'ydi ve ben o gün okurlarıma kitaplarımı imzalayacaktım. Yaptığımız plan gereğince, İçişleri Bakanının imzalı kartını taşıyan bir polis yetkilisi, kitabı imzalarken kulağıma fısıldadı:

"Kitabevini sardık. İşaretinizi bekliyoruz."

Kapıdan giren herkese, **"acaba bu Telemen mi"** diye baktım ama Telemen gelmedi.

Yirmi gün sonra bir gazete haberi olayın önemini büsbütün arttıracaktı: İbrahim Telemen adlı sabıkalı bir silah kaçakçısı, İstanbul'da kalmakta olduğu Opera Oteli'nin 7'nci katından atlayarak intihar etmişti!

Ve sonra bir başka haber: Telemen'in odasında Kemal Tayyar adına düzenlenmiş sahte pasaport ele geçmişti. Takvimler, 31 Mart 1979 tarihini göstermekteydi. 30 Mart günü Telemen tarafından yazılmış bir ihbar mektubu da sıkıyönetim komutanına ulaşmıştı.

Bundan sonrasını, intihar olayından sonra ilk saptamaları yapan İstanbul Sıkıyönetim Savcılığı'nın kararından öğreniyoruz:

"Odanın kapısı içeriden kilitli olmakla beraber, bitişik odanın kapı ve balkan kapısının açık olduğunun tesbit edilmesi, yatağında kan bulunuşu, ayrıca odada kanlı bir jilet elde edilişi, ihbarından dolayı öldürülmüş olabileceği kuşku-

sunu doğurmaktadır." (2)

Daha sonra Telemen'in cesedi otopsi yapılmak üzere arandığında hiçbir mezarlıkta bulunamayacaktı. Ceset kayıptı.

Türkiye'de kaçakçılar konusundaki yoğun operasyonlar bu olaydan sonra başladı. Telemen'in mektubunda adı geçen kaçakçılar, bir gecede göz altına alındılar. Bir tek kişi dışında: Abuzer Uğurlu. Uğurlu, çok gizli yürütülen operasyonu duymuş ve gece yarısı Mercedes arabasına binip kaçmıştı.

Polis, Bulgaristan'a gittiği kanısındaydı.

Telemen'in ihbar mektupları sonucunda İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'nce tutuklanan kaçakçılar, bir süre sonra salıverildiler. Kaçakçıların avukatlıklarını, 12 Mart 1971 döneminde (3) İstanbul'da görev yapan eski askeri hakimler üstlendi. Sanıkların salıverilmelerine karar veren mahkeme başkanı albay, bir süre sonra görevinden istifa etti ve Darüşşafaka adlı bir hayır kurumunda çalışmaya başladı.(4) Bütün kaçakçıların salıverilmelerinden sonra Abuzer Uğurlu kendi isteği ile teslim oldu, bir süre sonra o da serbest bırakıldı.

16 Nisan 1979 gecesi yapılan operasyon ile göz altına alınan sanıklar, çok ilginç ifadeler veriyorlardı. Evlerinde ve işyerlerinde yapılan aramalarda uluslararası telefon faturalarına, sahte pasaportlara, yasak mermi ve tabancalara ve kaçakçılıktan elde edilen paraların bölüşümünü gösteren defterler ele geçmişti. Sanıklar, bu defterlerin kaçakçılıktan elde edilen paranın bölüşümü için tutulduğunu söylediler. Ayrıca sonradan teslim olan Abuzer Uğurlu, mali polise verdiği ifadede, silah kaçakçılığı yapmadığını, ancak elektronik aygıt kaçakçılığı yaptığını ifade ediyordu.

Abuzer Uğurlu'nun ifadesi şöyleydi:

"Silah ve mermi kaçakçısı değilim. Eldeki belgeler, 1977 yılı içinde İtalya'dan bir gemi ile getirtilerek İskenderun'dan soktuğum teyp, radyo ve elektronik cihaz ile ilgilidir." (5)

Yasalara göre, elektronik aygıt kaçakçılığı yapmak suçtu. Ancak Abuzer Uğurlu, bu belgelere ve bu belgeleri doğrulayan itiraflarına rağmen serbest bırakılmıştı. Ne zamana kadar? Ecevit hükümetinin Gümrük ve Tekel Bakanı Tuncay Mataracı'ya rüşvet verdiği anlaşılıncaya kadar!

Telemen'in 4 Mart 1979 tarihini taşıyan ihbar mektubu,

Abuzer Uğurlu ve arkadaşları ile ilgiliydi. Mektup şöyle başlıyordu:

"Ben 7-8 yıldan beri silah kaçakçılığı yapan, daha doğrusu yapmaya itilmiş ve şimdi de içinden çıkamayan ve daha fazla yapmam için zorlanan bir yurttaşım."

Fakat şu son iki aydır yurtta cereyan eden olayları da bahane ederek silah kaçakçılığı yapmamak için direnmekteyim. Bunun için yoğun baskı ve tehdit altındayım. Ama her ne pahasına olursa olsun direnmeye devam edeceğim.

Şimdi sana silah kaçakçılığının ve silah kaçakçılığı kadar tehlikeli diğer iki konunun kaynakları, kanalları ve arkasındaki kişileri açıklayacağım.

Silah kaçakçılığı Türkiye'de 15 yıldan beri Abuzer Uğurlu (Kürt Abuzer) (6) tarafından yapılır. Tabii kardeşleri Mustafa, Sabri, Ahmet ve en yakın arkadaşları da Nedim Dişkaya... Seyfi Dadaş, Kürt Aziz ve Selahattin Güvensoy, Sarı Avni, Hayrettin Yağcı, Mustafa Aydemir ve Oflu İsmail. (7) Oflu İsmail ünlü kabadayı ve MHP'ye yakınlığı ile tanınan bir kişi. Sındırgılı Mustafa Aydemir de Balıkesir'de MHP'ye en yakın ve etkin adamı. Yukarıda isimlerini yazdığım ve daha çok benim dışarıda oluşumdan ve bir de benim tanımamda sakınca gördükleri birçok kişi var ki, bunların hepsi Abuzer'in adamlarıdır ve çoğunluğu MHP ile çok iyi ilişkiler içindedirler. Abuzer hücre usulü çalışır ve bazan hücreler birbirini tanımazlar

İstanbul polisinin her kesimi ile çok iyi ilişkileri vardır. Gümrükler de öyledir. Edirne, Kapıkule, İpsala, Haydarpaşa ve Mersin gümrükleri Abuzer'in çiftliği gibidirler. Müdürlerini ve muhafaza amirlerini Abuzer tayin ettirir. Bu saydığım gümrük müdürlerinin tayini için gümrük bakanlığına ödenen 1 milyonla 10 milyon arasında. Bu durum İstanbul polis müdürlükleri için de söz konusudur."

İbrahim Telemen, bu girişten sonra, Bulgarların kaçakçılık olaylarındaki rolünü şöyle anlatıyor:

"1- Bulgarlar, her cins silahı, Türkiye'ye ya TIR'lar veya Varna'dan, Burgaz'dan deniz taşıtları ile göndermektedirler. Ve bu da Abuzer'in en yakın adamı Nedim Dişkaya tarafından, Bulgaristan ile Türkiye arasında sağlanmaktadır. Bu bi-

rinci kaynak.

2- İtalya, İspanya, Fransa ve Çekoslovakya, bu ülkelerden ise silah işini ben organize etmekte idim. Çünkü Bulgarlar, hiçbir kayıt aramadan her türlü silahı Abuzer'e vermektedirler, Nedim vasıtası ile. Nitekim geçen günkü iki bin adet uzun menzilli tüfek geldi ve şimdi Abuzer'in adamı Aziz, onları Anadolu'ya göndermekle meşgul. Ama, İtalya, İspanya, Fransa ve Çekoslovakya silah verirken lisans istemektedirler. Ben Arap Emirliklerinden veya Afrika'da bir devletten 25-30 bin dolar ödeyerek lisans alıyorum. Ve o lisans ile 10 bin, 20 bin her cins tabanca ve 4-5 milyon mermi, sanki oraya gidecekmiş gibi, Abuzer'in gönderdiği gemiye yüklüyorum. Gemi açık denize açıldıktan sonra silahları Abuzer Haydarpaşa gümrüğünden müdür Galip(8) ve adamları tarafından Abuzer'e verilmektedir. Her ay Haydarpaşa'dan on beş-yirmi bin silah ve o kadar mermi Türkiye'ye girmektedir. Veya Ayvalık açıklarında Mustafa Aydemir ve onun vasıtaları ile Anadolu'ya sevk edilmektedir. Bundan gümrüklerin ve jandarmaların haberi oluyor. Bir ay kadar önce Abuzer'in Sarı Avni ve Hayrettin Yağcı hücresi çok miktarda tabanca ve mermiyi Ayvalık açıklarında Mustafa Aydemir'e teslim ettiler. İstanbul'da sıkıyönetim olduğu için bu kez orasını yeğlediler.

Haydarpaşa gümrük müdürü Galip'in, Abuzer'in Mecidiyeköy hücresi ile her akşam nasıl işbirliği yaptığı kısa bir takipten sonra anlaşılacaktır.

Şimdi bana ağır baskı yapıyorlar. Daha evvel Çekoslovakya 'ya 15 bin tabanca ve 4 milyon mermi siparişi ve kaporaları verilmişti. Hemen gidip yüklememi isteyerek ağır tehdit etmektedirler. Hatta ölümle. Ve 20 bin tabanca daha sipariş etmem için, beş milyon da mermi.

Çekoslovakya'da ise onların direksiz bir çeşit özel vapurları var. Onlarla Tuna'dan Karadeniz'e açılarak açıkta bekleyen Abuzer'e ait gemiye hemen teslim edip, geriye dönüyorlar. Mersin açıklarından da silah soktukları oluyor. Fakat şimdi en iyi yer Ayvalık kıyıları. Sıkıyönetim yok."

İbrahim Telemen'in silah kaçakçılığı kadar tehlikeli saydığı bir başka konu da döviz kaçakçılığıdır. Mektupta bu konuda şu

açıklamalara rastlanıyor:

"Sirkeci'de, Büyük Postane'nin hemen karşısında "Dövizci Celal" vardır ki, bütün Sirkeci bankalarından daha çok döviz toplar. Ve bütün İstanbul emniyeti de bilir. İstanbul polis şeflerinden hele bazıları ile olan çok sıkı dostluğu yüzünden kimse birşey yapmaz, yapamaz, Güzel, planlı bir operasyonda çok miktarda döviz ve bazı delillerin ele geçeceğinden hiç kuşku olmasın. Fakat bunu İstanbul polisi yapamaz. Hemen haber verir, baskın var, tedbirinizi alın, diye.

Yeşilköy gümrüğünden her an elinde 3-5 milyon DM dolu çanta ile hiçbir engelle karşılaşmadan adamları girer, çıkar. İsterse pasaportuna damga vurdurur, isterse vurdurmaz. Ben böyle birkaç kez çıkıp girdim. En çok çıkıp giren ise Selahattin Güvensoy. Zira bizim hücrede dil bilen ben ve Selahattin.

Ben Abuzer ile ilişkilerimi Seyfi Dadaş ile yürütürüm. Çok ender görüşürüz. Kendi evinden ve yazıhanesinden bana hiçbir zaman telefon etmez ve ettirmez. Telefonu ev: 583060, yazıhanesi: 381750 ve Harbiye'deki yazıhanesi: 462595. Dadaş'a ait: 465224. Kurtuluş, Kuyularbaşı sokak No: 20/3. Bu telefonla Çekoslovakya ve İtalya ile devamlı görüşürüz.

Ağustos 1978'den yıl sonuna dek 465224 nolu telefondan Çekoslovokya-Prag'dan ve İtalya-Milano'dan 639518 Cemal Bey, 666441 gene Milano'dan karşılıklı ne kadar görüşülmüş, bu durum İstanbul Telefon Müdürlüğü kayıtlarından çıkarılabilir."

İbrahım Telemen, Abuzer Uğurlu'nun yönettiği kaçakçılık şebekesi hakkında bilgi verdikten sonra şu önerilerde de bulunmaktadır.

Bır kaçakçının bu konudaki gözlemlen şöyle; bunlan da öğrenelim:

"Peki bu durum önlenemez mi? Derhal önlenir, şöyle ki:

1- Kapıkule, İpsala, Haydarpaşa, Mersin ve İstanbul Yeşilköy gümrük müdürleri, muavinleri ve sivil muhafaza amirleri hemen değişmeli ve bu gümrük kapıları müfettişlerce çok sıkı denetlenmeli.

2- Hükümet, diplomatik yollardan çok etkin girişim de

bulunmalı. Nitekim Ecevit yeni iktidara geldiği zaman böyle bir girişimde bulunmuş olacak ki, Bulgarlar altı ay kadar, silah sevkiyatını durdurmuşlardı. 2-3 aydır tekrar başladılar.

3- Lisansla silah satan ülkelerden yalnız silah değil, lisansa şu açıklama ve sorumluluk yükleyecek tümceyi koydurmak için gene diplomatik girişimde bulunmak. Uluslararası antlaşmalarda, silah için re-export yasağı olduğunu sanıyorum. "İthali için lisans verdiğimiz silahı kendimiz kullanacağız, tekrar bir başka ülkeye ihraç etmeyeceğiz"... Bu şu bakımdan çok önemli: O zaman her ülke 25-30 bin dolar için lisans vermeyecektir. Silah satan ülke ve fabrika da silah vermeyecektir. Bunun yüzde yüz yararlı olacağına, uzun tecrübeme dayanarak, inanıyorum.

4- Lisanslar zaten naylon lisans. Örneğin Arap Emirliklerinden birisi şöyle bir yazı yazıyor: "Sayın Bay, ithali için yaptığınız müracaat uygun görülmüştür. Cins ve miktarları yazılı silah ve mermileri, döviz talep etmediğiniz için ithal izni verilmiştir." İşte böyle bir yazı ile anla-şıyorlar ve parayı da bir İsviçre bankasından gönderdiniz mi, istediğiniz kadar, her cins, her marka silah ve mermi, Abuzer'in göndereceği gemiye hemen yüklenmek üzere istediğiniz serbest limana gönderiyorlar."

Kaçakçılığın çeşitli kanalları, yol ve yöntemleri var. Telemen sahte pasaport konusunu da ele alıyor:

"Sahte pasaport ve her türlü sahte mühür, araç ve gereçler. Bunlar da Abuzer'in elinde.

Beni, İzmir Buca Cezaevi'nden Abuzer kaçırdı. Ve hemen üç adet pasaport: Biri Bora adına, tüccar, her an yurt dışına çıkıp girebilirim. Çok girdim, çıktım. Şimdi o pasaport Abuzer'in elindedir. İkincisi Kemal, Almanya'da çalışan bir işçiyim. Gene her an girip, çıkabilirim. O pasaport bende. Abuzer istedi, kaybettim diye vermedim. Üçüncüsü de kendi adıma, o da tüccar. O pasaport da İtalya'da.

Abuzer'in bütün adamlarında böyle birkaç pasaport var. Her istedikleri an yurt dışına gidip, gelmektedirler. Bu bakımdan sahte pasaport işi de silah kadar zararlı ve silah kaçakçılığını kolaylaştırdığı için ve sahte pasaportla en azılı katiller, kaçakçılar ve anarşistler istedikleri an yurt dışına

gidip, geliyorlar. Ve silah dolu TIR'ları istedikleri yerde bırakıp, hiç oradan ayrılmadan, sanki Suriye'ye gidip, gelmişler gibi, çıkış damgası ve şoförün durumuna göre Arap vizesi ve damgası hepsi sahte olarak, Abuzer'in elindedir.

(...) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığına da yazacağım ve sahte pasaportumu mektupla birlikte göndereceğim. Hatta fırsat bulursam, gidip teslim olcağım. Fakat bir an dahi olsun yalnız bırakmıyorlar. Her an gölge gibi takip ediyorlar. Hem benim teslim olmam hiçbir anlam taşımaz. Önemli olan Abuzer ve etrafındaki birkaç kodamanın yakalanması, ondan sonra teslim olurum. Ve gerektiği şekilde her yardımı devlet görevlilerine yapmaya ve elimdeki delilleri vermeye hazırım."

Telemen'in kuşkulu ölümünden sonra otel odasında yapılan aramada, Telemen'in fotoğrafını taşıyan ve Kemal Tayyar adına düzenlenmiş bir sahte pasaport ele geçmişti. Bu, Telemen'in mektubunda sözünü ettiği pasaporttu.

Telemen'in ölümü üzerindeki sis perdesi bugün de kaldırılmış değildir. Ölümünden hemen sonra ölüm nedenini kesinlikle saptayacak yeterli bir otopsi yapılmamıştır. Ölünün, Telemen'e ait olduğunu saptayacak bir teşhis tutanağı da tutulmamıştır. Telemen'in cesedinin hangi mezarlığa gömüldüğü belli değildir. Bir yakını tarafından, Ankara'nın Kızılcahamam ilçesi mezarlığına gömüleceği söylenerek teslim alınan ceset, Kızılcahamam mezarlığına gömülmemiştir. Ayrıca, o tarihte, cezaevi kaçağı olarak aranan Telemen'in otelde kendi adına oda ayırtması da ilgi çekmiştir. Acaba, ölen, Telemen'in kendisi miydi? Yoksa, bir başkasını öldürüp, olaya bir intihar süsü mü vermişti? Polis tarafından aranan bir kaçakçı, elinde de sahte pasaport varken, niçin kendi adına oda ayırtmaktaydı? Bunlar, kuşku verici noktalardı.

Bugün üzerinde durulan olasılık Telemen'in yaptığı ihbarlardan ötürü öldürülmüş olmasıdır. Olaya el koyan İstanbul Askeri Savcılığı bu kanıdadır.

Telemen'in 1972 yılında İzmir Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmasında savcılık yapan bir tanık, 1980 yılında, İzmir emniyetine başvurarak, öldüğü ileri sürülen Telemen'i gördüğünü bildirmiş ve bunun üzerine araştırmalar ve soruş-

turmalar yapılmıştı. Fakat, bu soruşturmalardan herhangi bir sonuç alınmış değildir.

Telemen'den bugün elimizde kalan, şu okuduğunuz ihbar mektubu ile iki kaçakçılık dosyasıdır.

İbrahim Telemen'in biri 1972, öteki 1975 yılı olmak üzere iki ayrı silah kaçakçılığı davasında yargılandığını saptadık. Telemen, 1972 yılında askeri savcıya verdiği el yazılı ifadesinde birçok kaçakçı adı açıklamıştı. Bunlann arasında, Papa'ya suikast girişimi nedeniyle adını duyuran Bekir Çelenk ile İtalya'nın Trieste kentinde 1981 yılının Mart ayında ele geçirilen 15 kilogram bazmorfin olayı ile ilgili görülen Hasan Nehir'in de adlan var. Telemen'in açıklamalanna göre, Çelenk ve Hasan Nehir ortak olarak çalışmaktadırlar. Telemen, Çelenk ve Nehir'i 1972 yılında yetkililere bildirmişti.

Telemen'in 1972 yılında askeri savcıya yaptığı bu açıklamalardan kimsenin haberi yoktu. Bu el yazılı ifade, adliye mahzenlerinde unutulmaya terk edilmişti. 1980 yılının Ekim ayında, bu ifade, Cumhuriyet Gazetesi'ndeki köşemde yayınlanınca birdenbire ortalık karıştı.

Telemen'in 31.12.1972 günü askeri savcıya verdiği el yazılı ifadenin Bekir Çelenk ve Hasan Nehir ile ilgili bölümüne göz atalım: (9)

"Ömer ve Hasan Nehir kardeşler, İstanbul Beyazıt'taki Radar ve Topkapı otelleri sahibidirler. Ve otellerini adeta kaçakçı yuvası gibi kullanırlar. Yaz-kış otelleri Arap ve İranlı kaçakçılarla doludur. 1971 başlarında benim ihbarımla Ankara'da 500 kg. esrarla beş kişi suçüstü yakalandılar. Örtbas oldu. Bugün onlardan hiç kimse yok içeride. 1972 yılı ortalarında İstanbul Yeşilköy gümrük depolarından Haydarpaşa gümrük deposuna nakledilecek diye külliyetli miktarda silahı içeri soktular. Bunların dışarıdaki adamı da Bekir Çelenk'tir. Münih'te oturur, Türkiye'ye pek gelmez."

İbrahim Telemen'in bu el yazılı ifadesi, askeri mahkeme tarafından resmi, makamlara gönderilmiştir. Fakat, Bekir Çelenk de, , armatör Hasan Nehir de Gaziantep ilinde yağ ve un fabrikası sahibi olarak ellerini, kollarını sallayarak dolaşmışlar.

1972 yılı Aralık ayının on beşinci günü, İzmir Alsancak limanına, İtalyan bandıralı **"Sangiorgia"** gemisi yanaştığında,

önemli bir kaçakçılık olayının patlak vereceğinden kimsenin haberi yoktu. Daha önce herhangi bir ihbar ya da uyarı da alınmış değildi. Gümrük yetkilileri ve polisler, her zamanki denetimlerini yapmaktaydılar.

Hans Peter Haas adlı bir Alman yurttaşı, "S. An. 5743" plaka nolu arabası ile denetimlerini tamamlamış, limana çıkmak üzereydi. Görevliler, gemiden çıkmak üzere olan Alman plakalı aracın arka kısmının yerle bitişecek biçimde çökmüş olduğunu gördüler. Belli ki, arabanın arka kısmında büyük bir ağırlık vardı. Hemen araba durduruldu, bagaj açıldı. Bagajda yalnızca pek de ağır olmayan bir valiz vardı. Şüpheler büsbütün arttı. Bu ağırlık nereden geliyordu. Aramalar çok uzun sürmedi. Arabanın arka kısmında özel bir bölmeye yerleştirilmiş 350 tabanca ele geçiverdi.

Haas, hemen emniyet müdürlüğüne götürüldü. Biraz sonra ilk bağlantı ortaya çıkıyordu: İbrahim Telemen... Polis, Telemen adını hemen sınır kapılarına bildirdi. Telemen, Haas ile İzmir'de buluşacaktı, ancak Haas'ın yakatlanmasıyla birlikte ortadan kaybolmuştu. İstanbul polisi çok geçmeden Telemen'i, İzmir'den istanbul'a inen uçakta ele geçiriyordu. Telemen'in yanında bir de sarışın güzel bir bayan vardı. Finlandiyalı Anna Liza Tuhkanen.

Telemen, ilk sorgusunda bir Türk adı vermekteydi: Kemal Ercan... Polis, ilk aşamada dört kişiyi yakalamıştı: Federal Alman Haas, Finlandiyalı Tuhkanen ve iki Türk: İbrahim Telemen ve Kemal Ercan...

Sorgunun bir sonraki aşamasında bir başka kişi daha belirdi: Federal Alman Peter Schüwartz. Bu iki Türk, iki Alman ve bir Finlandiyalı çetenin silah sağladığı ülke de Macaristan.

Olayın gelişmesi şöyle:

İbrahim Telemen, Federal Almanya'da çalışan Türk işçilerinden, karşılıkları Türkiye'de ödenmek üzere mark toplar. Bu paraların karşılığı, Kemal Ercan tarafından, işçilerin Türkiye'deki yakınlarına Türk parası olarak ödenir. Bundan sonrası, silah fabrikası ile temas kurmaktır. Bu temasları da Telemen sağlar. Budapeşte'ye gider, Ferunlion Export yetkilileri ile görüşür. Anlaşma sağlanır. Anlaşmaya göre, Alman plakalı bir araba gelip, silahları teslim alacaktır. Silahların parası, Alman

markı olarak ödenir.

Telemen, silahları fabrikadan teslim almak için Alman Haas'ı görevlendirir. İlk aşamada, Telemen geri plandadır. Haas, doğrudan doğruya Peter Schwartz ile görüşür. Aldığı talimat gereği Budapeşte'ye gider, arabasını Fer-union yetkililerine teslim eder. Arabanın özel bölümlerine, gizli olarak silah yerleştirir. Ve bu araba ile Trieste'den gemiye binerek İstanbul'a gelir. Haas'ın Türkiye'ye ilk girişi, 1970 yılına rastlar. 1970 Mart ayı ile yakalandığı tarih olan 15 Aralık 1972 tarihleri arasında tam sekiz kez Türkiye'ye giriş yapar.

Haas, Türkiye'ye ilk girişinde, İstanbul'da bir otele yerleşir. Biraz sonra tanımadığı iki kişi gelir, arabanın anahtarlarını alır ve giderler. Haas, Reşat Kagıt adlı bir denizci ile tanışır. Daha sonraki seferlerde, Reşat Kagıt, silahları teslim alır. Reşat Kagıt ile Hoas'ı tanıştıran Peter Schwartz'dır. Schwartz, bazı seferlerde bulunur. Gemiye biner. Haas'ı uzaktan izler.

Haas, daha sonraki seferlerinde Telemen'den talimat alır. Silahlar, bazen İstanbul'da, bazen de Ankara'da Türk kaçakçılarına teslim edilir. Haas'ın son seferi de Budapeşte'den başlamıştır Haas, Telemen'in Finlandiyalı sevgilisi Tuhkanen ile Budapeşte'de Beke otelinde buluşurlar. Haas'ın son seferde kullandığı araba, Telemen tarafından özel olarak yaptırılmıştır. Araba, Norbert Orlikovoski adlı bir Almanın üzerine kayıtlıdır. Haas, bu araba ile Budapeşte'den hareket eder ve Trieste'ye gelir. Trieste'den Sangeiorgia adlı İtalyan gemisine binerek, İstanbul limanına gelir. Telemen, Haas'ı İstanbul'da karşılar ve silahların İzmir'de boşaltılmasını ister. Telemen ve Kemal Ercan, Haas'ı, İzmir'de ünlü Efes otelinde beklemektedirler. Ancak Haas yakalanır.

Haas'ın yakalandığını öğrenen Telemen, hemen otelden ayrılır. Akşam uçaklarından birine binerek İstanbul'a iner. Ve Yeşilköy havaalanına iner inmez de yakalanır.

Yakalanan sanıklar, İzmir Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılanarak çeşitli hapis cezasına çarptırılırlar. Bu arada, Sıkıyönetim kaldırılır. Bu nedenle bu dosya İzmir İkinci Ağır Ceza Mahkemesi'nce ele alınır. Yargılamanın sürmekte olduğu 1974 yılında çıkarılan af yasası ile sanıklar salıverilirler. Dosya mahzene kaldırılır.

13 Ekim 1980 günü, gazetedeki köşemde, Telemen'in silah kaçakçılarını açıklayan ifadesi yayınlanınca, dosya yeniden mahzenden çıkıyor.

1932 yılında Ankara'nın Kızılcahamam ilçesinde doğan ve İstanbul'da çeşitli otellerde, muhasebeci, santral ve resepsiyon memuru olarak çalışan ve 1967 yılında Almanya'da uyuşturucu madde ile yakalanan Türk uyruklu İbrahim Telemen ile 1940 Goisling doğumlu, çeşitli eğlence yerlerinde çalışan ve 1970 yılında silah ve uyuşturucu madde taşımak suçundan Stutgard ilinde yakalanan Alman uyruklu Hans Dieter Haas'ı biraraya getiren bu çok uluslu kaçakçılık zinciri tabii ki bu olayla kapanmayacaktı. Çünkü, gerek Telemen, gerekse Haas, bu çok uluslu kaçakçılık zincirinin yalnızca iki küçük halkasıydılar. (10)

29 Temmuz 1975 günü, İzmir Alsancak limanına yaklaşan "İstanbul" adlı feribottan "SCA 3921 plaka nolu bir kamyonet iner. Kamyoneti, Gunter Bock adlı bir Alman kullanmaktadır. Kamyonette yapılan aramada 599 adet Çekoslovak yapısı "Vizor" marka tabanca ele geçer. Bock ilk sorgusunda tabancaların getirtilmesi için İbrahim Telemen ile anlaştıklarını söyler.

Bock, olayın öncesini ayrıntılı biçimde anlatır: Telemen ile daha önce tanışmışlardır. Telemen, İstanbul'dan Bock'un Stutgart'taki 234095 nolu telefonunu arar. Anlaşırlar. Telemen Bock'a "7 Stutgart 80 Rohr, Gietmannster, 10" adresinde oturan Norbert Orlikowoski adına kayıtlı kamyoneti bir garajdan teslim alıp, yola çıkmasını söyler.

Norbert Orlikowoski, İbrahim Telemen'in 1972 yılında Alman uyruklu Hoans Dieter Haas aracılığı ile Türkiye'de 350 tane Browning marka silahla yakalanan "S An 5473" plaka nolu araba da aynı Orbert Orlikowoski üzerine kayıtlıdır. Fakat, bu iki dava arasında bir türlü ilgi kurulmaz.

Telemen, Bock'a İstanbul'dan sonra Milano'dan telefon eder. Telemen, Milano'da "Florida" otelinde beklemektedir. Bock ve Telemen, otelde buluşurlar.

Telemen, Milano'da iki İtalyan ile sürekli olarak görüşmeler yapar. 5 Temmuz 1975 günü, Bock ve Telemen'in yollan motorsikletli iki polis tarafından kesilir. Arama yapılır. Tele-

men'in üzerindeki bütün paralar; polisler tarafından alınır. Gerçek, bir süre sonra öğrenilir. Polis elbisesi giymiş bu fiki kişi gerçekte polis değil iki soyguncudur. Konu İtalyan polisine yansıtılır. Ancak Telemen, olayın üzerinde pek durmak istemez. Sonradan cezaevindeki arkadaşlarına **"Kızıl Tugaylar tarafından soyulduğunu"** söyler.

Bock, Telemen'den ayrılarak, Viyana'ya gidip, "Gloriette" oteline yerleşir ve Telemen'den telefon bekler. Birkaç gün sonra Telemen telefon eder ve gereken talimatı verir. Talimat uyarınca Bock, Çekoslovakya'nın Brünn kentine gider ve International oteline yerleşir. Telemen, Bock'a bir firma adı ve telefon numarası vermiştir. Bock, **"Mercurian"** firmasının 371360/3808 numaralı telefonundan Davidek ve Bernard adlı kişileri arar.

Davidek, 16 Temmuz günü, otelden Bock'u arar. Yarım saat sonra otele biri kadın olmak üzere dört kişi gelirler. Bu dört kişi, Telemen ile konuştuklarını, anlaşma gereği olarak, 600 tabancayı kamyonetin özel bölmelerine yerleştirdiklerini söylerler. Bu dört kişi, Alman Bock'u bir polis arabası eşliğinde Avusturya sınırına kadar götürürler. Bock, sınır geçer geçmez, Telemen'i telefonla arar. Konuşurlar. Telemen yeniden talimat verir. Bock, aldığı bu talimat üzerine, Venedik'te Park oteline yerleşir. Telemen, bu kez, Bock'u İstanbul'dan telefonla arar. İzmir gümrüğünün ayarlandığını, hiçbir güçlükle karşılaşmayacağını bildirir. Bock, İstanbul feribotunda yer ayırtarak, İzmir'e doğru yolculuğuna başlar. Telemen'in planı daha sonra şöyle işleyecekti: Bock, araba ile Manisa yolunda bir benzinciye gelecek, burada iki kişi arabayı alıp, silahları boşaltacaklardı.

Bock, yakalandıktan sonra Telemen dışında bir Türkün adını daha veriyordu: Nedim... Bu Nedim, Telemen'in ihbar mektubunda adı geçen Nedim Dişkaya'dan başkası değildi. Nedim Dişkaya da Abuzer Uğurlu çetesinin bir adamıydı.

Kısa öyküsünü okuduğunuz bu olay, Bock'un ilk kaçakçılık serüveni değildi. Bock, bundan önce de aynı kaçakçılık çetesinin bir başka taşımacılık işini yapmıştı.

Bock, Peter Harigart adlı bir Almanın emrinde çalışmaktadır. Harigart, "7000 Stutgart-W Roterbühl Str. 98" adresinde oturmaktadır. Bock, Haligart'ın talimatı üzerine 1975

yılının Mayıs ayında Sofya'ya gider ve Sofya'da Nedim Dişkaya ile buluşur. Nedim Dişkaya ve Bock, Sofya'dan karayolu ile Yugoslavya'nın Pirot kentine giderler. Pirot'da iki minibüs kendilerini beklemektedir. Minibüslerden biri "S-CC-7564, diğeri, S-CA-921" plaka noludur.

Bock ve Dişkaya, minibüslere binerek, İtalya'nın Ancona kentine gelirler. Daha sonra, Telemen, Dişkaya ve Bock, Milano'da buluşurlar. Amaçları, "Barettan" marka tabanca satın almaktır. Ancak, bu girişimlerinde başarılı olamazlar. Bunun üzerine Nedim Dişkaya, İstanbul'a döner. Bock ise Viyana'ya gider. Telemen ve Bock, daha sonra Prag'da buluşurlar. Bock ve Telemen, Prag'da Esplanda otelinde kalırlar. Bock, daha sonra Brünn kentine gider. Bock'u kaldığı İntemational otelinde Davidek adlı bir kişi arar. Daha sonra, dört kişi gelerek, Bock'un arabasını alırlar ve arabaya 600 tane tabanca yerleştirirler.

Bock, Venedik'e gelir. Buradan bir feribot ile İzmir'e doğru yol alır. İzmir gümrüğünde hiçbir güçlükle karşılaşmaz. Arabası ile Manisa-Balıkesir yolunda bir benzin istasyonunda durur. Arabayı, kendisi ile buluşanlara teslim eder. Ve kendisi ile buluşanların arabasıyla İstanbul'a gider ve İstanbul'da Park otelde Telemen'den 5000 dolar alır.

Telemen, Bock'a aynı yollarla bir kaçakçılık işi daha yapmasını söyler. Bock'un yakalandığı kaçakçılık olayı, Telemen'in önerisi üzerine yaptığı ikinci kaçakçılık olayıydı, ama yakayı ele vermişti.

Bock'un yakalanmasından sonra yapılan aramalarda Telemen bulunamaz. Telemen, Almanya'dadır. Ömer Kazmacı adına düzenlenmiş sahte pasaportla dolaşmaktadır. Türk polisinin başvurusu üzerine Telemen, Federal Alman polisince Münih'te yakalanır ve 1976 Temmuz ayı ortalarında Türkiye'ye geri verilir. Telemen, İzmir İkinci Ağır Ceza Mahkemesi'nce tutuklanır ve Buca Cezaevi'ne gönderilir.

Dava, önce İzmir İkinci Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlar. Dosya daha sonra, o tarihte yeni kurulan İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne gönderilir. (11)

Ve bu dava görülmekte iken Telemen, Abuzer Uğurlu tarafından cezaevinden kaçırılır. Telemen kaçırıldığı 1976 yılın-

dan, şüpheli ölümüne kadar İstanbul'da, Opera otelinde kaldı. Kendi ifadesine göre daha birçok olaya karıştı,

Ankara'da, Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'ndeki Abuzer Uğurlu ve arkadaşlan ile ilgili dava, Telemen'in ihbarlanna dayanmaktadır. Telemen adı, Türkiye'de kaçakçılık olaylan ile birlikte anılmaktadır. Ve Telemen yazdığı mektupta, bütün kaçakçılık işlerini Abuzer Uğurlu'nun emri ile yaptığını söylemektedir.

Eğer, M. Ali Ağca adındaki sağcı terörist Papa'ya suikast girişiminde bulunmasaydı bütün bu olaylar ve kişiler tozlu adliye dosyalan arasında unutulup gidecekti. Ve eğer Ağca, yargıç Martella'ya verdiği ikinci ifade de **"bana yardım edenler, Bekir Çelenk ve Abuzer Uğurlu'dur"** demeseydi, bu kaçakçılann adı, Türkiye dışında pek duyulmamış olacaktı.

Telemen ölmüş müdür? Ölmemiş midir? Acaba Opera otelinde ölen ya da öldürülen bir başkası mıydı? Uğurlu'lar, Telemen'in ölmediği kanısındadır. Mustafa Uğurlu, mahkeme önünde böyle bir açıklama yapmıştır İzmir'de bir Cumhuriyet savcı yardımcısı Telemen'i gördüğünü polise bildirmiştir. Ancak aramalar bir sonuç vermemiştir.

Telemen ölü ya da diri fakat, geride bıraktığı el yazılı ifadeler ile ihbar mektuplan birçok olayın aydınlatılmasına yardımcı olmuştur.

Şu rastlantıya bakın: Telemen, 1972 yılında askeri savcıya verdiği el yazılı ifadede, Hasan Nehir ve Bekir Çelenk'in adlannı veriyor. Hasan Nehir ve Bekir Çelenk, İtalya'da ortaya çıkartılan büyük kaçakçılık olayı ile ilgili görülüyorlar. Aynı Telemen, 1979 yılında bana yazdığı mektupta, Abuzer Uğurlu ve "Oflu İsmail" olarak bilinen İsmail Hacı Süleymanoğlu'nun adlannı veriyor.

Abuzer Uğurlu'nun adı, yargıç Martella'nın dosyalannda geçiyor. "Oflu İsmail" adı ise savcı Palermo tarafından saptanıyor. Oflu İsmail'in Macaristan'da olduğu sanılıyor.

Bu çok uluslu kaçakçılığın bir ilginç gelişmesi de, M. Ali Ağca'ya Sofya'da sahte pasaport sağlayan Ömer Mersan'ın, Abuzer Uğurlu'nun kaçakçılık ortağı Bekir ve Selami Gültaş'lann Münih'teki "Vardar" adlı şirketinde çalışmasıdır.

Ve daha da ilginci, M. Ali Ağca'nın Papa'ya suikast girişi-

minden önce Roma'dan, Münih telefon rehberinde kayıtlı Vardar firmasının 531070 numaralı telefonunu aramasıdır.

BULGAR BAĞLANTISI

Yıl 1977, günlerden 30 Mayıs'tır. Yunanistan'ın Pire limanından yola çıkan Kıbrıs bandıralı **"Vasoula"** gemisi, İstanbul Boğazı'ndan geçmektedir. Gemi, Bulgaristan'ın Burgaz adasından yük alacak, yeniden Boğaziçi'nden geçip, Ege'ye açılacaktır. Vasoula gemisi, Boğaz'da normal denetim için durdurulur. Gemi tayfalarından biri, gemide kontrol görevi yapmakta olan bir yetkilinin eline bir kağıt parçası tutuşturur. Gümrük memuru kağıdı açar ve okur:

"Bulgaristan'a silah almak üzere gidiyoruz. Bundan birbuçuk ay evvel yine çok silah götürmüşler, bir kısmını Marmara'da çıkardıkları, personel arasından söylenmektedir. Bir iki gün sonra takip edin."

Bu notu veren tayfa Türktür. Türk yetkilileri ile işbirliği yaparak yapılan bir kaçakçılığı ortaya çıkartmak istemektedir. Gemi, Burgaz'a demir atar. Yunanlı kaptan Giorgious, Burgaz'da gemiyi terk eder. Yunanistan'dan karayolu ile gelen **D. Mantikas** kaptanlığı devralır. Ancak, kaptan lisansı yoktur. Mürettebat, Mantikas tarafından izinli sayılır. Gemi Bulgar yetkililerine teslim edilir.

Gemi personeli, Bulgar yetkililerinin askeri malzeme taşıyan ambalajlarla gemiye yüklediklerini görür. Askeri ambalajlı sandıklar gemiye yüklendikten sonra ambar kapakları sıkı sıkı kapanır. Gemi mürettebatı, geminin yeni kaptanı Mantikas'a yükün cinsini sorarlar. Alınan cevap "makina yedek parçası" şeklindedir. Gemi, yükünü aldıktan sonra, Boğaz'dan geçmek üzere İstanbul'a doğru yol alır. 3 Haziran günü gemi Boğaziçi'nde Türk yetkililerince durdurulur. Yunanlı kaptan Mantikas, Türk yetkililerinin "yükünüz nedir?" sorusunu şöyle cevaplandırır:

"Etyopya'nın Massava limanına götürmek üzere 1798

parçada 67.535 kilo karışık makina aksamı taşıyoruz."

Türk yetkilisi, Yunanlı kaptana yeniden sorar:

"Silah, mermi, kaçak sigara, içki veya beyan dışı herhangi bir yükünüz var mı?"

Cevap, **"yoktur"** şeklindedir. Bu sorunun yanıtı alınır alınmaz, gemide arama başlar. 55 sandık içinde 495 roketatar, 21 sandık içinde 755 adet roketatar nişan aleti, 55 sandık içinde 990 adet roketatar cephane heybesi, 1667 sandık içinde 10.000 adet roketatar mermisi ve 5 sandık içinde 60 adet gaz bomboası ele geçer. Yetkililer, kaptan Mantikas'a dönüp, sorarlar:

"Bunlar nedir?"

Kaptan, hemen cebinden 650 dolar çıkararak titreyen sesle yalvarırcasına **"daha da vereceğim"** der. Yetkililer, hemen geminin seyir defterine el koyarlar. Seyir defterinin daha önceki seferlere ilişkin sayfalan yok edilmiştir. Ancak bir kayıt bulunur. Gemi personeli de bu kayıtı doğrularlar. Vasoula, daha önce, 1977 Mart ayında da Türkiye'den gelip geçmiştir. Boğaz'dan geçmiş, Korent-Odessa seferi yapmıştır. Bu seferde ne taşımıştır, belli değildir.

Gemi konşimentosunda, yükün, **"teknik malzeme"** olduğu yazılıdır. Geminin silah taşıdığına ilişkin herhangi bir kayıt yoktur. Kaptan, lisanslı değildir. Vasoula, Pire'de Arcom Shipping adlı bir firma tarafından kiralanmıştır. Kaptan lisansına sahip olmayan Yunanlı Mantikas, mahkeme başkanının "silahlan nereye boşaltacaktınız" şeklindeki sorusunu şöyle cevaplar:

"Ben her gün saat 13'de gemideki radyomu açacaktım. Bana, Yunanistan'dan, Almanya'dan, Fransa'dan veya başka bir ülkeden talimat vereceklerdi. Gideceğim ve demir atacağım yönleri onlar tayin edeceklerdi."

Yükleyici firma, Bulgar Kintex firmasıdır. Sofya'da Anton İvanov caddesi üzerindeki büyük bir binadaki merkezinde çalışan Kintex, Avrupa'yı Asya'ya bağlayan ulaşım ağının en geniş şirketlerinden birisidir. 1965 yılında kurulan Kintex, Intercommers adlı bir kardeş şirket ile beraber, Bulgaristan'daki ticaret trafiğini yönlendirmektedir. (1) Birçok kaçakçılık olayında adı geçen Kintex'in Batılı şirketlerle olduğu gibi, silah, sigara, elektronik aygıt kaçakçılan ile yakınlık kurduğu da bilinmekteydi. (2)

Olay, duyulur duyulmaz, zamanın Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil, Bulgaristan'a bir günlük beklenmedik bir resmi ziyaret yapar ve bu kaçakçılık olayını bütün ayrıntıları ile anlatır ve önlem alınmasını ister. Bulgar yetkilileri, olayı üzüntüyle öğrendiklerini, bu gibi olayların tekranna izin vermeyeceklerini söylerler. Olay, Türk basınına da yansır.(3) Yunanlı kaptanlar, İstanbul eski Cumhuriyet savcılarından birini avukat olarak tutarlar.

Avukatın savunması şöyledir. Gemi Pire limanından hareket ederek, Bulgaristan'ın Burgaz limanına, Etyopya hükümeti için silah yüklemiştir. Bu yüzden, gemide bulunan silahların yasa dışı olarak nitelenmesi yanlıştır. Bu tür taşımacılık işi uluslararası antlaşmalara uygundur. İstanbul Beşinci Ağır Ceza Mahkemesi, bu savunmayı gözönünde tutarak, sanıkların beraatlarına karar verir. Yargıtay Sekizinci Ceza Dairesi'nce onanır. Ancak başsavcılık bu karara itiraz eder. Dosya bu nedenle Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gelir. Genel kurul, sanıkların mahkumiyetine karar verir. (4)

Kararda, Vasouloa gemisinin lisanssız Yunanlı kaptanları D. Mantikas ve L. Kumucelis'in sorumlulukları belirlenirken şu gerekçe benimsenmekteydi:

"Gemide, yükü temsil eden belgelerde Etyopya hükümetinin adı yazılı değildir. Yükleyici Kintex firması, alıcı ise Etyopya'daki Asmara'da bir ticaret şirketidir. Yük ise makina yedek parçasıdır. Adı geçen hükümetçe söz konusu silahlarla ilgili bir satış sözleşmesi veya anlaşma da ibraz edilmiş değildir. Delil olarak ibraz edilen 27.12.1976 tarihli belgede yazılı silahlar ise ne miktar, ne de cins olarak gemide ele geçen silahlara uygun değildir. Bir hükümetin satın aldığı ve bir gemi ile naklettirdiği silahların cinsinin ve miktarının ne olduğunu bilmemesi düşünülemez. O halde, müdahlil hükümetin, silahların kendisine ait olduğu iddiası dayanaksız kalmaktadır. (...) Kaldı ki ele geçirilen gizli sözleşmede boşaltma limanı olarak Haifa gösterilmiş, Mantikas ise radyo ile alacağı talimata göre hareket edeceğini, beyan etmiştir. Görülüyor ki gemi hiçbir surette Massava 'ya gitmeyecektir."

Kaçakçı İbrahim Telemen'in itiraflarından öğrendik ki, ka-

çakçılar, silah fabrikalarınından, genellikle Asya ve Afrika devletlennden birinden elde ettikleri sahte sipariş mektuplan ile silah almaktadırlar. Bu olayda da aynı yolun izlendiği anlaşılmaktadır. Yargıtay, bu konuyu şöyle değerlendirmektedir:

"Nitekim, sanık ikinci kaptan Lukas, savunmasında samimiyetle, bu tür olayların bütün devletlerin kanunlarına göre suç olduğu, bu durumda bu yükü herhangi bir limanda boşaltmalarına olanak bulunmadığını, yükün belirsiz bir yerde boşaltılacağını beyan etmiştir. (...) Olayın meydana çıkarılması üzerine telaşa kapılan örgütün perde arkasındaki elebaşları diplomatik yollarla harekete geçerek, Etyopya hükümetinin bu silahlara sahip çıkmasını sağlamışlar, kendi düşüncelerine göre, çok değerli bir belge olarak niteledikleri 27.12.1976 tarihli bir belgeyi sözü edilen ülke yetkililerine ibraz etmeyi başarmışlardır. Kuşkusuz, bir ülke kendi savunma ihtiyacı duyduğu silahları bir başka ülkeden satın alabilir veya yardım, bağış gibi yollarla sağlayabilir. Başka deyişle, devletler arasında silah alışverişi yapılması olağan ve yasal işlemlerdendir. Bunun için özellikte nakil için önemli olan husus, bu silahların olduğu gibi açıkça, uluslararası kurallara ve teamüllere uygun şekilde, konşimento, manifesto vs. gibi belgelere yazılması lazım gelir. Birçok sakıncaları olması itibariyle saklanması ve nakledilmesi için hileli yollara tevessül edilmesine gerek yoktur." (5)

Dosya içindeki belgelerden anlaşıldığı üzere Vasoula gemisi, karanlık işlerde kullanılan bir kaçakçı gemisidir. Seyir defterlerinin yırtılmış olması, geminin yasal lisansı olmayan bir Yunanlı tarafından yönetilmesi, aynı geminin, daha önce, uluslararası antlaşmalara uygun şekilde kontrolden geçmeden, gizlice Boğaz'dan geçip, Odesa'ya gitmesi, gemi kaptanının, silahlann boşaltılacağı yer hakkında, radyo yoluyla emir beklediği gibi kuşkulu noktalar, geminin bir kaçakçı gemisi olduğunu ortaya çıkarmaktaydı. Yükleyici Bulgar Kintex firması da Türk mahkemelerinde sık sık adına rastlanan ve adı kaçakçılık davalannda geçen bir şirketti.

Şimdi Bulgaristan bağlantılı bazı silah kaçakçılığı dosyalarına kısaca göz atalım:

1967 yılının 7 Eylül günüdür Trabzon'un Sürmene

ilçesinde polis büyük bir operasyona girişmiştir. Yapılan baskın sonunda 1070 makinalı tüfek ve 400 tabanca elegeçmiştir. Yakalananlar hemen bir ad verirler:

"Şaban Vezir."

Şaban Vezir, Suriye uyrukludur. Vezir, Prag'dan satın aldığı çeşitli marka tabancayı, Bulgaristan'ın Varna limanından, Türkiye'ye göndermiş ve silahlar Sürmene'de yakalanmıştır.(6) Kaçak silahlan getiren motor Ali Açmak adlı kaçakçı tarafından tutulmuştur. Açmak, Samsun ilinin en büyük kaçakçılarından biri olarak bilinmektedir. Ele geçen son belgeler, Ali Açmak'ın, İtalya'da Henry Arslanyan ile ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur. Bu olaydaki adı geçen kaçakçılardan biri de Bekir Çelenk'in doğduğu yer olan Gaziantep'in Kilis İlçesinden Nahzen Albayrak'tır. Bekir Çelenk'in Türkiye dışında kullandığı pasaportlarından biri, Kenter Albayrak adına çıkartılmıştır. Kenter Albayrak, Nahzen Albayrak'ın yeğenidir. "Sürmene Operasyonu"nda Bekir Çelenk'in de adından söz edilmiştir. Ancak bu konuda yeterli kanıt bulunamamış, bu kuşku, yalnızca polis raporlarında kalmıştır. Bekir Çelenk'in kaçakçı olarak adının geçtiği ilk olay işte bu olaydır.

Aynı olay nedeniyle, Beyrutlu kuyumcu Garbis Mücizyan ve Suriyeli kaçakçı Abdülsellam Mennan'ın adlan da belirlenmiştir. İzmirli kuyumcu Savator Kahenko da Şaban Vezir'in adamlarındandır.

1973 yılında, casusluk şüphesi ile yakalanan Suriye uyruklu Akil Çubukçu'nun sanık olduğu dava ise Bulgaristan bağlantısını büsbütün ortaya çıkartmıştı. Aralarında, Abuzer Uğurlu, babası Hüseyin Uğurlu, Mehmet Cantaş'ın da bulunduğu kaçakçılık çetesi, 1966 yılından 1973 yılına kadar, Bulgaristan yoluyla Türkiye'ye 27 milyon 601 bin mermi ve 70 bin 731 tane çeşitli cins ve marka silah sokmak suçu ile yargılanmışlardı. (7) Bu iddianamede, Abuzer Uğurlu'nun adresi **"Arh Milanov Sokak no: 18 Sofya-Bulgaristan"** olarak saptanmıştı. O tarihte Türkiye'de bulunmayan Uğurlu, 1983 yılında Sıkıyönetim mahkemesi önünde "Bulgaristan'da 1974 öncesi her türlü kaçakçılık olayına karıştığının ve Sofya'da bir evi olduğunu söyleyecekti.

Bu olayın kahramanlarından biri de Trento sorgu yargıcı

Palermo'nun açtığı dava nedeniyle tutuklanan Mehmet Cantaş'tır. Cantaş daha önce de Geco marka mermi kaçakçılığı nedeniyle gıyabında yargılanmış ve mahkum olmuştu. (8) Garabet Sarkis Abriyan adlı Ermeni asıllı bir kaçakçının da ortak olduğu bu kaçakçılık çetesi, Belçika, Macar, Çekoslovak yapımı silah ve mermileri Türkiye'ye sokmuşlardı. 1967-73 dönemi, Türk siyasal yaşamı için çok ilgi çekici bir yıldır. Sağ ve sol silahlı örgütlerin karşılıklı olarak çatışmalara başlamaları bu yıllara rastlar. Türk Halk Kurtuluş Ordusu (THKO) ve **"Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi"** (THKP-C) gibi İtalya'daki Kızıl Tugaylara benzer sol görüntülü silahlı örgütler ile **Ülkü Ocakları Derneği** gibi faşist gençlik örgütleri, 1980 yazında doruk noktasına varacak olan silahlı eylemleri başlatmışlardı. THKP-C örgütünün özellikle Hava Kuvvetlerinin genç subaylar arasına sızması ve eylemlerin yoğunlaşması üzerine, Silahlı Kuvvetler, bir muhtıra yayınlatarak iktidardaki Süleyman Demirel hükümetini istifaya zorluyor ve yönetimi üzerine alıyordu.

1973 yılında ortaya çıkartılan bu olay, Bulgaristan bağlantılı kaçakçılık olaylarının en önemlilerinden biridir. Bu davada adı geçen Abuzer Uğurlu ve Mehmet Cantaş gibi kaçakçılar, o tarihten sonra da Türk yeraltı dünyasının yurt dışı trafiğini düzenleyen sayılı kaçakçılar arasında yeralacaklardı.

Bir başka dosyanın kapağını açalım:

1974 yılının 20 Aralık günüdür. Polis, İstanbul yakınlarındaki Tuzla ilçesinde 40 tabanca ele geçirir. Silahların bölgedeki dağıtıcısı "Çayırovalı Osman" adıyla bilinen Osman İmamoğlu'dur. Polis, Tuzla'da tabancalarla birlikte sekiz binden fazla yabancı marka mermi de elegeçirmiştir. Olayla ilgili olarak Hasan Çonkara adlı bir kaçakçı yakalanır. Çonkara silah ve mermilerin kaynağını açıklar:

"Bulgaristan."

Silah ve mermiler, yurt dışından Avni Karadurmuş adlı bir kaçakçı tarafından getirilmektedir. Karadurmuş, kitabın başında ihbarlarını gördüğümüz İbrahim Telemen'in adını verdiği önemli kaçakçılardan biridir. Yeraltı dünyasında **"Sarı Avni"** olarak isim yapan Karadurmuş'un 1980 yılında, Bulgaristan'a kaçtığı, kaçmadan önce de soyadını **"Musullulu"** olarak değiştirdiği saptanmıştır.(9) Avrupa'nın çeşitli kentlerinde izine rast-

lanan **Avni Karadurmuş**'un Kintex şirketi ile yakın ilişkide olduğu bilinmektedir. "Burgaz" adlı bir şirketin sahibi olan Avni Karadurmuş'un uzun yıllar, Abuzer Uğurlu ile beraberce, Bulgaristan üzerinden kaçakçılık yaptığı Türk polisince de saptanmıştı.

Trento sorgu yargıcı Dr. Carlo Palermo'nun emri ile İsviçre'nin Zürih kentinde tutuklanan Mehmet Cantaş'ın İsviçre'de en son temasta bulunduğu kişi de Avni Karadurmuş'tur. Cantaş, daha önce gördüğümüz gibi, Bekir Çelenk'in ortağıdır. Avni Karadurmuş'la Abuzer Uğurlu'nun Bulgaristan üzerinden kaçakçılık yaptıkları da bilindiğine göre, yeraltı dünyasının Bulgaristan'a açılan kapısı artık iyice belirmektedir.

Silah ve mermileri Bulgaristan'dan getiren Avni Karadurmuş; Türkiye'de dağıtanlar, Osman İmamoğlu, Hasan Çonkara ve Mustafa Önder'dir. (10) 1974 yılından 1980 yılına kadar, bütün kaçakçılık olaylarında Bulgar bağlantısını sağlayan üç önemli kaçakçı bu olayda yakayı ele vermişlerdi ve ama nedense bu olaylar üzerinde pek yeterince durulmamıştı.

Yeraltı dünyasında **"Çayırovalı Osman"** olarak bilinen Osman İmamoğlu, Bulgaristan bağlantılı silah kaçakçılığının kilit adamlarından biridir. İmamoğlu'nun Bulgaristan ilişkileri Avni Karadurmuş tarafından sağlanır. (11) Osman İmamoğlu Bulgaristan bağlantılı silah kaçakçılığının İstanbul'daki temel dağıtıcılarından biri olarak bilinmektedir.

Bu ünlü silah kaçakçısı, İstanbul polisine geniş bilgiler verir. Silahlar, Avni Karadurmuş aracılığı ile İstanbul'a getirtilmiştir. İmamoğlu, getirilen bu silahları, Yılma Durak adlı sağ eylemci aracılığı ile sağ kesime, İlhan Taşmerdivenli adlı bir sol eylemci aracılığı ile sol kesime satmıştır. Sağ kesim adına İmamoğlu ile temasa geçen Yılma Durak, gerek MHP Genel Başkanı Türkeş, gerekse Papa suikastı nedeniyle yargıç Martella'nın tutuklattığı, Avrupa Demokratik Ülkücü Demekleri Federasyonu Başkanı Musa Serdar Çelebi'nin yakınıdır. Çelebi, Durak ile beraber, MHP'ye mali destek sağlamak üzere, bir şirket kurmuşlardır.(12)

Bulgaristan'da Avni Karadurmuş, Türkiye'de Osman İmamoğlu aracılığı ile Türkiye'ye getirilen silahlar, sağ ve sol kesime satıldıktan sonra, Türkiye'de büyük yankılar yapan iki büyük si-

yasal cinayette kullanıldı. Bu cinayetlerden ilki, eski başbakanlardan Nihat Erim'in öldürülmesi olayıydı. **"Dev Sol"** adlı solcu bir gizli örgüt tarafından 18 Temmuz 1980 tarihinde öldürülen Nihat Erim, İmamoğlu'nun sol kesime sattığı silahlarla öldürülmüştü. Bu cinayetten iki gün sonra öldürülen sosyalist işçi örgütü DİSK'in eski genel başkanı, Marksist Maden-İş Sendikası Başkanı Kemal Türkler de Bulgaristan yoluyla Türkiye'ye sokulan ve Osman İmamoğlu tarafından sağ kesime satılan silahlardan birinden çıkan kurşunlarla öldürülüyordu. Marksist eğilimli Maden-İş Sendikası başkanının, Bulgaristan yoluyla Türkiye'ye sokulan tabanca ve kurşunlarla öldürülmesi, olayın dramatik yönünü göstermekteydi.

Osman İmamoğlu'nun Bulgaristan yoluyla getirtip, sağ ve sol terör örgütlerine sattığı silahlar, aslında, bir sistem haline gelen kaçakçılık trafiğinin nasıl işlediğini de gözler önüne sermekteydi. İmamoğlu'nun, Bulgaristan üzerinden getirttiği silahlann bir kısmı da Ali Açmak adlı bir kaçakçıdan sağlanmaktaydı. Ali Açmak, Trento davasında onsekiz yıla mahkum olan Ermeni asıllı, Suriye uyruklu Henry Arslanyan ile beraber çalışmaktadır. (13) Silahlar, Arslanyan'ın sağladığı İtalyan bandıralı bir gemi ile Bulgaristan'ın Varna limanından yola çıkıp, Karadeniz kıyılannda, Samsun ile çevresinde bir ilçeye boşaltılır. (14)

İşin ilginç yanı, bölge jandarma komutanı ile Samsun Emniyet Müdürünün kaçakçılarla işbirliği yapmalandır. Çevredeki belediye başkanlannndan biri, bu kaçakçılık, çetesine ortaktır.

Ali Açmak'ın, Henry Arslanyan tarafından Bulgaristan'ın Varna limanından getirttiği Belçika yapısı silahlar, daha sonra, Orta Anadolu'daki Çorum ile, Sungurlu ilçesi MHP eski başkanı Şakir Babuç'a satılır. MHP'li Babuç, bu silahlan, o tarihte, "Dev-Yol" adlı solcu bir örgütün egemenliğindeki, Karadeniz kıyısındaki Ordu ile Fatsa ilçesindeki solcu eylemcilere satar!

Bulgaristan kaynaklı silah kaçakçılığının Orta Anadolu'daki baş dağıtıcılan, Adem Ruhbaş ve Suat Yıldız adlı kaçakçılardır. Adem Ruhbaş, 1970 yılında, mermi kaçakçılığından mahkum olmuş, o tarihten sonra da kaçakçılık alanındaki etkinliğini sürdürmüş eski bir kaçakçıydı. (15) Suat Yıldız, Sofya'da Gazi Cucu adlı bir kaçakçıyla beraber çalışmaktaydı.İstanbul, 364087

numaralı telefon ile Sofya 501412 ya da 501214 numaralı telefonlar aracılığı ile konuşup silahlann geliş şekli üzerine anlaşıyorlardı.

1979 yılı Temmuz ayında, Vama'dan **"Stole Soralis"** adlı Yunan bandıralı bir gemi ile yola çıkan silahlar, Yunanlı tayfa İslavi Hristov'un kurduğu irtibatlarla, Karadeniz kıyısındaki Ayancık ilçesine çıkartılır. Daha sonra silahlar, özel bölmeleri olan kamyonlarla, Orta Anadolu'ya gönderilir. Burada silahlar, terörist örgütlere satan yerel kaçakçılara teslim edilir. (16)

Bulgaristan yolu, yalnızca silah kaçakçılığı için kullanılmaz. Bu yol, kaçakçılığın her türlüsü için geçerlidir. Bu yüzden, kaçakçı, her türlü kaçakçılık ile uğraşır. Elektronik aygıt kaçakçısı, silah kaçakçısı, uyuşturucu madde kaçakçısı gibi uzmanlık alanlan yoktur. Bir seferde silah kaçakçılığı yapan, öbür seferde uyuşturucu, bir başka seferde de elektronik aygıt kaçakçılığı yapabilir. Çünkü patronlar ve aracı şirketler aynıdır. Silah, Bulgaristan üzerinden yapılan kaçakçılığın belki onda biridir. Diğer kaçakçılık türlerinin başında, makina yedek parçası, ba- kır, saç ve elektronik eşya yer almaktadır.

27 Ocak 1979 günü İstanbul Boğazı'nda yapılan denetleme sırasında "Gayret" adlı bir motorda dokuzyüz bin Geco marka mermi ele geçirilmişti. Bu motorun geliş yeri de Varna'ydı. (17) Mermileri ısmarlayan ve bunun için gerekli dövizi sağlayan fabrika sahibi bir işadamıydı. 25 Ocak günü Vama'dan yüklenilen mermiler, Marmara denizi karşısındaki Bandırma ilçesine çıkanlacak, buradan teröristlerin eline ulaştınlması amacıyla yerel dağıtıcılarına verilecekti.

1979 yılı Kasım ayında, İstanbul'da bir balıkçı motorunda yapılan aramada ise 350 tane Fransız yapısı silah ele geçmişti. **"Ahmet Reis"** adlı motorun kaptanı, silahlan, Bulgaristan'ın Vama limanından yüklediklerini itiraf etmişti.(18)

Bulgaristan'ın kaçakçılık olaylanndaki rolü, Türkiye'deki birçok kaçakçılık davasında sanıklar tarafından açıkça anlatılmıştır. Adı dünya basınında da iyice bilinen Abuzer Uğurlu'nun kardeşi Mustafa Uğurlu, mali polise yaptığı geniş itiraflarda, Bulgar şirketlerinin kaçakçılık olaylanndaki özel payını en açık biçimde anlatmıştı. (19) Abuzer Uğurlu'nun akrabası ve kaçakçı ortağı Süleyman Necati Topuz'un karıştığı kaçakçılık

olaylan ile ilgili açıklamalan, Bulgar bağtantısını gözler önüne sermeye yetmektedir. (20) Abuzer Uğurlu'nun Ankara 4 Nolu Sıkıyönetim Mahkemesi'nde söz alarak yaptığı açıklama ise şöyledir:

"Bulgaristan'da silah kaçakçılığı dahil her türlü kaçakçılığı yaptım."

Silah kaçakçılığının Bulgaristan üzerinden yapıldığını gösteren bulgular, bu konuda yapılan yayınlara yansımıştır. **"The Arms Bazaar"** adlı kitabın yazan Antony Sampson, **"Texim"** adlı bir Bulgar şirketinin, 1975 yılında Lübnan içsavaşında "sağcı Hıristiyanlara" silah sattığını yazmaktadır. (21) **"Pulitzer"** ödülünü alan **"The Heroin Trail"** adlı kitap, **"Kintex"** şirketine uzun uzun yer vermektedir. (22) Bu incelemelerde adından söz edilen Kintex şirketi, Türkiye'deki Bulgaristan bağlantılı bütün kaçakçılık olaylannda da sık sık karşımıza çıkmıştır. M. Ali Ağca'nın kendisine yardım ettiğini söylediği kaçakçı Abuzer Uğurlu'nun adı, Türkiye'de Kintex şirketi ile birlikte anılmaktadır.

Abuzer Uğurlu Türkiye'de silah başta olmak üzere çeşitli kaçak maddeleri yurda sokmak suçlan ile yargılanmıştır. Bu kaçakçılık olaylannda, Kintex şirketinin adı birçok sanık tarafından ayn ayn ifade olunmuştur. 1978-79 yılında, Türkiye'de sıkıntısı çekilen sigara, Kintex şirketince sağlanıyor ve Abuzer Uğurlu aracılığı ile Türkiye'ye gönderiliyordu. Bu tarihlerde, Gümrük ve Tekel Bakanı olan Tuncay Mataracı'nın, Abuzer Uğurlu başta olmak üzere Türk mafyasından rüşvet aldığı anlaşılınca, sigara kıtlığının nedeni de ortaya çıkıyordu. Türkiye'de yerli sigara üretimi, tüketimi karşılayacak düzeydeydi. Ancak Mataracı'nın bakanlık döneminde yurttaş yerli sigara bulamıyor, bu yüzden, Bulgaristan kanalı ile gelen **"Marlboro"** marka sigaralan kaçak yollarla satın almak zorunda kalıyordu. Pazar, gerçekten çok güzel kurulmuştu.

1978-79 yılları, arasında Türkiye'nin içinde bulunduğu döviz darboğazı, Bulgaristan kanalının daha da yoğun bir şekilde çalışmasına yol açmıştı. Türk sanayicisi, ihtiyacı olan her türlü yedek parça, demir ve makina aksamını, Bulgaristan yolu ile sağlamaktaydı.

Bu yüzden Bulgaristan'ın bir **"kaçakçı yolu"** olduğu hemen

herkes tarafından bilinmekteydi. Kaçak mal için gerekli olan para, İstanbul'un **"Tahtakale"** adı verilen bir semtindeki kaçakçılar tarafından sağlanırdı. Silah, döviz, elektronik aygıt kaçakçılığı ile birlikte sahte pasaport sahteciliği de aynı çevrelerce yapılırdı.

Abuzer Uğurlu adı bütün bu ilişkilerde ön plana geçmiş, yerli ve yabancı kaçakçılar tarafından ezberlenmişti.

1977 yılı Aralık ayında Türk-Bulgar sınınndaki Dereköy gümrüğünde yakalanan Batı Alman uyruklu Vitös Vöm ve Gunter Trosbach adlı şoförlerin cebinde **"Tahtakale Tahmis Sokak"** yazılı bir adres bulunmuştu. Bu adres, Abuzer Uğurlu'nun adresiydi. İki Alman şoför, Türkiye'ye sokulan yabancı marka sigaralann Bulgaristan'da yüklendiğini söylemişlerdi. İki Alman şoföründen biri, Federal Almanya'da "Vöma" adlı bir taşımacılık şirketinin sahibinin eşiydi. Elektronik aygıt ve sigara, Bulgaristan yoluyla bu araçlarla taşınmaktaydı. Kaçakçılık işini organize eden adam da "Atilla" kod adı kullanan Abuzer Uğurlu'ydu.(23) Bu kaçakçılık trafiğinde görev alan şirket, Bulgar devlet şirketi Kintex'tir.

Kaçakçılık, şu şekilde yürümektedir: Abuzer Uğurlu, Türkiye'de siyasal etkilerini ve gücünü kullanarak, gümrük kapılanna dilediği kişileri getirir. Bu amaçla, Gümrük ve Tekel Bakanı Tuncay Mataracı'ya rüşvet verir. Gümrük kapılannda, Uğurlu'nun istediği müdürler atanır. Abuzer Uğurlu'nun Sofya'da çalışan üç adamı vardır. Bunlar, Selahattin Güvensoy, Fikri Kocakerim ve Faruk Mahmutoğlu'dur. Uğurlu sık sık Sofya'ya gider ve Kintex ile ilişkilerini burada sürdürür. Kaçak sigara için Kintex şirketine dolar yatınlır, bundan sonrası kolaydır. Sigaralar, Kintex firmasınca TIR kamyonlanyla gönderilir. Gümrük müdürlerinin büyük bir kısmı Uğurlu tarafından, çeşitli yollarla satın alınmıştır. Bu yüzden gümrük kapılannda gereken arama yapılmaz. Mallar, bu yolla kolaylıkla Türkiye'ye sokulur. Sigara kaçakçılığı için açılan bu yoldan, her türlü kaçak mal sokmak olasıdır.

Abuzer Uğurlu'nun elektronik aygıt kaçakçılığı için işbirliği yaptığı şirket, Münih'teki bir Türk şirketidir. "Vardar-Export" adlı şirketin sahipleri, Selami ve Bekir Gültaş adlı kardeşlerdir. Gültaş kardeşler, 1977-78 yıllan arasında, Abuzer Uğurlu ile

anlaşarak, Türkiye'ye elektronik aygıt sokmuşlardır. M. Ali Ağca'ya, Sofya'da, Nevşehir Emniyet Müdürlüğü'nden düzenlenmiş sahte pasaportu veren Ömer Mersan, bu Vardar şirketinde çalışmaktadır.

Uğurlu'nun rüşvet vererek gümrük müdürlüğüne getirttiği adamlardan biri, Ali Galip Kayıran'dır. Kayıran, Bekir Çelenk'in iş ortaklığı önereceği kadar yakın arkadaşıdır. (24) Aynı Kayıran, MHP'ye para yardımı yapanlann arasındadır.(25) Bu noktada, MHP için toplanan paralann, Bekir Çelenk'in yakın dostu Berker İnanoğlu aracılığı ile toplandığını ve Musa Serdar Çelebi ile Bekir Çelenk'i tanıştıran kişinin de aynı Berker İnanoğlu olduğunu da anımsamamız yararlı olacaktır. Bekir Çelenk ile Abuzer Uğurlu'nun aynı yeraltı dünyasının adamlan olduğunu da akıldan uzak tutmamak gerekir.

Bu noktada, geriye dönüp, 1979 yılında Türkiye'nin güney-doğu sınırında yakalanan Henry Salâh Adamson adlı Suriyeli bir kaçakçının çantasından çıkan şifreli liste içinde Vardar şirketiyle Abuzer Uğurlu aracılığı ile gümrük müdürlüğüne getirilen Harun Gürel'in ve Trento'daki dava nedeniyle tutuklanıp, mahkum olan Henry Arslanyan'ın adlannın çıktığını da anımsarsak, tablo tamamlanmış demektir.

Bütün renkleri ile gözlerimizin önünde duran bu tabloya bir küçük fırça darbesi ile gözümüzün iyice alıştığı bir rengi de ekleyebiliriz. Bulgaristan bağlantılı silah kaçakçılığının Türkiye'deki tanınmış sanıklardan Osman İmamoğlu, bu trafikte Abuzer Uğurlu ile beraberdir: (26)

Bulgar devlet şirketleri aracılığı ile yaptığı kaçakçılık Türk güvenlik örgütlerince çok yakından bilinmektedir. Üç Bulgar yetkilisinin, 1977 yılında, Türkiye'de tanınmış antikomünist politikacılar ve bürokratlarla ortak şirket kurma çalışmalanna girişmeleri üzerine Türk güvenlik örgütleri olumsuz görüş bildirmişlerdir. **"Trakya Transport"** adıyla kurulan bu şirket, güvenlik örgütlerinin olumsuz raporlanna karşın kurulmuş ve çalışmalanna başlamıştı. Trakya Transport şirketinin sahipleri tarafından kurulan "Balkan Transport" şirketi ise birçok Bulgar firmasının olduğu gibi, Kintex firmasının da transit işlemlerini yürütüyordu.

Balkan Transport Nakliyat Turistik Tesisler İşletmeciliği

A.Ş.'ni, Türkiye'de şu antikomünist politikacılar ve bürokratlar kurmuştu:

Demirel hükümetinin Turizm ve Tanıtma Bakanlarından Nihat Kürşat, AP milletvekili Arif Ertunga, DP eski milletvekillerinden Osman Kavrakoğlu, İşadamı Mehmet Üstünkaya... Şirketin idari koordinatörü İstanbul Emniyet müdürlerinden Muzaffer Çağlar'dı. Karayolları eski genel müdürlerinden ve AP eski milletvekillerinden Servet Bayramoğlu, AP eski milletvekillerinden ve TRT haber dairesi başkanı Hami Tezkan, Emlâk ve Kredi Bankası Genel Müdürü Cemal Kulu, şirketin danışmanlıklarında bulunuyorlardı. (27)

"Trakya Transport" şirketi, Dimitiar Pantelev Popov, Dimitiar Christov Chopov ve Antony İvanov Antonov ile Arif Ertunga, Nihat Kürşat ve Mehmet Üstünkaya tarafından kurulmaktaydı.(28) Balkan Transport, Bulgar DSP-MAP adlı ulaştırma şirketinin Türkiye temsilciliğini yapmaktaydı. Balkan Transport şirketinin kuruculanından DP eski milletvekili Osman Kavrakoğlu, 27 Mayıs ihtilalinden sonra kurulan Yassıada'daki Yüksek Adalet Divanı'nca yargılanmış ve mahkum olmuştu. Bu mahkemede yüksek soruşturma kurulu üyesi olarak görev yapan Doğan Tanyer de bu şirketin hukuk danışmanıydı.

1980 yılı Aralık ayında Bulgar PZA 5682-4652 plaka numaralı kamyonun ne yük taşıdığını bu şirket yetkililerinden sormuştum. (29) Balkan Transport şirketi, verdiği yanıtta, bu kamyonun Kapıkule kapısından girip, Cilvegözü sınır kapısından Suriye'ye geçtiğini bildiriyor; yükün Kintex şirketince gönderildiği, taşımanın SO-MAT firmasınca yapıldığı anlatılıyordu. (30) Yük ise **"teknik askeri malzeme"**ydi. Resmi belgelerdeki bilgi buydu.

Balkan Transport şirketi, bu yazıyı gönderdikten sonra ayrıca Cumhuriyet gazetesi ve benim aleyhime tazminat davaları açtı.

Devletin güvenlik örgütlerinin Trakya Transport şirketinin kurulmasında sakınca görüldüğünü belirtmiştim. Yasaların verdiği olanaklar içinde bu gelişmeyi başka yazılarımda da aktarmaya çalışmıştım.

Balkan Transport şirketinin açtığı davalardan biri, Ankara

8. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne düşmüştü. Yargıç Yavuz İsmet Dimici, davayı reddetti. Karar, Yargıtayca onanarak kesinleşti. Aynı konulu ikinci dava Ankara 13. Asliye Hukuk Mahkemesi'ndeydi. Avukatım Emin Değer, MİT'in bu konudaki yazılarının mahkemeye getirtilmesini isteterek söz konusu yazıların gün ve sayısını verdi. Ancak, MİT müsteşarlığı, yazıyı bulamadığını bildirdi.

Bunun üzerine konu ile ilgili bir yazı yazarak ilgililerin dikkatini çekmeye çalıştım. Tepki hemen geldi. Başbakan Ulusu, müsteşarı Necdet Calp aracılığı ile beni başbakanlığa çağırtıyor ve gerekli bilgileri aldırıyordu.

MİT ve mahkeme, ayrıca mahkeme ile Başbakanlık ve Maliye Bakanlığı arasındaki yazışmalardan sonra Balkan Transport şirketinin Maliye Bakanlığı'ndaki dosyası mahkemeye getirtilmişti. Dosyada MİT'in bulamadığı yazısı ile konuya ilişkin daha başka yazılar da vardı.

Bu konuyu Yargıtay kararından aldığım bir bölüm ile anlatmaya çalışayım:

"MİT ise şirketin kurulması hazırlıklarına dair bilgileri değerlendirerek, başbakanlığa gönderdiği 18.3.1976 günlü yazısında şirketin genel müdürünün Bulgar uyruklu olması, daimi Türkiye'de ikamet ettirilmesi ve şirketin Anadolu'da Bulgar teknisyenleri çalıştırmasının Bulgar haberalma teşkilatının yararına olacağını belirtmiştir. Ancak bu yazı, kuruluş iznini verecek Maliye Bakanlığı'nca beş ay sonra ve şirkete kurulma izni verildikten sonra (20.8.1976 gününde) ulaşabilmiştir." (31)

Şirketin Ankara 13. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne açtığı tazminat davası 150 bin TL. para cezasına çarptırılması ile sonuçlanmıştı. Mahkeme kararında MİT'in sözü edilen yazısının dosyada bulunmadığı ileri sürülmekteydi. Yargıç Siret Yıldırım'ın bu kararı, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nce onanmıştı.

O günlerde Roma'daydım. Roma'da RAI-2 Televizyonunca düzenlenen "Prima Piano" adlı programda Bulgarların kaçakçılık yaptığını belgelere dayanarak anlatmıştım. Sofya radyosu, bu konuşmama, Şişmanov adlı yorumcusunun 13. Asliye Hukuk Yargıcının kararından söz ederek yanıtlıyor, benim **"Bulgar hükümetine hakaret ettiğim için Türk mahkemele-**

rince cezalandırıldığını" söylüyordu. Bu konuşma TSİP'in yurt dışı örgütlerince çıkanlan Kitle adlı dergisinde de yer alıyor ve dergi posta yoluyla Türkiye'ye gönderiliyordu. Bulgar şirketlerini ve bu şirketlerle ortak şirket oluşturan **"antikomünist politikacıları"** savunmak görevi, kendilerini marksist sayan **"yeni mandacı"** ve **"şematik solcular"**a düşmüştü.

Avukatım Emin Değer, bu karara karşı **"karar düzeltmesi"** yoluna gitti. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 19.4.1983 gün ve 1983/3316-3996 sayılı karan ile 13. Asliye Hukuk Mahkemesinin karannı onayan karannı kaldırdı ve karann bozulmasına karar verdi. Davalar da böylece kesinleşti.

Yeniden yineliyorum: Kaçakçılık yapmak, uyuşturucu madde ve silah kaçakçılanna destek olmak sosyalizm adına yüz kızartıcı bir suçtur. Bulgaristan'ın bugünkü yöneticileri insanlık karşısında olduğu gibi sosyalizm karşısında da suç işlemektedirler. Nato ülkelerinde üretilen silahlan pazarlamanın sosyalist kuram ile bağdaşır ne gibi özelliği bulunmaktadır?...

YERALTI DÜNYASI

Resmi açıklamalar, Türkiye'de 1978 yılı Aralık ayı ile 1982 Eylül ayı arasında geçen dört yıl içinde 822 bin 724 çeşitli marka tabanca, makinalı tabanca ve otomatik tüfeğin ve çeşitli marka ve çapta 5 milyon 458 bin merminin ele geçirildiğini bildirmektedir. (1) Yine yapılan resmi açıklamalar, bu silahlann, tüfek olarak, ABD, Sovyet, Alman, Fransız, tabancalann Belçika, Çekoslovakya, İtalya, İspanya, Fransa, Almanya, ABD, makinalı tabancalann da İngiltere, Federal Almanya ve Çekoslovakya'dan geldiğini ortaya koymaktadır. (2)

1965 yılından 1980 yılına kadar elegeçen mermi sayısı 32 milyon, tabanca sayısı ise 150 bin dolaylanndadır. (3) Bunca silah ve merminin silah yapımcılannın elinden teröristlerin örgütlerine ulaşması için birçok ülkede faaliyet gösteren çokuluslu aracılann bulunması gerekir. Bu kadar silah ve merminin Türk parası ile satın alınması olanaksızdır.

Kaçakçılık trafiğinin silah dışındaki yolu uyuşturucu madde kaçakçılığıdır. Türkiye, Asya'yı Avrupa'ya bağlayan bir köprü gibidir. Bu yüzden, uyuşturucu madde trafiğinde Uzakdoğu'dan Avrupa'ya, buradan da Birleşik Amerika'ya giden uyuşturucu maddeler için transit kapısı görevi yapmaktadır. Bunun dışında Türkiye'nin kendisi afyon üreticisidir. Amerikan Narkotik Bürosu Stratejik Bilgiler Servisi'nin yaptığı bir araştırmaya göre, Türkiye'de üretilen 150 ton afyonun 35 ile 50 ton arası yasa dışı alanda kullanılmaktadır. (4) Aynı araştırma, Hindistan'da üretilen 1200 ton afyonun 250 tonunun kaçakçılann eline geçtiğini göstermektedir. Tayland, Birmanya, Laos ve Afganistan'da üretilen uyuşturucu maddelerin hemen hemen tamamı yasa dışı ellere ulaşmaktadır.

Afyon, **"asetik anhidr"** denilen bir kimyevi madde aracılığı ile eroine dönüşür. **"Asetik anhidr"** olmadan eroin elde

etmek mümkün değildir. Yıllık üretimi 900.000 ton olan bu madde (5) çeşitli alanlarda kullanılır. (6) Üretilen **asetik anhidr**'in yüzde 95'i selüloz, asetad, plastik ve film sanayinde, yüzde 4'ü ilaç, parfümeri, tekstil ve tanım ilaçlarında, geriye kalan yüzde 1'i de asprin yapımında kullanılır. Bu maddenin sanayide geniş bir kullanılma alanına sahip olması, kaçakçıların eline geçmesini kolaylaştırmaktadır. Türkiye'de yılda yaklaşık 600 ton kullanılan asetik anhidr'in dışalım koşulları son derece ayrıntılı kurallara bağlanmıştır. Türkiye'de kullanılan asetik anhidr'in tümü, Batı Avrupa ülkelerinden gelmektedir. Türkiye'ye yasal yollardan gelen bu asetik anhidr'in bir kısmı, yasadışı yollardan kaçakçıların eline geçmektedir. Bunun dışında, Türkiye'ye yasadışı olarak sokulmuş çok sayıda asetik anhidr ele geçmiştir. 1979 yılında, İran sınırına yakın olan Van ilinde yedi eroin imalathanesi ele geçirilmiş ve bu imalathanelerde çok sayıda asetik anhidr'e elkonulmuştur.

1980 ve 1981 yıllarında Viyana'da toplanan iki ayrı kongrede, Birleşmiş Milletler Örgütü'ne bağlı **"Enternasyonal Narkotik Kontrol Kurulu"** eroin yapımında kullanılan asetik anhidr'in denetim altına alınması için önlemler öngörmüştür. (7) 6-7 Ekim 1980 tarihinde Viyana'da toplanan Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Kurumu Narkotik İlaçlar Komisyonu, asetik anhidr'in dağılımının ciddi biçimde denetimi için bazı çözüm yolları üzerinde durmuştur. (8)

Bütün bu olgular, silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığının **"çokuluslu"** karakterini göstermeye yetmektedir. Sanayileşmiş Batı ülkelerinde üretilen silah ve asetik anhidr, yasadışı yollardan Türkiye gibi azgelişmiş ülkelere sokulmaktadır. Uzakdoğu ve Türkiye'de üretilen afyon, Batı Avrupa ülkelerinden gelen asetik anhidr ile birleşerek eroine dönüşmekte ve aracılar kanalı ile Avrupa ve Amerika ülkelerine sürülmektedir. **"Türk mafyası"** adını verdiğimiz kaçakçılar, işte bu trafikte yeralmaktadır.

Kaçakçılık örgütleri, yalnızca silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığı yapmazlar. Bu örgütlerin önemli konuları elektronik aygıt, sigara, viski ve makina yedek parçası kaçakçılarıdır. Kaçakçılık yolları, hemen hemen aynı ülkelerden geçtiği için genellikle kaçakçılığın bir türü ile ilgilenen kaçakçılığın öteki dal-

larında da çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Bu yüzden, kaçakçılığı, bir bütün olarak görmek daha gerçekçi bir yaklaşım olacaktır. Elimizdeki dava dosyaları silah kaçakçılığı sanıkları ile sigara, elektronik aygıt, bakır, demir ve makina yedek parçası kaçakçılarının aynı kişiler olduğunu ortaya koymaktadır. Her kaçakçılık olayı, bir bütünün ayrılmaz parçası olarak görülmelidir.

Bu kaçakçılık dallarına iki yasadışı konu daha eklemek gerekmektedir. Bunlar, döviz kaçakçılığı ile sahte pasaport yapımıdır. Bu yasadışı işler de genellikle kaçakçıların ellerindedir. Silah kaçakçılığı, teröristler ile kaçakçılar arasındaki işbirliğini doğurmaktadır. İtalya'da yakalanan kaçakçıların çoğunda sahte pasaportlar ele geçmiştir. İsviçre'de yakalanan Türk teröristleri de sahte pasaportlarla yakalanmışlardır.

Dünya çapındaki sanayi ve ticaret alanı nasıl çokuluslu şirketlerin, elindeyse yasadışı ticaret de benzer biçimde yeraltı dünyasının denetimindedir. Yeraltındaki ve yerüstündeki bu iki dev çokuluslu örgüt, zaman zaman yeryüzünün belli noktalarında biraraya gelerek, aynı yolları kullanırlar. Silah ve makine yedek parça kaçakçılığı bu mekanizma içinde gelişmektedir.

"Türk mafyası", bütün bu yasadışı ticaret işlerinde aracılık görevi yapan, bu yüzden çokuluslu organizasyonların bir parçası olan Türk yeraltı örgütleri olarak tanımlanabilir. Bu yeraltı örgütleri, dünyanın çeşitli ülkelerindeki organizasyonların Türkiye temsilcileri gibi çalışmaktadırlar.

M. Ali Ağca'nın, Roma'da yargıç Martella'ya yaptığı itirafta adı geçen, Bekir Çelenk ve Abuzer Uğurlu'yu bu çerçeve içine oturtarak tanımlamak uygun olur. Trento sorgu yargıcı Dr. Palermo'nun soruşturmasını da bu sınırlar içinde yorumlamak daha gerçekçi bir tavır olacaktır.

Kaçakçılık, uluslararası bir ticaret dalıdır. Her ticaret dalının yalnızca ticaret sınırları içinde kalmadığı bilinmektedir. Her ekonomik güç, bir siyasal destek arar. Bu ekonomik güç, siyasal güç ile de bütünleşir. Türk mafyası, Türkiye'deki gücünü bu siyasal destek ve ilişkilerle arttırmıştır.

Bu konunun en dramatik örneği, Ecevit hükümetinin Gümrük ve Tekel Bakanı Turhan Mataracı'nın kişiliğinde yaşanmıştır. Mataracı, 1978 yılına gelininceye kadar, muhafaza-

kar sağ eğilimli Adalet Partisi'nin bir milletvekiliydi. Mataracı, 1977 yılında iktidarda bulunan Süleyman Demirel başkanlığındaki hükümetin düşürülmesinde on arkadaşı ile birlikte önemli roller oynadıktan sonra, sosyal demokrat eğilimli Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Bülent Ecevit'in kurduğu hükümette Gümrük ve Tekel Bakanı olarak görev aldı.

Tuncay Mataracı, kaçakçılardan rüşvet atlak suçundan yaşam boyu hapis cezasına çarptırılmış bulunuyor. 1982 yılında Anayasa Mahkemesince cezalandırılan Mataracı, Ağca soruşturması ile Trento'daki silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığı davasında adı geçen kaçakçı Abuzer Uğurlu'dan aldığı rüşvet karşılığı gümrük kapılarına kaçakçıların istediği adamları atama suçlarından ötürü sorumlu bulunmuştu.

Uğurlu, 1982 yılında, İstanbul Sıkıyönetim savcılarına yaptığı geniş itirafta, (9) yurt dışından kaçak olarak getirdikleri malları, İpsala gümrük müdürüne rüşvet vererek geçirdiklerini söylemiştir. Kaçakçıların, önemli gümrük kapılarına kendi adamlarını getirtmek için Bakan Mataracı'ya rüşvet verdikleri, banka kayıtları ile kanıtlanmıştır.(10)

Mafya'nın emrine giren Gümrük ve Tekel Bakanı, bundan sonra kaçak mallara elkoyan bütün gümrük müdürlerini tek tek değiştirmekte ve yerlerine mafyanın istediği adamları atamaktadır.(11) Bakan Mataracı'nın İstanbul'un işlek gümrük kapılarından biri olan Haydarpaşa gümrük müdürlüğüne getirdiği Ali Galip Kayıran'ın, Bekir Çelenk ile Musa Serdar Çelebi'yi birbirleriyle tanıştıran Berker İnanoğlu aracılığı ile Milliyetçi Hareket Partisi'ne para yardımı yaptığı da belirlenmiştir. (12)

Mataracı'nın rüşvet karşılığı yaptığı bir başka yasa dışı iş, yurt dışından kaçak olarak getirilen demirlerle ilgiliydi. İsviçre'de "Önidor" adlı bir firma tarafından Türkiye'ye gönderilen 2050 ton demirin yurda sokulması karşılığı, Bakan Mataracı'ya milyonlarca lira rüşvet verilmiştir. Yirmi bir gemi tarafından Bulgaristan'a gönderilen bu demirlerin sahipleri, Mataracı'nın istifa ederek ayrıldığı AP'nin genel başkanı Demirel'in yeğeni ile, yine Demirel'in yakın arkadaşlarından ermeni asıllı Mıgırdiç Sellefyan adlı bir eski milletvekiliydi. (13)

Mataracı'nın ısrarla Türkiye'nin batıdaki sınır kapılarından İpsala'ya müdür olarak atadığı ve çeşitli ihbarlara rağmen bu

görevde tuttuğu emekli astsubay Harun Gürel'in adı, sınır kapılannda yakalanan yabancı uyruklu bütün kaçakçılann defterlerinde ele geçmekte idi. Bunlardan biri, şifreli listesinde Henry Arslanyan'ı ve Münih'teki Vardar export şirketini de kaydeden Henry Salâh Adamson, (14) diğeri de Alman uyruklu Haberlant Calaus'du. (15)

Ağca'ya Papa suikastı nedeniyle para verdiği ileri sürülen Bekir Çelenk de aynı çevrenin adamlanndandır. Çelenk'in, Mataracı tarafından Haydarpaşa gümrük müdürlüğüne getirilen Kayıran ile ortak iş yaptıklan, beraber çalıştıklan da kanıtlanmıştır. (16)

Abuzer Uğurlu ve Bekir Çelenk, kaçakçılık dünyasında adlan yıllardır bilinen iki kaçakçıdır. Kaçakçılann bazı gümrük müdürleri ile olan yakınlığı da herkesçe bilinmektedir. Alışılagelen bu işbirliği, Mataracı ömeği ile doruk noktasına sıçramıştır. Kaçakçılar, gümrükçüler ve bir bakanlar kurulu üyesinin ortaklığı, Türk mafyasının çalışma yöntemi hakkında az çok fikir vermeye yetmektedir.

Kaçakçılarla siyasetçiler arasındaki ortaklığın bir başka örneği, Mataracı davasından on yıl kadar önce, Milliyetçi Hareket Partisi Senatörlerinden Kudret Bayhan'ın Fransa'da 146 kilo baz morfin ile yakalanması olayında yaşanmıştır. İtalya-Fransa sınınnda arabasının içinde baz morfin ile yakalanan Bayhan, Fransa'da hapis cezasına çarptınlmıştı. Bu olay ile ilgili olarak, Sami Binicioğlu adında bir Adalet Partisi milletvekili daha tutuklanmıştı. Yapılan soruşturmalar sırasında, bu iki parlamenterin Nuri Bostan adındaki bir patrona bağlı olarak çalıştıklannı ortaya koymuştur. Senatörün şoförü, daha önce iki parlamenteri daha Fransa'ya getirdiğini de söylemişti. (17)

Buna benzer bir başka ömek de 1978 yılı Ekim ayında, Federal Almanya'nın Duisburg kentinde yaşandı. Halit Kahraman adlı MSP eski milletvekili (18) Duisburg kentinde eroin ile yakalandı. Kahraman'ın suç ortağı, Duisburg'da yargılanırken, yargıç önünde, cebinden bir jilet çıkararak intihara te şebbüs etti. Nusrettin Gündüzhan adındaki bu işçi, intihar nedenini, **"açıklama yaparsam beni öldürecekler"** diye açıkladı. Gündüzhan bu açıklamayı yaparken, duruşma salonunda dinleyici bölümünde oturmakta olan bir Türk'ü göstermekteydi.

Bu açıklama üzerine soruşturma derinleştirilir. Derinleştirilen bu soruşturma sırasında, Duisburg kentinde bir eğlence yeri işleten İsmail Çakır adlı bir Türkün Almanya'da **"Bozkurtlar"** olarak adlandırılan sağcı Türklerle ilişkisi ortaya çıkar. Ünlü Stem dergisi olaya el atar. (19) Konu ile ilgili yazıda, eski milletvekilinin uluslararası bir kaçakçılık şebekesinin elemanı olduğu yazılır. Aynı dergide bir başka olaya da değinilir. 1977 yılında Federal Almanya'da yakalanan İzzet Sanyar adlı eroin kaçakçısının, 1972 yılında Fransa'da baz morfin ile yakalanan sağcı Türk senatörü ile ilişkisine yer veren Stem, olayın boyutlarını anlatmak ister.

Adı uyuşturucu madde olaylarına karışan bir başka milletvekili Zekeriya Kürşat'tır. Muhafazakar eğilimli Adalet Partisi'nin milletvekili Kürşat ile ilgili dosya İsveç polisi arşivindedir. İsveç polisinin Kürşat hakkında Türkiye'ye gönderdiği rapor, bir gümrük yetkilisi tarafından açıklanmıştır. Rapor şöyledir:

"Adı, soyadı: Zekeriya Kürşat, Durumu: Milletvekili diplomatik pasaportlu, 1918 doğumlu. Olay: 18.9.1970'de Güney'den giriş yapıyor. Seyahat ettiği otoda 4.5 kilo uyuşturucu madde bulundu. Arama sırasında Zekeriya Kürşat ve arkadaşları Sedat Doğan Timur kaçmayı başarmışlardır. Yakalanan otomobil ve arananlar listesinde ismi bulunan Ahmet Yılmaz Mengütay'dır. Otoda İrana Person adlı İsveçli bir kız ile Hüseyin Kasapbaşı adlı bir Türk daha vardır. Hüseyin Kasapbaşı, suçu üzerine aldığı için tutuklanmıştır. Kürşat'ın mensup olduğu şebeke, kayıtlarımıza göre on üç kişidir. Elebaşları Ahmet Yılmaz Mengütay, Sedat Doğan Timur ve Ergün Dikkafa'dır." (20)

Türk yeraltı dünyasının devlet bürokrasisinde kurduğu en önemli dostluklardan biri, kaçakçılık dünyasının ünlü Uğurlu ailesi ile Emniyet Genel Müdürü Rafet Küçüktiryaki arasındadır.

Rafet Küçüktiryaki, 1979 yılında Adalet Partisi hükümetince Emniyet Genel Müdürlüğü'ne getirilmeden önce İçişleri Bakanlığı emrinde vali olarak görev yapmaktaydı. 1977 yılından önce Malatya valiliğinde bulunan Küçüktiryaki, 1979 yılına kadar, bakanlık emrinde merkez valisi olarak beklemekteydi. Ağca'nın ve Abuzer Uğurlu'nun doğduklan ilin valisi olan Küçüktiryaki, burada, Uğurlu ailesi ile dostluk ilişkisi kurmuştu. Bu

dostluğun Cumhuriyet Gazetesi'nde ortaya atılması üzerine, önce zamanın Cumhurbaşkanı ve İçişleri Bakanınca çağırılarak, konu hakkında bilgime başvuruldu. Bu arada, Emniyet Genel Müdürü Küçüktiryaki, bana bir mektup göndererek, Uğurlu ailesi ile olan dostluğun niteliğini anlatmaya çalıştı. (21)

Küçüktiryaki, bu mektubunda, Abuzer Uğuriu'nun babasıyla Malatya'da valilik yaptığı günlerde tanıştığını ve İstanbul'da da Uğurlu ile zaman zaman görüştüklerini söylemekteydi. Emniyet genel müdürü, bu mektubunda, aynca, Abuzer Uğurlu'nun babası Hüseyin Uğuriu'nun da **"mafya babası"** olmadığını ileri sürmekteydi. Oysa Hüseyin Uğurlu, kaçakçılık dünyasının en büyük adlarından biriydi. Bir emniyet genel müdürünün, sabıkalı bir kaçakçıyı bu denli açıkça savunması, devlet bürokrasisi üzerinde açıkça şok etkisi yapmıştı.

Küçüktiryaki, bu yayınlardan bir süre sonranı görevinden alınıyor ve Giresun valiliğine atanıyordu. Uğurlu ailesinin bu yakın dostu, askeri yönetimin işbaşına geldiği, 12 Eylül 1980 tarihinden sonra emekliye sevkedilecekti.

Aynı konuda bir başka örnek, orta Anadolu'daki Kayseri ilinin valisi Babür Ünsal'ın silah kaçakçılarından Hacı Mirza ile kurduğu dostluktur.(22) Valinin, bir silah kaçakçısı ile İstanbul'un ünlü bir eğlence yerinde çektirdikleri fotoğraf elime geçmişti. Hacı Mirza, 1973 yılında Hüseyin ve Abuzer Uğurlu ile birlikte silah kaçakçılığı suçundan yargılanmıştı. 1980 sonrasında aynı Uğurlu'larla beraber silah kaçakçılığı suçundan yargılanacak olan Hacı Mirza ile bir vali, İstanbul'un en lüks eğlence yerlerinde gezmekten hiç çekinmiyordu. Dostluklar, yakınlıklar, bu derece gözler önündeydi.

Bu noktada, şu gerçeği de kaydetmeden geçemeyeceğim. Bu valinin görev yaptığı Kayseri ili -belki de Türkiye genelindeki koşulların yansıması ile- 1980 öncesinin en yoğun silah kaçakçılığı merkezlerinden biri olmuştur.(23)

Silah kaçakçıları ile bakanlar arasındaki bir başka ilişki, İtalya bağlantılı bir silah kaçakçılığı davasında ortaya atılmış bulunuyor. (24) Trento sorgu yargıcı Palermo tarafından İnterpol aracılığı ile tutuklatılan Mehmet Cantaş'ın da ortak bulunduğu silah kaçakçılığı çetesi ile ilgili davada, Demirel hükümetinin Ulaştırma Bakanı Hüseyin Özalp'ın da adı geçmektedir.

Mehmet Cantaş ile Ali Açmak adlı bir kaçakçının İtalya'da Henry adındaki bir kaçakçıdan sağladıkları silahları, Karadeniz kıyısındaki Samsun ili yakınlarında Sıkıyönetim Bölge Komutanı Albay ve Samsun İli Emniyet Müdürünün yardımı ile Türkiye'ye soktukları anlaşılmıştır.

Trento'da sürmekte olan dava, Mehmet Cantaş'ın İtalya'daki ilişkilerini ortaya koymaktadır. Türkiye'de adı "Henry" olarak bilinen kaçakçının, Suriye uyruklu Henry Arslanyan'dır. Demirel hükümetinin Ulaştırma Bakanı Özalp'ın bu kaçakçı grubu ile ilişkisi olduğu yolunda sanık ifadelerinin ortaya çıkması üzerine, eski bakan hakkında 1983 yılının ikinci ayında bir soruşturma başlatılmıştı. Ancak, eski bakan hakkında ciddi kanıt bulunamamıştır.

Olayı kısaca özetleyelim:

İtalya'da Henry adındaki kaçakçıdan, Mehmet Cantaş ve Ali Açmak tarafından sağlanan silahlar, adı belirlenemeyen bir İtalyan gemisi ile Varna'dan yola çıkar. Silahlar, Bölge Sıkıyönetim Komutanı ile Samsun Emniyet Müdürü'nün yardımları ile kıyıya çıkartılır. Bu silahlardan bir kısmı, orta Anadolu'daki Çorum ili, Sungurlu ilçesi MHP eski başkanına satılır. Bu silahlar, bu kaçakçının eliyle, Karadeniz kıyısında silahlı sol bir grubun egemenliğindeki ilçede satılır. (25) Kaçakçılık olayında bir belediye başkanının da adı geçer.

Mafya'nın kurduğu ilişkilerin bir başka örneği, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün gözde elemanlarından biri olan Zahit Avcıbaşıoğlu'nun 15 Aralık 1979 tarihinde Ankara'da kırk torba eroin ile yakalanmasıyla ortaya çıkmıştır. (26) Avcıbaşıoğlu, Türkiye'nin güneydoğu yöresindeki Diyarbakır ilinde laboratuarlarda üretilen eroinleri, Federal Almanya'ya satan bir kaçakçılık çetesinin elemanı olarak görev yapmaktaydı. Avcıbaşıoğlu'nun suçüstü yakalanmasından hemen sonra, bu kaçakçı emniyet müdürünün özlük dosyasında Enver Akova adlı bir bakanın kartı çıkmıştı. Bakan Akova, konunun gazetemdeki köşemde ortaya atılması üzerine kartını, daha önce polis memuru olan özel kalem müdürü tarafından verilebileceğini belirtmişti. İstanbul dışına atanan emniyet müdürünün bu işlemi, İçişleri Bakanına özel bir kart yollayan "devlet bakanının ricası" üzerine durdurulmuştu. Avcıbaşıoğlu'nun, yakalanacağı günler-

de, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Narkotik Şube Müdürlüğü'ne atanması planlanmaktaydı.

1983 yılı başlarında, kaçakçılık suçlarına bakan Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nde açılan bir başka davada aralarında Akdeniz kıyısındaki Mersin İli Jandarma Komutanı ile deniz kuvvetleri bölge komutanı albayın bulunduğu kaçakçılık örgütü yargılanmaktadır. Suriye ve Lübnan'dan Türkiye'ye gelen elektronik aygıt, çok sayıda subayın yardımı ile Türkiye'ye sokulmuştur. Kaçakçıların, Suriye ve Kıbrıs'ı Türkiye'ye ulaştıran gümrük kapılarını, bu yörelerde görevli albaylar aracılığı ile ele geçirilmeleri, Türk mafyasının bürokrasi üzerindeki etkinliğini göstermektedir.

1984 yılı Nisan ayında İsviçre'nin Basel kentinde ortaya çıkarılan bir eroin kaçakçılığı olayı, Türkiye'de aralarında Dündar Kılıç ve Fahrettin Arslan'ın da bulunduğu geniş bir grubun gözaltına alınmalarına yol açmaktaydı. Basel'de Erol Özerol'un karıştığı davada, Nuri Özgelen, Mehmet Çakır, Hüseyin Bülbül, Onnik Simenyan, Giyasettin Kuten, Muhsin Karahan, Nasis Elmacıyan, Yaşar Gül, Ahmet Uğurlu ve İrfan Parmak'ın adları geçmekteydi. "Overas" ve "Osman Transport" adlı şirketlerin de aynı davada adlarından söz edilmişti. Savcı, aynı dava ile ilgili olarak, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde görevli bir şube müdürünün de adını açıklamaktaydı.

Dündar Kılıç ile ilgili soruşturmada, İstanbul'da bazı kamu görevlilerine paralar verildiği de saptanmıştı. (27)

Kaçakçılığın yalnızca adi bir suç olmadığı; örgütsel yapısı ve çalışma alanı ile birlikte düşünülmesi gereken bir siyasal örgütlenme biçimi olduğu, bu örneklerle yeterince anlaşılmaktadır.

Türk kaçakçıları, bağlı bulundukları kent ya da bölgelere göre kendi içlerinde çeşitli gruplara ayrılırlar. Türkiye'nin en etkin ve adı duyulan kaçakçı grubu, Malatya kökenli olan Uğurlu ailesidir. Bu aile, Malatya'nın Pötürge ilçesindendir. Ailenin büyüğü, Hüseyin Uğurlu'dur. 1950 yılında, İstanbul'da gümrük hamalı olarak işe başlayan Uğurlu, kısa sürede zengin olmanın yollarını seçmiş ve kaçakçılığa başlamıştır. Uğurlu, önceleri, sigara ve kakao kaçakçılığı yapmaktaydı. Sonra, kaçakçılığın yasalarına uyarak, her türlü kaçakçılığa girişti.

Uğurlu ailesi, 1973 yılında, İstanbul'da büyük bir silah kaçakçılığı davasının baş sanıklan arasında yer almıştı. Baba Hüseyin Uğurlu ile birlikte, üç oğlu, Mustafa, Sabri ve Abuzer Uğurlu, 1966-73 yıllan arasında Türkiye'ye yetmiş bin tabanca ve yirmi yedi milyon mermi sokmak suçundan yargılanmışlardı.(28) Dava sonunda baba Uğurlu beraat ediyor, oğullarından Mustafa Uğurlu mahkum oluyor. Abuzer Uğurlu ise o tarihte Bulgaristan'da olduğundan davası, ana dosyadan ayrılıyor. Bu arada genel af çıktığından bütün kaçakçılar kurtuluyor. Hüseyin Uğurlu, cezaevinden çıktıktan sonra, tutuklu kaldığı cezaevinin albay olan müdürünü, sahibi olduğu yabancı dil okulunun müdürlüğüne getiriyor. Baba Uğurlu, bu okulda, bir milletvekili ile de ortaklık kuruyor.

Hüseyin Uğurlu'nun ikisi kız, dördü erkek, altı çocuğu bulunmaktadır. Çeşitli Batı dilleri öğreten yabancı dil okulunun yanında, iş hanlan ve gemi sahipleri olan Uğurlu ailesinin dört erkek çocuğunun dördü de çeşitli kaçakçılık olaylannda sanık olarak yargılanmaktadırlar. Türk ve dünya kamuoyunda en çok Abuzer Uğurlu'nun adı geçmesine karşın, aile içindeki söz sahibinin Mustafa Uğurlu olduğu ileri sürülmektedir.

Hüseyin Uğurlu, İbrahim Telemen adındaki silah kaçakçısının bana, Milli Güvenlik Kurulu'na ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'na ayn ayn yazıp, gönderdiği ihbar mektuplanndan sonra gözaltına alınıp, tutuklandı. Telemen'in kuşkulu ölümünden sonra 16 Nisan günü yapılan operasyonda asıl hedef elden kaçmıştı. Abuzer Uğurlu, operasyonun başlamasından yarım saat kadar önce özel arabası ile evinden ayrılıp, bilinmeyen bir yerde gizilenmesini becermişti. Baba Uğurlu ile birlikte tutuklanan kaçakçı sanıklan, 1'inci Ordu Askeri Mahkemesi'nin karan ile serbest bırakıldılar. Karan veren askeri yargıç, bir süre sonra kendi isteği ile görevinden ayrıldı; bir hayır kurumunda çalışmaya başladı.

Abuzer Uğurlu, arkadaşlan salıverildikten sonra İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'na giderek teslim oldu. Uğurlu, savcılığa verdiği ifadede **"silah kaçakçılığı yapmadığı, ancak elektronik aygıt kaçakçılığı yaptığı"** yolunda itiraflarda bulunmasına rağmen mahkemece serbest bırakıldı. (29) Abuzer Uğurlu, daha sonra, Gürcük ve Tekel eski bakanlarından Tuncay

Mataracı'ya rüşvet vermek suçundan tutuklanacak, bu davada beş milyon lira güvence parası ile salıverildikten sonra, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nca çeşitli kaçakçılık suçlarından ötürü gözaltına alınıp, tutuklanacaktı. Bakan Mataracı'ya rüşvet vermek suçundan bir yıl hapis cezasına çarptırılan Uğurlu, Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Mahkemesi'nde çeşitli kaçakçılık suçlarının sanığı olarak yargılanacaktı.

1973 yılında Sofya'daki adresi **"Arh Milanov Sokak No: 18"** olarak belirlenen Abuzer Uğurlu, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nde, 1983 yılının ilk aylarında açık duruşmada şu itirafta bulunmuştu:

"1968 yılında bir kahve kaçakçılığı yaptım. Bundan dolayı tutuklanacağım diye kaçıp, Bulgaristan'a gittim. Bulgaristan'da silah kaçakçılığı dahil her türlü kaçakçılığı yaptım. Orada bir ev kiralamıştım, orada kalıyordum. 1974 affı ile yurda döndüm." (30)

Abuzer Uğurlu, Türk polisleri kadar, İnterpol tarafından da kimliği bilinen bir kaçakçıydı. İnterpol Genel Sekreterliği 1979 yılında, Uğurlu ile birlikte Uğurcan Elmas ve Süleyman Necati Topuz adlarındaki kaçakçıları arayan uluslararası tutuklama emrini bütün ülkelerin İnterpol şubelerine göndermişti.(31)

Uğurlu ailesinin en etkin elemanı olan Mustafa Uğurlu, 1980 yılı Aralık ayının 25'inci günü, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Mali Şube'de verdiği ifadede sigara, ham madde, yedek parça kaçakçılıklarıyla ilgili açıklamalarında kaçakçılığın Bulgaristan ve İtalya ile olan bağlantılarına ışık tutmuştur. (32)

Mustafa Uğurlu'nun ifadesinin bir bölümüne kısaca gözatalım:

"Sigara kaçakçılığı, Türkiye'de 1965 yılından bu yana yapılmaktadır. Sigara genellikle Bulgaristan'dan karayolu ve denizyolu ile Türkiye'ye gelir. Bu işin organizasyonu şu şekilde yapılır: Bulgaristan'ın Sofya ve Burgaz şehirlerinde bu işi yapan, Türk, İran ve Suriye uyruklu yabancı kişiler vardır. Türkiye'den malı getirecek kişi bunlarla temasa geçer ve pazarlığını yapar. Bu komisyoncuların Bulgaristan'da ikamet etmelerine Bulgar hükümeti müsaade eder. Biz bu kişilerle genellikle telefonla ve bizzat giderek Sofya'da bulunan Park otel ya da yeni açılan Japon otelinde temas kurarız. Malı ge-

tirecek olan TIR'ları, biz kendimiz şoförleri ile beraber Almanya'dan temin eder, boş olarak Bulgaristan'a getiririz. Buraya gelen arabalar, komisyoncunun temin ettiği Bulgar firmasının adamları ile temasa geçiyor ve TIR şoförlerinden vasıtalar belirli bir yerde veya parkta teslim alınarak, Bulgar firmasına ait özel yerlere götürülüp, yüklendikten sonra, tekrar anlaşma gereğince TIR şoförüne belirli bir yerde yüklü olarak teslim ediliyor. Bu şekilde yüklenen araçlar, Türkiye hududuna kadar geliyor ve Türkiye hudutlarından giriş yapıyor. Zaten Bulgar hükümeti bu işi bildiğinden ve teşvik ettiğinden hiçbir engelle karşılaşılmıyor. Döviz olduktan sonra ve orada bu işi yapan kişilerle irtibat kurulabildikten sonra malın Türkiye'ye gelmesi çok kolay oluyor. Benim yurt dışındaki işlerimi organize eden Fikri Kocakerim adında bir Kilisli şahıstır. Ona yardım eden de İran uyruklu Cemşit diye biri vardır."

Mustafa Uğurlu'nun bu ifadesi, 25 Aralık 1980 tarihini taşımaktadır. Bu ifadenin verilmesinden önce, İnterpol tarafından Abuzer Uğurlu'nun suç ortağı olarak aranan Süleyman Necati Topuz, Federal Almanya'da **"Post-fach 2969-8580 Bayreuth"** adresinden İstanbul Emniyet Müdürlüğü Mali Polis Müdürlüğü'ne yazdığı mektupta aynı Fikri Kocakerim ve aynı Cemşit Sakuyan'dan söz etmekteydi. (33) Bu da anlatılanlann gerçekleri yansıttığını gösteren bir kanıt olarak değerlendirilmelidir.

Terörist M. Ali Ağca'ya Sofya'da lüksü dillere destan Vitoşa otelinde sahte pasaport sağlayan Ömer Mersan'ın Abuzer Uğurlu'nun kaçakçılıktaki suç ortaklarından Bekir ve Selamı Gültaş'lann Münih'teki Vardar adlı şirkette çalıştığını ve Ağca'nın Papa'ya suikast girişiminden önce Vardar şirketine telefon ettiğini de anımsatmamız yararlı olacaktır. Abuzer Uğurlu'nun Vardar şirketiyle, Vardar şirketinin Ömer Mersan ile. Ömer Mersan'ın da hem Abuzer Uğurlu, hem de M. Ali Ağca ile ilişkileri belirlenince bu zincirin eksik halkalan da tamamlanmış bulunmaktadır.

Türk yeraltı dünyasında "Karadeniz Grubu" ile "Güneydoğu Grubu" egemendir. Trento'daki davada adı geçen Dündar Kılıç'ın enıştesi İsmail Hacı Süleymanağaoğlu (Oflu İsmail olarak bilinir) Karadeniz Grubu'ndandır. Papa'ya suikast ola-

yında sık sık adından söz edilen Bekir Çelenk ise Güneydoğu Grubu'ndandır. Bu ana gruplar, zaman zaman çatışırlar, zaman zaman da uzlaşırlar. Eğlence dünyasını, gazinolan ve büyük restoranlan ve otelleri denetim altına alan bu gruplar, daha önce örneklerini gördüğümüz gibi, siyaset dünyasında da önemli köşe başlan tutarlar, bürokraside işlerine yarayacak makamlan etkileri altına alırlar.

Bekir Çelenk, Türkiye'nin güneydoğusunda kaçakçılan ile ünlü Kilis ilçesinde doğmuştur. Kaçakçılık işlerine önce Kilis'te başlayan Çelenk, daha sonra İstanbul'a yerleşmiştir. İstanbul'daki işleri de yeterli görmeyen Çelenk, İsviçre'de iki şirket kurmuştur. Bunlardan biri "Montraes Falcon A.Ş."dir. Öteki ise "Viyalüx" şirketidir. 1970 öncesinde ortağı Mehmet Zeki ile beraber saat kaçakçılığı yapan Çelenk, İsviçre'de Ermeni kökenli bir bayan ile ortaklık kurmuş ve ticari ilişkilerini bu bayan aracılığı ile yürütmüştür.

Bienn'de Connoviler Sokak 4 numarada oturan Çelenk'in "Montras Falcon A.Ş.", 1979 yılında iki milyon İsviçre frankı borç ile iflas etmişti. (34)

Bekir Çelenk adı Türk polisince uzun süreden beri bilinir. Çelenk adı, 1967 yılında bir silah kaçakçılığı olayında geçmişse de kendisi hakkında bu konuda herhangi bir soruşturma açılmamıştı. Ancak, İçişleri Bakanlığı kayıtlannda Çelenk adı uluslararası kaçakçılar arasında kaydedilmekte, İçişleri Bakanllan bu yolda açıklamalar yapmaktaydılar. (35)

Çelenk'in yurt dışında en önemli ortaklannndan biri. İsviçre'nin Zürih kentinde oturan Samir Ariss ya da Samir Arosyan olarak bilinen Ermeni kökenli bir işadamıdır. Sorgu yargıcı Dr. Palermo'nun dosyalannda da adı geçen Arosyan, Zürih'te "Baden Str. 420" adresinde oturmaktadır. Zürih'te otelcilik yapan Arosyan'ın gerek Henry Arslanyan, gerekse Bekir Çelenk ile yakın dostluğu ve ortaklığı bulunmaktadır.

Çelenk'in İsviçre'deki bir başka ortağı Mehmet Zeki Erzen adlı bir Türktür. 1969 seçimlerinde Milliyetçi Hareket Partisi İstanbul milletvekili adaylan arasında seçimlere katılan, ancak kazanamayan Erzen, seçim bildirgelerinde **"beynelmilel işadamı, iktisatçı"** olarak tanıtılmıştı. Özel uçağı ile İstanbul'a gelip, ünlü Hilton oteline yerleşen Mehmet Zeki Erzen'in gazeteci-

lere saatler hediye ettiği bilinmekteydi. Türkiye'de Mehmet Zeki olarak bilinen bu **"beynelmilel işadamı"** 1980 yılından sonra Sıkıyönetim yetkililerince de aranmaktaydı.

Bekir Çelenk'in yurt dışındaki ortaklarından biri de Atalay Saral'dır, Münih'te **"Bayern Str. 5"** adresinde Saral ile ortak olarak kurduğu **"Trakya İthalat ve İhracat"** şirketi Çelenk'in bilinen en son şirketlerinden biridir. Saral'ın, Türkiye'de uzun süre polisle işbirliği yaptığı ve zaman zaman kendisinden kuşkulanıldığı ileri sürülmektedir. (36)

Türkiye'de armatörlük yapan ve yeraltı dünyasının ünlü isimlerinden Mehmet Külekçi'den **"Piyerloti"** otelini alarak işletmeye başlayan Çelenk'in ham film kaçakçılığı yaptığı da söylenmekteydi. Eğlence dünyasında "Lolita" olarak adlandırılan bir ses ve film sanatçısıyla evlenen Çelenk'in sık sık Bulgaristan'a gidip geldiği, Atina ile ticari ilişkiler kurduğu da bilinmekteydi.

Çelenk'in niçin armatörlüğe başladığını kestirmek pek o kadar güç değildir. Bu sorunun yanıtını, şimdilik, Trento yargıcı Palermo vermektedir. Trento'daki soruşturma dosyalarına göre Çelenk, Mehmet Cantaş adlı bir kaçakçı ile beraber, uyuşturucu madde kaçakçılığı yapmaktadır.

Daha önce de görmüştük: Çelenk'in şirketi ile Trento davasının sanıklarından Mehmet Cantaş'ın şirketi, Londra'da aynı binadadır. Ortak adres, **"65 London Wall, E.C. 2"**dir. Çelenk'in şirketinin adı "Oscar Maritime S.A./C.O. Henro Shipping"; Cantaş'ınki ise **"Sutaş Shipping Services Ltd. Shipbroks"**dur. Cantaş'ın ortağı ile Londra'da yaptığım görüşmede Çelenk'in gemilerini, birkaç kez kiraladıklarını öğrenmiştim. Cantaş'ın ortağı Sabahattin Su'dan aldığım bilgiye göre, Çelenk'in gemileri, İtalyan "S.I.S. Revana" şirketince de kiralanmıştır. Trento yargıcı Palermo, uyuşturucu maddelerin, Çelenk-Cantaş ortaklığı ile taşındığı kanısındadır. (37)

Mehmet Candaş adı, tıpkı Abuzer Uğurlu ve Bekir Çelenk gibi, Türk yeraltı dünyasının ünlüleri arasında anılmaktadır. 1971 yılında, Ankara'da yakalanan Geco marka 487.500 mermiyi Türkiye'ye sokmaktan sanık olarak yargılanıp, mahkum olan Cantaş, (38) 1973 yılında, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nde Uğurlu ailesi ile birlikte

silah kaçakçılığı suçundan yargılanmışlardı. (39). Bu davalardan 1974 yılında çıkartılan af yasası ile kurtulan Cantaş, 16 Nisan 1979 tarihinde, Ecevit hükümetinin düzenlediği bir operasyonla yakalanmış, tutuklanmış, ancak daha sonra askeri mahkeme tarafından salıverilmiştir.

İtalya'da Henry adlı bir kaçakçıdan silah alıp bu silahları, Karadeniz kıyısındaki Samsun ilinde Ali Açmak adlı bir kaçakçı aracılığı ile yurda sokan Mehmet Cantaş, (40) tutuklanmasından önce Los Angeles kentinde hediyelik eşya satan bir dükkan sahibi olarak görünmekteydi. Newport semtinde "Lidi of Cowse" adlı hediyelik eşya dükkanının sahibi Cantaş, Amerika'da zırhlı araçlarla gezmekteydi.

Kardeşi ile birlikte, Türkiye de **"Kabataş Setüstü, Ayda Apartmanı, Kat 1 İstanbul"** adresindeki "Gitaş"ın sahibi bulunan Cantaş'ın Panama bandıralı gemilerle taşımacılık işleriyle uğraştığı bilinmekteydi.

Mehmet Cantaş ve Bekir Çelenk, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın 13 Ekim 1980 tarihli bildirisi ile aranmaktaydılar.

Ancak, bu iki kaçakçı da daha önce yurt dışına çıkmışlardı. Cantaş, Los Angeles'ta, Çelenk ise önce Atina'da, sonra Sofya'da, daha sonra da Londra'da ve Münih'te ticari faaliyetlere girişmişti. 30 Nisan 1981 günü, Atina'ya giden Çelenk, Pire'de Park oteline yerleşmiş ve Koloktroni Sokak 103 numaradaki otelde iki ay kadar kalmıştı. Pire'de Yunan yeraltı dünyasının sık sık girip çıktığı Olimpic otelinde de çeşitli kişilerle görüşmeler yapan Çelenk, (41) bu otellerde Lübnan pasaportu ile kalmaktaydı. Atina'da Carol otelinde de kalan Çelenk, daha sonra Falerin mahallesinde bir apartman dairesi kiralamıştı. (42) Çelenk'in Londra'da Sofya 667505 numaralı telefon ile konuştuğu da saptanmıştı.

Çelenk'in Atina'daki temaslarında yanında bir emekli albay bulunmaktaydı. Emekli kurmay albayın adı Ediz Akman'dı. Akman, 1974-76 yılları arasında, Roma'daki Türk Büyükelçiliği'nde askeri ataşe olarak çalışmıştı. Çelenk'in Atina'daki temasları sırasında yanında, Orhan Ergün adında bir Türk daha bulunmaktaydı. Orhan Ergün'ün babası Osman Ergün de Türkiye'nin Londra Başkonsolosluğu'nda sözleşmeli personel olarak çalışan bir emekli albaydı. (43) Başkonsoloslukta görevli

emekli albayın oğlu, bir süre de Cantaş'ın emrinde çalışmıştı.

Bekir Çelenk'in taşımacılık işlerinde kullandığı gemilerinden biri, Pire limanında Michel Gigiliniz adlı bir Yunanlı işadamından satın alınmıştı. "Dimitrios" adlı geminin adı, **"Benil"** olarak değiştirildi ve Panama siciline kaydedildi. 18 Aralık 1981 günü, İspanya açıklarındaki Menorka adasında karaya oturan gemi, işte bu gemidir.

Panama bandıralı **"Benil"** gemisi, Menorka adasının Pala Tirent mevkiinde karaya oturduğu zaman kimse bu geminin Bekir Çelenk adındaki bir kaçakçıya ait olduğunu bilmiyordu. Geminin karaya oturmasından hemen sonra gemi mürettebatı ile gemi sahipleri arasında bir hukuksal uyuşmazlık baş göstermişti. Gemi mürettebatı şirketin sahibi görülen Oscar Maritime şirketinin ücretlerini ödemediğini ileri sürerek, gemiye el koyuyor ve açlık grevine girişiyordu. Gemi kaptanı emekli deniz albayı Ali Yiğit Güzen, Madrit'teki Türk Büyükelçiliği'ne telgraf çekmiş ve ivedi yardım istemişti. Büyükelçiliğin, bu telgrafa verdiği yanıtta, **"gemi sahiplerinden biri olan Bekir Çelenk'in, işçilerin altı haftalık alacaklarını ödediği"** belirtilmekteydi.(44)

Çelenk Türkiye'nin Madrit Büyükelçiliğine Londra'daki "Enfield 62, Ridge Av. No: 21" adresindeki 3603513 numaralı telefonu ile konuşuyordu. Bu arada, Oscar Maritime, 26 Aralık günü gemi kaptanına çektiği telgrafta işçi alacaklarının İstanbul, Karaköy **Nuhoğlu İşhanı, Rıhtım Cad.** Yuva Apartmanı'ndaki As Ticaret tarafından ödeneceğini bildirmekteydi. Ancak, As Ticaret gemi mürettebatına herhangi bir ödeme yapmayacağını da duyuruyordu.

Bekir Çelenk, telefon ve telgrafla yaptığı başvurulardan sonra Menorka adasına gelmek gereğini duymuştu. Yanında İngiliz avukat Foster olduğu halde Menorka adasında Capride oteline yerleşiyorlar. Burada, gemi mürettebatı ile görüşen Çelenk, mürettebatın alacaklarını ödemeden geri dönüyor.

Gemi mürettebatı, daha sonra, deniz ticareti ile ilgili Brüksel antlaşmasına dayanarak gemiye el koyuyor. Çelenk'in Menorka adasındaki işlerini, **"Agancia Malimar"** adlı bir komisyoncu şirketi yürütüyor. Çelenk, Menorka'daki şirketin 363053 numaralı telefonunu çevirerek, sık sık, temsilci Meteo

Melie Vives'e talimatlar veriyor.

Adada açlık grevine girişen mürettebatın, geminin satışa çıkarılması için gerekli güvence parasını bulmalarına olanak yoktu. Çelenk de buna güveniyordu. Bu çekişme sırasında umulmadık bir olay oldu ve Barcaleno'da yaşayan bir Türk çifti, mahkemeye gerekli güvence parasını yatırdılar. (45)

Dava, geminin karaya oturduğu Menorka adasının yanındaki ünlü tatil adası Mallorka İş Mahkemesi'nde karara bağlandı. Mahkeme, 24 Haziran 1982 günü 787 sayılı karan ile mürettebata 786 bin pesata ödenmesine karar verdi. Gemi, 650 bin dolara sigortalıydı. Mahkeme, mürettebatın istemine göre çok düşük bir miktara karar vermişti. Ancak, mürettebatın avukatı Pedro Manjio Serda, bu karara karşı itiraz etmemişti.

Mallorka adasında yaptığım soruşturmalar, Çelenk'in, kararın verileceği günlerde, Menorka adasına gelerek, İspanyol avukat ile görüştüğünü ortaya koyuyordu. Çelenk, Menorka adasındaki, La Palma'da **"La Palma Hostel"**in üçüncü katında, 29 numaralı odasında kalmıştı.(46) Çelenk'ın yanında, İngiliz avukat Forster ve Türk kaptan, emekli kurmay deniz albay Ediz Akman bulunmaktaydı.

Geminin Menorka adasında beklетildiği sırada bir hırsızlık olayına tanık olundu. Gemi, **Jean Soma Devorah** adında Japonya'da yaşayan bir Amerikalı bayan öğretmen tarafından soyulmak istendi. "Z-2963720" sayılı pasaport sahibi bayan öğretmen, gemiyi soymaya çok lüks bir yat ile gelmişti.(47) Bu hırsızlık biçimi, geminin saklı bölmelerinde uyuşturucu madde arandığı şüphesini doğurmaktaydı. Gemi, bu olayın dışında üç kez daha soyulmak istendi.

Gemi mürettebatı, satışa çıkarılan geminin satış bedelini aralarında bölüşmeyi ummaktaydı. Fakat, dava istedikleri gibi sonuçlanmamıştı. Karardan hemen sonra, Çelenk'in bir adamı, mürettebatın avukatına, mahkemenin hükmettiği 786 bin pesatayı vererek, gemi üzerindeki "ihtiyat-ı tedbir kararını" kaldırıyor ve gemi, **"Mac Andrews"** adlı bir şirket tarafından üç İspanyol demircisine satılıyordu. Çok geçmeden bir gerçek daha kanıtlanıyordu. Mac Andrews şirketi, Bekir Çelenk'in Londra'daki Oscar Maritime'nin İspanya'daki temsilcisiydi.

Gemi, böylece, mürettebatın elinden çıkıp, yeniden Çelenk'in eline geçiyordu. Gemi satılacak ve satış bedeli, Çelenk'e ödenecekti. (48)

Bekir Çelenk'in Menorka adasında karaya oturan Benil gemisi üzerinde boş yere durmuyorum. Bunun hiç şüphesiz özel bir nedeni var. Bu özel neden, M. Ali Ağca'nın Papa'ya suikast girişiminden hemen önce ne amaçla Mallorka adasına geldiği sorusuyla yakından ilgilidir. Ağca, Mallorka adasına herhalde tatil yapmaya, yüzmeye, diskoteklerde dans etmeye gelmedi. Bekir Çelenk ile daha önce Sofya'da Vitoşa otelinde buluşan Ağca, acaba, Mallorka adasında Çelenk'in temsilcileri ya da bu adalardan sık sık gelip geçen gemilerden biriyle ilişki mi kurmuştu? Ağca olayının en önemli noktalarından biri, suikast girişiminden önce Ağca'nın Mallorka adasına niçin gittiğidir.

Bu sorunun yanıtını, Dr. Martella'nın yürüttüğü soruşturma sonunda alacağız. Ancak, Ağca olayını yeterince değerlendirebilmek için Türk mafyasını yakından tanımamız gerekmekteydi. Bu yüzden, mafyanın iç ve dış ilişkilerine kısaca da olsa değinmiş bulunuyorum.

Ağca, Türkiye'den kaçtıktan sonra niçin Sofya'ya gitmişti? Bu soru, Ağca'nın Türk mafyası ile ilişki kurduğu yolundaki kuşkularla açıklanabilir. Ağca ile Bekir Çelenk'in Sofya'da Vitoşa otelinde aynı tarihlerde kalması bu kuşkuları güçlendirmektedir. Ağca'ya Abuzer Uğurlu'nun Sofya'da Ömer Mersan adındaki bir Türk aracılığı ile para göndermesi, Mersan'ın Münih'te Vardar Export adlı bir şirkette çalışması bu kuşkuları büsbütün yoğunlaştırmaktadır. Bu Vardar Export şirketinin sahiplerinin, Abuzer Uğurlu ile beraber kaçakçılık yaptıkları bilinmezse, bu kuşkuların yersiz olduğuna da inanılabilirdi. Ancak, bütün bu rastlantılar, bir kaçakçılık zincirinin ayrı ayrı halkalarını oluşturmaktadır. Bu zincirin halkalarını yanyana getirirseniz, o zaman, Ağca'nın yurt dışına kaçtıktan sonra Avrupa'nın çeşitli başkentlerinde harcadığı paraların kaynağını da bulabilirsiniz.

Türk mafyasının uluslararası kaçakçılık trafiğindeki işlevinin ne olacağını gördük. Yine, Türk mafyasının siyasal ilişkileri ile bürokratik mekanizmada kurduğu egemenliği, somut örnekleri ile görebildik. Bütün bunlar bize, Türk mafyasının bir rast-

lantı sonucu biraraya gelmiş kabadayılar topluluğu olmadığını, bu çokuluslu organizasyonun, tıpkı çokuluslu şirket örgütlenmeleri gibi, dünya çapında yaygın ve derin bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Kapitalist silah tekellerinden, asitik anhidr üreten ülkelere, buradan Bulgaristan gibi, resmi ideolojisi Marksizm-Leninizm olan ülkelere kadar uzanan bir kaçakçılık zinciri, mafya olgusunun organik yapısını da göstermektedir.

Bekir Çelenk, bu çokuluslu kaçakçılık trafiği içinde hiç de önemli olmayan orta çapta bir kaçakçıdır. Türkiye'de döviz kaçakçılığı suçundan aranmakta olan Bekir Çelenk'in (49) 9 Aralık 1982 günü Sofya'da gözaltına alındığı, Bulgar BTA Ajansı tarafından bildirildikten sonra niçin Türkiye'ye gelmeyip de Bulgaristan'a gittiği acaba hiç düşünülmüş müdür? Çelenk İtalya'ya gidip, teslim olsa, Ağca olayı ve ayrıca Trento'daki dava nedeniyle, Dr. Martella ve Dr. Palermo'ya Bulgaristan bağlantısı konusunda bilgi verecek ve İtalya'da iki ayrı davada sanık olarak yargılanacaktı. Çelenk, 23 Kasım 1981 günü Türkiye'nin Londra Başkonsolosluğu'na giderek, Türkiye'ye dönmek istediğini bildirmesine rağmen, niçin Türkiye'ye dönmemişti? Türkiye'ye gelse, arandığı döviz kaçakçılığı suçundan ötürü yargılanacak ve İtalya'ya da geri verilmeyecekti. Gerçek şudur ki, bu çokuluslu kaçakçı, Bulgaristan'ı emin bir sığınak gibi görmüştür. Sofya'da Park Otel Moskova'da gözaltında tutulan Çelenk, telefon ile dilediği kişilerle görüşebilmektedir. Çelenk, bu konukluğu sırasında, Amerikan ABC televizyonuna da özel demeçler verip, çekim yaptırabiliyordu. Bütün bunlar, Çelenk'in Bulgaristan'da hukukça bilinen "gözaltı" ya da "tutukluluk" yerine bir çeşit korunma önlemi ile konuk olarak tutulduğunu göstermektedir.

Bulgar yetkilileri, Bekir Çelenk'i, 19 Aralık 1982 günü, dünya basınının önüne çıkardılar. Çelenk, bu basın toplantısında Ağca'nın Dr. Martella'ya verdiği ifadeden kaynaklanan suçlamaları reddetti. Sorulan bir soru üzerine Almanya'daki Demokratik Ülkücü Demekleri Federasyonu genel başkanı Musa Serdar Çelebi'yi **"MHP'li bir filmci dostu aracılığı"** ile tanıdığını söyledi.

Bu noktada bilinmesi gereken konular, Çelebi'nın Federal Almanya'daki Avrupa Demokratik Ülkücü Demekleri Fede-

rasyonu'nun siyasal önemi, Çelebi'nin kişiliği ve Çelenk'in "MHP'li dostu"nun Milliyetçi Hareket Partisi içinde oynadığı roldür. Bunlar bilinmeden Ağca olayını yerli yerine oturtmaya olanak yoktur. Tıpkı klasik Rus romanlarındaki gibi bu çok sayıda adla örülmüş bu öyküler, en şaşırtıcı işbirliklerini sergiliyor ve aynı zamanda ideolojik ve siyasal görüşleri aşan bu ortaklıkları tarihin deney hazinesine armağan ediyor.

ÜLKÜCÜLER

M. Ali Ağca, faşist bir militan mıdır, yoksa KGB'nin emrinde görev yapan bir ajan mı? Profesyonel bir terörist mi? Yoksa kaçakçıların emrinde çalışan zavallı bir maşa mı? Bu soruları, Amerikalı yazarlar, Claire Sterling ve Paul Henze'ye sorarsanız, alacağınız yanıt, Ağca'nın KGB ajanı olduğudur. (1) "Ülkücü" adını verdiğimiz çevrelere sorarsanız, yanıt, tıpatıp aynıdır: Ağca bir KGB ajanıdır. (2)

Dr. Martella, Avrupa Türk Ülkücü Demekleri Federasyonu başkanı Musa Serdar Çelebi'nin üzerinde çok duruyordu. Kimdi bu Çelebi? Türkiye'de kimlerle ilişkiliydi? Ağca, Roma'da Rebibbia Cezaevi'nde ilk kez Çelebi ile yüzleştirildiklerinde "yalan söyleme, doğruyu anlat" demişti. Çelebi, baştan sona kadar Ağca ile beraber miydi? Ağca'ya yardım etmişse, niçin etmişti? Çelebi'nin kendisi bu ilişkiyi doğruluyor; ancak ilişkinin niteliği konusunda Ağca'dan değişik sözler söylüyordu.(3) Ağca, Zürih'ten, Milano'dan, Roma'dan Çelebi'nin başkanı olduğu federasyona telefon edip, konuşmalar yapıyor. Ve bu konuşmalar suikast girişimi öncesine rastlıyordu.

Ağca'nın silik, zaman zaman dengesiz ve içine kapalı kişiliğine karşı, Çelebi, dışa dönük, enerjik ve atılgan bir yapıya sahipti. Bu özellikleri ile sağ kesim gençliği içinde kısa sürede sivrilen Çelebi, MHP lideri Türkeş'in de gözüne girmeyi başarmıştı. Mühendislik eğitimi gören Çelebi, MHP İstanbul il örgütünde etkin çalışmalar yaptı. (4) Bir süre Toprak ve Tarım Reformu müsteşarlığında çalışan, 1977-78 yılında, Gümrük ve Tekel Bakanlığı kontrolörlüğüne atanan Çelebi, parti yöneticileri ile de çok sıkı ilişkiler kurdu. Bakanlık kontrolörlerinin çoğu, MHP'nin yayın organı Hergün Gazetesi muhabirleri olarak görev yapıyorlar ve parti genel başkanı Türkeş'ten aylık alıyorlardı. (5)

Çelebi'yi, devlet katında bulduğu bu işlerden sonra şirket kurucusu olarak da görüyoruz. Çelebi, **"Tümpaş Tüketim Maddeleri, Depolama ve Nakliye Şirketi"**nin kurucu ortağıdır. Ötekı ortaklar, Yılma Durak ve Mehmet Şandır'dır: Çelebi, Federal Almanya'da "Danault" adındaki bir başka şirketin de ortağı görünmektedir. Merkezi Frankfurt'ta bulunan bu şirketin gemi yaptırdığı saptanmıştır. (6) MHP Genel merkezinde 12 Eylül 1980 günü yapılan aramada, şirket kurucularının servet bildirimi genel başkan Türkeş'in kasasında bulunmuştur. Çelebi'nin Tümpaş şirketindeki ortaklarından Mehmet Şandır, Hergün Gazetesi muhabirlerindendir ve görevi partiye para toplamaktır. Yılma Durak ise ülkücü örgütlerin en önemli adamlarından biridir. **"Doğunun Başbuğu"** olarak tanınan ve tanıtılan Durak'ın sağ ve sol örgütlere silah satan Osman İmamoğlu ile ilişkide olduğu da savcılıkça saptanmıştır.

"Çayırovalı Osman" olarak bilinen Osman İmamoğlu'nu dinleyelim:

"1979 yılında Yılma Durak adlı birisi beni Aksaray'daki Kilim pastahanesinde buldu ve Durak'ın teklifi üzerine ülkücü kesime silah satmaya başladım." (7)

İstanbul Sıkıyönetim Savcılığı, aynı Yılma Durak hakkında Abdi İpekçi'nin öldürülmesi eylemine katılmak suçundan yeniden dava açmıştır. (8)

Şu sözler, Ağca'nın Roma'da verdiği en son ifadeden alınmıştır:

"Suikastın icrasından önce, kim olursa olsun, kimseye haber verilmedi. Sonra Oral Çelik'ten öğrendiğime göre kendisi cinayetten İstanbul ülkücülerinin şefi Yılma Durak'ı, Ceylan da Mehmet Şener'i haberdar etmişler."

Musa Serdar Çelebi'yi, Yılma Durak'ı Türkeş'e bağlayan ilişkiler çok somut biçimde gözler önündedir. Yılma Durak'ın eylemleri ve silah kaçakçıları ile kurduğu köprüler de elle tutulur biçimde somutlaşmaktadır. Bu ilişki zinciri içine film yapımcısı Berker İnanoğlu'nu da bir halka olarak yerleştirmek gerekecektir.

Türker ve Berker İnanoğlu kardeşler, Yeşilçam dünyasının önde gelen yapımcılarındandır. İnanoğlu kardeşlerin Londra ve Roma'da da bürolan vardır. Türker İnanoğlu'nun Ro-

ma'daki ortağı Uğur Terzioğlu -yalnızca bir rastlantı- Bulgar Havayolları temsilcisi Antonov'un Roma'daki apartmanında daha önce kiracı olarak oturmuştu. Berker İnanoğlu'nun ise Londra'da film şirketleri ile iş yapan ortağı Selim Soydan, Bekir Çelenk'in bacanağıdır.

Çelenk, Sofya'da düzenlediği basın toplantısında, Çelebi'yi "bir filmci dostu aracılığı" ile tanıdığını söylemektedir. Bu "filmci dost" Berker İnanoğlu'dur.

Berker İnanoğlu, MHP İstanbul örgütü adına para toplamakla görevlidir. Ali Koçman, Nuh Kuşçulu, Orhan Aker, Niyazi Adıgüzel, Feyyaz Berker, Jak Kamhi, Emin Hattat, Cemil Özgür, Halit Narin, Mete Has gibi ünlü işadamları, Ali G. Kayıran gibi kaçakçılarla ilişkili gümrük müdürlerinden ve Dündar Kılıç gibi kabadayı dünyasının ünlü adamlarından parti adına paralar toplamıştır. (9) Bu paraların bir kısmı da Çelebi'ye teslim edilmiştir. İnanoğlu ve Çelebi'nin ilişkileri çok nettir. Çelebi, 1978 yılından sonra Federal Almanya'ya yerleşmiştir. MHP'nin yurt dışı örgütlerinin Anayasa Mahkemesi kararı ile kapatılması, ülkücü kesimin yeni yeni örgütler kurmasına yol açmıştı.

MHP'nin yurt dışı örgütleri 1976 yılında kapatılıncaya kadar, partinin Federal Almanya başmüfettişi Enver Altaylı'ydı. Altaylı, 1963 yılında Harp Okulu Komutanı Albay Talat Aydemir'in başında bulunduğu ihtilal girişimi sonunda Harp Okulundan atılan öğrencilerden biriydi. Ortaasya kökenli olan, bu yüzden Sovyetler Birliği'nde yaşayan Müslüman Türklerin dillerini bilen Altaylı, Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitirdikten sonra bir duyarlı güvenlik biriminde görev almıştır. Bir ara, doktora çalışmaları yapmak üzere Federal Almanya'ya giden Altaylı'nın çalıştığı kurum ile ilişkisi kesilmiştir. Eşi, Bonn Büyükelçiliği'mizde santral memuresi olarak çalışan Altaylı, kısa sürede partinin yurt dışındaki en büyük sorumlularından biri olmayı başarmıştı.

Partinin yurt dışı kuruluşları Anayasa Mahkemesi kararı ile kapatılınca, bu örgütler yerine **"Avrupa Demokratik Ülkücü Dernekleri Federasyonu"** kurulmuştur. Federasyonun bu amaçla kurulduğunu, MHP Almanya yürütme kurulu başkanı Necati Uygur'un Türkeş'e yazdığı mektuplardan anlamak

olasıdır. (10)

Bu belgelerden çıkan sonuç, kısaca **"Türk Federasyonu"** olarak bilinen kuruluşun, MHP'nin kapatılan dış örgütlerinin yerine kurulduğudur. Partinin dış örgütlerinin lideri, Enver Altaylı'dır Enver Altaylı, aynı zamanda, partinin yayın organı, Hergün Gazetesi'nin genel yayın müdürü ve başyazandır.

"Türk Federasyonu"nun kuruluş çalışmalarına katkıda bulunan Necati Uygur ve Halil Tireli, bilinmeyen kişilerce öldürülecekler, Federasyon Başkanlığına getirilen Kondakçı, İçişleri Bakanlığı'na örgütleri hakkında bilgi verdikten bir süre sonra bilinmeyen kişilerce yaralanacaktı. Federasyonun Kondakçı'dan sonra gelen başkanı Musa Serdar Çelebi de Ağca ile ilişkili görülerek Dr. Martella tarafından tutuklanacaktı.

Altaylı ve Çelebi'yi birleştiren bağı anlayabilmemiz için belgelere daha yakından bakmamız gerekecektir.

MHP parti müfettişi ve partinin yayın organı, Hergün Gazetesi'nin genel yayın müdürü Enver Altaylı 9 şubat 1976 günü, Paris'ten yazdığı mektupta Türkeş'e şu temaslarını anlatmaktaydı:

"4 Mayıs 1976 günü Dr. Kannapin Köln'e gelecek burada beni Alman iç istihbarat teşkilatı Türkiye masası başkanı ile tanıştıracak."

Altaylı'nın 24 Haziran 1976 tarihli mektubunda bu temas konusunda bilgi verilir:

"Dr. Kannapin ile ilişkilerimiz: Alman güvenlik kuruluşları nezdinde bizi himaye etmekte ve bu kuruluşların çalışmalarımıza engel değil, destek olması için teşebbüslerde bulunmaktadır. (..) iyi niyetinin ve gösterdiği çabaların karşılığı olarak kendisini memnun etmeniz gerektiğini düşündüm. (..) Faruk Bey de Dr. Kannapin'i bir haftalık gezi için Kıbrıs Türk kesimine davet ettirdi. Dr. Kannapin'e Faruk Bey vasıtası ile gidiş-dönüş uçak biletlerini hediye ettirdim." (11)

Altaylı'nın aynı mektubundaki şu satırlar, kurulan ilişkinin niteliğini bütün açıklığı ile gözler önüne sermektedir:

"Federal Almanya Büyükelçiliği başmüşaviri Dr. Kengerli'den bizzat edindiğim bilgilere göre: Dr. Kengerli, Azerbeycanlıdır, 1940'da Almanlara esir düşmüştür. Daha sonra

Türkistan lejyonunda görev yapmıştır. Harpte, SS subayıydı, harp sona erdiğinde binbaşı rütbesi taşıyordu. Bize büyük bir sempatisi vardı. Hiçbir ricamızı kırmaz, ülkücü arkadaşlarımın en küçük dertlerine dahi koşmaktadır. Alman Sendikalar Birliği (DGB) nezdinde lehimize müsbet teşebbüsleri olmuştur. Ancak başarılı olmamıştır. Diplomat kadrosu aleyhimize çalışmaktadır. Kengerli'nin müsbet çalışmaları bunlar tarafından engellenmektedir. (..) İlişikte kopyaları sunulan rapor, yabancı bir servis hizmetindeki Türkistanlı soydaşlarımızdan temin edilmiştir. Dr. Kannapin izinli olduğu için o kanaldan temin etmek mümkün olmamıştır. Ancak bu şahıstan Alman resmi makamları nezdinde müsbet bir havanın esmesine sebep olan raporun varlığını öğrenmiştim. Yani belgeler sahte değil, hakikidir." (12)

Mektuptan da açıkça anlaşılacağı gibi, MHP Almanya **"başmüfettişi"** ve parti yayın organı Hergün Gazetesi genel yönetmeni, Alman gizli istihbarat örgütleri ve CIA ile açıkça temastadır. Eşi de Türk Büyükelçiliği'nde telefon santral memuresi olarak çalışan Altaylı, **"yabancı bir servis hizmetindeki Türkistanlı soydaşlarımızdan"** gizli raporlar alacak kadar, bu örgütlerle yakındı. Alman gizli istihbarat servislerinde görevli olduğu anlaşılan Dr. Kannapin ile MHP'nin yakınlığı ise, yine Altaylı'nın mektuplarından açıkça anlaşılmaktadır.

CIA, Batı Almanya'daki bazı kuruluşlar ve radyolar kanalı ile Sovyetler Birliği'nde yaşayan Türk ve Müslüman kökenli azınlıklara yönelik çalışmalar yapmaktadır. Altaylı'nın **"yabancı bir servis hizmetinde Türkistanlı soydaşlarımız"** yolundaki ifadesi, CIA adına bu kuruluşlarda çalışan, Türkistan Azerbaycan ya da Özbek kökenli Türkleri anlatmaktadır. (13)

Altaylı'nın, Almanya'daki **"Haupstrasse-28, 5000 Köln, 50"** adresinden, Alparslan Türkeş'in **"Ankara, Gaziosmanpaşa Kader Sokak 3/3"** adresine göndenlen 7 Nisan 1976 günlü mektupta bu istihbarat örgütleri ile olan yakınlık çok açık biçimde vurgulanmaktadır. Mektubu dikkatlice okuyalım:

"Dr. Kannapin ile görüştüm. Kendisine telefon ettim. Bu günlerde tatil yapacakmış, on gün sonra izinden dönecek. O zaman buluşup, başbaşa görüşeceğiz. Bana şimdilik şunları söyledi: "Bay Türkeş dostumdur. Lütfen elimden

gelen yardımı yapacağımı kendilerine bildiriniz. İzinden dönelim buluşalım ve birlikte strateji tesbit edelim, kendisine yazacağım ve elimdeki belgeleri göndereceğim." Yapılan menfi propagandalara aldırmamamızı söyledi. Ben de kendisine solun bir gayesinin de, çıkartılan haberlerle üye ve sempatizanlarımızı korkutmak olduğunu, karşı propaganda imkanlarımızın zayıf olduğunu söyledim." (14)

Federal Almanya'nın gizli istihbarat örgütünde çalıştığı anlaşılan Dr. Kannapin ile **"birlikte strateji"** saptamak, herhalde, karşılıklı olarak, birbirlerine karşı duyduklan güveni ve ortak çalışma arzusunu ortaya koymaktadır.

Altaylı'nın aynı mektubunda, **"Ruzi Nazar"** adlı bir başka görevlinin adı geçmektedir. Türkiye'de uzun yıllar görev yapan ve "CIA görevlisi" olduğu, hemen hemen bütün Türk basınınca bilinen Ruzi Nazar, 1971 yılında solcu şiddet eylemlerinin iyice yoğunlaştığı tarihte, Türkiye'yi terketmiş ve Bonn'a yerleşmiştir. Nazar'ın Almanya'ya yerleşmesinin bir nedeni, eşinin Alman kökenli olmasıydı. Bu neden dışında, Ruzi Nazar'ı ilgilendiren bir başka neden de Federal Almanya'daki Türklerdi. İkinci Dünya Savaşı sırasında, Sovyet ordusunda subayken, Hitler ordularına katılan, daha sonra da Amerika'ya sığınan Ruzi Nazar, çok iyi bildiği Türkçesi ile Türkiye'de uzun süre görev yapmış ve önde gelen Türk politikacıları ile yakın dostluklar kurmuştur. Ruzi Nazar'ın, Türkiye'de yakın dostluk kurduğu siyasetçilerden biri, MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş'tir.

Altaylı'nın Ruzi Nazar ile ilgili olarak Türkeş'e yazdıkları da şunlar:

"Ruzi Nazar'la da görüştüm. Parlamento hukuk müşavirleri ile bir hafta önce yemek yediğini, onlardan şu hususu öğrendiğini söyledi: Hiçbir MHP'li hakkında resmi makamlar tarafından herhangi bir işlem yapılmayacaktır. Dahiliye Bakanlığı ve hükümete yakın çevreler tarafından da aynı mealde haberler alındığını da söyledi. Ben de kendisine (..) milliyetçi hareket, gayet iyi biliyorsunuz ki, Türkçülüğün kendi hareketidir. Türkiye'yi, muvaffak olduğu taktirde bütün Türkleri kurtuluşa götürecek bir harekettir. Bunun böyle olduğunu, bu hareketin yaşama ve başarma şansına sahip

olduğunu biraz önce siz de ifade ettiniz. Gelin bu çorbada sizin de tuzunuz olsun. Bilemiyorum, yetki dereceniz nedir? Konuşmalarınızdan birçok imkanlarınız olduğu anlaşılıyor. Türkeş Bey'in size sevgisi ve hürmeti vardır. Şayet gerçekten bazı imkanlarınız varsa bunlardan yararlanalım. Mesela Alman basınında hakkımızda bazı yazılar çıkartalım. Propaganda gücümüz zayıftır. Bizi başka türlü tanıyorlar, nazi diyorlar, ırkçı diyorlar, vs. Bu konuda birşeyler yapamaz mısınız?

Cevap olarak uzun uzun konuştu, sizden bahsetti. Size olan saygısından, sevgisinden, inancından, bağlılığından bahsetti -elbette bunları size duyuracağımı bildiği için- ve bu konuda yardımcı olurum dedi. Şimdi bana bir Alman gazetecisini gönderecek, bakacağız yapacak mı?

Bu arada şunu söyledi: "Türkeş Bey'i Amerika'ya davet etsek gelir mi?" Ben de size sormak gerektiğini, benim birşey söyleyemeyeceğimi, ancak bence bu daveti kabul edeceğinizi şöyledim. Şimdi lütfen bana bu konuda bilgi vermenizi istirham edeceğim. Bir Amerika seyahatini kabul eder misiniz? Ben Ruzi Bey'e, bunun bir parça da davet edene bağlı bulunduğunu, daveti kimin yapacağı bilinmeden birşey söylenemeyeceğini belirttim."

Dr. Kannapin ve Ruzı Nazar'ın Türkeş'i Almanya'ya beklediklerini yazan Altaylı, mektubuna şöyle devam etmekteydi:

"Bay Kannapin'e telefon ettiğimde o da sordu: Türkeş Bey mayıs ayında gelecek mi diye. Albayım, mayıs ayında gelmeyi düşünüyor musunuz? Ruzi Bey de aynı soruyu yöneltti. Bunlar ya meraklarından sorarlar ya da bu ziyaretten fayda umarlar."

Altaylı, Türkeş'e yazdığı, istihbarat raporu niteliğindeki bir başka mektubunda Nazar'ın **"Ecevit ve komünistler aleyhine makale yayınlatmak vaadinde bulunduğunu"** kaydetmektedir. Altaylı, aynı mektubunda, "Die Welt" adlı yayın organından Dr. Spiegel adlı bir gazetecinin kendisini aradığını söylemektedir.

Altaylı'nın ilişki kurduğu Dr Kannapin ile ilgili bir başka bölümü, Avrupa Demokratik Ülkücü Dernekleri Federasyonu'nun, Musa Serdar Çelebi'den önceki genel başkanı Lokman

Kondakçı'nın ifadesinde görüyoruz. (15)

Bozkurtlar ve Türkeş hakkında Ecevit hükümetinin İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş'e 30 Mart 1979 günü bilgi veren Avrupa Demokratik Ülkücü Demekleri Federasyonu'nun ilk genel başkanı Lokman Kondakçı ile Bakan Güneş arasındaki konuşmanın ses bandındaki çözümünü birlikte okuyalım:

"Bakan Güneş:

– Bende bir resmi vardı, göstereyim size de, yani resim olarak da, o mu acaba? Televizyon göstermiş, 8 Ocak günü galiba. Şunu istesek Almanya'dan dikkat çeker, ayrıca Anayasayı koruma teşkilatındaki Türkiye masasındaki adam?

Kondakçı:

– Dr. Kannapin. Kaprisli. Bizim muhalif olduğumuz Türk parlamenterlerine hakaret eder. Ne kadar muhalif olursam olayım, neticede Türktür. Bir iki münakaşamız olurdu.

Güneş:

– O gelir sizinle ilişki kurar mıydı?

Kondakçı:

– Biz onun yanında çalışırdık, bu federasyonun işini kolaylaştırırdı. Bu münakaşa konusunu, genel başkana aktardı ve genel başkanın, "o ne derse onu yapacaksınız" şeklinde bir talimatı oldu.

Güneş:

– Genel başkanın Kannapin ile ilişkisi nedir?

Kondakçı:

– Kannapin'e para verirdi, o da bizim ayak işlerimizi hallediyordu.

Güneş:

– Kannapin, bu yaşlı, sarışın, zayıf... O herif değil mi?

Kondakçı:

– Evet, geçen hafta buradaydı.

Güneş:

– Rüşvet mi alırdı bu?

Kondakçı:

– Anayasayı koruma teşkilatının Almanya'daki ülkücü teşkilatlarla ilgili işlerini yapardı, Türkeş'in hesabından ona para verirdik.

Güneş:

– İşte bunu belgelemek zor.

Kondakçı:

– Hayır, belgeleriz onu. Türkeş'in hesabını ben açtım. Bir kere geldi, Ahmet Er ile beraber.

Güneş:

– Bu para nasıl toplanır?

Kondakçı:

– Oradaki federasyona üye derneklerin yatırdıkları paralardı.

Güneş:

– Çok mudur oradaki parası?

Kondakçı:

– 300 bin mark civarındaydı."

Bakan Hasan Fehmi Güneş'in, Avrupa Demokratik Ülkücü Dernekleri Federasyonu ilk genel başkanı Lokman Kondakçı ile olan gizli görüşmesi, 10 Nisan 1979 günü Ankara'da İçişleri Bakanlığının emrindeki Marmara Köşkü'nde devam eder. Bakan Güneş, bir cinayet nedeniyle aranan ve Türkiye'den Almanya'ya kaçtığı bilinen sağcı bir militanın nasıl kaçırıldığını sorar. Kondakçı'nın yanıtı şöyledir:

"Onu Ruzi Nazar çıkarmış. Yani o çıkmasını sağlamış. Amerikan vatandaşı ve Avrupa'daki etkin kişilerden biri. Halen Almanya'da ve Türkeş'in her Almanya seyahatinde özellikle görüşmek istediği adam. Ayrıca Hasan Alpulatay, bu ismin de yabancı olması gerekir. CIA adına Türkistan diliyle yazılar yazar."

Lokman Kondakçı, bunları anlattıktan sonra Bakan Güneş'i uyarır:

"Bu yurtdışı işinde siz Almanlara soracaksınız. Almanlar Dr. Kannapin'e gelecekler, bizimkiler yok diyecekler, size de sonuçta yok diyecekler."

MHP genel başkanı Alparslan Türkeş'in Federal Almanya'da bir banka hesabı var mıydı? Bu soru, Türkeş'e, Ankara Sıkıyönetim Savcısı tarafından sorulmuş ve Türkeş'ten bu konuda şu yanıt alınmıştı:

"Benim Almanya'da hiçbir şekilde şahsi hesabım yoktur." (16)

Türkeş tarafından, askeri savcıya **"yoktur"** denilen hesap, MHP Almanya başmüfettişi Enver Altaylı tarafından Türkeş adına açıldığı bildirilen **"BFG-Bank für Gemeimvirtschaft"** adlı bankadaki **KNTO: 10243246 BLZ, 37010111 5 Köln 50"** sayılı hesaptır. Türkeş'in bu hesaptan Enver Altaylı'ya aylık verilmesi yolundaki 22 Temmuz 1976 tarihli mektubu aynen şöyledir:

"Sayın Enver Altaylı

5 Köln 50

Haupstr 28, Almanya.

Yaptığınız çalışmanın bütün zamanınızı aldığını ve size ayrıca bir meslekte çalışma imkanı bırakmadığını bilmekteyim. Asıl olan, maddi müzayyaka içerisinde yıpranarak davamız için faydalı olan faaliyetinizin devamıdır.

Bu sebepten geçiminizi temin etmek için her ay Köln "BFG"deki şahsi hesabımdan 2000-DM kadar para çekebilirsin"

Başarı dileklerimle selam ve sevgilerimi sunarım."

Türkeş'in askeri savcılıkta gizlemek gereği duyduğu bu hesap, Avrupa Demokratik Ülkücü Federasyonu üyelerinin para yatırdığı hesaptır. Bu federasyonun ilk genel başkanı Kondakçi'nın asken savcıya verdiği ifadede bu konu şu şekilde anlatılmaktadır:

"Ben Türkeş'e Bonn'da, otelde bu parayı kendisine verdim. Ekim ayında toplantı için geldiği zaman bu parayı Türkeş'e teslim etmiştim. Bu hesap yurt dışındaki işçilerin MHP için yaptığı yardımlara ait meblağ idi. Biz federasyon olarak bu parayı toplar ve Türkeş ve Türkeş'in emrettiği kişilere verirdik." (17)

Yapılan soruşturmalar sonunda, Türkeş'in bu hesaptan başka Almanya'da daha başka hesaplarının da olduğunu ortaya çıkmıştır. Askeri savcılığın saptamalarına göre, Türkeş'in **"6000 Frankfurt/Main I posttach 3954 commersbank konto nr: 400/63-75828"** ve **"Kötn Deutsche Bank aktien gesselchaft konto nr: 3673854"** sayılı kişisel banka hesapları daha bulunmaktadır. (18)

Enver Altaylı bir başka mektubunda **"bu mektupları size Lokman Kondakçı getirmektedir, kendisini denedim. İnşa-**

allah davamıza büyük yardımları geçecektir. Albayım emirlerinizi bekliyorum" demekte ve Lokman'ı Türkeş'e tanıtmaktadır. (19)

MHP'nin Almanya başmüfettişliğinin Anayasa Mahkemesi'nce kapatılmasından sonra partinin yurtdışı temsilcileri, parti temsilciliği yerine ülkücü kuruluşları biraraya getiren bir federasyon kurulması çalışmalarına girişmişlerdir. (20) 1978 yılı Haziran ayında MHP temsilcilerinin girişimi ile biraraya gelen Avrupa'daki ülkücü kuruluşlar. **"Avrupa Demokratik Ülkücü Dernekleri Federasyonu"** adıyla yeni bir örgüt kurmuşlardır. Lokman Kondakçı, ilk genel kurulda bu federasyonun başkanlığına getirilmiştir. (21)

Kısaca **"Türk Federasyonu"** olarak anılan bu siyasal nitelik ve amaçlı demek, MHP genel merkezi ile ilişkileri sürdürme görevini üstlenmiştir. Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcısı'nın saptamalarına göre, Çelebi, MHP Genel Başkanı Türkeş adına, Almanya'da yayınlanan "Der Spigel" dergisine tekzip metinleri göndermiş ve bunun için gerekli parayı yatırmıştır. Savcılığın bu konudaki yazısından bir bölümü birlikte okuyalım:

"Sanık Alparslan Türkeş sorgusu sırasında Batı Almanya'da yayınlanan ve haklarında asılsız yayın yapan "Der Spigel" dergisinin ilgili sayısını tekzip ettirmek için 60.000 DM harcadıklarını beyan etmiştir.

Tekzip için Alman mahkemesine başvuran kişinin, hakkında gıyabi tutuklama kararı bulunan ve emniyet makamlarınca aranmakta olan Serdar Çelebi'nin tekzip metninin mahkememizce yaptırılan tercümesinden anlaşılmıştır.

Savcılığımızca da aranmakta olan Serdar Çelebi'nin Alparslan Türkeş adına 60.000 marklık, yani üç milyon Türk liralık bir harcama yapmış olması, sanık Alparslan Türkeş ile Serdar Çelebi arasında zaten varolan ilişkinin halen de devam ettiğini göstermektedir." (22)

MHP ve yan kuruluşlarla ilgili iddianamenin ekleri arasında bulunan bir başka belge de, Çelebi tarafından Türkeş'e yazılan bir mektuptur. (23) Bu mektupta, Türk Federasyonu başkanı Çelebi, Türkeş'e yaptığı ve yapacağı çalışmalar hakkında bilgi vermektedir.

Türkeş'in, Ankara'daki Ziraat Bankası Bahçelievler Şubesi'ndeki 20091 sayılı hesabına, Çelebi'nin 1977 yılında para gönderdiği de banka kayıtlan ile kanıtlanmıştır. (24)

İşadamlarından parti adına, Berker İnanoğlu tarafından toplanan paralann bir kısmını alan, kendisine Türkeş tarafından para gönderilen, kendisi de Türkeş'e zaman zaman banka havalesi yoluyla para gönderen Musa Serdar Çelebi'nin, gerek MHP, gerekse Türkeş ile örgütsel bağlantı içinde olduğu inkar kabul edilmez şekilde kanıtlanmış olduğu kabul edilmelidir.

Kaldı ki, Alparslan Türkeş, Sıkıyönetim Savcılığındaki sorgusunda bu gerçekleri doğrulamaktadır. Tutanağın bu bölümünü birlikte okuyalım:

"Kendisine, Enver Altaylı'ya mektup yazıp, yazmadığı soruldu. Bizim usulümüzdür, partiye gelen bütün mektupları değerlendiririz. Hepsine cevap verirdik ama bu cevabı görevli olan arkadaşlar yerine göre getirirler. Ben de mektuplara cevap veririm, dedi.

Kendisine Serdar Çelebi'yi tanıyıp tanımadığı soruldu. Kendisini Türkiye'den tanırım, Almanya'da da tanırım dedi. Kendisine tekrar Türkiye'den nereden tanıdığı soruldu. İstanbul'daki gençler arasında tanırım cevabını verdi. Almanya'da nereden tanıdığı soruldu. Türk federasyonu genel başkanıdır, oradan tanırım dedi." (25)

Çelebi'nin MHP ile yakınlığını gösteren bir başka kanıt da **"Türk Federasyonu"**nun **"Geuleut Strasse 173, 6000 Frankfurt/M"** adresinde çıkarttığı **"Vatana Hasret"** adlı yayın organında, MHP iddianamesini düzenleyen Askeri Savcı Albay Nurettın Soyer'e yöneltilen sövgülerdir. Türk federasyonunun aynı adresinde yine Musa Serdar Çelebi'nin sahibi göründüğü "Yeni Hedef" adlı bir başka yayın organında da bazı generaller ile MHP davasını açan askeri savcı komünistlikle suçlanmaktadır. (26) Bu noktada aynı savcının birçok sol kuruluş hakkında "komünist örgüt" kurmak suçundan dava açtığını da anımsatmak yerinde olacaktır!

Bu yayınlann ve Çelebi'nin Türkeş'e yazdığı mektubun içeriğinden anlaşılan, Türk federasyonunun, MHP adına, Avrupa'da sağcı Türkleri örgütlediği ve federasyonun özellikle İslamcı bir taban aramakta olduğudur. MHP'nın son yıllardaki

yurtdışı lideri, Enver Altaylı'dır. Bu alanda, Altaylı'dan sonra gelen ikinci adam, Libya'da düzenlenen İslam kongrelerine Kaddafi tarafından çağırılan Musa Serdar Çelebi'dir. Altaylı'nın Çelebi'den, Çelebi'yi Altaylı'dan ayrı olarak değerlendirmek olası değildir.

Musa Serdar Çelebi ve çevresi, ülkücü kesimin odak noktası üzerindedir. M. Ali Ağca'nın Abdi İpekçi cinayetinden önce ve sonra kurduğu ilişkiler yine hep ülkücü kesimlerdir. Ağca ile birlikte aynı davanın sanığı olan Yılma Durak, Çelebi'nin iş ortağıdır. Ağca'nın en yakın arkadaşı -Ağca'yı yönlendiren adam- Oral Çelik Malatya'da önde gelen ülkücü militanlardan biridir.

Bu ilişkileri tek tek saptayınca, Ağca'nın yurt dışında ülkücü kesimin en güçlü örgütü olan Türk federasyonunun başkanını aramasını çok doğal saymak gerekecekti.

İPEKÇİ KAÇAKÇILIK KONULARİNA EĞİLİYOR

1978 yılının sonbahannda Ecevit hükümeti bir yandan terör, öte yandan ekonomik koşulların zorlaması ile güç günler yaşamaktaydı. Terör, ülkede her gün birkaç can alıyordu. Aynı günlerde, Türkiye'de yıllardır varolan kaçakçılık trafiğinin daha da yoğunlaştığı gözlenmekteydi. Yayılan söylentiler, 11 milletvekili ile AP'den istifa ederek CHP Genel Başkanı Ecevit'in hükümet kurmasına destek olan Gümrük ve Tekel Bakanı Turıcay Mataracı üzerinde toplanmaktaydı. Mataracı, kaçakçılarla işbirliği mi yapıyordu?

Parlamento ve hükümet içinde bu konu sık sık konuşulmaya başlanmıştı. İşte o günlerde, Demirel hükümetinde Gümrük ve Tekel bakanlığı yapan Gün Sazak, Bakan Mataracı'yı suçlayan bir demeç veriyordu. Demeç şöyleydi:

"..TIR başına, bizim duyduğumuz kadarı ile 600.000 lira ödeyen herkes istediği gümrük kapılarından içeri sokulmaktadır. Şu 600 bin lira muhtelif kademelerde bölüşülmektedir. Ucu kime dayanır, onu Allah bilir."

Gün Sazak'ın bu açıklaması çok açık ve nettir. Sazak, açıkça bu rüşvet örgütünün ucunun Mataracı'ya dayandığını söylemek istemiştir. Milliyet Gazetesi genel yayın müdürü ve başyazarı Abdi İpekçi, bunun ucunun nereye dayandığını saptamıştır.

12 Ekim 1878 günlü "Kaçakçılık" başlıklı yazısında bu kuşkusunu açıkça dile getirir:

"..Kanıt göstermeden sırf söylentilere ve belirtilere dayanarak böylesine suçlamalarda bulunmak eski bir bakanın taşıması gereken ciddiyet ve sorumlulukla bağdaşmayabilir. Ama kaçakçılık olayı, sadece söylentiler ve belirtileri değil, karineleri ile apaçık ortadadır..."

İpekçi, başyazısında bu kadar açık biçimde Mataracı'yı suçlamaktadır.

Devam ediyor:

"...Bu karinelerden en belirgini Amerikan sigarası bolluğudur. Sazak'ın bakanlığı döneminde ortadan kalkmasa da gerçekten azaldığı görülen kaçak sigaralar, şimdi yine her tarafta serbestçe satılabilmektedir. Ve sigara tek karine değildir. Yeni hükümet kurulduğunda kaçakçılık operasyonları üzerinde yaratılan korku dağılmıştır. Kapatılan "Amerikan pazarları"nın yerine yeni yöntemler türediği belli olmaktadır. Bu rahatlık içinde her türlü kaçak malların yurda sokulabildiği görülebilmektedir.

Bunları görenler Sazak'ın suçlamalarını -kanıt gösterilmese de- kabul edeceklerdir..."

İpekçi, kaçakçılık konusunda açıkça MHP'li Gün Sazak'ı desteklemektedir. Oysa, siyasal görüşleri, Sazak'ın görüşleri ile taban tabana terstir. Fakat, İpekçi, Mataracı'nın kaçakçılık konusundaki tutumunu saptamış ve bu yüzden siyasal görüşlerine katılmadığı Sazak'ı desteklemeyi uygun görmüştür... İpekçi, bu saptamalan yaptıktan sonra sözü Mataracı'ya getiriyor:

"Gümrük ve Tekel Bakanı Mataracı, başta bizzat kendisi olmak üzere gümrüğün her kademesindeki görevlileri töhmet altında bırakacak, bu durumu değiştirecek kesin önlemlere başvurmak ve bunun sonucunu kısa sürede alabilmek zorundadır..." (1)

Bu yazı biçimi, İpekçi'nin alıştığımız anlatım yönteminin çok dışındadır. İpekçi, daha sonra Mataracı'nın Yüce Divan'ca saptanacak suçlannı sezmiştir.

13 Ekim günlü Milliyet'teki haber **"2.5 milyon liralık kaçak sigara ele geçti"** biçimindedir. 81 bin paket yabancı marka sigara ele geçmiş ve sanıklardan Ali Cin gözaltına alınmıştır. (2) Aynı günlü gazetede, ülkücü eylemci Ferhat Tüysüz ile ilgili bir haber, MHP Kocamustafapaşa lokalindeki ülkücü eylemlerle ilgili bir başka haber ve Örsan Öymen'in son haber üzerindeki yorumu yer almış.

15 Ekim günlü Milliyet'te İpekçi, teröre karşı birleşmek amacıyla işbirliği yapacaklannı açıklayan Türk-İş ve Disk'i bu

kararlarından ötürü destekleyen **"İşçiler terörizme karşı birleşirken"** başlıklı bir yazı yayınlamış. (3) Aynı günlü gazetenin ikinci sayfasında terör konulu bir açıkoturum yer almış. Bu açıkoturumda konuşan İstanbul Hukuk Fakültesi Profesörü Ümit Doğanay da bir süre sonra sağcı teröristlerce öldürülecekti. O günlerde Türkiye, tam bir kan çanağının içindedir. İpekçi o günlerde MC partilerini suçlamaktadır. (4)

18 Ekim tarihli Milliyet, İstanbul'da **"8.5 kilo eroin ele geçti"** haberini duyuruyor. (5) 21 Ekim günü, İTÜ Elektrik Fakültesi Dekanı Prof. Bedrettin Karafakioğlu. Bakırköy'de sağcı teröristlerce öldürülüyor. Aynı gazetede, ülkücü eylemcilerden Oğuzhan Cengiz'in ifadesine yer verilmiş. Ülkücü Cengiz, polise yaptığı açıklamada, Sirkeci Gan, Vefa Lisesi, Sultanahmet, Havaalanı ve Eminönü araba vapuruna bombaların ülkücü İbrahim Yalçıner tarafından konulduğunu bildirmiş. (6) İpekçi'nin 2 Ekim tarihli yazısı da bu eylemlerin kınanması amacıyla yazılmıştır. (7)

Bu olaylar, Milliyet'in birinci sayfasında yeralırken, İpekçi, kaçakçılık konusuna önem vermektedir. 23 Ekim tarihli Milliyet'in 11' inci sayfası, Gümrük ve Tekel Bakanı Tuncay Mataracı ile **"kaçakçılık ve gümrükler"** konulu sohbet konuşmasına ayrılmıştır. (8)

İpekçi'nin Mataracı'ya ilk sorusu şöyledir:

"Kaçakçılık sorununun büyük boyutlara eriştiği konusunda yanılmıyorsam yaygın bir izlenim var. Bu izlenimi destekleyen bazı görüntüler de söz konusu. Örneğin sigara ve silah.. Bunun dışında yine ekonomik gerçeklerin yarattığı birtakım kaçakçılıklar var. Hem Türkiye'den kaçırılan hayvanlarımız gibi olaylar, hem de Türkiye'ye bol miktarda sokulduğu belli olan altın, bunu doğruluyor.

Türkiye'de bulunmayan gereksinmelerin dışarıdan kolaylıkla getirilebildiği, bu arada hatta, döviz yokluğu nedeniyle ithalat gereksinimini yerine getiremeyen sanayicinin dahi üretimlerini sürdürebilmek için bu yoldan yararlanmak zorunda kaldıkları söylenti halinde, görüntü halinde ortaya çıkıyor. Bu olaya dayanarak salefinlz geçenlerde yaptığı bir açıklamada, birtakım iddialar ortaya koydu ve sizi kapsayacak biçimde suçlamalarda bulundu. Bu konulardaki açıkla-

manız nedir?"

İpekçi, her zamanki yumuşak dilini bırakmış buradan tıpkı bir savcı ve sorgu yargıcı gibi, suçlama konularını sıralayıp, soruyor: **"Açıklamanız nedir?"**

Mataracı, Gün Sazak'ın bu sözleri üzerine soruşturma açtırdığını söyleyerek, bakanlığın kaçakçılık konusunda ne gibi önlemler aldığını açıklıyor, **"hükümetten uzaklaşan kişilerin birtakım polemikler yapmak suretiyle şerefle görevlerini yürüten kamu görevlilerine birtakım suçlamalar yönelttiklerini"** belirtiyor.

İpekçi, bu sözleri şöyle yanıtlıyor:

"..Yalnız efendim bazı durumlar, böyle gizli ihbarlara gerek bırakmayacak derecede açık. Örneğin sigara... Şimdi sokağa çıksak köşede yahut biraz daha ileride, yahut kentin başka yerlerinde açıktan açığa sigara satıldığını görebiliriz. Bunlardan hareket ederek, belki onlar zincirin son halkası, o halkadan hareket edip, daha sonraki halkalara gitmek ve sonunu bulmak mümkün değil mi? Bir de ayrıca vitrinlerde açıktan sergilenen kaçak mallar var. Örneğin, gözlük üreten sanayici bir dostumun bana bildirdiğine göre -ki onun bir yerde iflasına kadar sebep olacak bir durum yaratmış- bugün ithali yasak olan yabancı mal gözlük çerçeveleri vitrinlerde açıkça sergilenmek suretiyle satılıyor. Hiçbir denetici gidip bunların üzerine varmıyor. Yani ihbara gerek kalmayan durumlar sözkonusu... "

Ve bu açıklamadan sonra yeniden soruyor:

"Burada örgütünüz illa da ihbar beklemek durumunda mı? Niye bunların üstüne gidilmiyor?"

Mataracı, İpekçi'nin yönelttiği bu açık ve sert soruyu, kaçakçılık konusunun İçişleri Bakanlığını da ilgilendirdiğini söyleyerek yanıtlıyor. Ayrıca, Bakanlığının **"Kaçakçılıkla mücadele için teçhiz edilmesi"** gerektiğini vurgulayarak, kaçakçılıkta birtakım kişilerin **"piyon olarak"** kullanıldıklarını belirtir, **"sokakta sigara satan adamı bulmuşsunuz bir şey ifade etmez. Bunun gerisindeki esas perdede olan patronlara gidilmesi iktiza eder"** der.

İpekçi, burada Mataracı'nın sözünü keser:

"Ben zaten esas patrona gitmek için..."

Mataracı konuşmasını sürdürür:

".. İnşaallah bunu araç ve gereçlerle..."

İpekçi, daha sonra, gümrük girişlerinde sorumluluğun tümüyle Gümrük ve Tekel Bakanlığına yönelik olduğunu, denizlerden yapılacak kaçakçılık için de Jandarma Genel Komutanlığının önlem alması gerektiğini belirtiyor. İpekçi, sözü, gümrük kapılarına getirmektedir:

"Sınırlardaki giriş kapıları sizin görev sahanız... Orada zannediyorum ki, iddia ve şüphelerin yoğunlaştığı yerler ve kapılar oluyor. Bu kapıların sayıları çok fazla olmadığına göre, orada bu tür iddiaları haklı kılacak durumları düzeltmek, bunlara izin vermeyecek nitelikte görevlileri oralara yerleştirmek olanaksız mı?"

Mataracı, bu soruyu, bakanlık memurlarının gerekli eğitim süzgecinden geçirilmediklerini ileri sürerek yanıtlıyor. İpekçi soruyor:

"Eğitim vermekle rüşvet alınmasını önleyebilir misiniz?"

Mataracı, eğitimin **"bir noktada etkili olacağı"** kanısında olduğunu belirtiyor.

Konuşmanın şu bölümü çok ilginç;

İpekçi soruyor:

"Kapıkule'de daha ciddi önlemler almak mümkün değil mi?"

Yanıt şöyle:

" Bundan bir süre önce denetleme için Kapıkule'ye gittim. 9 aylık hükümetiniz zamanında 6 kez Kapıkule'ye gittim. (..) Bunlardan biri tebdili kıyafettir. (..) Gittiğimde maalesef memurlarımızın orada aleni rüşvet aldıklarını elimizle yakaladık. Müsteşar ve müsteşar muavini arkadaşlarımla. Ama üzülerek ifade edeyim, bunları zabıt tutmak suretiyle yargı organına verdik, maalesef savcılık bunları tutuklamadı."

İpekçi soruyor:

"Neden?"

Mataracı yanıtlıyor:

"Bilmiyorum neden..."

Mataracı, İpekçi ile yaptığı bu görüşmeden önce Harun Gürel adlı bir emekli astsubayın İpsala gümrük müdürlüğüne

getirilmesi karşılığında Abuzer Uğurlu tarafından 10 milyon 875 bin TL. rüşveti çoktan cebine indirmişti. Ve Abdi İpekçi'nin gözünün içine baka baka yalan söylüyor, önlem aldığını anlatıyordu.

Harun Gürel, Silahlı Kuvvetlerde görev yaparken hakkında ırza geçmek, memuriyetini kötüye kullanmak, sarkıntılık, konut dokunulmazlığını ihlal, sahte tutanak düzenlemek suçlarından dolayı soruşturmalar açılan bir astsubaydı. 1977 yılının Temmuz ayında kendi isteği ile emekliye ayrılan Gürel, 9 şubat 1978'de Gümrük ve Tekel Bakanlığı'na başvurarak, İpsala Gümrük Müdürlüğüne atanmasını istemiş, bu isteği sonucu Mataracı'nın "derhal tayini" biçimindeki emri ile İpsala gümrük müdür vekilliğine atanmıştır.

Atama işleminin Abuzer Uğurlu tarafından, Bakan Mataracı'ya rüşvet verilerek gerçekleştirildiği sonradan anlaşılmıştır. Rüşvetin bir kısmı Abuzer Uğurlu ve kaçakçılık ortağı Uğurcan Elmas tarafından 3.4.1978 tarihinde Şaban Eyüpoğlu aracılığı ile Yapı ve Kredi Bankası Ankara Yukan Ayrancı Şubesi'nde 43-44 sayılı hesaba 481600 sayılı çekle ödenmiştir. (9)

Tuncay Mataracı, İpekçi ile bu konuşmayı yaptığı sırada, hakkında birçok olumsuz rapor bulunan Ali Galip Kayıran'ı Haydarpaşa Gümrük Müdürlüğüne getirmeye çalışmaktaydı. (10) İşin ilginç yanı, Ali Galip Kayıran'ın kaçakçı Bekir Çelenk ile yurt dışında fenol alımı için ortaklık kurmasıdır. Kayıran'ın adının MHP'ye para yardımı yapanların arasında yeralması da olayın bir başka ilginç yanını oluşturmaktadır.

İpekçi, büyük olasılıkla, gümrük kapılarına yapılan bu atamaları duymuş ve bu yüzden Bakan Mataracı'yı suçlayan bir yazı yayınlamış, ardından da haftalık sohbet yayınında Mataracı'yı bu konularda sıkıştırmaya çalışmıştı.

Kaçakçı İbrahim Telemen'in bana başvurarak, Abuzer Uğurlu'nun kaçakçılık çetesi ile ilgili bilgiler vermesi, İpekçi'nin öldürülmesinden birkaç ay sonrasına rastlar. Telemen'in bana gönderdiği, sonradan **"Babalar Operasyonu"** olarak bilinen soruşturmaların temel belgelerinden birini oluşturacak olan mektubunda aralarında Kayıran'ın da bulunduğu bazı gümrük müdürlerinin, Uğurlu'nun isteği ile bu görevlere getirildikleri yazılmıyor muydu?

Olaylann beliren yeni kuşkulara göre yeni baştan değerlendirilmesi bizleri ilginç sonuçlara götürmektedir. Ağca, Roma'da İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı yetkililerine verdiği ifadede, İpekçi'nin öldürülme karannın "1978 yılı Kasım ayı ile Aralık ayının başında kendilerine iletildiğini" ileri sürmektedir.

İpekçi'nin kaçakçılık konusunu ortaya atması ve Gün Sazak'ın demecine dayanarak Mataracı'yı suçlaması 12 Ekim 1978 gününe rastlar. İpekçi, 23 Ekim günü yayınlanan haftalık sohbetinde Mataracı ile kaçakçılık konusunu görüşür ve gümrük kapılarına yapılan atamalara dikkat çeker. Ağca, İpekçi için **"çünkü Uğurlu ailesi ve genel olarak Türk mafyası aleyhine bir kampanya başlatmıştır"** der. Ağca'ya göre cinayetin iki nedeni vardır. Birinci neden, gazetenin Kemal Derinkök adındaki Malatyalı bir işadamınca satın alınmasına karşı koyması, ikincisi de kaçakçılık konusundaki yayınlardır.

İpekçi'nin kaçakçılık konusundaki yazısı, MHP genel başkan yardımcısı Gün Sazak'ın bir demecine dayanmaktadır. İpekçi bu demeçten önce Sazak ile görüşmüştür. Ancak İpekçi'nin randevu defterinde böyle bir görüşme kaydedilmiş değildir. Bundan öyle anlaşılıyor ki, İpekçi, siyasal düşünce ve eylemlerine karşı etkili bir basın savaşı verdiği MHP'nin genel başkan yardımcısını, bu konuda bütün gücü ile desteklemektedir. Hiç şüphesiz İpekçi, gümrük kapılan konusunda ayrıntılı bilgi sahibi olmuştur. Böyle bir dosya kendisine Gün Sazak tarafından verilmiştir.

İpekçi'nin bir aile yakını, Milliyet başyazarının ölümünden önceki günlerde kaçakçılık konusu üzerinde çalıştığını söylemiş, Milliyet Gazetesi'nin o tarihteki yazıişleri müdürü Hasan Pulur da bir gün İpekçi'yi odasında kaçakçılık konulannı içeren bir dosya üzerinde çalışırken gördüğünü ve Pulur'a **"Nedir bu kaçakçılık sen de birşeyler duyuyor musun?"** dediğini aktarmıştır... (11) İpekçi'nin çalışma masasındaki not defterine yeraltı dünyasının önemli adamlarından biri olan Mehmet Külekçi'nin adını yazmış olması, bu kanıt zincirinin önemli bir halkasıdır. (12) Çelenk'in, Külekçi'den Piyerloti otelini satın alması, Çelenk-Külekçi dostluğunu da gözler önüne sermektedir.

Olaylara bu açıdan bakarak, İpekçi'nin ölümünden önceki

olaylardaki başyazılanndaki ve gazetesinde yayınlattığı haberlere yeniden bakmakta yarar vardır.

İpekçi, 2 Temmuz 1978 tarihli yazısında, **"sabık MC ortakarı"** diye tanımladığı partilerin **"şiddet eylemlerinin önlenmemesini memnuniyetle karşıladıklarını"** yazar. 5 Temmuzda **"sivil sıkıyönetim"** anlayışını savunur. 12 Temmuzda **"hükümeti sokakta yıkmak isteyenlerin seyircileri"** başlıklı yazısında muhalefet partilerinin **"anarşi boyutları büyüdükçe gizlenmez hale gelen memnunlukla"** olaylan izlediklerini ileri sürer. 13 Temmuzda, **"çağrı"** başlıklı yazısında, sağ partilerce oluşturulan "Milliyetçi Cephe" kuruluşunu, terörizmin etkenlerinden biri olarak gördüğünü belirtir. 14 temmuz günü, **"özgürlüklerin korunması ve teröristlerin etkisiz hale getirilmeleri"** amacıyla **"özgürlükçü, antiterörist bir cephe"** kurulmasını önerir. 16 Temmuzda, İtalya'da Komünist Partisi ile Hıristiyan Demokratlann teröre karşı birleştiklerini yazarak, CHP ve AP arasında terör konusunda bir anlaşma sağlanmasını savunur. 15 Ağustosta şiddet olgusunu ele alan bir yazı yayınlar, 24 Ağustosta benim bır gün önce Cumhuriyet'te yayınlanan yazımı köşesine alarak bu yazıdaki gözlemlerin **"bir gerçeği en canlı biçimde herkesin gözü önüne seriyor"** der, yazıdan bazı alıntılar yaptıktan sonra şöyle yazar:

"Töb-Der'in hâlâ böyle de (ilerici), (toplumcu), (devrimci), (demokratik) olma iddiasını taşıyan öteki kurumlar, kuruluşlar farklı mı? Hangisi kendisini -Mumcu'nun deyişi ile- "kavram fetişizmden", "terminoloji şehveti"nden uzak tutabiliyor. Hangisi, "fraksiyon bağnazlığı" ile kendi içinde düşman bölünmelere uğramıyor? Hangisi, bırakınız kendi dışındakileri, kendi içindekilere bile hoşgörü ile bakabiliyor? Toplum karanlıklara doğru gittikçe daha hızla bir yönelişe girmişken, bireysel teröristler bu gidişi kışkırtırken, hangisi buna karşı anlamsız, fakat öfkeli tartışmaları bir yana bırakıp, akılcı ve gerçekçi bir savaşım vermeyi düşünüyor?"

Yazı, Başbakan Ecevit'i savunarak son bulur.

İpekçi, bu günlere kadar henüz kaçakçılık konusunu gündeme almış değildir. 30 Ağustos tarihli **"Yorumsuz"** başlıklı yazısında MHP'yi eleştirir, 26 Eylül günlü **"hadi canım sen de"** başlıklı yazısı ile de yeni bir MC kurulması düşüncesine

şiddetle karşı koyar. 2 Ekim günlü yazısında, sonradan sağ eylemcilerle gerçekleştirildiği anlaşılacak olan Sirkeci vapur iskelesi ve Ayasofya camisini bombalama olayını kınar, 4 Ekim günü ise şunları yazar:

"Amaçları bugünkü hükümetle, bugünkü rejimle olayların üstesinden gelinemeyeceğini kanıtlamak, hükümeti devirmek, rejimi yıkmaktır". 7 Ekim günü, hükümeti daha etkin önlemler almaya çağırır 10 Ekim günü bazılarının terör konusunda hükümetin başarılı olmasını istemediklerinden yakınır ve "hakettiğimizi bulacağız" der.

İpekçi'nin kaçakçılık konusuna ağırlık vermesi 12 Ekim günlü yazısı ile başlar. 15 Ekim günü; Disk ile Türk-İş'in terör konusunda yaptıkları işbirliğini över, 16 Ekim günü Demirel'i terörizm ile komünizmi bir tuttuğu için eleştirir.

12 Ekim tarihinden sonra Milliyet'in birinci sayfasında kaçakçılık olaylarına, eskisine oranla daha çok yer ayırırlar.

13 Ekim tarihli haber: **"2.5 milyon liralık kaçak sigara elegeçti..."** 18 Ekim: **"8.5 kilo eroin elegeçti..."** 23 Ekim'de Mataracı ile kaçakçılık konusunda konuşma...

İpekçi, 17 Kasım'da yine terör ile ilgili bir yazı yazıyor. Aynı gün, Milliyet Gazetesi karikatüristi Bedri Koraman silahlı saldırıya uğruyor. Aynı gün, bir başka haber, Ankara ve İstanbul MİT bölge başkanları değiştiriliyor. 22 Kasım **"MGK, yurt çapında kaçakçılığı önleme konusunu görüştü"**... 28 Kaşım günü, İpekçi **"yasal önlemler tartışılırken"** başlıklı yazısında Ecevit hükümetini savunuyor. 24 Aralık günü, Türkeş ve Celal Bayar'ın birlikte çekilmiş fotoğraflarını yanyana koyup, altına **"tarihi yanılgı"** notunu düşüp, başyazısını bu fotoğrafa ayırıyor.

24 Aralık'ta Kahramanmaraş'ta yüzü aşkın yurttaşımızın ölümüne yolaçan bir ayaklanma yaşanıyor. İpekçi, daha sonraki günlerde bu konuya eğiliyor. 23 Ocak günü, birinci sayfadan bir başka haber daha: **"MGK, silah kaçakçılığı konusunu görüşüyor"**... 25 Ocak günü bir başka haber: **"Altın ve 2 milyon liralık mark elegeçti"**... Daha önce bir başka altın kaçakçılığı haberi: 16 Ocak, **"Kapalıçarşı'da 13 kilo altın bulundu"** Aynı haberin içinde bir silah kaçakçısının yakalandığına ilişkin bir haber daha yeralmış. 25 Ocak, birinci sayfadan yedi sütunluk haber, konu **"altın kaçakçılığı"** Aynı günlerde, İpekçi,

not defterine **"altın kaçakçılığı"** ile ilgili not düşmüş. 25 Ocak tarihli altın kaçakçılığını konu alan Erhan Akyıldız imzalı haberde, **"Swiss Bank Corporation S.B.C. Essageor-Fendevr"** damgalı yabancı altın bulunduğu anlatılmış. 27 Ocak günü 10 milyon değerinde olduğu açıklanan uyuşturucu madde kaçakçılığının ortaya çıkanldığına ilişkin bir haber daha birinci sayfada yer almış. 27 Ocak günü şimdiki adı **"Marmara Etap"** olan otelde İpekçi, Nazlı Ilıcak ve ben bir açık oturumda beraberiz. İpekçi, konuşma sırasında **"Mumcu'nun bu salonda söylediklerine aynen katılıyorum ve bu düşüncelerin altına imzamı atıyorum"** diyor.

Konuşmalar teybe alınıyor. İpekçi 1 Şubat günü öldürülüyor. Toplantıyı düzenleyen TÜSİAD yetkilileri, bantlann çalındığını söylüyorlar. Çalınan yalnızca bu değil; İpekçi'nin adres ve telefon numaralannı taşıyan defteri de ölümünden birkaç gün önce çalınmıştır.

Toplantıda, silah kaçakçılığının terör ile ilgisine de değinmiş, örnekler vermiştim. Acaba, Ağca ve arkadaşlan, o gün orada mıydılar? Acaba, TÜSİAD'ın bantını onlar mı çalmıştı? Ağca'nın yakalanmasından hemen sonra evinin aranmamış olması bütün bu konulardaki araştırma ve soruşturma çabalannı sonuçsuz bırakıyordu. İpekçi, son günlerde tehditlerle karşılaştığı için mi, eşine çocukları için **"Sedat ne olacak? Nükhet ne olacak?"** diye soruyordu?

İpekçi'nin öldürüldüğü tarih, Türkiye'de terörün yoğunlaştığı günlere rastlar. O günlerde İstanbul'un çeşitli yerlerinde bombalar patlıyor, 3 Ekim'de MHP İstanbul İl Başkanı Recep Haşatlı, oğlu ile birlikte solcu bir terör örgütünce; 10 Ekim'de Ankara'da 6 TİP'li genç, ülkücü militanlarca evlerinden kaçınılıp öldürülüyordu. Aynı günlerde, İstanbul Savcılığının MHP hakkında suç duyurusunda bulunuyor, iktidar ve muhalefet partileri arasında sert tartışmalar çıkıyordu. Ankara'da **"Balgat katliamı"** olarak bilinen kahve taranması eylemine karışan Ethem Kıskıs'ın, MHP'nin hükümet ortağı olduğu günlerde devlet bakanlığında çalıştığı anlaşılıyor; 28 Ekim'de İTÜ Elektrik Fakültesi Dekanı Prof. Bedri Karafakioğlu sağcı teröristlerce öldürülüyor; 28 Ekim günü Kartal MHP Ülkücü İşçiler Derneği başkanı solcu teröristlerce kurşunlanıyor, sağ ve sol terör

örgütleri ülkeyi baştan aşağı bir iç savaş ortamına sokuyorlardı. Kahramanmaraş olayları da bu kanlı sürece rastlamaktaydı.

İpekçi'den önce, İstanbul'da Doç. Server Tanilli, sağcı teröristlerce yaşamının sonuna dek tekerlekli sandalyeden kalkamayacak biçimde yaralanmış, Ankara'da Doç. Yalçın Sanalan yine sağcı teröristlerce kurşun yağmuruna tutularak yaralanmış, Adana'da Adako Birlik Genel Müdürü Akın Özdemir, sağcı teröristlerce öldürülmüş. Ankara'da Savcı Doğan Öz, Doç. Bedrettin Cömert ve Doç. Necdet Bulut sağcı teröristlerce öldürülmüş. Aynı cinayet salgını, Prof. İmit Doğanay ile Prof. Orhan Cavit Tütengil'in, Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'un yine sağcı teröristlerce öldürülmeleri ile sürdürülmekteydi. 1980 Mayıs'ında MHP'li Gün Sazak'ın solcu teröristlerce, eski başbakanlardan Nihat Erim'in solcu terönstlerce, DİSK lideri ve Maden-İş başkanı Kemal Türkler'in sağcı teröristlerce öldürülmeleri ile doruk noktasına sıçrayan bu terör çemberi içinde İpekçi cinayeti de siyasal cinayetlerden biri olarak nitelenebilir. Fakat, Ağca'nın kaçakçılarla olan ilişkisi, banka hesaplanndaki yüklü paralar ve özellikle yurt dışında yaşadığı sürece harcadığı paralar ve gerek bana, gerekse İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığınca Roma'ya gönderilen yargıç binbaşı Ayhan ile savcı Onat'a verdiği ifadeler, olaydaki kaçakçılık payının araştınlmasını gerektirmekteydi.

Ağca, Roma'da verdiği son ifadede **"Aksaray ve Beyazıt bölgesinde"** kaçakçılık yaptıklannı, buralarda kaçak sigara satışı ile ilgilendiklerini söylemektedir. Kaçak sigaranın Türkiye'deki en büyük kaçakçısı Abuzer Uğurlu değil miydi? Ağca'ya, Türkiye'de bulunduğu günlerde, İpekçi cinayetinden önce ve sonra para yardımı yapılmış mıydı? Yurt dışına kaçınca, kendisine sahte pasaport kimlerce ve nasıl ulaştınlmıştı? Kaçakçılık izini buralarda da aramak gerekmez miydi?

Malatya Ziraat Bankası 22533 sayılı hesaba Ağca'nın annesi Müzeyyen Ağca adına 15 Ocak 1979 günü yatınlan 100 bin lira nereden gelmiştir? Bu 100 bin liranın 50 bin lirası cinayetten dört gün sonra çekilmiştir. Yapı-Kredi Bankası Gebze Şubesi'ne cinayetten bir ay önce Ağca adına, 29 Aralık 1978 günü yatınlan 200 bin lira kimin parasıdır? Bu para, 4 Ocak

1979 günü aynı bankanın Malatya şubesince çekilmiştir. Parayı kim yatırmış, kim çekmiştir? Bankanın Gebze'deki şubesindeki 9328 sayılı hesaba yatırılan paranın Malatya'da çekilmesinden hemen sonra Ağca, Malatya'dan kendi adına pasaport çıkartıyor.

Ağca'nın Türkiye İş Bankası Beyazıt Şubesi'nde 121051 sayılı hesabı var. Bu hesaba 13 Aralık 1977 günü 40 bin lira yatırılmış. Yatıran belli değil. Bu para 4 Ocak günü çekiliyor. Akbank Beyazıt Şubesi'nde de Ağca'nın 518990 sayılı bir hesabı var. Bu hesaptaki para da 20 bin lira. Para yatırılıyor, hemen çekiliyor. Ağca'nın Yapı ve Kredi Bankası'nda verdiği adres, Yalçın Özbey'in kullandığı emlak bürosu. "Kintaş Han No: 42/3 Aksaray, M. Kemal Caddesi"

Ağca, İstanbul'da askeri savcıya **"babam vefat etti, annem bundan üç ayda bir maaş almaktadır. Bankada yüzbin lira hesabı olduğunu bilmiyorum"** diyor. Sıkışınca **"mevcut paraların kaynağını açıklamayacağım"** deyip kestirip, atıyor.

Ağca'ya, İstanbul'da banka hesaplan ile ilgili ilk soru, 10 Temmuz günü soruluyor. Ağca, bu paraların eniştesi ve dayısı tarafından annesine verilen dövizin bozdurulması yoluyla elde edildiğini söylüyor. Ancak "ne olur, ne olmaz" diye bir küçük açıklama yapmayı unutmuyor:

"Başka bankalarda hesabım olup olmadığını bilmiyorum."

13 Temmuz gününde ise Yalçın Özbey'in adını söyleme gereği duyuyor:

"..Aksaray'daki Akbank'ta 35.000 lira param var. Tamamını harcadım. Bunun yanında Aksaray Ticaret Bankası'nda benim adıma Yalçın Özbey isimli arkadaşım arsa almamız için 150.000 lira para yatırdı. Bu parayı Yalçın yatırdığı için tekrar çekerek kendisine verdim..." (13)

Ağca'nın Roma'da verdiği son ifade nedeniyle Almanya'nın Bochum kentinde yakalanıp, sonra salıverilen Özbey "Ağca ile Türkiye'de birçok icraatlarım olmuştur" dedikten sonra banka hesabını doğrulamaktadır. (14) Yalçın Özbey'in **"Abuzer Uğurlu'nun Kadıköy'de yeni yaptırmış olduğu Efes İşhanı'ndaki büroyu biliyorum. Kendisi ile birçok konularda irtibatım olmuş olabilir"** demesi de ilgi çekicidir. Çünkü, Ağca

da Roma'daki ifadesinde aynı bürodan söz etmektedir. Özbey'in, Mehmet Şener'in kullandığı 34 RF 601 plaka numaralı Renault arabanın eski sahibi olduğunu açıklaması da herhalde ilginçtir.

"O zamanın şartlarına göre arabamı belli bir meblağ kar-şısında Hasan Hüseyin Şener'e satmıştım."

Bu araba, Ağca'nın cezaevinden kaçtıktan sonra Ankara'ya götürülmesinde kullanılmıştı. Demek oluyor ki, Yalçın Özbey ve Mehmet Şener'in kardeşi Hasan Hüseyin Şener, o günlerde izlense, Ağca, çıktığı günlerde yakalanacak ve kaçakçılara kadar uzanan bu ilişki ağı da hemen o günlerde gözler önüne serilecekti.

Aradan geçen bunca zaman sonra Ağca, olayı istediği gibi sunmak ve aralannda bulunduğu örgütü ve bu örgütün o günden bugüne uzandığı ilişkiler ağını istediği gibi yorumlamak olanak ve lüksüne kavuşmuştu. Ağca, şimdi birçok kişi adı vermektedir. İşin ilginç yanı, Ağca, sağ ve sol örgütlerle kaçakçılık konusunda yer ve kişi adı verebilmektedir. Ağca, solcu örgütlere ilişkin bilgiler de vermektedir. Örneğin, TİKP genel başkanı Doğu Perinçek'in bulunduğu bir toplantıya katıldığını söylemekte, TİKP üyesi bazı adlar da vermektedir. Son ifadelerinde, Ağca, İpekçi cinayetinden önce banka hesaplanna yatınlan paralann kaçakçılıktan elde edilen gelirler olduğunu da açıklamaktadır.

Ağca, gerek İstanbul'daki ifadesinde, gerekse Roma'daki son ifadesinde, İpekçi cinayeti nedeniyle para aldığı yolundaki savlan kesin dille yalanlamak istemiştir. 10 Temmuz 1979'da savcı Karaoğlu'na **"bu iş için kimseden para almadım"** diyor ama hesabına para yatınlıp, çekildiği de bir gerçek.

Roma'daki ifadesinde ağzından şöyle sözler kaçınr:

" **İpekçi öldürüldükten sonra İstanbul Beyazıt ve Aksaray bölgelerindeki kaçakçılık faaliyetlerinde bize düşen..."**

Yargıç binbaşı ve savcı sorarlar:

"Hani kâr amacınız yoktu?"

Ağca, burada açık vermiştir. Vermiştir ama bu açığı kendisi kapamaya çalışır:

"Masrafların karşılanması için..."

Ağca'nın bir kısım masrafı, kendi sözlerine göre, Kemal

Derinkök tarafından da karşılanmıştır.

Bu konuda şöyle konuşuyor:

"..Derikök'ü, Kartal-Maltepe Askeri Cezaevi'nden kaçışımdan sonra tanımak fırsatını buldum. Kendisi, ithalat-ihracat işleriyle uğraşıyordu. İnşaatlar yapardı ve "Ekspres" gazetesinin sahibiydi. Derinkök, İstanbul'da "Perapalas" otelinde kalıyordu. Yanında kendisine danışmanlık yapan Şahin Tolunoğlu isimli biri kalırdı. Bu hem MHP'nin, hem de MİT'-in eski mensuplarındandı. Hapisten kaçışımdan sonra Derinkök bana 100.000 liralık bir yardımda bulundu. Ondan parayı Oral Çelik istemiş, parayı Oral getirdi. Bu gönüllü bir yardımdı, şantaj ile elde edilmiş değildi..."

Ağca'nın **"Derinkök, Perapalas otelinde kalıyordu"** biçimindeki ifadesi gerçekleri yansıtmıyordu. Çünkü, Derinkök'ün son altı yıl içinde Perapalas'ta bir gece olsun kalmadığı otel yetkililerince açıklanıyordu.

Cezaevinden kaçış olayını Ağca Roma'da şöyle anlatıyor:

"... Cezaevinde astsubay Yusuf Hududi, er Bünyamin Yılmaz, Atilla Serpil, Ahmet Malkan, Doğan Yıldırım ve Abuzer Uğurlu'yu tanıdım. Astsubay Hududi ve astsubay Yüksel (soyadını hatırlamıyorum), ziyaretçilerim geldiğinde göz yumuyorlar, böylece onlarla görüşmemde olsun, cezaevinde dolaşmam olsun bunları kolaylaştırıyorlardı. Bana gelen mektupları denetlemiyorlardı. Bünyamin bana her karşılaştığında er aylıklarının azlığından ve ekonomik güçlüklerden söz ediyordu. Oral Çelik sahte kimliklerle sık sık hapishaneye gelip beni ziyaret ettiğinden, Oral'ın verdiği paraları astsubaylara ve ere veriyordum. Oral Çelik, kaçışımı sağlayacak olanlara rüşvet olarak verilmek üzere gerekli parayı bulmak için Abuzer Uğurlu'ya başvurmuş, astsubay Hududi ve er Bünyamin Yılmaz ile kaçışımdan bir süre önce anlaşmaya vardım. Kaçışım, 1979 Yılı Kasım ayının 24'üncü gecesini 25'ine bağlayan gece gerçekleşti. Ben, er Yılmaz'ın bulduğu er üniformasını giyerek kaçtım. Bu üniforma ile birlikte astsubay Hududi bana bir çift asker postalı bulmuştu. Kaçtığım gece astsubay Yusuf Hududi nöbetçiydi."

Ağca'nın anlatımlarına göre, kaçış, rüşvet karşılığı gerçekleşmiş, Ağca 260 bin lirayı bu iş için Oral Çelik'e teslim

etmiştir. Yine Ağca'ya göre Hududi'ye 400 bin, astsubay Yüksel'e 30 bin ve er Yılmaz'a ise 300 bin TL verilmiştir.

Ağca, kaçış olayı ile ilgili olarak şu küçük açıklamayı yapmayı da gerekli görüyor:

"Yılma Durak, Zülfikâr Yasan, Recep Öztürk, Selçuk Atar, Mehmet Metiner, Hasan Hüseyin Şener'in kaçışımdan bilgileri yoktur."

Oysa Zülfikâr Yasan, 1980 yılı Mayıs'ında verdiği ifadede **"Ağca'nın cezaevinden kaçırılmasını, ben, Recep Öztürk, Yılma Durak, Oral Çelik ve Hasan Hüseyin Şener planladık"** diyor ve konuya ilişkin ayrıntılı bilgiler veriyordu. Selçuk Atar ise Yasan'ı doğruluyor, olayın ayrıntısını açıklıyordu. Üstüne üstlük, Ağca'yı cezaevinden kaçırdıktan sonra Ankara'ya götüren Renault marka araba Hasan Hüseyin Şener'indir ve bu araba, Uğurlu ve Ağca ile ilişkileri olan Yalçın Özbey tarafından Hasan Hüseyin Şener'e devredilmiştir.

Görülüyor ki Ağca, son ifadelerinde, Mehmet Şener başta olmak üzere, kendisi ile beraber olan ve yardım eden bütün arkadaşlarını aklıyor ele geçmez sandığı Oral Çelik -ki Kuzey İngiltere'de Hippy'lerin arasında yaşadığı yolunda haberler alınıyor- ve Yalçın Özbey adlarını veriyor. Yalçın Özbey, Ağca'nın bu ifadesi nedeniyle Almanya'da yakalanıyor, ancak serbest bırakılıyor. Ağca'nın son ifadelerinde, kendisini ve arkadaşlarını, dolayısıyla bu kişiler aracılığı ile ulaşılacak örgütü gizleme amacı, açık açık sıntıyor. Acaba, Ağca, cezaevinden dışarı ile bağlantı kurabiliyor mu?

Ben, Roma'da Rebibbia cezaevinde Ağca ile konuştuktan sonra bu izlenimi edinmiştim. Ağca'nın dışarıyla kesinlikte haberleşme yolları vardı. Kendisi ile ilgili bütün gelişmeleri adım adım izlemekteydi. Böyle olduğu için açıklamalarını bu gelişmelere uygun biçimde yapıyordu. Hiç şüphesiz, söylediği sözler arasında gerçek olanlar da vardı ama bunların hangisi gerçekti, hangisi değildi, bunları ayırt etmek gerekirdi. Bunu yapmak için de varsayımlar yerine gerçekleri bulup, çıkarmak zorunluydu.

Sergilenen gerçekler ve Ağca'nın bir kısım sözleri, kaçakçılarla Ağca arasında bir ilişkinin olduğunu ortaya koyuyor. Ağca ile ilgili dava dosyalarındaki adlar, Ağca'nın "ülkücü" adı

verilen sağ kesimin içinde bir militan olduğunu doğruluyor.

Ağca'nın kaçakçılarla olan bağını doğrulayan bir başka kanıt, Ağca'ya Sofya'da sahte pasaport sağlamada aracı olan Ömer Mersan'ın, Abuzer Uğurlu'nun kaçakçılık ortağı Bekir ve Selami Gültaş kardeşlerin sahip olduğu Münih'teki "Vardar Export" şirketinde çalışmasıdır. (15) Vardar şirketi, Uğurlu ailesinin yurt dışındaki kaçakçılık araçlarından birisidir.

Uğurlu'nun yurt dışındaki kaçakçılık ortaklarından Süleyman Necati Topuz, suikast girişiminden hemen sonra bana gönderdiği mektupta, Mersan'ın Uğurlu ailesi ile ilgisini anlatıyor; daha önce bu konuda Sofya Büyükelçiliği'ne gönderdiği bir ihbar mektubunu da mektubuna ekliyordu. (16)

Topuz'un mektubundan bir bölümü şimdi beraber okuyalım:

" **Bu kişi Uğurlu ailesi hesabına (özellikle Ahmet ve Mustafa Uğurlu kardeşlere) çalışan biridir. Ömer Mersan, Fikri Kocakerim ve Salahattin Güvensoy isimli diğer kişilerle birlikte Bulgaristan ve Avrupa ülkelerinde Uğurlu ailesinin işlerini yönetir. Zira Ömer Mersan ayak altında dolaşan orta malı bir kaçakçı değildir. Ancak ve ancak Ömer Mersan'ın İstanbul'dan Uğurlu ailesinin aldığı bir talimatı ve görevi yerine getirmiş olabileceği düşünülebilir..**"

Topuz'un Sofya Büyükelçiliğimizde görevli müsteşar Cihat Alpan'a gönderdiği ihbar mektubunda: "**Uğurlu ailesi ile Bulgar gizli servisinin müştereken çalıştıklarını**" söylemekte, Ömer Mersan'ın "**Uğurlu ailesinin hesabına çalışan yetkili temsilcisi Fikri Kocakerim'in yardımcısı**"dır demektedir. (17)

Burada, yeniden Ağca'nın Roma'da verdiği son ifadeye dönelim ve ifadedeki bir bölümün altını çizelim:

" **Uğurlu'nun kendisi bunu bana Kadıköy'deki Efesteki bürosunda adı Fikri olan yanında çalışan birinin yanında itiraf etmişti..**"

Türkiye'de aranan ve İsviçre'de olduğu yolunda duyumlar alınan Fikri Kocakerim, acaba, Ağca'nın sözünü ettiği bu Fikri midir? Abuzer Uğurlu'nun Fikri Kocakerim ile çalıştığı bilindiğine göre, bu Fikri'nın Fikri Kocakerim olması büyük olasılıktır

Abuzer Uğurlu'nun alınan ifadelerinde, Doğan Yıldırım

adlı Yeşilköy Havaalanında Gümrük Muhafaza Memuru olarak çalışan ülkücü militanın kendisine Bulgaristan'da adı Metin olan bir Türk'e yardım yapmasını istediğini, kendisinin de bu yardımı yaptığı belirtilmektedir.(18) Doğan Yıldırım'ın ayrıca kaçakçılık suçu sanığı olarak kovuşturulması ülkücülerle kaçakçılar arasındaki bir başka ilişkiyi daha göstermektedir. Güçlü bir istihbarat ağına sahip olması gereken Bulgar gizli servislerinin bu antikomünist çevre ile içli-dışlı olması gerçekten düşündürücüdür. Bulgar şirketleri, kaçakçılar aracılığı ile ülkücü kesimlerle ilişki kurmuşlardı. Bu ilişkiyi yadsımaya Sofya radyosunun ve ülkücü yayın organlarının güçleri yetmezdi.

Ülkücü kesim ile kaçakçıların ve Bulgar şirketlerinin ilişkilerini, Ağca'ya Nevşehir Emniyet Müdürlüğü'nden sağlanan sahte pasaport olayında da çok net biçimde görmek olasıdır. Gazeteci Örsan Öymen'in özenli çalışması ile ortaya konan "Ömer Ay Dosyası" Ağca'ya sağlanan pasaportun arkasında gizlenen ilişkileri güzelce sergilemektedir. (19)

Faruk Özgün adına düzenlenen sahte pasaport, ülkücülerin egemenliğindeki Nevşehir Emniyet Müdürlüğünden alınmıştır. (20) Pasaport sahibi Faruk Özgün, pasaportu Halil İbrahim Kurt'a vermiş, Kurt, bu pasaportu Abdullah Çatlı'nın kardeşi Zeki Çatlı'ya teslim etmiş, pasaport Abdullah Çatlı ve Oral Çelik aracılığı ile Bulgaristan'da Ömer Mersan'a ulaştırılmıştır.

Ağca'nın taşıdığı Faruk Özgün adına çıkartılmış pasaport 21 Ağustos 1980 tarih ve 136635 sayısını taşıyor. Ömer Ay'ın pasaportu Galip Yılmaz adına, o da 136636 sayısını taşıyor. Faruk Özgün ve Galip Yılmaz, Nevşehir'deki ülkücü kesimin adamlarıdır. 22 Şubat 1982 günü İsviçre'de yakalanan Mehmet Şener'in kullandığı pasaport ise yine Nevşehir'deki ülkücü kesimin adamlarından Durmuş Unutmaz adına düzenlenmiştir. Şener ile birlikte yakalanan ve daha sonra serbest bırakılan Çatlı'nın üzerinde de Nevşehir Emniyet Müdürlüğünce düzenlenmiş pasaport bulunmuştur. Bütün bunlardan daha ilginç de bu pasaportları düzenleyen Nevşehir Emniyet Müdürlüğünde bir yangın çıkması ve bazı belgelerin yanmasıdır.

Ağca'nın Malatya Emniyet Müdürlüğü'nden ülkücü Hamid

Gökenç'in 5 Şubat 1980 gün ve 246711 sayı ile aldığı pasaportu taşıması, Gökenç'in Malatya'daki ülkücü eylemlerin sorumlularından biri olması rastlantıysa, ÜGD genel başkan yardımcısı Abdullah Çatlı'nın aracılığı ile Uğurlu'nun yakın adamı Ömer Mersan'a Sofya'da lüksü dillere destan Vitoşa' oteline ülkücülerin eliyle gönderilen pasaportun öyküsü de o ölçüde rastlantılarla doludur. Nevşehir **"Ülkücü Elemanlar Derneği"** Müdürlüğünden bu kentteki ülkücüler eliyle düzenlenmiş pasaporta sahip olması ve CHP il başkanının öldürülmesi eylemi nedeniyle yaşam boyu hapis cezasına çarptırılması da aynı ölçüde rastlantıdır.

Bu rastlantılar dizisine, kaçakçı Bekir Çelenk'in Ağca'ya Sofya'da sahte pasaport verildiği günlerde aynı Vitoşa otelinde bulunmasını da eklemek gerekir. (21)

Yine bu rastlantılar dizisine, Suriye kökenli bir kaçakçının çantasında çıkan gizli belgelerdeki bazı satırları da eklemek gerekecektir:

10 Mayıs 1979 günü İskenderun'un Yayladağı ilçesi sınır kapısında yakalanan Suriye kökenli, ancak 2680922 sayılı ABD pasaportu taşıyan Henry Salah Adamson'un çantasından üç yüzü aşkın şifreli ad ve telefon numarası çıkacaktı. Bu şifreli adlar arasında "Selami (Hgı - 3074) 80-5304" ve "Vardar Export 70-5310-89/5384" ad ve numaralarına da rastlanmaktaydı.

Ne garip rastlantıdır; Ağca İtalya'dan Tunus'a geçmek üzereyken aradığı Münih 530489 ve 531070 telefon numaraları şu şifrenin içindedir. "70 - 5310 - 89/5384" numarası, 531070 numarasının son numarası başa getirilmek üzere düzenlenmiştir. 530489 numarası ise, 5304'ü Selami adının yanında, 89 numarası da Vardar adının yanına konmuştur. (22)

Aynı şifreli listede, Abuzer Uğurlu'nun Bakan Mataracı'ya rüşvet vererek İpsala Gümrük kapısına müdür olarak atadığı Harun Gürel'in de telefon numaraları bulunmaktadır. Bu telefon numarası da şifreli olarak yazılmıştır. (23)

İlginçtir aynı Suriyeli kaçakçının listesinde ileride daha ayrıntılı biçimde tanıyacağımız Henry Arslanyan ya da kısaca "henry arslan"ın telefon numaraları bulunmaktadır. Henry Arslanyan'ın Türkiye'ye yönelik silah kaçakçılığının kilit adam-

lannndan biri olması ve yine ilerde göreceğimiz gibi banker Calvi'ye olan yakınlığı kaçakçılık trafiğinin çokuluslu yapısını gösterecektir.

Trento sorgu yargıcının, Hanry Arslanyan'ın başında bulunduğu uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı davasını açmasından sonra Bekir Çelenk'in ve Mehmet Cantaş'ın da adlan çeşitli yabancı yayın organlannda yer almıştı. Ağca'nın, Bekir Çelenk ve Abuzer Uğurlu'nun kendisine yardım ettiklerini açıklamasından sonra bu adlar hemen hemen bütün dünyada da tanınacaktı. (24)

Bunlar artık bütün dünyaca biliniyordu. Fakat herhalde bilinmeyen Ağca'nın Rebibbia cezaevinde sık sık **"1985 yılında İtalyanlar beni cezaevinden çıkaracaklar"** demesi ve **"çıkınca da Sovyetlerle, Amerikalıları çatıştıracağım"** diye böbürlenmesidir. Ağca, Türkiye'de yakalandığı zaman bağlı bulunduğu örgütün kendisini cezaevinden kaçıracağını bilmekteydi. Bu yüzden yakalandığını izleyen günlerde cezaevinde önce kardeşi Adnan'a, sonra da askeri savcıya **"1981 yılında çıkacağını"** söylemekteydi. (25)

"1985'de İtalyanlar beni serbest bırakacak, söz verdiler"... Bu sözü kim vermişti? Ağca böyle söylerken doğru mu söylüyordu, yoksa yalanlarından birini mi sıralıyordu?

Bilinmez ki?...

YALAN MAKİNASI

Ağca, ne zaman doğruyu söylüyor, ne zaman yalan? Bunu kestirmek güç değil, belki de olanaksız. Fakat söylediği yalanlann bir amacı var. Bu amaç, belli kişileri kollamak, belli kişileri de suçlamak biçiminde uygulanıyor.

Ağca, yakalandığı gün İpekçi'yi kendisinin öldürdüğünü söylüyor. Ancak "İstanbul'da nerede kalıyorsun?" sorusunu yanıtlamıyor. Nerede kaldığı anlaşılıncaya kadar, suç kanıtlan -büyük olasılıkla- henüz ele geçmemiş suç ortaklannca yok ediliyor.

Bu aşamada Oral Çelik, Yalçın Özbey ve Yılma Durak adlan hiç söz konusu değildir. Yine bu aşamada, sonradan ısrarla üzerinde duracağımız Abuzer Uğurlu'dan da hiç söz edilmemektedir.

Yakalandığı gün **"İpekçi'yi ben öldürdüm"** diyen Ağca, daha sonra duruşmada **"İpekçi'yi ben öldürmedim"** demektedir. Kartal-Maltepe Cezaevi'nden Ağca'nın kaçması bu açıklamadan hemen sonradır.

Daha önce, arkadaşlannı kurtarmak için açıklama yapmaktadır:

"Mehmet Şener ve Yavuz Çaylan'ın bu olaya katkıları yoktur."

Bu açıklamayı yaptığı sırada, Mehmet Şener, yurt dışına çıkmaya çalışmaktadır. Ağca, büyük olasılıkla Şener'in yurt dışına çıktığını haber aldıktan sonra yeniden Şener üzerinde durmaktadır:

"Aksaray ÜGD'nin olduğu binada, 2. veya 3. kat olabilir, (televizyonlu odada) Mehmet Şener'i çağırdım merdivenlerde silahı ona verdim." (1)

Ağca'nın, 17 Haziran 1983 günü, Roma'da aynı konuda söyledikleri şunlar:

"İpekçi'nin öldürüldüğü gün oraya gitmediğimi yeniden belirtiyorum. İstanbul'daki makamlara bunun aksini söylemiş olmam doğrudur. Fakat ben yakalanmış olduğum için bütün sorumluluğu üstlenmek için yaptım. İstanbul polisine suikast yerine Yavuz Çaylan ile birlikte gittiğimi ve onunla, onun kullandığı otomobile binerek kaçtığımı da söylemiştim. Diğerlerinin isimlerini vermek ve dolayısıyla onlara hiyanet etmek istemedim. Çünkü onlar daha sonra benim hapisten kaçmam için çalışacaklardı. Nitekim böyle oldu. Polise Çaylan adını verdiğim sırada İpekçi'yi vurmak için kullandığım silahın bana Mehmet Şener tarafından verildiğini de söylemiştim. Şurasını belirtmek istiyorum ki, İpekçi suikastından sonra Şener ve arkadaşları, suikastı benimle birlikte kendilerinin de icra ettiğini söylemeye başladılar. Ben bu yüzden tutuklandım. Böyle olunca da Şener'e kızdım ve doğru olmadığı halde silahı Şener'den almış olduğumu söyledim. Halbuki Şener'in İpekçi cinayeti ile hiçbir şekilde ilgisi yoktur." (2)

Ağca, böylece yakın arkadaşı Mehmet Şener'i aklamaya çalışıyor.

Ağca ve Ağca'yı cinayet yerine götüren aracın şoförü Yavuz Çaylan, polisteki sorgulan sırasında bir haberleşme yolu bularak ifade birliği sağlamayı başarmışlardı.

İfade birliğinin nasıl sağlandığını Ağca şimdi şöyle açıklamaktadır:

"Bu planı her ikimiz de İstanbul polisinin hücrelerinde bulunduğumuz zaman da uyguladık. O halde bile birbirimizle haberleşmemiz mümkün oluyordu."

Peki, Ağca, şimdi Rebibbia Cezaevi'nde İpekçi cinayetini nasıl anlatıyordu?

Ağca'nın İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı adli müşaviri hava yargıç binbaşı Önder Ayhan ve sıvil savcı Tunç Onat'a Roma'da yeni bir senaryo yazıyordu:

"..Kemal Derinkök'ün Milliyet Gazetesi'ni satın almak niyetinde olduğunu biliyordum. Bir başka şahıs daha, yani gazetenin şimdiki sahibi Aydın Doğan da o zamanlar gazeteyi; satın almak istiyordu. İpekçi, gazetenin her ikisine de satılmasına şiddetle karşıydı. Şurasını belirtmem gerekir ki, De-

rinkök ile Abuzer Uğurlu arasında iş ilişkileri vardı ve bunlardan birincisi, diğerine İpekçi'nin, gazetenin satışına karşı çıktığını haber veriyordu. Belirtmek isterim ki, Uğurlu'nun kendisi de bu satış ile özel olarak ilgiliydi. Çünkü İpekçi, Uğurlu ailesi ve genel olarak Türk mafyası aleyhine bir basın kampanyası başlatmıştı. Uğurlu'nun kendisi bunu bana Kadıköy Efes'teki bürosunda adı Fikri olan ve yanında çalışan birinin yanında itiraf etmişti. Fikri, 40 yaşlarında, orta boylu, oldukça zayıf vücutlu ve ak saçlı biriydi. Uğurlu'nun ifadesine göre Derinkök onu, (bu işi temize havale etmekle) yani gazeteci İpekçi'yi öldürtmekle görevlendirmişti. Eğer yanlış hatırlamıyorsam, Uğurlu bana bunları 1978 yılının Kasım ayının sonu ile Aralık ayının başında bir tarihte söylemişti..."

Burada bir saniyecik duralım ve Yalçın Özbey'in **"Abuzer Uğurlu'nun Kadıköy'de yeni yaptırmış olduğu Efes'teki işhanındaki bürosunu biliyorum. Kendisi ile birçok konuda irtibatım olmuş olabilir"** dediğini de kaydedelim. (3)

Bu, kaçakçı Abuzer Uğurlu ile sağcı terörıstler arasında bir bağlantının olduğu yolunda, ceza hukuku dili ile "güçlü belirti" olduğunu göstermektedir. Kaçakçı İbrahim Telemen de, bana gönderdiği mektupta aynı tür ilişkilere değinmiyor muydu?

Ağca, anlatmaya devam ediyor:

"1979'un Ocak ayında, ben, Abuzer Uğurlu ile görüştükten sonra Oral Çelik ve Yalçın Özbey ile buluş tum. Ben İpekçi hakkında bazı bilgiler toplamış olduğumdan aramızda bu konuyu tartıştık. Aynı yılın Ocak ayının ortalarına doğru dördümüz Efes'teki Abuzer Uğurlu'nun bürosunda buluşarak birlikte İpekçi'nin ortadan kaldırılmasını kararlaştırdık. Ve kendisinin öldürüleceği yeri tesbit ve infazın diğer noktalarını planladık."

Yargıç binbaşı Önder ve savcı Onat sorarlar:

"Biraz önce, 1978 Kasım'ında Derinkök'ün Uğurlu'ya başvurarak İpekçi olayının halledilmesini istediğini söyledin, İpekçi'nin ölümü 1979 yılı Ocak ayı ortalarına doğru kararlaştırıldığına göre Uğurlu bu kararın Derinkök'ün isteği üzerine yapıldığını söyledi mi?"

Yanıt şöyle:

"Derinkök'ün 1978 Eylül'ünde İpekçi'nin ortadan kaldırılmasını istemesi ve bunun için de Uğurlu'ya başvurmasından sonra Uğurlu ile on beş gün kadar devamlı ilişkide oldum. Bu zaman içinde Derinkök ile benim bir temasım olmadı. O günden sonra İpekçi ile ilgili bilgiler toplamaya başladım. Cinayette, Oral Çelik ve Yalçın Özbey de yer alacaklarından, beraberce olayda kullanılmak üzere Renault marka beyaz bir araba kullanılmasını kararlaştırdık. Bu araba, daha önce Yalçın adına Adana'dan satın alınmıştı. Ayrıca, bu olay için bir de şoför bulma gereğini düşündük. Bulduğumuz şoför Yavuz Çaylan'dı. 1979 Ocak ayının ortalarında Abuzer'in bürosunda yapılan toplantıda aramızda iş bölümü yapıldı. Çaylan, şoförlük yapacaktı. İpekçi'ye ateş edecek olanlar Oral Çelik ve Yalçın yÖzbey'dir. Ben bilgi toplamaya devam edecektim. Abuzer ise bizi koruma görevini üstlenmişti..."

Burada da bir saniye duralım:

Türkiye'deki ifadelerinde Oral Çelik'ten, Yalçın Özbey'den bu biçimde söz etmiş değildi. Bu ifadeyi verdiği zaman Mehmet Şener güç durumdaydı; İsviçre'de tutuklanmış, Türkiye'ye geri verilme isteği reddedilmişti ama yine de tutukluydu. Oral Çelik ise -durumlara göre- İngiltere'de izini yitirmeyi başarmıştı. Yalçın Özbey için bır tehlike yoktu. Bu nedenle ifadelennde Mehmet Şener'i ve kendisini aklayıp, Oral Çelik ve Yalçın Özbey'i yereleştirmeyi uygun görmüştü.

Fakat, acaba, neden o gün yetkililer, Yalçın Özbey üzerinde hiç durmamışlardı? Ağca ile ilgili dosyaları incelerken Özbey-Ağca ilişkisi çok dikkat çekiciydi. Çünkü Ağca, 13 Temmuz 1979 günlü ifadesinde şöyle konuşuyordu:

"Aksaray'daki Akbank'ta 35 bin lira param var. Tamamını harcadım. Bunun yanında Aksaray Ticaret Bankası'nda benim adıma Yalçın Özbey isimli arkadaşım arsa almamınız için 150 bin tira yatırmıştı. Bu parayı Yalçın yatırdığı için tekrar kendisine verdim."

Yalçın Özbey adı, tutanaklarda Yalçın Özbek olarak yazılıydı. O günlerde ısrarla sormuştum:

"Ağca nın İpekçi cinayetinden önce ilişkili olduğu Yalçın Özbey ile ilgili herhangi bir soruşturma yapılmamış mıdır?

Özbek (Özbey) kimdir? Ne iş yapar? Kimin nesidir? Bunlar belli değildir." (4)

Ağca'ya bankalardaki hesapları hakkında soru sorulduğu zaman Yalçın Özbey'den hiç söz etmiyor. Özbey adı 13 Temmuz 1979 günü atılıyor. Ağca adına bankaya para yatıran Özbey ile ilgili hiç kimse araştırma yapmıyor.

Özbey de yurt dışına kaçıyor. Önce Mehmet Şener adından söz etmedi, Şener adını sonra verdi, şimdi söylediklerini yalanlıyor. Önce Özbey'in cinayete karıştığını hiç söylemedi, şimdi cinayeti Özbey'in üzerine yıkıyor. Belli olmaz, ilerde Özbey adından da **"bu işlerle hiç ilgisi yok"** diyecek. Neyi ne zaman, niçin söylediği belli değil. Ya da belli, bunları zamanında anlamaya olanak yok. Karşımızda tam anlamı ile usta bir yalancı var. Ustalığı biraz da ona inananların saflığından kaynaklanıyor.

Şimdi silah konusuna geliyoruz

Anlatıyor:

"Ocak ayının son haftasında Oral Çelik, Abuzer Uğurlu'dan (9 kalibrelik Browning tipi) **14 el ateş edebilen 3 tabanca teslim aldı ve bunları Yalçın Özbey'in Aksaray'daki bürosuna götürerek bu silahları İpekçi cinayetinin işlenmiş olduğu güne kadar sakladı..."**

Ağca, yakalandığı andan başlayarak, kaçtığı güne kadar, cinayette kullanılan silah konusunda sürekli yanlış bilgi vermiştir. Önce, cinayet nedeni üzerinde genel sözler söyleyerek polisi oyalamış, bu sürede silahın Şener tarafından yok edilmesini sağlamıştır. Ama bundan tam emin olmadığı için şaşırtıcı ifadelere devam etmiştir. Önce silahı, Kasımpaşa'da boş bir araziye attığını söylüyor, 6 Temmuz günü, cinayeti Mehmet Şener ile planladıklarını, silahı Şener'den aldığını, cinayetten sonra yeniden Şener'e verdiğini ileri sürüyor. 8 Temmuz günü Ağca ağız değiştiriyor:

"Silah konusunda açıklama yapmayacağım."

9 Temmuz günü silah konusunda "dışarı attım" diyor. 12 Temmuz günü aynı ifadede direniyor.

6 Temmuz tarihli ifadelerinde gerek Ağca, gerekse Çaylan, silahın Şener'de olduğunu söylüyorlar. 12 Temmuz gününe kadar aralarında anlaşma sağlamışlar ve ayrı ayrı silahın araba-

dan dışarı atıldığını söylemişlerdir.

Bu arada, hem silah, hem de Şener, ortadan kaybolmuşlardır. Cinayeti aydınlatacak en büyük kanıt böylece yok edilmişti.

Tabanca ne markaydı? Kaç kurşun alıyordu? "Gestepo" tipi, horozlu, 8 mermi olan 9 mm.'lik bir tabanca mı? Yoksa, Çaylan'ın silah kataloğunda gösterdiği gibi "Walter" tipi mi?

"Browning tipi, 14 el ateş edebilen..."

Ağca, son ifadesinde, nedense, silahın "14 el ateş edebilen" türde olduğunu söylemek zorunda kalıyor. Browning marka silahın 8 mermi, 7 mermi alan türleri de var.(5) Olay yerinde çok sayıda mermi kovanı bulunuyor. Bu bulgu, olayda birden çok silahın kullanıldığını gösteriyor. Ağca, bu olasılığın araştırılmaması için (14 el ateş edebilen) bir silah adı veriyor. Daha önce hiç böyle ayrıntı vermemişti; şimdi veriyor. Ağca, silahın (14 mermi alan türde) olduğunu özellikle kaydettikten sonra anlatmasını sürdürüyor:

"..Abuzer, İpekçi'nin öldürülmesi planını Şubat ayında gerçekleştireceğini Derinkök'e söylemiş, bu nedenle bizi teşvik ediyordu. 20 Ocak'a doğru, Abuzer, Derinkök'e projenin Şubatın ilk haftasında gerçekleştirileceğine dair güvence veriyordu. Abuzer'in kendisi, Derinkök'e bu sözü vermiş olduğunu bana söyledi. Yeniden belirtmek isterim ki, o zamanlar, Derinkök, Abuzer'den başka bizlerden hiçbirimizle direkt bir ilişkiye girişmedi.. Kaçakçılık nedenleriyle Abuzer ile ilişki içindeydim. O gerektiğinde benim ihtiyaçlarımı da gidermekteydi. Örneğin bana sahte belgeler sağlamaktaydı. Bununla birlikte, kendisi, İpekçi'nin öldürülmesi dolayısıyla bize bir karşılık vereceğini vaad etmişti. Daha önce Abuzer bana, Çelik'e ve Özbey'e, Derinkök'ün ne istemekte olduğunu açık biçimde söylemişti. Kendisi onunla İpekçi'nin ortadan kaldırılması konusunda aynı görüşteydi. Karşılık olarak bize vaat ettiği de, İpekçi ortadan kaldırıldıktan sonra İstanbul'da Beyazıt ve Aksaray bölgelerinde sigara karaborsası faaliyetlerimizde bize münhasır bir alan tahsisi idi. Özel olarak Abuzer bize süresiz olarak sigara temin edecek ve bundan elde edilecek kâr da bize, yani bana, Çelik ve Özbey'e kalacaktı. Çaylan'ın payını biz ayarlayacağız ve ona

zaman zaman para vereceğiz..."

Bu arada, binbaşı Ayhan ve savcı Onat sorulacak soruyu soruyorlar:

"Örgütünüzün diğer mensupları ile birlikte ideolojik amaçlarla hareket ettiğinizi (Batı demokrasilerini yıkmaktan söz etmiştiniz) kâr gayesi gütmediğinizi söylediniz. Şimdi İpekçi'nin öldürülmesi ile ilgili olarak kâr gayesi ile hareket etmenizi nasıl izah edersiniz?."

Yanıt şöyle:

"İpekçi'nin öldürülüş sebebinin kazanç sağlamak olduğunu reddederim. Nitekim karaborsa faaliyetlerinden elde edilecek olan ve Abuzer Uğurlu'nun bize bıraktığı kazanç tarafı olmayıp sadece masrafları karşılamak için olduğunu söyleyebilirim. Bunlar bizim örgütün ayakta kalması, büyümesi ve gerektiği durumlarda da yurt dışına çıkabilmek, yurt dışında yaşayabilmek ve muhtelif başka amaçları da gerçekleştirmek için gerekliydi..."

Peki **"örgüt"** dediği kimlerden oluşuyordu. Ve örgütün amacı neydi?

Bu yanıt, 15 inci sorunun karşılığıydı:

"...Siyasal bakımdan gerek sağ ve gerekse sola mensup yüzlerce kişi ile ve mafya ile de ilişki içindeydik. Ve bu kimseler bize göre ikinci derecede rol oynamaktaydılar. Bizim amacımız Batı demokrasileri ile mücadele etmek ve onları yıkmaktı. Bu eylemin muhtemel karşılığı bizi hiç ilgilendirmemekteydi. Bu hedefimize ulaşabilmek için bize yardımda bulunabilecek ülkenin Bulgaristan olabileceği düşünülüyordu... Abuzer Uğurlu ve Teslim Töre böyle söylemekteydiler. Nitekim bunlardan birincisi salt ihtilalci sebeplerle, ikincisi de silah trafiğine bağlı olarak kazanç elde etmek amacıyla çalışmaktaydılar..."

Burada bir ilginç açıklama, daha yapıyor. Okuyalım:

"..Ben ta o zamandan beri Bulgar gizli servisleri tarafından çok iyi tanınmalıyım. Nitekim Abuzer Uğurlu aracılığı ile ben ve örgütün öbür mensupları (yani Oral Çelik, Teslim Töre ve Yalçın Özbey) **Bulgar makamlarına Türk devletinin gelecekteki gelişmelerinin neler olabileceğine ilişkin raporlar sunmaktaydık. Öte yandan Abuzer Uğurlu, İstanbul'da**

Bulgar ajanları ve İstanbul'daki Bulgaristan konsolosluğunun ticaret ataşesi ile doğrudan temas halindeydi. Ayrıca bizzat bildiğim bir husus, Bulgaristan'dan, Türkiye yoluyla, İran'a ve gerek sağ, gerekse solcu kürtlere çok miktarda silahın gönderilmiş olduğudur..."

Ağca bunları biliyor, biliyor ama İran'da kaldığı günlere ilişkin tek bir açıklama yapmıyor: Ne yaptı İran'da? Nasıl geçindi? Kimlerle görüştü? Niye geri geldi? Bu konularda tek bir açıklama yok. Bulgarların, İran'a silah gönderdiğini **"bizzat"** nasıl biliyor? Açıklama yok, ama biliyor.

İpekçi cinayeti nasıl işlenmişti? Tabancayı kim kullanmıştı? Olay yerinde kimler vardı?

Ağca'nın ilk ifadelerinde, önce İpekçi'yi kendisinin öldürdüğünü, sonra, olay yerinde bulunduğunu, ancak ateş edenin kendisi olmadığını söylüyordu. 9 Şubat 1983 günü, bana, Rebibbia Cezaevi'nin sorgu odasında da bir aktör ustalığı ile **"İpekçi'yi Oral Çelik öldürdü"** demişti.

Şimdi bir başka açıklama yapıyordu:

"İpekçi'ye fiilen ateş eden Özbey'dir.."

Hani Oral Çelik'ti? Anlaşılan, Mehmet Şener'den sonra Oral Çelik'in de aklanması gerekiyordu. Ağca, Türkiye'de olağanüstü duyarlıkla koruduğu Özbey'i şimdi arslan ağzına atıyordu. O zaman niçin korumuştu, şimdi niçin suçluyordu?

Anlatıyor:

"..Suikast Şubat ayı başlarında olmak koşulu ile herhangi bir zamanda yapılabilirdi. Bununla beraber, Özbey aracılığı ile elde edilmiş ve benim kontrol ettiğim bilgiler sayesinde İpekçi'nin arabasını ve evinin yolunu belirlememiz mümkündü. Ayrıca Abuzer bize İpekçi'nin arasıra Ankara'ya gittiğini ve o zamanlar da arabasını İstanbul havaalanının otoparkına bıraktığını haber vermişti. Bu yüzden yola 31.1.1979 ya da onu izleyen 1 Şubat günü dördümüz (yani ben, Çelik, Özbey, Çaylan) **Renault ile İstanbul havaalanına giderek İpekçi'nin arabasının gerçekten orada park edip, etmediğini kontrol ettik. Arabayı orada görür görmez şehre döndük..."**

Ağca yine yalan söylüyordu. Çünkü, İpekçi, o gün havaalanına kendi arabası ile gitmemişti. Yargıç binbaşı Ayhan ve

savcı Onat, bu noktayı saptayıp, sormuşlardı.

Yanıt:

"İpekçi' nin ölüm gününü boşka günle karıştırmış olabilirim. Çünkü bir gün otomobilin park edip, etmediğini kontrol için havaalanına gitmiştim..."

Ağca'yia inanırsanız, o cinayet yerine bile gitmemiştir. Oral Çelik gözcülük, Çaylan şoförlük yapmış, Özbey ise İpekçi'ye ateş etmiştir. Olayı, ancak, o akşam saat 20 sularında Oral Çelik'in telefon etmesiyle öğrenmiştır. Peki, niçın olay yerine gitmemişti?

Şunun için:

"..Daha önceki faaliyetlerde edinmiş oldukları tecrübe ve Çaylan'ın şoförlükteki yetenekleri gözönünde tutulunca, onların üçü de bu işte yeterliydi. Ayrıca benim oraya gelmem istenmedi..."

Ağca ile ilgili yayınlarımda, sürekli olarak, Ağca'nın suçta kullanılan silahın ortadan kaldırılması için şaşırtıcı beyanatlar verdiğini, böylelikle örgütüne zaman kazandırdığını ileri sürmekteydim.

Bakın Ağca bu konuda ne diyor ve bu kuşkuyu nasıl da -bilmeyerek- doğruluyor:

"...İpekçi'nin öldürülmesinde kullanılan sözünü ettiğim 9 mm'lik silah olsun, benim 6.35'lik silahım olsun yakalandığım sırada benim İstanbul Taksim'deki evimde muhafaza ediliyordu..."

Yakalandığı gün "İstanbul'da nerede kalıyorsun?" diye sorulmuş, Ağca bu soruyu yanıtsız bırakmıştı. Şimdi açıklıyordu:

"... Oturduğum o yer, sokak numarası, eğer yanlış hatırlamıyorsam, ya 21 ya 24 olan 5 katlı bir binanın zemin katındaydı. Bu apartman İntercontinantal oteli ile Alman konsolosluğu binası arasında bulunan küçük bir parkın ötesindeki sokağa bakıyordu. Apartman dairesini Özbey, Taksim'deki bir emlakçı bürosundan kiralamış idi. Burada benimle birlikte Özbey ve Çelik de oturuyordu. Çaylan da bunu mükemmelen biliyordu. Bu evde silahlardan başka, İpekçi'nin öldürülmesi için hazırlanan planlar ve sahte kimlik belgeleri de bulunmaktaydı. Tutuklanmamdan sonra Çelik bu yeri boşaltti ve oradan da ulaklaştı..."

Ağca, polisi oyalayarak, arkadaşlarına zaman kazandırmış ve suç kanıtları bu arada yok edilmiştir.

Peki cinayette kullanılan silah ne olmuştu? Daha önce, **"Şener'e verdim"** ve **"arabadan dışarıya attım"** dediği silah için şimdi şöyle konuşuyor:

"İpekçi'nin öldürülmesinde kullanılan silahın -3 silahın- nerede olduğunu ise söyleyecek durumda değilim..."

Ağca, İpekçi'nin Özbey tarafından öldürüldüğünü söylüyor. Peki nasıl öldürülmüş.

Sözde olayı Oral Çelik'ten dinlemiş:

"Oral Çelik'in bana anlattığına göre sadece Özbey tarafından kendi silahı ile 4 ya da 5 el ateş edilmiş. Renaultla olay yerine gidildiğinde hiçbir araç izlemiyormuş. Yine Çelik, bana, cinayet işlendikten sonra kendisi ve diğerlerinin cinayet yerinden uzaklaşmada hiçbir sorunla karşılaşmamış olduklarını söyledi."

Ağca, 6 Temmuz 1979 günü emniyet müdürlüğünde iyice sıkışmıştır. Silahı, ÜGD Aksaray binasında Mehmet Şener'e teslim ettiğini söylemiş, 9 Temmuz günü, İstanbul Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Ahmet Karoğlu'na **"silahı da olaya katkıları bulunan kişileri de emniyetten ayrıldıktan sonra açıklayacağını"** bildirmişti.

Ağca'nın ilk ifadelerinde, bindikleri araba Anadol markaydı, şimdi Renault oldu. Mehmet Şener aklandı, yerine yakalayamayacaklarını sandığı Oral Çelik ve Yalçın Özbey yerleştirildi.

Ağca olayı ile kaçakçılık öyküleri gerçekten bir roman gibi gelişiyordu. Günlerden bir gün, Abuzer Uğurlu'nun kardeşi Uğurlu ailesinin lideri- Mustafa Uğurlu, Ankara 4 Nolu Sıkıyönetim Mahkemesi'nde söz isteyerek şöyle konuşacaktı:

"..Dava dosyamız hakkında Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi görevsizlik kararı verdikten sonra avukatlarım Ekrem Marakoğlu ve Hıdır Delipınar, dosyayı bekletip 3'üncü (İstanbul) Ağır Ceza Mahkemesi'ne düşüreceklerini söylediler. Orada, savcı ve heyet üyelerini de ayarlayacaklarını ve bu mahkemede tahliye edileceğimizi söylediler. Nitekim dava dosyası Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesi'ne düşürüldü. (..) Ancak avukatlarım ikili oynadılar. Ve heyetle anlaşarak gerek kakao, gerekse bakır dosyalarında görevsizlik kararı

verdirerek dosyaların uyuşmazlık mahkemesine gönderilmesini sağladılar. Ve bizim daha fazla tutuklu kalarak işin uzamasını da sağladılar. Bu avukatları, başka güçlerin elde ettiğini ve menfaat karşılığında bu yola başvurduklarını öğrendim. Nitekim daha sonra anılan mahkemenin savcısı Ahmet Karaoğlu istifa etti. Kendisine on beş milyona kat döşendi. Kendisi halen kaçakçılık davalarında avukatlık yapmaktadır. İşin aslı budur..." (6)

Mustafa Uğurlu, avukatlarının, kendisini cezaevinde tutarak Düzce'deki un fabrikasını ele geçirmek istediklerini ileri sürüyordu..

Avukat Ekrem Marakoğlu ve eski savcı Ahmet Karaoğlu, birer açıklama yaparak bu savları yalanladılar, ayrıca Adalet Bakanlığı'na başvurarak konunun soruşturulmasını istediler. Abuzer Uğurlu'nun kardeşi, İpekçi davasının savcısını niçin bu kadar ağır biçimde suçlamaktaydı? Bu, ancak açılacak soruşturma ile anlaşılacaktı.

Savcı Karaoğlu'nun İpekçi soruşturmasını yürüten savcı olması, bu açıklama ve suçlamanın çeşitli yönlerinden incelenmesini gerektirmekteydi. Uğurlu, niçin böyle bir ağır suçlama yapma gereğini duymuştu?

Ağca ile ilgili gelişmelerde, bunun gibi daha başka kuşkulu noktalar vardı. Örneğin, Ağca'nın Türkeş'e yazdığı izlenimi veren bir mektubun basına yansıma biçimi bu kuşkulu noktalardan biriydi. Gazetelere gönderilen bir mektupta, mektup sahibinin bir gün Ankara'daki Atatürk Orman Çiftliği'nde köpeğini gezdirirken, köpeğin bir ağacın dibinde bir naylon torba bulduğunu, torbanın içinde Ağca'nın Türkeş'e yazdığı bir mektubun çıktığı yazılmaktaydı. Bu mektup bana da gelmişti. Ancak, olaya önem vermemiştim. Mektup, elde ediliş biçimi ile hiç de önem verilecek gibi değildi.

Mektup şöyleydi:

"Sayın Başbuğum, Münih

Önce en derin hürmetlerimle ellerinizden öper, pek sıcak ve babacan ilgilerinize sonsuz şükran duygumu ifade etmek isterim. Beni bağrına basan ülkücü kardeşlerimin her türlü yardımı sayesinde hiçbir şeyden zorum yoktur. Türk olmanın gururu ile yüce dava uğruna üzerime düşen her

görevi şerefle yerine getirmenin huzuru içindeyim. Tanrı Türkü korusun ve yüceltsin.

En derin saygılarımla..." (7)

Bu mektuptaki el yazısı, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Savcılığı'nca iki ayrı bilirkişi kuruluna incelettirilmiştir. İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Grafik Sanatlar Bölüm Başkanlığı'nda görevli bir öğretim üyesi ve yardımcısının hazırladıkları rapor şu görüşü içeriyordu:

"Etüdü istenen orijinal fonlu teknik eskiliği olan (pozlandırma hatası, developman bayatlığı, fotoğraf materyal bayatlığı) 13.2 x 16.4 cm. boyutlu, asıl ölçüleri 11 x 12.4 cm. olan tarihsiz, sağ üst köşede (Münih) yazısı ile (Sayın Başbuğum) şeklinde başlayan, (en derin saygılarımla) ibaresi, ile sona eren fotokopi belge ve mukayese için gönderilen dökümanın tamamının karşılaştırılmalı olarak incelenmesi sonucunda:

Diğer dökümanlarda varoloan imzalarla etüdü işaret edilen orijinal fotokopideki imzanın teknik etüd neticesinde aynı olduğu, 14 Mayıs 1981 tarihli dosya 2 Nolu dizide bulunan gazetle kupüründeki ve diğer dökümanlardaki elyazıları ile bahse konu Münih'ten yazılmış mektubun kaligrafisinin uyduğu, bu nedenle adı geçen fotokopideki elyazıların ve imzanın M. Ali Ağca'ya ait olduğunu, ayrıca bahse konu fotokopi orijinalinin dörde katlanmış olmasından her ne kadar montaj hissi uyanıyorsa da kesilen hece ve harf bağlantılarının etüdünden böyle bir kanaatin mevcut bulunmadığı sonucuna varılmıştır..."

Askeri savcılık, aynı konuda bir de Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Laboraotuan Daire Başkanlığı'na bir inceleme yaptırtmıştır. 23 Eylül 1981 gün ve 2263 genel işlem, 1981/561 uzmanlık sayılı **"ekspertiz raporu"** aynı sonuca varmaktaydı:

" Bulgulara göre (Sayın Başbuğum) hitaplı mektup fotokopisinde tüm yazı ve imzanın yeknesak bir görünüm ve uyum içerisinde bulunduğu ve herhangi bir montaj emaresi taşımadığı müşahede edilmiş ve bahsi geçen bu belgenin orijinal mektuptan fotokopisi yapıldığı kesin sonucuna varılmıştır.

Söz konusu mektup fotokopisindeki yazılar ile M. Ali Ağca'nın mukayese yazıları arasında her yönden uygunluk bulunduğu tesbit edilmiş ve bahsi geçen belgedeki yazıların tümünün M. Ali Ağca tarafından yazıldığı anlaşılmıştır.

Aynı belgenin sağ alt köşesinde atılmış imza ile M. Ali Ağca'nın mukayese yazıları arasında tesbit ettiğimiz uygun ve kesin bulgulara atfen bu imzanın M. Ali Ağca elinden çıkmış samimi ve hakiki bir imza olduğu sonucuna varılmıştır..."(8)

Mektubun ele geçiş ve gönderiliş biçimi güven vermiyordu; ancak iki ayrı ekspertiz raporu, bu mektubun bir montaj ürünü olamayacağı sonucuna varmıştı... Şimdi olay nasıl yorumlanacaktı?

Türkiye'de bu iki rapor dışında üçüncü bir rapor hazırlanmadı. Ancak yargıç Martella'nın İtalya'da yaptırdığı üçüncü incelemede, bu mektubun Ağca'nın elyazısı olmadığı yolunda kanıtlar oluşuyordu.

Bu mektup gerçekten Ağca tarafından mı yazılmıştı? Türkiye'de saptanan, resmi bulgular bu sonucu gösteriyordu. Ancak İtalya'daki araştırmalar aynı sonucu vermiyordu. Mektubun duruşmada okunduğu gün de Türkeş, mahkemede sert tepki gösteriyor, bu mektubun düzmece olduğunu söylüyordu.

Varlığı tartışılan bir başka mektup da yine Ağca imzasını taşıyan mektubu gönderen tarafından gazetelere ve İtalyan haber ajansı ANSA'nın Ankara bürosuna da gönderilmişti. Mektup Federal Alman CSU lideri Dr. Franz Josef Strauss imzasını taşımaktaydı, adres yine Türkeş'in adresiydi. Mektubun üzerinde el yazısı ile Türkçe "cevap verilsin" notu vardı. Mektubun elime ulaşmasından hemen sonra Ankara'daki Federal Almanya Büyükelçiliği'ne başvuruyor ve konu hakkında bir bilgi vermelerini rica ediyordum. Yanıt hemen geldi. Büyükelçilik yetkilileri, mektubun **"düzmece"** olduğunu söylüyorlardı.

Strauss tarafından Türkeş'e gönderildiği izlenimi verilen mektubun Papa ile ilgili bölümü gerçekten ilgi çekiciydi. Eğer mektup düzmeceyse, bu mektubu yazanlar, olayları belli yönlere çekme amacını güdüyorlardı.

Mektubun bu bölümünü okuyalım:

"... Moskova tarafından yönlendirilen Sovyet sempatizanı kişi ve gruplar, kamuoyunu yanıltmak istiyorlar. Batının savunma gücü ve Amerikalı dostlarımızın çabalarına karşı çıkıyorlar. Bu tür görüntülerle, Sovyetler'in asıl amaçları askeri üstünlük sağlamaktır. Bu amaç, sonunda elbeltte dünya üzerinde komünist bir diktatörtlük kurmaya yöneliktir. Sizin ve bizim partimizin Moskova'nın bu ihtiraslarını her türlü yolla engelleyeceklerdir.

Herşeyden önce böyle bir engelleme, Sovyetlerin silahsızlanma propagandası ile barış demagojilerine, ne yazık ki, Papa Paul de katılmaktadır. Papa da Sovyetler Birliği gibi, Başkan Carter'ın başkanlığında yürütülen Amerikan savunma çabalarını, dünya barışı için bir tehlike olarak görünmektedir. Federal Almanya'nın Washington'daki politik dostları böyle bir tutumdan derin rahatsızlık duymaktadırlar. Papa'nın orta Amerika'da, sizin ülkenizde ve son olarak Afrika'da yaptığı açıklamalar, dünyayı komünizme karşı bir savaşa yöneltme doğrultusunda değildir..."

Strauss tarafından da resmen yalanlanan bu mektup, acaba, KGB tarafından mı yazılmıştı. Bunları bilmeye olanak yok. İstihbarat örgütlerinin birbirleriyle kıyasıya savaşa tutuştukları bir dönemde, bu tür her belge titizlikle ele alınmalıdır. Gerçek olmadığı hemen anlaşılacak böyle bir belgenin hazırlanması, kime ne yarar sağlar? Bu mektupların, kuşku verici biçimde yollanması ne gibi bir izlenim verir? Bunları iyi düşünmek ve iyi tartmak gerekir. Bu yüzden, belgelerin sahtesi ile gerçeğini ayırmak kadar, Ağca'nın ifadelerinde yer alan gerçeklerle, bu gerçekleri saptırmaya yönelen çabaları da ayırt etmek güçleşmektedir.

Ağca, Roma'da niçin birdenbire konuşmaya karar vermişti. Ağca'nın, 1981 Aralık ayında iki İtalyan gizli servis görevlisi ile görüştükten sonra Kasım ayında Bulgar bağlantısını açıklaması dikkat çekmekteydi. Ağca, Roma'daki son ifadesinde, bağlı bulunduğu örgütün Bulgarla ilişki kurduğunu söylemiş, ancak İpekçi cinayetinin gazetenin satışı ile ilgili olduğunu ileri sürmüştür. Ağca, cinayet nedeniyle para almadığını belirtmiş; ancak aynı ifadesinde kaçakçılarla kurduğu ilişkileri anlatmıştı. Bu

sözlerin hangisi doğru, hangisi değildi? Belgeler sahte, ifadeler doğru muydu? Ya da bunun tersi, ifadeler yalan, belgeler mi gerçekti?

KGB ve CIA, her ikisi de olayı yörüngesinden çıkartmak ve gerçeği saptırmak için çalışmış olamazlar mıydı? Carter'ın güvenlik danışmanı ve Ankara'daki eski "CIA istasyon şefi" Paul Henze, olayın baştan sona KGB tarafından düzenlendiği kanısındaydı; Sovyet yazan Andronov ise bütün olup bitenlerin CIA tarafından düzenlendiği kanısındaydı. Hangisi doğruydu? Gerçekleri saptıran kim, gerçekleri ortaya koymaya çalışan kimdi? Bu soruları yanıtlamak için öncelikle somut gerçekleri sıralamak gerekmekteydi.

Ağca konusunda kimi varsayıma, kimi gerçeklerin saptırılmasına dayanan birçok yorum türetiliyordu.(9) Örneğin İtalya'nın mafyaya benzer örgütlerinden biri olan "Camorra"nın liderlerinden Raffaelo Cutolo'nun cezaevinde Ağca ile beraber kaldıkları, Hıristiyan Demokrat Parti ileri gelenleri ile yakınlığı bulunan Cutolo'nun Ağca'ya Bulgar bağlantısı konusunda itiraflar yapmayı salık verdiği de ileri sürülmekteydi.(10) İtalyan gizli istihbarat örgütünün P-2 Locası ile olan yakın ilişkisi ve İtalya'da patlak veren uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı olayları konuya daha başka yorumlar da ekliyordu. (11)

BULGARLAR NE DİYOR?

Ağca'nın Papa'ya karşı yönelen suikast girişimi olayında **"suç ortağım"** dediği Ayvazov, suçlamalar karşısında ne diyordu?

Sofya Press'in 16 Aralık 1982 tarihli haberinde Ayvazov kendisini şöyle savunuyordu:

"Ağca'yı tanımıyorum. Onunla görüşmedim. Bu suikasta katılmış olsaydım, görüşmelerimi, altısı İtalyan olan yirmi dört ailenin oturduğu bir apartman blokunda mı yapacaktım?... İtalyan gazeteleri Ağca'nın, kaldığım evin telefon numarasını bildirdiğini iddia ediyor. İtalya'da kaldığım süre evimde telefonum yoktu."

Ayvazov, 13 Mayıs günü St. Peter alanında bulunduğu yolundaki savları da reddediyordu. Suikast günü tabanca ve el bombaları taşıdığına ilişkin savları da şöyle yanıtlıyordu:

"Ordudan terhis olalı 18 yıl oldu. Bu süre içinde ellerim hiç silah tutmadı."

Roma'daki Bulgar elçiliği ataşesinin sekreteri olan Jelio Vassilev'in savunması da şöyleydi:

"Bir tek Türkçe sözcük bile bilmiyorum. O toplantıların nasıl yapıldığını öğrenmek isterdim. Çünkü, bildiğim kadarıyla Antonov da, Ayvazov da Türkçe ya da İngilizce bilmiyorlar. Ağca ile hangi dilde konuştuk acaba?"

Amerikan ABC televizyonu da suikast ile ilgili programında bu noktalara parmak basacaktı. Fakat, acaba, Ağca, bu toplantılarına katılan daha başkalarından söz etmiş miydi? Bunlar Bulgarca biliyorlar mıydı?.

Bulgaristan savunmaya geçmişti.

Bulgar havayolları temsilcisi Antonov'un tutuklanması Bulgaristan hükümetinin sert tepkisine yol açtı. 17 Aralık 1982 günü Sofya'da düzenlenen **"resmi"** nitelikli basın toplantısına,

Bulgaristan haber ajansı müdürü Boyan Traykov ile birlikte Antonov'un eşi Lozitsa Antonov, Todor Ayvazov, Jelio Vassilev ve Bekir Çelenk katılmaktaydı.

"Çok geniş ve etkin bir anti-Bulgar ve anti-sosyalist kampanyasını yürütmekte olduğu gün gibi ortadadır. Bu kampanyanın örgütlü biçimde gerçekleştirilmekte olduğu, iç mekanizmasının boyutları, gelişme evreleri, gerçekleştirilmesi için seçilmiş zaman da oldukça belirgindir. Bütün bunlardan sonra bu anti-Bulgar kampanyasının önceden düşünülüp, planlandığı, şimdi de harekete geçirilip, yönlendirildiği sonucu çıkarılabilir. Ve bu kesinkes haklı bir sonuçtur. Bu kampanya ile güdülen amaçlar bir değil iki değil... Daha açık bir anlatımla, bu kampanyayla dünyadaki kataoliklerin duygularını etkilemek, komünistlere karşı kin duygularını aşılamak, kapitalist ülkeler emekçilerinin düşüncesini, sansasyonel bir olay ile ekonomik ve sosyal bunalımın sorunlardan, Nato'nun süper silahlanma politikasından başka yöne kaydırmak, Papa'nın lehine olduğunu göz önünde tutarak, Polonya halkının bir bölümünde, Polonya'daki durumun normalleşmeye başladığı bir sırada, Bulgaristan'a ve öteki sosyalist ülkelere karşı kamuoyu oluşturmak, dünyada kalıcı yumuşama ve işbirliğine kırağı çalmak hedefleri izleniyor..." (1)

Bulgar BTA ajansı müdürü, yazılı belgelerin ve tanık anlatımlarının Antonov'un suçsuzluğunu kanıtladığını, Antonov ile Ağca'nın tanışmadıklarını, Ayvazov ve Vassilev'in de olayla ilgileri olmadığını söylemekteydi.

Aynı basın toplantısında konuşan Ayvazov'un söylediklen de ilgi çekmekteydi:

"..Ağca'mn kalmış olduğum konutu ve içindeki durumu tam ayrıntıları ile anlatmış olduğunu öğrendim.. Ağca, dalgınlıktan olacak, evimde küçük bir çocuğun bile dikkatini çekebilecek birçok belirgin şeyi görmemiş... Dahası var; kaldığım konuta benim yokluğumda meçhul kişilerin girmiş olduğunu da saptamış bulunuyorum. Bulgar Büyükelçiliği bu sorun konusunda İtalyan yetkililerine iki nota gönderdi."

BTA ajansı müdürü, bir soru üzerine şu açıklamayı da yapmaktaydı:

"..Ülkemiizden her yıl 6 milyon dolayında yabancı ge-lip, geçiyor. Bunlar vizelerden yararlanıyorlar. Ağca, Batı ülkelerinde dolaşmış, bu ülkeler İnterpol'e üyedirler. Ağca, bu ülkelerde tutuklanmamıştır. Türkiye bu ülkelere Ağca'nın suçu ile ilgili bilgiler vermiştir, Bulgaristan'a resmi yoldan böyle bir bilgi iletilmiş değildir."

İki görevli arasında salona getirilen Bekir Çelenk, suikasta kanştığına ilişkin savlan **"İftira"** olarak niteliyor ve Bulgaristan'da bulunma nedenini **"iş ilişkisi"** olarak açıklıyordu.

Çelenk, bir soru üzerine **"Musa Serdar Çelebi'yi bir filmci dostu aracılığı ile tanıdığını"** söylüyordu.

20 Aralık pazartesi günü İtalya parlamentosunda yapılan görüşme **"Bulgar bağlantısı"** konusunu büsbütün ön plana çıkarmaktaydı. Yapılan genel görüşmede Adalet ve İçişleri Bakanlan açıkça Bulgaristan'ı suçluyorlardı. İçişişleri Bakanı Emilio Colombo ise daha ılımlı bir ifade kullanıyordu.

Komünist partisi milletvekili Giancarlo Paitta ise Trento sorgu yargıcı Palermo tarafından tutuklanan Henry Arslanyan'ın bir Amerikan ajanı olduğunu ve İtalya'da yıllarca elini, kolunu sallayarak kaçakçılık yaptığını ileri sürüyordu. Henry Arslanyan bir Amerikan ajanı mıydı?(2)

Belgeler bunu göstermekteydi.

Bulgar basını ve radyosu, Antonov tutuklanır tutuklanmaz Ağca üzerinde yorumlar yapmaya başlamıştı. BTA'nın daha önce Türkiye'de de görev yapmış olan yorumcusu Dimitri Şişmanov'un yorumuna göre, Ağca, **"Bozkurtlar"** adı verilen faşist bir örgütün militanıydı ve İpekçi bu çevrelerce aşın solcu sanıldığı için öldürülmüştü.(3) Şişmanov'un Ağca ile ilgili sözlen şöyleydi:

"..Ağca hapisten kaçtı, nasıl kaçtı? Ardında bu karmaşık operasyonu planlayan ve gerçekleştiren örgüt bulunmasaydı, kaçabilecek miydi? Türk basınında çıkan haberlere göre, Ağca'nın askeri cezaevinden Türk subayı üniformasıyla titizlikle korunan sekiz kapıdan geçerek sokağa çıktı ve sokakta kendisini bekleyen arabaya binerek ortadan kayboldu. Ağca'ya askeri üniformayı kim sağladı? Sekiz kapıdan kimin yardımıyla geçti? Ve sokakta kendisini bekleyen araba kime aitti? Yoksa cezaevinden kaçışını Bulgar gizli servisleri mi

örgütledi?"

Bulgar BTA ajansı, konu ile ilgili birçok haber ve yorum daha geçmişti. Bunlann arasında, **"Bulgaristan'ın uyuşturucu madde kaçakçılığına karşı mücadele"** verdiğini belirten haber ve yorumlar da bulunmaktaydı. (4) Açıklamaya göre, Bulgaristan'da 1969 yılından 1977 yılına kadar 315 kilo morfin, 21 kilo boşka çeşit uyuşturucu madde ele geçti. 1976 yılında 112 kaçakçılık olayına el kondu.

Yapılan resmi açıklama şöyleydi:

"1979 yılına kadar toplam 5 kilogram eroin ele geçirilmişken, 1979 yılından 1982 yılına kadar ele geçen toplam eroin miktarı 102 kilogramdır. Yine bu dönemde özellikle büyük bir kaçakçılık olayında 163 kilogram morfin ele geçirildi. Son on yılda 900 kaçakçılık olayı ortaya çıkarılarak 24 kg.'dan fazla esrara el kondu." (5)

Gümrükler genel müdürü bu açıklamasına şu sözleri de ekliyordu:

"Şimdiye değin esrar kaçakçılığına karışmış bir tek Bulgar yurttaşı ve Bulgar taşıma aracına rastlanmamıştır."

Genel müdür, bu açıklamasına bir de küçük ek yapmaktaydı:

"..Katolina sınır kapısında 21 Ocak 1983 günü çok büyük uyuşturucu madde kaçakçılık olayı ortaya çıkarılmış ve Ömer Gültürk adlı bir Türkle Domenica Mommoliti adlı bir İtalyan bayan tutuklanmıştır."

Bulgarlann yaptığı bu **"karşı-propaganda"** Sovyet gazetelerı tarafından da desteklenmekteydi.

Bu gazetecilerden biri Iona Andronov'du. Moskova'da yayınlanan "Literaturya Gazeta"da çalışan Andronov, uzun yıllar ABD'de görev yapmıştı. Ağca ve Papa olayını incelemek üzere görevlendirilen Andronov, Bulgaristan'da başladığı çalışmalan Türkiye'de de sürdürmüştü. Türkiye'de birçok kişi ile görüşen Andronov İstanbul'dan beni telefon ile aramış ve görüşmek istediğini söylemişti.

Andronov'a **"görüşelim, ama söylediklerimi yazabilecek misiniz?"** diye sordum. **"Tabii"** dedi. **"Bulgaristan'ın kaçakçılık trafiğindeki rolünü örneğin"** dedim. Ankara'da da Cumhuriyet bürosunda görüştük.

"Bulgarlar kaçakçılık yapıyorlar."

Söze böyle başladım. Güldü, piposundan birkaç nefes alarak yanıt verdi:

"Yorum yok."

Ama gülüyordu.

Andronov, Ağca ve Papa ile ilgili yazısını "On the trail of the wolf" başlığı altında yayınladı. (6) Andronov'un bu yazılarında, Ağca, **"neo-nazist"** bir militan olarak nitelenir. Andronov, Ağca'nın sahte pasaport ile Bulgaristan'da kaldıktan sonra Avusturya, İsviçre, İspanya, Belçika, Danimarka, Fransa, İngiltere ve İtalya'ya gittiğini anlatıyor. Sovyet yazarı, Papa suikastından sonra Ağca olayının unutulduğunu, olayın CIA Ankara eski şeflerinden Paul Henze'nin Atlantic Community adlı yayın organında yazdığı yazı ile başlatıldığı kanısındadır. Kampanyanın, Ağca'nın **"aşırı solun ve Sovyetlerin ajanı"** olduğu savı ile başlatıldığını yazan Andronov, bu sinyalin **"Beyaz Saray"**dan geldiği görüşündedir.

Sovyet yazarı, tıpkı CIA şefi Henze gibi senaryo yazma merakındadır. Andronov'un senaryosunda Henze başroldedir. Andronov'a göre her olaydan CIA sorumludur. Henze'ye sorarsanız, her olayın altında kesinlikle **KGB** bulunmaktadır. NBC televizyonu ve Reader's Digest'teki yazıtları da Henze'ye bağlayan Andronov, genel olarak CIA'yı suçlamaktadır.

Andronov, Sofya'da Çelenk ile görüşür. Çelenk, bütün mali ilişkilerinin Batı bankalarında olduğunu, ABD ve Batı Avrupa ülkelerindeki yetkilileri ile hiçbir sorunun olmadığını söyler. Andronov, daha sonra CIA ajanı Frank Terpil'in **"Bozkurtlar"** olarak anılan ülkücülere silah sattığını açıkladığını yazar. Terpil'in Ağca'ya suikastta kullanılan 9 mm.'lik Browning marka silahları da sattığını kaydeder. Sovyet yazarı, Terpil'in sekreterinin 27 Mart 1983 tarihinde Dublin Sunday Press gazetesine **"Terpil'in CIA ajanı olduğunu ve Ağca ile ilgili bulunduğu"** yolunda demeç verdiğini de yazar. Andronov, bu anlatımları ile CIA'nın ülkücülere silah sattığını vurgulamaya çalışır.

Sovyet yazarı, 13 Ocak 1979 tarihinde İpekçi'nin Henze ile görüştüğünü belirtir ve Henze hakkında bilgi verir. İpekçi, Henze ile ne görüşmüştür? Sovyet yazarına göre, İpekçi, bu görüşmede, Henze'ye CIA'nın Türkiye'deki çatışmalarına son

vermesini istemiş olabilir. Çünkü, İpekçi, Türk-Amerikan ilişkilerinin karşılıklı iyi niyete dayanarak gelişmesini istemektedir. (7)

Andronov, aynı yazısında, benimle yaptığı görüşmeye de değinir. Bunu yaparken **olmamış** olayları olmuş gibi gösterir, olayları saptırır. (8) Andronov, daha sonra Bonn'da yaşayan CIA görevlisi Ruzi Nazar'dan söz eder. Ruzi Nazar adının tarafımdan verildiğini söyler.

Andronov'a **"Ruzi Nazar'ı tanıyor musunuz?"** diye sormuştum: **"Hayır"** yanıtını alınca, **"Ruzi Nazar, Sovyetrel yurttaşıydı, sonra CIA ajanı oldu, araştıracaksanız, bunu araştırın"** demiştim. Ruzi Nazar ile ilgili olarak, çok daha önceleri yayınlar yapmış, bu CIA görevlisi ile Türkeş'in dostluğuna değinmiştim. (9) Bundan, elbette **"Papa suikastını CIA düzenlemiştir"** gibi dayanıksız bir sav çıkarmış değildim. Nazar'ın, gerek Türkiye'de, gerek Bonn'da, yurt dışında **"Bozkurtlar"** olarak adlandırılan ülkücülerle ilgili geniş bilgileri bulunmaktaydı. Enver Altaylı, Ruzi Nazar ile tanışmaktaydı. Bu yüzden Ruzi Nazar, en azından, Ağca'nın Federal Almanya'da "Bozkurtlarla" teması olup, olmadığını en iyi bileceklerin başında gelmekteydi. Ruzi Nazar adı bu bakımdan önem kazanmaktaydı.

Andronov, Wiesbaden'de **"Dotzheirer Straesse no 146"**da bulunan Amerikalıların denetimindeki **"neue Solidriteat"** adlı enstitüye gittiğini, burada **Paul Goldstein** adlı bir görevlinin kendisine Ruzi Nazar ile ilgili bilgiler verdiğini belirtmektedir. Andronov, Bonn'da Milliyet, Gazetesi yazarı Örsan Öymen ile de görüşmüştür. Öymen'in kendisine, Enver Altaylı'nın Ruzı Nazar ile ilişkisi olduğunu anlattığını kaydeden Sovyet yazarı, bütün bunlardan sonra, Papa olayının, Henze, Ruzi Nazar, Enver Altaylı'nın oluşturduğu bir **"faşist klik"** tarafından düzenlediği sonucuna varmaktadır.

Sovyet yazarı, Henze ve Ruzi Nazar'ın 1959 yılında Ankara'da Amerikan Büyükelçiliği'nde birlikte görev yaptıklarını kaydettikten sonra, bu beraberlikten Roma'daki suikast olayına kadar uzanan ilişkiler olduğunu anlatmaya çalışıyordu. Andronov'un yöntemi de tıpkı Amerikalı yazarlar, Dtertling ve Henze gibi varsayımlara dayanmaktaydı. Henze ve Nazar'ın CIA'da çalışmış olmaları bir gerçektir, ancak her ikisinin Papa

olayına karıştıklan yollundaki yargı bir varsayımdır. Gerçekler kanıt ister, varsayımlar ise düş gücü! (10)

Henze'ye evimde sormuştum:

"Ruzi Nazar'ı tanıyor musunuz?"

Yanıt:

"Tanımıyorum..."

Üsteliyordum:

"Nasıl tanınmazsınız, o da sizin gibi Ankara'daki CIA görevlisi..."

"Tanımıyorum" dedikten sonra, nedendir bilmem, sormuştu:

"Türkistanlı değil mi?"

Evet, Ruzi Nazar Türkistan kökenliydi. "Nazarov" olan adını, 1941 yılında Nazi ordulanna katıldığı zaman Ruzi Nazar olarak değiştirmiş, önce ABD'de, sonra Almanya'da, daha sonra da Türkiye'de CIA görevlisi olarak çalışmıştı. Henze'nin Nazar'ı tanımamış olması olası mıydı? Bence değildi. Henze, Nazar'ı tanımadığını söylüyordu. (11)

Henze'nin İpekçi ile 13 Ocak 1979 günü görüşmesi, ardından İpekçi'nin öldürülmesini, varsayımlarla oluşan bir senaryoya yerleştirmek olasıdır, ancak bununla kanıt olarak ortaya ne konmuş olabilir? Bunun gibi, Ruzi Nazar ile Henze'nin tanışmalan -ki büyük olasılıkla birbirlerini tanırlar- yine neyi anlatır? Hukuk, varsayımlara değil doğrudan doğruya kanıtlara dayanır. Bu yüzden Andronov'un "Henze-Nazar-Altaylı üçgeni" içine yerleştirdiği senaryonun inandırıcı bir yanı yoktur. Bu, olsa olsa, Ağca konusunda üretilen CIA teorilerine karşı KGB tarafından üretilen bir başka teoridir. KGB teorileri de tıpkı CIA teorileri gibi kanıtsız ve dayanıksızdır.

Henze, Andronov'un bu yazısına, Tercüman Gazetesi'nde yanıt verdi. Henze şunları söylemekteydi:

"Ben bir suçlu olarak, Abdi İpekçi'nin katlinin arkasındaki adam olarak gösterildim. Sovyet gazeteleri, benim Abdi İpekçi cinayetini planlayarak Türkiye'de askeri yönetime davetiye çıkardığıma kadar götürdüler işi. İşin ilginç yönü, bu gazeteler bana yaptıkları saldırılarda Türkiye'deki bir köşe yazarının yazılarından da bol istifade etmektedirler.

Sovyet gazeteleri durmaksızın tıpkı Abdi İpekçi cinaye-

tinde olduğu gibi Papa II. Paul'e karşı yapılan suikastte de bir aşırı sağcı, Bozkurtlar-CIA bağlantısı olduğunu iddia etmektedirler." (12)

Genel olarak, Federal Almanya'daki ülkücü liderleri ile CIA görevlileri arasında bir ilişki kurulduğu kesindir. Bu ilişkinin yadsınmaz nitelikteki belgeleri, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı I Nolu Askeri Mahkemesi'ndeki MHP dosyaları içindedir. Ağca'nın ülkücü bir militan olduğu da kesindir. Bunlar gerçeklerdir. Bu gerçekleri sıraladıktan sonra, Papa suikastının "CIA-Bozkurtlar" işbirliği ile yapıldığını söylemek ise yine bir varsayımdır. Varsayımlan, gerçeklerle karıştırmamak, ideolojik görüşlere göre varsayım üretmemek gerekir. Bir olayın belli bir mantık içinde **"olası"** görünmesi ile **"gerçek"** sayılması birbirlerinden çok ayrı konulardır.

Ağca'nın İpekçi cinayetinden önce ve sonra **"ülkücü"** adı verilen çevrelerle ilişkileri çok açık biçimde ortadadır. Ağca'yı İpekçi cinayetine iten çevre, ülkücüdür. Ağca'yı cezaevinden kaçırıp, saklayanlar yine ülkücülerdir. Ağca'ya sahte pasaport sağlayanlar da ülkücülerdir. Ağca'nın Avrupa'da ilişki kurduğu Türkler de ülkücülerdir. Böylesine kanıtlanmış gerçekleri, **"Ağca Bulgarların adamıdır"** diye yok saymanın mantıkla bağdaşır bir yanı yoktur.

Papa suikastının **"CIA-Bozkurtlar"** işbirliği ile yapıldığı yolundaki Sovyet-Bulgar görüşü ile suikastı KGB'ye bağlayan Amerikan görüşleri, ceza hukukunun tanımladığı anlamda kesin kanıtlardan yoksundurlar. Bunlar, bu aşamada yalnızca varsayım niteliğindedir. Bu görüşleri, daha değişik boyutta görmek sanırım yanlış olur.

Papa olayını yorumlayan **"Sovyet görüşü"**nü kısaca değerlendirdikten sonra bu konudaki varsayımları oluşturan Amerikalı kadın yazar Claire Sterling'in varsayımlarla oluşan görüşlerine değinmek gerekir.

Sterling, dünya çapındaki ününü "The Terror Network" adlı kitabı ile yaptı. (13) Kitabın Türkiye ile ilgili bölümünde eksiklikler ve yanlışlıklar göze çarpmaktaydı. **"The Terror Network"**ün Türkiye'ye ilişkin bölümü yüzeysel gözlemlerle oluşmuştu. Solcu teröristlerle Sovyetlerin ilişkileri konusundaki görüşler, John Barron'un KGB adlı kitabına dayatılmıştı.

"İstihbarat görevlisi" olduğu kendi kitabında yazılı bulunan Barron'un yapıtı, özgün ve yansız bir incelemeden çok CIA görüşlerini yansıtmaktaydı. (14) Barron'un KGB kitabı, birçok bakımdan bilgi verici nitelikteydi; ancak Türkiye'ye ilişkin bölümlerde CIA'nın görüşleri egemendi. Bu yüzden, Claire Sterling'in **"The Terror Network"** kitabının Türkiye ile ilgili bölümlerini, yanlış, eksik ve tek yönlü değer yargıları ile doldurulmuş olduğu izlenimini edinmiştim.

Terör konusunu ele alan başka yazarların da kitaplarında aynı eksiklik ve tek yanlılık göze çarpmaktaydı. (15) Bütün bu yayınlar, üstünkörü, kulaktan dolma ya da yabancı elçiliklerin edindikleri bilgileri yansıtıcı nitelikteydi. Sterling'in yaklaşımı da bu anlayışın dışında değildi.

Steriling ile birkaç kez görüştüm, bu görüşlerimi de kendisine aktardım. Sterling **"The Time of the Assassins"** kitabını yazarken Türkiye'de resmi yetkililerle görüştü. Kitabı, geniş ölçüde bu resmi görüşlerin ışığı altında hazırlandı. Bu Amerikalı kadın yazarın, Ağca ve Türk kaçakçılar ile ilgili araştırmaları, varsayımları ve tek kanaldan gelen görüşleri aşamadı.

Sterling'in varsayım yoluyla düşünce üretme yöntemini, Amerika'da **"Covert Action"** adlı bir dergi kıyasıya eleştirmişti. (16) Sterling'in **"The Terror Network"** kitabında **Henri Curiel** adında bir Mısırlı yahudinin KGB adına çalıştığını yazdığı, bilinmeyen teröristlerce öldürülen Curiel'in ailesinin Sterling aleyhine Paris'te tazminat davası açıp kazandıklarını belirten dergi, Amerikalı kadın yazarın, **Curiel** hakkında yazdıklarının Fransız istihbarat servislerince doğrulanmadığını ileri sürmektedir. (17) Sterling'in Ağca ve Papa konularında da aynı yöntemi kullandığını ileri süren dergi, **Reader's Digest** dergisi ile **NBC** televizyonunun da Sterling'in yaklaşımlarını benimsediklerini belirtir ve kitle iletişim araçlarının haber ve yorum üretiminde nasıl belli amaçlar için kullanıldıklarını anlatır. KGB teorileri -dergiye göre- dayanak olmaksızın oluşturulmuştur. **Claire Sterling** ve **Paul Henze,** bu haber saptırma ve yönlendirme çalışmalarının örnekleridir.

Bunlar, iki Amerikalı araştırmacının gözlemleridir.

Sterling, araştırmalarına, Ağca soruşturmasını yürüten İtalyan polis yetkilileri ile konuşarak başlar. Papa suikastından

sonra Ağca'nın bağlı bulunduğu örgütlere ilişkin hiçbir bilginin bulunmadığını, Amerikan basınında, suikast girişiminin, islam toplumunun Batıya karşı kötü sürprizlerle dolu olduğunu gösteren bir olay olarak nitelendirildiğini yazar. (18) Ağca'nın, Sofya'da Vitoşa otelinde karşılaştığını söylediği Ömer Mersan'ı "Bulgar bağlantısı" için önemli bir halka sayar. (19)

Steriing şöyle düşünür: Ağca, Sofya'da elli gün kalmıştır. Bulgaristan Avrupa'nın en katı polis devletlerinden biridir. KGB, Bulgaristan aracılığı ile terör örgütlerine silah sağlamaktadır. Bulgaristan'ın Türkiye'deki sağ ve sol terör örgütlerine silah sağladığı bilinmektedir. Ömer Mersan, Münih'te Vardar adlı bir şirkette çalışmaktadır. Ağca, 28 Kasım 1980 günü, Tunus'a gitmeden önce İtalya'dan Vardar şirketini telefonla aramıştır. Sterling, Mersan üzerinde araştırmalar yapar. Bu arada, Türkiye'ye gelir, bu konuda benimle de görüşür, Bonn'da Örsan Öymen'den bu konuda bilgi alır. Örsan ve ben konu ile ilgili belgeleri Sterling'e gösteririz.

Ömer Mersan'ın, kaçakçı Abuzer Uğurlu ile ilişkisi çok önceden Cumhuriyet'teki "Gözlem" köşesinde açıklanmıştı. (20) Sterling, bu bilgileri de topladıktan sonra bir yargıya varır: Mersan, Abuzer Uğurlu ile çalışmaktadır. Vardar şirketinin sahipleri, Gültaş kardeşler, Türk mafyası ile birlikte kaçakçılık yapmaktadırlar. (21) Bu kaçakçılık trafiği Bulgar gizli servislerinin denetimi dışında olamaz. Bulgar gizli servisi de KGB'nin emrindedir. Kintex şirketinin Uğurlu ve Gültaş kardeşlerle, Kintex'in de Bulgar gizli servisleri ile ilişkileri söz konusudur. Öyleyse?

Steriing, Ömer Mersan ile ilgili Digos teleks lerini de görür. Mersan'ın amcasının yeraltı dünyası ile ilişkili olduğunu belirten Steriing, Rafet Mersan'ın Alman polisince birkaç kez tutuklandıktan sonra Federal Almanya'dan sınır dışı edildiğini yazar. Amerikan Drug Enfercement Administrition (DEA) kayıtlannda eroin kaçakçısı olarak anıldığını, ancak Alman yetkililerinin **"biz Gestapo değiliz"** diyerek Mersan hakkında soruşturmalan derinleştilmediğini ileri sürer.

Sterling, Terziyeff adlı bir Bulgar'ın Kintex şirketi yöneticisi olduğunu, Selami ve Bekir Gültaş kardeşlerle Abuzer Uğurlu'nun bu şirketle ortaklaşa kaçakçılık yaptıklannı belirttikten

sonra Uğurlu'nun **Bulgar gizli istihbarat servisi DS**'nin ajanı olup olmadığını sorar. Sterling, bu konuyu soruşturmak için Ankara'ya gelmiş ve sıkıyönetim yetkilileri ile görüşmüştür. Görüşmüştür ama bu konuda kanıta bağlı kesin bir bilgi alamamıştır. Ancak kendince bir sonuca ulaşmıştır: Uğurlu, büyük olasılıkla Bulgarların ajanıdır. Peki kanıt? Kanıt yok, olamaz da. Olamaz çünkü bu tür ilişkilerin belgeleri kolay kolay ele geçmez.

Abuzer Uğuriu'nun Bulgar ajanı olduğunu saptadıktan sonra gerisi kolaylaşmaktadır. Bulgar gizli servisi, Uğurlu'ya Papa'nın öldürülmesi için emir vermiş olabilir. Ağca'nın Abuzer Uğurlu ile ilişkileri göz önüne alınırsa, Bulgar istihbarat servisi, Abuzer Uğurlu ve buradan da Ağca'ya ulaşarak suikastı düzenlemiş olabilir.

Bu mantık, bir bakıma tutarlıdır. Ama bir koşulla: Uğurlu'nun Bulgar ajanı olduğuna kesin gözüyle bakarsanız. Peki, Uğurlu ajan değilse? O zaman bu mantık zinciri de kendiliğinden çöküverir. Sterling'in, Uğuriu'nun Bulgar ajanlığı ile ilgili ortaya koyabildiği bir kanıt yoktur. Bu konuda herhangi bir kanıt ileri sürmesine de olanak yoktur. Bu yüzden, Sterling'in yaklaşımı kesinlikte bir "varsayım" niteliğindedir. Ama olamaz mı? Olabilir. Olasılık başka, gerçek başkadır. Gerçek ancak belge ile kanıtlanır.

Bulgar gizli servisinin Sofya otellerinde karargah kuran kaçakçılan **izlememesi** düşünülemez. Bu yüzden, **Uğurlu** ile DS'in bir ilişkisi olabilir. Uğurlu'nun kaçakçılık ortağı Süleyman Necati Topuz da bana yazdığı mektuplarda böyle demiyor muydu? Ben, Bulgaristan'da olup bitenlerin DS ve dolayısıyla KGB'nin denetimi dışında olduğu kanısında değilim. Buna inanmakla birlikte, Bulgaristan ile iş yapan çeşitli düzeydeki işadamlarının kendi ülkelerinin istihbarat servislerine de bilgi aktardıkları kanısındayım. (22) Bu konudaki görüşüm kesinlikle bir varsayımdır. Bu varsayımları geliştirirseniz, Abuzer Uğurlu ya da onun gibi iş yapan insanların, KGB'ye olduğu kadar CIA'ya da bilgi verebilecekleri düşünülebilir.

"Uğurlu KGB adına çalışır" dersenız, bu görüşe uygun bir mantık zinciri çıkarabilirsiniz. Yoksa, tam bunun tersi, **"Abuzer CIA adına çalışır"** diye düşünürseniz, yine bu noktadan başla-

tarak, birincisinin tam tersi sonuçlara ulaşırsınız. Bütün bunlann dışında **"Uğurlu, ana amacı kaçakçılık olan bir adamdır"** diye düşünürseniz daha gerçekçi davranmış olursunuz. Ana amacı kaçakçılık olan bir adamın belli istihbarat örgütleri ile şu ya da bu ölçüde dış ilişkileri olabilir.

Uğurlu, Bulgar mallannın kaçakçılığını yapmıyor. Türkiye'ye sokulan mallar -sigara, elektrik eşyası ya da silah- Batı kaynaklıdır. Bu noktadan yola çıkıp, Uğurlu'nun **"Batılıların adamı"** olduğu yargısına da vanlabilir. Papa suikastında kullanılan silahı satan **Horst Grillmayer** de Nato ülkelerinin silahlannı satan eski bir Avusturyalı nazi değil midir?

Bu, olgulardan çok değişik sonuçlara ulaşmak olasıdır: CIA, Papa'yı öldürmeyi düşünmektedir. Nato'nun denetimindeki "Fabrique Nationale Herstral" silah fabrikasından yola çıkıp, Batılı istihbarat servislerinin ajanı olan Horst Grillmayer eliyle Ağca'ya ulaştınlmıştır.

Bu görüş de kesinlikle bir varsayım olur.

Varsayımlan süslemeye devam edelim:

Ağca, 18 Haziran 1973 günü, Rebibbia Cezaevi'nden iki sıkıyönetim yetkilisinin sorduklan sorulan yanıtlarken bir soruyu karşılıksız bırakıyordu. Soru **"İpekçi cinayeti ile ilgili olarak devlet kuruluşları, özellikle MİT ile ilişkiniz oldu mu?"** biçimindeydi. Ağca, bu soruyu **"Şu anda bana sorulan soruya cevap vermem"** diye yanıtlıyordu. İki yetkili üstelemişlerdi: **"Cevap vermek mi istemiyorsun? Yoksa cevap vermiyor musun?"**. Yanıt:

"Cevap veremeyeceğimi tekrarlıyorum."

"Niçin cevap veremeyeceğinin sebebini söyler misin?"

Yanıt, tam Ağca'ya göre:

"Bu sadece bir oportinite meselesidir. Şimdi elverişli zaman değildir."

Şimdi bu anlatımı da göz önüne alarak senaryoyu yenıden yazalım:

Ağca, MİT ajanıdır. MİT, Batılı istihbarat servisleri ile bilgi alışverişi içindedir. **Grillmayer,** Batılı istihbarat servislerinin ajanıdır. Bu yüzden, Viyana'dakı duruşmasında gızli oturum istemiş ve bu oturumda gerçek kımliğını açıklamıştır. Federal Almanya'daki ülkücülerin **Ruzi Nazar** ile ve Alman istihbarat

servisleri ile ilişkileri bulunmaktadır. Kaçakçı olduğu **Amerikan Drug Enforcement Administration** kayıtları ile de saptanan Ömer Mersan'ın Federal Almanya'da rahatça çalışması Abuzer Uğurlu-Ömer Mersan ikilisinin Batılı istihbarat servislerince korunup, kollandıkları anlamına gelmektedir. İtalyan mafyası, Türk mafyası ile beraber çalışmaktadırlar. Papa, Vatikan'ın mali işlemlerini incelemiş ve mafya ile Kardinal Mercinkus'un ilişkilerini saptayıp, soruşturma açacağı sırada, İtalyan mafyası Türk mafyası ile anlaşıp Papa'nın sağcı bir Türk teröristince öldürülmesini planlamıştır.

Olabilir mi? Olamaz mı?

Bu da varsayımlarla oluşan bir başka senaryodur. Bu senaryoya, Ağca'nın son ifadelerinden bir bölüm de ekleyebilirsiniz.

Ağca, Şahin Tolunoğlu adında **"MHP'li ve MİT'in adamı"** dediği birinden de söz eder. Ağca'nın Kartal-Maltepe Cezaevi'nden kaçtıktan sonra, Tolunoğlu'nun yakını işadamı Kemal Derinkök'den para yardımı aldığı yolundaki anlatımı, bu tür senaryo yazacaklara çok büyük malzeme vermiş olur.

Peki bunlar inandırıcı mıdır? Ağca, MİT ajanı mıdır? Ağca, kendisine böyle bir hava verme eğilimindedir. MİT'te tanıdığı birkaç kişi mi vardır? Varsa, bu ilişkileri oluşturacağı yeni senaryolar için kullanmayacak mıdır? **"Ağca MİT ajanıdır, MİT, Nato antlaşmaları gereğince, CIA ile resmi ilişkiler kurmuştur. Öyleyse, Papa'yı CIA vurdurtmuştur"** gibi mantık zincirleri de kurulabilir. Kurulabilir ama bunların hiçbiri inandırıcı olamaz. Olmaz, çünkü, Ağca'nın MİT ajanı olduğu yolunda bir bilgi ya da kanıt sözkonusu değildir. Bunun gibi Uğurlu'nun DS ajanı olduğu yolunda bir kanıt ele geçmiş değildir.

Bugüne kadar, Ağca'nın cezaevinden nasıl kaçırıldığı araştırılıp, soruldu. Peki nasıl yakalandığı niçin araştırılmadı? Yakalanmasında MİT'in bir katkısı olmadı mı? Olmadığını kim söyleyebilir?

Bu konuyu bilebilecek olan o zamanın İçişleri Bakanı olan Hasan Fehmi Güneş'tir. Ağca'nın İpekçi'yi öldürdüğü ve Marmara kahvesinde olduğu, İçişleri Bakanlığı'na kim tarafından bildirilmiştir? Ağca'nın arkadaşları, **Ramazan Gündüz** adlı ülkücü bir genç tarafından ihbar edildiği kuşkusu ile bu genci öl-

dürmüşlerdir. **Ramazan Gündüz**'ün Ağca tarafından da öldürüldüğü ileri sürülmektedir. Peki, **Ramazan Gündüz,** Ağca'yı önce kime haber vermiştir? Kimdir kendisine Ağca hakkında bilgi verilen kişi?

Ağca'nın arkadaşları, birara **Yalçın Özbey**'den de kuşkulanmışlardır. Çünkü **Özbey**, o sıralar ortadan kaybolmuştur. Ağca'nın son ifadesinde İpekçi'yi öldürdüğünü ileri sürdüğü kişi bu **Özbey**'dir. Ağca, bunun için mi **Özbey**'in adını vermektedir? Ağca, ilk yakalandığında **Yalçın Özbey**'i korumuştur, suçlayacağı ifade İtalya'daki sorgusundadır.

Ramazan Gündüz, Ağca'nın İpekçi'yi öldüren kişi olduğunu haber vermesi, olayın kilit noktalarından biridir. Bu kişi, belki bir MİT görevlisiydi. **"Belki"** diyorum, bundan ötesi bilinmez, bilinse de söylenemez. Söylenemez, çünkü kanıtlanamaz.

Peki, Abuzer Uğurlu'nun ajan olduğuna ilişkin kanıt var mı? Olsa, Uğurlu, Türk ceza yasasının casuslukla ilgili hükümleri gereğince yargılanmaz mıydı?

Bulgaristan ile iş yapan bir kişinin Bulgar gizli servisinin etkisi ve denetimi altında olması ile DS ajanı olması arasında elbette fark vardır. Türkiye'de Abuzer Uğurlu'nun Bulgar ajanı olduğu yolunda bir belge ya da kanıt yoktur. Olsa, hiç kuşkusuz, Uğurlu bir de bu suçtan ötürü yargılanmış olurdu.

Bu örnekleri vermemin amacı, Sterling'in bu konularda istihbarat servislerinden aldığını kaydettiği bilgilere dayanması ve bundan kesin sonuçlar çıkartmasıdır.(23) Bu bilgiler kanalı ile ulaşılacak sonuçların ne kadar değişik nitelikte olacağını yukandaki senaryolar yeterince kanıtlamıştır.

İstihbarat servislerinin amacı, bağlı bulunduklan hükümetlere bilgi ulaştırmaktır. Ancak, zaman zaman bu amaç aşılmakta ve kamuoyu oluşturma çabalarına tanık olunmaktadır.

Sterling'in üzerinde durduğu bir başka nokta, Ağca'nın Roma'daki ilk ifadesinde ileri sürdüğü gibi Filistin'e gidip, gitmediği konusudur. Sterling, bu konuda İstanbul polisinden bilgi alır. Verilen bilgi, Ağca'nın Filistin'e gitmediği yolundadır. İstanbul polisi, Ağca'nın ifadelerinde adı geçen **Sedat Sırrı Kadem**'i yakalamış ve sorgulamıştır. Polisin bu sorgudan çıkardığı sonuç, Ağca'nın Filistin'e gitmemiş olduğudur. Malatya'daki askeri, yetkililer de Ağca'nın Filistin'e gittiğini kanıtlayacak belgele-

rin bulunmadığını söylemişlerdir. Ancak Sterling ısrarlıdır.

Kadem, Ağca'nın Malatya'daki okul arkadaşlarından biridir. Teslim Töre de o yörede çok tanınan ve Filistin'de olduğu sanılan, Marksist-Leninist bilinen bir militandır. **Kadem**'den **Töre**'ye, **Töre**'den de **KGB**'ye uzanan bir mantık zinciri kurabilmek için Sterling, Kadem olayını büyütmektedir: Amerikalı kadın yazara göre Kadem, Dev-Sol adlı bir yeraltır örgütüne bağlıdır. Bu örgüt, Filistin'de **George Habbaş** önderliğindeki grupça desteklenmektedir. Sterling, bu mantık zincirini kurduktan sonra, varsayımlarının güç kazanacağı kanısındadır: Ağca, bir yandan, Abuzer Uğurlu-Ömer Mersan-Kintex şirketi ilişkileri nedeniyle KGB'ye bağlanıyor, bir yandan da Kadem-Töre-Habbaş aracılığı ile de yeraltındaki Marksist örgütlere bağlantılı görülüyordu.

Amerikalı kadın yazar, burada bir saptama daha yapıyor ve İçişleri Bakanlığı yetkililerine dayanarak, Ağca'nın ülkücülerle ilişkisini kanıtlayıcı bir kaydın bulunmadığını yazıyor. (24) Ağca'nın ülkücü çevresini bir çırpıda temize çıkaran Sterling **"Ağca'nın ülkücü örgütlerde kaydının bulunmadığını"** yazdıktan hemen sonra İçişleri eski bakanlarından Hasan Fehmi Güneş'in çocukça gerçekleştirilen küçük bir hırsızlık olayı nedeniyle gözaltına alındıktan sonra biri aklanan, biri de dokuz aylık ertelenerek ceza alan iki oğlunu, hiçbir kayıt ve belge göstermeksizin, **Teslim Töre**'nin örgütü **Dev-Sol** ile bağlantılı saymaktadır. (25)

Hasan Fehmi Güneş'in olay tarihinde henüz onsekiz yaşını doldurmamış iki çocuğunun karıştığı çocukça hırsızlık olayını Teslim Töre'nin Dev-Sol'una bağlayan Sterling'in bu savları, bu olaya bakan savcılık ve mahkemece paylaşılmış değildi. Ankara Sıkıyönetim Askeri Savcılığı, olayda siyasal bir yön görmediği için dosyayı Ankara Cumhuriyet Savcılığı'na göndermişti. Peki öyleyse, Sterling, hangi belgeye, hangi bulguya dayanarak, Güneş'in çocukları ile Teslim Töre ve Dev-Sol arasında bir ilişki kuruyordu?

Ağca hakkında Filistin'e gittiğine ilişkin bir kayıt sözkonusu değildir. Buna karşın, Ağca'nın Filistin konusundaki sözleri gerçek sayılıyor. Ağca'nın ülkücü örgütlerde kaydının bulunmaması, ülkücü çevrelerle ilişkili olmadığı yolunda bir yargıya

yolaçıyor. Güneş'in oğullannın da Dev-Sol ya da buna benzer örgütlerde kayıtlan yok; ancak Sterling'in mantığına göre, kanştıklan çocukça olay Dev-Sol ve buradan da Teslim Töre'ye uzanan bir yeni varsayım çekirdeği oluşturuyor.

Görüldüğü gibi, Sterling'in mantığı burada da kendini eleveriyor. Ağca'nın Filistin'e gittiğini kanıtlayacak hiçbir belge ve kanıt söz konusu değildir. Dolayısıyla o **Sedat Sırrı Kadem**'in, Ağca'yı Filistin'e yollamak için aracı olduğu yolundaki anlatımlan da havada kalmaktadır.

Sedat Sım Kadem, bugün için aranan bir kimse değildir. Dev-Sol gibi bir örgüt ile üst düzeyde bir ilişkisi olsa, Kadem'in sorgusundan hemen sonra salıverilmesi olası görülmez. Çünkü. bu örgüte yalnızca üye olmak bile Ceza Yasasının 141'inci maddesine göre beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandınlmaktadır. Ağca'nın, Kadem'in adını vermesi üzerine ben kendisi ile görüştüm ve Ağca'nın kendisi ile ilgili sözlerini aktararak sordum:

"Nasıl tanırsın bu Ağca'yı?"

Kadem, Ağca'yı Malatya'dan tanıdığını, kendisinin **"dengesiz bir kişilik yapısına sahip olduğunu"** bildiğini söyledi.

"Beni tanır, bu yüzden adımı verip, aklına uygun bir senaryo yazmıştır. Böylece, olaya bizlerin adını bulaştırarak, arkadaşlarını gizlemeye çalışıyor."

Ağca, Filistin'e gitmiş midir? Gitmiş olabilir. Ancak, şu anda elimizde bunu kanıtlayıcı bir kayıt, belge ya da tanık yoktur. Bu nedenle, bu yoldaki savlan yine gerçek değil varsayım olarak nitelemek zorundayız.

Claire Sterling'in varsayımlan kendi içinde de tutarlı değildir. Örneğin Sterling, Abuzer Uğurlu'yu KGB'nin adamı olarak görmekte, **Hasan Fehmi Güneş**'i de **Marksist** olarak nitelemektedir. (26) Amerikalı yazara göre, Ecevit'in AP'den kopup gelen 11 bağımsız milletvekilli ile kurduğu hükümet de sosyalist bir hükümettir. Hasan Fehmi Güneş, Ağca'nın sorgulannda bulunmuştur. Güneş, kardeşi yasa dışı TKP üyesi, çocuklan, Teslim Töre'nin Dev-Sol örgütüne bağlı militanlar, kendisi de Marksist, içinde bulunduğu hükümet de sosyalist olarak nitelenirse, bu kavramlann yapacağı çağnşımlarla, oluşturulan varsayımların güçleneceği sanılmaktadır.

Bu mantığı yeniden çökertelim: Ecevit'in 11 bağımsız milletvekili ile kurduğu hükümet **sosyalist bir hükümet** değildi. CHP'nin sosyalist bir parti olmadığı herkesçe bilinir. CHP lideri, sosyalist sözcüğünü hiçbir zaman kullanmamış, partisini sürekli olarak **demokratik sol** olarak nitelemiştir. Güneş'in siyasal düşünceleri, sosyal demokrat niteliktedir. İçişleri eski bakanının Marksist olmadığını yakından bilenlerdenim. Sterling'in varsayımlarının tersine, Ecevit hükümeti sosyalist değildi. Hasan Fehmi Güneş, Marksist düşünceleri benimsemiş değildi. Güneş'in oğulları, Dev-Sol'a para yardımı yapmak için soygun düzenlemiş değillerdi. Bu savlardaki tek gerçek, Güneş'in kardeşinin TKP üyesi olarak tutuklanıp. cezalandırılmış olmasıydı. Güneş'in bir başka kardeşi de muhafazakar düşünceleri savunmaktaydı. Bu nedenle, Güneş'in bir kardeşinin siyasal düşüncelerini taşıyacağı konusunda yaratılmak istenen çağrışım da hiç inandırıcı değildi.

Sosyalist hükümet - Marksist bakan - bakanın Dev-Sol militanı oğulları varsayımına dayalı teori şu gerçeğe hiç yanıt vermemektedir: Bulgaristan kanalı ile kaçakçılık yapan Abuzer Uğurlu ve arkadaşları aleyhine başlatılan büyük operasyon Hasan Fehmi Güneş'in İçişleri Bakanı olduğu günlerde başlatılmıştı. Sterling'in savlarına göre, Uğurlu Bulgar ajanıydı, peki "Marksist bakan" (!) bu Bulgar ajanını yakalamak ve Bulgar bağlantısını ortaya çıkartmak için niçin bu operasyonu planlıyor ve yönetiyordu? Niçin Sterling'in anti-Amerikan ve anti-Nato'cu ve aşırı solcu saydığı gazeteci Uğur Mumcu, (27) kaçakçı İbrahim Telemen'in Uğurlu ve arkadaşlarını ihbar eden mektubunu İçişleri Bakanlığına verip, Bulgaristan'ın kaçakçılık trafiğindeki rolünü sergileyen yazılar yazıyordu? **Marksist bakan - aşırı solcu yazar teorisi** de inandırıcı değildi. Ancak bu görüşler, yurt içinde ülkücü çevreler, yurt dışında -biraz ileride göreceğimiz gibi- CIA görevlisi Henze ve gazeteci Claire Sterling'in kalemleri ile yayılmaya çalışılıyordu.

Bulgaristan'ın devlet şirketleriyle yaptığı kaçakçılığı kamuoyunda en çok işleyen gazeteci Uğur Mumcu'dur. Sofya radyosunun ve bu radyonun koşutunda yayınlar yapan **"Gerçek"** gibi yayın organlarının Mumcu'ya saldırmalarının nedeni bu değil midir? Sovyet gazeteci Andronov'un Mumcu'ya sal-

dırması yine bu yüzden değil midir? Sovyet yazarının CIA etkisinde, CIA görevlisi Henze'nin bu satırların yazarını Sovyet etkisinde görmesi, Sterling'in **aşırı solcu** sayması, yapılan yayınlardaki yansızlığın ve nesnelliğin bir başka kanıtı değil midir?

Bu nesnellik ve yansızlık, Sterling ve Henze'nin kitaplarını değerlendiren batılı gazetecilerce de saptanmaktadır. (28)

CIA görevlisi Henze'nin olay üzerindeki saptırma çabalarına geçmeden önce MHP lideri Alparslan Türkeş'in kızı Sevenbilge Saraç'ın konu ile ilgili yayınlarına da kısaca gözatmak yararlı olacaktır.

Sevenbilge (Türkeş) Saraç, **"Yeni Düşünce"** adlı dergide **"Ağca: Saptırılan Gerçek"** başlığı ile bir yazı dizisi yayınlamıştır. (29) Bu yazı dizisi **"bu inceleme, asrın en büyük, yaygın amaçlı ve elemanlı gizli servis operasyonunu sergilemeye çalışmıştır"** savı ile sunulmakta ve saptırma çabalarından ben ve Örsan Öymen sorumlu tutulmaktayızdır. Türkeş'in kızı, bu saptırma kampanyasını KGB'ye bağlamaktadır.

Yeni Düşünce'deki varsayımlar şu mantık dizisine dayanmaktadır: Ağca, 1977 yılında KGB'nin kumandasına girmiştir. Türkiye'ye döndükten sonra ülkücülerin arasına sızmış ve **"MHP aleyhine delil düzme"** çalışmaları yapmıştır. İpekçi'nin öldürülmesi, Ağca'nın bağlı bulunduğu KGB tarafından planlanmış ve "Oral Çelik vasıtasıyla ve işbirliğiyle bazı ülkücülerin kendi bilgileri dışında figüran olarak kullanmak suretiyle Ağca'ya" uygulatılmıştır. Oral Çelik, **"Bulgar casusudur"**, kaçma planı **solcu olarak bilinen aktör Erol Taş'ın kahvesinde** planlanmıştır. Yavuz Çaylan ve Mehmet Şener cinayetle **"kamuflaj elemanları"** olarak kullanılmışlardır. İpekçi cinayetli ile ülkücülerin bir ilgisi yoktur, olay baştan sona KGB'nin işidir. İpekçi cinayeti böyle olduğu gibi Papa suikastı da böyledir. (30)

Türkeş'in kızı şu kanıdadır:

"..Gerek İpekçi'ye, gerekse Papa'ya karşı yapılan suikast katilin yakalanması üzerine kurtulmuştur. (Ülkücü) Ağca'nın yakalanması, Sovyetlerin Türkiye'yi çökertme, amaçlarına hizmet eden komplo içinde komplodur. Katilin anında yakalanması şarttır ki, bu "fanatik", bu "sağcı" müslüman sayesinde, dünyadaki 800 milyon katoliğin ve diğer Batılıların nefretli, husumetli, Türkiye'ye yöneltilsin ve Türkiye'deki

zaten başları dertte olan antikomünist gruba öldürücü darbe indirilsin ve Sovyetler işin içinden tereyağından kıl çeker gibi sıyrılsın." (31)

Türkeş'in kızı, **"Sovyetler Birliği'nin bu cinayeti özellikle M. Ali Ağca'ya işletmekteki taktik hedefi de Türkiye'ye Türkiye'de sürdürdüğü, 1975-80 dönemi ideolojik çökertme harbinde, çeşitli yayın organlarınca birinci düşman ilan ettiği anti-komünist, milliyetçi cepheye öldürücü darbeyi vurmaktır"** görüşünü savunmaktadır. Anlaşılıyor ki, Sevenbilge Türkeş, MC hükümetleri aleyhine yayın yapan gazetelerin Sovyetler Birliği tarafından yönlendirildiği kanısındadır.

Ne ilginçtir, İpekçi, ölümünden önce özellikle MC aleyhine en sert yazılan yazan gazetecilerin başında yeralmaktaydı. (32) Demek ki, Sovyetler, bir yandan MC aleyhine yayın yaptırmakta, öte yandan da bu yayınları yapan gazetecileri öldürmekteydiler. Türkeş'in kızının mantığı bu kısır döngüye saplanmaktadır.

"Yeni Düşünce"deki yayınlarda, MHP'nin Gümrük ve Tekel Bakanı Gün Sazak'ın, mafya ile savaşa tutuştuğu, bunun Süleyman Necati Topuz adlı kaçakçının mektubunda da yazıldığı kaydedilmektedir. Sevenbilge Türkeş'in Gümrük ve Tekel eski bakanlarını Tuncay Mataracı ile ilgili soruşturma kurul raporuna yollama yaparak alıntı yaptığı bu mektup, Uğur Mumcu tarafından ilgili komisyona verilmiştir! Gün Sazak'ın mafyaya karşı savaş verdiği bir gerçektir. Mafyaya karşı açılan en büyük savaşı da Mataracı ile aynı hükümette bulunan ve Türkeş'in kızının sürekli olarak suçladığı Hasan Fehmi Güneş büyük bir operasyonla başlatmıştır.

Yeraltı dünyası, bir çeşit **"partiler üstü siyaset"** izler. Yeraltı dünyası, her partiye sızar, bu partilerde, bu çevrelerle savaşanlarla bu çevrelere yardım edenler birarada bulunabilirler. Türkiye'de ve dünyada bunun örneklerine çok rastlanmıştır. Gün Sazak'ın mafyaya karşı savaş vermesi, kaçakçılarla bazı ülkücüler arasında ilişki kurulmasına engel değildir.

Türkeş'in kızı burada bir mantık yanlışı yapmaktadır. Çünkü, babasının da destekçilerinden olduğu MC hükümeti, Emniyet Genel Müdürlüğüne Uğurlu ailesinin yakın dostu Malatya Valisi Rafet Küçüktiryaki'yi getirmiş değil miydi? (33) Uğurlu'yu

"Bulgar ajanı" saydıktan sonra bütün olaylan yeni baştan değerlendirmek ve o zaman bu gibi olaylara da birer yanıt bulmak gerekir.

Bulgar Kintex şirketli, Uğurlu ve arkadaşlan ile birlikte çalışmaktadır. Bu şirketin Türkiye'deki transit işlemleri, aralannda antikomünist politikacılann da bulunduğu şirketlerce yapılmaktadır. Bu şirketlerin feshedilmesi için CHP hükümetlerince dava açılmakta, ancak MC hükümetleri bu davayı izlememektedir. Bu şirketlere karşı kamuoyunda savaş veren Uğur Mumcu, Türkeş'in kızı, aynca, CIA görevlisi Henze tarafından **"Sovyetlerin etkisinde haber uydurma"** çalışmalan yapmakla suçlanmaktadır. Kendi mantığı içinde birbirleriyle çelişen bu gülünç savlar, gerek Ağca, gerekse Papa olayı konusunda varsayımlan oluşturmaktaydı. Türkiye içindeki ve dışındaki yayınlar, bir kalem vuruşu ile dağılacak bir mantık yapısı içinde geliştirilmeye çalışılmaktaydı.

Türkeş'in kızı, benim **"Türk mafyası ile Bulgaristan ilişkisini açıkça ortaya koyduğumu"**; ancak, Dev-Yol, THKP-C ve MLSPB gibi örgütlerle bu ilişkinin bağlantısını keserek **"Yılma Durak ile Abdullah Çatlı'nın cılız sırtlarına bu koca hattı telle sağ kesime bağlamaya ve yamamaya"** çalıştığını belirtmektedir.(34)

Konya Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nca düzenlenen dosyalarda Çatlı'nın Ağca ile olan ilişkisi belgelere bağlanarak saptanmıştır. (35) Yılma Durak hakkında da bu suçlardan ötürü İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı dava açmıştır. Aynca aynı Durak'ın adı kaçakçılık dosyalannda da geçmektedir.

"Cılız omuzlar teorisi" bu bakımdan da pek gerçekçi değildir.

İpekçi cinayeti konusunda, Sterling'in, Henze'nin ve Türkeş'in kızının benimsediği görüşlere AP eski milletvekillerinden Prof. Aydın Yalçın da katılmakta gecikmeyecekti.

Yalçın, eşinin sahip olduğu "Yeni Forum" dergisinde **"Abdi İpekçi'nin suçu neydi?"** başlıklı yazısında İpekçi'nin Milliyet Gazetesi'nde Zekeriya Sertel'in Nazım Hikmet ile ilgili anılannı yayınlattırdığı, bu nedenle öldürülmüş olabileceğini ilen sürmektedir. Nazım Hikmet ile ilgili bu yayına Henze'nin görüş-

lenni eleştirirken değineceğim. Şimdi isterseniz, Yalçın'ın teorisini kendi sözcüklerinden okuyalım:

"A. İpekçi'nin burjuvazi adına solu bölen, marksizmin ildol'ü olan bir anıtın yerle bir edilmesine neden olan ağır bir suç işlediği, (..) onun bu ince antikomünizmi ve antisovyetizminin yanına kâr kalmayacağını, Moskova'nın finoları tarafından.. (..) etrafa yayıldıktan sonra, herhalde bir cezalandırma işleminin er geç gündeme geleceğini anlamamak için insanın izandan yoksun olması gerekir. Moskova kendisine zarar veren, kendisine bağlı güçlerde parçalanma ve zaaf yaratan, davaya ihanet eden kişilere karşı nasıl bir tepki gösterdiğini, ünlü kişilere karşı tertiplediği (ortadan kaldırma) teknolojisi ile geçmiş yıllarda sık sık ortaya koymuştur."(36)

Yalçın'a göre, Sertel'in Nazım Hikmet ile ilgili anılan, sol kesimde tepki yaratmıştır; bu konuda yazılar yayınlanmış, daha sonra da İpekçi öldürülmüştür.

Yalçın, Andropov zamanında, kanlı işlerin, Sovyet olmayan kişilere yaptırıldığı **"FKÖ Libya, Küba gibi Sovyet taşeronlarına"** bu işlerin **"havale edildiğini"**, Ağca'nın da bu taşeronlardan biri olduğunu ileri sürmektedir.

Henze, kitabının önsözünde Prof. Yalçın'a teşekkür etmektedir. Prof. Yalçın da bu yazısında Henze'nin kitabını övmektedir. Amerikalı gazeteci Sterling, CIA görevlisi Henze, Türkeş'ın kızı, ve AP eski milletvekili Prof. Yalçın, Ağca konusunda aynı görüştediler.

CIA İSTASYON ŞEFİ HENZE

"Sovyet gazeteleri durmaksızın, tıpkı Abdi İpekçi cinayetinde olduğu gibi Papa II. Jean Paul'e karşı yapılan suikastte de bir aşırı sağcı Bozkurtlar-CIA bağlantısı olduğunu iddia etmektedirler. Bu fikir, Türkiye'deki pek çok sol çevrenin paylaştığı bir fikirdir.

Herhangi bir suçla ilgili araştırmada ilk aranacak unsur sebeptir.

Sorarım size, Amerika Birleşik Devletleri'nin, Polonyalı bir Papa'yı öldürtmekten ne menfaati olabilir? Kaldı ki, Türkiye'de hiçbir sağ çevre ne suikast öncesinde, ne de sonrasında Papalık aleyhine bir tek demeç bile vermemiştir." (1)

Henze, bu konuda yanılmaktaydı. Çünkü, suikast öncesinde, Türkiye'deki sağ çevrelerin Papa ile ilgili suçlayıcı yayınları bulunmaktaydı. Bunları sıralayalım:

Tanh, 20 Kasım 1979. MHP'nın yayın organı Hergün Gazetesi -ki genel yayın müdürü ve başyazarı Enver Altaylı'dır- Papa II. Paul'ün Türkiye'ye gelişini birinci sayfadan şu biçimde duyurmaktadır:

"Papa II. Paul, Büyük Bizans hayali ile geliyor."

Bu başlık altında birinci sayfadan başlayan haberde, Papa'nın Türkiye'ye **"dünya Ortodokslarının liderliği için Fener Patrikhanesi ile öteden beri araları açık bulunan Moskova Ortodoks Rum Patrikhanesi ilgililerini barıştırmak konusunda arabuluculuk yapmak için"** geleceği ileri sürülüyor ve Türk Ortodoks patrikhanesi baş patriği Dr. Turgut Erenersol'un şu demecine yer veriyor.

Okuyalım:

"Papa hazretlerinin Türkiye'yi ziyareti sevindirici bir olaydır. Ancak, Türkiye'de yaşayan Ortodoksların asıl temsilcisi biziz. Bir fesat, casusluk ve ihanet yuvası olan Fener

Rum Patrikhanesi'ni ziyaret etmekle Papa II. Paul cemaatimizi çiğnemiş olmaktadır. Uluslararası politikanın dini kurumları da etkilediği günümüzde, Vatikan'da oturan Papa II. Paul çeşitli süper devletlerin baskısıyla Fener ve Moskova kiliselerini barıştırmak, daha doğrusu bir çatı altında birleştirmek istiyor..." (2)

Aynı haberde, Papa'nın Vatikan'da yaptığı konuşmada Büyük Bizans hayali içinde yaşadığını belirttiği ve **"amacımız 900 yıl kadar önce görüş ayrılıkları yüzünden bölünmüş olan Roma Katolik imparatorluğu ile Bizans Ortodoks kiliselerini bir araya getirmektir"** dediği kaydedilmektedir.

Haber, bazı kuruluşlann **"Papa'nın Müslümanlar üzerindeki yeni bir haçlı seferi düzenlediğini"** söylediklen bu kuruluşlann sözcülerinin **"Hıristiyan aleminin dini lideri, üstelik büyük bir cüret gösteriyor ve yeni bir haçlı seferini Türkiye'ye gelerek tek başına başlatıyor"** dediklerini duyuruyor.

29 Kasım 1919 tarihli Hergün gazetesi büş sütunluk bir haber ile Papa'nın Ayasofya'da dua etmesine karşı çıkıyor:

"Papa Ayasofya'da dua edemez".

Haber Papa'nın Türkiye'ye gelişinin **"tepki ile karşılandığını"** duyuruyor ve Papa'nın Ayasofya'da dua etmesinin **"Bizans hayallerinin hortlamasına vesile olacağını"** ileri sürüyor. Ayasofya'nın Papa'nın **"ibadetine açılmasının Fatih'in ruhuna saygısızlık"** olacağını belirten Hergün Gazetesi, bu durumu **"Müslüman Türk milletine hakaret olacağını"** kaydediyor. (3)

Aynı tarihli Hergün Gazetesi, sağ eğilimli **"Türkiye Yazarlar Birliği"** adlı kuruluşun şu açıklamasına yer vermektedir:

"Laikliği Türkiye'nin temeli gören zihniyet, Papa karşısındaki tutumu ile tamimiyetsizliğini bir kere daha ortaya koymuştur. Öğretim müesseselerinde din derslerinin angarya olarak okutulduğu, ahlak derslerinin kovulduğu, islami eğitim ve öğretimin laiklik feryatları ile engellendiği, islamın bütün bir hayat nizamı olduğunun ifade edilmesinin yasaklandığı bir ülkede siyasilerimizin ruhani kıyafeti içinde Papa'nın karşısında gerdan kırıp, bel bükmeleri ibret vericidir. Demek ki onların laiklikleri sadece islama karşıdır. İslam dışı olan her şey önünde boyunları kıldan incedir.

Onlar, İslam hükümdarı Fatih Sultan Mehmet Han tara-

fından fetih hakkı olarak alınıp, vakfedildikten sonra asırlarca bir islam mabedi olmuş Ayasofya'yı Müslümanlara kapalı tutarken laiktirler, fakat Papa'ya açarken bu vasıflarını unuturlar. İslama karşı her türlü tecavüz reva görülürken laiktirler, küfür söz konusu olunca ortada görünmezler.

Bugün milletimizin vicdanının sesi olan yazarlarımız Papa'nın gelişinden çok, ona karşı rejimin önde gelenlerinin tutumunu kınamaktadır. Batı bağlılığından başka ölçüsü olmayan bazı çevrelerin Papa karşısında günah çıkartmayı da ihmal etmeyerek gerçek yerlerini tayin etmeleri daha samimi bir davranış olacakır."(4)

30 Kasım tarihli Hergün, **"Papa Jean Paul Ankara'da yönettiği ayinde (Bizans hayali) içinde konuştu"** küçük başlığı ve **"Ayasofya'da duaya izin verildi"** manşeti ile çıkmaktadır. (5) Aynı tarihli gazetedeki iki sütun üzerindeki yazının başlığı **"Haçlı komutanı"**, konusu Papa'nın Türkiye'ye yaptığı ziyaret.

Bu yazıya da göz atalım:

"Hıristiyanların dini lideri Polonyalı Papa II. Jean Paul (Johannes Paulus) ülkemize geldi. Esenboğa'da uzaktan iner inmez yere kapanan ve Türk-İslam toprağını "Bizans toprağı" hayali ile öpen Papa'nın geliş sebebi, Türkiye'yi doğrudan doğruya ilgilendirmediği halde, bu Hıristiyana karşı gösterilen aşırı dikkat Müslüman Türk milletini derinden yaralamış bulunuyor. (...) Vatikan'dan hareketinden önce gezi maksadının, "Katolik ve Ortodoks kiliselerini birleştirmek" olduğunu, kendi ağzından öğrendikten sonra, Papa'yı ondan medet umarak karşılamamız, özellikle Müslüman ülkeler nezdinde, Türkiye'ye bir hayli puan kaybettirecektir.

Ecevit hükümeti döneminde ülkemize davet edilen Papa'dan devrin başbakanı elbette bazı çok önemli sonuçları etkilemesini beklemekteydi. Papa Türkiye'ye gelerek, hükümet yekilileri ile görüşecek, bazı demeçler verecek ve ülkesine dönecekti. Gittikten sonra da Türkiye ve baştaki iktidar lehine Hıristiyan dünyasında bazı girişimlerde bulunacak, en azından yapacağı konuşmalarda, özellikle Batılı, yani Hıristiyan finans kaynaklarını Türkiye'ye kredi ve "taze para" vermek üzere harekete geçirecekti. Ve yine en azından Ecevit iktidarının sislendirdiği kafalardaki istifhamları sile-

cekti.

Ecevit iktidarının ömrü buna yetmedi ve Papa hazretleri gelişindeki asıl amacı saklama ihtiyacı duyarak Hıristiyan dünyasını birleştirmeyi hedeflediğini açıklayıverdi. (...) Önce Ankara'ya, sonra İstanbul'a yaptığı ziyaretler sırasında Müslüman Türk milletinin haysiyetine dokunacak sert ve anlamsız tedbirler alınmıştır. (...) Her şeye rağmen tarihi Türk misafirperverliği ile karşıladığımız Hıristiyanların dini liderinin yanına Türkiye'deki Hıristiyan yutaşlarımız dahi sokulmamıştır. (...) Sembolik bir devletin başkanı da olsa, yasalara göre saygıyla selamladığımız Polonyalı Papa'yı iyi niyetli bir Hıristiyan dini lider olmaktan çok, Bizans hayali ile yaşayan bir haçlı komutanı olarak görüyoruz ve bir an önce ülkesine dönmesini bekliyoruz."

Hergün'ün Papa ile ilgili haberi, Papa'nın, **"Türk topraklarını Bizans İmparatorluğunun bir parçası olarak telakki ettiğini"**; bu düşüncesini, Ankara'da Esenboğa havalanamında yeri öperken **"Bizans topraklarına kavuşmaktan dolayı şükranlarını ifade"** ederek belirttiğini yazmakta ve Papa'nın Saint-Espri't kilisesinde **"Bizans hayalinin gerçekleşmesi için dua ettiğini"** ileri sürmektedir. Hergün, Papa'nın İstanbul'daki temaslarının amacının **"gayrimüslimler arası ittifakı gerçekleştirmek... Moskova ve Fener patrikhanesi arasındaki ihtilafları gidermek..."** olduğunu belirtmektedir.

Papa'nın Fener Patriği ile iki kez görüşmesini **"Türklere karşı yeni bir haçlı zihniyetini gerçekleştirmek amacına yönelik teşebbüsler"** olarak niteleyen Hergün, Papa'nın Ankara'daki İtalyan Büyükelçiliği'ndeki Katolik kilisesinde **"Pontus, Galacia, Kapadokya'ya dağılmış olanlar, garipler, size sesleniyorum"** diye konuştuğunu kaydetmektedir.

Aynı günlerde, Ağca, Kartal-Maltepe Askeri Tutukevi'nden kaçmış ve 26 Kasım günü, Millıyet Gazetesi'ne **"dini lider, maskeli haçlı kumandanı"** olarak nitelediği Papa'yı **"kesinlikle vuracağını"** bildirmişti. Ağca, tıpkı Hergün gazetesindekı yazı gibi **"haçlı komutanı"** sözcüklerini kullanıyor ve yine tıpkı Hergün Gazetesi gıbı Papa'nın Türkiye'ye gelişine karşı çıkıyordu.

Hergün'ün yazısı ile Ağca'nın mektubu arasındaki anlatım benzerliğine bir kez daha parmak basalım:

Ağca: **"Dini lider, maskeli haçlı kumandanı."**

Hergün: **"Dini lider olmaktan çok, Bizans hayali ile yaşayan bir haçlı kumandanı..."**

Bir istihbaratçı olan Henze, bütün bunlardan sonra, Türk kamuoyunun gözünün içine baka baka yazıyor:

"Hiçbir sağ çevre, ne suikast öncesinde, ne sonrasında Papalık aleyhine bir tek demeç bile vermemiştir."

Henze'nin **"yoktur"** dediği yazı ve demeçleri, Henze'nin bu demecinin yer aldığı Tercüman Gazetesi'nden izleyelim:

24 Kasım 1979. Ergun Göze **"Papa cenapları"** başlıklı yazısında Papa'ya **"dünya tarihi papalığın işlediği cinayetlerle doludur."** diye seslenmektedir. (6) Göze, **"Kendi öz kızıyla gerdeğe giren..."** Papa'lardan söz etmekte ve şunlan yazmaktadır:

"..Papalığın asıl suçu insanlığa karşıdır. Kanaatımca ve aktüel en büyük suçu da, Batı insanını, imansızlığa iten gayrı akli ve gayrı tabii bir atmosferi doğurmuş olmasıdır."

Yazı, genellikle Papa'yı suçlayıcı biçimde sürmekte ve şöylece noktalanmaktadır:

"Böylece Afrika'da ve Asya'da bütün gayretlere rağmen yürümeyen misyonerlik faaliyetlerinizin intikamını almış olursunuz. Eğer yüz milyonlarca hıristiyanın komünist boyunduruğunda inlemesinden intibaha gelmedi iseniz, Allah'a bir demeye hâlâ azimli iseniz..."

Bu yazısında, Papa'nın Ayasofya'da ve İzmir'de Efes'te dua etmesini şiddetle eleştiren **Ergun Göze,** 27 Kasım 1979 tarihinde **"Ecevit'in Papası"** başlıklı yazısında Papa'nın Türkiye'ye geliş nedenini şöyle yorumluyor:

"Papa'nın diplomatik hedefi, Ortodoks kilisesi ile Katolik kilisesinin barıştırılması ameliyesini tamamlayarak hem kendi saltanatını kuvvetlendirmek, hem de Yunanistan'ı Türkiye'ye karşı desteklemek için, Katolik aleminin zaten hazır olan efkarını tamamen kotarıp, Fatih'in asırlarca önce koyduğu büyük diplomatik bariyeri, yani Ortodoks-Katolik ihtilafını kaldırıp bütün Hıristiyanları Türkiye karşısında birleştirmek."

Göze'nin yazısında **"İslam aleminin hicri yeni bir asra girme hazırlıkları içinde bulunduğu şu günlerde Papa'nın İslam**

alemine yaklaşma iddiasındaki bir Türkiye'de ayin-i ruhani idare etmesi muhakkak ki İslam ülkelerinde haklı bir huzursuzluk doğurur. Hele Mekke'de vuku bulan son hadiselerden sonra bu huzursuzluk İslam aleminde ve Türkiye'de reaksiyonlara sebep olabilir." (7)

Göze, Papa'nın Türkiye'ye gelişinden kimsenin hoşnut olmayacağını şu sözcüklerle anlatır:

"Papa'nın son Polonya seferinden rahatsız olan Kuzey komşumuz Rusya'dan İslam aleminde bir papalık kurmaya çalışan Humeyni'ye kadar Ortadoğu ile alakalı hiç bir devlet bu ziyaretten memnun kalmayacaktır."

Yazı, **"Ecevit'in papası böyle bir papa"** diye bitmektedir. Yazar, komünistlikle suçladığı Ecevit ile Papa'yı özdeşleştirmeye çalışmaktadır.

Göze'nin Papa ile eleştirileri bununla da bitmez. Göze'nin 1 Aralık 1979 günlü yazısı yine Papalık üzerinedir.

Şöyle yazar:

"Fakat, manzara insanlık için bugün de acıdır. Zira, papalık, İslamiyeti söndüreceğim derken, komünizm yangınını insanlığın başına bela eden Papalık; bugün komünizmin karşısında zebundur. Çünkü Batının namuslu insanını kaybetmiştir. Kazanmasına da imkan yoktur. Ve İslam aleyhine tavrını o kadar şiddetle ve ustaca devam ettirmektedir ki, Batının bir avuç namuslu olmasına rağmen Hıristiyan kalabilmiş aydını için de hâlâ komünizme karşı tek çaredir. Halbuki Papalara sorarsanız hâlâ Siyonizm ve komünizmden daha büyük tehlike Müslümanlıktır." (8)

Ergun Göze yazısını, **"Şii anlayışın İslamın fren vazifesini"** gördüğünü, ancak bugün **"İslamın liderliğine oynadığını"** kaydettikten sonra yazısını şöyle bağlamaktadır:

"Papa'lık Siyonizm ile el ele, tarih çizgisinden bir milim sapmadan, dini düşüncenin ve antikomünizmin dünya şampiyonluğunu yapmaya kalkmaktadır.

İç içe iki tarihi hüsran... Amma Allah "Ölüden diriyi çıkarandır."

Göze'nin 30 Aralık 1979 tarihli yazısında da Papa'nın gelişi nedeniyle gösteri yapan gençleri **"anlayış ve takdirle karşıladığını"** yazmaktan kendini alamaz. Göze'ye göre, Papa'nın

Türkiye ziyareti, **"Fener Patrikhanesi ile buluşup; koklaşıp, barışıp, sırışıp, asırlarca süren ve Türke biraz nefes aldıran ayrılığı ortadan kaldırmak ve böylece Kıbrıs işinde Yunanistan'ın eline bir büyük koz vermek"** amacıyla yapılmıştır. Göze'ye göre bu amaç, **"Katolik enternasyonalini Türkiye'ye karşı birleştirmek"**tir. Bunun için yazısının başlığını **"misafir amma ne kafir"** olarak seçmiştir. (9)

Tercüman'da Papa aleyhine yazılar **Ergun Göze** ile de bitmez. Ahmet Kabaklı, 27 Kasım 197p tarihinde Mescidü'l-Aksa'nın basılmasından birkaç gün sonra Papa'nın Türkiye'ye ziyaretinin hicret günlerine rastlatılmasını anlamlı buluyor. (10) Bir gün sonra da ziyaretin siyasal amaçlı olduğunu, Fener Patrikhanesi'ni ziyaret ile Ortodokslarla, Katolikler arasında **"birlik zemini yoklayacağını"** yazıyor. (11)

28 Kasım 1979 tarihli Tercüman Gazetesi'nde de sağ eğilimli MTTB adlı kuruluşun, Papa'nın **"Türk menfaatini Hıristiyanlaştırma çabası"** taşıdığından kuşku duyduklarını yazmaktadır. (12)

Bu örnekler, Henze'nin İpekçi cinayeti ile Papa suikastını ne kadar eksik bilgiler ile ele aldığını ortaya koymaya yetmektedir. Henze, sağcı yayın organlarının ve sağcı kuruluşlarn, örneklerini gördüğünüz şu saldırılarını yok sayarak, **"suikast öncesinde ve sonrasında"** hiç bir sağcı çevrenin demeç bile vermediğini ileri sürebilmektedir.

Bir kısım sağcı yayın organları ile kuruluşların Papa'ya karşı tutum takınmaları, bu çevrelerin suikast planladıkları anlamına gelmez. Bu yüzden, bu gibi yazıları dramatik bir anlatım biçimi ile cinayet nedeni saymak, son derece yanıltıcı bir yöntemdir. Ancak Henze, bu yöntemi kullanmaktadır.

Henze, İpekçi'nin cinayet öncesinde **Zekeriya Sertel'**in Nazım Hikmet ile ilgili anılarını yayınladığı, bu yayınlara, Türkiye Yazarlar Sendikası yöneticileri başta olmak üzere bir kısım solcuların tepki gösterdiğini yazmaktadır. (13) CIA Ankara eski istasyon şefi Henze, sağ eğilimli Tercüman Gazetesi'nde, Sertel'in anılarının Milliyet Gazetesi içinde büyük tepkilere yol açtığını belirtmektedir. (14) Henze, **"solun bayrağı olan Nazım Hikmet mitosunun bu yönünün aydınlatılmasından pek çok kişinin rahatsız olduğunu"** yazma gereğini duymaktadır.

Henze'nin yakın dostu Prof. Aydın Yalçın da İpekçi cinayeti ile Sertel'in anılan arasında bir ilgi kurmaya çalışmaktadır. (15)

Sertel'in Milliyet Gazetesi'nde 20 Eylül - 27 Ekim 1978 tarihleri arasında yayınlanan anılan Milliyet Gazetesi'ne ünlü solcu yazar Aziz Nesin tarafından getirilmiştir. **Aziz Nesin** TYS başkanıdır. Anılara ilk tepki, Nesin'in başkanı olduğu TYS yönetim kurulundan gelmiştir. Anıların, Milliyet'e Aziz Nesin tarafından gönderildiği, bu anılara tepki gösterenler tarafından bilinmektedir. İpekçi'nin bu anılar nedeniyle öldürüldüğü yolundaki varsayımlar tutarlı değildir. Bu nedenle adam öldürülse, Aziz Nesin'in bu cinayete hedef olması daha büyük olasılıktır. Aziz Nesin, Nazım Hikmet ile ilgili Vatan Gazetesi'nde **"Şen olasın Nazım Hikmet"** başlığı ile yayınlar yapmış, bu yayınlar da bir kısım sol çevre tarafından tepki ile karşılanmıştır. (16)

Hasan Pulur, anılarını, **Aziz Nesin** ile birlikte İpekçi'ye getirdiğini, anıların yayınlanmasına **Aziz Nesin**'in aracılık ettiğini yazdıktan sonra Henze'nin, bu anıların yayınlanması sırasında **"kendi gazetesi içinde bile ona muhalefet edenler olmuş"** yolundaki yargısına karşı çıkarak, **"Bu yazıların yayınlanmasına kapı aralıklarında fiskos yaparak muhalefet edenler belki olmuştur, ama Abdi İpekçinin de bunlara karşı mücadele ve gayretle karşı koyduğu asılsızdır"** demektedir. (17) Görülüyor ki, Abdi İpekçi'nin en yakın çalışma arkadaşı ve Milliyet'in o günlerdeki yazı işleri müdürü Pulur, Henze'yi açıkça yalanlamaktadır.

Sertel'in Nazım Hikmet ile ilgili anıları, gerçekten solun belli kesimlerinde bir tartışma yaratmıştı. (18) Ancak bundan Henze'nin çıkardığı sonuçları çıkarmak pek kolay değildir. Bu mantığı kabul edersek Türkiye'de Papa aleyhine yapılan yukarıda gördüğümüz yayınların da suikasta yol açacağı sonucuna ulaşılabilir. Bu gibi yargılar **"zihin jimnastiği"** yapmaya belki yarar, ancak bir cinayet davasında bu gibi varsayımlarla sonuca ulaşmak olanaksızdır.

Henze, Sertel'in anılarının önce Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanacağını, ancak Cumhuriyet Gazetesi'nin anıları basmayı reddettiğini ileri sürmektedir. Cumhuriyet Gazetesi'ni ve yazarlarını, hiç bir dayanak göstermeksizin **"Sovyet yanlılığı"**

ile suçlayan Henze, aynı Cumhuriyet Gazetesi'nde Mehmet Ali Aybar'ın **"Leninist parti modelinin bir burjuva örgütlenme biçimi"** olduğunu savunan yazılarını da görmezlikten gelmektedir. (19) Sovyetler açısından, Aybar'ın yazıları, Sertel'in Nazım Hikmet ile ilgili anılarından çok daha ağırdır. Eğer bu tür yayınlar cinayet nedeni olacaksa, önce Aybar'ın Leninizmi eleştiren ve suçlayan yazılarının cinayet nedeni yapılması gerekirdi.

Henze, İpekçi'nin son günlerinde kaçakçılık konularına eğildiği yolundaki görüşleri reddederken hiç bir kanıta ve tanığa dayanmamaktadır. İpekçi'nin 12 Ekim 19878 tarihli yazısı kaçakçılık üzerinedir. İpekçi, bu yazısında MHP'li eski Gümrük ve Tekel Bakanı Gün Sazak'ın gümrük kapıları ile ilgili demecini desteklemektedir. İpekçi, 23 Ekim tarihinde de sonradan gümrük kapılarını Türk yeraltı dünyasına sattığı Yüce Divan kararı ile saptanan Tuncay Mataracı ile kaçakçılık konusunda yaptığı bir konuşmayı yayınlamaktadır. İpekçi'nin en yakın çalışma arkadaşlarından Hasan Pulur, o günlerde Milliyet Gazetesi'nin yazı işleri müdürüdür. Pulur, İpekçi'nin bir kaçakçılık dosyası üzerinde çalıştığını, askeri savcılığa anlatıyor. İpekçi'nin bir aile yakını olan Gündüz Kösemen de askeri savcılığa **"gazete olarak kaçakçılık üzerinde çalışma yaptıklarını"** söylediğini bildirmiştir. (20)

İpekçi cinayetinde, kaçakçıların bir payı var mıdır, yok mudur? Bu konuda, şu aşamada kesin bir yargı sahibi olmak çok güçtür. Ancak, Ağca'nın kaçakçılarla ilgisi olduğu artık kesinleşmiştir. İpekçi'nin cinayetten önce, kaçakçılık konusunda yayın yaptığı da -örnekleri ile gördüğümüz gibi- kesindir. Henze, bu yayınlara karşın İpekçi'nin bu konu üzerine eğildiğini, tek bir kanıta dayanmaksızın, reddetmektedir. Bu da **"CIA eski istasyon şefi"**nin bu yayınlarda nasıl bir yol ve yöntem izlediğini kendiliğinden ortaya koymaktadır.

İpekçi'nin MHP genel başkanı Türkeş ile herhangi bir görüş aynlığı olmadığı yolundaki görüşler, Türk okuyucuları için oldukça gülünçtür. (21) İpekçi'nin, 1978 yılı yazındaki yazıları, Süleyman Demirel'in AP'si ve Türkeş'in MHP'sini hedef almaktadır. 30 Ağustos 1978 günlü yazısı MHP'yi sert biçimde eleştirmektedir. İpekçi'nın gerek AP ve MHP gibi MC partileri,

gerekse kaçakçılar hakkında yaptığı yayınlan izlemediği söylenemez. İzlememişse, yaptığı araştırmalann çok yüzeysel olduğu sonucuna ulaşılır. Bu yazılan bilip de özel amaçla bu konulara değinmemişse, o da bu konudaki saptırma çabalannın gerçek yüzünü gösterir.

Türkeş ile İpekçi'nin siyasal görüşleri açısından birbirleriyle bağdaşmadıklan kesindir. Ancak bu olgudan yola çıkıp, cinayeti Türkeş'e bağlamak ne kadar yanlışsa, cinayetin ülkücü çevrelerle ilgisi olmadığını ileri sürmek için İpekçi ile Türkeş'i neredeyse aynı düşüncede göstermek o kadar yanlıştır.

Konuya ne açıdan bakarsanız bakın, Henze'nin olaya yaklaşımı gerçekleri aramak değil, Sovyetleri suçlamak için varsayım üretmektir. Sovyet yazan Andronov da tıpkı Henze gibi, gerçekleri aramak yerine CIA'yı suçlamak için varsayım oluşturmaktır. Amaçlar ayn, yöntemler aynıdır.

Henze, bugün için henüz aydınlanmayan **Emenuela Orlandi** olayının kamuoyuna sunuluşunda da bir Sovyet-Bulgar parmağı görmektedir. (22)

Bir cinayet davasında yapılacak iş bütün kanıtlan toplamak ve sonuca bu somut kanıtlar aracılığı ile ulaşmaktır. Henze böyle yapmıyor. Böyle yapmadığı gibi, İpekçi cinayetinden önce İpekçi'nin arabasının anahtannın kaybolması ve adres defterinin çalınması gibi olaylan araştıranlan, olaylan saptırmakla suçluyor. (23) **"CIA istasyon şefi"**, bunlan gereksiz aynntı sayıyor.

Türkiye'de Papa aleyhine sağ yayın organlannda yer alan bunca yazıyı bir çırpıda yok sayan CIA istasyon şefi, **Sertel**'in anılanndan, cinayet nedeni çıkardıktan sonra, cinayet ile ilgili somut bulgulann araştınlması çabalannı da uygun görmüyor. Sovyet yazan, CIA öyküleri ile olayı çözerken, CIA istasyon şefi de KGB öykülerini süsleyerek sonuca ulaşıyor. Sovyet yazarı, Bulgar resmi şirketleriyle Türk yeraltı dünyası arasındaki ilişkinin sergilenmesinden tedirgindir. Henze ülkücü sağ ile Ağca'nın ilişkilerinin kanıtlanmasından tedirgin olmaktadır. Ruzi Nazar gibi CIA görevlileri ile Federal Almanya'daki ülkücü sağ liderlerinin ilişkilerini de görmezlikten geliyor. Papa aleyhine sağ basında yazılan ve sağcı çevrelerden kaynaklanan tepkileri yok sayıp, Zekeriya Sertel'in Nazım Hikmet ile ilgili

anılan üzerinde **"Conspiracy teorileri"** kuruyor.

İpekçi, düşünce ve örgütlenme özgürlüğüne inanmış Batılı bir sosyal demokrattı. **Doğan Avcıoğlu**'nun yönetimindeki sosyalist eğilimli Yön dergisinde de yazılar yazan İpekçi, yaşamının sonuna kadar sosyal demokrat niteliğini korumuştur. (24) İpekçi'nin şu düşünceleri, Henze'nin, İpekçi'nin siyasal ideolojisi için yazdıklarını, ABD Büyükelçiliği'ne en yakın belediye çöplüğüne atmaya yetmektedir.

"Bir zamanlar faşist olarak suçlanan eski genelkurmay başkanı Tural, önceki gün verdiği demeçte (fikir suçu diye bir suç kabul etmiyoruz. Bugün yanlış olarak kabul edilen bir fikir suçu, yarın doğru olarak kabul edilebilir. Yanlış fikirler, ancak doğru fikirlerle karşılanabilir ve ortadan kalkar) demiş, komünizmin de tespiti ancak kişiden kişiye değişen bir fikir suçu olduğunu belirterek ancak fikir olmaktan çıkıp eyleme dönüştüğünde cezalandırılması gerektiğini ileri bir görüş benimserken, halkın içinden çıkıp demokrasi ve özgürlük savaşı vermek iddiası taşıyan bir parti genel başkanının çok gerilerde kalması üzüntü ve umut kırıcıdır." (25)

Bu sözler, AP genel başkanı Süleyman Demirel'i eleştirmektedir. İpekçi'nin ölümüne yakın yazdığı bütün yazılarda, Demirel ve MHP genel başkanı Alparslan Türkeş kıyasıya eleştirilmektedir. CIA Ankara eski istasyon şefi, Türk okurlarınca çok yakından bilinen bu gerçeği ters yüz ederek, İpekçi ile Türkeş'i neredeyse aynı görüşleri savunan iki insan gibi gösterecektir.

İpekçi, sağ basın tarafından solcu ve sosyalist olarak bilinmektedir. İpekçi'ye yönelen bu eleştiriler, cinayetten sonra da sürdürülmüştür. Sağ kesim için İpekçi hem sosyalist, hem de **"Yahudi bir aileden gelme dönme"**dir. Ülkücü sağ kesimin önde gelen ideologlarından Prof. Dr. Hikmet Tanyu, Türkiye'de yahudileri konu alan inceleme kitabında, İpekçi için şu değerlendirmeyi yapar:

"İstanbul 1929, aslen Selanikli bir Yahudi ailesinden ve eskiden Şabtay Sivi cemaatından ayrılıp dönmelerden olduğu söylenen Abdi İpekçi tanınmış bir gazeteci ve yazardır. (..) Gazeteciler Sendikası başkanlığı, basın-ahlak yasası hazırlayıcı komisyon üyeliğine, Basın Şeref Divanı genel sekre-

terliğine getirildi. Merkezi Zürih'te olan yahudi etkisini belirten Milletlerarası Basın Enstitüsü (IPI)'nün yönetim kuruluna (Ahmet Emin Yalman'dan sonra) seçilmesi, kimlere ve nerelere dayandığının bir örneğidir. Himaye edilerek İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsü'ne öğretim üyesi olarak tayini ayrıca dikkat çekicidir. (1 Şubat 1979 günü bir saldırıya uğrayarak kurşunla öldürülmüştür. Parklara, sokakları adı konulmuş, namına spor salonu temeli atılmıştır.)

Marksist-sosyalistleri savunup sınıf çatışmasını vakit vakit ileri bir hareket gibi göstermekte, sosyalist enternasyonalizmi reklam etmekte, bu gibileri desteklemeyi benimser görünmektedir. Türk milliyetçilerini, maneviyat ve mukaddesat, milli gelenek taraftarlarını tutucu ve gerici olarak belirtişi de göze çarpmaktadır. Türkiye fikir hayatını etkileme çabasındadır. 1961'i müteakip radyo ve televizyonda açık oturum programları düzenlemiştir. Fazla, açık vermemeğe çalışıp, tecrübeli, kurnaz bir yöntem kullanmaktadır." (26)

Hikmet Tanyu'nun kürsüsünde **"Dönmelik ve Dönmeler Tarihi"** başlıklı bir doktora tezi hazırlayan Abdurrahman Küçük adlı bir lise öğretmeni de Prof. Tanyu'ya yollama yaparak, dönmelerin **"Cumhuriyet döneminden bu tarafa, toplumu etkilemeye çalışan gazetelerin ya sahipleri ya başyazarlarının ve bunlardan veya bunlarla sıhriyet yönünden akraba olanlardan olduğu dikkat çekiyor"** demektedir. (27)

Yazar, İzmir'de Yunan işgalinde ilk kurşunu sıkan Osman Nevres'in, gazeteci Ahmet Emin Yalman'ın da dönme olduklarını ileri sürmektedir. Prof. Tanyu, ilk basımı 1978 yılında yapılan kitabında, Abdi İpekçi ve İsmail Cem'i dönme bir aileden gelen Marksist-sosyalistler olarak göstermektedir. (28)

Prof. Tanyu, bu yoldaki savını **"dönmelerden olduğu söylenen..."** biçiminde sunmaktadır. Bilimsel bir araştırmada bu tür savlar somut dayanaklarla sunulur. Prof. Tanyu bu çabada değildir. İpekçi'nın yahudi bir aileden geldiğinin **"söylendiğini"** ileri sürmekte, Tanyu'nun yanında doktora yapan lise öğretmeni de profesörüne yollama yaparak bu söylentiyi gerçek olarak benimsetmeye çalışmaktadır. İpekçi'nın Yahudi bir aileden geldiğini kanıtlayıcı bir somut dayanarak gösterilmiş değildir.

İpekçi'nin Selanik kökenli dönme bir aileden geldiği söylenti düzeyini aşmamıştır. Nüfus kayıtlarında bu söylentiyi doğrulayacak bir dayanak yoktur. Buna karşın, CIA Ankara istasyon şefi, sağın, İpekçi için bir suçlama konusu yaptığı dayanaksız savını olduğu gibi benimsemekte ve İpekçi'nin yahudi bir aileden geldiğini ileri sürmektedir. Peki hangi dayanakla? Aramayın, CIA şefinin, birçok konuda olduğu gibi bu konuda da herhangi bir dayanak göstermeye niyeti yoktur. Böylece, sağın dayanaksız suçlaması, Henze'nin kitabında yer almıştır. (29) Papa konusunda sağcı çevrelerden kaynaklanan bunca tepkiyi yok sayan Henze, sağın İpekçi konusundaki dayanaksız savlarına sarılmaktan da kendini alamamaktadır. Henze,'nin Papa suikastı ve Ağca konusunda, başta Türkeş'in kızı olmak üzere sağcı çevrelerle tam anlamıyla aynı yaklaşımları kullanmaktadır. Papa suikastı nedeniyle tutuklanan Musa Serdar Çelebi'nin sahibi olduğu yayın organı da Henze ile aynı görüşleri paylaşmaktadır.

Ülkücü sağın iki büyük düşman hedefi bulunmaktadır. Bunlardan biri komünizm, öteki yahudiliktir. İpekçi'nin kişiliğinde, ülkücü sağ bu iki hedefi de göstermektedir. İpekçi ne yahudidir, ne komünist, ne de mason! Ancak, sağın İpekçi'ye bakış açısında bu öğeler, bu saplantılar egemendir. Henze'nin araştırmadığı, araştırmaya yanaşmadığı, yanaşmadığı gibi üstelik gizlemeye çalıştığı sağın İpekçi'ye nasıl bir gözle baktığıdır.

Ülkücü sağın dönme olduğunu ileri sürdüğü gazeteci Ahmet Emin Yalman, 1952 yılında Hüseyin Üzmez adında genç ve yoksul bir genç tarafından tabanca ile yaralanmıştır. Cezaevinden çıktıktan sonra Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitiren Üzmez, bir ara MHP'ye girmiş, daha sonra Türkeş ile uyuşmazlığa düşerek partiden uzaklaşmıştı. Turgut Özal'ın başbakanlığındaki hükümet iş başına geldikten sonra avukat yazıhanesini kapatan Üzmez, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı danışmanlığına getirilmişti.

Hüseyin Üzmez, Ağca ile ilgili bir gözlemini ilk kez, Güneş Gazetesi'ne anlatmıştır. (30) Bu röportajın Güneş Gazetesi'nde yayınlanmasından sonra Üzmez, Ağca ile görüşmesini kapsayan uzun bir konuşma yapmış, bunu önce Cumhuriyet Gazetesi'nde, sonra da Ağca Dosyası kitabında yayınlamıştım. (31)

Ahmet Emin Yalman, suikast ile ilgili anılarında, Üzmez ve arkadaşları için **"gerici bir şebeke", "süfli ve geri birtakım adamlar", "suikastı tertip eden yobazlar kümesi", "gerici cephe"** tanımlarını kullandıktan sonra suikastçıların **"Büyük Doğu Derneği'ne, İslam Demokrat Partisi'ne ve Milliyetçiler Derneği'ne mensup olduklarını"** yazmaktadır. (32) Yalman, anılarında, suikastın arkasında Sovyetlerin olduğu yolunda herhangi bir görüş bildirmiş değildir.

Suikastçı Hüseyin Üzmez'in anılarını kapsayan **"Çilenin Böylesi"** adlı kitapta da, olayda Sovyet parmağı ile ilgili herhangi bir saptama da yoktur. (33) Henze, Yalman'ın Amerikalı dostlarına suikastın arkasında Sovyetlerin olduğunu söylediğini kaydetmektedir. Henze, bu sözler için Okla Norman'ın, **"Turkey In My Time"** adlı kitabını kaynak göstermektedir. (34)

Hüseyin Üzmez ve arkadaşları, yakalanmışlar ve mahkum edilmişlerdir. Mahkeme kararında böyle bir sava yer verilmiş değildir. (35) Henze'nin mantığı ile gerek Yalman'a sıkılan kurşunları, gerekse İpekçi cinayetini Sovyetlere bağlamak kolaylaşmaktadır. Oysa, gerek Üzmez, gerekse Ağca, ülkücü sağ görüşe sahiptirler. Yalman ve İpekçi, ülkücü kesimlerce, **"Yahudi aileden gelme dönmeler"** olarak suçlanmaktadır. Üzmez, Yalman'ı, ayrıca Nazım Hikmet'i savunan yazıları nedeniyle de suçlamaktadır. Sağ kesim gözünde, Yalman ve İpekçi, hemen hemen aynı siyasal doğrultudadırlar.

İpekçi cinayetinden önce Ağca'nın Malatya'da Ahmet Emin Yalman'ı vuran Hüseyin Üzmez'e **"pişman mısınız"** diye sorması ne kadar ilginç bir rastlantıdır? Üzmez **"pişman olmam için gayrı samimi olmam lazımdı"** diye yanıt vermiş, olay için üzüldüğünü söylemişti. Ağca, İpekçi cinayetinden sonra polise **"İpekçi'yi öldürdüğüm için üzgünüm ama pişman değilim"** dememiş miydi? (36)

Bunlar, gerek Ağca'nın, gerekse Üzmez'in hemen hemen aynı psikoloji ve ideoloji içinde eyleme sürüklendiklerini göstermektedir. Ama hayır, Henze, İpekçi olayında olduğu gibi Yalman'ın uğradığı saldırıda da Sovyet parmağı arama eğilimindedir.

McCarthy'ciliğin bu kadarını senatör McCarthy'nin bile onaylayacağını pek sanmıyorum. Henze, bu konularda,

McCarthy'den de ileri gitmiştir.

Henze'nin sınır tanımaz anti-komünizm ve anti-sovyetizmi, olayları ve kişileri olduklarından çok başka türlü tanıtıyordu. Söz gelişi Henze, Ağca'nın yakalandığı günlerde İçişleri Bakanlığı görevini yapmakta olan Hasan Fehmi Güneş için **"kendisi Marksist olduğunu ilan eden bir insan, kardeşi yeraltı komünist teşkilatı üyesi, iki oğlu Dev-Sol'un aktif mensuplarındandı"** tanımını kullanmaktadır. (37)

Güneş, bugüne dek hiçbir yerde **"kendisinin Marksist olduğunu ilan etmiş"** değildi. **"İki oğlu, Dev-Sol'un aktif mensuplarından"** da değildi. Henze, iki konuda da hiçbir dayanak göstermeden böylesine savları ileri sürmektedir. Henze'nin Güneş ile ilgili savlarından yalnızca, kardeşinin **"yeraltı komünist teşkilatı üyesi"** olduğu yolundaki yazdıkları doğrudur. Gerçekten Güneş'in uzun yıllar Federal Almanya'da işçi olarak çalışan erkek kardeşi, Adapazarı yöresindeki TKP örgütü davası nedeniyle yargılanmış ve yasa dışı TKP üyesi olmak suçundan beş yıl ağır hapis cezasına çarptırılmıştır. Kardeşinin TKP üyeliği nedeniyle mahkum olması, Bakan Güneş'in de Sovyet yanlısı olduğu anlamına mı gelmektedir?

Henze, burada yalnızca, Güneş'in kardeşinin TKP üyeliği suçundan tutuklanmasını olgu olarak belirledikten sonra Bakan Güneş'in **"Marksistliğini ilan etmesi"** ve **"oğullarının Dev-Sol'un aktif mensuplarından olması"** gibi yalanları ardarda sıralayarak, Türkiye hakkında ayrıntılı bilgilere sahip olmayan okurlarını aldatmaya çalışmaktadır.

Güneş'in TKP üyeliği nedeniyle mahkum olan kardeşinden başka kardeşi de vardır. Bu kardeşi sağ eğilimlidir. Güneş'in siyasal görüşlerini araştırmak için kardeşlerinin eğilimlerini saptamaya gerek de yoktur. Hasan Fehmi Güneş, bir politikacı olarak görüşlerini açıklayan, kamuoyuna sunan bir insandır.

Bakan Güneş'i bir kez, **"Sovyet yanlısı"** ve **"Marksist"** olarak suçladıktan sonra gerisi kolaylaşmaktadır. Ağca, bu Sovyet yanlısı Marksist bakanın etkisi ilte kamuoyuna **"sağcı"** olarak sunulmuştur.

Böylesine çarpık bir mantığa ne gibi yanıtlar vermek gerekir?

"CIA istasyon şefi" Henze, herhalde, Ağca ile ilgili iddiana-

menin düzenlendiği ve yargılamanın yapıldığı sırada İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcısı olan Albay Süleyman Takkeci'nin sol eğitimli olduğu kanısında ve savında değildir. Albay Takkeci'nin görev süresi döneminde Disk ve Barış Demeği hakkında kamu davaları açılmış ve aralarında CHP genel başkanı ve eski başbakanlardan Bülent Ecevit'in de bulunduğu yüzü aşkın eski parlamenter için soruşturmalar başlatılmıştı. Ağca'nın ülkücü örgüt ve kişilerle ilişkileri, Albay Takkeci'nin savcılık görevinde bulunduğu sırada ortaya çıkmıştır.

Ağca'nın ilk itiraflan, Hasan Fehmi Güneşin yalnızca Henze tarafından bilinen **"Marksistliği"** -hem de bir yerlerde ilan edilmiş Marksistliği- ile açıklanıyor. Peki, Ağca'nın kaçışı, İstanbul'da ve Ankara'da saklanması ve yurtdışına kaçması ile ilgili eylemlerindeki ülkücülerle ilgili soruşturmalar, hangi Marksist bakanın kardeşlerine ve oğullarına bağlanıyor?

Henze, işi çok kolayından almaktadır. Ağca'nın yakalandığı zaman İçişleri Bakanlığı koltuğunda oturan Güneş, Marksisttir; Ağca'nın karıştığı eylemlerle ilgili araştırmalar yapan gazeteci Uğur Mumcu da **"Sovyet yanlısı"** bir yazardır. (38)

Henze'nin, bu satırların yazarının, Bulgar şirketlerinin kaçakçılık olaylarındaki payını kanıtlayan yazılarını, Sofya radyosunun kendisine bu nedenle yaptığı saldırıları TKP ve bu örgüte yakın çevrelerin Uğur Mumcu ile ilgili sövgülerini, Sovyet yazarı Andronov'un eleştirilerini ve Mumcu'nun Sovyetleri eleştiren yazılarını görmezlikten gelip, dünya kamuoyuna Mumcu ile ilgili yanıltıcı bilgiler vermesi, Henze'nin onun yansız bir araştırmacı olmadığını kanıtladığı kadar iyi de bir "istihbaratçı" olamayacağını da anlatmaktadır.

Henze'nin yanıltıcı bilgi verme, huyu bir başka yayınında daha suçüstü yakalanmıştır. Henze, bir başka yayınında, Töb-Der'in, para, silah ve taktik konularında sol teröristler için ana kanal olduğu, Disk'in de büyük kentlerde "kurtarılmış bölgeler" kurduğunu yazmaktadır. (39) Töb-Der ve Disk ile ilgili iddianamelerde, Henze'nin ileri sürdüğü suçlamaların hiçbiri yoktur. Henze'nin bu konudaki yayınları açıkça yalana dayanmaktadır. Somut gerçek ve olgulara karşın, Bakan Güneş'i **"Marksistliğini ilan etmiş"** sayan, yazar Uğur Mumcu'yu **"Sovyet yanlısı"** olarak göstermeye çalışan CIA istasyon şefi,

Türkiye ile ilgili ancak genel bilgi sahibi olan okurlarına, Disk ve Töb- Der hakkında da yanıltıcı bilgiler vermektedir. Henze, gerçekleri tersyüz etmekte ve olayları ve kişileri bir amaca uygun olarak damgalamakta da pek hünerli değildir. Çünkü, Henze'nin yalanları, bir çırpıda saptanmakta ve CIA şefi suçüstü yakalanmaktadır.

Hiç kuşkusuz Türkiye, CIA'nın olduğu gibi, KGB'nin de ilgi alanı içindedir. Yine hiç kuşkusuz, Türkiye'de bilerek ya da bilmeyerek bu iki istihbarat kuruluşunun doğrultusunda çalışanlar da bulunmaktadır. Türkiye'de Amerika'nın Ortadoğu ve Türkiye politikasına karşı çıkan bütün sol eğilimlilerin **"Sovyet yanlıları"** olarak damgalanmaları modası geçmiş bir soğuk savaş taktiğidir. Bunun gibi, her serbest piyasa düzeni yanlısını da **"CIA ajanı"** ya da **"Amerikan yanlısı"** olarak suçlamak da aynı ölçülerde yanlış ve sakıncalı bir tutumdur. CIA'nın Türkiye'deki varlığını KGB belgeleri ile KGB'nin Türkiye'deki çalışmalarını CIA gözlüğü ile görmek son derece tehlikeli bir yaklaşımdır.

"CIA istasyon şefi" Türkiye'de her olayda KGB parmağı aradığı için Türkiye'deki anti-Amerikan her akımı Sovyetlere bağlamaktadır. Henze tarafından, 27 Mayıs 1960 günü yapılan ihtilalin komite üyelerinden emekli albay ve tabii senatör Haydar Tunçkanat'ın 1966 yılı 7 Temmuz günü senato kürsüsünden açıkladığı bir CIA raporunun çürütülmesi için girişilen çabalar, ne gibi yol ve yöntemlere başvurulduğunu göstermektedir. (40)

Konu, Tunçkanat tarafından açıklanan üç belge ile ilgiliydi. Belgelerden biri, bir Türk tarafından E. M. rumuzu kullanan bir Amerikalıya verilen 28 Aralık 1965 tarihli rapor ile bu rapora ek "nötralize edilmesi" istenen 50 kişilik liste ve yine E. M. imzası ile ABD Ankara Büyükelçiliği'nde çalışan Albay Dickson'a gönderilen 5 Ocak 1966 tarihli mektuptur. 5 Ocak 1966 tarihli rapor, AP içinde bulunan biri tarafından yazıldığı izlenimini vermektedir.

Bu rapor, Tunçkanat'ın kendisi tarafından bulunmuş ve açıklanmış değildir. Rapor, Amerikalıların yanında çalışan bir Türk tarafından Milli Birlik Grubu'na gönderilmiştir. MBG, raporun üzerindeki **"Albay Dickson"** imzasını Türk resmi yetkili-

lerinin ellerindeki Dickson imzası ile karşılaştırdıktan ve imzayı uzmanlara incelettirdikten sonra konuyu senato kürsüsüne getirmeyi kararlaştırmışlardır. Sözcülük görevi, Tunçkanat'a verilmiştir.

İstihbarat görevlisi olarak çalıştığı kitabının, kapağında yazılı bulunan John Barron'a göre KGB tarafından düzenlendiğini ileri sürmektedir. (41) **"CIA istasyon şefi"** Henze, **"istihbarat görevlisi"** olduğu kitabında yazılı Barron ile bu konuda aynı görüşü paylaşmaktadır. (42) Tunçkanat, Sovyetlerin düzmece belgelerini yayınlamıştır.

Ağca soruşturmasını yürüten bakan Marksist, bu konuda araştırma yapan gazeteci Sovyet yanlısı, Türkiye'deki CIA çalışmalarına ışık tutucu belgeler de sahtedir!

Bu tür suçlama yolu, CIA belgelerini çürütme amacını taşımaktadır. Türk resmi yetkililerinin yaptıkları araştırmalar sonunda **"Albay Dickson"** imzasının sahte olmadığı anlaşılmıştır. CIA kaynakları, bu belgeyi çürütmek için KGB öyküleri çıkartmaya çalışmaktadırlar.

Gerçekleri bilinçli bir çaba ile saptırmaya çalışan Henze, Sovyet meslektaşı Andronov gibi, bir yandan olayları kendi amacına göre yorumlarken, öte yandan da nesnel gerçekleri sergilemeye çalışanları suçlamaktadır. Sovyet yazarı Andronov'un Henze gibi, gazeteciliği dışında ayrıca istihbaratçılığı var mıdır, bilemiyorum. Ancak, her ikisinin de iyi araştırmacı olmadıkları gibi kötü birer istihbaratçı oldukları, yazdıkları yazılardan bellidir.

Papa suikastını araştırırken, varsayımları ve ideolojileri bir yana bırakmak gerekir. Çünkü, olay, öncelikle somut kanıtlarla açıklanabilecek ve yorumlanabilecektir. Bu yüzden, gerek İpekçi cinayetinde, gerekse Papa suikastında ayrıntılara inip, suç örgütünü ve bu suç örgütünün eylemlere giriştiği ülke ve ortamdaki olaylara göz atmak gerekir. Bunu yapmazsak, genel kuramlar ve kuşkulu varsayımlarla zaman yitiririz. (43)

Papa suikastından önce ve sonra İtalya hangi olayları yaşıyordu? Papa'lık o günlerde hangi sorunlarla karşı karşıyaydı? Ağca'nın ilişkili bulunduğu kaçakçılık örgütleri hangi ülkelerde etkindi? Türk mafyası ile İtalyan ve Fransız mafyaları arasında ne gibi ilişkiler bulunmaktaydı? Banker Calvi kimdi? Vatikan ile

Calvi'nin ne gibi bir ilişkisi vardı? Calvi'nin İtalya'daki sağ örgütlerle bir ilgisi olabilir miydi? Gaziantep'ten Sicilya'ya uzanan kaçakçılık ağında kimlerin adları geçmekteydi? P-2 Locası skandalı neydi? Kimlerdi bu skandala karışanlar?

Teori üretmek yerine olayların bu yönlerini araştırmak ve ilişkiler ağına ışık tutmak gerekmiyor muydu?

BANKER CALVİ, P-2 LOCASI VE VATİKAN

Calvi niçin öldürülmüştü?

Bu soruya birden çok yanıt verilebilirdi. Bu yanıtlardan biri, Calvi'nin oğlu Carlo Calvi tarafından veriliyordu:

"Babam, Polonya'daki Bağımsız Dayanışma Sendikası'na yapılan para yardımı nedeniyle öldürülmüş olabilir."(1)

Böyle miydi, değil miydi? Bu soruya bugün için kesin yanıt vermek güçtü. Ancak, Calvi'nin Polonya'daki Bağımsız Dayanışma Sendikası'na 50 milyar dolarlık para yardımı yapılmasına aracılık ettiği de doğruydu. Calvi, Polonya'ya yapılan yardımı avukatına açıklamıştı.

"Bu yardımın duyulması Üçüncü Dünya Savaşı'nın başlaması için yeterli neden olur." (2)

Calvi'nin eşi Clara Calvi'nin ölüm nedeni için söyledikleri biraz farklıdır:

"Kocamın ölümünden P-2 Mason Locası sorumludur. Carboni, Gelli ve Ortolani arasındaki ilişkiler ortaya çıktığında cinayet nedeni de anlaşılır." (3)

"Calvi olayı"nı Vatikan ilişkilerinden, P-2 Mason Locası'ndan ve İtalyan mafyasından soyutlamak olası değildir. Olayı, yerli yerine oturtmak için Mason Locası **Gelli**'yi, Vatikan'ın Amerikalı kardinal **Mercinkus**'u, banker Sindona'sı, İtalyan mafyasının önde gelen liderlerinden Carboni'yi, Calvi'nin sağ kolu Ortolani'yi ve bunlar arasındaki ilişkiyi daha yakından izlemek gerekir.

İtalyan basınına **"mason locası skandalı"** ya da **"P-2 olayı"** olarak yansıyan büyük operasyon, Joseph Miceli Crimi adındaki bir doktorun sorgulanmasıyla başlamıştı.

Dr. Crimi, Palermo'da uyuşturucu madde ticareti yapma şüphesi ile sorguya çekilirken ağzından bir ad kaçırmıştı:

"Gelli".

İtalyan mali polisi, 17 Mart 1981 günü Gelli'nin Arozza'daki lüks villasının kapısına dayandığında P-2 Mason Locası şefi yapılacak baskını duymuş ve çoktan izini kaybettirmişti. P-2 Mason Locası'nın şefi, İtalyan gizli istihbarat kaynakları ile de çok yakın dostluklar kurmuştu. (4)

Gelli, İtalya'nın tanınmış faşistlerinden biriydi. Mussolini'nın İspanya iç savaşında cumhuriyetçilere karşı dövüşmek için gönderdiği gönüllüler arasında yer alan Gelli, özellikle Güney Amerika ülkeleri ile yakın ilişkiler kurmuştu. Arjantin eski devlet başkanlarından Juan Peron'un yakın dostu olan **Gelli**'nin Amerika'daki mason localarıyla da yoğun ilişkileri bulunmaktaydı. **Permaflesk** şirketini yöneten Gelli'nin yakın dostu, Romalı hukukçu **Umberto Ortolani**'ydi. Ortolani'nin Uruguay'ın başkenti Montevideo'da bir bankası bulunuyordu. (5) Gelli'nin Güney Amerika'dan Avrupa'ya kadar uzanan geniş bir ilişkiler zinciri içinde CIA, KGB ve İtalyan istihbarat servisleri ile yakın dostlukları vardı.

Roma'da Via Veneto'daki **Excelsior Oteli**'nde haftada üç gün P-2 Locası'na başkanlık eden Gelli'nin İtalya'da yaygın şiddet eylemleri düzenleyerek otoriter bir rejim kurmak amacıyla örgütlenen asker-sivil kadrolara öncülük ettiği de bilinmekteydi. 1980 yılı Ağustos ayında, İtalyan komünist partisinin en güçlü kalelerinden Bologna'da garda patlatılan bombanın P-2 Locası'na bağlı darbecilerce konduğu ileri sürülmektedir. (6) Gelli'nin sağ teröristlerle yakın ilişkisi bulunan **Florio Carboni** ile çok yakın dost olduğu biliniyordu. Carboni'nın **Francesco Pazienza** ile yakın dostluğunu İtalya'da bilmeyen yoktu. **Pazienza**'nın İtalyan istihbarat örgütleri ve CIA ile ilişkisi olduğunu ünlü İngiliz gazetesi Financial Times'in Roma Büro şefi tarafından yazılan **"God'e Banker"** adlı kitapta yer alıyordu. (7) Pazienza, Calvi'nin danışmanıydı. Calvi, dış dünyaya 1946 doğumlu Pazienza aracılığı ile açılıyordu.

Kurulan dostluk daha doğrusu "saadet zinciri" ilişkisi çok ilginçti: İtalya'nın en büyük özel bankasının sahibi Calvi, P-2 Locası şefi Gelli ile Gelli, İtalyan mafyası'nın tanınmış liderlerinden **Carboni** ile Carboni de CIA ve İtalyan gizli istihbaratı ile çalışan Pazienza ile beraberdiler. İtalyan gizli servis yöneticilerinden General **Musumeci** de bu saç ayağının bir başka hal-

kasını oluşturmaktaydı. (8)

Bu mason-mafya-banka ve istihbarat ağının bir önemli adamı da **Michele Sindona**'dır. Sindona, mafyanın doğum yeri olan Sicilya'da doğup, büyümüş İtalyan mali oligarşisi ve Vatikan çevreleri ile çok yakın dostluklar kurmuştu. Vatikan bankası IOR ile bankacılık konusunda işbirliğine girişen Sindona, bir özel bankanın denetimini de eline geçirmekte gecikmemişti. Sindona'nın Güney Amerika'ya ulaşan ilişkileri de **Umberto Ortolani** tarafından yürütülmekteydi. Gelli, hem Ortolani'nin, hem de Sindona'nın yakın dostuydu. İtalyan mali oligarşisinin bu kurt adamı, 1980 yılında Amerika'da yakalanıyor ve cezaevine atılıyordu. Denilebilir ki, Sindona bankacılık konusunda Calvi'nin ustasıdır. Sindona, Calvi'ye bir çeşit rehberlik etmiştir. (9)

1914 yılında Messina'da doğan Sindona, Milano'da başladığı mali müşavirlik yoluyla kısa sürede büyük bir servet edinmiş ve paralarını vergi cenneti Liechtenstein'deki **"Fasco AG."** adlı bir şirkette toplamaya başlamıştır. 1959 yılında **Privata Finanziara** adlı bir bankayı da satın alan Sindona bu banka aracılığı ile Amerikan banka sistemi ile bütünleşmiştir. Vatikan'ın bir kısım pay senetlerine sahip olduğu **"Societe Generale Immobiliare"**nin de ortaklan arasına katılan Sindona'nın artık önünde engel kalmamıştır. Sindona'nın Vatikan'daki büyük dostu, Amerikalı Kardinal Mercinkus'tur.

Sindona ile Mercinkus'un amaçları, gün geçtikçe artan Vatikan servetini İtalya dışındaki bankalara aktarmaktır. Bir başka vergi cenneti olan Lüksemburg'da **"Fasco International S.A."** adıyla bir holding kuran Sindona'yı Amerikan basını **"Mussolini'den sonraki en önemli İtalyan"** olarak niteler. Amerika'da National Bank'ın yüzde yirmisini satın alan Sindona, bundan sonra, Vatikan kaynaklarını bankalarına ve şirketlerine aktarma yolu arar.

Vatikan'ın kendisi tam anlamıyla bir holdinge dönüşmüştür. ABD'de Manhattan, Banker Trust, Morgan Bank, Fransa'da Rothschild, Zürih ve Londra'da Credit-Suisse, General Motor's, Shell Gulf Oil, General Elektnk, Bethleem Steel, IBM ve TWA gibi şirketlerde Vatikan'ın ortaklıkları vardır. İtalya'da IANA, CIA gibi turizm kuruluşlarında yine Vatikan'ın pay se-

netleri bulunmaktadır. (10) Vatikan'ın güçlü adamlarından **Massimo Spada**, İtalya'da birçok şirketin başındadır. **Mercinkus,** Vatikan bankası IOR'un en üst yöneticisidir. Vatikan'ın elinde bulunan **"Finsider"** şirketi, İtalyan sanayicileri ile iç içedir. Sindona, eline almak istediği şirketler için Vatikan'ın desteğini kullanır. 1971 yılında "Bostog şirketi"ni alır, 1973 yılında Vatikan'ın da ortak olduğu "Banco Privata" adıyla yeni bir banka kurar.

Sindona, Hıristiyan demokratlarla çok yakın ilişkiler içindedir. Siyasal destekçileri, Sindona'ya Merkez Bankası aracılığı ile kredi sağlarlar. Kredi, Sindona'nın Bahama adalarındaki **Nassou**'daki şirketine gönderilir. Bu Sicilyalı bankerin yurt dışı işlemlerinde bazı karanlık noktalar saptanır. Bunun üzerine soruşturmalar açılır. Papa VI. Paul, bu arada Vatikan'ın bütçesini reddeder.

Sindona, gerçekten bir maliye sihirbazıdır. Vatikan'ın sahibi olduğu **İmmobiliare** şirketinin mülkiyetindeki ünlü Watergate binası başta olmak üzere bu şirketin bütün mal varlığını İtalyan Komünist Partisi'nin de bir kısım paylarına sahip bulunduğu bir konsorsiyuma satar.

Sicilyalı banker, bir yandan Vatikan, öte yandan Amerikan mali oligarşisi ile ilişki kurarken mafya ile olan bağlarını sıklaştırır. Sicilya mafyasının Amerika'daki en ünlü lideri **Charles Luciano** ile geniş işbirliğine girişir. **Lucky Luciano** olarak bilinen (11) bu mafya lideri ile **Sindona** sık sık bir araya gelirler.

Yapı bellidir: Yapının temel taşlarından biri Vatikan, öteki İtalyan, İsviçre ve Amerikan bankaları. Üçüncü temel taş, İtalyan mafyası. İtalyan mafyasının çokuluslu şirketler gibi örgütlenen güçlü ilişkileri.

Gerek Sindona'nın, gerekse Calvi'nin üzerinde yükseldiği yapının belirleyici özellikleri budur: "Vatikan-bankalar-mafya" üçgeni. Bu üçgenin mafya kanadı, uyuşturucu madde ve silah kaçakçılarına kadar uzanıyor. Bu mafya üçgenini bir büyük çember içine almak gerekir. Bu çemberin adı P-2 Mason Locası'dır. SİSMİ'nin en üst yetkilileri -bu arada SİSMİ başkanı General Santovitio- de P-2 Mason Locası'nın üyesiydi. Ağca hakkında soruşturmalar, General Santovitio'nun görev başında bulunduğu sıralarda başlatılmıştı. (12)

Banker Calvi için düğüm noktası, P-2 Mason Locası şefi Gelli ile dostluğunu artırması ve Zürih'te 1975 yılında yapılan görkemli bir törenle locaya kaydolmasıdır. Sindona ile Calvi'nin zaman zaman aynı doğrultuda giden zaman zaman da çatışan çizgileri, Mason Locası eşiğinden geçmiştir.

Gerçekten de Calvi'nin tırmanışı 1975 yılından sonra iyice hız kazanmıştır. Gelli'nin P-2 Mason Locası'ndaki otoritesi. **Umberto Ortolani**'nin Uruguay'daki **"Banco Financeiro"** bankası aracılığı ile kurduğu ilişkiler, Sindona'nın geliştirdiği, Calvi'nin olgulaştırdığı Vatikan ilişkileri, mason localarından Vatikan'a kadar uzanan bir zinciri, halka halka birbirine bağlamaktaydı. İtalyan mali oligarşisi mafya ile, mafya mason localan mason localan istihbarat örgütleri ile, istihbarat örgütleri de sağcı terör örgütleri ile birbirlerine bağlanmıştı. Calvi, böylesine bir dünyada jet hızıyla yükselmekteydi.

Bu zincirin en önemli halkalarından biri, Amerikalı kardinal **Mercinkus**'du. **Paul Casimir Mercinkus.** Chicago yakınlarında Çiçero'da doğmuştu. Mercinkus'un doğup, büyüdüğü yerler "Al Capone" adı verilen gangster örgütünün merkeziydi. Vatikan'ın Bolivya'da ve Kanada'da diplomatik temsilciliğini yapan Mercinkus, 1970 yılında, Filipinler'de Papa VI. Paul'e bıçakla saldıran Bolivyalı bir artisti yakalıyor ve Papa'yı ölümden kurtarıyordu. Mercinkus'un Bolivya'da kimlerle dostluk kurduğu, kimlerle arkadaşlık ettiği pek bilinmezdi. Papa'ya saldıran bu Bolivyalı artist üzerindeki sis perdesi de pek kalkmış değildi. Mercinkus, birçok ülkede kurduğu geniş dostluk çemberleri ile birlikte Vatikan'da kendisi için sağlam temeller atmaktaydı. (13)

1971 yılında Vatikan bankası IOR'un başına gelmekteydi. Sindona ve Calvi, Vatikan ile ilişkilerini, kardinal Mercinkus aracılığı ile sağlamışlardı. IOR'un Banco Ambrososiano ile mali ilişkisi, Calvi'nin Amerika yakınlarındaki Bahama Adaları'nda Nassau'yu merkez seçen **"Cisalpine Bank"** aracılığı ile kurulmuştu. Mercinkus, hem IOR'un, hem de bu bankanın yönetimini elinde tutmaktaydı. (14)

Banco Abrosiano, Milano'da Katolik kilisesinin büyük desteği ile güçlenmişti; Calvi şimdi, Vatikan ile doğrudan ilişkiye geçmiş ve Papalık kurumunu da yanına almıştı. Bu ortaklıktan

kim kazançlı çıkacaktı? Bu henüz belli değildi.

IOR, Katolik kiliseleri aracılığı ile bütün dünyaya yayılmıştı. Daha da önemlisi, Papa adı bu bankaya bir çeşit dokunulmazlık sağlamıştı. Banka, İtalya'dan dünyanın dört bir ucuna para transferi yapar, kimse bu konuda soru soramazdı. Bu Calvi'nin ve Calvi'nin arkasındaki mafyanın arayıp da bulamadığı bir ayrıcalık çeşidiydi. Calvi, Sindona ve Mercinkus arasında tam bir siyasal-dinsel ve mali bir örgüt kurulmuştu. Ortolani, bu örgütün Güney Amerika'ya açılan kapısıydı; Pazienza bu örgütün çokuluslu odak noktası, **Carboni,** mafya bağlantısı, **Gelli** mason dünyasına uzanan köprü, **Mercinkus** ise bu dünyayı Papa'ya bağlayan gizli yoldu. İtalyan haber alma örgütleri ile Vatikan arasındaki dehliz işte bu dünyanın altından geçmekteydi.

İtalyan Komünist Partisi'nin yayın organı **L'Unita,** Gelli'nin P-2 Locası dışında, Fransa'nın Ermeni mafyasının egemenliğindeki Marsilya kentindeki **"Templiers Locası"** toplantılarına katıldığını, bu toplantıların, 61 Rue de Toulon adresinde yapıldığını, Templiers locasının, Gelli aracılığı ile P-2 Locası'na sağ ve sol örgütlere verilmek üzere silah gönderdiğini yazmaktadır. (15) Gelli, İtalyan mali oligarşisi ile yeraltı dünyasının İsviçre bankaları ile çokuluslu kaçakçı ve terör örgütlerine uzanan kilit adamıydı. Bu kilit adam, İsviçre'de Hanz Albert Kuntz'un çok yönlü siyasal ve mali ilişkilerine açılmaktaydı.

Calvi ve Mercinkus arasındaki ilişkilerin en önemlilerinden biri, IOR'un elindeki **"Banco Cattolica Del Veneto"**nun satışı olayı ile gelişmişti. Sindona, Mercinkus ve Calvi arasındaki pazarlıklardan sonra banka büyük ölçüde Calvi'nin egemenliğine geçmekteydi. O günlerde, **"Banco Cattolica Del Veneto"**nun satışına karşı çıkan bir din adamı vardı. Bu din adamı, Venedik Kardinali **Albino Luciani**'ydi. Venedik kardinali, bu olaydan bir süre sonra Papa VI. Paul'un yerine "John Paul I" olarak Vatikan'a yerleşecek, ancak Papa seçilmesinden tam otuz üç gün sonra ölecekti. (16)

Papa I. John Paul'ün ölümü doğal bir ölüm müydü? Yoksa, örnekleri İtalya'da görülen, yine bir örneği Calvi'nin ölümünde görülen cinayetlerden biri miydi? Bu soruyu yanıtlamak olanaksızdı.

Papa I. John Paul'ün ölümü çok şaşırtıcı olmuştu. Ama asıl

şaşırtıcı olanlar, I. John Paul'ün ölümünden sonraki olaylardı.

Calvi, I. John Paul'den sonra Vatikan'a yerleşen Polonyalı Papa ile çok daha yakın ilişkiler kuracaktı. **"Zitrope"** ve **"Pacchetti"** şirketlerinin Calvi tarafından satın alınmasında hiç güçlükle karşılaşılmamıştı. Bu satış işlerinde uluslararası mali oligarşinin dolandırıcılık ve sahtecilik kenti Liechtenstein ticaret siciline kayıtlı şirketler aracılığı ile paralar ödenmiş ve bir söylentiye göre Kardinal Mercinkus, bu satıştan belli bir komisyon da almıştı.

1978 yılı İtalya için gerçekten ilginç bir zaman dilimiydi. İtalya'da Hıristiyan demokratlarla komünistler arasında uzlaşma köprüleri kuran eski başbakanlardan Aldo Moro'nun **"Kızıl Tugaylar"** tarafından kaçırılıp, öldürülmesi, arkasından Cumhurbaşkanı Leone'nin bir skandal sonucu görevinden ayrılması hep 1978 yılına rastlamaktaydı. Papa VI. Paul'ün Ağustos ayı içinde ölümü, yerine seçilen Papa I. John'un papa seçildikten otuz üç gün sonra ölmesi ve büyük bir sürprizle Polonyalı Cardinal Carol Wojtyla'nın papa seçilmesi baş döndürücü bir hızla gerçekleşmişti. Polonyalı kardinal, Vatikan'ın 450 yıllık **"Papa, İtalyan kardinalleri arasından seçilir"** yolundaki geleneği yıkarak Vatikan'a yerleşirken, ABD ve Sovyetler arasında Polonya olayı yeni bir soğuk savaş rüzgarı estirmekteydi. Polonya'da **"Bağımsız Dayanışma Sendikası"** ilk eylemlere geçerken bir Polonyalı din adamının papa seçilmesi acaba bir rastlantı mıydı?

Polonya, gerek CIA, gerek KGB'nin en duyarlı konularından biridir. 1980 yılı ortasında iyice şiddetlenen Bağımsız Dayanışma Sendikası eylemlerinden sonra Silahlı Kuvvetler yönetimi ele almış ve Varşova'daki rejim, **"işçi sınıfı önderliği"** yerine, tam anlamıyla **"Silahlı Kuvvetlerin güdümünde"** Marksist öğreti ile taban tabana ters bir sisteme oturtulmuştur. Vatikan'a Polonyalı bir din adamı seçmek, acaba, Polonya üzerindeki büyük kavganın bir parçası mıydı?

Vatikan'da **Papa-Mercinkus dostluğu**, Vatikan dışında **Calvi-Sindona ve Mercinkus** arkadaşlığı ve ortaklığı ile sürdürülüyordu. Calvi, Gelli aracılığı ile uluslararası mason localarına, Carboni aracılığı ile İtalyan mafyasına kollarını uzatmıştı.

Calvi'nin bir yandan Vatikan, öte yandan P-2 Locası ve

mafya ile kurduğu ilişkiler, bu Milanolu bankerin hızla büyümesine ve mali imparatorluğuna yeni yeni şirketler katmasına yol açmaktaydı. Calvi'ye kimse engel olamazdı. **Gelli ve Ortolani** aracılığı ile Güney Amerika'ya da açılan Calvi, buralarda da şirketler satın alıyordu. Milanolu bankerin bu karanlık işleri ve Güney Amerika'ya kadar uzanan elleri, İtalyan Merkez Bankası'nca korku ile izlenmekteydi. Bankanın günün birinde kendisi hakkında bir soruşturma açacağını sezinlemişti. 1978 yılı Calvi için kuşku dolu bir yıl olmuştu; Merkez Bankası üzerine doğru gelmeye başlamıştı.

Ne yapabilirdi? Yapacağı iş P-2 Locası'nı siper almak, siyasal ilişkilerini geliştirmek ve bir yayın organına sahip olmaktı. Böyle yaptı. Hıristiyan demokratlara, sosyalistlere ve komünistlere para yardımı yapmaya başladı. Bir yandan bunlan yaparken, bir yandan da İtalya'nın en büyük basın tröstlerinden biri olan Rizzoli yayın grubunda pay senetleri almaktaydı. (17) Rizzoli'nin elindeki 500 bin tirajlı **"Corriere Della Sera"** İtalya'nın en etkili yayın organlarından biriydi. Calvi, P-2 Locası ve Rizzoli kardeşler, şimdi yanyana gelmişlerdi. Calvi, Andrea Rizzoli'yi de Banco Ambrosiono'nun yönetim kuruluna almakta hiç gecikmeyecekti. Ortolaoni de Rizzoli'nin yönetim kurulunda bir koltuk kapmıştı. Mercinkus IOR kısa adıyla bilinen **"Istituto Per le Opera di Religione"**nin başındadır. Mercinkus, aynı zamanda, Calvi ile birlikte **"Cisalpine Overseas of Nassau"** şirketinin yönetim kurulunda beraberdir. Rizzoli, Calvin'in bankasında, Ortolani de Rizzoli'nin yönetim kurulunda görev almıştır. Bu ilişki zinciri içinde "Corriere Della Sera"nın yüzde 80 oranındaki payı, önce Calvi'ye, daha sonra da Calvi aracılığı ile IOR'un eline geçmişti.

Calvi, bu güçlü ilişki ağı içinde özellikle Güney Amerika ülkelerine ve terör gruplanna silah mı satıyordu?

Banco Ambrosiano'nun yurt dışı ilişkileri üzerinde yapılan bir soruşturma bu kuşkulan doğrulayıcı yöndeydi. (18) Güney Amerika'daki bazı şirketler, IOR'un teminat mektuplan ile krediler almışlardı. Kredilerin Peru'daki **Banco Andino** aracılığı ile Arjantin'e kadar uzandığı da biliniyor. (19) Aynı ilişki zinciri içinde yönetim kurulunda Kardinal Mercinkus ve Banker Calvi'nin bulunduğu **"Cisalpine Overseas of Nassau"** kuşku-

lan üzerinde topluyor. Banco Ardino, Mason Locası şefi Gelli ve sağ kolu Ortolani tarafından elde tutuluyor. Bu trafik içinde Mercinkus adı özel bir önem kazanıyor.

Özellik, Mercinkus'un Vatikan'daki gücünden ve Polonyalı Papa'ya yakınlığından kaynaklanıyor. Calvi, bu mali ilişkiler ağı içinde, bir yandan Vatikan, bir yandan mafya, öte yandan da siyasal partiler ve gazetecilik sektörü ile etki alanını genişletmeye çalışıyor. Calvi'nin dostluk ağı gerçekten çok geniştir. Arjantin'in eski diktatörü Peron'dan, Nikaragua eski diktatörü Somoza ve Somoza'yı deviren Sandinista gerillalanna kadar değişik birçok çevre, Calvi'nin dostluk çemberi içindeydi. (20)

Calvi'nin aldığı bütün bu önlemlere karşın, Banco Ambrosiano'nun işlemleri ve yurt dışı ilişkileri İtalyan Merkez Bankası'nca incelemeye alınıyordu. Calvi, bu baş döndürücü tırmanışı sırasında, bu işlerdeki ustası Sindona ile de kapışmıştı. **"Bir ipte iki cambaz oynamaz"** kuralı, Milano borsasında da geçerliydi. Sindona, bütün gücü ile Calvi'yi ezmeye ve köşeye sıkıştırmaya çalışıyordu. İtalya'da **"Banco d'Italia"** adıyla bilinen merkez bankası müfettişleri, Calvi'nin yüreğini ağzına getiriyorlardı. 1978 yılı Mayıs ayında başlayan inceleme ve soruşturma aynı yılın Kasım ayı içinde sonuçlanmış, bu soruşturma sonunda Lüksemburg'daki Banco Ambrosiano Holding ile kardinal Mercinkus'un yönetim kurulunda bulunduğu **"Cisalpine Overseas"** şirketleriyle ilgili kuşkulu kayıtlara rastlanmıştı.

Yapılan incelemede, Banco Ambrosiano'nun Milano'daki merkezinden Mercinkus'un yöneticileri arasında bulunduğu **Cisalpine Overseas** şirketine milyonlarca dolar para transfer edildiğini ve paralann nereye gittiğinin anlaşılamadığı saptanmıştı. Müfettişler, bir noktada takılıp kalmışlardı. Bundan ötesi, Liechtenstein ve Panama şirketlerine dayanıyordu. Bu noktadan bir adım ötesi karanlıktaydı. Bu paralar, silah ticaretine mi aynlmıştı? IOR, Banco Ambrosiano, Panama ve Liechtenstein ve İsviçre bankalan, bir karanlık dünyanın içinde yan yana beraberdiler. Silah ticareti, bu karanlık dünyanın içinde miydi? Kuşkular gün geçtikçe yoğunlaşmakta; dosyalar kalınlaşmaktaydı.

Merkez Bankası ısrarlıydı. Bankanın dış ilişkileri, bütün açıklığı ile tek tek anlatılacaktı. Calvı korkuyordu. Bu bilgiler nasıl

açıklanacaktı? Bu ilişki ağı yalnızca kendi bankası ile ilgili değildi. Kendisi ve bankası, bu çokuluslu ilişkiler yumağının yalnızca küçük bir parçasıydı. İlişki ağı, Vatikan'dan mafyaya, mafyadan mason localarına kadar uzanmaktaydı. Bunlar nasıl açıklanırdı?

Merkez Bankası'nın raporu savcılığa verilmiş. Milano savcı yardımcısı 1 milyar 400 milyon dolarlık paranın hesabını sormaya başlamıştı. Dosya, **Emilio Alessandrini** adındaki genç ve yetenekli bir sorgu yargıcının elindeydi. Mali soruşturmalar kadar, sol ve sağ terör örgütleri ile ilgili davalarda uzmanlığı ile ün kazanmış olan bu yargıç, 29 Ocak 1979 günü **"Prima Linea"** adlı Kızıl Tugaylar'a benzer sol bir örgüt tarafından öldürülüyordu. (21) Rastlantı mıydı bu?

Bu soruya kesin bir yanıt vermek bugün için de güçtür. Calvi'nin giz dolu ölümünden sonra İtalya'daki birçok olayın arkasında sis perdeleri olduğu anlaşılmamış mıydı? Yargıcın öldürülmesi bu giz dolu olaylardan yalnızca bir tanesiydi. Calvi'nin kuşkulu ölümü, bu giz dolu olayların bir başka örneği değil miydi? İtalya'da olduğu gibi Fransa'da da bu tür dosyalara elini sürenler öldürülüyordu? Bu yargıçları öldürtenler kimlerdi? Kimlerdi bu dosyaların açılmasına engel olmak isteyenler? Herhalde Calvi, sağlığında bütün bu soruların yanıtlarını bilmekteydi. Kurduğu dünyada hangi kuralların egemen olduğunu bilecek kadar akıllıydı. Bu yüzden kendisine çok pahalıya mal olan bir koruma çemberi ile dolaşmıyor muydu?

Yargıç Alessandrini'nın öldürülmesinden sonra İtalya bir başka cinayet ile çalkalandı. Gelli'nin yakın dostu gazeteci **Pecorelli,** Roma'da kimliği bilinmeyen kişilerce öldürülüyordu. (22) Gazeteci **Pecorelli,** Gelli'ye olduğu kadar, P-2 Locası'na ve İtalyan gizli istihbarat başkanlarından Vito Miceli ile de yakın dostluklar kurmuştu. Gazeteci Pecorelli'nin öldürülmesi, Merkez Bankası ile ilgili soruşturmaların başlaması ve banka yöneticilerinden Sarcinelli'nin tutuklanmasını izleyen günlere rastlıyordu. Sarcinelli, sağ basın ve **OP** dergisi sahibi **Pecorelli** tarafından komünistlikle suçlanmaktaydı. Bankerler arası savaş kızışmıştı.

Banka sisteminin çökmesi iskambil kağıtlarının birbiri ardından devrilmesine benzer. Bir banka hakkında açılan soruşturma, bir süre sonra başka bankalara da sıçrar. İtalya'da da böy-

le oldu. Önce **Banco Ambrosiano,** daha sonra Banco d'Italy olarak bilinen İtalyan Merkez Bankası ve küçük bankalar hakkında tek tek soruşturmalar başlatıldı. **Sarcinelli**'nin Banco of Italia'nın başında bulunduğu günlerde Calvi hakkında soruşturma açılıyor, bir süre sonra aynı tür soruşturmalar Sarcinelli hakkında açılıyordu. Sarcinelli hakkında açılan soruşturmadan Calvi ve Sindona çok hoşnuttular. Bir bakıma Sarcinelli'den öç alıyorlardı.

Gazeteci Pecorelli'nin ölümünü izleyen bir başka olay, avukat **Ambrosoli** cinayetiydi. Avukat Ambrosoli, Sindona'nın sahibi bulunduğu **"Banco Unione"** ve **"Banco Privata Finanziara"** gibi bankaların kayyumu olarak görev yapmaktaydı. Ambrosoli, Calvi-Sindona ve Mercinkus arasındaki mali ilişkilerin kayıtlarını ele geçirmişti. (23) Kayıtlar, **Banco Cattolica del Veneto**'nun satışı sırasında Calvi ve Mercinkus'a komisyon ücreti ödendiğini ve bu paraların bir kısmının Calvi'nin İsviçre bankalarındaki hesabına geçirildiğini göstermekteydi. Avukat Ambrosoli ele geçirdiği bu belgelerin ne kadar tehlikeli olduğunu 11 Temmuz 1979 günü evine dönerken üzerine ateş açıldığında, hiç şüphesiz, çok daha iyi anlamıştı. Ama iş içten geçmişti. Avukat Ambrosoli'nin ölümünü, **"Carabinieri"** adlı güvenlik örgütünün önemli bir görevlisinin başkent Roma'da öldürülmesi izleyecekti. Gizli bir el **mafya-Vatikan-bankalar** üçlüsüne dokunan bütün insanları birer birer ortadan kaldırıyordu.

Bu arada, Banco Ambrosiano hakkındaki soruşturmalar son aşamasına ulaşmaktaydı. Ancak, Milano'nun kan kokan havası, incelemeleri yapan yetkilileri korkutmaya yetiyordu. Korku, yalnızca müfettişlerde değildi. Calvi ve Sindona da korku içindeydiler. Sindona, bu kanlı trafik içinde kuşkuların yönünü değiştirmek için bir taktik kullanarak düzmece bir kaçırma olayı yarattı ve kendinin **"Kızıl Tugaylar"** tarafından kaçırıldığı izlenimini verdi. **"Çekirge bir sıçrar, iki sıçrar..."** daha sonra da ele geçer. Bu kural, bu kurt bankacı için de geçerliydi. Sindona, sahte pasaport ile çıktığı geziden sonra Amerika'da **"Manhattan Federal District"** mahkemesince yasa dışı mali ilişkileri nedeniyle tutuklanacak ve yirmi beş yıl hapis cezasına çarptırılacaktı. Önce, Sindona, Calvi'nin elinden tutmuş,

sonra, bu iş arkadaşını yok etmek için elinden geleni yapmıştı. Fakat, ilk tur, Calvi'nin yengisi ile noktalanmış, Sindona, Amerikan mahkemesi kararı ile devreden çıkmıştı. Şimdi sahnede yalnızca Calvi vardı. Tabii, Calvi ile birlikte, Gelli, Mason Locası, Vatikan ve Vatikan'da Amerikalı Kardinal... Yarışın ikinci turu başlamak üzereydi.

İkinci tur, Calvi'nin yeni dostluk ilişkilerini sıklaştırması ile başlayacaktı. İçerde, **P-2 Locası** gizli servisler ve basın ile ilişkilerini sıklaştırmıştı, dışarıda da **Gelli ve Ortolani** aracılığı ile Güney Amerika'ya ve kişisel kanalları aracılığı ile de Nikaragua'daki Sandenista gerillalarıyla daha yakın ilişkilere geçmişti. Gerillalar artık iktidardaydılar. Calvi'nin, Peru'nun başkenti Lima'da "Banco Ambrosiano Andino" adıyla bir şube açması, 1979 Ekim ayına rastlar. O tarihten sonra, Panama ve Liechtenstein'deki hesapların bir kısmı Lima'ya aktarılacaktı. Milano'dan Lima'ya kadar uzanan, orada, İsviçre bankaları ile Lüksemburg'da kayıtlı şirketlerin kasasına girip çıkan paraların bir ucunda da IOR bulunmaktaydı. Bu büyük ve dolambaçlı para trafiğinin uyuşturucu madde ve silah ticareti ile bir ilişkisi var mıydı? **"Vardı"** demek **"yoktu"** demek kadar güçtü. Vardı ya da yoktu, ancak Banco d'Italy müfettişleri, **Calvi ve Kardinal Mercinkus**'un yönetim kurulunda bulunduğu Cisalpine şirketinden bilinmeyen kişilere paralar gönderildiğini saptamıştı. Bütün bu kuşkulu kayıtlar **"vardı"** demekti ki güçlükleri azaltmaktaydı. Banco Ambrosiano'nun Milano'ya yüz seksen mil uzaklığındaki Monte Carlo'daki şubesinden teleks yoluyla gönderilen emirleri, Güney Amerika'daki bilinmeyen hesap sahipleri ile yapılan alışverişleri düzene sokuyordu.

Calvi'nin sık sık gittiği Monte Carlo'da **"Quilici"** adlı bir emlak komisyoncusunun **"61 Rue de Toulon"** adresinde merkezi Marsilya'da bulunan "Templiers" mason locasının Gelli'nin başkanlığında sık sık toplantılar yaptığı da belirlenmişti. İtalyan Komünist Partisi organı L'unita, **"P-2 Locası, gizli mason örgütü Les Templiers'in kızıl ve kara tugaylara ve yeraltı dünyasına silah gönderdiğini"** yazmaktaydı. (24) Bir Amerikan araştırma dergisi olan EIR, P-2 Locası tarafından örgütlenen **"Monte Carlo Komitesi"**nin bütün dünyaya yayıldığını, bu komiteye ABD eski Dışişleri Bakanlarından Henry

Kissinger'in de üye olduğunu ileri sürmektedir. (25) Aynı dergi, bir başka sayısında, Kissinger'in **"P-2"** ve **"Monte Carlo Komitesi"** gibi mason örgütlerine üye olduğunu yalanladığını kaydetmektedir. (26)

Bunlar, ne ölçüde gerçekleri yansıtmaktadır? Bu konular için çok kesin yanıt bulmak olanaksızdır. Fakat herhalde kesin olan, Vatikan ile Calvi'nin, Calvi ile mafyanın, mafya ile mason locası ve Güney Amerika'daki karanlık çevrelerin birbirleriyle olan yakın ilişkileridir. Uluslararası bankacılığın İsviçre'deki beyinleri, bu ilişki yumağının en can alıcı noktalarıydı.

İtalyan Merkez Bankası Banco d'Italy'nin çeşitli bankalar ile ilgili soruşturması sürmekteydi. 1980 Mart ayında 38 büyük bankacı hakkında soruşturma açılması kararlaştırılarak bankalardaki kuşkulu kayıtlar ele geçecekti. Yokuş aşağı iniş başlamıştı.

Calvi için güç günler başlıyordu. Öldürülen yargıç Alessandrini'nin dosyalarına bakan yargıç Mucci, önce Calvi'nin yurt dışına çıkışını yasaklıyor, daha sonra da IOR'dan **Massimo Spada** ve **Luigi Mennini** ardarda tutuklanıyorlardı. Calvi, bu çemberi nasıl yaracaktı?

Calvi, bir yandan Güney Amerika'ya açılırken, öte yandan da Arap dünyası ile ilişkilere geçmişti. İtalya'nın ünlü **"Fiat"** otomobil yapım şirketinde yüzde on pay ile Libya sermayesini temsil eden **Abdullah Saudi** aracılığıyla Arap mali oligarşisi ile işbirliğine girişti. Lüksemburg'daki "Ambrosiano Holding" adlı banka ile İngiliz **"National Westminister"** bankasıyla imzalanan kredi sözleşmeleri ile Calvi, dünyanın hemen hemen büyük bankacılık merkezleriyle bağlanmıştı. Elindeki bu güç, yapılan soruşturmaları kolayca atlatmasına yetecek miydi?

Calvi, bunları düşüne dursun, olaylar da bütün hızı ile gelişmekteydi.

Calvi, Sindona'nın yakın dostu, **Miceli Crimi**'nin İtalya'dan Amerika'ya gönderilen uyuşturucu maddeler nedeniyle göz altına alınıp, sorgulandığını sonradan öğrenmişti. **Crimi**'nin tutuklanması Calvi'nin Londra'daki kuşkulu ölümüne kadar bütün şiddetiyle esecek olan bir fırtınayı da başlatacaktı. 14 Mart 1981 günü Crimi, P-2 Locası şefi Gelli'yi niçin sık sık ziyaret ettiğini anlattığı zaman **"Guardia di Finanza"** adlı mali polis

için yapılacaklar belli olmuştu. Mali polisçe Gelli'nin Arezzo'daki lüks villası aranacak, ardından Gelli'nin tekstil fabrikası basılacaktı. Fabrikayı basan mali polis şefi, Gelli'nin dosyalarına göz atarken gözlerine inanamıyordu. P-2 Locası'nın 962 üyesinin adları ard arda yazılmıştı. Bunların arasında, İtalyan gizli güvenlik örgütü SİSMİ'nin başta başkanı olmak üzere birçok görevlisi, çeşitli partilerden parlamenterler, elliyi aşkın general ve amiral de bulunmaktaydı. (27) Bunların arasında Calvi'nin de adı vardı. Calvi gibi Sindona'nın ve Rizzoli'nin... Ele geçen belgeler arasında, Calvi'nin yurt dışına çıkma kararının kaldırılması için Yüksek mahkeme üyesi yargıç **Ugo Zilletti**'ye bir Cenevre bankasında ödenen rüşvetin kayıtları da bulunmaktaydı. Olaylar, Calvi'yi sımsıkı kuşatmaktaydı. (28) Türk terörist **M. Ali Ağca**, Papa'yı 13 Mayıs günü vurduğunda, Calvi, tutuklanacağı günü beklemekteydi. Tutuklama kararı, Papa suikastını izleyen hafta içinde verildi. 20 Mayıs günü Calvi, Milano'daki evinden alınarak cezaevine gönderildi. Vatikan'ın gücü, Calvi'nin tutuklanmasını önleyememiş; Mercinkus'un dualan da Tanrı'ya ulaşmamıştı.

Calvi, **"Lodi"** cezaevinden kurtulmak için Mercinkus'un dualarından daha etkili bir yolu seçmişti. İtalyan istihbaratı ve CIA ile yakın ilişkileri olan danışmanı **Pazienza**'yı Hıristiyan Demokratların lideri Piccoli ile Sosyalist Parti lideri **Bettino Craxi**'ye yollayıp, yardım istiyordu. Her iki lider de ellerinden geleni yapıyorlardı. Ancak, Maliye Bakanı **Andreatta**'nın, Banco d'Italy'nin teftiş raporlarını okuduktan sonra Vatikan'a gidip, **"çok geç olmadan Calvi ile ilişkilerin kesilmesini"** istemesinden sonra Vatikan'ın tavrı da değişmişti.

Papa'ya suikast girişimi, Banco Ambrosiano ile Bank of Italy arasındaki kavganın Calvi'nin yenilgisi ile sonuçlandığı ve İtalyan Maliye Bakanının Vatikan'a Calvi ile ilişkilerin bir an önce kesilmesi yolundaki uyarıyı yaptığı günlere rastlamaktaydı. (29) Bu, yalnızca bir rastlantı mıydı?

Mart ayının 14'üncü günü Gelli'nin işyerinde P-2 Mason Locası'nın listesi ele geçmiştir. Nisan ayında, İtalyan Maliye Bakanı, Vatikan'dan Calvi ile olan ilişkisini kesmesini istemiştir. Calvi ile ilgili suç dosyası, Milano savcılığınca Mayıs ayı başında tamamlanmıştır. M. Ali Ağca'nın Papa'ya suikast girişimi 13

Mayıs gününe rastlamış; Calvi 20 Mayıs günü tutuklanmıştır. Calvi'nin rüşvet vererek, yurt dışına çıkma yasağının kaldırılması için aracılık yaptığı ileri sürülen yargıç **Zilletti**'nin, olayın duyulması üzerine istifa yoluyla görevinden ayrılması yine Nisan ayına denk düşmekteydi. İtalya'da 1981 yılının Mart, Nisan ve Mayıs ayları çok hızlı yaşanmıştı.

Calvi, oğlu aracılığı ile **Kardinal Mercinkus**'a başvurarak, yardım istedi. İstediği yardım, IOR'un devreye girerek kendisine yöneltilen suçlar konusunda açıklamalar yapmasıydı. Mercinkus, Calvi'nin bu isteğini geri çevirmek zorundaydı. Çünkü, IOR, bir kez mahkeme önüne çıktı mı, Vatikan'ı eleştiri sağanağından korumanın olanağı yoktu. Kardinal, Milano'dan Güney Amerika'ya uzanan para trafiğinin ne tür siyasal konulara bağlanacağını biliyordu.

Calvi'nin yargılanması bütün İtalya'da ilgiyle izlendi. Yargılama sonunda Calvi kambiyo kurallarına aykırı işlemler yapmak suçundan dört yıl ağır hapse çarptırıldı; ancak salıverildi. Fakat, pasaportuna yeniden el konmuştu. Calvi artık özgürdü ama bu özgürlüğü İtalya sınırları içinde geçerliydi. Oysa, Calvi'yi ölüme sürükleyecek gizlerin bir kısmı İtalya dışındaydı.

Calvi'nin yargılanması sırasında, Vatikan'ın Güney Amerika'daki paravan şirketleri konusunda herhangi bir ipucu sergilenmiş değildi; değildi ama artık Vatikan, Calvi'den uzak durmalıydı. Çünkü olaylar, sanılandan çok daha hızlı gelişmekteydi. Vatikan'ın Panama'daki gizli şirketleri, Calvi'nin **"Banco Andino"**su ile çalışmaktaydılar. Bu ilişkiler, gün gelir ortaya çıkardı. IOR'un imzaladığı **"teminat mektupları"** Calvi ile Vatikan'ın ilişkilerini yeterince ortaya koymaktaydı. Bu ilişkilerin daha da aydınlatılması, Vatikan'ı yaralamaz mıydı? IOR'un Banco Andino ve Nikaragua'daki Banco Ambrosiano'nun kolu olan **"Banco Commercial"**a gönderdiği teminat mektuplarının altından ne çıkacaktı?

P-2 Mason Locası şefi, Mart 1981 tarihinde işyeri aranmadıktan sonra izini kaybettirmişti; Calvi, dört yıllık mahkumiyet kararından sonra büyük bir moral çöküntüsüne girmişti; Mercinkus, eski ortağı ve arkadaşı Calvi'den uzak durmaya çalışmaktaydı. Calvi'nin elindeki Coriere ve La Caontrale kendisi için yük olmaya başlamıştı. Koşullar her gün daha da ağırlaşı-

yor; bu arada İtalyan Merkez Bankası kendisini köşeye sıkıştırmaya çalışıyordu. Ne yapabilirdi bu durumda?

Calvi'nin bu durumda sığınacağı yerlerden biri, mafya olamaz mıydı? O güne kadar mafya ile bir yakınlığı vardı. Bu yakınlığı daha da artırdı. Mafya liderlerinden Florio Carboni ile her gün beraberdiler.

Calvi, üzerindeki baskıları hafifletmek amacıyla bankanın bir kısım pay senetlerini satmaya karar vermişti. Bu amaçla girişimlerde bulundu; anlaşmalar yaptı. Bu arada, ne oldu bilinmez, Mercinkus, Calvi'ye güvenini bildiren bir demeç verdi. Vatikan'ın bu garip jesti neye yarayacaktı ki? Vatikan'ın bu jestinden sonra Calvi'yi sarsan bir olay daha yaşandı. IOR, Banco Ambrosiano için imzaladığı teminat mektuplarının 30 Haziran 1982 tarihinden sonra geçersiz sayılacağını bildirmekteydi. Calvi, bankayı, Amerikalı, İranlı ya da Suudi Arabistanlı bankerlere satmak istiyordu. Yapılan görüşmelerde, bankanın gerçek sahiplerinin kimler olduğunu, payların kimler arasında dağıldığı bile anlaşılmıyordu. Bankası, Calvi'nin kişiliği ve ilişkileri gibi giz doluydu.

Calvi ile ilgili henüz nedeni saptanamamış olaylardan biri de yardımcısı Roberto Rosone'nin Carboni'nin yakın adamlarından Abbruciati tarafından tabanca ile yaralanmasıydı. Carboni, Calvi'nin yakın dostuydu, öyleyse, yakın dostunun yardımcısını niçin vurdurtuyordu? Bu Calvi için bir uyarı mıydı? Calvi, Carboni'nin İsviçre'deki hesabına 20 milyon dolar göndermişti? Bu para niçin gönderilmişti? İtalyan sağcı terör örgütleri ile yakın ilişkisi olan Carboni, Calvi'nin yardımcısını, kendisine para verilmesine karşı çıktığı için mi vurdurtmuştu? (30) Bilinen yalnızca şuydu: Calvi'nin İtalya'daki mali sorunları, Carboni ve bir dinsel kuruluş olan "Opus Dei"nin yardımı ile çözülmeye çalışılmıştı. İlginçtir; Papa I. Paul, bu kuruluşa karşıdır; ancak 33 günlük süren papalığı sırasında bu kuruluşun etkilerini azaltamaz; ama yerine seçilen Polonyalı Papa "Opus Dei"yi bütün gücü ile destekler. Bütün bunların bir anlamı var mıydı? Varsa neydi? Varsa, bu olayların Calvi'nin ölümüyle noktalanacak serüveni ile bir ilgisi olabilir miydi?

Calvi olayında aslında birçok etken bir aradaydı. Vatikan'ın, Polonya'daki "Bağımsız Dayanışma Sendikası"na sağladığı des-

tekten, İtalyan mafyasına, İtalyan mafyasından P-2 Locası'na, P-2 Locası'ndan Güney Amerika'ya satıldığı ileri sürülen silahlara kadar birçok karmaşık ve şaşırtıcı gerçek, Calvi'nin üzerinde düğümleniyordu. Bu düğümü, kim, nasıl çözerdi? Buna kim cesaret edecekti?

Düğümün çözülmesi için atılan adımlar hep İtalyan Merkez Bankası'ndan gelmekteydi. Bu kez de öyle oldu. 31 Mayıs günü Merkez Bankasından Banco Ambrosiano'ya, Calvi'ye kişiye özel bir mektup yollanmıştı. Mektupta, Calvi'den kime gönderildiği belli olmayan 1 milyar 400 milyon dolann hesabı sorulmaktaydı. Nereye gitmişti bu paralar? Kime, nasıl ödenmişti bu paralar? Paralar, Lima'da **Banco Andino,** Managua'da **Ambrosiano Group Banco Commercial** ve Lüksemburg'daki Banco Ambrosiano kanalıyla gönderilmişti. Ancak, bu paralar ne karşılığı gönderilmişti? Ve neydi bu para trafiğinde Mercinkus'un yönetim kurulunda bulunduğu **"Cisalpine Overseas"** şirketinin payı? Ve kim ödeyecekti bu parayı?

Calvi iyice sıkışmıştı. Bir yandan Vatikan, öte yandan yabancı bankalar, bunlar yetmiyormuş gibi Merkez Bankasının üzerindeki baskısı karşısında başvuracağı yollar çok kısılmıştı. Gitti, Mercinkus ile görüştü. Amacı, borçlannın IOR tarafından üstlenilmesiydi. Ancak çaldığı kapı yüzüne kapandı. Vatikan, eski ortağını aslanlann pençesine terk etmekte kararlıydı.

Çaldığı bütün kapılar, tek tek yüzüne kapatılan Calvi, kızı ve Carboni ile birlikte oturup, karar vermişti: İtalya'yı terk edecekti. Hem de hemen, hiç zaman yitirmeden. Şansını yurt dışında arayacaktı. Öyle yaptı. Haziran 1982 günü İtalya'yı, bir daha sağ olarak dönmemek üzere terk etti. (31)

Calvi'nin bu son yolculuğundaki sis bulutlan henüz dağılmış değildir. Carboni tarafından sağlanan "G 116847" sayılı "Gian Roberto Calvini" adına düzenlenmiş pasaport ile Trieste sınınndan çıkış yaptı.

Calvi, Silvano Vittor ilte birlikte İsviçre'ye geçer ve İsviçre'de Klainszig adlı kız kardeşlerin evine yerleşir. (32) Calvi, evde Vatikan, IOR ve P-2 Locası ile ilgili belgeleri yakarak, geride belge bırakmamaya çalışır. 13 Hazıran günü Innsburg'a doğru yola koyulurlar. Aynı zamanda, mafya lideri Carboni, arkadaşı Ernesto Diotalevı ile birlikte yoldadır. Almanya sını-

nna yakın Bregenz'de İsviçreli banker Hans Albert Kunz, Carboni ve Calvi bir araya gelirler. Birlikte kaçış planı yaparlar. Nereye ve nasıl? Bunlan Kunz ve Carboni kararlaştınrlar.

Kunz, Calvi'ye Londra'ya gitmesi için bir jet uçağı ayarlamıştır. Uçak ,15 Haziran günü Londra'nın Gatwick's havaalanına iner. Vittor ve Calvi, Kunz'un kiraladığı, Londra'nın en lüks mahallelerinden biri olan Chelsea Clouters'de Sloane Aveneu'daki apartman dairesine yerleşirler. Calvi'nin morali çok bozuktur. Bütün gününü yatakta telefon beklemekle geçirir.

Carboni ve Klainszig kardeşler de aynı gün Londra'ya gelip, Park Lane'deki Hilton Oteli'ne yerleşmişlerdir. Calvi'nin CIA ile de yakın ilişkisi bulunan danışmanı Pazienza da aynı günlerde Londra'dadır.

Bundan sonrası iyice karanlıktır. Carboni, Hilton Oteli'nden çıkmış, Chelsea'ye yakın Sheraton Oteli'ne yerleşmişti. Carboni'nin metresinin teyzesi, bir İngiliz ile evlidir. William Morris ve İtalyan asıllı kansı, Carboni'ye evlerini açarlar. Carboni, Morris'in evinden Calvi'ye telefon eder. Calvi, Carboni ile görüşmek istemez. Carboni, Klainszig adlı kız kardeşlerle birlikte Calvi'nin kaldığı yere gelir. Calvi, aşağı inmez. 18 Haziran cuma günü Calvi'nin cesedi, "Blackfriars" köprüsüne asılı olarak bulunur. İlginçtir, "Blackfriars" Calvi'nin üyesi olduğu İngiliz Mason Locası'nın adıdır. Calvi, üyesi olduğu mason locasının adını taşıyan köprüye asılarak öldürülmüştür. Calvi'nin Güney Amerika'ya bu arada İngiltere ile Falkland savaşına tutuşan Arjantin'e silah sattığı bilinmekteydi. Bu yüzden mi köprü, Arjantin bayrağının renklerini taşıyan mavi ve beyaza boyanmıştı? (33)

Calvi'nin üzerinden çıkan defterin büyük bir kısmı yırtılmıştı. Niçin acaba? Bu bölümlerde kimlerin adları vardı? Calvi, kaldığı yere beş mil uzaklıktaki köprüye tek başına mı gitmişti? Kımdi bu Hanz Albert Kunz? Kunz'un İtalyan mafya lideri Carboni ile ne gibi ilişkisi vardı? Niçin Kunz Calvi ile bu kadar yakından ilgileniyordu? Neydi aralanndaki ilişki? Ve niçin Carboni, Calvı'nin ölümünden sonra Londra'nın Heathrow havaalanından değil de küçük Gatwick havaalanından önce Edunburg'a. buradan da Avusturya'ya gidiyordu? Calvi'nin sekreteri

Graziella Corrocher, Calvi'nin asıldığı gün niçin intihar ediyordu? (34)

Bu sorular İngiliz yargıçlarını da tedirgin etmekteydi. Calvi'nin intihar süsü verilen ölümü İngiliz yargıçlarınca kuşku ile karşılanmış ve olay hakkında yeniden bir soruşturma açılmasına karar verilmişti. 1983 ortalarında başlayan soruşturmada kesin sonuç alınmış değildir. Sis perdeleri, giz bulutları ile beraber Calvi'nin tabutu üzerindeki soru işaretlerini artırmaktadır.

Calvi olayının asıl otopsisine, Vatikan-Mafya-Calvi üçgeninin ele alınması ile başlanabilir. Bu yapılmazsa, hiçbir konu aydınlığa kavuşmaz, kavuşamaz.

Gölgesi Vatikan duvarlarına vuran Calvi'nin, en yakın dostlarından Gelli, İsviçre'de tutuklandıktan bir süre sonra 11 Ağustos 1983 günü **"Champ Dollon"**daki hücresinden kaçırılıp, Güney Amerika'ya götürülmüştü. (35) Amerikan politikasının yıldızları, Kissinger'lerin, McNamara'ların, Bush'ların, Gerald Ford'ların yakın dostu olan bu mason şefi, niçin kaçırılmıştı? (36) ABD eski devlet başkanlarından Carter'in Beyaz Saray'daki sayılı İtalyan konuklarından olan Gelli, Calvi'nin Londra'daki son yolculuğunu düzenleyen İsviçreli banker Albert Kunz tarafından nasıl kaçırılmıştı? Kimdi bu Kunz? Neydi Calvi ve Gelli ile yakınlığı? Niçin Gelli, Uruguay'a götürülmüştü? (37) Monte Carlo Mason Locası'nın Amerikalı, İngiliz, İtalyan ve Fransız üyeleri kimlerdi?

Gelli ile ilgili soruşturmayı yürüten Albay **Rozzi,** 1981 yılı Haziranında kimler tarafından öldürülmüştü? **"Guardia di Finanza"**nın daire başkanlarından Florio'nun otomobil kazasında ölmesi neyi anlatıyordu? Bu kazada, P-2 Locası ile ilgili bir çantanın çalınmasına ne anlam veriliyordu? (38) Calvi'nin dosyasını ele alan yargıcın öldürülmesi, bu cinayet salgını içinde, ne gibi anlam taşıyordu? Calvi'nin sekreteri niçin intihar ediyordu?

Henry Arslanyan, adındaki İtalya'da yaşayan Ermeni kökenli bir Suriyelinin Banco Ambrosiano'nun Milano'daki Via Olofredi caddesindeki binasında çalışan **"Stibam"** şirketinin Trento'daki uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı kuşkusuyla aranması ve Arslanyan'ın tutuklanması olayı da başlangıçta

basit bir olay gibi görünüyordu. Daha sonra, İtalya'da **"Henry Arsan"** olarak bilinen Arslanyan'ın **"Lorna I"** adlı gemisi ile Epezia limanından Türkiye'ye silah gönderdiği ve bu geminin Karadeniz açıklarında battığı anlaşılacaktı. (39) Arslanyan'ın bir yandan Bulgar şirketleri ile silah kaçakçılığı yaptığı, öte yandan da **Amerikan Federal Narkotik büro örgütü DEA** adına çalışan bir ajan olduğu da saptanacaktı. 1983 yılının son günlerinde ölen Arslanyan, çokuluslu kaçakçılığın kilit adamlarından biriydi. Ama kimlerin adına çalışmaktaydı? Ve neydi Türk kaçakçıları ile olan yakın ilişkisi?

Trento'nun genç ve inatçı sorgu yargıcı Palermo'nun önündeki çelik dolabın içindeki açık kahverengi kaplı dosyaların içinde Arslanyan dışında, Carlo Kofler adlı bir kaçakçının suç kanıtları da bulunmaktaydı. Kofler, Türkiye'den gelen uyuşturucu maddeyi, Sicilya'ya ulaştıran ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden gelen silahı da Türkiye'ye gönderen kaçakçılık örgütünün kilit adamlarından biriydi. Kofler, tutuklandıktan bir süre sonra cezaevinde öldürülmüştü. Yargıç Palermo, çok geçmeden cezaevinde öldürülen Kofler ile Calvi ve Gelli'nin yakın dostu banker Kunz'un ilişkisini saptayacaktı.

Olayların akışına akıl erdirmek güçtü. Henry Arslanyan'ın ilişkili olduğu çokuluslu kaçakçılık örgütünde Türk kaçakçıları, Bekir Çelenk ve Mehmet Cantaş'ın adlarının geçmesiydi. (40) Trento davası açıldığında Çelenk Londra'da, Cantaş ise Amerika'daydı. Aynı günlerde Ağca, Roma sorgu yargıcı Martella'ya Türk yeraltı dünyası ile ilgili bilgiler veriyor, Bulgar şirketleri ile Türk kaçakçıları arasındaki ilişkilere değiniyordu.

Ağca'nın İtalya serüvenlerinden önce, İtalya'da Vatikan'ın çevresinde olup bitenleri izlemek bundan sonra da İtalyan mafyası ile Türk yeraltı dünyasının ortak noktalarını saptamak gerekiyordu.

"Bütün yollar Roma'ya çıkar" Bu özdeyiş en çok İtalyan mafyası için geçerlidir. Ancak, Roma'ya ulaşan yollar, İstanbul'dan da geçmektedir. Ağca olayı ile birlikte, Türkiye ile İtalya arasındaki kaçakçılık yolunu kilometre taşları ile izlemek zorundayız.

AKDENİZ MAFYASI

ARAP SAÇI

Oldsmobile marka Kuveyt B/8991 plakalı araba, Trieste'nin Fametti kavşağına yaklaştığında, aracın içindeki Ürdün uyruklu iki kaçakçı yakayı ele vereceklerini pek düşünmüyorlardı. Bu yoldan, daha önce de geçmişlerdi. Baz morfini, her zaman olduğu gibi arabanın arka tamponuna yerleştirmişlerdi. Bu kez yükleri, 15 kg. Baz morfindi. Her zamanki gibi, hiçbir güçlükle karşılaşmadan yükü istenen yere ulaştıracaklarını umuyorlardı.

Bu kez talihleri ters gitti. Fametti gümrüğünde görevli onbaşı Marini, arabayı aramaya başlamıştı. Ürdünlü Mahmut Abdul Fattah ve Kohd Elaiyan Ahmet Triad önce çevreye göz atıp, bir kaçış yolu aradılar. Hayır, kıstırılmışlardı. Kaçmak olanaksızdı. Onbaşı Antoni Marini, arka tampondaki 56 torbayı tek tek çıkarıp, Fametti gümrük müdürü Dr. Alberto Giardi'nin masasına koyuyordu.

Araba, Ürdünlü Ahmet Abdül Hamid Marei üzerine kayıtlıydı.(1) Gümrük yetkilileri hemen bir tutanak tuttular. Tarih, 4 Mart 1981'di, saat 15.30'a gelindiğinde büyük mafya soruşturmasını başlatacak olan tutanak imzaya açılmıştı.

İki Ürdünlüyü konuşturmak, İtalyan polisi için hiç de güç olmadı. Kuveytli Marel'deri sonra yedi ayn pasaport kullandığı anlaşılan Suriyeli El Awad ve kayınbiraderi Bach Mahmut iki Ürdünlünün ifadeleri ile yakayı ele vereceklerdi.

Soruşturma genişleyince Türk adlan da belirmeye başladı. Hasan Nehir, Hamid ve Kemal Özsayar adlı baba-oğul, Mustafa ve Erol Kısacık adlı yine bir baba-oğul ve Hüseyin Çil adlan da ortaya atılmaya başladı. Olay büyüyordu. Hemen İnterpol ile temas kuruldu. Uzakdoğu, Sunye ve Türkiye'den yola çıkıp, İstanbul-Sofya-Belgrad ve Trieste yolunu izleyip, bura-

dan Sicilya'ya uzanan uyuşturucu madde trafiğine, Fametti kavşağında kırmızı ışık yakılmıştı. (2)

Suriyeli kaçakçı El Awad hakkındaki ilk bilgi, Bazzona'da Sirona lokantası sahibi Marco Caggari'den alınıyordu.

"Marei'yi Carlo diye biri getirdi. Kendisini lokantada tanıdım. Marei, sık sık, Araplarla beraber gelirdi. Bunların sık sık bir araya geldikleri yer, Bologna'daki Agıp otelidir. Marei'nin Türkiye ile teması vardı. Ara sıra Ankara'ya telefon eder, orada, Mustafa adlı biri ile evli, Fransızca konuşan bir kadın ile görüşmeler yapardı."

El Awad'ın kayınbiraderi Dr. Bach Mahmut, telefonlann polisçe dinlendiğini bilmediği için başlangıçta kendisini kurtarmak için geniş bilgiler vermekteydi. Kaçakçı doktorun ifadelerine kısaca göz atalım:

"Awad, Marei ile beraber uluslararası uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan bir çetenin içindedir. Awad, uyuşturucu madde satın alan Katanyalı kaçakçılarla ilişkideydi. Bunlar, Marei ve Awad'ın Oldsmobile marka araba ile İtalya'ya soktukları uyuşturucu maddelerin alıcılarıydı.

1979 yılı Aralık ayının ilk günlerinde, kayınbiraderim Awad, bana Pegeout 504 marka bir araba ile Yugoslavya yolundan 4-5 kilo uyuşturucu madde getirileceğini söylemişti. Üç Yugoslav, Bologna'da S. Felice pansiyonunda kaldılar. Ertesi gün Awad ile iki Yugoslav, uyuşturucu maddenin gizlendiği araba ile Katanya'ya gittiler. Satıştan sonra Bologna'ya geri döndüler. Daha sonra da Avusturya'ya gittiler.

Bu tarihten sonra Suriye'ye gittim. Suriye'de bulunduğum sırada Awad telefon ederek, Kilis'de Hamid Özsayar'ın evinde bulunacağını ve kendisinin Özsayar'dan aranmasını istedi. 1980 Ocağında Awad, Marei ve Kohn Trad'ın Oldsmobile marka araba ile İtalya'ya 21 kilo baz morfin getireceklerini söyledi. Nitekim geldiler ve biz onları karşılamaya gittik. Daha sonra, ben, karım, Awad'ın karısı, Polonyalı Elizabeth Klag ve Kemal Özsayar ile birlikte Katanya'ya giderek, Agıp oteline yerleştik. Oraya varır varmaz, Awad, bir arabaya binerek, alıcı Sicilyalılarla temas kurdu. Biraz sonra Sicilyalılar otele geldiler. Kilo başına 13 milyon lirete anlaşıldı. Mimo Zapilo ve üç genç İtalyan, bize kendilerini izle-

memizi söylediler. Onlar önde, biz arkada, Palermo yakınlarında deniz kıyısında bir eve geldik. Burada, tamponlar arasına yerleştirilmiş baz morfinleri çıkartarak, Sicilyalılara teslim ettik."

Dr. Bach Mahmut, İtalyanlann ünlü kaçakçılık uzmanı Baş komiser La Corte'nin karşısında bülbül kesilmiş, anlatıyordu:

"Şimdiye dek sözünü ettiğim bütün morfinleri, Gaziantep'ten Hasan Nehir adında biri sağlamaktaydı. İtalyan Mimmo bana R. Kalabriya'ya gitmemi söyledi. Ve daha önce de Villa S. Giovanni'de randevu verdi. Saat 23'de sözleştiğimiz yere geldim. Birlikte bir garaja vardık. Garajda tamirci Pippo ve Nino bulunuyorlardı. Hep birlikte tamponları sökerek, saklanan morfinleri dışarıya çıkarttık."

Suriyeli doktor, kaçakçılıktaki Suriye-Türkiye-İtalya trafiğinin nasıl yürüdüğünü anlatırken bazı ipuçlan da vermektedir:

".. Otomobil ile Bologna'ya döndüm. 5 Ağustos günü Villa Opicina'dan geçtim. Awad bu sırada Türkiye'ye gitti. İstanbul'da temas kurduğu kişi, Mustafa Kısacık adlı Türktür. Awad, Mustafa ile 10 kg.lık baz morfinin alınması için bir anlaşma yaptı. Awad, Mustafa Kısacık ile İtalya'ya sokulan başka bir mal için de anlaşmaya vardı."

Bach Mahmut daha sonra Ürdünlü Marei'nin Türkiye'de Suriyeli Awad ile buluştuğunu ve İstanbul'da Sheraton Oteli'nden Kilis'e Hamid Özsayar adlı bir Türke telefon edildiğini anlatmaktadır.

Yine Suriyeli doktoru dinleyelim:

"Sanırım Eylül ayının ilk günleriydi. Mustafa Kısacık, bana İsviçre'den telefon etti. Öyle sanıyorum ki, İtalya sınırına yakın bir yerden arıyordu. Awad'ın evde olmadığını söyledim. Daha sonra Kısacık bir daha aradı. Bu kez Awad, Kısacık ile Türkçe konuştu. Ertesi gün Kısacık evime geldi. Kısacık'ı, kahve içtikten sonra Garden oteline yerleştirdik. Awad, Kısacık'ı, İsviçre sınırında Ponte Chiassa'ya giderek, arabası ile aldığını ve Bologna'ya getirdiğini, Milano'da uyuşturucu maddelerin taşınması konusunda anlaşmaya vardıklarını söyledi. Daha sonra Kısacık ve Awad, Milano'ya hareket ettiler. Awad bana, Mustafa Kısacık'ın Türkiye'den her çıkışında ayrı bir pasaport kullandığını söylemişti."

Filistin doğumlu, Ürdün pasaportlu işadamı Ahmet Marei, üzerine kayıtlı Oldsmobile marka arabanın Trieste'de ele geçmesinden sonra yakalanmış ve sorguya çekilmişti.

Merei, kendisinin suçsuz olduğunu ileri sürerken bazı açıklamalar yapmaktaydı:

"Awad'ı, İstanbul'da ticaret ile meşgul olan Kemal Özsayar'ın bürosunda tanıdım. Kemal ile beş sefer ticari ilişkim var. Kemal Özsayar'ı, 1976-77 yılları arasında, Türk ticaret ataşesi kanalı ile tanıdım. Ve onunla ticari ilişkiler kurdum. Çok ciddi çalışıyordu. Bir yıl önce, bir rastlantı sonucu, Kemal Özsayar'ın Kilis'teki evine öğle yemeğine çağırıldım. Kemal bana, silah ticareti yapmak isteyen bir Suriyeliyi tanıdığını söyledi. Ve bana, Filistinli olarak, Lübnan'daki Filistin Kurtuluş Örgütü'nden silahları sağlayıp sağlayamayacağımı sordu. Silahlar, Suriye'de rejime karşı olan Müslüman kardeşlere verilecekti. Kemal ile aramızdaki konuşmaya, Arapça bilen babası Hamid Özsayar tercümanlık yapıyordu. O zaman ben bu işin mümkün olmadığını, çünkü Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Suriye hükümeti tarafından kontrol edildiğini söyledim."

Yapılan soruşturma sırasında, Kemal Özsayar'ın sözünü ettiği kişinin **"silah ticareti yapmak isteyen Suriyeli"** Awad olduğu anlaşılır. Filistinli işadamı Marei, Suriyeli kaçakçı Ahmet Awad, Awad'ın eniştesi Dr. Bach Mahmut, Gaziantep'in Kilis ilçesinden Hamid ve Kemal Özsayar adlı baba-oğul arasında sıkı dostluk ve işbirliği vardır. Aynı dostluk çemberi içinde Hasan Nehir ve Mustafa Kısacık da bulunmaktadır.

Bu kaçakçılık örgütü, İtalya Trento kentinde otel sahibi, Alman asıllı Cario Kofler'e bağlanmaktaydı. Carlo Cofler'in bu kaçakçılık trafiğinde önemli bir rolü bulunmaktaydı. Kofler, kaçakçılığın Kuzey İtalya'daki çete başlarından biriydi. Türkiye, Bulgaristan, Yugoslavya yolunu izleyen uyuşturucu madde, Trieste'den İtalya'ya sokuluyor, daha sonra, Palermo'da İtalyan mafyasına teslim ediliyordu.

NEZBAN HAŞHİM FADIL

İtalyan polisi tam anlamı ile "alarma" geçmişti. İtalya'nın **"Komiser Colombo"**su La Corte, kaçakçılarla ilgili olduğu kuşkusu taşıyan birçok kişiyi, polis deyişi ile **"yakın takibe"** almıştı. İnterpol'den hemen Türk ve Suriyeli kaçakçılarla ilgili geniş bilgiler toplanmaktaydı.

Kuşkular ve alınan ifadeler, Mustafa Kısacık adı üzerinde yoğunlaşmaktaydı. Kısacık, Bologna'da Bekir Bozkurt adına düzenlenmiş sahte pasaport ile dolaşmaktaydı. Bologna'da, Suriyeli Mohella Malla, Awad, Suriyeli bir başka doktor Mustafa Sammak, Mustafa Kısacık ile beraber, uyuşturucu madde ticaretini yönetmekteydiler.

Awad, başlangıçta, altın kaçakçılığı yapmaktaydı. Suriyeli Awad, Polonyalı Elizabeth Klag ile evliydi. Bir ara, 1978 yılında, eroin kaçakçılarının yakalanmasında İtalyan polisi ile işbirliği de yapmış, daha sonra **"kendi hesabına"** çalışmayı daha uygun görmüştü. Yunanistan'da bir evi bulunan ve gerek Yunan yeraltı dünyası, gerekse Türk kaçakçıları ile çok yakın ilişkiler kuran Awad'ın sağ kolu, kayınbiraderi, Dr. Bach Mahmut'tu. Bach Mahmut, Awad'ın İtalya'daki ilişkilerini düzenlemekteydi.

İtalyan polisi, Mustafa Kısacık'ı **"Batı Avrupa'nın en ünlü uyuşturucu madde kaçakçılarından Erol Kısacık'ın babası"** olarak tanımlamaktadır.

Awad, İtalyan polisince **"Ahmet Hamis"** olarak da bilinir. 1979 yılında, Iraklı Nezban Haşhim Fadil ile kaçakçılık dünyasında uluslararası trafiğe giren Awad, Palermo'da Alberti Gerlendo adlı İtalyana uyuşturucu madde satan çetenin içinde yer aldı. "Nezban" kısa adıyla bilinen bu Iraklı kaçakçı, 1980 yılında yakalanan Türk kaçakçısı Ahmet Erdem'in yakalanmasında polis ile işbirliği yaptı. Kaçakçılığı Nezban yönetmekteydi. Awad, Sicilyalılardan uyuşturucu madde kaçakçılığı karşılığı aldığı çekleri, Nezban'a iletmekteydi. Ödemeler, City Bank ve Georgia Bank çekleri ile yapılmaktaydı.

Nezban, Georgia Cavadduzzu adlı bir İtalyan'ın yönettiği kaçakçılık çetesine bağlıydı. Alberti Gerlendo, bu çetenin Sicilya'daki sorumlulardan biriydi. Türkiye üzennden gelen uyuşturucu madde, Palermo'da Gerlendo'ya teslim ediliyor, uyuş-

tunucu madde, buradan, bu amaçla kurulmuş gizli laboratuarlara götürülüyordu. Nezban'ın Türkiye'de Hasan Nehir ile çalıştığı da belirlenmişti.

Nezban, kendine rakip olarak gördüğü Türk kaçakçısı Ahmet Erdem'in ihbannda ve yakalanmasında etkin roller oynadıktan sonra, birdenbire ortadan kayboldu. Acaba öldürülmüş müydü? Kimse bilmiyordu. Bilinen yalnızca şuydu: Wakkas Salah Ali Din adlı bir başka kaçakçı, Nezban'ın yerine göz dikmişti. Awad, Iraklı Nezban'ın yanında oldukça deney kazanmıştı. Bu yüzden, gerek Wakkas, gerekse Wakkas'ın Ermeni ortağı Onnik Pannikyan'a karşı çok dikkatli davranmaktaydı.

Nezban'ın ortadan kaybolmasından sonra Awad, İtalyan yeraltı dünyasında **"Pippo"** olarak bilinen Katanyalı Giusoppe Cassona ile doğrudan ilişkiye geçti. Ortadoğu'dan getirttiği uyuşturucuları, Palermo'da Vamengo kardeşlerin Ficorazzi villasına teslim etmekteydi. İtalyan kaçakçılan ile doğrudan ilişki kuran Awad, daha sonra Wakkas ve Ermeni Pannikyan ile de ortaklıklar kurmakta gecikmedi. Wakkas ile Atina'da anlaşmaya vardılar. Artık **"ekipler beraber iş yapacaklardı"**, çünkü her iki grup da Ortadoğu'da aynı kaçakçılardan mal sağlamaktaydılar.

Yeraltı dünyasında korkunç bir **"rekabet"** söz konusu oluyor. "Rekabet" karşı gruplann polise ihban ile sonuçlanıyor. Rakip, tutuklanmazsa, öldürülüyor. Mafya kuralı böyle işliyor. Nezban, polis ile işbirliği yapıp, Türk kaçakçısı Ahmet Erdem'i tutuklatıyor, başka gruplar da Nezban'ı ortadan kaldırıyor. Nezban'ın yerine, Wakkas ve Türk Ermenisi Onnik Pannikyan geçiyor. Awad, bu korkunç kavgada yerini korumasını biliyor.

Awad, tutuklandıktan bir süre sonra Trieste tutukevinde geniş açıklamalarda bulundu.

Anlatıyordu:

"Buluşma yerimiz Sofya'ydı. Sofya'da, Ali Galip, Muharrem ve Nazır Hepgüler kardeşler, Hamid Türk adlı bir başka Türk, Mustafa Kısacık ve Ağı Hazır."

Hamid Türk, İstanbul'dan alınmış 114031 sayılı pasaportun sahibidir.

Awad'ın anlattıklarından İtalyan polisi şu sonuçlan çıkanyordu: Uyuşturucu madde kaçakçılığı şu üç yolu izlemekteydi;

birinci yol, Türkiye'den Yugoslavya'ya sefer yapan otobüs ya da TIR kamyonlan aracılığı ile kullanılır. Belgrad, Zürih ve Milano, kaçakçılık yoludur. Bu trafiğin en ünlü şoförlerinden biri, Türk uyruklu Kasım'dır. Soyadı bilinmiyor.

Bu kaçakçılığın örgütleyicisi, Trentolu otel sahibi Alman asıllı Carlo Kofler'dir. Kofler'in Türk kaçakçılan ile buluşma yeri, Milano'da Lambrate istasyonudur. Uyuşturucu madde deposu, Agı Hazır'ındır.

Kullanılan ikinci yol, deniz yoluydu. Pire limanından denize açılan küçük gemilerle özellikle Sicilya'ya uyuşturucu taşınmaktaydı. Bu yolun baş organizatörü Malauf Kostantin Alias Costa'dır. Suriyeli Varak Muhammed Başhir ile beraber çalışmaktaydı. Costa Lübnanlıydı. Üçüncü yol da karayolundan, Yunanistan üzerinden gelen uyuşturucu maddeydi. Çeşitli uyruklu kaçakçılann Atina'da karargah kurmalan ve Pire limanında bir araya gelmelerinin nedeni buydu. Uyuşturucular, Kıbns üzerinden Pire limanına geliyor, buradan ya deniz ya da karayolu ile İtalya'ya ulaştınlıyordu.

İtalyan polisine göre, Mustafa Kısacık, bütün bu kaçakçılık trafiğinin kilit adamıydı. Kısacık, sahte pasaportla, Atina'da Golden Sun Hotel'de kalarak, buradan Ermeni kaçakçı Jack ve Türk kaçakçı Ali Galip ile buluştu.

İtalyan kaçakçılık uzmanı Dr. La Corte'nin 29 Ağustos 1981 günlü gizli raporu, Van'daki kaçakçılığı yöneten İranlı bir uyuşturucu madde kaçakçısından söz eder. İstanbul'da yakayı ele veren bu İranlı, bu olayı çok ucuz atlatmıştı.

Sözü Baş komiser Cristofare La Corte'ye bırakalım:

"Bu İranlının mavi renkte, 280 Mercedes marka bir arabası vardı. Bu arabanın gizli bir yerine silah yerleştirilmişti. Aracın bu gizli bölmeleri içinde Van'a çok miktarda haşhaş sokulabilir ve çevredeki laboratuarlarda eroine, morfine dönüştürülebilirdi.

Kendisi son olarak burun yolu ile alınan bir toz üretti. Bunu İsrail'e yayıyordu."

Bu noktada, Trieste Sulh Ceza Mahkemesi'nin 25 Şubat 1982 gün ve n. 2271/81 U.I-n. 1701/81 sayılı karanna kısaca göz atarken rastladığımız bır paragrafı aktaralım:

"Nezban Haşhim Fadil'den 1980 yılının Şubat ayından

beri haber alınamadı. Nezban'ın öldürüldüğünü düşünmek için yeterli nedenler söz konusudur. Vücudunun şu anda, mafyanın adetleri uyarınca, beton bir direk altında olması olasıdır. Çünkü Nezban, polis ile işbirliği yapmış, pek çok ve kesin bilgiler vermiştir. Nitekim, 1979 Kasım'ında Ahmet Erdem'in ele geçmesinde önemli rol oynamıştır. Nezban'ın polis ile işbirliği yapmasının asıl nedeni kendi çıkarlarıydı. Çünkü kendisi, Erdem'den mal sağlamaktaydı. Ahmet Erdem tutuklanınca, Erdem'in piyasası, Nezban'ın eline geçti. Nezban'ın böyle ikili oynaması Türk kaçakçılarının hiç hoşuna gitmemişti. Bunların başında Hasan Nehir geliyordu. Hasan Nehir, Nezban'ı saf dışı bırakarak, Wakkas Salah Ali Din ile ilişki kurmak istiyordu.

Bu nedenle Haşhim'e 120 kg. Baz morfin yolladılar. Bu morfin çok düşük kalitedeydi. Nezban bunu Alberti Gerlendo grubuna sattı. Bunlar da Nezban'ın kendilerini aldattığını sanarak, bu kaçakçıyı ortadan kaldırdılar."

AHMET AZİZ AWAD

Olayların kilit adamı Awad, 1981 yılı Ekim ayının 7'nci günü saat 17'de Trento sorgu yargıcı Dr. Palermo ve savcı Dr. Simeoni karşısında çok sakindi.

"Adım Ahmet Aziz Awad. Elli yaşındayım. Suriyeliyim. Polonya'da ikamet ediyorum."

Bu kimlik saptamasından sonra Dr. Palermo sorularını sormaya, sıralamaya başlamıştır:

"Hasan Nehir, Mustafa Kısacık, Mehmet Özgüler hakkında ne biliyorsun?"

Yanıt şöyleydi:

"İki-üç ay önce, Atina'da yaşayan yeğenim aracılığı ile Wakkas Salah Ali Din adlı biri ile tanışmıştım. Wakkas'ın yanında birkaç kişi daha vardı. Yeğenim bunları, Wakkas'ın kardeşleri olarak tanıttı. Bunlardan biri Mustafa Kısacık'tı. Wakkas'ı, Atina'daki buluşmamızdan sonra Sofya'da Japon otelinin lokantasında da gördüm. Yanındakilerle birlikte uyuşturucu madde işi konuşuyorlardı. Orada hazır bulunan-

lar, Mustafa Kısacık, Mustafa Gelebi, Muharrem ve Nazır Hepgüler, Bayram adında bir başkası... Özellikle Nazır Hepgüler (Agı Hazır) tarafından organize edilip, Türkiye'den, Yugoslavya üzerinden Belgrad, Viyana, Zürih, Milano hattında yapılacak kaçakçılık üzerinde konuşuyorlardı."

Palermo araya giriyor:

"Nezban Haşhim Fadil'i tanır mısın?"

"Tanırım. 1979 yılı yaz aylarında Nezban, ben ve Polonyalı karım, hep birlikte, Sicilya'ya gittik. Palermo'da bir lokantada otururken, elli yaşlarında gözlüklü biri geldi. Bu, Alberti Gerlendo'ydu. Adını "Georgo" olarak biliyordum. Gerçek kimliğini gazetelerde çıkan resimlerden öğrendim."

"Nezban'ı ne zaman tanıdın?"

"1974 ya da 75 yılında, Varşova'da. Ben döviz kaçakçılığı yapıyordum. Nezban bana başvurmuştu. Öylece tanışmıştık."

"Evet, devam et."

"Nezban Haşhim, iyi İtalyanca konuşurdu. Alberti ile konuştular. Alberti, Nezban'a bir tomar çek vermişti. Çekleri, Milano'ya ben getirdim.

"Türkiye'ye ne zaman gittin?"

Dr. Palermo bu sorunu yanıtını almak için yirmi gün kadar bekleyecekti. Yanıt, ancak yirmi gün sonra alınabildi.

Awad, bu işlerde oldukça deneyliydi.

"Sicilya'ya yaptığım seyahatten sonra, Türkiye'de Abdülhamid Marei ve Mustafa Kısacık ile görüştüm. Mustafa ve Merei, bana, Türkiye'de bir sahte pasaport buldular..."

"Yunanistan'da ne yaptınız?"

"Yunanistan'da Anaxos'da, Wakkas'ın oturduğu yakın bir yerde evi olan Muhammed Reda Shain adlı bir akrabam, bana, Lübnanlı Costa'nın, Alman plakalı Wolkswagen marka arabasının uyuşturucu işi için kullanıldığını söyledi. Costa, Wakkas'ın yanında çalışıyordu. Wakkas'dan, Atina'da Lübnan uyruklu Marcel adlı bir Ermeninin seyahat acentası varmış, kaçakçılığı bu Ermeni yönetiyormuş..."

Yargıç Palermo, Awad'a bir fotoğraf uzatır:

"Kim bu?"

"Mehmet Özgüler. Onu, sık sık Milano'da görürdüm.

Nezban Haşhim ile beraber olurdu. Araplarla uyuşturucu ticareti yapıyordu."

Sorgulamalar sırasında, Dr. Palermo'nun kafasında, aşağıyukarı kaçakçılığın genel şeması beliriyordu: Uyuşturucu madde, Uzakdoğu ve Türkiye'den gelmekteydi. Awad, bu işlerin önemli adamıydı. Mustafa Kısacık, Hüseyin Çil, Hasan Nehir adları, Türkiye'deki mal sağlayıcılar olarak ortaya çıkıyordu. Anlatılanlardan ve İtalya polisinin saptamalarından da aynı sonuçlar ortaya çıkıyordu. Soruşturmaların bir başka halkasında **M. Ali Karakafa** adı saptanmıştı. Hanefi Arslan bir başka kontak noktasıydı. Bunların hepsi, Trento'da Carlo Kofler'e bağlanmaktaydı.

1979 yılında, Yugoslavya'da ele geçen 5 kilo 500 gram toz esrar olayı da aynı merkeze bağlanmaktaydı. Yakalananların üzerinden şöyle bir adres çıkmıştı.

"Halûk Konyalıoğlu, Internazinole Transport Moderno tel: 0461-955064."

Çok geçmeden, olayda adı geçen Şevket Karadağ'ın, Hanefi Arslan olduğu, Yugoslav ve İtalyan polislerinin ortak çalışmaları ile saptanmıştı. 1952 Yenipazar doğumlu Hanefi Arslan, Yugoslav göçmeniydi ve kaçakçılıktaki **"Yugoslav hattı"** ile doğrudan ilişkiliydi.

Awad'ın izi Trento'da Carlo Kofler'e uzanmaktaydı. Kofler, Sicilya grubuna uyuşturucu sağlamaktaydı. Awad, Türkiye'de, Türk kaçakçılarla doğrudan doğruya ilişki kurmuştu. Awad'ın İtalya'da tıp öğrenimi görmüş kayınbiraderi Bach Mahmut İtalya'daki temasları sağlamaktaydı. Awad grubu, Mustafa Kısacık ile çalışmaktaydı.

Mustafa Kısacık, Awad ve Bach ile ilişki kurduktan sonra Bologna'ya gelip, Bekir Bozkurt adına düzenlenmiş sahte pasaportla Garden otelinde kalmıştı. 15-16 Haziran 1981 tarihindeki bu **"Bologna buluşması"**ndan sonra, Awad'ın, Kısacık ile birlikte, Kuzey İtalya'da Verona'ya doğru yol aldıkları, burada bir "iş pazarlığı" yaptıktan ve gerekli "teslimatları" tamamladıktan sonra yeniden Bologna'ya döndükleri de polisçe saptanmaktaydı. Bu arada, gerek Carlo Kofler'in, gerekse Dr. Bach Mahmut'un telefonları dinlemeye alınmaktaydı.

Bundan sonrasını Cristofaro La Corte adlı ünlü İtalyan

kaçakçılık uzmanının, Narkotik Şube Merkezi'ne yazıp, gönderdiği 29 Ağustos 1981 tarihli gizli raporundan bir alıntı yaparak, izleyelim:

"Awad, tutuklanmadan önce, Wakkas'ın Atina yakınlarındaki evine Mustafa Kısacık, Golden Sun Hotel'de Bekir Bozkurt adına düzenlenmiş sahte pasaport ile kaldı. Aynı tarihlerde, aynı otelde Ali Galip ve Ermeni Jack da kaldılar. Jack, Wakkas adına, otelde kalan genç bir İtalyan çifti ile anlaştı. Mustafa Kısacık, sahte pasaportunu kullanarak İsviçre'ye gitti. Arkasından, İranlı bir kaçakçı da geldi."

Suriyeli Dr. Bach'ın Bologna'daki telefonu dinlenmeye alındığında birçok uluslararası telefon konuşmasına tanık olunmaktaydı.

Telefon dinleme tutanaklarına göre, 27 Kasım 1980 günü, saat sabah on bir sularında, Bach'ın evi, İstanbul 239662 numaradan aranmıştı. Tutanaklarda, daha başka telefon numaraları da bulunmaktaydı. İtalyan polisi, birçok şifreli ya da açık konuşmayı saptamış, bu konuşmalarla kaçakçılık trafiği arasında bağ da kurulmuştu.

Kaçakçı İbrahim Telemen de ölümünden ya da ortadan kaybolmasından önce çeşitli yerlere yazdığı ihbar mektuplarında Milano-İstanbul arasındaki telefon görüşmelerinden söz etmiyor muydu?

"..Ağustos 1978'den yılbaşına dek 465226 nolu telefondan Çekoslovakya-Prag'dan, İtalya-Milano'dan 639518 Kemal Bey, 666441 gene Milano karşılıklı ne kadar görüşülmüş, bu durum İstanbul telefon müdürlüğü kayıtlarından çıkarılabilir... (3)

Kaçakçılıkta, birçok adres ve ad da karanlıkta kalmaktadır. Ya da bazı kişiler hakkında yeterli kanıt bulunmamaktadır. İstanbul **639518** numaradaki **Kemal Bey** hakkında bilgi ve kanıt bulunmaması gibi!

AHMET ERDEM

Iraklı Nezban Haşhim Fadil, Türk kaçakçısı Ahmet Erdem'e tuzağını kurmuştu. Erdem'i polise ihbar edecek ve tu-

tuklattıracaktı. Öyle yaptı. Erdem'e Türkiye'den mal getirenleri biliyordu. Hangi seferin, hangi yoldan geleceğini de biliyordu. Bütün ayrıntıları polise bildirmişti. Bundan sonrasını çözümlemek İtalyan polisi için çocuk oyuncağı gibi kolaylaşmıştı.

18 Kasım 1979 günü, 262 sayılı Doğu Ekspresi Villa Opiciana tren istasyonunda durdurulduğu anda operasyon başlamıştı. Arama sırasında, beş Türk kadının üzerinde 15 kilo 500 gram baz morfin bulunmuştu. 25 Kasım günü bir başka operasyon yapıldı ve Türkiye'den gelen bir otobüste yapılan aramada yine bir Türk kadının üzerinde uyuşturucu madde çıkmıştı. 28 Kasım günü yapılan bir başka operasyonda yine beş Türk kadının üzerinden 9 kilo 100 gram baz morfin ve 13 kilo 350 gram eroin ele geçiyordu.

Iraklı Nezban, **"uyuşturucuların, masum kılıklı Türk köylülerince taşınacağını"** ve bu işte kadınların kullanılacağını söylemişti. İhbar, doğru çıkmıştı. Yakalanan kadınların hepsi de masum görünüşlü Türk köylüleriydi. Yapılan sorgulamalar ve Iraklı Nezban'ın ihbarları ile adı belirlenen Ahmet Erdem, kaldığı apartman katında kıskıvrak yakalanmıştı.

Ahmet Erdem'in not defterinde yazılı ad ve telefon numaraları tek tek incelendi. Polis **"Siacusa 941004"** telefon numarası üzerinde durmaktaydı. Bu numara, **"Osedala Civicio"** adlı bir hastanenin numarasıydı. Ahmet Erdem'in 941004 numarada aradığı bir doktordu; Dr. Marcello. Dr. Marcello da bir uyuşturucu madde laboratuarını yönetmekteydi. (4)

İtalyan polisi, Ahmet Erdem'in Mustafa ve Erol Kısacık ve Muhammed Beşir Warrak ile beraber çalıştığını biliyordu. Bir süre sonra, tıpkı Nezban Haşhim Fadil gibi Warrak da ortadan kaybolacak ve cesedine Hollanda'nın Utrech kentinde bir otobanda rastlanacaktı. "Villa Opiciana operasyonu" sonunda. mafya, kuşkulandığı kişileri tek tek ortadan kaldırıyordu.

"Villa Opiciana operasyonu"nun yapılmasından birkaç gün sonra 22 Kasım 1979 günü, Trento'da Romagna oteli sahibi Alman asıllı Carlo Kofler'in yanında çalışan bir Türk, Milano'da devriye polisine başvurarak kaçakçılar hakkında geniş bilgi vermekteydi. (5)

14 Eylül 1981 günü, Trento sorgu yargıcı Dr. Palermo'nun masasında çay yudumlayan Asım Akkaya, Milano polisine

verdiği özet bilgiyi Palermo'ya genişleterek aktarmaktaydı:

"Ahmet Erdem'i, İtalya'nın en büyük uyuşturucu madde kaçakçısı olarak tanıdım. Milano'da Wakkas Salah Al Din ile ilişkisi vardı. Erdem, Wakkas'a mal sağlıyordu. Erdem, yalnızca Wakkas ile çalışmıyor, Sicilya'ya da mal satıyordu. Ahmet Erdem bana, Kofler ve Galip adlarında iki Türkle birlikte uyuşturucu madde kaçakçılığından para kazandığını söylemişti."

Ahmet Erdem'in, Iraklı kaçakçı Nezban'ın ihban ile saf dışı edilmesi ile birlikte Erdem'in piyasasının Nezban Haşhim Fadil'e geçeceği düşünülüyordu. Ancak olaylar hiç de planlandığı gibi gelişmedi. Nezban ortadan kaldırıldı. Bu kez devreye Wakkas Salah Al Din girdi. Wakkas da Türk kaçakçısı Hasan Nehir'in adamı olarak biliniyordu.

Trento'da Romagna oteli kaçakçılığın merkeziydi. Alman asıllı otel sahibi Carlo Kofler, Türk uyruklu, Alman, İtalyan kaçakçılan ile sık sık bir araya gelir ve kaçakçılığın ne zaman ve hangi yoldan yapılacağını planlardı.

Bir hukukçudan çok atak bir futbol oyuncusunu anımsatan Trento sorgu yargıcı Dr. Palermo'nun sorulan, kaçakçılık zincirinin halkalannı tek tek ortaya döküyordu.

Asım Akkaya anlatıyordu:

"Türkiye'ye dönük silah kaçakçılığının, Trento ve Bolzano'da planlandığını kaçakçı Türklerden öğrendim. O zaman Roberto Keilf ve on-oniki yıldır tanıdığım Marai Angelo ile temas kurdum. Marai ile evinde görüştüm. Daha sonra, Marai ile birlikte, Mehmet Esmer adına, üç yüz-dört yüz tabanca almak için anlaşmaya gittik. Milano'da Via Pellegrino Rossi sokağındaki kahvede, on beş yıldır tanıdığı Galiç ve Harbert Oberhover ile buluştuk. Oberhover bana, "Beratta", "Smithwesson" ve "Parabellum" marka tabanca satmaya hazır olduğunu söyledi. Ayrıca, silahların İtalya'da bulunduğunu, istendiği zaman, silahların Almanya-İsviçre sınırında teslim edileceğini de bildirdi. Ertesi gün Trieste'ye gittik. Ve Mehmet Esmer ile görüştüm. Esmer bana, eskiden olduğu gibi, İtalya-Yugoslavya sınırının elverişli olmadığını söyledi..."

Çete, tam anlamı ile çokulusludur. İtalyan, Alman, Türk, Suriyeli ve Iraklı biraradadır. Uzakdoğu ve Türkiye'den uyuş-

turucu madde gelmekte, buna karşılık, Türkiye'ye her çeşit marka silah gönderilmektedir.

Akkaya, anlatmaya devam eder. Dr. Palermo dikkat kesilmiştir:

"Yirmi gün sonra Romagna otelinde Harbert Oberhover ve Carlo Kofler arasında bir konuşma oldu. Marai Angelo, Oberhover'i büyük bir silah kaçakçısı olarak tanıtmıştı. Daha sonra, Oberhover'i uyuşturucu madde başta olmak üzere, her türlü kaçakçılık ile uğraştığını öğrenecektim."

Alman asıllı Carlo Kofler, kaçakçılık trafiğinin merkezidir. Awad, ona bağlıdır. **"Ağı Azır"** diye bilinen Hızır Hepgüler, ona mal satmaktadır. Sicilya grubu onunla iş yapmaktadır.

Asım Akkaya, bütün bildiklerini anlatmaktadır:

"Uyuşturucu maddenin büyük bir kısmı, İstanbul plakalı TIR kamyonları ile gelmektedir. Kamyonun sürücüsü, 48-50 yaşlarında Ali Rıza adlı bir Türktür. Ali Rıza, Milano'da Otel Kanada'da kalmaktadır. Bu yolla gelen uyuşturucu madde, Verona'da Turismo otelinin bulunduğu bölgede boşaltılıyordu. Ali Rıza, taşıdığı her kilo morfin, için 1500 Alman markı ve her kilo eroin için 2500 Alman markı alıyordu. Boşaltma işlemleri sırasında Hanefi Arslan ve Marai Angelo bulunuyordu. Daha sonra mal Trento'ya götürülüyordu. Aynı mal buradan, Hanefi Arslan'ın yakın arkadaşı Haldo Salcoviç tarafından, Yugoslav plakalı TIR kamyonu ile taşınıyordu. Marai Angelo, malları, Verona yakınlarında bir akrabasının garajına götürüp, saklıyor, daha sonra aynı mal Sicilya'lılara ulaştırılıyordu. Bunun için mobilya yüklü bir kamyon kullanılmaktaydı"

Carlo Kofler'ın çetesine Onnik Pannikyan adlı bir Türk Ermeni de katılır. Pannikyan, Trento'daki Romagna oteline sık sık uğrayıp, Kofler ile görüşür. Alman asıllı İtalyan Kofler, Türk Ermenisi Pannikyan ve Suriyeli Wakkas, hep birlikte, uyuşturucu madde kaçakçılığı yapmaktadırlar.

Asım Akkaya, Dr. Palermo'ya kişileri tek tek, olayları tane tane anlatır:

"Wakkas'ı Milano'da uyuşturucu madde ticareti nedeniyle tanıdım. Kendisi baz morfin kaçakçısıydı. Hüseyin Çil,

İbrahim Çapan, Mustafa Kısacık ve Hasan Nehir ile ilişkisi vardı. Daha doğrusu malı bunlardan satın alıyordu. Mustafa Kısacık'ı, yaklaşık bir yıl önce, Zenith otelinde tanıdım. İvan Galiç ile uyuşturucu madde kaçakçılığı için görüşmeler yapıyorlardı. Galiç, Yugoslav uyrukluydu. Galiç ile Mustafa Kısacık ve M. Ali Karakafa arasında bir anlaşma sağlandı. Karakafa, Yugoslav asıllı Arnavutları kullanarak İtalya'ya mal sokanlar arasındaydı. 1980 Mart ve Nisan aylarında Kofler ve Karakafa, tam bir işbirliğine girdiler. Eroin, Yugoslav plakalı arabalarla Milano ya da Verona'ya getiriliyor, daha sonra bunlar, Marai Angelo ve Hanefi Arslan tarafından Kofler'e teslim ediliyordu. Son zamanlarda, Mustafa Kısacık devreye girdiğinden; İstanbul'daki uyuşturucu madde kaçakçıları bir araya gelmişlerdi. "Ağı Azır" diye bilinen Hızır Hepgüler, Hakkı Deliçay ve Mehmet Tanrıverdi, Hepgüler kardeşler ve Hakkı Deliçay, daha önce Kofler'e mal sağlayanlardı. Hepgüler kardeşler, Trieste'de "Cristina" lokantasında ve Trento'da Romagna otelinde Hanefi Arslan ve Hüsnü Baş ile bir araya gelmişlerdi"

ASIM AKKAYA

Asım Akkaya, niçin İtalyan polisine 22 Kasım 1979 günü, yani "Villa Opiciana operasyonu" yapıldıktan ve buna bağlı operasyonlar yapılırken başvurmuştu?

Dr. Palermo, bu sorunun yanıtını almadan önce, Akkaya'yı iyice konuşturmak istiyordu. Ve Akkaya konuşuyordu:

"Hanefi Arslan'ı, 1967 yılından beri tanırım. 1979 yılında, Karl Helmut Bosch ile birlikte Bologna oteline gelip, Kofler ile buluşmuştu. Almanca yapılan bu görüşmeden sonra Kofler bana, Türkiye'ye ve diğer ülkelere yapılacak silah sevkiyatı konusunda anlaşma yaptıklarını söyledi. Özetle, Bosch, elindeki bütün silahları, Kofler'e satmayı teklif etmişti."

Dr. Palermo sorar:

"Mehmet Karaduman kimdir?

Akkaya anlatır:

"55 yaşlarında, 1.65 boyunda, siyah bıyıklı. Ellerinde ve vücudunda yanık izleri bulunur. Karaduman'ı, İstanbul'da tanıdım. Hızır Hepgüler, Mustafa Kısacık, Karaduman'ın yeğeni Mehmet Koçero, Hüseyin Çil ve İbrahim Çapan ile temastadır. Morfinin işlenip, eroine dönüşmesi için çalışır. 1977'de infilak eden bir eroin laboratuarında ortağı Mevlut öldü, kendisi yaralandı. Ellerindeki ve vücudundaki yaralar bu yüzdendir. Karaduman'ı, en son 1981'de Kasım ayında Milano'da gördüm. Gritti otelinde kalıyordu"

Dr. Palermo, elindeki albümü çevirir ve albüm içindeki bir fotoğrafı Akkaya'ya gösterir.

"Kim bu tanıyor musun?"

Akkaya **"evet"** der, **"tanıyorum"** ve anlatır:

"65-66 yaşlarında bir Yahudi olup. Carso Vittorio Emanule No: 15'te bir dükkan sahibidir. Adı Victor Sevim'dir. Soyadını Abram olarak değiştirmiştir. Uyuşturucu madde ticareti yapar. Yirmi gün önce dükkanındaydım. Bana, uyuşturucu madde ticareti için öneride bulundu. Durumu Milano Emniyet Müdürlüğü'nden Dr. Portaccio'ya naklettikten sonra, İbrahim Çapan'ın oğlu, Mustafa Çapan'ı buldum. Mustafa Çapan ile 2-3 yıl önce İstanbul'da tanışmıştım. Mustafa, Victor'un büyük çapta eroin işi yaptığını ve uyuşturucuları Sicilya'ya gönderdiğini söyledi. Victor, Feyzi Özdemir adlı Gaziantepli bir kaçakçıyla ilişkideydi"

Bu Feyzi Özdemir adı ilerde Dr. Palermo'nun aklını iyice karıştıracaktı. Kaçakçıların, sahte pasaport kullandıkları bilinmeyen bir hile değildi. Yakalanan kişi, Feyzi Özdemir adına düzenlenmiş bir pasaport taşımaktaydı. Feyzi Özdemir adına düzenlenen pasaportla tutuklanan kaçakçı 1982 yılının son aylarında, cezaevinde ölü bulundu. Ölüm olayından bir süre sonra, Milano Başkonsolosluğumuza başvuran bir yurttaşımız, Feyzi Özdemir adına düzenlenmiş pasaportla yakalanan kaçakçının Mustafa Enver Türkmen olduğunu ve Türkmen'in Türkiye'de bir cinayet işledikten sonra yurt dışına çıkarak, Feyzi Özdemir adıyla kaçakçılık yaptığını ileri sürmüştü.

Milano Başkonsolosluğumuza başvuran kişi, Türkmen'ın kardeşiydi. Feyzi Özdemir adıyla bilinen bir kişi var mı, yok mu, varsa sağ mı, ölü mü, kimse bilmiyor. Cezaevinde ölen

1940 doğumlu kaçakçı Türkmen mi, Özdemir mi o da bilinmiyor. Çünkü kaçakçılık dünyasında her iş kaçak ve gizli yürüyor. Her iş karanlıkta yürüyor.

Akkaya anlatıyor, Dr. Palermo soruyordu. 1977 yılında silah kaçakçılığı, için bir toplantı yapılmış mıydı? Evet, yapılmıştı? Nerede yapılmıştı? Milano'da "Americcano" otelinde? Peki kimler katılmıştı bu toplantıya? Kofler, Hanefi Arslan, Hayrullah Deliçay, Marai Angelo, Albert Schlög... Peki kim bu Schlög? Balzanalı bir İtalyan. Alman asıllı olabilir. Peki başka? Hüsnü Baş, Harber Oberhover ve Helmut Bosch.

Silahlar nereye gönderilecekti? Türkiye'ye. Markalar belli miydi? Belliydi: Browning, Baretta. Yani Belçika ve İtalyan yapısı. Silahlar, İtalya'da Ivan Galiç tarafından sağlanacak, İtalyan Marai Angelo tarafından götürülecekti. Bu konuda başka toplantı olmuş muydu? Olmuştu. İkinci toplantıya, Hanefi Arslan, Marai Angelo ve Hayrullah Deliçay katılmıştı. Fiyat konusunda bir anlaşmazlık çıkmış mıydı? Evet çıkmıştı. Hızır Hepgüler, fiyatın ddüşürülmesinde ısrar ediyordu. Bu arada Türkiye'ye telefon edilmiş miydi? Edilmişti. Sonra ne olmuştu? Sonra, Kofler, Macaristan'a giderek, yeni parti silah sağlamıştı. Bu silahlan, Kofler'den alan kimdi? Hayrullah Deliçay.

Daha sonra küçük bir aksilik çıkmıştı. İtalyan Marai Angelo silahlan alıp, yola koyulmuştu. Ancak, Kapıkule'de bütün araçlar tek tek aranıyordu. İtalyan akıllıydı. Hemen geri dönüp, Sofya'da Muharrem Hepgüler'i bulmuştu. Bir önerisi vardı: Silahlar, Hepgüler'in kamyonlanna aktanlmalıydı. Öyle oldu, silahlar, Hepgüler'in araçlan ile İstanbul'a gönderildi.

Bu sefer de böylece tamamlandıktan sonra ikinci partı için anlaşmaya vanldı. Anlaşma gereği Türkiye'ye gelen kimdi? Yugoslav Ivan Galiç. Peki Türkiye'de ne yapmıştı? Hayrullah Deliçay'ın kardeşi Hakkı Deliçay ile bir anlaşmaya varmıştı. Ne anlaşmasıydı bu? 10 kilo baz morfin İtalyan Marai Angelo'nun aracı ile Türkıye'den çıkanlacaktı. Hay Allah, yine bir aksilik olmuştu. Angelo'nun arabası kaza yapmıştı. Bunun üzerine mal, Angelo'nun yeğeninin arabasına yüklenerek, Türkiye'den çıkanlmıştı. Bu iş için, Liret, Türk lirası ve Dolar değiştirenler var mıydı? Vardı. Peki kımdi bunlar?

Akkaya anlatmaktaydı:

"Normal olarak, Türkiye'ye sokulan silahlar, İtalya'ya sokulan uyuşturucu maddelerle takas ediliyordu. Bu anlaşmalardan dolayı, Türk kaçakçılarına para ödenmesi gerektiğinde, Trieste'de İdeal Texst mağazasının sahibi Kadem'den, Kemal Gönül ve Turan Gönül'den yararlanılmaktaydı. Kemal ve Turan Gönül'ün, Trieste'de Via Milano No:10'da bir dükkanları vardı. Via Roma No:13'de mağazası olan başka bir Türke daha başvuruluyordu. Bu Türkün adı Muhittin'-di"

Akkaya'nın adını verdiği Muhittin'in soyadı Şengül'dü. Yugoslav asıllı olan Şengül Trieste'de ticaret ile meşguldü. Kaçakçılığın döviz işlerindeki "change-exchange" işlemleri, Kemal ve Gönül Turan'larla Muhittin Şengül tarafından yürütülmekteydi.

Dr. Palermo, elindeki albümden bir fotoğraf daha bulur ve Akkaya'ya uzatır.

"Bu kim?"

"Mehmet Özgüler"

Akkaya, 1928, Gaziantep Kilis doğumlu Mehmet Özgüler hakkında da konuşur:

"Kofler'in yanında çalışırken, Özgüler ile temastaydım. Özgüler, Kofler'e mal sağlıyordu. Kendisini on beş yıldır tanırım. Kaçakçılık yaptığını kendisinden de duymuştum. Bir kez Milano'da karşılaştım. Yanında Mustafa diye biri daha vardı. Özgüler ve Mustafa ile konuşurken, onlarla sadece morfin konusunda, Kofler, Marai, Galip ve Hanefi ile ilişkilerini öğrendim. Mustafa, birçok kez uyuşturucu madde kaçakçılığı yaptı. Kofler ile Romagna otelinde getirilecek uyuşturucu miktarı üzerinde konuştuklarını duydum"

Mustafa olarak bilinen kişi, Feyzi Özdemir adına düzenlenmiş pasaportla yakalanan kaçakçıydı. Ölümünden sonra kardeşinin başvurusundan anlaşıldığı üzere, Mustafa Enver Türkmen de Gaziantepliydi ve Özgüler'in yakın arkadaşıydı.

Dr. Palermo, albüm içinden bir fotoğraf daha çıkarır:

"Bunu da tanıyor musun?"

Akkaya **"evet"** der, **"evet, elbette"**. Ve anlatır.

ROMAGNA OTELİ

Dr. Palermo'nun Asım Akkaya'ya uzattığı fotoğraf, elli yaşlarında, kıvırcık saçlı bir Türkündür. Akkaya, hiç duraksamadan fotoğrafı tanır:

"Galip bu"

Sonra anlatır:

"Galip'i yedi yıl kadar önce İstanbul'da çalıştığım mağazada tanımıştım. O sıralarda Galip, Kuveyt'ten gelen kaçak saatleri satıyordu. 1977 ve 78'de kendisini Trieste'de Roma otelinde gördüm. Milano'da Piazza Duommo'da karşılaştığımızda, yine saat işi yapıp, yapmadığını sordum. Hanefi Arslan ile birlikte uyuşturucu işine girdiklerini söyledi. Galip ile Milano'da ilk karşılaşmamdan yirmi gün sonra Ivan Galiç ile görüştük. Galiç, bana, Galip'in, Ahmet Erdem, Mustafa Kısacık, Hakkı Deliçay ve Kofler ile çalıştığını söyledi. Bana ayrıca, Galip'in ilk başlarda, Carlo Kofler, Hanefi Arslan, Hüsnü Baş ve Ahmet Erdem ile önce küçük miktarları organize etmeye başladı, daha sonra işleri büyüttü. Her seferinde 100 kilo morfin, daha az miktarda da eroin taşırdı dedi".(6)

İnterpol'ün mafya albümü açıldıkça, Akkaya da açılıyor, yeni yeni bilgiler veriyordu.

"Trento'daki Romagna otelinde Carlo Kofler ile tanışmıştım. Kofler'in yanında, 52 yaşlarında, esmer, adeta bir arap kadar siyah tenli, gür bıyıklı, yaklaşık 1.75 boyunda, siyah gözlü bir Türk vardı."

"Adı?"

"Adı, Yunus Sokoloğlu!"

Akkaya, bu kez Yunus Sokoloğlu'nu anlatıyordu:

"Duyduğuma göre Sokoloğlu, Macaristan, Almanya ve alıcı ülke olarak Türkiye arasında, Roberto Kofler, Hanefi Arslan, Carlo Kofler, Marai Angelo ve Hüsnü Baş'la silah kaçakçılığı için işbirliği yapıyorlardı."

"Başka adlar da yok mu?"

Başka adlar da vardı. Bu başka adlar, Türk kaçakçılarını, İtalyan mafyası ve Alman yeraltı dünyası ile buluşturmaktaydı.

"..Albümün 27. sayfasında bulunan fotoğrafını teşhis

ettiğim Albert Schlögl, 55 yaşlarında, Türk, 1.75 boyunda, dolgun, bıyıksız, Hayrullah Deliçay, Wiseser Giuseppe, 29. sayfada Harbert Oberhover, 1 ve 2 nolu fotoğrafta görülen Helmut Karl Bosch."

Dr. Palermo'nun elindeki kanıtlar, bir Alman kaçakçısının bu trafikteki önemini gösteriyordu. Palermo, albümde Viyana 1938 doğumlu Herald Gelf'in fotoğrafını bularak Akkaya'nın önüne uzatmıştı.

Akkaya, Gelf'i de tanıyordu:

"Gelf'in Alman asıllı Robert Keifl ile ilişkisi vardı. Keifl bir ara, Almanya'da silah kaçakçılığı nedeniyle tutuklanmıştı. Gelf'in, Keifl'den bir seferde iki bin silah satın aldığını gözlerimle gördüm. Keifl'in kesin olarak Türkiye'ye silah soktuğunu biliyorum..."

Palermo, bir fotoğraf daha uzatır:

"Bu kim?"

"Wieser Giuseppe."

"Anlat."

"Giuseppe'yi 1979'da ilkbaharın sonlarına doğru Viyana'da bir otelde tanıdım. Hayrullah Deliçay ile beraberdi. O sırada, Prag plakalı bir kamyon geldi. İçinde 500 parça 2B marka Kal. 7.65 tabanca vardı. Bunu gözlerimle gördüm. Ertesi gün Yugoslav plakalı bir kamyon geldi ve tabancalar, Hayrullah aracılığı ile Kosova'ya aktarıldı. Hayrullah'ın bana anlattığına göre, Giuseppe, bu malın her bir parçasını 110 Alman markına satmıştı. Silah ticareti ile ilgili olarak Giuseppe'yi, Münih'te Marmara ve Bayr Str. 75'te bulunan "Internaotional" lokantasında tanınmış silah kaçakçısı Türklerle konuşurken görmüştüm"

Sorgu yargıcı Palermo, lokanta adları geçince, durur, önündeki dosyalarından bir tanesini açar. Dosyanın içinde, Trieste Criminalpol ve Polis Merkezi'nin Crim. 102/80 sayılı raporun 17'nci, 2.11.1960 tarih ve 1450/B/260'ıncı sayfasını dikkatlice okuduktan sonra sorar:

"Bu tesislerin sahibi Erol Özyenal değil mi?"

" Evet."

Dr. Palermo, bu kez ilgisiz gibi gelen bir soru sormaktaydı:

"Blue-jean ne demek?"

Akkaya gülmeye başlamıştı. "Blue-jean" dedi, "eroin" demektir.

"Uyuşturucu madde kaçakçılığı yapanların dilinde bir parça blue-jean 1 kg. eroin demekti. Ayrıca, "yıkanmış blue-jean" ise eroin, eğer "pis blue-jean" ise morfin demektir..."

Carlo Kofler'in Trento'daki Romagna oteline gelip, uyuşturucu madde alan İtalyanlar kimlerdi? Elbette "Sicilyalılar" yani mafyanın anavatanından gelenler.

"Özellikle Matteo Bucolla diye birinin geldiğini hatırlıyorum. Matteo bir seferinde Saro adlı biriyle daha geldi. Saro, Palermo'da Via Liberta'da oturuyordu. Saro'ya bir kez, Agı Izır diye bilinen Nazır (Hızır) Hepgüler ile beraber gittik... Matteo, bir kez Romagna oteline geldiğinde Marai Angelo ve Carlo Kofler ile buluştu. Marai Angelo, Matteo'nun arabasını aldı, yirmi dakika sonra geldi. Döndüğünde Matteo, Angelo'ya Amerikan doları ile ödeme yaptı. Ve uyuşturucuyu, arabanın arka koltuklarının altına gizleyerek çekti gitti. Saro'ya da aynı şekilde baz morfin teslim edilmişti. Saro, Türkiye'de Nazır Hepgüler ile temastaydı. Ivan Galiç ve Marai Angelo ile birlikte 1978 yılında Türkiye'ye giderek uyuşturucu madde alımı için anlaşmalar yapmıştı. Onlarla birlikte Nicola Puccio da, Türkiye'ye gitti. Ancak, Diyarbakırlı tüccarlarla anlaşamadan döndüler. Diyarbakırlıların malı, Diyarbakır'da teslim etmek istemeleri ve taşıma işine karışmamaları nedeniyle alışveriş yapılmamış. Bunu kendisinden duydum..."

Palermo "Saro"nun kim olduğunu sorar.

"Bu Saro'nun adını biliyor musun, Saro takma adı, asıl adı ne?"

"Bilmiyorum."

"Ben söyleyeyim, Rosario D'Agostino, 1945 Palermo doğumlu."

Dr Palermo, bu kez, bir Yugoslav kadının fotoğrafını göstenr

"Herhalde bunu tanırsın?"

"Evet, tanırım, Milka Domezet."

"Kimdir?"

"Taşıyıcı."

"Kimlerin?"

"Karakafa'nın."

"Karakafa" diye bilinen Yugoslav asıllı, 1942 doğumlu Türk, M. Ali Karakafa'ydı. Mustafa Kısacık, Hızır Hepgüler ve Hakkı Deliçay, M. Ali Karakafa ile beraber çalışmaktaydılar. Malın teslim yeri, İtalya'daki bağıntıları, Trento'da Carlo Kofler'di.

"Peki mal nasıl taşınıyordu?"

"Taşıma, genellikle Yugoslav kamyonları ile yapılıyordu. İtalya sınırında, Türkiye'den gelen arabalar özellikle kontrol edildiği için, bunlar, Yugoslavya'da otomobil ve şoför değiştiriyorlardı. Böylece, kontrolden sıyrılmış oluyorlardı..."

Dr. Palermo burada bir nefes alıp soruyordu:

"Daha başka tanıdığın kaçakçılar var mı?"

"Var. Hatırladıklarım, Mehmet Esmer, Beyaz Öngler, Selami Gültaş, Hamid Gültanbur..."

Selami Gültaş, Münih'te Vardar adlı bir dışalım-satım şirketinin sahiplerinden biriydi. Ve M. Ali Ağca'ya Sofya'da "Faruk Özgün" adına düzenlenmiş sahte pasaportu sağlayan Ömer Mersan, bu şirkette çalışıyordu ve Gültaş, Abuzer Uğurlu ile beraber, elektronik aygıt kaçakçılığı yapmak suçundan aranmaktaydı. Aynı Vardar şirketi, 1979 yılında, Suriye sınırında z-2680922 sayılı ABD pasaportu ile yakalanan kaçakçı Harry Salah Adamson'un şifreli listesinde yer alıyordu.

M. ALİ KARAKAFA

19 Mart 1981 günü, Belgrad polisi büyük bir operasyona girişmişti. Operasyon, İstanbul'dan Milano'ya uzanan bir büyük kaçakçılık kolunu ortaya çıkartmaktaydı. M. Ali Karakafa adında Belgrad 1952 doğumlu bir Türk'ün yönettiği çetede Amavut asıllı Yugoslavlar yer almaktaydı. İz sürülünce Trento Romagna oteline ulaşılmıştı. "Karakafa çetesi" de, Carlo Kofler'e bağlıydı. Kofler'de toplanan uyuşturucular, Sicilyalı kaçakçılar aracılığı ile Palermo'ya gönderiliyordu.

19 Mart günlü operasyonda Renault 16 marka Yugoslav plakalı arabada 16 kilo 430 gram eroin ele geçmişti. 1945 do-

ğumlu Milka Domezet, suçüstü yakalanmıştı. Yakalanır yakalanmaz da hemen bir ad vermişti:

"Karakafa." (7)

Domezet, 10 Ekım 1982 günü Belgrad 1'inci Bölge Mahkemesi'nin POM 1. 277/81 sayılı dosyasında bulunan ifadesinde olayları şöyle anlatıyordu; Yargıç Jovicia Pesic de anlatılanları büyük bir ilgi ile dinliyordu:

"1979 yılı Ocak ve Şubat aylarında, o sıralarda çalışmakta olduğum Benja Luka lokantasında, daha önce tanıdığım Salih Lanjeni bir teklifte bulundu. İşin ayrıntısını öğrenmeden hemen kabul ettim. Para kazanmak istiyordum. Salih, bana bu işi organize edenin Karakafa olduğunu söyledi. 1979 yılı Ekim ayında, Salih ile birlikte İstanbul'a gittik. "Hakan" adlı otelde 5-6 gün kaldık. İstanbul'da Latif diye biriyle temas kurduk. Bir gün Latif ve Karakafa ile buluştuk. Yanlarında Karakafa'nın kardeşi Ali de bulunmaktaydı. Dördümüz, Salih, Latif, ben ve Karakafa, araba ile İstanbul'un küçük bir semtine gittik. Karakafa ve Latif, bir garaja girdiler. Daha sonra Karakafa, Renault 16 arabayı Benja Luka'ya bırakmamızı söyledi. Karakafa, Sofya'ya kadar benimle geldi. Benja Luka'da arabayı Salih aldı ve götürdü.

Bundan sonra, tek başıma İstanbul'a gittim ve hemen Karakafa'yı buldum. Arabayı Karakafa'yı teslim ettim. Malı arabaya yerleştirdiler. İstanbul'dan, Bulgaristan üzerinden Benja Luka'ya kadar yapılması gereken nakil işini tamamladım. Benja Luka'da arabayı yine Salih teslim aldı.

İkinci seferden sonra altın işi yapacaktık. Karakafa'dan yeniden talimat aldım. Talimat üzerine İstanbul'a gittim. Karakafa'nın Adnan adlı bir yakını Renault 16 marka araba getirdi. Adnan, Vrejne'ye kadar benimle beraber seyahat etti. Vrejne'de bizi Fatmir Osmani beklemekteydi. İstanbul'a kadar Fatmir ile gittim. İstanbul'da arabayı, Karakafa'ya teslim ettik. Kaçak altını arabaya yüklediler. Yugoslavya'ya dönmek üzere Fatmir ile yola çıktık. Benja Luka'ya geldikten sonra yeni bir talimat aldım. Trieste'ye gelmem isteniyordu. Fatmir, daha önce benden ayrılmıştı. Beni Trieste'de tren istasyonunda bekliyordu. Beraberce Milano'ya gittik. Orada Karakafa ile temas kurduk. Bir otelde kalıyordu, telefon

ettik, geldi. Arabayı teslim ettim. Bu son sefer, 1980 yılının Temmuz ayına rastlamaktaydı. Ağustos ayında, Karakafa'nın teklifi ile kendi adıma Renault marka araba aldım. İstanbul'a bu araba ile gittim. İstanbul'da yeniden Karakafa'yı aradım. Eskisi gibi, arabayı Karakafa'ya verdim. Karakafa, arabaya malı yerleştirdi. Bulgaristan ve Yugoslavya üzerinden geri döndüm. Karakafa ile Milano'da buluşacaktık. La Pace otelıne indim ve Karakafa'yı aradım. Fatmir ile gelip arabayı aldılar. Bu sefer için Karakafa bana 2000 dolar verdi. Daha önce bir sefer için 500 dolar vermişti.

1980 yılı Ekim ayında, yeniden Türkiye'ye gitmem istendi. Arabamla İstanbul'a gittim. Orada, Karakafa ile temas kurdum. Arabayı teslim ettim, onlar yüklemeyi yaptılar. Aynı yol üzerinden Milano'ya döndüm. Buluşma yerimiz "San Francisco" oteliydi. Verdikleri bir telefon numarasını aradım. Adnan Karakafa ile Fatmir Osmani geldiler, arabayı alıp, götürdüler, biraz sonra da geri getirdiler. Bu kez 2500 dolar almıştım. 1980 Kasım'ında yeniden İstanbul'a gittim. Geçen seferlerdeki gibi arabayı Karakafa'ya teslim ettim, yüklemeyi yaptılar. Aynı yoldan Milano'ya geldim ve aynı otele yerleştim. Adnan Karakafa ve Fatmir geldiler, beraberce Verona'ya gittik. M. Ali Karakafa istasyonda bizleri bir İtalyan ile beklemekteydi. İtalyan ile Fatmir, arabayı boşaltmak için ayrıldılar. Ben Karakafa ile kaldım. Bu iş için 3000 dolar aldım. 1981 yılı Ocak ayında, aynı şekilde, İstanbul'a bir sefer daha yaptım. Aynı yol üzerinden geri dönüp, Milano'ya geldim ve Karakafa'yı aradım, aracı yine ona teslim ettim. Mart ayında da yakalandım."

Burada bir saniye durup, Asım Akkaya'nın verdiği bilgilere kısaca göz atalım.

Akkaya, Karakafa çetesini şöyle anlatıyor

"Karakafa grubunu, sık sık Hakkı Deliçay'ın işyerinde görürdüm. Adnan Osman, Fatmir Osmani, Salih Lenjan, Milka Domezet, İsmet Arif, İsmail Rizoi, Rauf İbrahim, hepsini tanıdım.

Açık ve seçik olarak eroin kaçakçılığı ile ilgili konuları konuşuyorlardı. Özellikle İtalya'ya sokulacak eroinden söz ediyorlardı. Eroinin kilosu, 5000 Alman markıydı. Karaka-

fa'nın yanındakiler, taşıyıcılık yapıyorlardı. Daha sonra sözü edilen kaçakçılık gerçekleşti. Bunu, Karakafa'dan Sofya'da öğrendim." (9)

Karakafa, kaçakçılık dünyasında altın kaçakçısı olarak tanınır. Suriyeli Awad gibi Karakafa da kaçakçılığa altın işi yaparak girmiştir. İşleri ilerleten Karakafa, Yugoslav göçmeni olduğu için Yugoslavya'da Arnavut asıllı Yugoslavlan çetesine almış ve kendisine göre çok akıllı bir yol seçmişti. Türkiye'den çıkan altın ve uyuşturucu madde, Yugoslav yurttaşlannca taşınıyordu.

Uyuşturucu madde ve altın, İtalya'ya sokulduktan sonra Hanefi Arslan'a teslim edilmektedir. Yenipazar 1942 doğumlu Hanefi Arslan, Alman asıllı Carlo Kofler'e bağlıydı.

Bir polis ajanı olan Suriyeli Abdurrahman Canoun, 1981 yılı Mart ayının 8'inci günü sabah saat 11'de Trento Sorgu Yargıcı Dr. Palermo'ya Karakafa konusunda şu bilgileri vermekteydi:

"Karakafa çok önemli bir mal sağlayıcıydı. Daha çok Mustafa Kısacık ile ilgisi vardı. Karakafa, elli kişilik pulman otobüslerle İtalya'ya eroin ve morfin sokuyordu. Adamları, Arnavut asıllı Yugoslavlardı."

Dr. Palermo. 1981 yılı Ekim ayının 13'üncü günü, Novara Massimo Sicurezza cezaevinde uyuşturucu madde kaçakçılığı yapmayan tutuklu ajan Canoun ile yeniden görüşüyor ve bu polis ajanını sorguya çekiyordu.

Canoun, Dr. Palermo'ya şunlan anlatıyordu:

"1979 yılının sonlarına doğru, Mustafa Kısacık, Paradise otelinde beni Karakafa ile tanıştırdı. Kısacık, Karakafa'nın uyuşturucu madde işinde güvenilir bir kişi olduğunu söyledi. Ve bana, kendisinin Milano'da bulunmadığı zamanlarda, kendisi adına Karakafa ile temas etmemi istedi. Karakafa'nın adamları, Mustafa Kısacık'ın oğlu Erol Kısacık ile temastaydılar."

Yine bir başka polis ajanı, 1956 Kahire doğumlu **Sami Salec** adlı işadamının da bu konularda bilgileri vardı. Salec 1982 yılı Mart ayının 22'nci günü, Trento'da Adliye binasının üst katında Dr. Palermo'nun ince bir koridora benzeyen odasında Mustafa Kısacık'ın, Hasan Nehir, Wakkas adlı Suriyeli bir ka-

çakçı ile Milano'da oturan Türk Ermenisi Onnik Pannikyan'a kadar uzanan kaçakçılık grubu hakkında bilgi veriyordu. Evet, Kısacık, M. Ali Karakafa ve Hasan Nehir'in adları, bu kaçakçılık yolunun önemli kilometre taşlarıydı.

Türk okuyucularının artık adını ezberledikleri kaçakçı İbrahim Telemen, 1982 yılının son gününde, İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcı yardımcısı yüzbaşı Üstün Günsan'a el yazısı ile verdiği ifadede, Hasan Nehir'in adını açıklıyordu.

"Ömer ve Hasan Nehir kardeşler, İstanbul Beyazıt'taki Radar ve Topkapı otelleri sahibidirler. Ve otellerini, adeta kaçakçı yuvası gibi kullanırlar. Yaz-kış otelleri Arap ve İranlı kaçakçılarla doludur. 1971 başlarında benim ihbarımla Ankara'da 550 gram esrarla suçüstü yakalandılar. Örtbas oldu, bugün bunlardan hiç kimse yok içerde. 1972 yılında İstanbul Yeşilköy gümrük depolarından Haydarpaşa gümrük deposuna nakledilecek diye külliyetli miktarda silahı içeri soktular. Bunların dışarıdaki adamı da Bekir Çelenk'tir. Münih'te oturur, Türkiye'ye pek gelmez." (8)

Mustafa Kısacık adı da eskiden beri bilinir. 1974 yılında Pulitzer ödülü kazanan "The Heroin Trail" adlı kitap Mustafa Kısacık adına birkaç kez yer verir.

Demek ki, Mustafa Kısacık'ların, Bekir Çelenk'lerin ve Hasan Nehir'lerin yaptıkları kaçakçılık kimsenin "meçhulü" değildir.

ALBERTİ GERLENDO

25 Ağustos 1980 günü, Palermo'da Ravetta yolunda basılan bir eroin laboratuarı, Türk kaçakçılarının Sicilya ayağını ortaya çıkartıyordu. İtalyan mafyasının kilit adamı Alberti Gerlendo da bu operasyonda ele geçmişti.

Uzakdoğu'dan ve Türkiye'den gönderilen uyuşturucu maddeler, Trento'da Romagna otelinde Carlo Kofler'in aracılığı ile Palermo'ya gönderiliyordu.

Trento'daki patron, Carlo Kofler, Palermo'daki patron ise Alberti Gerlendo'ydu.

Gerlendo'nun eroin laboratuarından sonra Meteo Bucco-

lu'nun da villası basılacaktı. Türkiye'den gelen uyuşturucu maddeler bu laboratuarlarda işlenmekteydi. Sicilya mafyasının elinde bulunan laboratuarlar, Türk kaçakçılarının itiraflarından sonra saptanabilmişti. Suriyeli Awad'ın, Iraklı Nezban'ın ve Türk kaçakçısı Ahmet Erdem'in getirdikleri uyuşturucular bu laboratuarlara teslim edilmekteydi. Baş komiser La Corte, bütün bağıntıları, tek tek saptamıştı.

Alberti Gerlendo ile birlikte yakalananlar, daha çok Fransız uyrukluydu. Andre Bosquet, Jean Claude Champion gibi Fransız mafyasının adamları, İtalyan mafyası ile beraber çalışmaktaydılar.

Bu kaçakçılık kolu, bir çeşit "Ermeni hücresi" gibiydi. **Dominik Quilikyan** 1952 Marsilya doğumlu, **Jean Marai Sache** 1942 Marsilya doğumlu, **Jean Marai Genovesi** 1945 Marsilya doğumlu, **Kerşan Keşişyan** 1945 Marsilya doğumlu.

Alberti Gerlendo, Türk-Arap kaçakçıları aracılığı ile kendisine gelen uyuşturucu maddelerin parasını zaman zaman dolarla öderdi. Zaman zaman da City Bank ve Georgia Bank'ın çekleri kullanılırdı.

Uzakdoğu'dan ve Türkiye'den gönderilen uyuşturucu maddeler, Trento'da Carlo Kofler'in yönetimi, Türk ve Arap kaçakçıların aracılığı ile Palermo'ya gönderiliyor ve Palermo'da **"Via Villagrazia no 58"**de işlenerek, Birleşik Amerika'ya doğru yola çıkıyordu. İtalya'da **"Ademita olayı"** olarak bilinen bir kaçakçılık olayında, Milano'dan Amerika'ya gönderilmek üzere 40 kg. eroin ele geçmişti.

Awad'ın, Sicilya'da doğrudan doğruya temasta olduğu bir başka kaçakçılık grubu, Demonicio Zappala ve Cassono Giuseppe ile temastaydı. Bu iki İtalyan kaçakçısı ile daha önce Ahmet Erdem temastaydı. Ahmet Erdem, Iraklı kaçakçı Nezban tarafından ihbar edilip tutuklanınca, yerine bu Iraklı geçmişti. Nezban, macera filmlerine konu olabilecek biçimde ortadan kaldırılınca, Awad, bu grupla temasa başlamıştı.

Bu grubun, Amerikan mafyasının önemli adamı, **Richard Cafalu** ile ilişkileri vardı. İtalyan polisinde bu konuda bir büyük dosya bulunmaktaydı. 28 Mayıs 1980 tarihinde, bu grubun iki adamı, New York havaalanında, bir valiz içinde 425 bin dolar ile yakalanmıştı.

Dolarlar, uyuşturucu madde kaçakçılığında, Amerikan mafyasınca ödenmişti. Parayı ödeyen, Amerikalı Richard Cafalu'ydu.

İtalya limanlan, hele Palermo, Ortadoğu'dan gelip, Birleşik Amerika'ya gönderilen uyuşturucu maddelerin "sevk merkezlerinden" biriydi. Palermo limanına uğrayan birçok gemi uyuşturucu madde kaçakçılığında kullanılmaktaydı.

Bekir Çelenk'in ve Los Angeles'de yaşayan sabıkalı silah kaçakçısı Mehmet Cantaş'ın haklannda oluşan kuşkular da bu olgudan kaynaklanmıştır.

Cantaş ve Çelenk, iki eski arkadaştılar. Her ikisinin de şirketi, Londra'da **"65 London Wall E. C. 2"** adresindeydi. Cantaş, yıllar önce silah ve mermi kaçakçılığı nedeniyle yargılanmış, mahkum olmuştu. Ancak araya, af yasası girmiş ve yeraltı dünyasının "İnce Mehmet"i bu kovuşturmadan da kurtulmuştu.

Dr. Palermo ile Trento'da karşılaştığımızda bana sormuştu:

"Çelenk'in patronu kim biliyor musunuz?"

Bilmediğimi söyleyince c'leri k, diye söyleyerek "Cantaş, Cantaş" diyerek, kendi sorusunu kendisi yanıtlamıştı.

Daha sonra da Mehmet Cantaş, 22 Şubat 1983 günü İsviçre'de ele geçmişti.

Sicilya mafyası, çokuluslu kaçakçılığın en önemli merkezlerinden biriydi. Uzakdoğu'dan Birleşik Amerika'ya uzanan çokuluslu kaçakçılık ağı, Avrupa'da Palermo ve Marsilya'yı merkez seçmişti. Uyuşturucu madde kaçakçılığında, Lübnan iç savaşından sonra, Lübnan'dan göç edip, bütün dünyaya yayılan Ermenilerin büyük rolleri vardı. Marsilya, dünya çapındaki uyuşturucu trafiğinin önde gelen kavşak noktalannda biriydi ve Ermeniler yoğun olarak bu kentte yaşıyorlardı.

Türk kaçakçılannın, Marsilya'da oturan Ermeni Kerşan Işıkyan'ın kod adı, **"Danilo Ferroto"**ydu. Telefon numarası ise Marsilya, 9352227.

Fransa'da uyuşturucu madde kaçakçılığı, Gaoton Zampa'nın liderliğindedir. **Robert Keşişyan, Bedros Vartanyan, Mitzigar Vartanyan,** ve **Eduard Doudyan,** Zampa'nın kaçakçılık örgütünde etkili yer sahipleri olarak biliniyor.

Fransız yeraltı dünyasının iki ünlü ailesi **"Venturi"** ve **"Francisco"** aileleri de bu Ermeni mafyası ile beraberler. Venturi ailesinin avukatı ise ünlü bir politikacı Mitterand yönetiminin İçişleri Bakanı ve Marsilya Belediye Başkanı **Gaston Deferre.** (10)

"Ermeni mafyası"nın son hünerleri İsveç'in başkentinde sergileniyor. İsveç polisi, Stockholm'de kunduracılık yapan Ermeni Kevork Vartanyan ve on sekiz arkadaşını çok sayıda uyuşturucu madde ile yakalıyor. Futbol kulüplerinde yöneticilik yapan Vartanyan, futbol takımlarının yurt dışı gezilerinde uyuşturucu madde kaçakçılığı yapıyor. Vartanyan'ın karıştığı kaçakçılık olayları, paranın Los Angeles bankalarından geldiğini gösteriyordu. İsviçre ve Amerikan bankalarında, kaçakçıların milyonlarca dolar paraları bulunmaktaydı.

Vartanyan'ın "Asala" adlı Ermeni terör örgütüne silah sağlamak için yapılan uyuşturucu madde kaçakçılığının İsveç'in başkenti Stockholm'deki halkalarından biriydi. 1981 yılında ortaya çıkartılan bu olayda, çokuluslu kaçakçılığın terör ile bağlantısı somut kanıtlara bağlanmaktaydı.

Acaba, şu bir rastlantı mıydı? Fransız mafyası, Ermenilerin elindeydi. İtalya'daki uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı mafyası, Henry Arslanyan adlı bir Ermeni tarafından yönetilmekteydi.

Bunların rastlantı olmadığını kanıtlamak isteyen birçok kamu görevlisi saf dışı edilmişlerdi.

Bunlardan biri, Fransız yargıç Pierre Michel'di. Yargıç Michel, Fransa'daki Ermeni mafyasının karıştığı yeni dosya üzerinde çalışmaktaydı. Bu dosyaların, arasında, "Sicilya dosyası" da vardı. Sicilya mafyasının ele geçtiği günlerde, Yargıç Michel, 21 Ekim 1981 günü, Ermeni mafyası tarafından öldürüldü. Tıpkı 1974 yılında, aynı Ermeni mafyası hakkında kovuşturma açan yargıç Renaud'un Marsilya'da öldürülmesi gibi!

Fransa'da yaşayan ünlü İngiliz yazar Grahame Green'in Nice kentindeki mafya ilişkilerini konu alan kitabı da Fransız mahkemelerinde toplatılıyordu.

BİR AJAN: CANOUN

Trento sorgu yargıcı Carlo Palermo, otuz beş yaşındaydı. Karşısında sanık olarak Suriyeli de kendisi ile aynı yaştaydı. İki genç adam birbirlerini süzdüler.

Suriyeli konuşmaya hazırdı:

"Adım, Abdurrahman Canoun'dur. 1957 doğumluyum. Yıllardan beri İtalyan polisi ile uyuşturucu madde kaçakçılarının yakalanması için çalıştım. Trieste Emniyet Müdürlüğü'nden Dr. La Corte, Milano Polis Müdürlüğü'nden Dr. Partaccio ve Dr. Galatti'yi tanık olarak gösterebilirim." (11)

Canoun, uyuşturucu madde kaçakçılığı yaptığı savıyla tutuklanmıştı. Palermo'nun karşısında sanık olarak ifade veriyordu.

"Polisin emirlerini yerine getirdim. Aralarına sızdım."

Palermo, hemen ilgili yerleri anyor ve **"polis ajanı"** olduğunu söyleyen Canoun hakkında bilgi istiyordu.

Milano Gezici Ekip Şefi Dr. Portaccio'nun, Palermo'ya ilettiği resmi bilgi şöyleydi:

"Milano Emniyet Müdürlüğü ile 1978-80 yılları arasında, benimle değişik operasyonlarda işbirliği yaptı. 1980 Şubat ayında, Kurna Güren'in 7.5 kilo eroin ile yakalanmasında, aralarında Mustafa Masimi'nin bulunduğu 6 kişinin 15 kilo eroin ve morfin ile yakalanmasında aktif rol oynadı."

Uyuşturucu madde kaçakçılığı nedeniyle tutuklu bulunan ve geniş bilgi veren Sami Salec adlı Kahire doğumlu ajan hakkında da aynı bilgiler gelmekteydi:

"Sami Salec bizim ajanımızdır."

Kaçakçılık uzmanı İtalyan polis şefi Dr. La Carte'nın Trento sorgu yargıçlığında verdiği ifade de aynı bilgileri doğrulamaktaydı:

"Canoun ve Sami Salec, Milano Emniyet Müdürlüğü ile işbirliği yaptılar. Uyuşturucu madde kaçakçılığı konusunda bilgi sahibidirler. Kendilerinden uzun süre yararlanılmıştır."

Uyuşturucu madde kaçakçılarının hakkında bilgi verenler, ne ölçüde **"ajan"**, ne ölçüde **"kaçakçı"** sayılırlardı. Belki doğrusu şuydu: Bir ölçüde "ajan" bir ölçüde de "kaçakçı" olarak görev yapmaktaydılar. Zaman zaman kaçakçılıkları ajanlığına,

zaman zaman da ajanlıkları, kaçakçılıklarına galip geliyordu. Polis, dünyanın neresinde olursa olsun, bu gibi insanlardan yararlanmak zorundaydı. Awad ve Nezban Haşhim Fadil örneklerinde görüldüğü gibi, bunlar, gerektiği zaman "rakip grupları" ortadan kaldırmak için de polise bilgi vermekteydiler. Polis, bu ajanları, bazı kovuşturmalarda korur, böylece polis ve bazı kaçakçılar arasında bir çeşit uzlaşma da doğardı.

Canoun da bunlardan biriydi.

"Mustafa Kısacık, Wakkas ve Hasan Nehir, her birinin Türkiye'den İtalya'ya gönderilen mallarla ilgili ellişer tane adamları olduğunu söylerlerdi. Bunları yalnızca duymakla kalmadım, uyuşturucu madde teslimatlarında ve ihbarlarım sonucu yapılan operasyonlarda da hazır bulundum. Alıp verdikleri miktarlar -ki gözlerimle gördüm- çok yüksek miktarlardaydı."

Ajan, olayları tek tek sıralamaktaydı:

"1979 yılında, Milano'da Mustafa Kısacık'ın altı adamı tutuklandığı zaman 16 kg.; 1980 yılı başında Milano'da Wakkas'ın adamları tutuklandığı zaman 8 kg.; 1978 yılında Hasan Nehir'in önemli bir ortağının yakalandığı zaman bir kilo -bu eşantiyondu- 1978 yılında Trieste'de Nazım adındaki birinin Hasan Nehir'in adamları ile yakalandığı zaman da bir miktar; şimdi miktarı hatırlamıyorum. Bu olaylarda hep taşıyıcılar yakalandı, hiçbir zaman bunların patronları yakalanmadı."

Suriye uyruklu Wakkas, kaçakçılığın **"Atina şubesi"** gibi çalışmaktaydı. İtalyan polisi, Wakkas'ın İtalya'daki bağlantılarını saptamaya çalışıyordu. Dr Palermo da sorularını bu konuda yoğunlaştırmıştı:

"Wakkas'ın İtalya bağlantıları kimlerdi?"

Ajan anlatıyordu:

"Wakkas, Enzo Grado ve Tutuccio lakapları ile bilinen Salvotore kardeşlere de mal veriyordu. Bu kardeşleri, birçok kez Milano'da Wakkas ile beraber gördüm. Nuri Sciascia'yı da tanırım. Nuri'yi Türkiye'de tanımıştım. Wakkas'ın taşıyıcılarından biriydi. M. Ali Karakafa da önemli adamlardan biri olarak bilinirdi."

Suriyeli yarı kaçakçı, yarı ajan, Dr Palermo'ya sorulmayan

sorular için de yanıtlar vermekte, verdiği bu bilgilerle, bir an önce cezaevinden kurtulmak istemektedir.

Tabii, yine ana konu kaçakçı Türklerdir.

Canoun konuşur:

"Türk tüccarları İtalya'da ya da başka yerlerde uyuşturucu maddeden elde ettikleri paraları, genellikle silah satın almak için kullanıyorlardı. Bu silahları, İskenderun'a, Güneydoğu Anadolu'ya, Lübnan'a, Suriye'ye gönderiyorlardı. 1976-77 yılları arasında, tam iki yıl, bu silahların nereden gelip, nereye gittiğini anlayabilmek için Sofya'da kaldım.

Sofya'da, o yıllarda, şebeke halinde çalışan on kadar kişi vardı. Bunlar, Avrupa'nın herhangi bir ülkesinden silah temin etmek için çalışıyorlardı."

Ajanın verdiği bilgi ilginçti. Sosyalist bir ülkenin başkentinde toplanan çeşitli uyruklu kaçakçılar, Nato ülkelerinde üretilen silahları satın alıp, Ortadoğu'ya göndereceklerdi. Bu trafiğin, nerelerden geçtiğini, hangi kilometre taşlarını geride bıraktığını, Bulgar hükümeti ve polisi kadar Batılı başkentler, CIA kadar KGB, KGB kadar CIA ve Nato ülkeleri de bilmekteydiler.

Ajan Canoun, Sofya'da gördüğünü ileri sürdüğü kaçakçıları tek tek sayıyor ve anlatıyordu:

"Bunlar, Sofya otelinin müdavimleriydi. Özellikle Ahmet Şahin'in Prescia'da silah imal eden bir firmaya gittiğini ve buradan mal sağladığını biliyorum. İtalyan firmasının sahibi, bu silahları, İtalya dışında, Bulgaristan ya da Yugoslavya'da teslim ediyordu."

Peki, Avrupa'da kaçakçılara silah sağlayanlar kimlerdi? Birini söylemişti. İtalya'da bir silah fabrikatörü. Ajan Canoun'a göre bir başkası da Suriyeli Wakkas ile işbirliği yapan ve Zürih'te oturan bir kaçakçıydı. Bu kaçakçı **"Baron"** diye anılırdı.

"Wakkas, Yunanistan'da birkaç tane gemi satın almış, bunlarla silah ticareti yapmaktadır. Gemilerin bazıları onun adına, bazıları da otuz yaşlarında bir Türk olan Nuri Yotnan adına... Aralarında bir Yunanlı ortağın da bulunduğunu sanıyorum." (12)

Ajan Canoun, bir de Türk Ermeni'sinden söz eder:

"Samir Arosyan"

"Samir Arosyan" da silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığının içindedir.

BİR BAŞKA AJAN: SALEC

Adı: Sami. Soyadı: Salec. Doğum yeri: Kahire. Doğum yılı: 1956. Milano, Via Lombarto no 1'de oturur. İşi: Tüccar. Spray Tecnica ve Manifatture Grattaciolo firmalarının İtalya temsilcisi.

Dr. Palermo, uyuşturucu madde kaçakçılığının hem sanığı, hem de tanığı olan Salec'i süzüyordu.

"Olan bitenleri, polise haber veriyordum."

Salec, sözlerine şöyle başlamıştı:

"Wakkas'ı, 1978 yılından beri tanırım. Wakkas'ı, Suriyeli Agı Başhir aracılığı ile tanımıştım. Agı Başhir Milano'da Hotel Cincinatto'da kalırdı. Wakkas ile beraber uyuşturucu madde kaçakçılığı yaparlardı. Wakkas, Milano'da önceleri gözlük ithalatı ile uğraşan Onnik Pannikyan ile çalışmaya başladı. Ortak iş yaptılar. Wakkas, Veronalı Sergia Pasetto'ya mal satıyordu. Daha. sonra Sicilyalılarla tanıştı. Bunlardan tanıdıklarım Sicilyalı iki kardeş, Andrea ve Enzo'ydu. Sicilyalılara özellikle, Gaziantep, Arapkir ve Kilis'ten gelen morfinler satılmaktaydı. Miktarlar, her seferinde, 5-10-15 kg. arasında değişiyordu, bu mallar küçük otomobillerle, pulmanlar ve TIR'larla geliyordu."

Dr. Palermo soruyordu:

"Tanıdığın Türk kaçakçıları var mı?"

Salec, biraz düşündükten sonra tane tane anlatıyordu:

"Wakkas, Mehmet, Zeki, Mustafa... Wakkas'ın soyadı Dinç. Bir de Ekrem Kutlu. Ekrem Kutlu, 1978 yılında, Milano'ya Gaziantep plakalı Mercedes araba ile uyuşturucu madde getirmişti. Ekrem Kutlu, Kent California lokantasında Suriyeli Wakkas ile buluştu ve uyuşturucuları sattı.

Bayram adlı bir Türk kaçakçısını daha tanıyorum. Elli yaşlarında, saçları biraz dökük. Gazientepli. Wakkas'a mal satanlardan biriydi. Zeki ile beraber çalışmaktaydı.

Ekrem Kutlu'nun yanında gördüğüm bir başka Türkün

adı, Ahmet Abdi Gürden'di sanıyorum. Elindeki pasaporttaki ad buydu. 1945 Gaziantep doğumlu. Bıyıklı, ufak tefek. Biraz da şişman.

Ahmet Erdem'i tanırım. Wakkas'ın yakınıydı. Birkaç kez Wakkas'ın yanında görmüştüm..."

Palermo, ortaya bir ad daha atar:

"Hasan Nehir?"

"Hasan Nehir'i Milano'da tanıdım. Suriyeli Wakkas'ın bir adamı aracılığı ile tanıştık. Pannikyan ve Wakkas'ın yanlarında bulunduğum sıralar, çok kez, onların, Hasan Nehir, Mustafa Kısacık ile temas kurduklarını duymuştum. Hasan Nehir'in oğlu Aziz ile de birkaç kez görüştüm. Bir görüşmemizde bana, babasının kalp hastası olduğunu söylemişti."

"Aziz de bu işlerin içinde mi?"

"Uyuşturucu madde ticareti yaptığı anlaşılıyordu. Ama tek başına mı, babası ile beraber mi, onu bilemiyorum."

"Sen hiç uyuşturucu madde teslimatında bulundun mu?"

" Bulundum."

"Anlat öyleyse."

"Wakkas'ın elinde uyuşturucu vardı. Malın, Sicilyalı Gredo kardeşlere satılması isteniyordu. Malın yüklü olduğu Mercedes marka aracın şoförü çağrılarak, kendisine Palermo'ya gitmesi söylendi. Sonra Wakkas, Türk şoförünün, Gredo kardeşleri tanımadığını söyleyerek, benim de Türk şoför ile birlikte malı Sicilya'ya götürmemi istedi. Kabul ettim. Gredo kardeşler, otomobil ile Palermo'nun girişinde bekliyorlardı. Bekleyenler arasında, Tutuccio lakaplı Salvotore Gredo da vardı. Bize bir apartman katı tahsis ettiler. Birkaç gün sonra ben uçakla Milano'ya döndüm. Türk şoförün adını bilmiyorum, zaten bir daha da görmedim."

"Bir de Victor Sevim olacak?"

"Victor Sevim, Milano piyasasının en büyük uyuşturucu madde tüccarlarından biridir. Ekrem Kutlu ile ilişkileri vardı. Sicilyalılara doğrudan mal satanlardan biridir. Victor Sevim'e mal sağlayanlardan biri, Awad'dır."

"Awad ile beraber bir seyahat yaptın mı?"

"Evet yaptım. Awad ile Katanya'ya gittik. Awad, otelde sahte pasaport kullandı. Sonra bir İtalyan ile anlaşma yaptı.

Daha sonra da sevkiyat yapıldı"

"Awad malları nereden alıyordu?"

"Türklerden. Kamyonlarla gelen uyuşturucu, Awad tarafından Sicilyalılara aktarılıyordu"

Dr. Palermo, elindeki fotoğraf albümünün 101'inci sayfasına bakıyordu. Albümü, Salec'in önüne uzattı:

"Tanıyor musun?"

"Tanıyorum, Mehmet Özgüler"

"Nasıl tanırsın?"

"Şöyle: Uyuşturucu madde sağlayıcısı. Milano'da Hotel Rivoli'de kalırdı."

"Peki bu kim?"

Albümün 111'inci sayfasındaki fotoğraf Mustafa Kısacık'ındı. Salec, hiç duraksamadan yanıt verir:

"Kısacık."

Bir an durur, sonra anlatır:

"Kısacık; oğlu Erol ile beraber, İtalya'ya uyuşturucu sokar. Eroin ve morfin. Bu malları, Wakkas ve Başhir için getirtir"

Palermo, üzerinde üç yazılı kağıda yapıştırılmış bir fotoğraf uzatır:

"Kim bu?"

"Muhammed Başhir Warrak"

Sonra ekler:

"Başhir'in, Hasan Nehir, Wakkas ve Pannikyan ile ilişkisi vardır."

Polis ajanı ve kaçakçı Sami Salec'in anlattıklan ile beraber, ortaya çok ilginç bir "kaçakçılık ağı" çıkmaktaydı. Türk, Ermeni, Yahudi, İtalyan, Alman, Yugoslav, hep birlikte çokuluslu kaçakçılık çetesi kurmuşlardı. Bunlardan bir kısmı da polis adına çalışıyordu: Awad, zamanında polis ile işbirliği yapmıştı. Iraklı Nezban Haşhim Fadil de polisin adamıydı. Nezban, polis ile işbirliği yaparak, uyuşturucu piyasasında kendisine rakip gördüğü Ahmet Erdem'i tutuklatmıştı.

Nezban, bu ihanetini canıyla ödemişti. Kendisine bir oyun oynanmış ve Sicilyalılara satılmak üzere kendisine düşük kalitede uyuşturucu satılmıştı. Sicilya mafyası, oyuna gelen Nezban'ı affetmedi ve Nezban kayıplara karıştı. Ahmet Erdem grubu,

Sicilya mafyasını araya sokarak, Iraklı Nezban'ı cezalandırmıştı.

Mafya, **"Ağı Başhir"** olarak bilinen Suriyeli kaçakçı Muhammed Başhir Warrak, 1982 yılı Kasım ayında, Hollanda'nın Utrech kenti yakınlarında otobanda elleri ve yüzü parçalanmış olarak bulunacaktı.

Eğer, Trento'daki otelci Alman asıllı Carlo Kofler konuşsa birçok konu aydınlanacaktı. İplerin çoğu, Kofler'in elindeydi. Kofler tutuklanmıştı, bu yüzden konuşacağı sanılıyordu. Ama, evet ama? Genç sorgu yargıcı Dr. Palermo, Kofler'i yeniden sorguya çekemeyecekti. Çünkü, Kofler, cezaevinde, boynu kesilerek öldürülmüştü. Konuşsa, örgütü ele verecekti. Bunu bilenler, kararlarını verip, Kofler'i susturacaklardı.

Dr. Palermo, Sosyalist Parti lideri ve başbakan Craxi'nin çevresi ile ilgili soruşturmalar yapmaya başlayınca suyu kaynamıştı. 1984 Şubat'ında, kaçakçılık suçundan Dr. Palermo tarafından tutuklatılan iki avukatın yakınması üzerine işler büyüdü ve Dr. Palermo aleyhine bir soruşturma açıldı. (13)

ONNİK PANNİKYAN

Uyuşturucu madde kaçakçılığının İtalya'daki "baş bayii" olarak çalışan ve sonunda Iraklı kaçakçı Nezban Haşhim Fadil'in ihbanı ile yakayı ele veren Ahmet Erdem, yakalanan her kaçakçı gibi polise geniş bilgiler veriyordu:

"Mustafa Kısacık, Hasan Nehir, Selman Karaca, Kemal Dayı, Koyfo'yu tutuklarlarsa kaçakçılık biter."

Ve bir açık adres açıklıyordu:

"Mustafa Kısacık'ın köylüsü olan Selman, Kahramanmaraş'a yakın Tilkiler köyünde morfini eroine dönüştüren adamdır."

Anlatmaya devam eder:

"Selman Gaziantep'te oturur. Kısacık ve Hasan Nehir'in aralarında akrabalık vardır. Bunlar, Avrupa'ya mal getiren organizasyonun başlarıdır."

Yargıç sorar:

"Kısacık'ı nasıl tanıdın?"

"Milano'da tanıdım. Birkaç tonluk Fiat araba yedek parça işi vardı. Sanırım 1979 yılıydı. Bir de döviz işi yaptık. Milano'da çok büyük bir firma sahibi olan Bassani'den orijinal parça almak mümkün değildi. Otomobil yedek parça kaçakçılığı için Kısacık ile anlaştık. Ben bu işten yüzde alıyordum. Malı, Trieste yoluyla naklettim. Türkiye'ye gönderilen makina yedek parçaları arasında silah saklandığını bilmiyordum. Bu tip kaçakçılığın daha çok Bulgaristan yoluyla yapıldığını duymuştum."

Ahmet Erdem'in, Trieste sorgu yargıçlığındaki dosyasındaki ifadesi: 26 Mart 1982 tarihli ifadenin 4 ve 5'inci sayfalannda ilginç bilgiler var

Dilerseniz okuyalım:

"Mustafa Kısacık, Hollanda'dan makina parçalarının ödenmesi için gerekli paraları, İsviçre'deki hesabıma yatırdı. Lugana'da iki ya da üç hesabım vardı. Bunlar benim ve üçüncü karım Perihan adına yatırılmıştı. İsviçre'de parayı bankadan alıyor, sınırda V2 formunu dolduruyor, İtalyan firmalarına dolar ya da mark olarak ödüyordum.

Bir kez Onnik Pannikyan'ın bürosuna gittim. Ancak fiyatta anlaşamadık.

Mehmet Özgüler'i Milano'da tanıdım. Trieste'de hapisteyken, cezaevinde yatan kaçakçılardan Özgüler'in, Mustafa Kısacık ile uyuşturucu madde kaçakçılığı yaptığını öğrendim. Bunu bana Ağı Başhir söyledi."

Yargıç yeniden sorar:

"İtalya'ya her partide ne kadar uyuşturucu sokuyordun? Ve bu uyuşturucuları kimlerden sağlıyordun?"

Yanıt oldukça açıktı:

"29 Kasım 1979 tarihinde, 12 kilo 500 gram, 25 Kasım 1979'da 3 kilo 300 gram. Bunları Kısacık'tan sağlamıştım. Milano'daki irtibat, Apo adında birinin aracılığı ile kurulmuştu. 18 Aralık 1979'daki 15 kilo morfin "Paşa" diye bilinen bir Türk'e aitti. Bağlantı, Asım Hemdost adındaki bir Türkleydi. 28 Aralık 1979 tarihli 9 kiloluk parti Mahmut Nehir'indi. İtalya'daki irtibat, "Arap Sami" diye bilinen bir aracı kanalı ile sağlanıyordu. Uyuşturucu, Mahmut Nehir'in oğlu Aziz Nehir'e ulaştırılacaktı..."

Aynı sorular, Onnik Pannikyan'a sorulur. Verilen yanıtlar birbirini tutmaktadır:

"Mustafa Kısacık ile oğlu Erol'u tanırım. Erol'un yüzü yanıktır. Çok kereler, Wakkas ile görüşürlerken gördüm. Kısacık'ın enişte si olan Mehmet Özgüler de Wakkas ile iş yapmaktaydı. Bunların silah kaçakçılığı ile uyuşturucu kaçakçılığı yaptıklarından hep şüphe duydum."

M. Ali Karakafa'nın ifadeleri de aynı noktalara ışık tutmaktaydı. Kaçakçılığın bu **"Yugoslavya sorumlusu"** uyuşturucuların Gaziantep'te üretilip, İstanbul'a getirildiğini, İstanbul'dan da Yugoslavya üzerinden İtalya'ya sokulduğunu anlatıyordu.

Karakafa itiraf ediyordu:

"Bu yolla İtalya'ya 210 kilo eroin sokuldu. Milano'da ve Verona'da gizli pazarlarda satıldı."

Uzakdoğu ve Türkiye kaynaklı uyuşturucu maddelerin İtalya'daki önemli merkezlerinden biri de Palermo. Uyuşturucular, Verona'dan Palermo'ya götürülüyor ve burada "Avukat" olarak adlandırılan bir kaçakçıya teslim ediliyor.

Milano'daki kaçakçılık toplantıları, **"Le Pece"** otelinde yapılmaktaydı. Satış işi, bu otelde tamamlanmaktaydı.

Trieste Emniyet Müdürlüğü'nün, 27 Nisan 1981 günlü raporunun 2 ve 3'üncü sayfalarında, Karakafa'nın, İtalya'ya sokulan uyuşturucu madde ile ilgili olarak, taşıyıcılara 25 milyon Amerikan doları ödediğini kaydetmektedir. Karakafa'nın bu işteki payı, 1 milyon 500 bin Amerikan dolarıydı.

Asım Akkaya, Gaziantepli Hüseyin Çil ile ilgili olarak da şunları söyler:

"Hüseyin Çil'i, on yıl önce İstanbul'da tanıdım. 25 yıl önce hamallık yapıyordu. Daha sonra, Suriye'den getirttiği plastik oyun kağıtlarıyla yüzde yüz kâr getiren bir iş yaptı."

Akkaya, 11 Haziran günlü sorgusunda da şunları anlatmaktaydı:

".. Mehmet Koçero'nun anne tarafından kuzeni olan Mehmet Karaduman, morfinden eroin elde ediyordu. Hüseyin Çil ve Ahmet Koçero hesabına Karaduman, Milano'da Colombo otelinde sahte pasaport ile kalmaktaydı.

1977'de ölen Mevlut, dayımın İstanbul'da Gaziosmanpaşa'daki evinde kalıyordu. Bir defasında bana, Hüseyin Çil

ve Koçero'nun Amerika'ya gemilerle eroin taşıttıklarını söyledi. Gemiler, İstanbul'dan yola çıkıyordu. Mevlut, Çil ve Koçero'nun kendisine, arada bir para verdiklerinden yakınırdı. Hüseyin Çil'i, Koçero, Mustafa Kısacık ve Nazır Hepgüler ile bin kere gördüm. Hakkı Deliçay'ı da bu kadar olmasa bile çok kez beraber gördüm. Onlarla birlikte, Osman ve Oflu İsmail'i de, fedaileri ile beraber gördüm. Oflu İsmail'in Hollanda'da, Amsterdam ya da Roterdam'da lokantası var. Arap ülkeleri ya da Türkiye'den gelip, Bulgaristan'dan geçen uyuşturucu trafiğinin tartışılmaz patronu Oflu İsmail'dir.

Oflu İsmail'in İstanbul'da kıyı boyunca ruhsatsız kahveleri vardı. Askeri rejimden sonra bunlar buldozerlerle yıkıldı. Oflu kardeşler, genellikle uçakla Hollanda'dan Sofya'ya gidiyorlar. Burada, uyuşturucu anlaşmaları yapıyorlar. Ve özellikle Hüseyin Çil ve adamları ile görüşüyorlar.

Bir keresinde İstanbul'da Kabataş'da Hüseyin Çil'in bürosunda bulundum. Ve Çil'e benim aracılığım ile İtalya'ya uyuşturucu sokmayı teklif ettim. Bana, zaten İtalya'da trafiği, çok becerikli adamları olan Nazır Hepgüler adını vererek, teşekkür etti."

Trento'da Carlo Kofler'in sağ kolu, İtalyan Marai Angelo, 18 Şubat 1982 tarihli sorgusunda şöyle konuşmaktaydı:

"Nazır Hepgüler'i Budapeşte'de tanıdığım zaman, görüştüğü kimselerden (adlarını hatırlayamadığım Hollandalı ve Avusturyalı silah kaçakçılarından) Macaristan ile Türkiye arasında silah kaçakçılığı yaptığını anladım. Hanefi Arslan'ı ise Kofler aracılığı ile Romagna otelinde tanıdım. Bu tanışma 1977 sonu ile 1978'in başında oldu.

İstanbul'da ilk temasımı Nazır ile yaptıktan sonra Hanefi Arslan'ın evine gittim. Hanefi, eniştem diye birini tanıttı. Bu, Hüseyin Çil'di."

SAMİR AROSYAN

1981 yılı Haziran ayının 21'inci günü, İtalya'nın kuzeyindeki küçük Trento kentinin taş yapılı binasının üst katlarındaki oda-

lardan birinde Dr. Palermo'nun odası bulunmaktadır. Cilt, cilt dosyalarla tıklım tıklım doldurulmuş koridorda, asansörün hemen yanındaki basit meşeden yapılmış oda kapısı ajan Canoun'un arkasından kapandığında Dr. Palermo, bu Suriyeli ajanın söylediklerini yeniden değerlendirmekteydi.

"Nerede buluşurlardı?"

"Sofya'da Caffe Berlino, buluşma yeri burasıydı. Samir Arosyan ve Marcel Magarian adlı Ermenilerin Frankfurt'ta, çok büyük bir şebeke kurmak için çalıştıklarını Caffe Berlino'da öğrendim."

"Samir Arosyan nerede oturur?"

"İsviçre'de, Zürih'te."

"Magarian?"

"O da İsviçre'de."

"Başka?"

"Bayram diye biri var, soyadını bilmiyorum."

"Peki, yine Kısacık'a dönelim, Hasan Nehir vs."

"Mustafa Kısacık ve Nehir kardeşler, Wakkas ve diğer uyuşturucu madde alıcıları arasında irtibat sağlıyorlardı..."

"Nasıl oluyordu bu?"

"Şöyle: Milano'da Wakkas ile anlaşıyorlar. Daha sonra Türkiye'de, Gaziantep gibi yerlerden uyuşturucu getiriyorlardı"

"Ya Mehmet Özgüler?"

"Özgüler'i 79/80 yıllarında, çok kez, Mustafa Kısacık, Wakkas ve İvan Geliç ile bir arada görmüştüm. Konuştukları konu uyuşturucu madde kaçakçılığıydı."

"Nezban Haşhim Fadil'i tanır mısın?"

"Tanırım. Iraklıdır. Bir süre Awad ile temastaydı. Nezban Haşhim'den bizzat duymuştum. Nezban, polise de bilgi veriyordu. Nezban, Awad'ın Sicilyalılara sattığı eroinlerde işbirliği yaptı. Ben bunları, zaman kaybetmeden baş komiser La Corte'ye bildirdim"

"Ahmet Erdem?"

"Onu da tanırım. Trieste'de uyuşturucu madde kaçakçılığı nedeniyle tutuklandı. Wakkas'ın önde gelen ortaklarından ve yardımcılarından biriydi. Uyuşturucuları, Milano'da Wakkas adına o teslim alıyordu. Chiassa ve Lugana'da

banka hesapları bulunmaktaydı."

"Hüseyin Çil!"

"Tanırım. Mustafa Kısacık ve Wakkas'dan Hüseyin Çil'in Sofya'da uyuşturucu madde ve silah işleriyle ilgili olduğunu ve Sofya'da ilişkileri olduğunu duydum."

Dr. Palermo, uzun bir dikdörtgeni andıran odasında koltuğunun tam karşısındaki çelik dolaptan kahverengi plastik kapla kaplanmış dosyaları, tek tek ele alıyor ve uçları açılmış çeşitli renkteki kalemlerle dolu kalem kutusundan rasgele üç tane kalem alıp, **"kaçakçılık şeması"** çiziyordu.

Ne karışık işlerdi bunlar?

Iraklı Nezban Haşhim Fadil, Türk kaçakçısı Ahmet Erdem'i devreden çıkartmak için onu polise ihbar ediyordu. Aynı günlerde, Türkiye'de emniyet genel müdürlüğünde çalışan bir kardeşi olduğunu söyleyen Asım Akkaya kaçakçılar hakkında kendiliğinden polise başvurup, bilgiler veriyordu. Biraz önce sorgusunu yaptığı Suriyeli Canoun, daha önce Awad'ı ve kardeşlerini polise ihbar etmişti. Awad da daha önce İtalyan polisi ile işbirliği yapmıştı. Nezban, polisle yaptığı işbirliğini canı ile ödemişti. Şimdi, Suriyeli Dr. Bach Mahmut, cezaevinden kurtulmak için başta kayınbiraderi Awad olmak üzere birçok kişi hakkında önemli bilgiler vermişti.

Palermo, eline kırmızı bir kalem alarak, bir daire çizdi. İçine "Atına" yazdı. Altına bir parantez açıp, "Wakkas Salah Al Din" adını yerleştirdi. Mavi kalemle, kağıdın bir başka köşesine Milano yazdı, altına Onnik Pannikyan ve Wakkas Salah Al Din adlarını koydu.

Kağıdın, en alt sol köşesine "Türkiye" yazdıktan sonra alt alta adlar yazdı. Bunlar, Hüseyin Çil, Mustafa Kısacık, Hasan Nehir, Nazır ve Muharrem Hepgüler ve Ali Awad Ahmet adlarıydı.

Palermo yeşil kalemle "Türkiye"den bir ok çıkartarak, bir dikdörtgen çizdi. İçine "Yugoslavya" yazdı. Üzerine "taşımacılık" sözünü oturttuktan sonra adları alt alta sıraladı:

Hanefi Arslan, Ivan Galiç, Marai Angelo, M. Ali Karakafa, Feyzi Özdemır, Ahmet Erdem ve Hepgüler.

Uyuşturucu Türkiye'den çıkıyor, Yugoslavya yoluyla İtalya'ya geliyor.

Genç yargıç, dikdörtgen içine aldığı "Yugoslavya"yı bir okla Milano'ya bağladı. Milano merkezdi. Buradan yan tarafa doğru bir ok çıkardı.

Eline bir başka kalem aldı. Ortaya Carlo Kofler adını yazdı: Yanına, Marai Angelo, Hanefi Arslan ve Ivan Galiç adlarını yerleştirdi.

Carlo Kofler'den bir ok çıkardı. Üste, Balzona diye yazdı. Balzona'da Harbert Oberhover, Trento'da Kofler ve Verona'da Giorgia Malon adlarını özenle yerleştirdi.

Trento'dan bir başka ok çıkardı, kendi adını taşıyan kenti yazdı: Palermo. Türkiye ve Uzakdoğu'dan gelen uyuşturucu madde, Trieste, Trento, Milano yoluyla, Palermo'da toplanıyordu.

Buradaki bağlantı, Sicilya mafyasının önemli adamlarından Gerlendo Alberti'ydi.

Bütün uyuşturucular, Alberti'ye teslim ediliyordu.

Dr. Palermo, tam karşısındaki çelik dolabın ikinci katından bir başka dosya daha çıkarttı. Eline bir başka kağıt alarak bu kez silah trafiğinin şemasını çizmeye başladı.

Kağıdın sağ tarafında uca doğru "Milano" yazdı ve çerçeveye aldı. Milano'da Dr. Palermo'nun silah kaçakçısı olarak saptadığı adlar şunlardı:

Carlo Kofler, Alman asıllı İtalyan, Trento'da yaşıyor. Marai Angelo, Kofler'in sağ kolu. Hanefi Arslan, Yugoslav asıllı Türk. Ivan Galiç, Yugoslav. Hüsnü Baş, Türk. Hayrullah Deliçay, Türk. Harbert Oberhover, Balzona'da yaşayan 1940 doğumlu Alman asıllı kaçakçı. Bosch, 1949 Avusturya doğumlu, uyuşturucu madde ve silah kaçakçısı, 1977'de Venedik'te İsmet Metin, Çetin Can, Ramazan Bingöl ve Yılmaz Kurt adlarındaki Türk kaçakçıları ile birlikte yakalanmış, Schlogl... Albert Schlogl, 1930 Balzina doğumlu.

Palermo bu listeye kaçakçılar hakkında bilgi vermek için başvuran Asım Akkaya'nın da adını yazdı. Akkaya, artık tanık değil sanıktı.

Milano'dan bir ok çıkardı ve karşısına Trento yazdı. Altına da adlar:

Kofler, Arslan, Hüsnü Baş, Yunus Sokullu ve Asım Akkaya.

Trento'dan yukarıya doğru bir ok daha çıkardı. Üzerine

Balzona yazdı: Balzona kentinin altına şu adları alt alta sıraladı:

Helmut Bosch, 1933 Caldora doğumlu. Carlo Renner. 1915 doğumlu Bronu Meraner. Ve Schlogl...

Trento'dan aşağıya doğru bir ok daha çıkardı. Trieste yazdı. Ve karşısına da bir ad: Yunus Sokullu.

Dr. Palermo, elindeki kağıdın yanlamasına çizdiği bir şemanın tepesine bir ad yazdı: Keifl... Monaco'da yaşayan, 1921 doğumlu Alman asıllı Robert Keifl.

Keifl'den bir ok çıkaran Dr. Palermo, bu okun bittiği yere kırmızı kalemle "TURCHIA" yazdı, yani Türkiye.

Türkiye'den uyuşturucu madde çıkıyor, buna karşılık, Türkiye'ye silah sokuluyordu. Monaco'da yaşayan Alman asıllı Robert Keifl, kaçakçılık trafiğinin önemli adamlarından biriydi.

Trento'da oturan Alman asıllı Carlo Kofler, Balzonalı milyarder Herald Gelf ve işadamı Max Staffer, Türkiye'ye yönelik silah kaçakçılığının önemli adlarını oluşturmaktadırlar.

Evet, Türkiye'ye 12 Eylül öncesi, silah sokan çetelerin içinde en önemlilerinden biri, milyarder Herald Gelf'in yönetimindeydi.

1938 Viyana doğumlu Gelf, bu dava açılınca ortadan kayboluyor. Tutuklanan Carlo Kofler cezaevinde öldürülüyor ve olayın Türkiye bölümü yeniden karanlıklara itiliyordu.

Dr. Palermo, polis ajanı, kaçakçı Canoun'un bir açıklamasını daha çizmişti:

"Milano'da Henry Arslan diye biri var. Hilton otelinde kalır. Bunu, Arslan'a doğrudan silah sağlayan Türklerden öğrendim. Bunlar, İtalya'ya uyuşturucu madde sokan Türklerdi."

Evet, milyarder Gelf ve Henry Arslan ya da Arslanyan...

GİZLİ ÖRGÜTTE BİR KAÇAKÇI

Kitaplar O'nun için "İkinci Dünya Savaşı'nın ulusal kahramanı" diye yazmışlardı. Gerçekten, yiğit olmasına yiğitti. İkinci Dünya Savaşı'ndaki kahramanlıkları, Fransız ordusu içinde dalga dalga yayılmıştı.

Adı, Michael Victor Mertz'di. (14)

1961 yılında General De Gaulle suikast girişimi ile karşılaştığında generali ölümden kurtaran da bu ikinci Dünya Savaşı kahramanı Mertz'di.

Mertz, 1968 yılında eroin kaçakçılığı suçuyla tutuklandığında, kimse, bu ulusal kahramanın uyuşturucu madde kaçakçılığına karıştığına inanmak istememişti.

Fransız gizli istihbarat örgütü SDECE'nin gözde elemanı ve direniş hareketinin yiğit savaşçısı, nasıl olur da eroin kaçakçılığı yapardı?

Evet. Mertz, uyuşturucu madde kaçakçılığı yapmıştı. Bu ulusal kahraman, gizli örgüt elemanı olmanın verdiği ayrıcalıklardan da yararlanarak, Amerika'ya uyuşturucu madde sokmuştu.

Bu ilk ve son olay değildi.

Mertz'in tutuklanması gerçi bir şok etkisi yapmıştı; fakat, daha sonra Fransız gizli servis elemanı Roger Deloutte de aynı suçtan ötürü, 1971 yılında Amerika'da tutuklanmıştı. Fransız gizli servisinin bu en deneyimli elemanı, Beşinci Cumhuriyet'in ilk başbakanı Michel Debre ile yakın dosttuk ilişkileri içindeydi. Gizli servis şeflerinden albay Rober Barberot da Delouette'nin yakınıydı.

Fransız gizli servis şeflerinden Paul Ferrere, Delouette'ye Amerika'da sahte bir ad altında iş bulmuştu. Eroin kaçakçılığı için gelen talimatlar, hep, Ferrere'den gelmekteydi. İtalya ve Fransa'da toplanan uyuşturucular, Fransa gizli servis elemanları aracılığı ile Amerika'ya taşınıyordu.

5 Nisan 1971 günü, Delouette, Amerika'da yakalandı. Plastik su bidonları içinde gizlenmiş 44 kilo eroin Fransız gizli servisi eliyle taşınmaktaydı.

Fransız gizli servis elemanı, hemen Manhatten'de Park Hotel Sheraton'da sorguya çekildi. Delouette, sorgusunda iki ad veriyordu:

"Fourner ve McNabb."

Kimlerdi bunlar? Fourner, gizli servis şefi Paul Ferrere'nin kod adıydı. Donald Mc-Nabb ise, New York'da, Fransız Konsolosluğu'nda çalışan ve SDECE ajanıydı.

Delouette, Amerika'da yargılandı ve yirmi yıl ağır hapse

mahkum oldu. Ancak, Amerikan polisine de Fransız gizli örgütü ve kaçakçılar hakkında geniş bilgi verdiği için cezası beş yıla indirildi.

CIA ve FBI çok önemli bir kaynak bulmuşlardı. Olayın Fransa bölümünde ise başka türlü soruşturmalar sürüyordu. Gizli servis şefi Feumer, Paris'te üç gün süren sorgusundan sonra serbest bırakılmıştı. Çünkü, Fransız yeraltı dünyasından Dominic Mariani suçu üstlenmişti.

"Delouette olayı" 1971 yılında, Fransız ve İtalyan gizli servislerinin ilişkilerini bozmuştu.

İşte "Mertz olayı" yeniden tam bu olay küllenmeye başladığı sırada patlak verdi. Mertz, Achille Cecchini adlı bir eroin kaçakçısı ile beraber çalışmaktaydı. Tabii ki yalnız başlarına değil. Patronları, Mercel Fancisci ve Fransız İçişleri Bakanı Caston Deffere'nin avukatlığını yaptığı Dominic Venturi ve Joseph Orsini'ydi. Mertz ve Cecchini, eroini Orsini'nin laboratuarlarından alıp, Birleşik Amerika'ya gönderiyorlardı. Daha önce de tutuklanan Mertz, Delouette olayı ile birlikte düşünülmeye ve değerlendirilmeye başlanmıştı.

Eroinden sağlanan paralar, Mertz'in New York ve Cenevre'deki hesaplarına yatırılıyordu. Paralar, bankaya, hiçbir zaman kimliği saptanamayacak olan Alman uyruklu **Hersch Gross** tarafından yatırılmaktaydı. Mertz ve ortağı Cecchini, yalnızca uyuşturucu madde kaçakçılığı ile ilgili değillerdi, aynı zamanda silah kaçakçılığının da içindeydiler.

Ve bu iki güçlü ve etkili adamın, kaçakçılık dünyasındaki ortaklıkları 1965 yılında kurulmuştu. Mertz, eroin kaçakçılığından ötürü, beş yıl ağır hapse çarptırılmıştı. Ortağı Cecchini de aynı cezayı almıştı.

Ancak Cecchini hiç hapis yatmadı. Çünkü, doktorlardan "hastalığı cezaevinde kalmasına engeldir" diye bir rapor almasını becermişti. Türkiye, Lübnan ve Fransa arasındaki uyuşturucu madde trafiğini yöneten Cecchini, Marsilya'da Gaston Deferre'nin de en güçlü destekçilerindendi. Fransız mafyasının ağa babası Dominic Venturi ile sık sık Marsilya gece kulüplerinde görülen Cecchini hiç de hasta değildi.

Gizli servislerin karıştığı kaçakçılık olayları, "Mertz olayı" ile de kapanmış değildi. "Ange Simonpieri" uyuşturucu madde

kaçakçılığına karışan bir başka gizli servis elemanıydı. 1969 yılında patlak veren olay, Delouette ve Mertz olayları ile birlikte ele alındığında çok yönlü yorumlar yapılmaktaydı. Simonpiere için de bir doktor raporu bulundu.

Ve bu kaçakçı gizli servis elemanı, cezasını, lüks bir hastane odasında çekti.

1970 yılının Ağustos ayında New York'da çantasının içinde uyuşturucu madde ile yakalanan Serge Constant, kısa adı SAC olarak bilinen "Service d'Action Civique"nin Nice'de görevli ajanlarından biriydi. Bu olayda Constant ile beraber yargılanan Mercel Galvani adlı SAC elemanı da Fransız Devlet Başkanı Giscard D'Estaing'in seçim kampanyalarında görülmekteydi.

Gizli örgütler, kaçakçılar, siyasetçiler arasında kimsenin bilmediği, bilemeyeceği ve hiçbir savcının da çözemeyeceği karanlık ilişkiler vardı. Dr. Palermo, 1974 yılında Pulitzer ödülü kazanan "The Heroin Trail" adlı kitabın kendisi için İtalyanca'ya çevrilen bölümlerini okurken bunları düşünüyordu. Elindeki raporlar ve belgeler de aynı güçlü koalisyonları doğrulamaktaydı.

Elindeki raporlara baktı: Bu Mertz, gizli servis elemanı olarak, Türkiye'de de görev yapmıştı.

Bir başka SAC elemanı Antoine Biondi'ydi. 1972 yılında, o da bir uyuşturucu madde kaçakçılığına karışmıştı. Bütün bunlar rastlantı mıydı? Hayır olamazdı.

Andre Labay, o da SAC üyesiydi. 1971'de tutuklanmıştı. Suçu: Uyuşturucu madde kaçakçılığı. Charles Lascorz, SAC'ın şefi. O da uyuşturucu madde kaçakçılığından tutuklanmıştı. SAC üyeleri, Christian Davit, Michel Nicoli de Brezilya'da uyuşturucu madde satarken yakalanmışlardı.

Kaçakçılık dünyası, çokulusluydu ve toplumun birçok etkili çevrelerini içine almıştı. Bu çember nasıl kırılırdı? Gizli örgütler, güvenlik birimleri ve ajanlar. Ve sonra kaçakçılık. Hem uyuşturucu, hem silah kaçakçılığı.

Genç bir futbolcuyu andıran Dr. Palermo, mafyanın gizli örgütlerle olan ilişkisini, İtalya'da da kanıtlayabilecek miydi? Düşünüyordu: Henry Arslanyan... Amerikan Federal Narkotik Bürosu DEA'nın ajanı... İtalya'daki kaçakçılık trafiğini yönlen-

direnlerden biri o... Horst Grillmayer, M. Ali Ağca'ya silah veren Avusturyalı nazi. Grillmayer'in de Alman gizli servisleri ile ilişkileri biliniyordu. Trento'daki davada da birçok ajan öyküsü karışmıştı.

HENRY ARSLANYAN

28 Temmuz 1977 günü, Amerikan "Drug Inforcement Administration" ajanlarından Thomas J. Angioletti'nin Roma'da verdiği raporda "Henri Arsan" adından söz etmekteydi. Sonradan Henri Arslanyan olarak kaçakçılık dünyasında uluslararası ün kazanacak olan bu Suriyeli Ermeni, İtalya'nın Milano kentinde "Via Olfredi 2" adresinde "Stibam International" şirketinin sahibi görünmekteydi. Roberto Calvi'nin Banco Ambrosiano'nun binasında çalışan Stibam, Calvi ile Arslanyan'ın sık sık görüşmelerine de sahne olmaktaydı.

Ajan Angioletti'nin Arslanyan ile ilgili raporunda, Georgio Siviero adlı bir İtalyan kaçakçı ile Fahrettin Soysal ve Sevim Tüter adlı iki Türk kaçakçısından daha söz edilmekteydi.

İtalyan ajan üç Türk adı daha vermekteydi: Durmuş Çulha, adının İbrahim olduğunu bildirdiği 33 yaşlarında biri, bir de Gaziantepli Sabri adlı bir kaçakçı. İbrahim ve Sabri'nin soyadları ajanca bilinmemektedir. Ajan, 1942 Gaziantep doğumlu İsmet Çil ve 1925 doğumlu Mustafa Kısacık'ın da adlarından söz etmekte, bu adlara ilişkin kısa bilgiler vermektedir.

İtalyan ajanın sözünü ettiği Fahrettin Soysal, 1973 yılında Uğurlu ailesi ile birlikte aynı kaçakçılık suçundan İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nde yargılanmıştı. Mustafa Kısacık ise 12 Eylül 1980 tarihinden sonraki operasyonlar sırasında tutuklanmıştı. (15)

Ajanın sözünü ettiği İbrahim'in de büyük olasılıkla o tarihlerde, 33 yaşlarında olan ve otellerde kalan İbrahim Telemen'dir. Ajan, İbrahim'in İstanbul'da Riat otelinde kaldığını yazmaktadır.

Trento'da silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığı suçlarından ötürü 18 yıl ağır hapse çarptırılan yetmiş yaşındaki Arslanyan, Amerikan "Drug Enforcement Administration" adlı ku-

ruluşunun ajanlarından biriydi. (16) Arslanyan'ın ajanlığını kanıtlayan belge İtalyan parlamentosunda açıklanmıştı. İtalyan İçişleri Bakanlığı'nın 58066 sayılı raporu, Federal Narkotik büro örgütü, "Drug Enforcement Administration"un Arslanyan'ı ajan olarak kullandığını da kanıtlamaktaydı. (17) İtalyan ajan, Arslanyan ile 5 Mayıs 1973 günü ilişki kurduğunu bildirmişti.

Henri Arslan ya da Henry Arslanyan, uyuşturucu madde kaçakçıları ile istihbarat örgütlerinin içinde olduklarını gösteren bir başka örnekti.

Arslanyan'ın adı, 10 Mayıs 1979 günü Yayladağ sınır kapısında yakalanan Henry Salah Adamson'un çantasındaki şifreli adlarından biriydi. Adamson, 2680922 sayı ve 7.2.1979 günlü bir ABD pasaportu taşımaktaydı. Amerikan pasaportu taşıyan bu Suriyeli, yakalandıktan bir süre sonra cezaevinden kaçmış ve izini kaybettirmeyi başarmıştır. Adamson'un defterinde, Henry Arslan'ın karşısında "162351" numarası yazmaktaydı. Bu, Arslanyan'ın şifreli telefon numarasıydı. Listede "Giosep-pe-Henry 34-42320" diye bir şifre daha vardı.

Suriyeli kaçakçının üzerinde çıkan 300'ü aşkın şifreli ad ve telefon numarası arasında "Selami (Hgı-3074) 80-5304" ve "Vardar Ekp-70-5310-89/5334" şifresi de bulunmaktaydı. 1979 Mayıs ayında Henri Arslan ve Vardar şirketinin Türk kamuoyunca hiç bir önemi yoktu. Ancak, Henri Arslan'ın, Türkiye'deki silah kaçakçıları ile yakın ilişkisi olması ve Ağca'ya Bulgaristan'da para yardımı yapan Ömer Mersan'ın Münih'teki bu Vardar şirketinde çalışması daha sonra önem kazanacak ve bu şirket ve kişi adlarının uluslararası kaçakçılığın birer zinciri olduğu anlaşılacaktı.

Münih'teki Vardar Export şirketinin numaraları 089-530480 ve 530489 ve 531070'dir. Adamson, Vardar şirketinin 531070 olan numarasını, 53 ortaya, 70 başa, 10 da sona gelmek üzere yazmıştır. 530489 numarası da "Selami (Hgı-3074) 80-5304" olarak yazılmıştır. Telefon numarasındaki 5304 şifreli numarada da vardır. Buradaki 80, Vardar şirketinin 089-530480 numarasının son iki hanesinden alınmıştır.

Ağca'nın Papa suikastından önce kaldığı otelden Vardar şirketini araması, Ağca'nın kaçakçılarla olan ilişkisini göster-

mektedir. Suikast sonrasında üzerinde pek durulmayan bu ilişki, bugün artık iyice gün ışığına çıkmıştır. Ağca'ya yurt dışında yardım, eden Ömer Mersan, Abuzer Uğurlu'nun yakınıdır. Ömer Mersan'ın Münih'te ilişkili olduğu şirket, Vardar şirketidir. Vardar şirketinin sahipleri, Bekir ve Selami Gültaş kardeşler, Abuzer Uğurlu'nun kaçakçılık ortaklandır. Ağca, Papa suikastından önce bu şirketi telefonla aramıştır. Gerek Vardar şirketi, gerekse Henri Arslan'ın adlan, 1979 Mayıs'ında Yayladağ sınır kapısında yakalanan kaçakçı Adamson'un şifreli listelerinde yer almıştır. Bunlar neyi gösterir? Bunlar, çokuluslu kaçakçılık zincirinin halkalannı gösterir.

Bu ilişki zinciri, Ağca'nın çokuluslu kaçakçı örgütleri ile ilişkisini ortaya koymaktadır.

Türk kaçakçılan ile İtalyan, Fransız ve Arap kaçakçılannı bir araya getiren Henri Arslan ya da Henry Arslanyan, serüvenlerini daha önce gördüğümüz Banker Calvi'nin çok yakın bir dostudur. Calvi ile bazı sorunlan olan banka üst yöneticisi Roberto Roseno, 27 Mayıs 1982 günü, Arslanyan'ın Stibam şirketinin önünde İtalyan mafyasının ünlü gangsterlerinden Abbruciati tarafından vurulmaktaydı. (18) Hiç kuşkusuz bu bir rastlantıydı, ama Banker Calvi'nin İtalyan mafyasının önde gelen liderlerinden Carboni ile çok yakın dost olmalan pek o kadar rastlantı değildi.

Bugüne kadar araştınlmayan, araştınlmış olsa bile kamuoyuna pek yansımayan Arslanyan'ın, Barcelona'dan Banco Ambrosiano aracılığı ile ödemeleridir. Bu ödemeler niçin özellikte Calvi'nin bankası aracılığı ile yapılıyordu? Bekir Çelenk ve Mehmet Cantaş'ın, Arslanyan ile ne gibi ortak işleri bulunmaktaydı? Ağca, suikast öncesinde, Mallorka'da ne anyordu? Calvi ile Arslanyan'ın dostluklannın nedeni neydi? Niçin bu konular pek araştınlmıyordu?

Henry Arslanyan'ın Milano'daki işyerinde yapılan aramada Suriyeli kaçakçının, İtalyan silah tüccan Renota Gamba ve Gamba'nın yakın arkadaşlan Guiseppe Alloni ve Broggi Azar ile ilişkilerini kanıtlayıcı bazı belgeler bulunmuştu. (19) Renota Gamba'nın da sürgünde bulunan İtalyan kraliyet ailesi ile yakınlığı bilinmekteydi.

Arslanyan'ın Calvi ile yakınlığı, Calvi'nin, daha önce gördü-

gümüz gibi, Vatikan'da kardinal Mercinkus ile kurduğu iş ilişkileri, yine Calvi'nin P-2 locası şefi Gelli ile olan yakınlığı ve ayrıca, İtalya'daki sağ teröristlerin destekçilerinden Carboni ile olan karanlık ilişkileri, birçok konuda kuşkular doğurmaktadır.

Suikast öncesinde yer alan şu olaylar dikkat çekicidir: 14 Mart 1980 günü, Geill'nin ev ve işyerinde yapılan aramada P-2 Locası'nın belgeleri ele geçer. Gelli, Calvi gibi ünlü adların yanında, aralarında Sismi başkanı general Santovito'nun bulunduğu, sayılan 50'yi aşkın general ve amiral de gizli P-2 Locası'nın üyeleri olduğu anlaşılır. P-2 Locası paniğe kapılmış. Loca şefi Gelli yurt dışına kaçmıştır.

Suikast girişiminin hemen öncesinde, İtalyan Maliye Bakanının Vatikan yetkilileri ile "Calvi ile olan ilişkilerini bir an önce kesmeleri" için bir görüşme yapması da ilgi çekicidir. Calvi ile ilgili soruşturmaları yürüten Milano'nun genç yargıcı Alessandrini, "Prima Linea" adlı bir solcu örgüt tarafından öldürüldükten sonra yavaşlayan soruşturma yeniden başlamış ve Calvi'nin tutuklanması istemi ile dosya tamamlanmıştı. Papa'ya suikast girişimi, gerek P-2 Locası'nın basılması, gerekse Calvi'nin tutuklanmak üzere olduğu günlere rastlamıştır.

Bu bir rastlantı mıdır, değil midir? Bu rastlantının önemi var mıdır, yok mudur? Konunun üzerinde durulmalı mıdır, durulmamalı mıdır?

En azından bu sorulara, açık ve net yanıtlar vermek gerekir. Bu soruların net ve açık yanıtlarını almak için hiç kimse bir araştırmaya girmiş değildir.

Calvi, İsviçreli banker Kuntz ve mafya lideri Carboni tarafından, gizlice Londra'ya kaçırılmıştır. Gelli'nin tutuklu bulunduğu İsviçre'den kaçırılmasında yine bu Albert Kuntz'un adı geçmiştir. Trento sorgu yargıçlığında sürdürülen soruşturmada P-2 Locası üyesi bazı kişilerin adlarının geçmesi soru işaretlerini daha da artırmıştır.

P-2 Mason Locası şefi Gelli hakkındaki soruşturmayı yürüten Albay Rossi'nin intiharı, gizli servis şeflerinden Florio ve güvenlik görevlisi Cifemi'nin kuşkulu bir otomobil kazasında ölmeleri, bu karanlık tabloyu daha da karartmıştır. (20) Yargıç Dr. Mario Armato'nun, general Della Chiesa'nın mafya tarafından öldürülmeleri, Calvi'nin ölümünden mafya lideri Car-

boni'nin sorumlu tutulmaları, Papa suikastı öncesinde köşeye sıkışan P-2 Locası ile gerek Vatikan, gerekse mafya ile içlidışlı bulunan Calvi'nin tutuklanmak üzere olması, mafyanın birçok olayda etkin olduğunu göstermektedir. Kaçakçılarla ilişkisi kanıtlanan Ağca'nın, İtalyan mafyası ile doğrudan ya da dolayısıyla bir ilişkisi olamaz mı?

Konuya bir de bu açıdan bakarsanız, yine tam o günlerde Türk ve İtalyan mafyasının, gerek Türkiye'de, gerekse İtalya'da ele geçmekte olduğunu kolaylıkla saptarsınız.

Trento davasını başlatan operasyon, ayrıntılı biçimde incelediğimiz gibi, 4 Mart 1981 günü Trieste de Fametti yol kavşağında aranan Oldsmobile marka aracın durdurulması ile başlatılmıştır. Ürdünlü kaçakçıların sorgulanması ile birlikte, Türk ve İtalyan kaçakçılar başlarına neler gelebileceğini yeterince algılamışlardı. Bir yandan P-2 Locası ortaya çıkarılıyor, öte yandan mafya ile Vatikan arasında köprü görevi yapan Calvi için tutuklama kararı çıkarılıyor ve ucu Arslanyan'a dayanan geniş bir operasyon başlatılıyordu. Bekir Çelenk'in, Mehmet Cantaş'ın adları işte bu operasyon sonunda ortaya çıkmıştı. Olayların kilit adamı Carlo Kofler'in tam soruşturmanın daha başında cezaevinde öldürülmüş olması, daha sonra sorgu yargıcı Palermo'nun siyasal partilere ve ünlü generallere kadar uzanan bir soruşturmaya girişmesi, Türk ve İtalyan kaçakçılarının karıştıkları olayların pek basit nitelikte olmadığını göstermekteydi. Dr. Palermo'nun Trento'daki ikinci davayı açacağı sırada hakkında açılan bir soruşturma ile devre dışı bırakılması da başlı başına önemli bir olay değil midir? Palermo'yu kimler, niçin susturmaya çalışmaktaydı?

Bu konular da araştırılmamıştır. Araştırılmadığı gibi olayların araştırılması önlenmiş, -en azından- geciktirilmiştir.

Ağca, İpekçi cinayetinden sonra yakalandığında, Türk yeraltı dünyası ile olan ilişkisi hiç bilinmiyordu. (21) Bu konuda yapılan yayınlara da, o günlerde, kimse kulak vermek istemiyordu. Ağca'nın dün bilinmeyen ilişkileri bugün artık iyice bilinmektedir. Bu aşamada, bilinmeyen, Ağca'nın İtalya'da kurduğu ilişkilerdir. Ağca'nın, Roma'daki Bulgar yetkilileri ile kaçakçılık konularında ilişkiye geçmesi doğaldır. Ancak Ağca'ya İtalya'da yardım eden, ona, **"düzgün İtalyanca konuşan biri"**

tarafından otellerde yer ayırtan İtalyanlar kimlerdir? Bu konu da araştırılmamış, kimse bu konuda elle tutulur, somut bir belge sunamamıştır. Sözgelişi Ağca konusunda tek yönlü varsayımlarla yayın yapan Amerikalı yazarlar, Mallorka adasına gidip, bir tek inceleme bile yapmış değillerdir. Olay, yalnızca varsayımla çözülmeye çalışılmıştır. Daha doğrusu, bu konuda "anti-Sovyet" ya da "anti-Amerikan" yorumlar oluşturulmuştur. Bu çabalar, gerçeğin bulunmasına yardımcı olmamış, tersine somut kanıtlara ulaşmayı engellemiştir. Oysa yapılması gereken soyut varsayımlarla ve peşin yargılarla yola çıkmak değil, kılı kırk yararcasına somut belge ve kanıtlar üzerinde çalışmaktır.

Papa suikastı arkasında KGB bulunabilir mi? Buna kesin olarak "evet" ya da "hayır" biçiminde yanıt vermek olanaksızdır. Çünkü, bu soruya verilecek yanıtlar için gerekli kanıtlara sahip değiliz. Bu kanıtlar, şu anda, Roma'da sorgu yargıcı Dr. Martella'nın elindedir.

Amerikalı yazarlar Sterling ve Henze ile NBC televizyonu suikast girişiminin arkasında KGB'nin olduğuna kesinlikle inanmışlardır. Bir başka Amerikan televizyon şirketi olan ABC ise tam tersi kanıdadır. ABC'nin Papa suikastını ele alan programı, olayda Bulgar parmağının olmadığı görüşünü savunmaktadır.

Papa suikastı, tıpkı Abdi İpekçi cinayeti gibi "örgütlü suç" kavramı içinde, suçu oluşturan yapı ve çevre içinde en küçük ayrıntı ve en uzak olasılık ile araştırılabilir Ben, konu üzerinde yaptığım araştırmalarımda, şimdiye kadar; bunun tam tersi bir yol izlendiği sonucuna ulaşmış bulunuyorum.

YENİ ENTERNASYONALİZM

İtalyan parlamentosunda kırk kişilik soruşturma komisyonu, "Kızıl Tugaylar" adlı solcu terör örgütüne, İsrail'in silah gönderdiğini saptadı.(1) Saptanan bulgular Filistin Kurtuluş Örgütü'nün de aynı örgüte silah sağladığını kanıtlıyor. Soruşturma komisyonunun yaptığı araştırmaya göre, İsrail gizli örgütü Moshad ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nün bazı kanatları Kızıl Tugay'lara silah satmıştır. Moshad'ın Kızıl Tugaylar ile Milanolu bir avukat aracılığı ile ilişki kurduğu da bu çalışmalar sırasında belirlenmiş bulunuyor.

Filistin Kurtuluş Örgütü'nün eski başbakanlardan Aldo Moro'nun Kızıl Tugaylar tarafından kaçırılıp, öldürülmesinden sonra, Kızıl Tugaylar'ın liderlerinden Mario Moretti ile Paris'te görüşüp, silah sağlanması için anlaşma yaptıkları da komisyonca saptanmıştır. Silahların, Filistin Halk Kurtuluş Cephesi lideri Dr. George Habbaş'ın başında bulunduğu, militanlarca sağlandığı da saptanan bulgular arasındadır. Kızıl Tugaylar ile yine bir terör örgütü olan "Prima Linea"nın, Habbaş grubu ile çok yakın ilişkide olduklan da saptanınca, olayın çok yönlü niteliği, yerleşmiş değer yargılarını benimsemeye alışık olanları iyice sarsmıştı. Kızıl Tugaylar'a hem Moshad'ın, hem de İsrail ile yıllardır sıcak savaş içinde bulunan Filistin Kurtuluş Örgütü'nün silah sağlanmasında, bir çeşit işbirliği yapmış olmaları, terörün çokuluslu yanını gözler önüne sermektedir.

Yerleşik değer yargıları, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün ve bu örgütün Habbaş tarafından temsil edilen kanadının Kızıl Tugaylar'a silah satmasını kolayca yorumlayabilir. Aynı kolaylık, İsrail Gizli Örgütü Moshad için var sayılmaz. İsrail'in İtalya'daki sol görüntülü bir terör örgütünü, gizli örgütü Moshad aracılığı ile destekleyip, bu terör örgütüne silah sağlaması, acaba hangi teorik kuram ile açıklanacaktır.

Bu gibi yerleşik düşünce biçimlerini altüst eden gelişmeler, askeri uzmanlar tarafından **"destabilization teorisi"** ile açıklanmaktadır. Bu teoriye göre, ülkelerin kargaşa, anarşi ve terör yöntemleri ile güçsüzleştirilmesi bir çeşit savaş taktiğidir. Söz gelişi İsrail, İtalya'daki solcu terör örgütlerine silah sağlayarak, bu ülkeyi güçsüzleştirecek ve Akdeniz'deki "üstün güç" konumunu sürdürecektir. **"Destabilization teorisi"** İsrail örneğinden önce, Sosyalist ülkeler için kullanılmaktaydı. Bloklar arası savaşta, **"destabilization taktikleri"** kapitalist bloktaki NATO ülkelerini güçsüzleştirmek için kullanıldığına inanılmaktaydı. Örneğin, Bulgaristan'ın, silah kaçakçılığına bu kadar karışmış olması, bazı görüşlere göre bu "destabilization teorisi" ile açıklanmaktadır. Kudüs'te İsrail hükümeti tarafından düzenlenen **"international terrorizm"** konulu seminerde bu görüş birçok kez tekrarlanmış ve Avrupa'daki terör eylemlerinin Sovyetler tarafından desteklendiği belirtilmiştir. (2) 1975 yılı Temmuz ayında düzenlenen bu seminerde hemen hemen bütün konuşmacılar, bu görüş üzerinde birleşmişlerdir.

Sosyalist ülkelerin gizli servislerince, komünist olmayan ülkelerin kargaşa ve teröre itilmesi yolundaki teori, belki, Bulgaristan'ın silah kaçakçılığı konusundaki rolünü açıklamaya yaramaktadır. Ancak, terör olaylannda, NATO ülkelerinde üretilen silahlann kullanılması, teorinin her olayı açıklamada yetersiz kaldığını da göstermektedir. İsrail gizli servisi Moshad'ın, İtalya'da sol görüntülü terör örgütü Kızıl Tugaylar'a silah yardımı yapmasını acaba nasıl yorumlayacağız? Bir Varşova Paktı üyesi olan Marksist-Leninist Bulgaristan'ın, NATO ülkelerinden gelen silahlan, yine bir NATO üyesi olan Türkiye'ye sokmasını, hangi teori ile açıklayacağız? Yerleşik değer yargılannın ve teorilerinin, terör pazan üzerinde kurulmuş olan bu yeni "entemasyonalizmi" yorumlamalanna olanak yoktur. Olaylar, teorileri çoktan aşmıştır. Terörün çokuluslu ve çok yönlü yapısını, Marksist teorilerle açıklamanın olanağı yoktur. Hiç kimse, Kari Marks'ın, silah kaçakçılan ile işbirliği yapılması yolundaki bir görüşüne tanık olmuş değildir. Aynı şekilde, uluslararası terörü, doğrudan doğruya Sovyetler Birliği'ne bağlayan antikomünist değer yargılan da yaşanan olaylara yorum getirememektedir. Bu görüşler zaman zaman ideolojik ve psikolojik

saplantılar halinde gerçeklerin incelenmesine ve tartışılmasına da engel olmaktadır. Örneğin, Türkiye'de, ele geçen silah ve mermilerin çoğu Batı kaynaklıdır. Bu silah ve mermilerin büyük bir kısmının Bulgaristan kanalı ile geldiği de bir gerçektir. Türkiye bir NATO üyesi olduğuna göre, NATO ülkeleri, acaba, niçin, Türkiye'ye sokulan silahların, kimlerin elinden geçerek Türkiye'ye ulaştığını araştırmazlar? Ve yine acaba, Türkiye'nin kapı komşusu Bulgaristan kurucusu Dimitrof'un Marksizm adına suçladığı bireysel terörü besleyen silahların kendi devlet şirketleri aracılığı ile gizlice Türkiye'ye sokulduğunu niçin bilmezlikten gelir? **"Destabilization teorisini"** hem kapitalist blok, hem de sosyalist blok için kullanırsak, daha gerçekçi bir yaklaşım sahibi oluruz. Bu bir terör pazarıdır, bu terör pazarında, silah üretilen ülkeler, silah satışına aracılık yapan kişi ve şirketler, bu silahları teröristlere ulaştıran kaçakçılar, aynı çokuluslu yapı içinde çalışmaktadırlar. İşte bu çokuluslu ticaret ağını, **"yeni enternasyonalizm"** olarak niteliyoruz. Ülkeleri, **"destabilize"** eden oluşum bu **"yeni enternasyonalizm"**dir.

1975 yılından bu yana Türk diplomatlarına karşı sürdürülen Ermeni terörü de yine aynı **"destabilizasyon"** oluşumu için de ele alınabilir. **"Asala"** ve benzeri terör örgütlerinin, Türk diplomatlarını öldürerek, Türkiye'den bir parça koparmalarına olanak yoktur. Ancak, Asala örgütü, tıpkı öteki terör örgütleri gibi, Türkiye'de **"destabilizasyon"** ortamı yaratmayı amaçlıyor olabilirler. Bu **"destabilizasyon ortamı"** ülkede sağlıklı bir demokrasinin kurulmasını engellemektedir. Bundan Türkiye ile çıkarları çatışan ülkeler yararlanmaktadır. Terör, hangi etnik, ideolojik ve siyasal nedene dayanırsa dayansın, böyle sonuçlar doğurmaktadır.

Her terör örgütünün arkasında bir uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı örgütünün bulunması da olayların karakterine ve tabiatına uygun düşmektedir. Silah üreten fabrikaların, kendi ülkelerinin hükümetleri ile uyum içinde olmadıklarını söylemek olası değildir. Hükümetlerin bildiği, bu hükümetlerin emrindeki gizli servislerce de bilinir. Söz gelişi, Belçika'da üretilen Browning marka tabancanın, bir yılda ne kadar üretildiği ve nerelere satıldığı Belçika Hükümetince bilinir. Amerikan hükümeti ve CIA Amerika'da yapılan silah ve mermilerin Orta-

doğu'daki pazarlarını da bilmek zorundadır. Bulgar gizli polisinin de topraklarına sokulan ve yine devlet şirketleri aracılığı ile Ortadoğu ülkelerine gönderilen silah ve mermilerin, nereden gelip, nereye gittiğini bilmesi görevi gereğidir. Uyuşturucu madde ve silah kaçakçılarının gizli servislerle ilişkisi bu çokuluslu kaçakçılığın tabiatını göstermeye yetmektedir. İsrail gizli servisi Moshad'ın, İtalya'da Kızıl Tugaylar'a silah sağlamasını açıklayacak yerleşik bir teori yoktur. Çeşitli gizli örgütlerin at oynattığı terör ve silah pazarında, kimin kime niçin silah yardımı yaptığını anlamak da güçleşmektedir. **"Destabilizasyon"** bir genel teoridir. Bu gibi silah yardımlarının, bu genel teori dışında da somut, elle tutulur nedenlerinin bulunması gerekir. Bu nedenlerin bulunması, yaşanan terörün bir bölümüne de ışık tutacaktır. Büyük kaçakçılık olaylarına karışanların, gizli istihbarat örgütlerinde çalışmış olmaları, olayların çok açık ve net olarak görülmelerine de engel olmaktadır. Bu da olayın bir başka boyutudur.

Bugün Trento sorgu yargıcı Dr. Palermo'nun vardığı sonuçlar, herhalde, gerçeğe en yakın olanlardır. Silah ticaretinin uyuşturucu madde kaçakçılığı karşılığında yapıldığı yolundaki saptamalar, daha önce Türkiye'de de yapılmış ve bazı kuşkulu ipuçlarına değinilmiştir. (3)

Söz gelişi, Ermeni Asala örgütünün, terör olaylarında kullandığı silahların uyuşturucu madde ticareti karşılığında elde edilen para ile sağlandığı İsveç polisince saptanmıştır. 1981 yılında Stockholm polisince ortaya çıkartılan bir olayda, **Kevork Vartanyan** adlı bir futbol kulübü yöneticisi ile birlikte beşi İsveçli yirmi dört kişi uyuşturucu madde kaçakçılığı yaparken suçüstü yakalanmışlardır. Vartanyan'ın sorgusunda, uyuşturucu maddelerin, Asala adlı Ermeni terör örgütüne silah sağlamak için pazarlandığı da belirlenmiştir. (4) İtalya'daki soruşturmaların dışındaki bu olay da Dr. Palermo'yu doğrulamaktadır!

Silah kaçakçılığının, silah üretiminden, silah üretiminin silah ticaretinden ayrılması olası değildir. Bunlar, bir zincirin halkaları gibi birbirleriyle bağlantılıdır. Silah üretilmekte, elde edilen silahlar, silah ticaretının lisanslı komisyoncuları tarafından pazarlanmaktadır. Bu işin resmi yanıdır. Bundan sonra devreye,

silah kaçakçıları girmektedir. Silahı kaçakçılarından sonraki halka teröristlerdir.

Silah ticareti ve kaçakçılığının en son yıllardaki en büyük pazarlarından biri, Beyrut'tu. Batı Alman **Günther Leinhauser,** Amerika'da yerleşen Ermeni asıllı Lübnanlı **Sarkis Soghanalian** ve Albay **Hubert Julian,** Lübnan pazarında milyarlarca dolar kazandılar. (5) Eski CIA görevlisi **Sam Cummings**'in yıldızı bu yıllarda parladı. Cummings'in CIA görevlisi olarak çalıştığı yolundaki bilgiler, kendisi tarafından da doğrulanmaktadır. (6)

Ortadoğu'ya yapılan silah satışının en büyük komisyoncusu eski CIA görevlisi **Cummings**'tir. **Cummings,** basına yaptığı açıklamalarda, silah tüccarı olduğunu özellikle vurgulamaktadır. Çünkü, "silah tüccarı" ile "silah kaçakçısı" arasında elbette, görünürde bir anlam farkı bulunmaktadır. Silah tüccarı, silah fabrikalarının komisyoncusudur. Bu yüzden işlemlerinde yasalara ters düşen bir özellik aramak boşunadır. Görünüşte, silahın yurt dışına satılması için **"ihraç izni"** gerekmektedir. **Sam Cummings** gibi, silah tüccarları, bu lisanslarla ticaret yaparlar. Silah satıcısı, silah alıcısından **"end use"** diye bilinen bir güvence alır. Bu güvenceye göre, silahlar ancak dost ülkelerde kullanılacaktır. Bu silahlar, genellikle dost ülkelerin hükümetleri ve resmi kuruluşlarınca alınmaktadır. Kitabımızın başında, Türk kaçakçısı İbrahim Telemen'in açıklamalarından da öğreniyoruz ki, bu "end use" güvencesinin hiçbir yararı yoktur. Örneğin, Asya'da ya da Afrika'da küçük bir devlet adına alınmış görünen silahlar, daha sonra el değiştirerek, terörün ya da sıcak savaşın yoğun olduğu bölgelere gönderilmektedir.

Cummings'in İngiltere'de Manchester kentinde **"Internarms Corporation"** adlı bir şirketi vardır. İki eski CIA görevlisi, Frank Terpil ve Edward Wilson'ın ortaklaşa kurdukları, **"Delex International"** şirketi, Cummings'in **"Internarms Corporation"** adlı şirketinden satın aldığı silahları, başta Uganda olmak üzere, birçok Afrika ülkesine -tabii bu arada bazı örgütlere- satmıştır. Terpil'in, Filipinlerde Marksist gruplara silah satması, CIA ile arasını bozmuş ve bu eski CIA görevlisi, 1982 yılında Madrit'de CIA'nın eline geçmişti. Terpil, CIA'nın denetimi dışında silah satışına girişince eski kurumu ile çatışmış ve bir çırpıda devreden çıkarılmıştır.

Sam Cummings, meslektaşı Terpil gibi saf değildir. Bu ünlü silah komisyoncusu, aynı zamanda oldukça da şakacıdır. Cummings'in kurduğu silah şirketlerinden biri, **"Cummings Investment Associates"** adını taşımaktadır. Şirketin, kısaltılmış adı, CIA'dir. Bu eski CIA görevlisi, kurduğu şirkete CIA adını vererek, hem kendisi ile, hem de bütün dünya ile alay etmektedir. Cummings, tabanca, tüfek, makinalı tüfek gibi hafif silahlann hemen hemen tek satıcısı olarak dünyadaki silah ticaretini elinde tutuyor.

Kalifomiya'da **"Western Arms"** adlı bir şirkette silah işlerine girişen Cummings, kısa sürede kendi adına şirket kuracak düzeye geldi. Silah ticareti konusunda ilk kazançlı işi, İkinci Dünya Savaşı'nda kullanılan Alman mığferlerinin satışıydı. Kore savaşında, CIA, Cummings'i silah uzmanı olarak kullandı. Kore savaşından sonra işlerini iyice genişleten Cummings, Washington yakınlannda bir silah fabrikası kurdu. Güney Amerika'daki anarşi ve terör Cummings için bulunmaz bir pazardı. Hemen kollan sıvadı. 1954 yılından sonra, Guatemala'ya Amerikan Grand tüfekleri sattı. Dominik'te diktatör Trujillo ile kişisel dostluk kurup, bu ülkede de büyük kazançlar sağladı. Costarrica'da sağ ve sol gruplar, Cummings'in müşterilerindendi.

Cummings'in asıl dramatik silah satışı, değişik zaman ve koşullarda, Küba'ya sattığı silahlardır. Batista döneminde, Castro yanlılanna, Castro'nun iktidarında da CIA tarafından düzenlenen **"Domuzlar körfezi çıkartmasında"** da silah satıcısı eski CIA silah uzmanı Cummings'den başkası değildi. Amerika'nın Vietnam'da kullandığı silahlann, Ortadoğu'daki pazarlamacısı da yine aynı Cummings'tir.

Silah ticaretinin Sam Cummings'den önceki büyük adı, Vasil Zaharoff'du. Bu garip rastlantıya bakın ki, Cumings, Zaharoff'un Monte Carlo'daki kalın duvarlarla çevrilmiş villasının hemen yakınında İsveçli eşi ile yaşamakta. İşlerini, Londra'dan yönetmektedir. Cummings ile Zaharoff'u birbirlerine bağlayan rastlantılar, her ikisinin de silah ticareti yapmalan ve aynı kentte, aynı mahallede oturmalan değildir. Bu iki silah tüccannın ortak özellikleri, istihbarat örgütleri ile kurduklan yakın ve derin ilişkilerdir.

Zaharoff, Türkiye doğumlu bir Rumdur. 1839 yılında do-

ğan Zaharoff, Birinci Dünya Savaşı'nın adından en çok söz edilen adamlarından biri oldu. Hemen hemen bütün savaşlarda, silahlar Zaharoff'un elinden çıkıp, ordulann eline ulaşmaktaydı. İngiliz Başbakanı **Lloyd George**'un ve Fransız Başbakanı Clemenceqau'nun yakın dostu olan bu Türkiyeli Rum, Birinci Dünya Savaşı'nda, silah satışı ile yaptığı hizmetlerden ötürü, İngiltere'de **"Sir"**, Fransa'da **"Legion D'Honneur"** unvanlan ile ödüllendirildi. Zaharoff, Birinci Dünya Savaşı'nın bitmesinden sonra yeni bir alan seçti. İspanya...

Dünya siyaset tarihinin bu ünlü silah tüccan, İspanya iç savaşında Madrid sokaklannda kanlı boğuşmalara tanık olunurken, son yatırımlanndan birini daha yapıyor ve 1936 yılında Monte Carlo'daki villasında hayata gözlerini kapıyordu. Zaharoff, rastgele bir silah tüccan değildi. Fransız ve İngiliz hükümetlerinin danışmanı ve bu hükümetlerin gizli servislerinin yönlendiricisiydi. Zaharoff örneği, çokuluslu silah ticaretinin hükümetler ve gizli servislerle içiçe yürütüldüğünü gösteren tarihsel nitelikte bir örnektir. Bugün, dünya çapındaki hafif silah ticaretini elinde tutan Saom Cummings'in bir eski CIA görevlisi olması da herhalde bir rastlantı değildir.

Bu ilişkilerin rastlantılarla yürümeyeceğini gösteren bir başka örnek uluslararası silah tüccan Adnan Khashoggi'nin kurduğu siyasal ilişkilerdir. Suudi Arabistanlı bir doktorun oğlu olan **Khashoggi** (Türkçe yazılışı Kaşıkçı), Kral Suud'un himayesinde öğrenim yaptı. Mısır'da Victorya Koleji, Amerika'da Chicoca Üniversitesi'nde okudu. Kraliyet ailesi ile olan yakın dostluğundan sonra Liechtenstein'de kurduğu şirketlerle Avrupa'nın iş ve sermaye dünyası ile ilişkilere geçti. **Rolls-Royce** ve **Marconi** firmalannın temsilciliklerinden sonra, Lockheed ve Northop firmalannın komisyonculuklannı da yaptı. Ünlü Mısırlı gazeteci **Hasan El Heykel**'in yazdığına göre Kaşıkçı, ABD Devlet Başkanı **Nikson**'ın seçim masraflanna 10-12 milyon dolar ile katıldı. (7) Silah tüccan **Khashoggi** ile Amerika Devlet Başkanı Nikson arasındaki bu yakınlık, bu Suudi Arabistanlı silah tüccannın, Pentagon ile Asya ve Afrika ülkeleri arasında köprüler kurmasına yaramıştır. Cummings, hafif silahlarda Khashoggi de başta savaş uçaklan olmak üzere her türlü silah satışında günümüzün Zaharoff'lan olarak egemenliklerini sür-

dürmektedirler.

Silah ticaretinin hükümetler ve gizli servislerle olan yakınlığını, bir ölçüde **"silah kaçakçısı"** denilen kişiler için de varsaymak bütünü ile düş ürünü sayılmaz, Trento'daki davanın kilit adamlarından Henry Arslanyan ile Ağca'ya Papa suikastında kullanılan silahın satıcısı Horst Grillmayer'in ilişkileri bu tür kuşkulara hak verdirmektedir. NATO ülkelerinde bir komünist saldırısına karşı önlem olarak düşünülen ve örgütlenen anti-gerilla kuruluşlarının silahlarını serbest piyasadan sağladıkları yolundaki bilgiler de aynı kuşkuları doğrulamaktadır. Konuya hangi açıdan bakarsanız bakın, uluslararası silah üretimi, ticareti ve kaçakçılığı, hükümetlerin ve hükümetlerin emrindeki gizli servislerin bilgileri dışında yapılamaz.

Resmi araştırmalar, silah satışının son seksen yıl içinde şu yıllarda doruk noktalara sıçradığını göstermektedir. Dünya çapında silah ticaretinin en üst sınıra ulaştığı yıl, Birinci Dünya Savaşı öncesine rastlar. 1913 yılı silah ticaretinin en yoğun olduğu yıldır. Bundan sonraki gelişmeleri biliyoruz. Silah ticaretinin 1913 yılından sonra sıçrama gösterdiği bir başka tarih, Avrupa'da nasyonal sosyalizmin güçlenerek faşist rejimlerin kurulduğu döneme rastlıyor. 1934 yılı, silah ticaretinin yeniden üst sınıra ulaştığı yıldır. 1934 yılından sonra, silah ticaretinin en yüksek olduğu yıl, 1975 yılıdır. (8) 1974 yılından sonra Ortadoğu ülkelerince alınan silahlar rekor düzeylere çıkmıştır. (9) "Üçüncü dünya" ülkeleri adı verilen Asya ve Afrika ülkelerine yalnızca Birleşik Amerika tarafından satılan silahlar, toplam silah satışının yüzde kırk beşi dolaylarındadır. (10)

Merkezi Stockholm'de bulunan Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü (Sipri)'nin yaptığı araştırmalara göre, savaş sanayiinde silah üretimi, yüzde 36,5 ile Sovyetler Birliği, yüzde 33,6 Birleşik Amerika, yüzde 4,3 İtalya, yüzde 3,6 İngiltere, yüzde 3 Federal Almanya tarafından paylaşılıyor.(11) Güney Amerika ülkeleri, silah üretiminde yüzde 6,2'lik bir paya sahipler. Yine aynı araştırmalardan elde edilen verilere göre, sanayileşmiş ülkeler, sırasıyla, Sovyetler Birliği, Birleşik Amerika, Fransa, İtalya ve İngiltere silah üretimini ellerinde tutuyorlar. Aynı araştırmalar, silah üretim ve satışının artan bir eğri ile yükseldiğini gösteriyor.

Elde edilen bu sonuçlar, yaşadığımız dönemde, hükümetlerin, silahlanma yarışına çok büyük ağırlık verdiklerini ve askeri harcamaların da gittikçe arttığını vurguluyor. (12) Böyle bir dünyada, silah satışlarının kimleri ilgilendirdiğini bilmemeye olanak yoktur. Silah üreten her ülke, bu silahların, nerede, nasıl kullanıldığını bilmek ve izlemek zorundadır. İstihbarat olanaklarının ve tekniğinin bu derecede geliştiği bir dünyada, silah satışlarının nerelerde, nasıl yapıldığını bilmemek, herhalde mümkün değildir.

Gelişen ve oluşan olaylara, bu gerçekçi açıdan bakmaya çalışanlar ürkütücü ve üzücü sonuçlarla karşılaşırlar. Evet, bu çokuluslu ticaret, silah üreten ülkelerin izni ve hoşgörüsü dışında yapılamaz. Silah üreten ülkelerle, bu silahları, gizli yollarla başka ülkelere aktaran devlet arasında, kitapların yazmadığı ideolojilerin tanımlamadığı bir çeşit **"yeni enternasyonalizm"** doğmuştur. Bu yüzden, silah kaçakçılığı konusunda bir tek ülkeyi suçlamak yanlış olur. Silah ticareti ve kaçakçılığı çokuluslu bir ticaret dalının zorunlu halkalarıdır. Kapitalist ülkelerin silah fabrikaları ile Bulgaristan'ın devlet şirketleri arasında doğan bu çokuluslu ticaret, **"yeni enternasyonalizm"** adını verdiğimiz bir düzen içinde gelişmektedir.

Uluslararası barış, bu **"yeni enternasyonalizm"**e karşı, halk yığınlarının bilinçlenmesi ve örgütlenmesi ile kurulabilir. Ülkeler ve sınıflar arası savaşın son bulması bütün toplumların demokratik katılımını sağlayarak, barış düşüncesini vazgeçilmez siyasal görüş ve ideoloji olarak savunmalarına bağlıdır. Silahlanma yarışının son bulması, insanlık için belki bir düştür. Sanayileşmiş ülkelerin silah fabrikalarını kapatmaları, yine, bugün için anlamsız gelen, gerçekleşmesi güç ve olanaksız görünen bir amaçtır. Silah üretiminin ve satışının durdurulması aynı şekilde hayal gibi görünmektedir.

Barıştan yana olan insanların başka seçenekleri yoktur. Her yerde ve her zaman barışı savunmak, emperyalist savaşlara, teröre ve terörizme karşı çıkmak, demokrasiye, barışa ve özgürlüğe inanan insanların ortak görevleridir.

Silahların sustuğu, düşüncelerin kır çiçekleri gibi özgürce serpilip geliştiği günler, ne yazık ki, günümüz insanının hiç gerçekleşmeyecek bir özlemi gibi görünüyor.

Terör ile savaşanlar, hiç olmazsa, insanlığın bu ortak özlemini yüreklerinde taşımalıdırlar. Çünkü yaşama sevinci ve umudu bu özlemlerden kaynaklanıyor.

Silahların sustuğu, düşüncelerin kır çiçekleri gibi açtığı günleri göreceklere ne mutlu!

1984, Nisan, Ankara

DİP NOTLARI

MALLORKA

(1) Samir Ariss ya da Arosyan adı ile bilinen Türk Ermenisi, İsviçre'de otel sahibidir. Barselona'da ve Mallorka'da şirketleri olduğu sanılan Arosyan, adı ortaya çıktığı günden beri kayıplara karışmıştır.

(2) Mehmet Cantaş, 1971 yılının 27 Ocak günü, Macar ve Çekoslovak yapısı silah ve mermileri ile ilgili görülmüş ve Ankara Altındağ 2'nci Ağır Ceza Mahkemesi'nin 27.1.1973 gün ve 1972/92 esas, 1972/6 sayılı kararı ile mahkum olmuş, 1973 yılında Abuzer Uğurlu ile birlikte İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nde silah kaçakçılığı yapmak suçundan yargılanmıştı. İbrahim Telemen'in bana gönderdiği bir ihbar mektubunda adı geçen yeraltı dünyasında "İnce Mehmet" diye anılan Cantaş, 12 Eylül 1980 tarihinden sonra Türkiye'den kaçıktan sonra, Los Angeles'in Newport Beach adlı kıyı mahallesinde bir antikacı dükkanı işletmekteydi. Cantaş, Trento sorgu yargıcının isteği üzerine İsviçre'de tutuklandı, ortağı Sabahattin Su da bu olaydan sonra Cantaş ile ortaklıktan ayrıldığını, Londra'daki Türk Başkonsolosluğu'na bildirdi.

(3) Emekli Kurmay Albay Osman Ergün, Çelenk ile ilgili haberlerin yayınlanması üzerine görevinden alındı.

(4) Türkiye'de "Gazinocular Kralı" olarak adlandırılan Fahrettin Arslan, Oflu İsmail'in akrabası Dündar Kılıç'ın gözaltına alınmasından bir süre sonra kaçakçılık suçları nedeniyle gözaltına alınıp, tutuklandı.

REBİBBİA CEZAEVİ

(1) Bu görüşler için bkz: Uğur Mumcu, Silah Kaçakçılığı ve Terör 242 vd.
Kapitalist silah tekelleri ile Bulgaristan gibi kendisini Marksist-Leninist olarak tanıtan ülkeler arasında kurulan bu "yeni enternasyonalizmi" aklamaya çalışan şematik solcularımızın düştükleri çelişki yumağı hem üzüntü, hem de utanç vericidir.

(2) Yeni Düşünce, 1983, sayı: 101-103.

(3) Litereturya Gazeta, 22-29 Haziran - 3 Temmuz.

(4) 16 Ocak 1984 gün ve 1983/106 sayılı iddianame ile, Ağca ile birlikte, MHP İstanbul Eminönü ilçesi eski başkanı Zülfikar Yasan, "Doğunun Başbuğu" olarak tanınan Yılma Durak, Abuzer Uğurlu, Mehmet Şener'in kardeşi Hasan Hüseyin Şener, sağ eylemci Selçuk Atar, Mehmet Tanaydın, Mehmet Gürbüz, gümrük muhafaza memuru Doğan Yıldırım, Mehmet Metiner, Ağca'nın Kartal-Maltepe cezaevinden kaçırıldığı sırada, bu cezaevinde görevli astsubay Yusuf Hududi ve er Osman Alasu haklarında kamu davası açılmıştır.

Sanıklardan Zülfikar Yasan, mahkeme önünde yadsıdığı polis ifadesinde olayı şöyle anlatmaktaydı:

"İstanbul'da sağ eylemleri her bölgenin ÜGD başkanları düzenlerdi, yapılacak eylemlerden ÜGD başkanları da, İstanbul ÜGD başkanı (Recep Öztürk), Mustafa Verkaya, Mehmet Gül, Orhan Çakıroğlu gibi kişilere karşı sorumludurlar. Yılma Durak da Ankara'da genel merkeze karşı sorumludur. Emir ve direktif, genel merkezden Yılma Durak'a gelir, ondan sırasıyla İstanbul ÜGD başkanından da bölge başkanlarına gelirdi. Yılma Durak'ın Ankara'dan kimden emir aldığını bilmiyorum. Yalnız birkaç kez Kemal Zeybek diye birisinden bahsediliyordu ama aralarındaki ilişkinin ne dereceye kadar olduğunu bilmiyordum. (5.12.1980)

Kemal Zeybek, Gün Sazak'ın Gümrük ve Tekel bakanlığı döneminde bu bakanlığın müsteşarlığı görevinde bulunmuştur. MHP'nin etkili liderlerinden olan M. Kemal Zeybek, Milliyet Gazetesi'nin sahibi Aydın Doğan'ın bacanağıdır.

İPEKÇİ CİNAYETİ

(1) Ülkücü Gençlik Derneği (ÜGD), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)'nin yan kuruluşlarındandır. ÜGD İstanbul Aksaray Şubesi ile MHP Aksaray İlçe Merkezi aynı binadadır.
(2) Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 11.2.1982 gün ve 1981/413 esas sayılı dosyası.
(3) Elazığ Sıkıyönetim Bölge Komutanlığı Askeri Savcılığı'nda 1982/4109 sayı ile kayıtlı dosya.
(4) Yılmaz Salman, Ağca dosyası ile yayınları nedeniyle gözaltına alınmış, sonra serbest bırakılmıştı.
(5) Aydınlık Gazetesi, 30 Kasım 1979, İstanbul.
(6) Çıkmaz Sokak. Uğur Mumcu, Tekin Yayınevi, İstanbul, 9 basım, s: 111.
(7) Ağca Dosyası, Uğur Mumcu, Tekin Yayınevi. 1983, s: 65-66.
(8) Ağca Dosyası, s: 83.
(9) Elazığ Sıkıyönetim Bölge Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 1982/4109 sayılı dosyası.

(10) Milliyet Gazetesi, 20 Haziran 1982, Örsan Öymen, "Belgelerle Ömer Ay Dosyası"
(11) Digos'un 27 Mayıs 1981 gün ve "N. 05195/81" sayılı yazısı.
(12) ÜGD genel başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nun Ankara Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'na verdiği ifade. Savcılık dosya no: 1980/7040.
(13) Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 29 Nisan 1981 gün ve 1980/7040 esas sayısı ile işlem gören MHP ve yan kuruluşlarla ilgili dava dosyası.
(14) The Christian Science Monitor, 21 Mart 1983, Paul Hanze, "Bulgar Bağlantısı"
(15) Cumhuriyet Gazetesi, 21 Aralık 1982-14 Ocak 1983. Uğur Mumcu.
İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı, 14.3.1983 gün ve 1983/241 sayılı kararında, bu yazıların ihbar sayılarak, İpekçi davasının yeniden açıldığını bildirmiştir. Yeniden açılan dava 24.2.1983 gün ve 1981/24178 sayısını taşımaktadır.

SOFYA'DAKİ BULUŞMA

(1) Roma Ağır Ceza Mahkemesi'nin 22 Temmuz 1981 gün ve genel sayı 34/78, sayı: 46/81 sayılı kararı, Cilt I, F 209 sıradaki Ağca'nın el yazılı ifadesi.
(2) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 1980/1039 esas sayılı dosyası.
(3) The New York Times, R.W. Apple Jr 25.5.1981 "Trail Of M. Ali Ağca 6 Years of neofascist ties" Bu yazıda, Ramazan Gündüz'ün Ağca tarafından işkence edilerek öldürüldüğü ileri sürülmektedir. Gündüz, Ağca tarafından değil, Ağca'nın arkadaşları tarafından öldürülmüştür. Bunlar, Oktay Akyüz, Celalettin Mayda, Yaşar Susar ve İsmet Yıldırım adlı sağcı militanlardır. Bak: Ağca Dosyası, Uğur Mumcu, Tekin Yayınevi, İst. 1983, s: 82.
(4) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 979/ 42011 - 1078-1065 sayılı dosyası.
(5) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Adli Müşavirliği'nin 12.1.1980 gün ve 1980/25 sayılı yazısı.
(6) Ağca Dosyası, s: 82.
(7) Elazığ Sıkıyönetim Bölge Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 17.2.1981 gün ve 1980/5125, 1980/1216 esas sayılı iddianamesi; Ağca Dosyası, s: 126.
(8) Roma Ağır Ceza Mahkemesi'nin 22 Temmuz 1981 gün ve 46/81 sayılı dosyası, I f. 209 sıradaki ifade.
(9) Aynı karar, Cilt 2, f. 423, 586. Tercüman, 19 Ekim 1983. Ömer Mersan'ın açıklaması.

(10) Silah Kaçakçılığı ve Terör, Ugur Mumcu, Tekin Yayınevi, İst. 1982, altıncı basım, s: 57
(11) Cumhuriyet, Ugur Mumcu, 6 Mart 1982, "Agca, Bekir Çelenk ile Sofya'da Vitoaşa Oteli'nde buluştu".
(12) Milliyet, Örsan Öymen-Cihan Akerson, 11.7.1982, "Agca destekçilerinin isimlerini açıkladı"
(13) Milliyet, Öymen-Akerson, 11. 7.1982.
(14) Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 29 Nisan 1981 gün ve 81/7040 sayılı iddianamesi, s: 594/599.
(15) Cumhuriyet, Ugur Mumcu, 1 Nisan 1983, Açıklama.
(16) İsviçre Federal Mahkemesi'nin 22 Mart 1983 gün ve P. 455/82/kl. sayılı kararı. Cumhuriyet, Ugur Mumcu, 26 ve 27 Mart 1983, "Gizli Eller" ve "Hukuksal Yanı" başlıklı yazılar.
(17) Millliyet, Öymen-Akerson, 11.7.1982.
(18) The New York Times, 25.5.1981.
(19) Newsweek, January 3.1983, "The Plot to kill Pope John Paul II" s: 24.
(20) THKO Hareketi ve Bazı Anılar, Teslim Töre, Çağ Yayınları, İstanbul 1979.
(21) Anılan kitap, s: 24.
(22) Anılan kitap, s: 55-80.
(23) Parti Bayrağı, Ekim 1978, "1971 sol hareketi, THKO ve gelişmesi".
(24) The New York Times, 25.5.1981.
(25) İdam hükümlüsü, Mustafa Pehlivanoğlu, Ankara Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'na verdiği son itirafta, Savcı Doğan Öz'ü öldürme olayına adı karışan silahlı sağ eylemci Hüseyin Demirel'in, Trento yargıcı Dr. Palermo tarafından aranan İsmail Hacı Süleymanağaoğlu (Oflu İsmail) tarafından Bulgaristan'da saklandığını söylemiştir. Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nca düzenlenen 29.1.1981 gün ve 81/7040 sayılı iddianame s: 592.
(26) La Matin, Fabrizio Calvi, 17 Mart 1983, "A Sofia Le Palace Des Contrebaadiers"

PAPA'YA SIKILAN KURŞUN

(1) Kurier. 17 Ocak 1984.
(2) Roma Ağır Ceza Mahkemesi'nin 22 Temmuz 1981 gün ve 39/81 ve 46/81 sayılı kararı, s. 10-20. Anılan dosya Cilt 1, f. 76-78 Cilt 2, f. 521. 607, 670, 703: 20.6.1981 tarihli rapor.
(3) Milliyet, Örsan Öymen. 19 Temmuz 1981 "İsviçre'de doğrulanan tabanca olayı"
(4) Newsweek, January, 3.1983 "The Plot to kill Pope John Paul II" s: 26,

The Guardian, George Armstrong, "Papa'yı öldürmeye yönelik komplonun ayrıntıları ve yeni deliller"
(5) Milliyet, Örsan Öymen, 19 Temmuz 1981. Anılan yazı.
(6) Roma Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararı s: 17 dosya içindeki Cilt 2. f. 241, 518. 528, 590 sıradaki Digos ve Sismi raporları.
(7) Anılan Roma Ağır Ceza Mahkemesi kararı, s: 19. Milliyet, Örsan Öymen, Cihan Akerson, 13.7.1982 "Ağca'nın iddiası: Papa'yı öldürmem için Bekir Çelenk aracılığı ile 3 milyon mark önerildi"
(8) Trento sorgu yargıcı Dr. Carlo Palermo tarafından hazırlanan 5075/80 G.I sayılı son soruşturma kararı s: 1080 devamı.
(9) Milliyet, 4.11.1982 "Ağca'nın suç ortaklarından M. Serdar Çelebi Batı Almanya'da yakalandı.
(10) Roma Ağır Ceza Mahkemesi kararı, s. 18.
(11) Anılan dosya. Cilt I, f. 218.
(12) Milliyet, Örsan Öymen-Cihan Akerson, 13.7.1982, "Ağca'nın iddiası: Papa'yı öldürmem için Bekir Çelenk aracılığı ile 3 milyon mark önerildi"
(13) The Reader's Digest, Claire Sterling, Eylül 1982 "The Plot to murder the pope"
(14) The Christian Science Monitor. Paul Henze, 22 Aralık 1983, "Washington Wonder's of papa plot is Sowiet Watergate"
(15) Los Angeles Times, Robert C. Toth, 31 Ocak 1983, "Bulgaria knew of plot on pope"
(16) The New York Times, William Sefire, 16.12.1982, "Haç namlunun ucunda".
(17) The Cristian Science Monitor, Salvia Poggili, 15.12.1982, "İtalya: Bulgaristan ve KGB'nin parmağı var mı?"
(18) The New York Times, Nicgolas Gage, 23.3.1983, "Papa'ya saldırı, yeni Bulgar bağlantısı"
(19) International Herald Tribune, Robert S. Mc Cartney 7 October 1982, "Inquiry Yielding Little about Pope's attacker"
(20) The Cristian Science Monitor, Paul Henze, 22 Mart 1982, "Bulgar bağlantısı, Sovyet basını, iddia edilen komplo feryadını Papa'ya karşı çeviriyor"
(21) Vatana Hasret, Şubat-Mart 1983, "Papa suikastının yeni ipuçları"
(22) Newsweek, January 3.1983 "The plot to kill Papa John Paul II, Milliyet, Cihan Akerson, 9 Aralık 1982, "Ağca: Papa suikastı için cezaevinde seçildim".
(23) The Cristian Science Monitor, Sylv.a Roggioli, 16.12.1982, "İtalya: Bulgaristan ve KGB'nin parmağı var mı?"
(24) La Stampa, 14 Aralık 1982.
(25) Cumhuriyet, Milliyet, Hürriyet gazeteleri 17 Aralık 1982 tarihli basın toplantısı ile ilgili haberler.

İBRAHİM TELEMEN

(1) Nedim Dişkaya, Abuzer Uğurlu'nun kaçakçılık çetesinde çalışan bir elemandır. Aziz de "Kürt Aziz" olarak bilinir. Aynı çetede çalışır.

(2) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcısı Albay Refik Karaa'nın 30.5.1979 gün ve 1979/783 sayılı görevsizlik kararı.

(3) O dönemde, İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'nde görev yapan Albay Ferruh Şenerdem ve Albay Coşkun Dündar emekli olduktan sonra, avukatlığa başladılar. 1979 yılında kaçakçılar tutuklanınca, bu kaçakçıların bir kısmının avukatlıklarını da bu iki emekli yargıç üstlendi. Aynı iki emekli yargıç, aynı tarihlerde, 1 Şubat 1979 tarihinde öldürülen Milliyet Gazetesi Abdi İpekçi davasında M. Ali Ağca'nın suç ortağı Yavuz Çaylan'ın avukatlığını da aldılar.

(4) Emekli hakim Albay Metin Taran... Bu tahliye kararından sonra, o zaman Genelkurmay Başkanı olan şimdiki Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in emri ile bir soruşturma açıldı, ancak bir sonuç alınamadı.

(5) 30.5.1979 gün ve 1979/783 sayılı İstanbul Sıkıyönetim Askeri Savcılığı kararı.

(6) Telemen, Abuzer Uğurlu için "Kürt Abuzer" adını kullanmaktadır. Türkiye'deki Güneydoğulu kaçakçılar "Kürt Grubu" olarak adlandırılırlar. Telemen, "Uğurlu" soyadı yerine "Doğulu" soyadını kullanmaktadır.

(7) İtalya'da ortaya çıkartılan uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı olayları nedeniyle aranan ve 1980 yılından bu yana Türkiye dışında olduğu bilinen yeraltı dünyasında etkinliği ile tanınan İsmail Hacı Süleymanoğlu.

(8) Ali Galip Kayıran, İstanbul'da Haydarpaşa gümrük müdürlüğü yapmıştır. Hakkında kaçakçılarla işbirliği yaptığı savı ile çeşitli kovuşturmalar bulunan Kayıran, Ecevit hükümetinin Gümrük ve Tekel Bakanı Tuncay Mataracı'ya rüşvet vermek suçundan da mahkum olmuştur.

(9) İbrahim Telemen'in askeri savcıya yaptığı bu açıklama, İzmir İkinci Ağır Ceza Mahkemesi'nin 1974/384 esas sayılı dosyasının 146'ncı sırasında bulunmaktadır. Telemen'in, Hasan Nehir ile ilgili olarak bildirdiği olayın yargılanması, Ankara, Altındağ Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılmıştır. Bu dosya da 970/394 sayısını taşımaktadır.

(10) Federal Alman Interpol makamının 20.1.1972 gün ve EA/2 3 w h 177 083 sayılı telsiz ile Türkiye'de Emniyet Genel Müdürlüğüne gönderilen bilgi.

(11) Telemen ve Bock ile ilgili dava, o tarihte devlet güvenliğini ilgilendiren suçları karara bağlamakla görevli özel bir uzmanlık mahkemesi olan Devlet Güvenlik Mahkemesinde görülmüştür. Dosya, İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin 1978/3 sayısında kayıtlıdır.

BULGAR BAĞLANTISI

(1) Silah Kaçakçılığı ve Terör, Uğur Mumcu. 6. Basım, Tekin Yayınevi, İstanbul 1981, s: 191; L'Hebdo, 7 Nisan 1983. "Trafics: L'axe Suisse-Bulgarie; La Martin 17-22 Mart 1983, Fabrizio Calvi, A Sofia Le Palace Des Contrebebandiers; Reader's Digest, Kasım 1983, Drugs For Guns; The Bulgarian Connection" s: 86.

(2) The Heroin Trail, Saovenir Press, London 1975, s: 53.

(3) Milliyet, Hasan Pulur, 16 Temmuz 1977.

(4) Yargıtay Kararlar Dergisi, Cilt 4, Ağustos 1978, sayı 8, s: 1368-1380: Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 19.8.1978 gün ve 1978/8-189 E., 1978; 245 K. sayılı kararı.

(5) Anılan yayın, s: 1334; Silah Kaçakçılığı ve Terör. Uğur Mumcu, s: 196-213.

(6) Silah Kaçakçılığı ve Terör, Uğur Mumcu. s: 102.

(7) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 18 Eylül 1973 gün ve 1973/212 sayı, 1973/184 esas 1973/100 sayılı iddianame: Silah Kaçakçılığı ve Terör. s: 65/71.

(8) Ankara, Altındağ 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 27.1.1973 gün ve 1973/96 karar, 1972/6 sayılı gerekçeli kararı ile Altındağ 1. Ceza Mahkemesi'nin 1973/160 esas sayılı gerekçeli kararları ile çeşitli cezalara çarptırılan Mehmet Cantaş, 1974 yılında çıkanlan af yasası ile bu davalardan kurtulmuştur.

(9) Milliyet, Numan Ceyhan, 21 Nisan 1983, "Kaçakçı Sarı Avni soyadını değiştirerek yurtdışına kaçtı".

(10) İstanbul Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'nın 20.1.1982 gün ve 981/108, 1981/108 E, 82/197 sayılı iddianamesi ile açılan kamu davası.

(11) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 29.9.1981 gün ve 81/221-963 sayılı gerekçeli hükmü: Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 112.

(12) MHP ve ülkücü kuruluşlarla ilgili Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 29 Nisan 1981 gün ve1980/7040 esas ve 1981/600 karar sayılı iddianame s: 455-56.

(13) Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 134.

(14) Üçüncü Ordu ve Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'nın 11 6.1981 gün ve 1981/1305 sayılı iddianamesi ile açılan kamu davası.

(15) Sivas Birinci Ağır Ceza Mahkemesi'nin 8.6.1972 gün ve 971/12 sayılı gerekçeli kararı.

(16) İkinci Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 11.3.1982 gün ve 1982/2064 sayı, 1982/253 esas ve 1982/78 esas sayılı iddianame ile açılan kamu davası.

(17) İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün 8.2.1979 gün ve c/4/615 sayılı raporu.

(18) Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 110.

(19) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 5.5.1981 gün ve 1981/106 sayı, 1981/106 E. sayılı iddianame ile açılan kamu davasında 25.12.1980 günlü ifade.
(20) Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 52-60.
(21) The Arms Bazaar, Antony Sampson, Coronet Books, London, 1981, s: 21.
(22) The Heroin Trail, Souvenir Press Ltd. London, 1975 s: 51-58.
(23) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığının 4.5.1982 gün ve 1982/376, 1982/376 E. sayılı iddianame ile açılan kamu davası.
(24) Gümrük ve Tekel eski bakanı Tuncay Mataracı hakkında hazırlanan Milli Güvenlik Konseyi Soruşturma Kurulu Kararı, s: 44-45; Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 220.
(25) MHP ve Ülkücü kuruluşlarla ilgili Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 29 Nisan 1981 gün ve 1980/7040 esas ve 1981/600 esas sayılı iddianame, s: 393, ek 156.
(26) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 20.1. 1982 gün ve 1981/103, 1981/108 esas sayılı iddianame ile açılan kamu davası.
(27) Silah Kaçakçılığı ve Terör, Uğur Mumcu, 7. basım s: 193-194.
(28) Ticaret Sicili Gazetesi, 25 Nisan 1977.
(29) Cumhuriyet, Uğur Mumcu, 26.11.1980 "Yardım Etseler"
(30) Cumhuriyet, 11 Ocak 1981.
(31) Bu konudaki gelişmeleri Yargıtay kararının gerekçesinden daha iyi izlemek olasıdır. Yargıtay 4'üncü Hukuk Dairesi'nin 11.4.1983 gün ve 1983/3316-3996 sayılı kararının bazı bölümlerini aktarıyorum.

"1- Davacı şirketin, Bulgaristan'da faaliyet gösteren ve bir devlet kuruluşu olan MAT şirketi ile "Trakya Nakliyat Şirketi"ni kurduğu, şirketin Türk ortaklarının hükümet üzerinde etkili olması nedeniyle, sakıncalı olduğu itirazlarına rağmen, bu kuruluşun gerçekleştiği,

2- Davacı şirketin gerek doğrudan gerekse kuruluşu olan şirket kanalıyla yaptığı ve yapacağı işlemleri, Bulgaristan üzerinden yapılan silah kaçakçılığı ile ilişkisi olup olamayacağı soruları ortaya atılarak açıklamalarda bulunulmuştur.

Bu yayınlarda davacı şirketin kaçakçılık olayına karıştığı iddiası doğrudan doğruya ileri sürülmemiştir. Ancak davacının Bulgar şirketleriyle ilişkileri ve yan şirketin kuruluşundaki olaylar sergilenmek suretiyle "kaçakçılık olayının içinde olabileceği" anlatılmak istendiği de kabul edilmelidir. Bu nedenle bu yayınlar davacı şirketin kişisel değerlerine bir saldırıdır. Hukuka aykırılıktan söz edebilmek için yukarıda da anlatıldığı gibi bu saldırının kişilik hakkı tarafından korunmaması zorunlu bir düzeye gelmesi gerekir. Gerçek olmak koşuluyla bu yolda yapılacak yayınlarda kamu yararı bulunduğu tartışmasız kabul edilmelidir. Çünkü ülkemizde ulaştığı boyutlar sosyal-ekonomik-siyasal yaşama etkisiyle kaçakçılık olayı, gazetecilik açısından önemli ve güncel bir konudur. O halde, yayınlarla anlatılanların ve özellikle dayanılan olayların gerçek olup olma-

dığı üzerinde durulmalıdır:

a- Davacı şirketin bir Bulgar şirketiyle kurduğu Trakya Nakliyat Şirketi'nin 28.2.1976 gününde Ticaret Sicil Gazetesi'nde yayınlanan ana sözleşmesine göre:

Davacı ve Bulgar devlet kuruluşu MAT ile birlikte kurucu üye olarak M. Üstünkaya, A. Tunga, N. Kürşat, D. Tunga, G. Günşar adlı gerçek kişilerin de bulunduğu davacı şirketin 745 ve Bulgar MAT şirketinin 750 payına karşılık diğer gerçek kişi kurucu ortakların birerden beş hisseye sahip oldukları anlaşılmıştır.

b- Türk-Bulgar kuruluşu olan Trakya Nakliyat Şirketi'nin kuruluşu ülkemizde üst düzeydeki kuruluşlar arasında tartışmalara yol açmış ve şu safhalardan geçmiştir:

a- Şirketin kurulmasına "Maliye Bakanlığı'nın üst düzeydeki görevlilerinin oluru" ile 3.6.1976 gününde izin verilmiştir. Gerçekte bu izin verilirken bakanlık, diğer bazı bakanların da görüşlerini almıştır. Ne var ki Ulaştırma Bakanlığı 28.4.1976 günlü yazıda "Güvenlik makamlarının olumlu görüş vermeleri kaydıyla" kurulmasında sakınca bulunmadığını bildirmiştir.

b- Milli İstihbarat Teşkilatı ise şirketin kurulması hazırlıklarına dair bilgileri değerlendirerek, Başbakanlığa gönderdiği 18.3.1976 günlü yazıda; şirketin genel müdürünün Bulgar uyruklu olması, daimi Türkiye'de ikamet ettirilmesi ve şirketin Anadolu'da Bulgar teknisyenleri çalıştırmasının Bulgar Haber Alma Teşkilatı'nın yararına olacağı belirtmiştir. Ancak bu yazı, kuruluş iznini verecek Maliye Bakanlığı'na beş ay sonra ve şirkete kurulma izni verildikten sonra (20.8.1976 gününde) ulaşabilmiştir.

c- Dışişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı'nın 25.3.1976 gününde bilgi isteğine, 9.8.1976 gününde verdiği cevapta; şirketin kuruluşunun Türk TIR taşımacılığını engelleyeceği ve bugün için böyle bir ortaklığın kurulmasına ihtiyaç bulunmadığını bildirmiştir.

d- Türk-Bulgar ortak şirketinin 25.4.1977 günlü toplantısında şirketin genel müdürlüğüne Bulgar uyruklu Petkov getirilmiştir.

e- Kendisinden bilgi istenmesi üzerine İçişleri Bakanlığı 20.9.1977, Milli İstihbarat Teşkilatı 2.6.1977 günlü yazılarında şirketin genel müdürlüğüne getirilen Bulgar Petkov Doçev'in istihbaratçı olduğu, genelde şirketin Türkiye'de çalışmasının devletin güvenliği açısından sakıncalı olabileceği bildirilmiştir.

3- Güvenlik açısından verilen bilgiler ve Ticaret Bakanlığı'nın konuyu tekrar gündeme getirmesi sonucu Maliye Bakanlığı 3.9.1977 tarihinde şirketin yargı yoluyla feshine gidilmesine karar vermiştir. Bu yolda açılan dava, İstanbul Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 9.3.1979 gün ve 970/1311-419 sayılı kararıyla "...kesin mehile rağmen bazı sakıncaları olduğu gerekçesiyle kanıtları mahkemeye verilmediğinden" dava reddedilmiştir.

Görülüyor ki devletin güvenliği açısından sakıncalı görülen şirketin kuruluşu, bir takım kuşkuları da üzerine toplayarak gerçekleşmiştir. Şir-

ketin feshi için resmen açılan dava bunun en iyi kanıtıdır. Kuruluş izninin nasıl aceleye getirildiği ortadadır. Şirketin kurucu ortaklarından olan gerçek kişilerin etkisinin tartışılması bu davanın dışında bir sorun gibi görünebilir. Ancak devletin çeşitli kademelerinde özellikle siyaset alanında kamu görevi yapan bu kişilerin, 1/1500 hisse ile şirketin kurucu ortakları içine girmeleri, şirket kurulduktan bir süre sonra ayrılmaları en azından zihinlerde bazı sorular, kuşkular yaratmaya etkili olacaktır. O halde, davalıların yaptıkları yayının önemli ve azımsanmayacak gerçek yönleri mevcuttur.

YERALTI DÜNYASI

(1) Türkiye'deki Anarşi ve Terörün Durumu, Genelkurmay Başkanlığı Yayını, 1982, Ankara, s: 17-18.
(2) Genelkurmay Sıkıyönetim Koordinasyon Başkanlığı'nın 1 Kasım 1981 günlü açıklaması.
(3) Silah Kaçakçılığı ve Terör, Uğur Mumcu, Tekin Yayınevi, İstanbul, 6. basım, s: 252.
(4) Eroin Dosyası, Catherine Lamour - Michel R. Lamberti, Milliyet Yayınları, 1973, Türkçe çeviri, s: 32.
(5) Chemical Economics, Handbook, 1974.
(6) Organic Chemistry, John Wiley and Sons, USA, 1978, 19. bölüm, s: 758-776.
(7) Report of International Narcotics Control Board for 1981, E/INCB/5B sales no: E. 82. XI.I, Unites Nations, New York, 1981.
(8) United Nations Economic and Social Counsul, Report on the meetings measures against the use of Acetic Anhyderide and Acetyl Chloride in the ilicit manufacture, of Heroin, Vienna, 6-7 October, 1980.
(9) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 4.5.1982 gün ve 82/376 sayılı iddianamesi ile işlem gören dosya.
(10) Milli Güvenlik Konseyi soruşturma kurulunun Gümrük ve Tekel eski bakanı Tuncay Mataracı hakkındaki kararı, 30 Kasım 1980 gün ve Hukuk Müşavirliği 3012-2-80 sayılı rapor, s: 93.
(11) Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 218.
(12) Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın MHP ve bağlı kuruluşlarla ilgili 29 Nisan 1981 gün ve 1980/7040 sayılı iddianamesinin 156 sayılı eki.
(13) Eski başbakanlardan Süleyman Demirel'in yeğeni olan Yahya Demirel, sahte belgeler düzenleyerek yurtdışına mobilya ihraç etmiş gibi görünerek, devlet hazinesini dolandırmış, bu yüzden Türkiye'de hapis cezasına çarptırılmıştır. Eski milletvekillerinden Ermeni kökenli Mıgırdıç Sel-

lefyan ile İsviçre'de ortaklık kuran Yahya Demirel, bu yolsuzluğun Cumhuriyet Gazetesi tarafından 1975 yılında ortaya atılmasından sonra, bir süre tutuklu kalmış, daha sonra yurtdışına kaçarak, İsviçre'ye yerleşmiştir. Cenevre'de "Petrocam S.A." adlı şirketin sahiplerinden biri olan Yahya Demirel ve ortağı Mıgırdıç Sellefyan, çeşitli kaçakçılık suçlarından aranmaktadır. Geniş bilgi için, bakınız: Mobilya Dosyası, Altan Öymen - Uğur Mumcu, 1976, Ankara, Anka Yayınları.

(14) Gümrük ve Tekel Bakanlığı müfettişlerince hazırlanan 4.10.1979 gün ve 4960/37-46 sayılı rapor.

(15) MGK soruşturma kurulunun Bakan Mataracı hakkındaki raporu, s: 23, K. 16, s: 144-45-46.

(16) Aynı rapor. s: 45. K. 4. s: 401-465; Ağca Dosyası, Uğur Mumcu, Tekin Yayınevi, İstanbul, s: 76-77

(17) The Heroin Trail, Newsday, Inc, 1973, USA, s: 3.

(18) MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan hakkında Kahraman'ın bu ifadesi üzerine dava açıldı. Dava sonunda Erbakan aklandı. Kahraman da sonradan yaptığı açıklamada eski genel başkanına iftira ettiğini söyledi.

(19) Stern Dergisi, 18 Ekim 1979.

(20) Bu rapor, İstanbul eski gümrük müdürü tarafından açıklanmıştır. Bakınız, Maya Dergisi, İstanbul, sayı 23, s: 4-5.

(21) Cumhuriyet Gazetesi, 29 Ocak 1980.

(22) Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 82.

(23) Kayseri ili, 12 Eylül 1980 tarihinden önce silah kaçakçılığının merkezlerinden biri olmuştur. Adem Ruhbaş ve Suat Yıldız adlı kaçakçılar, yıllarca Kayseri'de ellerini, kollarını sallayarak silah trafiğini yönetmişlerdir. Silah Kaçakçılığı ve terör, s: 116-126.

(24) Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 28.1.1983 gün ve 1982/669 sayılı iddianamesi.

(25) Ünye Birinci Ağır Ceza Mahkemesi'nin 1981/178 esas sayılı dosyası.

(26) Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 179-181.

(27) Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 10.2.1982 gün ve 1981/1165 esas sayılı iddianamesi.

(28) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 12.12.1974 gün ve 974/13 esas sayılı gerekçeli kararı; Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 65-77.

(29) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 30.5.1979 gün ve 1979/783 esas sayılı görevsizlik kararı, bakınız: Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 48.

(30) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nca 4.5.1982 gün ve 82/376 sayılı iddianame ile açıldıktan sonra Ankara 4 Nolu Askeri Mahkemesi'ne gönderilen davanın duruşma tutanağı, s: 21, Abuzer Uğurlu'nun ifadesi.

(31) Interpol Genel Sekreterliği'nin 795/79, A-74/1979 Kasım sayısını taşıyan uluslararası tutuklama emri. Bu emre göre, Abuzer Uğurlu, Süleyman

Necati Topuz ve Ugurcan Elmas adlı kaçakçılar, Federal Almanya üzerinden Hollanda'ya 1450 kg. uyuşturucu madde sokma suçuyla aranıyorlar. Topuz, bu suçtan ötürü Federal Almanya'da tutukludur.

(32) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 5.5.1981 gün ve1981/106 sayılı iddianameye dayanak olan ifade.

(33) Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 54.

(34) Cumhuriyet, 5.12.1982, "Bekir Çelenk'in bir şirketi daha çıktı"

(35) İçişleri eski bakanlarından Dr. Faruk Sükan'ın açıklamalarına göre, Bekir Çelenk, Mehmet Zeki adlı bir Türk ile beraber, Federal Alman malı Geco mermilerinin kaçakçılığını yapmaktadır. Bakınız: 23 Aralık 1979. Cumhuriyet.

(36) Milliyet Gazetesi, 15 Ekim 1982, Örsan Öymen, "Çelenk Almanya'da şirket kurdu"; Cumhuriyet, Selahattin Güler, 11 Aralık 1982, "Yeraltı dünyası panik içinde".

(37) Cumhuriyet, 2 Mart 1983. Ugur Mumcu, "Çelenk'in gemisi, Mehmet Cantaş tarafından birkaç kez kiralandı"

(38) Ankara, Altındağ 1'inci Ağır Ceza Mahkemesi'nin 27.1.1973 gün ve 1972/92 esas sayılı gerekçeli kararı.

(39) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 12.12.1974 gün ve 1974/13 esas sayılı kararı; Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 66-67

(40) Ankara Sıkıyönetim Komutanlığının 28.1.1983 gün ve 1982/669 sayılı iddianamesi.

(41) Tovima Gazetesi, Atina, 6 Mart 1983.

(42) Cumhuriyet, 7 Mart 1983, Ugur Mumcu, "Çelenk, Yunanistan'da sık sık Londra, İstanbul ve Sofya'yı aradı"

(43) Cumhuriyet, 2 Mart 1983, "Çelenk'in gemisi, Mehmet Cantaş'ın firmasınca birkaç kez kiralandı"

(44) Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 143.

(45) Nurten ve Dr. Cemal Erim çifti. Barcelona yakınlarındaki bir balıkçı köyünde yaşayan bu çift, gemi ikinci kaptanı ile olan yakınlıkları nedeniyle olayla ilgilenmişler ve Çelenk ile amansız bir mücadeleye tutuşmuşlardır.

(46) Cumhuriyet, Ugur Mumcu, 22 Şubat 1983, "Meçhul Mercedes'li Ağca'yı otelde buldu"

(47) Cumhuriyet, Ugur Mumcu, 23 Şubat 1983, "Yatla gelen Amerikalı kadın, Çelenk'in gemisinde ne arıyordu?"

(48) Benil gemisi, Mac Andrews firmasınca, Jose Agaustin Salas, Jose Aspiras ve Antonio Lamas adlı üç hurdacıya satılmıştır.

(49) Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 1982/787 sayılı dosyası.

(1) Reader's Digest, Claire Streling, Eylül 1982, s: 72; The Christian Science Moniter, Paul Henze, 23 Aralık 1982 "Washington Wonders plot is Soviet Watergate"; ayrıca Sterling'in "The Time of Assassinsy" ve Henze'nin "The plot to kill the pope" adlı kitaplan ile Amerikan NBC televizyonu bu kanıdadır.

(2) Yeni Düşünce, 3 Aralık 1982, sayı 61, s: 11, "Papa'yı KGB vurdurttu", Vatana Hasret, Temmuz 1982, "Öymen'in fantezileri"

MHP davası ile ikinci İpekçi davasının sanıklarından Yılma Durak, 16.3.1984 tarihli elyazılı ifadesinde şu görüşü ileri sürmektedir:

" Sayın Uğur Mumcu'nun bu davanın yeniden ele alınmasında başrolü oynadığı bilinmektedir. Nitekim sayın Mumcu, merhum İpekçi'nin öldürülmesi ile ilgili yaptığı yorumları tekrarladığı da ilgili bölümdeki ifadesinden anlaşılmaktadır. Cumhuriyet Gazetesi özellikle sayın Mumcu, ideolojik bir husumetle Türk milliyetçilerini karalamak için iftira etmekten çekinmemişler, hatta yasalarımıza aykın olarak bir olayı daha tahkikat sırasında yönlendirme gayreti içinde bulunmuşlardır. 12 Eylül'den önce aşırı sola kanat geren, koruyan bu Marksist yazarlar, 12 Eylül'den sonra pabucun pahalı olduğunu anlayınca taktik değiştirmişler, aşırı solun lehinde tek bir satır karalamayı göze alamamışlar amma bu defa daha büyük bir husumet ve kinle Türk milliyetçilerine düşmanlığa devam etmişlerdir. Böylece içerdeki yandaşlarına "mücadeleye devam" mesajlarını iletmişlerdir"

Aynı davanın sanıklarından Hasan Hüseyin Şener, mahkemede verdiği 10 Nisan 1984 tarihli sorgusunda "Ağca'yı yakalatmaya çalıştığını" ileri sürerken, Hüseyin Üzmez'e "Ağca müslümandır, milliyetçidir, çok sağlam bir insandır, hiçbir şekilde fire vermeyecek insandır" dediğini de unutmuştur. (Ağca Dosyası, s: 122)

Aynı davaya Abuzer Uğurlu'nun yaptığı açıklamalar nedeniyle sanık olarak çıkarılan Doğan Yıldırım adındaki Yeşilköy Gümrük muhafaza memuru, Ömer Mersan ile Uğurlu ailesinin ilişkisini, bana gönderdiği bir mektupta açıklayan Süleyman Necati Topuz'un benim "arkadaşım ve fikirdaşım" olduğunu ileri sürdükten sonra, CHP eski milletvekillerinden Sabahattin Selek'in, Abuzer Uğurlu'nun İstanbul'daki yabancı diller okulunun ortaklarından olduğunu, bu ortaklığın sona ermesinden sonra benim, Uğurlu'nun kaçakçılığı konusunda yazı yazdığımı da söylemiştir. Doğan Yıldırım, ayrıca benim, 12 Eylülden önce sık sık bu okula geldiğimi de sözlerine eklemiştir.

Topuz'un adını, bana gönderdiği mektup ile öğrendim. Selek ile bugüne kadar hiçbir dostluğum olmadı. Bu okula da hiç gitmedim.

Yıldırım, ayrıca, Milliyet Gazetesi başyazarı Mehmet Barlas'ın "Paris'te Ağca ile temasta olan bir kadından çok büyük meblağ ödeyerek aldığı"

bir belgede Ağca'nın komünist bir ülke ile bağlantısının kanıtlandığını, ancak Barlas'ın bu belgeyi yayınlamadığını da ileri sürmüştür.

Mehmet Barlas, Yıldırım'ın bu sözlerini 21 Nisan 1984 tarihli başyazı ile yalanlamıştır.

(3) Milliyet, Örsan Öymen, 11 Aralık 1982, "Çelişkiler"
(4) Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 29 Nisan 1981 gün ve 1980/7040 sayılı iddianamesinin 59/KD sayısında kayıtlı belge.
(5) Aynı iddianameye ek 22 Aralık 1980 gün ve 50/22 sayılı Maliye Bakanlığı müfettişleri tarafından verilen rapor.
(6) Aynı iddianame, ek 341.
(7) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 20.1.1982 gün ve 981/108 E, 82/197 sayılı iddianame, s: 4.
(8) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 16 Ocak 1984 gün ve 1983/106 sayılı iddianamesi.
(9) MDTHP ve bağlı kuruluşlar iddianamesi, s: 340-43.
(10) Aynı iddianame, ek: 582.
(11) Aynı iddianame, s: 141.
(12) Aynı iddianame, s. 141.
(13) Cumhuriyet, Uğur Mumcu, 28 Nisan 1978, "Ruzi Bey ve CIA".
(14) MHP ve bağlı kuruluşlar iddianamesi, ek: 841, 59 K/D.
(15) Aynı iddianame, ek: 508; Ağca Dosyası, Uğur Mumcu, s: 29.
(16) Türkeş'in Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcısına verdiği 19 Şubat 1981 günlü ifade, s: 6.
(17) Lokman Kondakçı'nın Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'na verdiği 8.3.1981 günlü sorgu tutanağı, s: 1.
(18) MHP ve bağlı kuruluşlarla ilgili iddianame, ek: 509.
(19) Aynı iddianame, s: 144.
(20) Aynı iddianame, ek: 617/2, Necati Uygur'un Türkeş'e yazdığı 9 Haziran 1978 günlü mektubu.
(21) Türk Federasyonu seçimi ile ilgili tutanak, aynı iddianame, ek: 617/1.
(22) Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcısı Albay Nurettin Soyer'in 28 Aralık 1981 gün ve 1980/7040 sayılı yazısı.
(23) MHP ve bağlı kuruluşlarla ilgili iddianame, ek: 473 59 K/D.
(24) İddianame, ek: 469.
(25) Türkeş'in 19 Şubat 1981 günlü sorgu tutanağının 8'inci sayfası.
(26) Vatana Hasret, Ağustos 1981.

İPEKÇİ KAÇAKÇILIK KONULARINA EĞİLİYOR

(1) Milliyet, Abdi İpekçi, 12 Ekim 1978, "Kaçakçılık"
(2) Milliyet, 13 Ekim 1978.
(3) Milliyet, Abdi İpekçi, 15 Ekim 1978, "İşçiler terörizme karşı birleşirken"

(4) Milliyet, Abdi İpekçi, 16 Ekim 1978, "Komünizm mi? Terörizm mi?"
(5) Milliyet, Abdi İpekçi, 15 Ekim 1978, "Hunharlaşan terörizm ve Ecevit'ten beklenen".
(6) Milliyet, 21 Ekim 1978.
(7) Milliyet, 2 Ekim 1978.
(8) Milliyet, Abdi İpekçi, 23 Ekim 1978, "Her hafta bir sohbet".
(9) MGK Soruşturma Komisyonu 30 Kasım 1983 gün ve 9/2 sayılı raporu. s: 34-44-56.
(10) Aynı rapor, s: 44-45. Bu konuda geniş bilgi için, Uğur Mumcu, Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 214 vd.
(11) Gazeteci Hasan Pulur'un İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığına 1983/106 sayılı dosyasındaki ifadesi.
(12) Uğur Mumcu, Ağca Dosyası, s: 51.
(13) Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz: Ağca Dosyası, s: 110 vd.
(14) Milliyet, Örsan Öymen - Hasan Çil, 1 Şubat 1984, "İpekçi'yi ben öldürmedim". Ağca'yı, cezaevinden kaçtıktan sonra Ankara'ya getiren araç, Mehmet Şener'in kardeşi Hasan Hüseyin Şener'in üzerine kayıtlıdır. Şener, bu arabayı, Yalçın Özbey'den satın almıştır. Arabanın daha önceki sahibi de Urfalı Gavur Dinçer'dir. Özbey, İstanbul 2. Noterliği'nin 29.6.1979 gün ve 351543 yevmiye sayılı senet ile arabayı Hasan Hüseyin Şener'e devretmiştir. Aksaray Türk Ticaret Bankası Şubesi'nde, Ağca'ya 150.000 lira para yatıran aynı Özbey'dir. Ağca'nın Roma'daki son sorgusunda, İpekçi'yi öldürdüğünü ileri sürdüğü Özbey de aynı kişidir. İlginç değil mi?
(15) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 9.5.1982 gün ve 1982/376 sayılı iddianamesine göre Uğurlu, Gültaş kardeşlerle birlikte kaçakçılık yapmaktadır.
(16) Uğur Mumcu, Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 57-58.
(17) a.g.e., s: 57.
(18) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 16 Ocak 1984 gün ve 1983/106 sayılı dosyasında Abuzer Uğurlu'nun elyazılı 16 Mart 1981 tarihli ifadesinde olay şöyle anlatılmaktadır:

"12 Eylül 1980'den yaklaşık bir ay kadar önce Doğan beni ziyarete geldi. Ziyareti sırasında Bulgaristan'da Sofya'da, Metin diye bir arkadaşının parasız kaldığını, orda ona yardım edecek bir kimse varsa bu şahsa 1000 mark kadar borç vermesini, parasının gelmesi halinde aldığı borcu iade edeceğini söyledi. Ben de olur, bakarız dedim. Kısa bir süre sonra kardeşim Ahmet'in yazıhanesinde otururken Ömer Mersan Ahmet'i Sofya'dan aradı. Telefonu ben aldım. Görüşme sırasında Metin diye birinin geleceğini, durumu müsaitse bu şahsa 1000 mark ödemesini, bunun borç olduğunu, parası olunca kendisine bu parayı iade edeceğini söyledim. Bunun üzerine bana, buralarda dolaşan Metin diye biri var, para ona mı verilecek, dedi. Ben de kendisine Metin denilen kişiyi, benim de tanımadığımı, en iyisi Ömer'in telefonu bana vermesi halinde, Metin de-

nilen şahsı tanıyan kişinin Metin'i arayarak Ömer'in telefon numarasını ona vereceğini ve Ömer'in kendisini arayan şahsa para vermesini söyledim. Mevzu benim bu telefon görüşmemle başlamış ve bununla bitmiştir"

Doğan Yıldırım, Deniz Harp Okulundan çıkarılmış, daha sonra İstanbul Hukuk Fakültesine girmiş ve bu arada, Yeşilköy Hava Limanı'nda gümrük muhafaza memuru olarak çalışmaya başlamıştır. Ülkücü kuruluşlarla ilişki kuran Yıldırım, gerek Ağca, gerek Uğurlu ile Selimiye Cezaevi'nde tutuklu bulunduğu sırada tanışmıştır. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Teknik Şube Müdürlüğünde C/224960, F/212821 sayılarında kayıtlı tabanca taşımak, ateş etmek ve tehditle para istemek suçlarından kovuşturulan Doğan Yıldırım'ın Uğurlu ile Ağca arasında köprü görevi gördüğü anlaşılmaktadır.

Silahlı eylemlerden ötürü hakkında dosyalar açılan Doğan Yıldırım'ın gümrük muhafaza memurluğuna kimler tarafından atandığını araştırmak herhalde yararlı olurdu. Yıldırım'ın Yeşilköy gümrük muhafaza memuru olarak, hem kaçakçılarla, hem de ülkücülerle kurduğu ilişki çok dikkat çekicidir

(19) Milliyet, Örsan Öymen, 20 Haziran 1982, "Belgelerle Ömer Ay dosyası"

(20) Konya, Sıkıyönetim Askeri Savcılığının 23.9.1981 gün ve 1981/611-441-296; 25.12.1982 gün ve 1982/2556-746-312; 15. 12.1982 gün ve 1981/706-151-51 sayılı iddianameler ile polis memurları Haydar Tek, Aytaç Aktan, Fuat Aşıcı ve Osman Şener Gözler ile Ülkücü sanıklar, Zeki Çatlı, H. İbrahim Kurt, Faruk Özgün, Durmuş Unutmaz, Hasan Dağarslan, Galip Yılmaz, Sinan Çalışkaner haklarında davalar açılmıştır.

(21) Cumhuriyet, Uğur Mumcu, 6 Mart 1982, "Ağca, Bekir "Çelenk ile Sofya Vitoaşa Oteli'nde buluştu"

(22) Cumhuriyet, Uğur Mumcu, 25 Mart 1983, "Adam-son'un şifresi".

(23) Gümrük ve Tekel Bakanlığı Müfettişi Akın Usel ve Zeki Gül tarafından düzenlenen 4.10.1979 gün ve 4966/37-46 sayılı rapor.

(24) Milliyet, Örsan Öymen-Cihan Akerson, 11.7.1982, "Ağca destekçilerinin isimlerini açıkladı"

(25) Uğur Mumcu: Ağca Dosyası, s: 48.

YALAN MAKİNASI

(1) Uğur Mumcu, Ağca Dosyası, s: 64.

(2) Ağca'nın Roma'da verdiği son ifade, s: 30-32.

(3) Milliyet, Örsan Öymen - Hasan Çil, 1 Şubat 1982, "Özbey, M. Ali saçmalıyor"

(4) Ağca Dosyası, s: 111.

(5) Muhittin Kaya, Silah Bilgisi, Yeni Elif Yayınevi, 1980, Ankara, s: 76 vd.
(6) Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 982/3 sayılı dosyasına ve 16 Ocak 1984 tarihli tutanağı, ayrıca Cumhuriyet, 17 Ocak 1984.
(7) Claire Sterling, The Time of the Assassins, A William Abrahams Book, New York, 1983, s: 70.
(8) Ağca Dosyası, s: 107-110.
(9) The Wall Street Journal, Claire Sterling, 22 Aralık 1982 "The Bulgaria Connection, more than the Pope"
(10) Times, 25 Haziran 1983, "Scandals that could away the vote".
(11) Rubert Cornwell, Cod's banker, Victor Gollancz Ltd, Londra, 1983, s: 241.

BULGARLAR NE DİYOR?

(1) Bulgaristan Haberleri, Ajans Sofya Pres, özel sayı, no. 2/, XII, 1982, "Terörizm Bulgaristan'ın politikasına aykırıdır"
(2) All'intemo. Gian Luini Da Rold, 6 Aralık 1982, "Anche una nave colate a picco nel Bosforo nella vicenda armı droga del sınano Arsan".
(3) Bulgaristan Haberleri, Sofya Pres, özel no. I/XII, 1982, Dimitr Sişmanov, Pongland gazetesi, 13 Aralık 1982 "Papa'ya ateş açan kimdi?"
(4) Papa suikastı ve CIA'nin haçlı seferi, Mayıs 1983, Dayanışma Yayınları, Postbach 101684, 41 Duisburg 1, Federal Almanya. Yine yurtdışında yayınlanan Kitle Dergisi'nin Aralık 1982 ve Şubat 1983 tarihli sayılarında olaya ilişkin yorumlar yer almıştır.

Bu yayınlarda, benim "İtalya'da Paul Henze ile televizyona çıktığım ve "CIA'nın kurduğu mozaikte bilfiil yer aldığım" yazılmaktadır.

RAI televizyonunun düzenlediği Prima Piano adlı programında benimle röportaj yapıldı. Kaçakçılık konusunda yapılan bu röportajdan sonra, İtalyan Komünist Partisinden Senatör Macaluso, Sosyalist Parti'den Martelli, Cumhuriyetçi Parti'den Biagini ve Hıristiyan Demokrat'lardan Mazotto'nun katıldıkları bir açık oturumda konuştum. Kitle dergisi, Henze ile açık oturuma katıldığım yolunda bir yalan üreterek bu yalan üzerine teori oturtmaktadır. Henze ile uluslararası nitelikteki bir açık oturumda karşılaşmak ve bu CIA istasyon şefinin varsayımlarını dünya kamuoyu önünde çürütmeyi çok isterdim. Ancak bugüne kadar böyle bir olanağa kavuşmuş değilim.
(5) BTA, 16 Aralık 1982, Nikolay Nikolov'un açıklaması "Bulgaristan'ın esrar kaçakçılığına karşı verilen mücadeleye katkısı"
(6) Paul Henze, The Plot to kill the pope, Charles Scribner'e Sons, New York, s: 183; Literetumaya Gazete, lina Andronov, 22-23 Haziran 6

Temmuz 1979, "On the trail of the Wolf" Sofya News, 26-29 Haziran - 6 Temmuz 1979 "On the Wolf's track"

(7) Bu görüşmeyi ilk kez, Ağca Dosyası kitabını oluşturan, Cumhuriyet Gazetesi'ndeki yazı dizisinde açıklamıştım. Bkz: Ağca Dosyası, s: 55.

Bu olağan görüşmeden, Sovyet yazarı gibi dramatik sonuçlar çıkarmak o gün olduğu gibi bugün de aklıma gelmiş değildir. Sovyet yazarı, bu görüşmeden büyük bir senaryo çıkarmaktadır. Sovyet yazarına, bu konuda roman yazmasını salık veririm.

(8) Andronov, Henze ve Sterling'in benimle birlikte gelip görüştüklerini yazmaktadır.

Sterling ile birkaç kez evimde, bir kez de Dedeman Oteli'nde görüştüm. Henze ile de evimde görüşmüştüm. Bu görüşme, Henze'nin başvurusu üzerine yapılmıştı. Henze ve Sterling'e, savundukları görüşlerin gerçeklere değil varsayımlara dayandığını ayrı ayrı anlatmıştım. Sovyet yazarı, bu görüşleri de kendi senaryosu içinde saptırarak ve yalanlarla süsleyerek yorumlamaktadır.

(9) Cumhuriyet, Uğur Mumcu, 28 Nisan 1978, "Ruzi Bey ve CIA"; Ağca Dosyası, Uğur Mumcu, s: 23-30.

Ruzi Nazar hakkında, ayrıca Amerikan basınında yazılar çıkmıştır. Bkz: The Atlantic Journal and Constitution, 6 Ocak 1984, Robert D. Kaplan, "Accaunt of the plot to kill pope raisses Intriguing questions".

(10) Sovyet yazarı Andronov, benim "CIA ile flört ettiğimi" söylerken, CIA Ankara Eski İstasyon Şefi Henze, yayınlarımla Sovyetlerin gerçekleri saptırma çabasına hizmet ettiğimi ileri sürmektedir. (Survey-sonbahar, kış sayısı, 1983, Vol. 27, 118/119, s: 15). Yine Henze'nin "The plot kill the pope" başlıklı kitabının 203. sayfadaki 13 sayılı dipnotu.

Birbiriyle çelişen bu suçlamaların amacı bellidir. Olayları siyasal ve ideolojik bağımsızlık bilinci içinde almak, Amerikan ve Sovyet yazarlarınca suç sayılmaktadır. Henze ve Andronov, aynı yöntemleri kullanmaktadırlar.

(11) Henze, Amerikan haberler merkezinde görevli bir bayan aracılığı ile 1983 Ocak ayının son günlerinde, Ankara'da bir yemek vereceğini, bu yemekte bulunmamı istedi. Özür dileyerek gelemeyeceğimi söyledim. Bunun üzerine Henze, Cumhuriyet Gazetesi diplomatik muhabiri Sedat Ergin aracılığı ile görüşme isteğini yineledi. Çoğu yabancı gazeteci ile evimde görüşmekteydim. Henze'nin de evime gelmesini istedim. Geldi, görüştük. Kendisine, görüşlerinin varsayımlara dayandığını söyledim. O da bana, Bulgar şirketlerinin kaçakçılık olaylarına karıştığını yazdığımı anımsatarak, "niçin suikastı KGB'nin düzenlemiş olduğuna inanmıyorsunuz?" diye sordu Elimizde bu konuda kanıt olmadığını söyledim. Görüşmemizde Sedat Ergin ve bir Türk gazeteci arkadaşım daha bulundu. Paris'teki Gamma ajansının muhabiri olan Ali Nun, Henze ile benim birlikte fotoğraflarımızı çekti. Henze Tercüman Gazetesi'nde (19 Ekim 1983), bu görüşmenin benim "isteğim ve davetim üzerine" olduğunu

söyleyecek kadar sorumsuzluk içindedir. Tanıkları yaşayan bu basit olayı bile değiştirerek sunan Henze'nin yaptığı yorumlarda ne gibi yöntemler kullanacağını okurların değerlendirmelerine bırakıyorum.

(12) Tercüman, Ardan Zentürk, 18 Ekim 1983 "Henze, Ruslar Papa olayında köşeye sıkıştı"

Henze, Sovyet gazetelerinin benim yayınlarımdan yararlandıklarını söylerken, kendisinin de kitabında yazılarıma yollamalar yaptığını unutmuş görünmektedir. Henze'nin, kitabında yer verdiği 185 dipnotunun 12'si Uğur Mumcu ile ilgilidir. Sovyet yazarı Andronov'un, Uğur Mumcu'nun yazılarından yararlanması, Mumcu'nun Sovyetlere yakınlığını göstermektedir, peki Henze'nin, Mumcu'nun saptadığı olaylara dayanması neyi göstermektedir? Henze böyle ucuz demagojilerle adam karalayarak kendi varsayımlarını tartışılmaz gerçekler olarak benimsetmeye çalışmaktadır.

(13) Claire Sterling. The Terror Network. Berkley Books, New York, 2. basım.

Steriing'in bu kitabı Türkçeye Yüce yayınları tarafından "Terör Ağı" adıyla çevrilmiştir. Çeviride MHP ile ilgili bölümler çıkarılmıştır. Krş için: The Terror Network, s: 216 ve 223, Terör Ağı, s: 310.

Çeviride ayrıca sağcı subayların sağcı katillere silah verdiklerine ilişkin bölüm de yeralmadı. The Terror Network, s: 223, Terör Ağı, s: 310.

(14) KGB, The Secret Work of Soviet Agents, John Barron; A. Bantham Book, 1981, s: 75 vd.

(15) Walter Alagueur, Terrorism, Abacus, 1978, Londra, s: 172, 214, 255-56, The Weapons of terrör, The Macmillan Press Lmt, 1979, Londra, s: 186-7.

(16) Covert Action, Frank Brodhead ve Edward B. Herman, Number 19, (bahar-yaz 1983), "The KGB Plot to assasinate the pope: A caese Study in the Free Word Disinformation"

New York Times gazetesinde Jay Epstein, Sterling ve Henze'nin "Uğur Mumcu'yu kaynak gösterdiklerini, ancak solcu olduğu için yargılarına yer vermediklerini" belirtme gereğini duymuştur. Kennedy cinayeti ile ilgili "Oswald Dosyası" adlı kitabın yazarı olan Epstein, Sterling'in "Ağca Dosyası" kitabından da hiç söz etmediğini belirtmektedir. (New York Times, 26 Ocak 1983).

Buna benzer bir yazı da London Times'in 16 Aralık 1983 tarihli sayısında Peter Hebblethwaite imzası ile yayınlanmıştır.

Umarım, "CIA istasyon şefi", gazetecilik alanında Batılı gazetecilerden yeterli ders almıştır. İstihbaratçılık konusunda Henze'ye kimin ders vereceğini de bilmeme olanak yoktur. Henze'nin bu konuda da yetersiz olduğu bellidir.

(17) Washington Post, Jonathan C. Randal, 19 Ağustos 1981, "French Socialists Seek to solve slaying of Allagod Master Spy", Washington Post, 30 Mart 1982.

(18) Sterling, The Time of assassins, s: 6 vd.
(19) a.g.k. s: 28.
(20) Uğur Mumcu, Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 52 vd.
(21) Sterling The Time of the assassins, s: 55-85-89, 217 220, 225.
(22) Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 56.
(23) The Time of the assassins. s: 225.
(24) a.g.k., s: 72.
(25) a.g.k., s: 77.
(26) Hasan Fehmi Güneş'in oğullarından biri aklandı, öteki de hırsızlıktan sekiz ay yirmi gün hapis cezasına çarptırıldı, bu ceza da ertelendi. Ankara 6'ncı Asliye Ceza Mahkemesi'nin 8.11.1983 gün ve 83/970 sayılı kararında olay adi suç niteliğinde görülmüştü. Daha önce de Ankara I Nolu Sıkıyönetim Mahkemesi de olayın siyasal nitelikte olmadığını 5.5.1982 gün ve 1982/163 sayılı görevsizlik kararı ile belirtmişti. Sterling'in teorisi, "Marksist bakan ve bu bakanın Dev-Sol'cu oğulları" yalanına dayanmaktadır. Güneş Marksist değildir, oğulları da Dev-Sol'a kayıtlı olduğuna ilişkin herhangi bir bilgi de yoktur. Buna karşın Sterling, kitabında (s: 77) bu konuda hiçbir kanıta dayanma gereğini duymadan Güneş'in oğullarını Dev-Sol ile ilişkili görmekte ve göstermektedir. Peki dayanak? Dayanak aramayın, yok!
(27) The Time of the assassins, s: 85.
(28) London Times, 16 Aralık 1983, New York Times, 26 Ocak 1983, AP Ajansı, 2 Ocak 1983.
(29) Yeni Düşünce, 16 Eylül-14 Ekim 1983, sayı 101-103.
(30) Yeni Düşünce, 30 Eylül 1983, s: 24-25.
(31) Yeni Düşünce, 16 Eylül 1983, s: 23.
(32) Milliyet, Abdi İpekçi, 2 Temmuz 1978 "Sabık MC ortakları özellikle MHP'nin ve AP'nin şiddet eylemlerinin önlenmemesini memnuniyetle karşıladıkları bellidir" İpekçi'nin 12 Temmuz, 13, 14 Temmuz, 20 Ağustos ve 24 Ağustos tarihli yazılarında aynı görüşler işlenmiştir.
(33) Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 79-86.
(34) Yeni Düşünce, 7 Ekim 1983, "Mumcu'nun imkansızı mümkün kılma çabaları"
(35) Konya Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 23.9.1981 gün ve 1981/611-441-2-96 ve 25.12.1982 gün ve 1982/25-56-746-312: 15.13.1982 gün ve 1981/706-151-51 sayılı dosyaları.
(36) Yeni Forum, Prof. Dr. Aydın Yalçın, 1 Mart 1984, "Abdi İpekçi'nin suçu neydi?"

CIA İSTASYON ŞEFİ HENZE

(1) Tercüman, 18 Ekim 1983, Ardan Zentürk, "Ağca'nın arkasındakiler'in ardından". Henze, "Ruslar, Papa olayında köşeye sıkıştı"
(2) Hergün, 20 Kasım 1979.
(3) Hergün, 19 Kasım 1979.
(4) Hergün, 29 Kasım 1979.
(5) Hergün, 20 Kasım 1979.
(6) Tercüman, Ergun Göze, 24 Kasım 1979, "Papa cenaplan"
(7) Tercüman, Ergun Göze, 27 Kasım 1979, "Ecevit'in papası"
(8) Tercüman, Ergun Göze, 1 Aralık 1979, "Şşematik bir izah".
(9) Tercüman, Ergun Göze, 30 Kasım 1979, "Misafir amma ne kafir!"
(10) Tercüman, Ahmet Kabaklı, 27 Kasım 1979, "Harici ve Haccac"
(11) Tercüman, Ahmet Kabaklı, 28 Kasım 1979, "Allah'a inananlar"
(12) Tercüman, 28 Kasım 1979, "Papa bugün Ankara'ya geliyor"
(13) Paul Henze, The Plot to kill the Pope, Charles Scribner's Sons-New York, 1983, s: 143-44.
(14) Tercüman, 18 Temmuz 1983, Henze "Ağca susturulabilir"
(15) Yeni Forum, Prof. Dr. Aydın Yalçın, 1 Mart 1984, "Abdi İpekçi'nin suçu neydi?"
(16) Vatan, Aziz Nesin, 8 Temmuz-21 Eylül 1976, "Şen olasın Nazım Hikmet"
(17) Hürriyet, Hasan Pulur, 21 Temmuz 1983, "Paul Henze'nin hatırlattıkları".
(18) Nazım Hikmet'in Sahte Dostları, Kemal Sülker, 1979, İstanbul Matbaası. Bu kitapta, Sertel'in anıları ile ilgili eleştirilere geniş olarak yer verilmiştir.
(19) Cumhuriyet, M. Ali Aybar, 26-30 Ağustos 1978, "Leninist parti modeli ve sosyalist örgütlenme".

Aybar'ın yazıları, benim aracılığım ile Cumhuriyet Gazetesi'ne ulaştırılmıştır. 29 Ağustos 1978 tarihli "Hoşgörü" başlıklı yazımda da bu gibi konuların hoşgörü ile tartışılması gereğine değinmiştim.

(20) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 16 Ocak 1984 gün ve 1983/106 esas sayılı iddianamesinin 37'nci sayfası: Gündüz Kösemen'in, dosya içindeki 2 Şubat 1983 tarihli ifadesi.
(21) Henze, The plot to kill the pope, s: 142.
(22) a.g.k., s: 190.
(23) a.g.k., s: 143.
(24) Yön, Abdi İpekçi, 20 Aralık 1961, "14'ler Faşist miydi Sosyalist miydi?" Abdi İpekçi, 17 Ocak 1962, "Sosyalizm komünizmin zehiri mi, panzehiri mi?"
(25) Milliyet, Abdi İpekçi, 20 Temmuz 1973, "Gerçek Özgürlük ve Demirel", İpekçi'nin siyasal görüşlerini değerlendirmesi için bkz: "Barış, Demokrasi,

Özgürlük" Adam Yayınları, İst. 1982, "Anayasa, Yasalar, Devletler" Adam Yayınları, İst. 1982.

(26) Hikmet Tanyu, Tarih Boyunca Yahudiler ve Türkler; Bilge Yayınevi, Cilt 2 s: 872-73.

(27) Abdurrahman Küçük, Dönmeler ve Dönmelik Tarihi, Ötüken Yayınları, s: 266.

(28) a.g.k., s: 232-33.

(29) Henze, kitabında. İpekçi'nin "Yahudi bir aileden geldiğini" yazarken, Tercüman, Henze'nin bu satırlarını "Abdi İpekçi, eski ve muteber bir aileden geliyordu" biçiminde çevirmiştir. Tercüman, 13 Eylül 1983.

(30) Güneş, Önder Şenyapılı, 7 Ekim-13 Ekim 1982, "Türkiye'nin ilk silahlı eylemcisi anlatıyor"

(31) Ağca Dosyası, Uğur Mumcu, Tekin Yayınevi, İst. 1983 s: 117 vd.

(32) Ahmet Emin Yalman, Yakın Tarihte "Gördüklerim ve Geçirdiklerim, Yenilik Yayınları, 1970, Cilt 4, s: 277-298.

(33) Hüseyin Üzmez, Çilenin Böylesi, Nevzat Yayınevi, 1977.

(34) Henze, The plot to kill the pope, s: 211, 9 nolu dipnotu.

(35) O tarihte, Yalman'ın avukatlığını, Burhan Apaydın yapmaktaydı. Apaydın, son yıllarda, Henze'nin yazılarını yayınlayan Tercüman Gazetesi ile aramızdaki basın davalarında Cumhuriyet Gazetesi'nin avukatlığını yapmaktadır. Rastlantı işte, ne diyeceksiniz başka?

(36) Mumcu, Ağca Dosyası, s: 120.

(37) Tercüman, 22 Eylül 1983, Henze, "Ağca'nın arkasındakiler"

(38) Henze, The plot.... s: 188.

(39) The Wilson Querterly, Special Issue, 1982, P. Henze, Turkey, s: 124.

(40) Haydar Tunçkanat, Türk-Amerikan ilişkileri üzerinde Cumhuriyet Senatosunda Haydar Tunçkanat tarafından yapılan açıklama, çok gizli rapor, s: 1. Cumhuriyet, Haydar Tunçkanat, 21 Mart 1981, "Dickson Raporu ve işbirlikçileri"

(41) John Barron, KGB, The Secret Work , of Soviet Secret Agents, Bantam Books. Toronto-New York-London-Sydney, 1981, s: 237-38.

(42) Henze, The Plot... s: 48-49; ayrıca yine Henze, Goal: Destabilization, European Amerikan Institute for Security Research. Reprint Series Rs-13-1, December, 1981, s: 21-22.

(43) İpekçi cinayeti ile ilgili araştırmalarımda, cinayetten birkaç gün önce İpekçi'nin arabasının anahtarlarının kaybolması ve defterinin çalınması gibi olaylar üzerinde de durmuştum. Henze, bu çabaları, olayları saptırıcı çalışmalar olarak görmektedir. Oysa, İpekçi davasının ikinci kez açılmasında, ayrıntılara inen bu değerlendirmeler rol oynamıştır. Bir ceza davasında da ilk yapılması gereken işbu kuşkulu noktaları aydınlatmaktır. Henze, İpekçi cinayeti konusunda bu titizliği bile çok görmektedir.

Yine Henze, gazete bürolarına bilinmeyen bir kişi tarafından gönderilen ve Ağca'dan Türkeş'e yazıldığı izlenimi veren mektubun tarafımdan "dramatize" edildiğini ileri sürmektedir. The Plot... s. 188. Bu

mektup. Milliyet Gazetesi genel yayın müdürlüğünce Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'na verilmiş ve mektup üzerine iki ayrı ekspertiz raporu verilmiştir. Henze, kitabında, bunca gerçeğe bu olguya karşı karalama yöntemi kullanarak, önce beni Sovyet yanlısı bir yazar olarak damgalamakta, sonra da bu mektubun Sovyetler aracılığı ile Türk basınına verildiğini ileri sürebilmektedir.

Ağca dosyası, kitabında toplanan yazılarımda, ben, bu iki ayrı ekspertizs raporuna karşın "konunun bir kez daha ileri tetkiklerle ele alınmasını" istemiştim (s: 110). Ayrıca, aynı konuyu, Roma'da sorgu yargıcı Martella'ya da iletmiş, İtalyan yetkililerinin bu konuda yeni incelemeler yapmalarını sağlık vermiştim.

Henze, kitabında (s: 188 ve 211) benim, kaynak göstermeden Sovyetlerin düzmece belgelerini kullandığımı da yazabilmektedir. Henze, Türk yurttaşı olsa, bu yalan ve iftiralarının hesabını mahkeme önünde sorar ve savlarının kanıtlanmasını isterdim.

"CIA İstasyon şefi" herhalde, bir istihbaratçı olarak, Sofya radyosunun hakkımdaki yayınlarına (Kitle, iflas eden bir iftira kampanyası, 10 Mart 1983, sayı 257, Duisburg, Federal Almanya, Dimitr Şişmanov'un konuşması, bir gazetecilik başarısının sırrı) ve Sovyet yazarı Andronov'un Ağca olayı ile ilgili değerlendirmelerinde Uğur Mumcu ile ilgili bölüme bir kez daha bakmalıdır.

Ben, ulusal bağımsızlığa inanmış ve Batı türü demokratik sosyalist görüşleri benimseyen devrimci bir yazarım. İlkemde, Amerikan etkisine karşı olduğum kadar Sovyet etkisine de karşıyımdır. Ağca'nın bağlı bulunduğu örgütler, İpekçi cinayeti ve Papa'ya suikast girişimi konularında da Amerikan ve Sovyet yazarlarına karşı nesnel kanıtlara dayanarak yanıtlar veriyorum. Bu yüzden de iki tarafın da saldırılarına uğruyorum.

BANKER CALVI, P-2 LOCASI VE VATİKAN

(1) Peasa Sera, 18.7.1982. Calvi'nin oğlu "Bbabam neden öldürüldü?"; Panaroma, 26.7.1982, "Babamı kim öldürdü?"
(2) God's Banker, Rubert Cornwell, Londra, Victor Gollanz Ltd, 1983, s: 202.
(3) La Stampa, 28.10.1982, "Calvi için İtalya'da yeni bir otopsi".
(4) Exeacutive Inteligence Rewiew EIR, 8 Eylül 1983, "The Nazi International frees Gelli"
(5) God's Banker, s: 46.
(6) a.g.k., s. 47; EIR. 6 Eylül 1983, s: 53.
(7) a.g.k., s: 141.
(8) L'Espresso, 22.8.1982, "Calvi'nin son günleri"

(9) God's Banker, s: 36.
(10) Votka-Cola, Charles Levinson, Hürriyet Yay. 1979. Çev. Yaver Zeytinoğlu, s: 154-55 vd.
(11) The Valachi, Papers, Jeo Valachi, Panther Grenada Puplishing, 1979, s: 78, 94-5, 123, 134.
(12) Milliyet, Örsan Öymen, 26 Aralık 1982, "Martella'nın dramı".
(13) God's Banker, s :52.
(14) Corriere Della Sera, 14. 7.1982, "Ambrosiano'nun komiserleri, IOR'un gölge şirketleri için teminat verdiğini doğruladılar"
(15) L'unita, 30.7.1981, "P-2 Locası, Kızıl ve Kara Tugaylar, Avrol katliamı, uluslararası yeraltı dünyası"
(16) God's Banker, s: 62.
(17) a.g.k., s: 72-79.
(18) Cor. Della Sera, 14 Temmuz 1978.
(19) Il Meseggero, 8.7.1982, "İtalya savaş piyasasında tanjantlar, aracılar, himayeler"
(20) God's Banker, s: 109.
(21) a.g.k., s: 97.
(22) L'unita, 4.12.1982, "P-2 ile gelen intihar, ölüm ve sırlar"
(23) God's Banker, s: 105, L'unita, 4.12.1982.
(24) L'unita, 30.7.1981, "P-2 Locası, Kızıl ve Kara Tugaylar"
(25) EIR. 26 Nisan 1983, "The war on crime"
(26) EIR. 3 Mayıs 1983, Umberto Pascal, "Kissinger a fugitive from Italian justice"
(27) God's Banker s: 134.
(28) La Stampa, 16 Şubat 1983.
(29) God's Banker, s: 142.
(30) a.g.k., s: 176.
(31) L'Espresso, 22.8.1982, "Calvi'nin son günleri".
(32) God's Banker, s: 182 vd.
(33) a.g.k., s: 199.
(34) L'unita 4.12.1982 P-2 ile gelen, intihar ve ölüm"
(35) EIR, 6 Eylül 1983, Marro Fennini, "The Nazi International frees Gelli"
(36) Il Giorno, 17 Agustos 1983.
(37) La Rapubblica, 20 Agustos 1983.
(38) L'unita. 4.12.1983.
(39) Cor. Della Sera, 6 Aralık 1982, "Suriyeli Arsan'ın silah ve esrar kaçakçılığı olayında Boğaz'da batan bir gemisi de var"
(40) Cor. Della Sera 26 Şubat 1983, "Cantaş'ın Çelenk'e sattığı gemilere tank yüklenirken esrar boşaltılıyordu"

(1) Trieste Sulh Ceza Mahkemesi'nin 25 Şubat 1982 gün ve no: 227/81 V.I.N. 1701/81 PM sayılı kararı.
(2) Sami Salec'in Dr. Palermo'ya verdiği 14 Mayıs 1982 tarihli ifade, Trento Sorgu Yargıcı Dr. Palermo'nun açtığı 5075/80 sayılı dosyanın çevirileri, Ankara 4 Nolu Sıkıyönetim Mahkemesi'nce Türkçeye çevrilmiştir. Bu ifadelerin Türkçe metinleri de bu dosyadadır.
(3) Uğur Mumcu, Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 12.
(4) Hürriyet, Yıldırım Çavlı, Kasım Gence, Oktay Özkesici, 23 Ocak 1982, "Beyaz ölüm"
(5) Trento Sorgu Yargıçlığı'nın 5075/80 sayılı dosyasında, Asım Akkaya'nın ilk ihbarı ile birlikte, 22 Nisan 1981 ve 14 Mayıs 1982 tarihli anlatımları.
(6) Aynı ifade içeriği.
(7) Trieste Emniyet Müdürlüğü'nün 16.12.1979 günlü raporu ve Milka Domezet'in Belgrat I. Bölge Mahkemesi'nde verdiği 9.10.1981 günlü ifade içeriği.
(8) Uğur Mumcu, Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 33.
(9) Akkaya'nın 14 Eylül 1981 günlü anlatımları, Akkaya, Türkiye'ye geri gönderildikten sonra Bursa Emniyet Müdürlüğü'nde sorgulanmış ve bu kez Türk polisine yeni olaylar anlatmıştır. (Yeni Asır, Ender Coşkun, 25 Aralık 1983, "Interpol ajanı Türk, mafya babası çıktı".)
(10) The Heroin Trail, Souvenir Press, 1974, s. 144-45.
(11) Caomun'un Trento'da verdiği 14 Mayıs 1982 günlü ifade.
(12) Reader's Digest Nanham, M. Adams Wakkas'ın Türkiye'de ve Bulgaristan'da yüksek öğrenim gördükten sonra Milano'da uyuşturucu madde kaçakçılığına başladığını ve Kintex şirketinden Terziev ile iş yaptığını ileri sürmektedir. Bkz: Reader's Digest, Kasım 1983, s: 92-93. Dergi, Henri Nikolaki Arsan olarak tanıttığı Henry Arslanyan'ın Kintex şirketi ile çalıştığını belirtmektedir.
(13) Panorama, 6 Şubat 1984, "Fermate guel giudice."
(14) The Heroin Trail, 109.
(15) Uğur Mumcu, Silah Kaçakçılığı ve Terör, s: 60-67.
(16) EIR, Merco Fenini, 26 Nisan 1983, "The war on crime"
(17) Milliyet, Örsan Öymen. 19 Şubat 1983, "Eroin kaçakçılığı".
(18) Rubert Cornwelk, God's Banker, s: 175.
(19) EIR, Umbarto Mescali, 22 Şubat 1983, "The Bulgarian connection leads back to western terror network".
(20) L'unita. 4 Aralık 1982, "P-2 ile gelen intihar, ölüm ve sırlar"
(21) Ağca'nın İpekçi cinayeti davasındaki ilk avukatı, Güngör Uygur'dur. Avukat Uygur, Mehmet Şener'in kahve ocağı işlettiği Cağaloğlu'ndaki İnan İşhanı'nın apartman yöneticisidir. Ağca, Roma'da verdiği son ifadede, Avukat Uygur'un Şener'i Silivri'deki yazlık evinde sakladığını ileri sür-

mektedir. Ağca'nın bu ifadesi üzerine Avukat Uygur hakkında soruşturma açılmış, ancak yapılan inceleme sonunda, soruşturmaya yer olmadığı kararı verilmiştir. Ağca, kendisini savunan Avukat Turan Özbay'ın Abuzer Uğurlu tarafından tutulduğunu, savunmanın Güngör Uygur'un yardımı ile yapıldığını ileri sürmektedir. Buna karşılık, kendisi ile görüştüğüm Avukat Uygur, Ağca'nın bu suçlamalarını reddetmektedir. Uygur, Ağca ile cezaevinde birkaç kez görüşmüş, ancak duruşmalara katılmamıştır

Avukat Turan Özbay hakkında da İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nca kaçakçılık konusunda soruşturma yapılmış, Özbay gözaltına alınmış, daha sonra, 1983 yılı Ocak ayı ortalarında salıverilmiştir. Kendisi ile görüştüğüm Avukat Özbay, kendisi ile ilgili suçlamaları reddetmektedir.

YENİ ENTERNASYONALİZM

(1) International Hérald Tribune, June, 4-5, 1983.
(2) Soviet Support for International Terrorism, Brian Crozer, International Terrorism, The Jonathan Institu, 1980, s: 65.
(3) Silah Kaçakçılığı ve Terör; Uğur Mumcu, Tekin Yayınevi, İst. 6 basım, 1982, s: 241.
(4) Cumhuriyet, Uğur Mumcu, "Ermeni terör örgütleri ile kaçakçıların ilişkisi her gün biraz daha aydınlanıyor", 26 Şubat 1983.
(5) The Arms Bazaar, Antony Sampson, 3 basım, s: 21.
(6) Time, Nothing for Mabhoud, 26 Ekim 1981.
(7) The Arms Bazaar, s: 192.
(8) The Arms Bazaar, s: 9.
(9) Sipri Year, Book, 1976, s: 62.
(10) Time, "Arming the world", 6 Ekim 1981, s: 23.
(11) Sipri Year Book, 1982, s: 176.
(12) The Military Balance, 1982-83, International Institute for Strategic Studies, s: VII

KİMLİK DİZİNİ

-A-

AÇMAK, Ali: Orta Karadeniz yerlisi. Ünlü silah kaçakçılarından.

ADAMSON, Henry Salahlı: 1979 yılında Yayladağ sınır kapısında yakalanan ve üzerinde Henry Arslanyan ve Vardar şirketi sahipleri Bekir ve Selami Gültaş kardeşlerin şifreli telefon numaraları bulunan Amerikan pasaportlu Suriyeli kaçakçı.

AKMAN, Ediz: Emekli deniz kurmay albay. Roma Büyükelçiliği eski ataşelerinden.

ALESSANDRİNİ, Emilio: Calvi olayını soruştururken solcu örgütler tarafından öldürülen Milano yargıcı.

ALTAYLI, Enver: Hergün Gazetesi genel yayın müdürü ve MHP Federal Almanya baş müfettişi. 1963 yılında Harp Okulundan ayrılma, Ankara Hukuk Fakültesi mezunu. Bir süre güvenlik örgütlerinde çalışmış, ülkücü örgütlerin ideologu ve lideri. MHP davası sanıklarından.

ANDRETTA, Beniamino: Vatikan'a Calvi ile ilişkisini kesmesi için başvuruda bulunan İtalyan maliye bakanı.

ANDRONOV, Iona: Papa suikastı konusunda yayın yapıp, olaydan CIA'yı sorumlu tutan Sovyet yazarı.

ANGELO, Marai: Trento'daki davanın İtalyan uyruklu kaçakçılarından biri.

ANTONOV, Ivanov Sergei: Ağca'nın Papa suikastını birlikte planladığını ileri sürdüğü, Roma'daki Bulgar havayolları temsilcisi.

ARASYON, Samir: Bekir Çelenk'in ortağı, İsviçre'de Samir Aris olarak bilinir. Birçok kaçakçılık dosyasında adı geçen, İspanya'da şirketleri olan Türk Ermenisi.

ARSLANYAN, Henry (HENRİ ARSAN): Suriyeli silah ve uyuşturucu madde kaçakçısı. 1984'te Trento'da cezaevinde ölen Amerikan Drug Enforcment Administration ajanı. Banker Calvi'nin yakın arkadaşı.

ARSLAN, Hanefi: Trento'daki davada yargılanan Yugoslav kökenli kaçakçı.

ATAR, Selçuk: Ağca'nın Kartal-Maltepe Cezaevi'nden kaçırılışı eyleminde yer aldığı sürülen ülkücü militan.

AYVAZOF, Teodor: Ağca'nın Papa suikastında işbirliği yaptığını ileri sürdüğü, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Roma Büyükelçiliği veznedarı. Takma adı "Kolav"

AWAD, Ahmet Aziz: Polonya ve İtalya'da kaçakçılık yapan ve Türk kaçakçıları ile ortak çalışan Suriyeli kaçakçı.

-B-

BACH, Dr. Mahmut: 1981 Mart ayında Trieste'de ortaya çıkartılan büyük kaçakçılık olayının sanıklarından. İtalya'da tıp eğitimi görmüş Suriyeli kaçakçı. Suriyeli kaçakçı Hamis Ahmet Alfas El Awad'ın kayınbiraderi.

BAĞCI, Ömer: Ağca'ya, Papa'ya suikast girişiminde kullanılan silahı Milano istasyonunda veren ülkücü militan.

BAŞ, Hüsnü: Trento'daki kaçakçılık olayının Türk sanıklarından biri.

BOCK, Gunter: İbrahim Telemen ile kaçakçılık yapan Federal Almanyalı kaçakçı.

-C-

CAFALU, Richard: Amerika'da kaçakçılık trafiğini yöneten büyük kaçakçı.

CALVI, Roberto: Ünlü İtalyan banker Banco Ambrosiano'nun sahibi Vatikan ve İtalyan mafyası ile ilişkileri bulunan P-2 üyesi eski faşist. Londra'da öldürülen İtalyan banker.

CANTAŞ, Mehmet: Yeraltı dünyasında "İnce Mehmet" olarak anılan sabıkalı kaçakçı. Los Angeles'e yerleşen ve Trento'daki dava nedeniyle tutuklanan Türk. Bekir Çelenk'in ortak ve arkadaşlarından.

CARBONI, Florio: Banker Calvi'yi İtalya dışına kaçıran mafya lideri. Calvi'nin ölümünden sorumlu tutularak tutuklanan İtalyan. Sağ örgütler ile ilgisi olan mafya babası.

CASSONA, Giusoppe: Trento'daki davanın Katanyalı kaçakçı sanıklarından bir İtalyan.

CONOUN, Abdurrahman: Trento'daki davada adı geçen Suriyeli kaçakçı ve polis ajanı.

COSTA, Malauf Konstantin: Yunanistan'da kaçakçılık işlerini sürdüren Lübnanlı kaçakçı

-Ç-

ÇAPAN, İbrahim ve Mustafa: Asım Akkaya'nın açıkladığı Türk kaçakçılarından.

ÇATLI, Abdullah: Ülkücü Gençlik Derneği ikinci başkanı. İsviçre'de Mehmet Şener tarafından sahte pasaport ile yakalanıp bırakılan ülkücü militan. Ağca'ya sahte pasaport sağlanmasında adı geçen silahlı sağ eylemci.

ÇAYLAN, Yavuz: İpekçi cinayetinde Ağca'yı cinayet yerine götüren arabayı kullanan ülkücü militan. Bu nedenle mahkum olan Malatyalı öğrenci.

ÇELENK, Bekir: Ağca'ya, Papa'nın öldürülmesi karşılığı para vermeyi önerdiği Ağca tarafından ileri sürülen Türk kaçakçı.

ÇELEBİ, Musa Serdar: Ağca'nın itiraflan üzerine tutuklanan Avrupa Ülkücü Türk Federasyonu başkanı. Ağca'ya yurtdışında yardım ettiği ileri sürülen ülkücü gençlik lideri.

ÇELİK, Oral (Atilla): İpekçi cinayeti ile Papa'ya suikast girişimine karıştığı sanılan, ele geçirilemeyen Malatyalı silahlı sağ eylemci.

-D-

DADAŞ, Seyfi: Telemen'in ihbarlarında adı geçen kaçakçılardan biri.

D'AGUSTIONO, Rosario: Sicilya mafyasının kilit adamlarından bir İtalyan.

DELİÇAY, Hakkı, DELİÇAY Hayrullah: Asım Akkaya tarafından kaçakçılığa karıştıkları açıklanan iki kardeş.

DERİNKÖK, Kemal: İşadamı. Banka sahibi. Ağca tarafından Milliyet Gazetesi'ni satın almasına engel olduğu için İpekçi'nin öldürülmesini isteyen Malatyalı genç işadamı.

DİN, Wakkas Salah Ali: Gaziantepli kaçakçılarla İtalya'da Onnik Panikyan arasında köprü görevi gören Suriyeli kaçakçı. Türkiye'de eğitim gördüğü ve Bulgar Kintex şirketi ile ilişkili olduğu ileri sürülen kaçakçı.

DİŞKAYA, Nedim: Telemen tarafından adı açıklanan kaçakçı.

DOMEZET, Milka: Yugoslav bayan kaçakçı.

DURAK, Yılma: İpekçi'nin öldürülmesi ve Ağca'nın cezaevinden kaçırılması olaylarında adı geçen ülkücü liderlerden biri. "Doğunun Başbuğu" olarak tanıtılan MHP sanıklarından biri. Osman İmamoğlu'nun kendisine silah sattığını bildirdiği ülkücü.

-E-

ELMAS, Uğurcan: Abuzer Uğurlu'nun kaçakçılık ortağı, Ermeni kökenli kaçakçı. İstanbul Boğaziçi, Sarıyer'deki Urcan lokantası sahibi.

ERDEM, Ahmet: İtalya'da yakalanan ve mahkum olan uyuşturucu madde kaçakçısı. Mustafa Kısacık ve Erol Kısacık ile Ağı Başhir ve Muhammet Beşir Warrak ile birlikte kaçakçılık yapan Türk.

ERTUNGA, Arif: İşadamı. AP eski milletvekili. Kintex şirketinin Türkiye'deki transit işlemlerini yapan Balkan Transport şirketinin kurucu ortaklarından.

-F-

FADİL, Nezban Haşhim: İtalyan kaçakçıları tarafından öldürülen Iraklı kaçakçı.

-G-

GELLİ, Licio: P-2 Mason Locası başkanı. Eski faşist. Banker Calvi'nin arkadaşı. Tutuklu bulunduğu İsviçre'de cezaevinden kaçırılıp, Güney Amerika'ya getirilen İtalyan işadamı.

GELF, Herald: Trento'daki kaçakçılık davasında adı geçen Alman asıllı milyarder.

GERLANDO, Alberti: Trento davasında yargılanan Sicilya mafyasının önemli adamlarından biri.

GÖKENÇ, Hamid: Ağca'yı, Nevşehir'de saklayan ilkokul öğretmeni. Malatyalı sağcı militan. Ağca'ya pasaportunu veren ülkücü.

GÖNÜL, Turan-GÖNÜL Kemal: Trieste'de döviz kaçakçılığı yapan iki Türk.

GRILLMAYER, Horst: Avusturyalı bir Nazi ailesinden gelen silah kaçakçısı. Ağca'nın Papa suikastında kullandığı silahı satan Avusturyalı. Çeşitli istihbarat servisleri adına çalıştığı sanılan bir silah kaçakçısı.

GÜLTAŞ, Selami-GÜLTAŞ Bekir: Münih'teki Vardar şirketi sahipleri. Abuzer Uğurlu'nun kaçakçılık ortakları. (Ömer Mersan'ın çalıştığı şirketin sahipleri.

GÜNDÜZ, Ramazan: Ağca'yı ihbar ettiği kuşkusu ile öldürülen genç.

GÜNEŞ, Hasan Fehmi: Ağca'nın yakalandığı sırada İçişleri Bakanı olan CHP senatörü. Eski savcı. Avukat.

GÜNEŞ, Utkan-GÜNEŞ, Kutlan: Bakan Güneş'in oğulları.

GÜNEŞ, Nizamettin: Bakan Güneş'in erkek kardeşi.

GÜREL, Harun: Gümrük ve Tekel eski Bakanı Turncay Mataracı tarafından Abuzer Uğurlu'dan alınan rüşvet karşılığı, İpsala gümrük müdür vekilliğine getirilen emekli jandarma astsubayı.

GÜZEN, Yiğit: Bekir Çelenk'in Mallorka adasında karaya oturan Benil adlı gemisinin kaptanı. Emekli deniz albayı.

-H-

HACISÜLEYMANAĞAOĞLU, İsmail: "Oflu İsmail" olarak bilinen kabadayı. Birçok kaçakçılık olayında adı geçen ve yurtdışında yaşayan kaçakçı. Dündar Kılıç'ın enişteşi.

HAŞATLI, Recep: Solcu teröristlerce öldürülen MHP İstanbul il başkanı.

HENZE, B. Paul: CIA Ankara eski istasyon şefi. Türkiye'yè ilişkin yayınları olan araştırmacı. Carter'in Güvenlik Konseyi danışma üyelerinden. Ağca konusunda kitap yazan Amerikalı.

HEPGÜLER, Muharrem: Trento davasında adı geçen kaçakçı.

HEPGÜLER, Nazır: "Ağı Nazır" olarak bilinen ve Trento davasında adı geçen kaçakçı.

HUDUDİ, Yusuf: Ağca'nın cezaevinden kaçırılması olayı nedeniyle yargılanan cezaevi görevlisi astsubay.

-İ-

İMAMOĞLU, Osman: "Çayırovalı Osman" olarak adlandırılan silah kaçakçısı.

İNANOĞLU, Berker: Film yapımcısı. MHP İstanbul il örgütü mali işler sorumlusu. Londra'da film şirketi ve otel işletmecisi. Musa Serdar Çelebi'yi Bekir Çelenk'e tanıştıran MHP'li.

İNANOĞLU, Türker: Berker İnanoğlu'nun ağabeyi. Roma'da Uğur Terzioğlu ile ortak film şirketi olan film yapımcısı.

İNCİLER, M. Nabi: "İnci Baba" olarak bilinen kabadayı. Müteahhit. Ağca'nın kendisinden yardım aldığını söylediği kişilerden biri.

İPEKÇİ, Abdi: Ağca ve arkadaşları tarafından öldürülen Milliyet Gazetesi genel yayın müdürü ve başyazarı.

-K-

KADEM, Sedat Sırrı: Ağca'nın ifadelerinde adı geçen Malatyalı solcu öğrenci

KANNAPİN: Federal Alman istihbarat elemanı. Enver Altaylı'nın Türkeş'e yazdığı mektuplarda adı geçen Alman.

KARADUMAN, Mehmet: Trento davasında adı geçen uyuşturucu madde kaçakçılığı sanığı.

KARAKAFA, M. Ali: Türkiye'den başta altın olmak üzere her türlü mal kaçıran Yugoslav kökenli Türk. Yugoslav kaçakçılardan oluşan bir kaçakçılık örgütü kuran ve Trento'daki davada yargılanan kaçakçı.

KAYIRAN, Ali Galip: Haydarpaşa gümrük müdür vekili. 1979 yılındaki Babalar Operasyonu nedeniyle tutuklanıp, sonradan serbest bırakılan, Mataracı davası nedeniyle mahkum olan gümrükçü. Bekir Çelenk'in arkadaşı ve iş ortağı.

KEİFL, Roberto: Trento'daki kaçakçılık davasında adı geçen İsviçreli işadamı.

KISACIK, Mustafa: Erol Kısacık'ın babası. Trento davasında adı geçen kaçakçı.

KISACIK, Erol: İtalya bağlantılı kaçakçılık trafiğinin önemli adlarından biri.

KOFLER, Carlo: Alman asıllı İtalyan kaçakçı. Cezaevinde öldürülen otel sahibi.

KONDAKÇI, Lokman: İşadamı. Avrupa ülkücü Türk federasyonu eski başkanı.

KURŞUN, Mehmet: Ağca'yı Ankara'da saklayan ülkücü memur. Malatya'da Ülkü Ocağı Derneği ikinci başkanı.

KUTLU, Ekrem: Trento'daki davada adı geçen kaçakçılardan biri.

KUTZ, Albert Hans: Banker Calvi'yi, mafya lideri Carboni ile birlikte İtalya'dan kaçırıp, Londra'ya götüren İsviçreli banker. Celli'yi kaçırdığı söylenen ve Trento ile ilişkileri olduğu sanılan işadamı.

KÜÇÜKTİRYAKİ, Rafet: Emekli vali. Emniyet genel müdürü. Uğurlu ailesi ile kurduğu dostluk nedeniyle uğradığı eleştirilerden sonra emniyet genel müdürlüğünden ayrılan bürokrat.

KÜLEKÇİ, Mehmet: Sabıkalı kaçakçılardan. Bekir Çelenk'in ortağı. Piyerloti Oteli'nin eski sahibi. Adı, İpekçi'nin not defterinden çıkan ve geçen yıllarda ölen kaçakçı.

-M-

MAHMUTOĞLU, Faruk: Bulgaristan bağlantılı kaçakçı.

MALKAN, Ahmet: Çeşitli eylemler nedeniyle tutuklanan sağ eylemci.

MANTOROV, Iordan: Papa suikastının KGB tarafından düzenlendiğini ileri süren eski Bulgar istihbarat görevlisi.

MARAKOĞLU, Ekrem: Mustafa Uğurlu'nun avukatı. Komünizmle Mücadele Derneği kurucu üyelerinden.

MERCİNKUS, Kardinal Paul Casimir: Vatikan'ın mali kurulu IOR'un başkanı. Banker Calvi ile bazı şirketlerde aynı yönetim kurullarında görev yapan Amerikalı din adamı.

MARTELLA, Ilerio: Ağca soruşturmasını yürüten Roma Ağır Ceza Mahkemesi sorgu yargıcı.

MASALA, Anna: Roma üniversitesi Şarkiyat Enstitüsü öğretim üyesi, Prof. Ağca'nın tercümanı.

MATARACI, Tuncay: Kaçakçılardan rüşvet aldığı gerekçesi ile Yüce Divan tarafından yaşam boyu hapis cezasına çarptırılan Gümrük ve Tekel eski bakanı. AP, sonradan CHP Rize milletvekili.

MERSAN, Ömer: Sofya'da Ağca'ya para yardımı yapan Türk. Abuzer Uğurlu'nun kardeşinin yanında çalışmış bir Türk. Münih'te Vardar şirketi ile ilişkisi bulunan, yargıç Martella tarafından tutuklanıp serbest bırakılan Uğurlu ailesinin yakını olan bir genç.

MEREI, Ahmet Abdulhamid: 1981 Mart ayında İtalya'da uyuşturucu madde ile yakalanan arabanın sahibi. Ürdünlü kaçakçı.

MİRZA, Hacı: Adı birçok olaya karışan, Kayseri valisi ile eğlence yerinde fotoğraf çektiren kaçakçı.

-N-

NARİN, Halit: Ağca'nın ifadelerinde kendisinden tehdit yolu ile para aldığını söylediği işadamı. İşveren Konfederasyonu başkanı.

NAZAR, Ruzi: Ankara'da uzun süre CIA görevlisi olarak çalışan Türkistan kökenli eski Sovyet subayı. İkinci Dünya Savaşı sırasında Hitler ordularına katılan istihbaratçı. Bonn'da oturan ve Federal Almanya'daki ülkücülerle ilişki kuran CIA görevlisi.

NEHİR, Hasan: Çeşitli kaçakçılık olaylarına karışan, Trento'daki dava nedeniyle tutuklanan kaçakçı.

-O-

OBERHOVER, Harbert: Trento'daki davada adı geçen Alman asıllı silah kaçakçısı.

ORTALONİ Umberto: Gelli'nin en yakın arkadaşı. P-2 Locası yöneticilerinden. Rizzoli yayın grubu ile P-2 Locası'nı ilişkiye geçiren banker.

ORLIKOWOSKI, Norbert: İbrahim Telemen ile kaçakçılık yapan Alman uyruklu silah kaçakçısı. Telemen'e gönderilen silahları taşıyan araçların sahibi.

OSMANİ, Fatmir: Trento'daki kaçakçılık davasında yargılanan Yugoslav asıllı kaçakçı. M. Ali Karakafa grubundan.

-Ö-

ÖZBEY (Özbek), Yalçın: Ağca'nın arkadaşı. Ağca'nın bankadaki hesabına İpekçi cinayetinden önce para yatıran ülkücü. Ağca'nın Oral Çelik ile birlikte İpekçi'yi öldürdüklerini söylediği militanlardan biri. Türkiye'den kaçıp, Federal Almanya'da yaşayan arsa komisyoncusu. Ağca'yı, cezaevinden kaçıktan sonra Ankara'ya götüren arabanın eski sahibi. 1955 doğumlu.

ÖZDEMİR, Feyzi: İtalya'nın Trieste kentinde cezaevinde ölen Mustafa Enver Türkmen'in taşıdığı sahte pasaporttaki adı ve soyadı.

ÖZGÜLER, Mehmet: Trento davasında adı geçenlerden biri. Mustafa Kısacık'ın enişteşi.

ÖZGÜN, Faruk: Nevşehirli sağcı öğrenci. Ağca'nın Papa suikastından sonra üzerinde yakalanan sahte pasaportun sahibi.

ÖZSAYAR, Hamid: Trento'daki davada adı geçen Gaziantepli kaçakçı sanığı.

ÖZSAYAR, Kemal: İtalya'da Ürdünlü kaçakçılarla uyuşturucu kaçakçılığı yaptığı belirlenen ve bu yüzden Türkiye'de tutuklanan kaçakçı sanığı.

-P-

PALERMO, Carlo: Trento sorgu yargıcı. Mafyaya karşı davalar açtıktan sonra İtalyan Başbakanı Craxi tarafından aleyhine disiplin soruşturması açtırılan Trento sorgu yargıcı.

PAUL II. Jean: Ağca tarafından yaralanan Polonya asıllı Papa.

PANNİKYAN, Onnik: Milano'da kaçakçılık olaylarına karışan gözlükçü. Ermeni asıllı kaçakçı.

PEÇORELLİ, Mino: Bilinmeyen kişilerce öldürülen İtalyan gazeteci.

-S-

SAMMAK, Mustafa: Suriyeli kaçakçı.

SALEC, Sami: Mısırlı uyuşturucu madde kaçakçısı ve polis ajanı. İtalya'da yaşayan işadamı.

SCHLOG, Albert: Türk kaçakçılarla çalışan Alman asıllı İtalyan kaçakçı.

SCICCILO, Luigi: UIL adlı İtalyan işçi sendikasının dış ilişkilerden sorumlu yöneticisi. Bulgar gizli servisi hesabına çalıştığını itiraf eden sendikacı.

SİNDONA, Michele: İtalyan banker. Başlangıçta Banker Calvi'yi destekleyip, sonra savaşa tutuşan ünlü bankacı. Amerika'da 1980 yılında hileli banka işlemleri nedeniyle mahkum olan P-2 locası üyesi.

STERLING, Claire: Papa suikastı nedeniyle KGB'yi suçlayan Amerikalı gazeteci.

-Ş-

ŞAKUYAN, Çemşit: Bulgaristan'da Uğurlu ailesi ile çalışan ermeni asılı kaçakçı.

ŞANDIR, Mehmet: Hergün Gazetesi muhabiri. M. Serdar Çelebi ve Yılma Durak ile birlikte Tümpaş şirketi ortağı. Gümrük ve Tekel Bakanlığı kontrolörü. Mali işlerde görevli MHP üyesi. MHP davası sanığı.

ŞENER, Mehmet: Ağca'yı İpekçi davasına yönlendiren ülkücü eylemci. Ağca'nın yakalanmasından sonra yurt dışına kaçan ve 22 Mart 1982 günü sahte pasaport ile İsviçre'de yakalanan ve Kürt olduğu gerekçesi ile Türkiye'ye geri verilmesi engellenen cinayet sanığı. İstanbul Cağaloğlu İnan İşhanı kahvehane işletmecisi. Pötürgeli öğrenci.

ŞENER, Hasan Hüseyin: Mehmet Şener'in İstanbul Tıp Fakültesi öğrencisi olan kardeşi. Ağca'yı, Kartal-Maltepe Cezaevi'nden kaçtıktan sonra Ankara'ya götüren aracın sahibi.

SU, Sabahattin: Mehmet Cantaş'ın Londra'daki ortağı.

-T-

TAŞKIN, Behlül-TAŞKIN Hasan: Ağca'nın İtalya'dan telefonla aradığı Almanya'nın Sarstedt-Hildestein kentindeki ülkücü iki kardeş.

TELEMEN, İbrahim: 1979 yılında Abuzer Uğurlu ve arkadaşlarını ihbar ettikten sonra İstanbul'da Opera Oteli'nde intihar ettiği ileri sürülen, ölüp ölmediği konusunda kuşkular bulunan silah kaçakçısı.

TİRELİ, Halil: Kimliği bilinmeyen kişilerce öldürülen MHP Güney Almanya yürütme kurulu başkanı.

TOLUNOĞLU, Şahin: 1983 yılında ölen sağ eğilimli bir bürokrat. İşadamı Kemal Derinkök'ün yakın arkadaşı. MHP Malatya aday adaylarından. Güvenlik örgütleri eski görevlilerinden.

TOPUZ, Süleyman Necati: Federal Almanya'da tutuklu bulunan kaçakçı. Abuzer Uğurlu'nun hısımı ve kaçakçılık ortağı. Ömer Mersan'ın kimliği konusunda açıklama yapan ve Uğurlu ailesi ile çatışmaya giren eski bir sendikacı.

TRİAD, Mohd Elaiyan Ahmet: 4 Mart 1981'de Trieste'de yakalanan Ürdünlü uyuşturucu madde kaçakçısı.

TÜRKEŞ, Alparslan: MHP genel başkanı. 1960 ihtilalini gerçekleştiren komite üyesi. Emekli kurmay albay.

-U-

UĞURLU, Abuzer: Çeşitli kaçakçılık suçlarından tutuklu kaçakçı. 1974 yılında af yasası ile bir kısım suçları affedilen, 1979 yılında kaçakçı İbrahim Telemen'in ihbarları ile tutuklanıp, serbest bırakılan, 12 Eylül 1980 tarihinden sonra çok sayıda kaçakçılık olayı ile ilgili görülüp tutuklanan kaçakçı. Pötürge 1942 doğumlu.

UĞURLU, Ahmet: Abuzer Uğurlu'nun kardeşi.

UĞURLU, Mustafa: Uğurlu ailesinin en küçük üyesi olduğu sanılan kaçakçılık suçlarından tutuklu kaçakçı. Abuzer Uğurlu'nun kardeşi.

UĞURLU, Hüseyin: Uğurlu ailesinin en büyüğü. Uğurlu kardeşlerin babası. Pötürgeli eski gümrük hamalı. Kaçakçı.

UYGUR, Necati: Kimliği bilinmeyen kişilerce öldürülen MHP Güney Almanya yürütme kurulu başkanı.

-V-

VASSİLEV, Jelio: Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin Roma'da görevli askeri ataşesi. Ağca'nın, suikastı birlikte planladıklarını söylediği üç Bulgardan biri.

VEZİR, Şaban: Bulgaristan'da yaşayan Suriyeli silah kaçakçısı.

-W-

WARRAK, Muhammet Beşir: 1982 yılı Kasım ayında, Hollanda'nın Utrecht kentinde otobanda başı ezilmiş olarak bulunan Suriyeli kaçakçı.

-Y-

YAĞCI, Hayrettin: Mehmet Külekçi'nin damadı, tanınmış kaçakçı.

YASAN, Zülfikâr: Ağca'nın cezaevinden kaçırılma eylemine karıştığı ileri sürülen MHP Eminönü ilçe başkanı.

YAZICIOĞLU, Muhsin: ÜGD genel başkanı. MHP davası sanığı.

YILDIRIM, Doğan: Abuzer Uğurlu'nun açıklamalarında, Uğurlu'dan Ağca'ya para yardımı yapılmasını isteyen ülkücü. Deniz Harp Okulu'ndan siyasal nedenlerle çıkarılan, sonradan çeşitli eylemlere karışıp, tutuklanan, Yeşilköy Havaalanı Gümrük Muhafaza memuru.

YILMAZ, Bünyamin: Ağca'nın cezaevinden kaçırılmasına yardım eden cezaevinde görevli er.

AD DİZİNİ

A

Abriyan, Garabet Sarkis: 91
Açmak, Ali: 89, 93, 108-109, 114
Adamson, Henry Salah: 44, 97, 105, 151, 249, 275
Adıgüzel, Niyazi: 123
Agusto, Cecerelli: 59
Akkaya, Asım: 239, 251, 265, 268, 269
Aker, Orhan: 123
Akman, Ediz: 7, 155-156
Akova, Enver: 108
Akyıldız, Erhan: 143
Albayrak, Kenter: 90
Albayrak, Nahsen: 90
Alessandrini, Emilio: 217, 220, 277
Alpan, Cihat: 149
Altaylı, Enver: 123, 130, 173, 189
Ambrosoli, Giorgio: 218
Antronov Iona: 13-14, 166, 171, 185, 198, 204, 206
Andreatta, Beniamino: 221
Antonov, Sergei İvanov: 9, 15-16, 63, 64, 98, 168-169
Angele, Marai: 240-241, 244, 266, 268
Armağan, İsa: 41, 45, 48
Arnaldo: 17
Arosyan, Aris Samir: 7, 57, 113, 259, 266
Arslan, Hanefi: 237, 241, 244, 245-246, 252, 266, 268
Arslan, Fahrettin: 8, 56, 109
Arslan, Selçuk: 8
Arslanyan, Henry (Arsan Henri): 44, 67, 90, 93, 97, 105, 108, 113, 151, 170, 226-227, 256, 263, 270, 271, 274, 276, 287
Atar, Selçuk: 148
Awad, Ahmet Aziz: 229, 231, 237-239, 241, 262
Avcıoğlu, Doğan: 199
Ay, Ömer: 34, 37, 45, 150-151
Aydemir, Mustafa: 73-74
Ayhan, Önder: 21, 154
Aytül, Turhan: 39
Ayvazov, Teodor: 64, 168-169

B

Babuç, Şakir: 93
Bach, Mahmut: 228, 237-238, 268
Bağcı, Ömer: 55, 59, 65
Baş, Hüsnü: 184, 246-247, 269
Bassini, Oddo: 12
Bayhan, Kudret: 105-106
Bayramoğlu, Servet: 98
Berker, Feyyaz: 123
Binicioğlu, Sami: 105
Bock, Günter: 81
Boston, Nuri: 105
Bulut, Necdet: 144
Bülbül, Hüseyin: 109

C

Cafalu, Richard: 254
Calvi, Roberto: 207, 211, 274, 277, 278
Calvi, Clara: 208
Calvi, Carlo: 208
Claus, Haberlant: 105
Calp, Necdet: 99
Cantaş, Mehmet: 5, 8, 44, 91, 108, 114, 227, 255, 276, 278
Carboni, Florio: 208, 213, 214, 222, 227
Carter, Barry: 14, 61, 165, 226
Cassona, Giusoppe: 233
Cavaduzzu, Georgia: 232
Cemal, Hasan: 13
Cem, İsmail: 200
Cengiz, Oguzhan: 136
Cin, Ali: 135
Chopov, Dimitiar Christov: 98
Conaun, Abdurrahman: 257, 259, 268
Corte, La Cristafaro: 234, 237, 254
Costa, Malauf Konstantin: 234
Cömert, Bedrettin: 144
Craxi, Bettino: 221
Crimi, Joseph Miceli: 208-209, 220
Cummungs, Sam: 284
Curuil, Henry: 176

Ç

Çağlar, Muzaffer: 98
Çakıl, İsmail: 106
Çakır, Mehmet: 109
Çapan, İbrahim: 242
Çapan, Mustafa: 243
Çatlı, Abdullah: 11, 16, 32, 35, 37, 41, 45, 47, 52, 57, 150; 187
Çatlı, Zeki: 150
Çaylan, Yavuz: 23, 28, 29, 53, 153, 160, 185
Çelebi, Musa Serdar: 9, 11, 16, 18, 35, 51, 56, 58, 62, 92, 97, 104, 119, 121-122, 124, 131-133, 170, 200
Çelenk, Bekir: 5-9, 11, 16, 35, 46, 52, 57, 60-61, 63, 64, 66-67, 77-78, 84, 90, 96, 103, 113, 123, 139, 151, 152, 168-169, 172, 227, 253, 255, 276, 278
Çelik, Oral: 16, 20-21, 25, 27, 32, 42, 51, 53, 55-56, 60, 122, 133, 147, 149, 153, 156, 159, 162, 185
Çil, Hüseyin: 228, 236, 241-242, 265-266, 268
Çubukçu, Akil: 90

D

Dadaş, Seyfi: 73
Damoto, Franko: 12
D'Agustiono, Rasario: 248
Değer, Emin: 99-100
Deliçay, Hakkı: 242, 244, 249, 251
Deliçay, Hayrullah: 244, 247, 269
Derinkök, Kemal: 37, 146-147, 154, 158, 180
Devorah, Samo Jean: 117
Dikici, Mustafa: 32
Dikkaya, Ergün: 106
Dimici, Yavuz İsmet: 99
Din, Wakkas Salah Ali: 233, 235-236, 240, 260-261, 268
Dişkaya, Nedim: 69, 73, 82-83
Doğanay, Ümit: 136, 144
Domezet, Milka: 248, 251
Dominicio, Straniere: 58
Durak, Yılma: 35, 92, 122, 133, 148, 153, 187

E

Ecevit, Bülent: 69, 76, 103, 134, 142, 183, 193, 204
Elmas, Uğurcan: 111, 139
Elmaciyan, Nasis: 109
Ercan, Kemal: 79-80
Erdem, Ahmet: 233, 238, 246, 254, 261, 267, 268
Ergün, Osman: 8, 115
Ergün, Orhan: 8, 115
Erim, Nihat: 93, 144
Ertunga, Arif: 98
Esmer, Mehmet: 240, 249
Eyüpoğlu, Şaban: 139

F

Fadil, Nezban Haşhim: 232-237, 258, 263, 267
Fettah, Mahmut Aabdül: 228
Forster: 7

G

Göze, Ergun: 193-196
Galip, Ali: 74, 233, 240
Gelli, Licio: 208-210, 213, 217, 219-221, 226-229, 277
Gelf, Herald: 270-271
Gerlendo, Aalberti: 232, 253-254, 269
Giuseppe, Wisser: 247, 254
Goldstein: 107
Gökenç, Hamid: 33, 41, 42, 151
Gönül, Kemal: 245
Gönül, Turan: 245
Grillmayer, Horst: 54-55, 57, 179, 274, 287
Gültaş, Selami: 44, 84, 96, 112, 149, 177, 249, 276
Gültaş, Bekir: 44, 84, 96, 112, 149, 177, 176
Gül, Yaşar: 109
Gültanbur, Hamid: 40, 180-181
Gündüzhan, Nusrettin: 105
Güneş, Hasan Fehmi: 70-71, 127, 180, 186, 203
Güneş, Kutlan: 184
Güneş, Utkan: 184
Güneş, Nizamettin: 184
Gürel, Harun: 97, 105, 138, 139, 151
Güvensoy, Selâhattin: 73, 75, 96, 149
Güzen, Yiğit: 7, 116

H

Habbaş, George: 182, 280
Hacısüleymanağaoğlu, İsmail (Oflu İsmail): 52, 73, 84, 112
Has, Mete: 123
Haşatlı, Recep: 143
Hattat, Emin: 123
Hemdost, Asım: 264
Henze, B. Paul: 13, 61-62, 121, 167, 172-175, 185-189, 193, 201
Hepgüler, Muharrem: 233, 236, 242, 244, 268
Hepgüler, Nazır (Ağı Başhır): 233, 236, 242, 248, 266
Heykel, Hasan El: 286
Hikmet, Nazım: 187, 195-196, 201
Hududi, Yusuf: 147

I

Ilıcak, Nazlı: 143

I

İmamoğlu, Osman (Çayırovalı Osman): 92, 96, 122
İnanoğlu, Berker: 9, 35, 98, 104, 122
İnanoğlu, Türker: 9, 122
İnciler, M. Nabi (İnci Baba): 33, 50
İpekçi, Abdi: 14, 20, 23, 25, 27-34, 35, 122, 134, 142-143, 146, 153, 155-156, 172, 179, 185, 187, 188, 195-196
İzzet, Mehmet: 8

J

Julian, Hubert: 284

K

Kabaklı, Ahmet: 195
Kadem, Sedat, Sırrı: 49-50, 181-183
Kâğıt, Reşat: 80
Kahraman, Halit: 105
Kamhi, Jak: 123
Kannapin: 124-125, 136-127
Karaduman, Mehmet: 242, 265
Karakafa, M. Ali: 237, 242, 249-250, 258, 264-265
Karafakioğlu, Bedri: 136-143
Karahan, Muhsin: 109
Karaoğlu, Ahmet: 146, 162
Kasapbaşı, Hüseyin: 106
Kaşıkçı, Adnan: 286
Kavrakoğlu, Osman: 97
Kayıran, Ali Galip: 97, 104, 123, 139
Kazmacı, Ömer: 83
Keifl, Roberto: 240, 270
Kengerli: 124
Keşişyan, Robert: 255
Keşişyan, Kersan: 254
Kılıç, Dündar: 109, 112, 123
Kısacık, Erol: 228, 239, 252-253, 262
Kısacık, Mustafa: 228, 232, 233-234, 236, 239, 242, 246, 258, 263-269, 274
Kissinger, Henry: 219-226
Klag, Elizabeth: 229-230, 232
Klainsig, Manuela: 224
Klainsig, Micheale: 224
Kocakerim, Fikri: 96, 112, 149
Kofler, Carlo: 227, 231, 233, 237, 244, 263, 266, 276
Kocskas, İlona: 4
Koçero, Mehmet: 243, 265-266
Koçman, Ali: 123
Kondakçı, Lokman: 128-130
Kulu, Cemal: 98
Kumucelis, L.: 88
Kuntz, Albert: 213, 224, 226, 277
Kurşun, Mehmet: 29, 33, 41
Kuşçulu, Nuh: 123
Kuten, Gıyasettin: 109
Kutlu, Ekrem: 261
Küçüktiryaki, Rafet: 106-107, 186
Külekçi, Mehmet: 114, 140
Kürşat, Nihat: 98
Kürşat, Zekeriya: 106

L

Lanjeni, Salih: 250, 251-252
Leinhauser, Gunther: 284
Lucuia, Giudici: 59

M

Mahmutoğlu, Faruk: 96
Malkan, Ahmet: 147
Malla, Mohella: 232
Manukyan, Manuk: 9
Mantarov, Jordan: 64

Mantikas, D.: 86-88
Marakoğlu, Ekrem: 162
Maretta, Roberto: 12
Maria, Pimati: 59
Martella, Ilario: 11-12, 14-15, 46-47, 58, 63, 83, 92, 103, 118-119, 121, 124, 165, 227, 279
Martelli, Claudio: 12
Masala, Anna: 11
Mataracı, Tuncay: 26, 96-97, 103-105, 111, 134-137, 186, 197
Mennini, Luigi: 220
Mennan, Abdülsalam: 90
Mengutay, Ahmet Yılmaz: 106
Merei, Ahmet Abdüllhamit: 231, 236
Mercinkus, Kardinal: 179, 208, 210-216, 220-223, 276
Mersan, Ömer: 43-45, 47, 52, 63, 84, 97, 112, 118, 149, 151, 177, 181, 249, 275-276
Mirza, Hacı: 107
Moretti, Mario: 280
Moro, Aldo: 214, 280
Mumcu, Uğur: 71, 184, 186, 204
Muradyan: 9

N

Narin, Halit: 50, 123
Nazar, Ruzi: 14, 126-127, 129, 172, 179, 198
Nehir, Hasan: 77, 84, 228, 230, 231-235, 242, 253, 258, 267
Nehir, Ömer: 78, 253
Nesin, Aziz: 196

O

Oberhover, Harbert: 240-241, 247, 269
Onat, Tunç: 21, 114, 154-155, 161
Orlikowski, Norbert: 80
Ortaloni, Umberto: 208-210, 212, 215, 219
Osmani, Fatmir: 250

Ö

Önder, Mustafa: 92
Öymen, Örsan: 135, 173, 177, 185
Öz, Doğan: 52, 144
Özal, Turgut: 201
Özalp, Hüseyin: 107
Özbey (Özbek), Yalçın: 21, 27, 33, 53, 145, 148, 153, 155-158, 181
Özdemir, Feyzi: 243-244, 268
Özgelen, Nuri: 109
Özgüler, Mehmet: 235-236, 245, 262, 264, 267
Özgün, Faruk: 4, 34, 37, 43, 45, 46, 150
Özgür, Cemil: 123
Özsayar, Hamid: 228-229, 231
Özsayar, Kemal: 228, 230-231

P

Paitta, Gian Carlo: 170
Paul, 2. Jean: 25, 28-30, 36, 39-40, 54-55, 57, 58-59, 78, 84, 118, 166, 173, 185, 198, 206, 214, 275, 277, 279, 286
Pannikyan, Onnik: 233, 253, 260, 262, 263-264, 268
Parmak, İrfan: 109
Palermo, Carlo: 44, 52, 66-67, 103, 107, 114, 119, 170, 208-209, 236-237, 240, 252, 257, 260, 262, 268, 273, 276, 283
Pazienze, Francesco: 209, 212, 221, 225

Pecorelli, Mino: 217-218
Popov, Panteler Dimitiar: 98
Puccio, Nicola: 248
Pulur, Hasan: 140, 196-197

R

Reco, Giorgia: 57
Roth, Jurgen: 46
Ruhbaş, Adem: 93

S

Salec, Sami: 252, 260-261, 262
Salman, Yılmaz: 35
Salvatore Kardeşler: 258
Sammak, Mustafa: 232
Sanalan, Yalçın: 144
Sanyar, İzzet: 106
Sayın, Emel: 8
Saro: 248
Sazak, Gün: 134-135, 137, 144, 186, 197
Schlögl, Albert: 244, 247, 269
Schwartz, Peter: 80
Scorca, Franko: 9, 16-18
Scriccilo, Luigi: 62, 65, 66
Sellefyan, Mıgırdiç: 104
Selçuk, Timur: 34, 41
Serpil, Atilla: 32, 147
Sertel, Zekeriya: 187, 195-196, 198
Sevim: 261
Shiycak, Olwen: 5
Simenyan, Onnik: 109
Sindona, Michele: 208, 216, 218, 219, 220
Singh, Joginder: 43
Soghanalian, Sarkis: 284
Sokulluoğlu, Yunus: 246, 269
Soydan, Selim: 123
Spada, Massimo: 211, 220
Spadolini, Giovanni: 12, 66
Sterling, Claire: 61, 121, 175-178, 187
Su, Sabahattin: 7
Saudi, Abdullah: 220

Ş

Şandır, Mehmet: 35, 122
Şener, Mehmet: 24, 25, 27, 33, 40, 45, 53, 56, 122, 146, 150, 153, 154, 157, 162, 186
Şener, Hasan Hüseyin: 33, 146
Şengül, Muhittin: 245
Şişmanov, Dimitr: 13, 99, 170

T

Takkeci, Süleyman: 204
Tanrıverdi, Mehmet: 242
Tanyer, Doğan: 98
Tandır, Adil: 8
Taş, Erol: 53, 185
Taşkın, Behlül: 57
Taşkın, Hasan: 57
Tekiner, Zeki: 34
Telemen, İbrahim: 44, 68-79, 80, 110, 139, 155, 184, 238, 252, 274, 284
Terol, Mehmet: 45
Terpil, Frank: 172, 284-285
Terzioğlu, Uğur: 9, 123
Terziyeff: 177
Tezkan, Hami: 98
Timur, Sedat Doğan: 106
Tinter, Ottox: 55, 57
Tireli, Halil: 124
Tolunoğlu, Şahin: 147, 180
Topuz, Süleyman Necati: 81, 94, 111, 112, 149, 178, 186
Toth, C. Robert: 61

Töre, Teslim: 48, 49, 181-184
Troscbach, Gunter: 96
Tuhkanen, Anna Liza: 79, 80
Tunçkanat, Haydar: 206
Türk, Hamid: 233
Türkeş, Alparslan: 11, 92, 121, 125, 173, 199, 201
Türkeş, Sevenbilge (Saraç): 13, 185, 186
Türkler, Kemal: 93, 144
Tütengil, Cavit Orhan: 144
Tüysüz, Ferhat: 135

U

Uğurlu, Abuzer: 11, 16, 33, 43, 44, 61, 67, 82, 83, 90, 91, 106, 107, 139, 140, 145, 149, 150, 151, 162, 178, 181, 268, 276
Uğurlu, Ahmet: 43, 109, 149
Uğurlu, Mustafa: 84, 94, 110, 111, 112, 149, 162
Uğurlu, Hüseyin: 90, 107, 108, 109
Uğurlu, Sabri: 110
Ulusu, Bülent: 99
Unutmaz, Durmuş: 35, 45
Uygur, Necati: 129

Ü

Ünsal, Babür: 106
Üstünkaya, Mehmet: 97, 98
Üzmez, Hüseyin: 201, 202

V

Vartanyan, Kevork: 256, 283
Vassilev, Jolio (Petrov): 64, 168, 169
Vezir, Şaban: 90
Vinals, Salvador: 3, 6
Vittor, Silvano: 224-225
Vöm, Vitös: 96

W

Warrak, Muhammet Beşir: 239, 263

Y

Yağcı, Hayrettin: 73, 74
Yalçıner, İbrahim: 136
Yalman, Ahmet Emin: 200, 202
Yasan, Zülfikâr: 148
Yazıcıoğlu, Muhsin: 34, 41
Yıldırım, Doğan: 43, 44, 147
Yıldırım, Siret: 99
Yıldız, Suat: 93
Yılmaz, Azer Bünyamin: 32, 147
Yılmaz, Galip: 150
Yurdakul, Cevat: 144

Z

Zaharoff, Vasil: 285
Zappala, Demonocio: 254
Zeki, Mehmet (Erzen): 113
Ziletti, Ugo: 221, 222

"Araştırıcı, yürekli, yiğit yazar Uğur Mumcu'yu, Ankara Hukuk Fakültesi'ndeki asistanlık döneminden beri bilirim. Önce yazılarını, birkaç yıl sonra da kişisel olarak kendisini tanıdım ve sevdim. Son yıllarda onun hiçbir tehdide kulak asmadan ve her türlü tehlikeyi göze alarak deştiği konulardan her biri, ülkemizin ve bütün dünyanın çıkarcılık kenetleriyle kenetlenmiş karanlık yüzlerini ortaya çıkaracak kapıları aralamaktadır. Kahramanlık yalnızca savaş cephelerinde olmaz. Kalemden başka silahı olmayan yazarlık ve gazetecilik alanında da olur. Bu, yadsınamaz. Alman filozofu Hegel'in şu sözünü hiç unutmamalı: 'Bir uşağa göre hiç kimse kahraman değildir; bu görüş dünyada kahraman bulunmadığını değil, onu söyleyenin uşak olduğunu gösterir."

Hıfzı Veldet Velidedeoğlu

ISBN 975-8084-15-1
9 789758 084159

um:ag
KDV Dahil
750.000 TL